

10 = 24507407
LN = 103736
УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 620.

ИСТОРИЈА ВИЗАНТИЈЕ

Предавање

г. Др. Драг. Анастасијевића

ЛИТОГРАФИЈА

Косте М. Бојковића — Београд
Поенкареова улица бр. 21 (у дворишту)

Професор Др. Драг. Анастасијевић

Предавао

из

ИСТОРИЈЕ ВИЗАНТИЈЕ.

ЛИТЕРАТУРА.

Рад на историји Византије за данас је још у анализи, обрађују се у главном још једнако владавине, поједини историски покрети пишу се дакле монографија. При данашњем врло великом интересовању за Византију таквих монографија објављено је врло много. Њима су попуњене многе празнине у ранијем познавању Византиске историје. Ми за сада нећемо наводити све радове, јер је ово општи курс из историје Византије. Но и ако је у последње време толико уређење на овом пољу, ипак је остало још доста да се уради; има још времена и догађаја у историји Византије које светлост науке није још обасјала у довољној мери. Изворни материјал у ново је се време откривања по библиотекама и ископавањем натписа и папируса све више множи, а број радних снагама - ма колико да је последњих година порастео - опет је релативно мали. При оваквом стању ствари није чудно што ни до данас није написада никаква историја Византије у којој би на основу исцрпне обраде извора живот ове државе био синтетисан у једну научну целину. Таква једна синтеза књига Енглеза J. B. Bury A History of the later Roman Empire (395 - 800) I-II Лондон 1889 год. Али она обухвата само прва четири века византиске историје. Додуше има старих синтетичких дела ове врсте али и ако су неки од њих за своје време била грандиозна, у њима су остали неискористени многобројни нови извори и резултати, нађени од најбољих византиских студија за последњих тридесет година то су за сад или или мање застарела. Таква су на пр. дела: E. Gibbon The History of the decline and fall of the Roman Empire I - II Лондон 1766 - 88 ове је дело већ било сасвим застарело али му је повратио вредност најновији његов издавач енглески византисколог J. B. Bury (J. V. B. Лондон 1896 - 1900) јер га је допунио својим многобројним прилогама

G. Finbag A. History of gace fromist congust by tba Romansio the
aresent sime ad(Gozer I - III Oxfora 1877).

У овим делу данас имају највећу вредност још географски по-
даци. K. Hopf geschichte grichenlands vom Beginn des mittelalters
bis auf unsere Zeit -

Енциклопедија Broch u griber 85 - 86 Лајпциг 1367 - 33. Ово
дело има за сад вредност поглавито за историју латинско - франачка
владавине у Византији после латинског освојења Цариграда у четвр-
том крсташком рату. Има још и других великих општих историја Визан-
тије из старијих времена нарочито француских, али су оне данас већ
скоро без икаквог значаја. Осим ових дела има и неколико других пре-
гледа византијске историје. Metn org, geschichte grichenlands seit
dem Absterben des Antiken Lebens (-III, gotha 1867-68 и онај Herz-
berg geschichte Bizantiner. Берлин 1883. Превео на руски и попунио
многим подацима која обухватају радове руских византиолога - Ве-
зобразов. Москва 1897. Исто је превео на ново грчки и попунио ре-
зултатима грчких византиолога. Атина 1906. Ова књига није сам много
самостална али је она врло добар и лепо написан извор. H. Gelzer,
abriss der bizantin sehen kaiserergeschichte. Kall Krumbacher-a, ges-
literatur 1897
chicht der byz-арло добро али кратка. Уш су краћи прегледи Rathe,
gashichte des Bizantinischen Reiches. Лајпциг 1904 (из збирке Ges-
chen von Schoa grichestum seit Alexander, dem grossen Лајпциг 1904.

Jorga румунски професор). The byz Empire London 1907. Hesse-
ling Bizantinism (на холандском 1902 преведено и на француском. У овој
последњој књизи заузима главно место историја византијске књижев-
ности, а политичка историја споредно. 1892

Површно су књиге: Amau The Bizantine Loudongrenier, P. L'Emi-
pe bizantine son evolution sociale et poliugue I-II- Paris 1904.
Paparrhigopoulos.

2 издање I-V, Атина 1887 - 88, Издање и попунио IV-то издање
Karalides II Атина 1908. Историја Византије је ту оцртана као дело
опште историје грчког народа, али се слабијим научним успехом на-
води остали делови.

Sambas Spirden Атина 1888 902 добре али не довршена

моменат али још за живота Ираклијева ислам почиње рушити његове успехе.

V. 717-867. Главни јој карактер даје борба око икона. То је доба опорављања исламска бујица, која је навалила и на саму престоницу би сјајно одбивена (718). Византија зауставља Арапљанско море још пре Марха Мартеа 732.

VI. 867-1205. Доба тако звано Македонско (у ствари јерменске) династије, дивљење Византије на Отупањ велике силе.

VII. 1025-1081. Доба онадава - борба са Салџуцима.

VIII. 1081-1185. Доба Комнени. Византија се опет опоравља добитке до приличне мјери.

IX. 1185 - 1261. Доба династије Анђела, пада Византија под Латине (1204) и латинског царства.

Грци који су у Никеји после оснивања латинског царства основали себи ново никејско царство, у овој епхи поново извојују Цариград и успостављају царство.

2). Кад је цар био збачен.

X. 1261-1453. Обнова царства. Борба са Вугарима, Србима, и Турцима.

Источно римско царство - Византија је директним право римског царства у његовом апсолутном облику. Прекида нема никаквог, шта више можемо рећи да је то римска империја средњег века. Рим је оставио велико наслеђе Византији, која траје и после VI века на све до њене пропасти. Има више државних уређења која су дељиха још из доба римске републике.

ДРЖАВА - остаци државних власти из доба римске републике

СЕНАТ. Као и други градови тако је и Bizantiuni још испрва имао овој градоки СЕНАТ 3). Можда је још Константин Велики при раширењу старе Византије у престоницу Константинопољ (330) заједно раширењем царства затеченог градоког сената створио један сенат царства у Цариграду, налик на римски сенат ако ти није учинио Константин учинио је без сумње Јулијан Одпадник како било тек је у Цариграду постајао сенат царства. Али и римски и цариградски сенат нијашу други значај него сенат из доба римске републике.

Идео цариградског сената у државној управи веома се смањивао. Ми не знамо тачно, какве су биле његове дужности у редовним приликама. Бар од Јустинијана па на овамо цареви по некад повераваху суђење вишим чиновницима. За увреду величанства законодавне власти није имао. Цар му је саопштавао законе које је сам беседом на седници донео. Сенат је у Византији у главном био стао на једну сјајну државну декорацију. Одиста он је био један од најважнијих састојака у дворским свечаностима. Но у кривичним тренутцима он је кад-кад био и важан политички чинилац 2). Сенат је цариградски као и муниципалне курије укинуо 4ав VI мудри.

Други стародревни споменик је конзулство, али ово звање конзулство не беше више оно што је некад било. Конзуле не бираше сад сенат, већ их сад постављаше цар. Још при крају IV. века била је установљена да једног конзула именује цар западне а другог цар источне половине царевине. У IV и V веку и даље и сами цареви бивају конзули. Одређивале конзула на крају конзулских година беше оклопници са великим државним свечаностима. Конзули беху сад само почастица лица а не и политичка власт. Они не предаваху више у сенату, не одлучиваху више о рату и миру. Они сад имађаху удео (највише монополијалног) у давању јавних игара; а њихова имена служаху само за бројеве државних година. По истеку њиховог звања они се повлачише у пензио државног живота. Па ипак конзулска титула и поред свега оне оне улоге беше у ово раније доба византиско најстарија призната амбиције најјединичнија награда за државне заслуге и најједноставнија оданост. Јустинијан I је укинуо конзулство 541а. Јустинијан I је повратио примивши се сам за конзула 566. Конзул могао је постати и сам цар (од кад?). Ме старог времена сачувало се преторство, квесторство и др. али само по имену; политичке улоге немају.

Пре плебиски ^исталеж. Пошто су старе породице изумрле патрицији и претрпала опасност да ће их нестати. Константин је понова оживео патрицијат, али не као плебство по рођењу већ као титулу. После Конзула први у рангу.

ПРЕТОРСТВО КОНЗУЛСТВО и т.д. Постајаху такође само као титул и у вези са јавним свечаностима а немађаху никаквог политичког значаја. У царско римско-доба-доба принципати царева "А" власт

окуп разних великана, које се државна моћ дизала. Та власт по форми не беше ограничена. У доба пак доцнијег (од Диоклипијана) а после и у Византију она се потресла и тих републиканских форма и појавила се у овом правом карактеру - као апсолутна монархија. Цар сад беше и по форми и у ствари неограничен господар dominus као и imperator он чак беше оличено божанство: Totus Augustus обучено у пурпур крунисано дијадемом повезано златним венцем божанскога блеска око главе т. зв. nimbus (звао га је Константин). Пред њим се падало на колена и љубише му се окут од његове талине.

У III веку неки цареви беху источњаци а и престој УТИПАЈ ИСТОКА. Њица беше премештена на исток. Његовом дворцу, његовој славајни, његовој соби даваше се придевак „светиња“ Atrium palatinum atrium sacrum, sacrum cibiculum. Већи део ових божанских знакова беху задржали и хришћански византијски цареви. Царске је личности могло бити и две, али царева власт је остајала ипак неподељена, цела и једна. Она за дуго не беше наследна. Али је дотле обично сам именовао овога наследника. Престолонаследник носаше титулу „caesar“ (преузвишени) Престолонаследник не бити „mobilis in saesar“ се он канда звао онда, кад би још за живота царева био одређен као садруг у влади (?). Цар имађаше целокупну законодавну власт. Пређе су царска решења вредела само, за царева живота а добијаше су и после његове смрти законску силу, тек ако би их потврдио сенат. Сад пак сам цар беше живи закон (lex apostolica teris) и издаваше за кона једино у договору са својим колегама док је било два цара, а после сам самнит. Даље цар имађаше судску власт. У целој се царевини судило само у његово име, а што је год хтео он је могао судити и сам лично. У његовим рукама беше ова извршна власт. Све су државне власти доносиле своја решења само у његово име и свакако је то решење он могао уништити или зауставити од извршења. Он је имао ову административну власт - поставио је и отпустио све па и најнише чиновништво. Он је имао ову финансијску власт могао је ударити порез какав је и колико је хтео и располагао је и државном и крунним имовином по вољи. Најзад он имађаше и ову војну власт. Цар имађаше свој савет - consistorium sacrum установа Армијанова, али онда под именом consilium који се у ЦАРЕВА ОКОЛИНА одржава времена сабираше у седнице у присуству царевом. У савету пред

чиноф он воџа ет власна дом анжлукт до сјаа анжлукт анжлукт анжлукт
 медавање questor sacri palatii (у раније време пак praefector praetorius). Чланови савета-comita consistorium беху подељени у две класе-према плати ducenaru 200 000 сестерција и seg zeladenori 50.000 сестерција и по струци беху обично правници. Савет је у главном помагао цару у судским пословима а каткад и у доношењу закона (Cld. E. Lesonsek der impereurs d'Duister videreticu) осим овога савета, на царској служби бехе још и друго људство и то војно људство и цивилно чиновништво се састојало:

1). Из једне телеоне страже (domesticum protectores) под заповедништвом comes domestecarum. Из почетка ове беху две страже protectores Augustus чета састављена из проправних иолеуних верана и domestici чета састављена од младих племића сенаторског реда. По позније ветерани се више не примаху а место доместика или профектора се продавало за новац. Тако беше у доба Јустинијаново (procar. Hist. agr. C. 24). Доместици или протектори имађаху плату (Monomxen „Protectores“ Augusti u Sophemus).

2). Из једне дворске страже коју сачињаваху т. зв. scabulae scabulae Врховни командант ове страже беше Magister Officium начелник дворске службе-маршал двора. То испрва беше војска од отраних најамника, час од Германаца, час од Јермена, час од исавријанаца, допније под Јустинијаном од најодабранијих војника уопште (pro. car. Hist. her. C. 24). Најзад оне изгубише војнички карактер и претворише у цивилне дворске одреде; а ако дворска стража на место них постадохе т. зв. evocatores (установљени под лавом I у V веку).

ЦИВИЛНО ЦАРСТВО ЧИНОВНИШТВО беше двојако: на дворској служби а друго на служби код саме царске личности.

У чиновништво на дворској служби спадаху:

1). Једна scabula названа agentes in rebus, којом управљаше спот magister officium. То беше тајна дворска полиција. У ондашњем деспотском режиму она је имала велики утицај у двору и постала је опасно зло за грађане целе царевине.

2). маса чиновника дворских канцеларија т. зв. scrinia. Такви канцеларија беше четири scrinia memoiae за молбе и царска решења по тим молбама.

Secretarium epistolatum et consiliorum за писме и уговоре, *sec. libellorum et sacrorum cognito* за деловодство и *sec. dispositio* за разна царска наређена нпр. о постављању чиновника приликом неког намераваног путовања итд. Чиновник ових канцеларија звао се *secretis* (или *secretarius*) или с одредбом *a memoria a libellis* итд. Свака канцеларија имаће свога шефа *magister*. Над свима пак тим канцеларијама и чиновницима стајале горе поменути *magister officiorum*.

3) *Officium admissionum* чиновници који се бриваху о дворским примављима гостију. Биков нег бехе *magister admissionum*, а арховни надзорник опет *magister officiorum*.

4) Дворско особље за разне дворске потребе, кад се двор налази на путу: *mansores* (зидари) *stratores* колуњари итд. Свака врста ових служба и чиновника имаће свога шефа а арховни надзорник бехе и овде *mag. officiorum*.

5) *Questor sacri palatii* царски Министар Правде. Он не имаће нарочито овај официум (*officium*) чиновништво већ примаше хуле из разних (канцеларија)

6) *Comes sacrarum largitionum* царски министар финансија. За време принципата постојаше: народна благајна: *aerarium* чије приходе прикупљаше и којим управљаше римски сенат; и царска благајна *fiscus* у који утицаше други део државних прихода и којим располазаше цар. У неко пак време *aerarium* као државна благајна, није више постојао (он је остао и даље само је био благајна града Рима. Њиме је руковао и даље римски сенат, али је тражио приходе само на градске потребе, нарочито на јавне свечаности и забаве), него су народни приходи ишли у *fiscus*. Сад се *fiscus* звао *largitiones sacras* плаћања царске свете личности, и имаће као главног благајника нарочитог високог дворског чиновника, горе поменутог *Comes sacrarum largitionum*

он имаће под собом много чиновника од чести у двору од чести по унутрашњости. Тако нпр. у двору чиновнике, који руковаху разним каснама или резницама драгоцености, а по унутрашњости чиновнике који прикупљаху данке, приходе са државних гудника, од дворске забрике и. т. д.

7) *Comes largitionum privatorum* (ау *comit privatorum*) управник крунених и приватних царских добара и прихода. Ова се добра и приходи састојаху делом из државних добара,

датих на уживање круни у опште а не овом или оном цару лично; делом из приватног богатства самих царских породица а највише из конских ковањих имања кављених грађана или укинутих поганских држава. На тај начин круна располагаше огромним поседима. Ових поседа беше по целој царевини, а нарочито у плодној Кападохији. Цело то царско имање звало се *largitiones res privatae* врховни управник тога имања беше *comes largitionum* и он имађаше под собом масу њених чиновника.

8) *Præpositus sacri cubiculi* На личној служби царској беше такође многобројно чиновништво: *cubicularii* Одаџије. Ње њихов *primicerius sacri cubiculi ministerialis comiti* царева послуга - ње *consistor sacri palatii vestiariorum* чиновници царске гардеробе, - ње *comes sacrae vestis silentiariorum* који одржавају тишину пред царским одајама *ostiani* вратари. Врховни старешина свега овога особље беше *Præpositus sacri cubiculi*

Рим по угледу на њ и Цариград, тј. Новај Рим имађаху ПРЕСТОНИЧКА засебну управу. Управник града звао се *praefectus urbis*. Он имађаше врховни надзор и бригу о јавном реду у престоници и водоводима, о трговини и попису становништва и имовне *census* (*Gibbon*) престоничкој полицији и о снабдевању престонице животним намирницама. Под њим бехе мноштво подручних му чиновника као *praefectum vigiliam* (управник слагалишта мисирског злата и т. д.)

УПРАВА У Зашто је обележје свога доба (на супрот времену
УНУТРАШЊОСТИ Константина Великог) у државној управи-подела између
ЦАРЕВИНЕ грађанске и војне власти. У погледу грађанске (цивилне) управе, цела се царевина састојаше из четири преторске префектуре и то западна царевина из две (Италија и Галиција) и источна царевина или Византија такође из две. Оријент и Илиријум. Над сваком префектуром стајаше као врховна цивилна власт по један *praefectus praetorio* До Константина бехе само један *praefectus praetorio* и то не као грађанска власт, већ као војни командант алогласне царске преторијанске гарде. Константин је укинуо

преторијанску гарду, али је задржао звање преторског префекта. Само му је одузео војну власт и дао му цивилне дужности. Доцнијим део-
бама царевине римске и обичајем да свако царско лице има и по јед-
ног преторског префекта, постадохе од једног четири оваква префек-
та као врховни управници четири преторске префектуре. Власт ових
преторских префеката беше веома широка: административна, финансиј-
ска, судска па и законодавна. Они имађаху надзор над управницима
дијецеза, својих префектура и предлагаху цару њихово наименовање,
односно збацивање њихово; они беху врховни претпостављени и управ-
ницима провинција, они беху старешине целог пореског особаа у свој-
јим префектурама и порески приходи из унутрашњости утицаху у сре-
дњу државну касу кроз њихове руке. Они беху највиша судска ин-
станција у својим префектурама, они издаваху по разним предметима
своје наређење, која у њиховим префектурама имађаху силу закона.
Високи положаји префеката наговештаваху већ и многи сјајни знаци ња-
њиховој спољашности. Претерски префекти имађаху под собом многе по-
моћне органе. Њихова се надлештва делаху на три општа одељења са у
три шефа на челу: *princeps criminalium* „адут“ Под овим шефови-
ма беху надзорници разних надлештава као *abactis* (секретар за
грађевинске ствари) *numerarivus* (секретар полиције)

(као неки главни рачуновођа и т. д.) Префектуре се делаху
на дијецезе и то у источној царевини (или Византији) префектура
Илиријум на две дијецезе: Дакију и Македонију; а префектура *Oriens*
на пет дијецеза: *egyptus, pontus, Asia, Thraciae* Дијецеза
дакија беше под непосредном влашћу преторског префекта Илирика. У
дијецезама: *Pontus, Asia, Thracia, Macedoniae* управљаху наме-
сници преторских префеката појединих префектура тзв. *vicarii*
дијецези *Oriens* намесник опет преторског префекта (префектура
Oriens у тзв. *comas orientis* само у дијецези *Aegyptus*
управљаху *Praefectus Augustalis Aegypti* намесник царски и зван-
сан директно од цара а не од преторског префекта дотичне префекту-
ре. Испор. Вилх. I. 43. Разуме се да је и власт ових намесника у њи-
ховим дијецезама била не војна него цивилна, и то од прилике исте
врсте као и власт преторских префеката у префектурама, само нижег
реда. Они имађаху под собом мноштво подручног чиновништва. До де-се-

се се даље деваљу на провинције. Разуме се да старе логике кне- сенатских и царских провинција не беше вите у ово доба. Сад све провинције беху само царске. Управници провинција се називаху *Proconsul consularis, corrector provincie*. Проконзулске беху у источној царевини само две провинције: *Asia* у преторској префектури Илирику у дијецези Македонији и Азији, у преторској префектури Оријенту дијецези Азије. Проконзули ових провинција нису зависели од *Nicar* дијецеза, у којима беху те провинције него *Proconsul Asiae* управо од цара. Проконзул Азије имахаше под собом своје провинције, још и провинцију Кикладских острва, којој на челу беше *maeseus* и *consulac elispart* којој на челу беше *consulacis* које провинција такође беху саставни делови азиске дијецезе. Над осталим провинцијама управљаше или по један *consulacis* или *corrector* или *maeseus* потчињени директно управнику доместичне префектуре. Надлежност управника провинција беше такође суверен у првом степену, извршавае казни које је изрекла или одобривае власт (новчаних телеграм казни итд.) и то само у кругу њихових провинција. Они имахашу под собом чиновнике органе. Да нагласимо, да се цивилно цело чиновништво узимало из правника и адвоката тј. *scholaristici*. По великим градовима запада и истока беше мноштво правних факултета, у којима стручни наставници предаваху римско право. Нарочито беше чувен правни факултет у Бериту (*Berut*) у Финикији. Како правна знања отвараху врата у државну службу, то се правне науке одавале највећи део племићке омладине. После теорије који обично трајаше пет година, ученици се растураху по царевини. Они почињаху своју каријеру обично код провинцијских власти као државни адвокати, ту им се даље отвараше пут у провинцијске судове, ако би показали дара могли су се попети до највиших државних звана. Преторске се префектуре даље деле на дијецезе а ове на провинције.

ПРОВИНЦИЈА ЗАПАДНЕ ЦАРЕВИНЕ.

- I Префектура Италије имаше 4 дијецезе.
- II Италија регионе субурбаније 17 провинција
- III Илирикум окцидентале - имаше 7 провинција.

IV Африка је имала 6 провинција - дакле свега 30 провинција. Претектура Галије имала је три дијецезе са 29 провинција свега 59 провинција у зап. царству.

ПРОВИНЦИЈЕ ИСТОЧНОГ ЦАРСТВА.

I *Illyricum*

1) Македонија са 7 провинција

2) Дакија са 5 провинција

II. Претектура Оријент са 61 провинциј.

1) Египат " 6 "

2) Азија " 11 "

3) Понт " 11 "

4) Тракија " 6 "

Византија је дакле имала 61 провинцију.

ПРЕГЛЕД.

Præfecturæ - Dioceses - Provinciæ.

Italiae

4

30

Galias

3

29

Illyric

Oriens

У ово доба беше дворска царска војска: 1) која логороваше у Бонајска по унутрашњости царевине и 2) провинцијска војска (*limitani*).

1) лимитанија или *limitani* су првобитно војници поред пограничних "река" а "после-градари", уопште која логороваше по пограничним провинцијама. Врховни команданти великих дивизиских области или *dux* (и оделена) и оделена зваку се *magistri militum acquirum* судове, *et praedictum* или *utriusque militum* н.пр.: *Magister militum per Thracias, per Illyricum*.

ЦАРСКА ВОЈСКА беше и сама такође двојака:

а) *Comitalensis* ("пратици") чији команданти беху *Comites*

чија војна власт и чије подручне групе обухватаху обично само једну провинцију Ова војска беше састављена и од пешачких и од коњичких јединица Пешачка јединица беше легија велика око 1000 људи (стара легија имахаше око 6000 војника) коњичка јединица беше *val-latio* и обухваташе око 500 коњаника. Са овима беху спојени и та:

proculo comitatus - оделена граничарске војске, премештена у унутрашњост (20 легија у источној царевини).

в) *Palatini* дворске трупе, који за то имађаху назив "дворани" *palatini*. Врховни командант им беше *Augustus militum praesentium*. И ова војска беше састављена од пешадије - једна легија од 1000 људи и т.д. коњице јединица *auxillatio* од 50 људи. ГРАНИЧАРСКА ВОЈСКА имађаше за команданта војводе тзв. *Dux*. И она беше формирана и од пешачких и од коњичких трупа. Јединице пешадије беху: *legiones, auxilia, cohortes*. Легија беше двојаким старинских од по 6000 и нових легија, које сачињаваху вероватно број од 1000 војника. Но и старинске велике легије беху обично поделе на оделена од по 1000 људи и та оделена беху размештена по речним тачкама царевине, те је тако нестало некадашњег звања командана легије *praefectus legionis*. *Auxilia* беху састављена од варвара. У један *auxilium* улажаху вероватно 300 пешака. Кохорте беху какав и пређе од по 500 људи. Коњица се састојаше из тројаким јединица: *quintus equitum* од варварске коњице: *equites* свакако нешто различито од *quintus equitum* оделена од 600 (а не као раније од 500 војника).

Покрај граница царевине беху наставени туђи народи ево САВЕЗНИЧКА мално независни од царевине или стварно у сфери њеног ВОЈСКА утицаја. Ови у својој неволи тражаху заштите код царевине и у вањим неприликама беђаху јој на помоћ (нарочито против варварских најезда. Најзатнатији од свих беху Сарацини на граници Сирије и Готи на десној обали Дунава. То беху тзв. *federati* тј. вихов однос према царевини беше одређен уговором *foedus*. Главни предмети који се утврђивао тим уговором беху у ово доба тзв. *annone foederaticae* т.ј. плата (у храни?) које царство беше дужно давати тим савезницима за њихове војничке услуге. *Federati* беху и *Laniarii* у Кохиди али они не добијаху ове *annone*. Федерати беху најзад укључени у састав саме царевине I 187 II. За одбрану обала источне ФЛОТА. царства ослужаху у ово доба неколико елота: главно пристаниште: *Sebacia, classis Augusta*; главно пристаниште Александрија; једна флота у Јеђејском мору главно пристаниште

ште свакако Цариград. Осим ових поморских флота беху и две речне флотице *flavis Moenasa*. На Доњем Дунаву и једна флотица на Буерату.

ДРУШТВЕНО УРЕЂЕЊЕ.

Друштвено уређење беше као и у старо доба сталеско (у *цесарт*) а основу сталеске поделе не чинише више рођење. Старих патриција по рођењу беше нестало. Сад се друштво делило на сталесе у главном по имовном положају у држави. Стари сталеси беху се свели на четири сталеса: на ропски, на сиротињски, на средњи и на племињски сталес. Робова беше неколико врста. Тако имамо најпре градске робове наставене по домовима и градовима. Кад их на једном дому беше много онда се скупа зваху *familia urbana*. Затим имамо пољске робове на пољским добрима. На ретким имањима њих беше гомилама. То беху тзв. *villica*. За пољске радове беше (од IV в.) узведено да се потписују у цезаусне књиге као припадност земље на којој раде, да се на земљу купују или продају, и они, да, дакле припадају земљи а не господару земље. Робови имаху у Византији под утицајем хришћанства, нешто лакши положај него ли у ранијем римском царству. Цар Константин нпр. беше одузео господару право убијања роба, као и право растављања роба од негових породице. У робове можемо рачунати и тако зване ослобођенике *liberti*. То беху бивши робови које су њихови господари на прописан начин (т. ј. као и да није било званичним актом пред влашћу, било нарочитим обредом у присуству, било завештањем) ослободили ропства, али су им и даље остали заштитници *patroni*. Ослобођени робови не беху изравнани са слободним грађанима. Они нпр. не могаху непосредно опитити са властима него само преко својих патрона, они имаху и даље доста робских обавеза према негдашњим својим господарима а сад патронима. Нпр. могаху им давати данак у кулуку или у приходима, било по вољи патрона, било по уговореној погодби; они се не смедаху женити без знања и одобрења патроновог, јер патрон наслеђиваше ослобођеника и то било целу његову имовину, било један одређен део те имовине. Дале једна су врста робови били тзв. населеници *coloni*, то беху као неки закупци пољских имања, доживотни и наследни с оца на оца, слободни лично, али заробљени материјално, јер не могаху одказати закуп, чак ни у случају да господар прода имање. Свај се ред ljudi у

Византичко доба веома намножило, било из ослобођеника, било из пропа-
лих малих сопственика, било из заробљених варвара.

СИРОТИНСКИ СТАЛЕЖ (ПЛЕБ).

Као нима слој овога staleжа имамо гомиле слободно ро-
ђеног али бескућничког и беспосленог света по великим градовима
нарочито у престоници. Ова престоничка светина не само што беше
ослобођена порезе, него јој да би мировала, цар још даваше бесплатно
хране, *pamis gratis* хлеба, вина и уља, и забављаше је циркус-
ним тркама и збојним дворским свечаностима. Но при свем том она
задавала велике бриге царству. Будући сујеверна и побожна и лако
верујући у предсказања својих пророка и чудеса светих икона, она
се страшно мешала у црквене размерице и под вођством демагога или
омиљени јој калуђера диктовала двору своју вољу: уз то, будући немор-
на, нестрпљива осетљива, превртљива она се често дизала на велике
буње уживајући у подсмеху, она се радо одавала личним сатирама, јат-
ном ружењу и фармацијском изазивању а не штеђала при том ни самог
цара.

ИПОДРОМ АТ-МЕЛАН.

Беше у Цариграду велики циркус близу царске палате
Темеле му беше положио још римски цар СЕПТИМИЈЕ СЕВЕР (раскратио
II-III в) а обновио га је и украсио Константин Велики. У иподрому
се приликом појединих свечаности даваху велике колске трке, па уз
них и разне друге, често врло распусне, забаве за народно веселе. У
тркама учествоваху нарочити тркачи од заната. Они се разликоваху
по боји одела на четири групе или циркусне странке.

Russati црвени бели *venti*
плави *prossimi* зелени. У великом циркусу т. ј. *circus maximus*
У Риму влада се у огромне суме т. ј. римска матрона царског доба да
не победити у трци плави или зелени кочијани. И да ли је тако било
недалеко и у Цариграду не знамо. Но још из рана у византичко доба су
у Цариградском циркусу две цариградске странке плави и зелени
само плави и зелени тркачке странке. Са циркусним тркама и партија-
ма су стајали у нарочитој вези и циркуске деме.

До згора се мислило да то нису биле ништа друго до го-
миле гледача: престоничких, које су се страшно заносиле тркама у ци-

у су и држале страну једне зеленкиа а друге плавим тркачима, па се према томе и саме поделиле у зелену и плаву странку. Но већ само ме дема показује да су то биле нешто етатније него ли циркусоне странке. У тим демама оставили су византијски писци нарочито Константин Порфирогенит у књизи De cerimoniis aulae bizantine и онда се може са великом вероватношћом извести да је карактер Дема био сасвим друшћини, а не чисто циркуских партија. Из тих се података види да име ово: У Цариграду су још на рана постојале две дема једна градска (политика дема) управан Цариграду на Југу од Златног Рога а други у предграђу у Пери, северно од Златног Рога. Првој беше на челу Демарк а другој Демократ. Они су поглавари дема заузимали знатна места звања - један је био командант царске гарде охота (дема плавих) а други је био командант царске гарде екскуријорес (дема зелених). Деме су се састојале из куди нижих грађанских сталежа, али се ипак спомињу као нешто одвојено од тих сталежа; с друге стране дема су имале војних дужности. На првине је под Леодосијем наређено да оправа (један) део цариградских бедема; под навријнем у морали чувати бедеме. На ипак оне показиваху као нешто одвојено од војева. Према свему овоме, а и још према другим подацима види се да су дема биле нека организација нижих грађанских сталежа, војно политичког карактера као нека народна војска, сам тога да су оне биле скоро један остатак војно-политичке организације нижих грађанских сталежа у старој систему градске самоуправе, по коме некад сам особом управљао грчки и римски свет, градови старог грчког града (polis) римске civitas. Још важних је дема било не само у Цариграду него и по другим великим градовима источне царевине а пр. у Антиохији, Солуну, и т.д. и тамо су оне као и у престоници стајале у вези са циркусним тркама. Но каква је била та веза да ли је она дошла отуда, што је можда свака поједина дема имала да шаље у циркус своје луде на трку и што су те циркусоне ерке имале једна од брига тих дема, за сад се још незна сигурно. Да ли су у циркусу а после изван њега долазиле у жестоко непријатељство једна кад кад и у крвав сукоб и то не само због надметања њихових тркача у капијама, него и због других питања, која се циркусом не само показују никакве везе нарочито због верских спорова. Пошто је верско питање у византији било веома осетљиво,

о ватрено учешће дема у црквеним споразумима није никакво чудо. Према томе су деке биле тако моћни чиниоци, да су византиске великаноше и сами цареви водили рачуна о њиховом расположењу и били заштитници један плаве а други зелене деке. Свакојако деке су организовани је плебејских stalexa. Ове је ове stalexe натерао Јустинијан II, да дају свој део у мулству за наоружање осветничке експедиције против Други важни слој сиротњског stalexa беху

ЗАНАТЛИЈЕ. Држава их беше тврдоavezала за њихове снаге - соледи и тиме уједно и за њихов stalex. Но она им је за то осигурала само потпун монопол рада занатлијског, осим занатлија снагаху и осим ни трговци и уметници а можда и лекари и учитељи. Овај сиротни stalex остављаше већи део градског становништва. Али он немађаше учешћа у градској управи а још мање у државној управи то беху т.з. Sociales т.ј. средњи stalex.

СРЕДЊИ СТАЛЕХ.

Чланови некадашњих градских сената vido decuriani само што многобројнији, јер сад спадаше у куријале сваки онај који има не 25 јутара земље куријали бираху између себе „прваке“ principes и стављаху с њима градски сенат т.ј. општинску власт. Положај Куријала је у византијско доба био веома погоран. Активних политичких права имађаху куријали само у овој градској општини, а не учествова и ни у управи царства. Држава беше чак сузила и њихово право слободног управљања у њиховим општинама, јер се мешала у општинску управу. Сем тога она их је законом врло тврдо приковала к њихов stalex и за њихов град; с друге пак стране, држава им беше наметнула нових тешких обавеза, нарочито пореских. Она беше ударила на градове огромну порезу и ова погађаше у целом градском становништву на првом месту куријале. С тога је овај stalex у Византији нагло пропадао.

ПЛЕМСТВО.

Племство не беше у Византијско доба наследно, већ чиниошничко највиша државна звања и титуле сама са собом — племство и спадаше се са сенатским редом за време Константина. Овај stalex беше многобројан и није био као куријали привезан за одређене градове, него је живио целој царевини и у старом му по-

вом Риму (Париграду) и по провинцијама. Чиновиички племићи имаћу
 махом огромна имања и гомиле робова и насељеника (coloni) осим
 оних који беху испуњени државни чиновиички акестio. Они плаћаху
 порезу и то многоструку и велику. Они не служашу војску у царској
 гарди осим ако се нису одавали војним звањима. Галијен их беше
 искључио од сваке војне службе а од Константина они служашу као
 доместији.

ПОЛОЖАЈ ХРИШЋАНСТВА И ЦРКВЕ У РИМ-ЦАРЕВИНИ

Још од свога оснивања хришћанска је црква имала карактер
 приватне установе, па га је задржала и у наше време. Али од како је
 Константин Велики признао хришћанску веру и цркву за државну на
 место старог идолопоклонства које је хришћанство потпуно победило,
 хришћанска црква све више и више обухвата у своје духовно крило
 готово све поданике империје. Црква и држава све више једна другој
 требају јер сад мир и ред у цркви значио је исто и у држави. А др-
 жави је често искорисћавала и политички огромни морални утицај црк-
 ве над њеним поданицима. И тако у наше доба потпуно је спајање др-
 жаве и цркве. Цара је у оно доба црква морала интересовати. Цареви
 су осећали потребу нарочито у црквеним споровима, на којој је стра-
 ни истина. Као најошљивији чланови цркве, цареви су били дужни да ши-
 ре веру христову широм и ван царевине. Тако су цареви у пракси били
 глава цркве. Црква је на то брзотекла пристајала. Тај се царски утицај
 сматрао као нешто природно, једино се црква бунила кад су цареви би-
 ли на страни јереси. У црквеним споровима црква је чак и сама тражи-
 ла цара. Спорова је било општих, у којима ни сами епископи нису били
 сложни, те је цар међу њима био највиши судија. Овај апел, цркве на
 државу био је нужнији што у цркви не беше централне власти. Цркве-
 ни престоли били су у завади (Аријева јерес) Утицај римских архије-
 пископа био је врло мали, а утицај епископа новог Рима био је још у
 заузетку. Тако се црква хтела нехтеда морала обраћати на државу-
 на цара. Епископи су доносили на царски престо спорове те је цар
 сазивао саборе (Васељенске) где је он био заступан. Он је потвр-
 ђивао закључке сабора. Тако се црква и држава отопиле готово у
 једно тело. Епископски суд био је обележје јединства цркве и држа-
 ве. Прво су се спорови решавали у присуству само свештених лица.

али је сад држава поделила судску власт с црквом.

ДРУШТВЕНО УРЕЂЕЊЕ. Оно је било сталешко. Основа је била сада друшчија него раније: Она није била по рођењу већ по имовном стању и по положају у држави. Сталехи су: ропски сиротињски, средњи и племињски. Робова је било градских и пољских. Робови су били везани за земљу. Цар Константин је био одузео господару право убијања роба. У робове можемо сматрати и ослобођенике (liberti). Они не могу непосредно општати с властима, него само преко својих заштитника, морали су давати данак у кулуку, принаједна и т.д. Они се нису могли женити без одобрења господаревог и т.д. Затим су КОЛОНИ (насељеници) били једна врста робова. Они су били закупни пољских имања. Слободни лично, али заробљени материјално, јер не могу одказати закуп.

СИРОТИЊСКИ СТАЛЕХ (плебес) ту долазе гомиле слободно - рођеног, али бескућничког света у градовима. Овој је светини, да би мировао, цар давао храну (хлеб, вино, уље). Забављао их је при свечаностима и комедијама. Ова се маса страшно мешала у црквене спорове. Под вођством демагога она је диктирала двору своју вољу. Она је била безобразна на језику. Јустинијан је учинио крај овој светини. Други и виши слој сиротињског сталеха беху занатлије. Држава им је била осигуравала потпун монопол трговачког рада; овамо спадају ситни трговци, па лекари и учитељи. Овај сталех немаше учешћа у градској управи. Средњи сталех (киријалео) су били који су имали 25 јутара земље. Положај куријала био је погоршан. Они не учествоваху у управи царства. Држава се мешала у општинску управу киријала. Они су били оптерећени порезом, те је овај сталех нагло пропадао. Држава је предузела драконске мере да људи не мешају сталех.

ПЛЕМСТВО. Оно не беше у византијско доба наследно ни чиновничко. Овај сталех беше многобројан и није био привезан за градове. Племићи имаху огромна имања и читаве војске робова. Они плаћаху порезу, осим молужених чиновника, али нису служили војску. Од Константина узимали су у царску гарду.

ПОЛИТИЧКА ИСТОРИЈА

Теодосије Велики.

Посто је умрио Готе, основао мир и ред у цркви пошто је

је сложио бунтовно паганство, умро је 17 јануара 395 год. Он је замишљао да млађи син Хонорије влада на западу (Италија и Галија и да старији син Аркадије управља истоком (Илирик и Оријент). Границе су ишле: Дунавом до Уна Саве, кроз Србију преко Воке Которске, па преко Јадранског, Јапанског и Средоземног Мора и залива Малог Сирта Л Африки. Иако је било Балканско полуострво поцепано између обе царевине, Далмација је припадала западној а остатак источној половини полуострва. Са два цара сачињаваху целу царску власт. Замоне су потврђивали оба цара за сваку од ових половина. Име римског царства задржала је источна половина и после пропасти западне половине. Али је овај део стварно поделила Римски свет на две сфере: на западну и источну. Западној беше културна клима Рим, а источној Цариград. Тамо беху латини, а овамо Грци - Јелени. Последица је ове деобе била још и слабљење снаге Италије. Обе половине нишу увек браниле једна другу, него су шта више једна другој опасност упућивале. Државна управа беше преко мере централисана и бирократска. Локална самоуправа беше сведена на нулу. Између државе и грађана зјапмила је провалија. Држава има сва права, а народ је само плаћао велику порезу. Сопственик имања није могао ни ступити у војску док не докаже да има наследника, који ће плаћати за њега порезу. Војска је била потпуно одвојена од народа. Војна је служба готово *приватна* оца на сина, те се претварала у занат. Војска је била изгубила народни карактер. Нарочито је Теодосије због буна допустио Мезијским Готима да служе као читаве војске под својим војводама. И пре је тога било. Теодосије је поверио многе високе положаје Германцима, који су се покрестили и оженили Римљанкама. Али су они ипак остали по куди Варвари, готови да се сваког часа дигну противу царства. Велики градови били су мамац за њихове плачкашке жеље. Збацивање и постављање цара била им је занимљивост. После смрти Теодосијеве насталоше у држави нереди Вандалин Стилихон (*Magister urisusque milite*). беше најмоћнија личност код Хонорије. Њега је Теодосије оженко својом сестрицом оженко Селеном Кал Аркадија имађаше превласт податињени Руфин. Због малолетства цара, Стилихон и Руфин владаху царевинама. Руфин је тежио да постане уз Аркадија други цар на истоку, те га оженко својом ћерком. Иначе Руфин беше грабљив и подла. Стилихон беше велики вој-

сковоћа и државник он беше популаран у војсци. И он је сањао о царском престолу, али не за себе него за свог сина Евтерија. Сем Руфина имао је утицаја на Аркадија, стари евнух Евтропије. (*propositus sacri cubicalis*). Одсуством Руфиновим користио се Евтропије, који ожени младога цара девојком из франачке породице ливном Евдокијом, њен отац *magister militum per Orientem* био је умро. Евтропије је прво показао слику саме девојке те распаљивао у цара љубав према девојци, цар је заводи и ожени се њоме. Она је прва названа АУГУСТОМ, ово је био удар за Руфина.

Руфин је био у непријатељству и са Стилихоном намесником западног царства. Стилихону није било право што је децембра 395. год мањи део Балканског Полуострва припао западном царству. Због тога је Стилихон радио да освоји цео Илирик, те је Руфинова провинција била оправдана. Византија је пак радила да одузме и Далмацију од западне царевине. То је знао Стилихон и он у одбрану Далмације склопи савез с Готима. У том плану устанак од Федерата Гота у Мезији и Тракији. Ова се војска вратила раније из похода Теодосијева против Евгеније. Незна се шта је био узрок Устанку; да ли што њихов вођ Анарик није могао добити тражену титулу *magister militum*-а да ли што Аркадије није исплатио награду за њихову службу Теодосију. Анарик са својим трупима нагрне на Македонију па дође и до Цариграда. Ту је поштедео доброг Руфинова. Може бити да је хтео да га компромитује као савезника, може бити да га приложије. Сад настају преговори између Анарика и Аркадија. Руфин је водио преговоре али се вратио без резултата.

Аркадије позове у помоћ Стилихона. Овоме то добро дође, он се тада налазио на Галској граници. Брзо сврши те послове и дође у помоћ Цариграду. У Тесалији се сукоби с Алариком. Стилихон га притесни затим се упусти у преговоре о предаји, али дође заповест да Стилихон пошаље трупе у Цариград а сам да се врати у Италију. Стилихон послуша и под Готом Гајнасом врати трупе у Цариград а сам се врати у Италију. Стилихон се договори с Гајнасом да одмах смаче Руфина. Зато су придобили и Евтропија *procol sacre cubicalis*.

Гајнас је стигао пред вратима. Аркадије је по обичају

зашао да прегледа и поздравити трупе, и за њим је био Руфин је оче-
 инао скори проглас за савладара, љубазно се разговарао са војници-
 ма, али му један војник забодје мач у груди. Његова глава пошто је
 доечена ношена је кроз Цариград и такође и руке Аркадије је био
 напрепањен овим али не смеде ништа чинити. Противници Руфинови на-
 оворили су Аркадија да конфискује Руфиново имање и да постави
 ајинаса за *magistra militum* на истоку. Евтропије би постављен на
 место Руфиново. Алирик оде у Јеладу, продре у Вестију и опустоши је.
 Затим освоји Пиреј и уђе у Атину. Спрам ње се понашао човечно, затим
 заузео Клаусину, свети град ст. века. Под утицајем затупаних калуђера
 уништи храм Деметрин, затим падну Коринт, Арг. и Спарта. Одатле се Ана-
 рик крене у западни Пелопонез, ту заузео Олимпију и спали храм Зев-
 сов. Код планине Фолајске изиђе му поново на сусрет Стилихон. Стили-
 хон га затвори у кланце, али изненада диже опсаду и врати се у Ита-
 лију. Стилихон добије од Аркадија звање *mag. mil. reg. Iliricum*. Да ли
 се Стилихон вратио својеволјно или по наредби незна се. Аларик је
 пре тога био проглашен за краља зап. Гота. Тако је крајем IV. в. било
 изгледа да постану Германске краљевине у границама источне импери-
 је, али се Аларик доцније одсели у Италију. Док је Анарик пустошио
 западне провинције источнога царства не беху поштеђени ни источне
 провинције. Кроз Кавкаске вратнице навалили су Хуни и опустошах
 Сирију, Месопотамију и Арабију.

Мало Азијске обале страдале су од исавријанских горитака - гу-
 вара. Против њих оде флота под Аркадијем. Он их нешто умири али
 не сасвим.

Међутим на двору беху узеле маха разне партије. Тада беху
 главне три. Прво беше дворска камарица од царских ослобођеника и
 егнуха се Евтропијем на челу. Затим беше Германска странка са Гаји-
 насом на челу. Најзад странка римских одаковића, чији се понос бунио
 против владе ослобођеника и Германаца, њихов вођ беше Авремијан син
 префекта преторија и кнежевника Тавра.

Утицај дворских ослобођеника и егнуха био је давнашње зло.
 А нарочито је био порастао за Аркадија. Овај олош играо је
 раније само у царским одајама такве улоге, а сад су добили и др-
 жавне одлуке. Евтропије није био задовољан што је улагивањем добио

милост цареву већ је захтевао положај какве су имали оцаковићи. Он доби право испуњеног војника и команду над неким трупама. Него-
во војничко држање изазвало је подсмех и отид Римљана. Он је долазио
чак и у Сенат. Кад га је Аркадије 398 год. наименовао за конзула,
после за патриција, огорчење беше велико. Западни двор није дао одо-
брење за то. Евтропије и на други начин изазвао је незадовољство. У
грамазности није изостао иза Руфина. Њему се плаћало да се дође до
управника провинције. Појединим богатим људима он је оклапао кри-
вице а тражио је да се казни конфисковање имава. Тако је одмах упро-
пастио Абуданениција и Тимасија ђенерале Теодосијеве.

Евтропије није био задовољан што је он сам дошао до високог
положаја већ је гледао да и други људи ниског порекла доведе до
високог положаја. Тако је неког куvara Оснија довео за Министра
Финансија и др. Ове крахтуре беху осмонац, Евтропијев. Државна звани-
хтео је да унизи а дворски да узвиси, пошто је он био у дворској
служби. По савету Евтропијеву Аркадије узме, од преторског префекта
управу државне службе па је преда *magistru officium*. Затим је узме
да буду два преторска префекта. Затим је учинио Евтропије да се
положај *mag. sac. cubiculi* учини *illustris*-ом.

Евтропије не беше задовољан ни Германском странком. Сем тога
Евтропије се замерио Германцима што је радио о глави Стиликону.
У том је имао Стиликон да дође у источну империју, Евтропије осум-
њичи и овај буде проглашен од сената за непријатеља источне рим-
ске империје. Евтропије је увиђао да се нешто и против њега ради.
Знала је склоплена једна завера, буде учињен атентат, што се искључу-
је и из закона донетог под утицајем Евтропијевим. Док су Римска и
Германска странка радиле против Евтропија оне су се и међу собом
бориле. То се видело и ~~у борби~~ Ауремијана са братом Цезаријем око
преторског положаја, *per. Orientem*. Цезар је и ако је био Римљанин
премао Германску странку. Он је гледао да добије *prefect per. Orien-*
tem. Aurelian је хтео да сузобије утицај Германски. Он буде побеђен
и Цезар постане *prefect per. Orientem*. Овај триумф Германске стран-
ке није ушао у рачун ни Евтропију. Тиме је он губио важност.
Зато почео радити да префектуру доделе 2). префекта.
Тако је другим префектом постао Евтинимијан Евтро-

није се још раније посвађао с неким Тригигиндом командантом добро-
вољаца источних Гота - Гутуа. Ове је населио још Теодосије у
Тригигији.

У пролеће 399 год. Тригигинда опустоши Галатију и Бит-
инију. Он је за тај устанак добио миг од Цезарија и Гајинаса. Про-
шле вега буде послата војска под Гајинасом. Али пре него су они сти-
гли Тригигинда победе храбри становници Памоније. У то стигне и
Леон који је требао да покаже Гајинасу. Тригигинда се ноћу зачу-
у његов табор, задобије Германе у Леоновој војсци и сатре римску и
војску и Леона. Сад стигне и Гајинас. Он се правио као да не може
ништа против Тригигинда. Он је саветовао да се са Тригигиндом оми-
ри мир. Цар му онда да пуномоћје да преговара с Тригигиндом. Триги-
бинд је поред других услова тражио и главу Евтропијеву. Аркадије је
окевао јер није волео ово, али најзад попусти. Томе је доприне-
царица Евдокија. Између Евтропија и царице порађани су доста неспо-
разуми. Зато кад је чула да се тражи глава Евтропијева била се на-
лила царува тобомбу уреду од стране Евтропијеве, и тако Евтропије-
ва судбина би одлучена. Евтропије затражи спас у неприкосновености
црквеног олтара и код Јована Златоустог. Јован му је био дужан за
своју каријеру и он се заузме за Евтропија. Он одбије војнике и све-
тину од намере да навуку Евтропија из олтара. Сутра дан је он гово-
рио у цркви као и обично беседу. Ту је он оштро осудио рад Евтропи-
јев, који је био против цркве и вређао, и сад у њој потражио је спас
он је у име хришћанске дужности и љубави тражио од цара и царице
опрштај беднику. Евдокија на силу речи Златоустовог попусти у
свом гневу. Аркадије нишан Евтропија звања и имања на га протера на
Кипар. Али су Тригигинда и Гајинас тражили његову смрт. Аркадије ни-
је имао куд него да пристанак да се доведе Евтропије у Цариград и
преда га суду. Суд га осуди на смрт што се усудио носити знаке цар-
ског достојанства. Чим је Евтропије погинуо Гајинас се преставио
претврати и придружи се Тригигинду и пођу на Цариград. То је у
Цариграду изазвало запрепашћене. Римска странка затражи да се аба-
ди Цезарије, а доведе Аурелијан, вен вођа.

Тригигинд и Гајинас дођу на Хлакидик и пређаку Цари-
граду. Аркадије сам изађе да с њима преговара. Гајинас је тражио да
задржи звање *magister militum* а да се врати са војском а

да се издаду три човека: Аурелијан, Сатурнин и Јова, љубимац Вадим
јин. Аркадије пристане. Место Аурелијана постане опет префект Цезарије.
Овај је радио код Гајинаса да погуби тасце, али се за вих за-
узимао Јован Златоусти. Гајинас учини обадвојици по тражењу. Они
буду привидно погубљени, али у ствари пуштени да побегну. Гајинас
се задржао у Цариграду више времена. Он је радио да Аркадије изје-
начи хријевску јерес са православном вером. Али у томе није успео
јер га је у томе спречио Јован Златоусти. Он је нападао чак и на
двор, али не успе, а хтео је да опљачка и цариградске банке али он
и у том спречен. Тако је од њега претила опасност. Али на једном
се реши да иде из Цариграда. Он као због неке болести оде у један
манастир и каже да и војска пође с њим. Али се сад деси нешто не-
обично, што је изазвало чуђење код становништва: Један Гот убије јед-
ног грађанина. Између грађана и Гота западене се бој. Готи су били
изненађени и буду побеђени. Ипак је доста Гота ухватио из града и
дођу да јаве Гајинасу (400 год.) Гајинас окупи остатак војске и по-
не плачкати по Тракији. Становништво се било склонило те се није
много користио плачком. Гајинас се реши да пређе Дарданелске кид
Абиде. Али ту виде да је друга обала поседнута војском. Он је ту че-
као док је имао хране, па кид му се досади чекати он покуша да про-
ђе силом. Међутим војска на другој обали беже под командом Гота
Фравита, који је био цару одан. Он је имао и елиту под својим за-
вјдњштвом и победи Гајинасове војнике на чамцима. Гајинас побег-
не Хунима у Кавказ, они га убију и погубе његовог грађу Аркадију.
Фравити буде приређен триумф. Њему буде допуштен триумф. Њему буде
допуштено да остане у вери својих предака, и постане чак и консул.
Цезарије буде збачен с префектуре а кривице му буду
опроштене. Аурелијан постане место њега префект. Аурелијан се ни-
је хтео осветити Цезарију, већ га чак спасе казне.

Сад је претила опасност западном римском царству од
Аларика. Он не хтеде више нападати на источно царство што је оно
било исцеђено а и било је неосвојиво. Због полсмаја Цариграда он
није нападао на источно царство и зато што је био мрт на Стини
и постаде му непријатељ, а он се окрене западном царству. На усавр-
6 априла Стинском победи Аларика прво код Падове, затим код Верона

ад Византије је пустио Аларика да се спасе. Овај се вратио у Илирик.

Хонорије је преселио престо из Милана у Равену. Тиме је засновао значај Равене (402 год.). Пошто је Стилихон 405 год. сломио најезду Германску под Радагајсом он се реши да са Алариком освоји Илирик од источне царевине. У ово доба пада неправда источ. царства према Јовану Златоусту. Односи Хоноријеви и Аркадијеви постали су затегнути. Хонорије је наредио да лиђе источног царства не престају уз обале западног царства. Али док се Стилихон спремао да пређе Аларик пукне ланан глас да је Аларик умро.

Међутим у Британији се побуна римске легије и прогласе за цара Константина војводу. Стилихон натутка Евејеве Вандале и Алане на Галију. због тога је Константин морао ићи на Галију. Хонорије позове Стилихона да се саветују како ће се спасти од Константина. Аларик мислећи да га је Стилихон изневерио, крене се против Стилихона и груне у Италију. Стилихон се нађе у невољи и он саветује Хонорију да се нагоди са Алариком. Аларик тражи штету, Хонорије му испуни захтеву. Али се у западном царству створи незадовољство против Стилихонове владе.

Аркадије умре наскоро (408 год.). њен наследник Теодосије II (408 г.) Хонорије је хтео да сам путује у Цариград да уреди своје ствари, и ствари о наслеђу свога брата, али га Стилихон одврати од тога и наговори да га за њега пошаље, он га још наговори да Аларика поведе против бунтовника у Британији. Тиме је Стилихон хтео да изврши своје намере без Аларика т. ј. да освоји ~~Равену~~. Али наједанпут добије превагу римска странка која устаде против Стилихона и он буде погубљен (408 г.). Сад се поправе односи између источног и западног царства. Сврху Стилихоновом западно царство било је лишење свога бранитеља, западно царство после великих мука успе да угули устанак Константинов, али Вандали задобију Шпанију и Африку. Аларик продре у Италију и опустоши је сву а нарочито Рим (410 год.).

ЦРКВЕНЕ СТВАРИ-ЈОВАН ЗЛАТОУСТИ.

За Аркадијеве владе се десило први сукоб између цркве и државе, раније није било повода за такве ствари. Владаци нису били готово никакво у престоници него вођаху ратове; сад је дружије. Аркадије се не миш из престонице. Раније углед цара епископа био је

друкчији, Епископ је зависио од цара, првенство епископа имађаше ан-
стијски епископ. Двор је имао свој нимбус а епископ је имао само
један део хришћана под собом. Међутим од II васељенског сабора од
кад је био епископ Григорије Назански, углед епископа је престао.
Тако за Аркадија беше моћ цариградског епископа већа од осталих и
сад имамо на помоћ црквенога цариградског епископа. Овај је углед
опа је више растао што је Аркадије био млак и благ, а епископ је био
строг, плаховит човек, чувен надалеко; то је био Јован Златоусти. Сум-
би између Јована Златоустог и двора беше узрок луксуз на двору и у
друштву, док је Златоусти био аскет. Златоусти беше прави хришћанин
и испосник а двор па чак и свештеници жиљаху лаким животом. Порок
је завладао нарочито у вишим женским круговима. Коловође бежу царици
Евдокија и дворске госпође. Евдокија беше заносно лепа и кокетна.
Дворске даме подсећаху оцем на подусвет. Причало се да је Теодор-
јева наследник син Јована Демоса. Из двора је напустио живот про-
дро у масе. На овакав се живот бунило хришћанско осећање Јована З-
тоустог. И он устаде енергично против тога. Али он започе сувише пла-
борбу. Он учини неколико пасторских похода дворским дамама и дава-
оим је савета. Па чак је и у цркви са амона Св. Софије, говорио чини-
ниговсваја о личностима. Он је чак говорио и о царици. Царицу и не-
другарице болеле су јако ове примедбе и оне страшно омрзну Јована.
Али он није само ове аристократне кругове ослоједио већ и такође
калуђерице, јер они бежу далеко од идеалног живота. Они су такође
вели лаким животом световним. По манастиру пуцаху страшно скандале,
и то је епископа болело. Тако црквени кругови који су знали мржњу
аристократије против Златоустог, склопе савез са двором и аристо-
кратијом. До дузе било је још у Цариг-... људи и жена на своме
сту. Тако је била позната као добра нека Олимпијада, ћерка неког Је-
менског краља и жена неког Римљанина. Затим кћер управника Либрије
Гидона и рођака Теодосијеве династије, то беше Салина. Тамо је би-
ло и међу калуђерицама добрих људи на пример, Јакон Серафим.
Ови су они били уз Златоустог. Али Златоуст беше омиљен нарочито
у народу. Он је задобио многу проповедима о једнакости и милосрђу.
Империјом је својим свештеничким животом, а беше против богатства
а хвалише скромство, тако и сам рађаше. Бегови непријатељи стаху

чешкати по његовом приватном животу и оптужујући га да буну изведе. Они се ухватили за многе стварчице и почну га нападати што је само примао две пријатељице и јео насамо; они му рокоше да воли оргије, и место побожног живота да се претвара. Златоустог је то још више постигло на борбу. Он је учинио посете неким азијским црквама и тамо отпочео борбу која му је шкодила јер се поканао апсолутистички. Он је том приликом обавио неке епископе. Због тога му се замисли у одсуству Златоустог, његов заменик Северион почне тајно изговарати сувором и аристократиом и другима да дође из епископске престо. Златоусто се врати и кад затече престу саблажну, јер га је и кад се био опрнио и кад видео како је он, он нападно Севериона једи у цркви што се удружио с женом порока. Северионом осећајући се такан имао је куражи да се успротиви своме претпостављеном Златоусту му одузе ова његова звања. Северион побеже у хелиодон. Под утицајем цара и дарио Златоусту допустити повратак Северијану, он се заузео да му царод опрости, так је држао једну беседу Северијан који је показивао своје кајале. Тако се сукоб израдио између Златоустог се појави сукоб са Александријским епископом Теофилом државним човеком и државним човеком. Теофил је радио пре епископства Златоустог до епископ цариградски буде један његов епископ, али је дошао Златоусту Теофило гледа да се овоме за то совети. Он је имао велики утицај у Мисиру Сирији и Палестини. Мисирски епископ беше уз цара између Теофила и Златоустог дође до сукоба због високе братије, четири епископа по Митрополији и Горном Мисиру. Ких је Теофило хтео да рукоположи за епископо али се сви успротива. Теофило је хтео да их се совети. Он је хтео помоћу константинополске војске да их доведе и да их рукоположи али они побегау Златоустом у Цариград. Златоусту је изабрао аними додир са њима али их је криво Теофило оптужио за чествовање цару Арменију за разне грехове, као да су се окупили епископијама и раним безаконим. Под теретом толиких осуда у Цариграду се разлементи криво против ова четири епископа. Они се аниме смеи појављивати. Они без знања Златоустог издаду проглашење против Теофила. Златоусту им откаже заштиту. Они се онда обрате двору који их лепо

прини и Аркадије позове Теофила на саслушање. Теофило се томе обрадова јер намисли да збаци Златоустог. Али он не оде сам већ пошаље епископа Кипароког. Овај беше свој век провео ратујући пером и речју у борби за православље. Он беше стуб хришћанске цркве; заслуге његове у борби против јереси беху огромне. Он је ипак имао и слабих страна, али је имао и великог утицаја. Теофило му написа како су она братија проповедала јерес а тако и Златоусти. То беше епископ Епифаније. Епифаније поверова Теофилу и пристане да му помогне у борби против Златоустог. Епифаније се дигне у Цариград. Он је одмах видео да је жртва подвале и пошто се помирио са Златоусти и оном четворицом дигне се кући, али умре на путу. Сад оде у Цариград сам Теофило. Када су пратили епископи мисиоци и војници епифоте александријске. Теофило није хтео да одседне у епископској палати код Златоустог. Он затражи отворено да се Златоусти збаци као јеретик. Златоусти баш сад бацаше своје стреле на царицу. Тако су против Златоустог била сад два логора. Ради решавања питања о братији и Златоустом епископи се скупе на сабору. Поједи се свети они се реше да држе сабор не у Цариграду већ у Халкедону у кварт. Ксеркусу (synodus ad Quercus). Првобитни изговор сабору беху оне четворица али се сада појави као главни предмет питања о Златоустом. Њему се стави у кризницу заштита братије, понашање према Азијским епископима, неки други греси, а нарочито развратни живот. Сабор је више пута позивао Златоустог да се брани, али он је то одбио. Држећи се својих пријатељама други сабор. Сад то непријатељи привате и осуде га за непослушност. Сабор се реши да збаци Златоустог. Они пораде код царице Евдоксије да га упропасти. Јован Златоусти је до извршења пресуде држао једну беседу против царице (назвао је Адоксијом злослава). Златоусти буде протеран у Витанију (409 год.).

На ово насилно уклањање идолоа народног, народ се дигне на буну. Теофило побегне кући. Један јак земљотрес био је народу знак да је и Бог на његовој страни. Слет оде пред двор и затражи да се врати Јован Златоуст. Двор испуни народну жељу. Да је после тога Златоусти мировао, да није нападао на двор, нарочито на царицу, он би

остао епископ све до своје смрти. Али он сада још чеће оспе на двор Узнемирен на служби од клицања са сокака, са свечаности приређене од префекта Симплиција у част подизања царице Евдокије, Златоусти опет изговори беседу против царице. До двора доспе глас да је Златоусти рекао: „Иродијада опет бесни, она тражи главу Јованову“. Аркадије сазове сабор и изнесе пред њега ствари Јованове. Сабор потврди раније решење сабора quercum. Али се Златоусти није хтео добровољно покорити одлуци. А Аркадије се уздржавао да је изврши. На велику суботу када је Златоусти вршио службу у цркви групе војници, баш када су уплашени кршавани, направе неред и ухвате одведу Златоустог. Народ беше озлојеђен овим обесвећењем цркве и многи људи не хтедохе одолужити службу у цркви Св. Софије него на пољу одрже службу.

Златоусти није одмах прогнан. Он буде ноћу пребачен на мало-азијску обалу тек 20 јуна. Та ноћ обележена је великим пожаром у Св. Софији, који је уништио многе културне старине класичне; споменике и кипове. Пожар је поникао у самој цркви Св. Софије. Тада је изгорео музеј и пропадохе у њему многе драгоцене ствари. Народу је овај пожар био знак гнева Божијег. Златоусти буде одведен у Кукуст у Малој Азији. Ту је провео три године. Прве године по његовом потеривању учесташе јакни земљотреси. Цар и царица се узбунеше и дођоше на мисао, да питају Св. Нина Синајског за савет шта то значи. Св. Нин је за владе Теодосијеве достигао највиши грађански положај у држави; он је био префект. Био је ожењен из љубави и имао два детета. Наједном изненада оде са сином на брдо Синај да се посвети. У тешким приликама њему су се обраћали као пророку, сматран је као светац. Св. Нин одговори Аркадију да је земљотрес протест Божији због прогнанства Златоустовог. Али ускоро земљотреси престану. Међутим углед и глас Златоустог још више се рашири у царству. Златоусти се дописивао са папством. Он их је крепио и снажио. Златоусти није заборављао ни себе. Преко писама он се жално римском епископу иноћентију на неправду коју му је учинио источни двор, такође и Хонорије Александријски епископ га је предухитрио и хтео да

га код папе оклевете. Али се папа није дао завести, јер је више ве-
ровао Златоустом. Папа је видео у чему је ствар, он се заузео за Зла-
тоустог. Он сазове сабор италијанских епископа, овај сабор огласи пре-
суду над Златоустим за неважну. С друге стране Папа наговори Хоно-
рија те овај напише Аркадију једно оштро писмо. Он је ту довео по-
жар у везу са осудом, Златоустовом. Најзад Папа је демонстративно
послао једно утешно писмо Златоустом. Кад није помогло писмо Хоно-
ријево онда Папа пошаље изасланике Аркадију, да се сазове сабор.
Али их Аркадије није лепо примио.

Учесће угледа беше за Златоустога једно задовољство. За не-
пријатеље његове то беше увреда. Он их је подстицао да се савете
Златоустоме. Својим утицајем учинио на двору да се Златоусту про-
тера још даље у Питус на кавказу. Али он умре на путу 14 септ.
407 год.

Почасти које су му уокраћене за живота обилно су му надокна-
ђене после смрти. Његово је име урађено у Цариград динтиха. Свм тога
било је проглашено и за свеца, и поред опицања Кирила Александри-
ског. Затим су његове кости пренесене и сахрањене у Цариград тако се
завршио први сукоб између цркве и државе. Држава је победила цркву
и тиме је утврдила своју надмоћност над црквом. Да је победио Зла-
тоусту онда би се на истоку створила јака црква. Она би била став-
љена на већи степен него држава, као што је на западу цезаријско
наравни спутава све покрете.

ТЕОДОСИЈЕ II. (408-450):

Цар Аркадије умре 408 год. а наследи га син Теодосије II. Те-
одосија је умрла још раније од несретног пада. Теодосије II био је
малолетно дете кад је дошао на престо. Њему је требало да постане
намесник цар западног царства, Хонорије. Овај се морао под утицајем
Оригенозови одрећи намесништва. Намесник постане Антоније префектен
преторски. Антоније је био mudar и добар војник. Он је закљу-
чио мир и трговински уговор са Перемјанцима. Искочетак је
изгледао да је опасност од Хунског Царства Уласа

закон. Источни двор понао му изасланике да траже мир, али Уадеос
пристао је рекавши ми да ће се зауставити тек на сунцу. Када је Уа
до продро у Малу Азију и хтео да иде даље многи га војници изне
ре и он се морао враћати. Тада стигне и Византијска војска и
изагна му страху војску. Ту су били Сири. Они буду заробљени и
одати великим као робови koloni.

АНТЕНИЈЕ осигура границе и утврди Цариград. Он повећа флоти
у на Дунаву. Он поврати утврђења по Елироку. Нарочито је важна
форма у двору. Сад је двор постао готово један манастир. Ту су
пјале по цео дан побожне песме и читаху се молитве. Чини се до
брочинства под руководством епископа. Атика. Тако су Теодосије II и
егове сестре Пулхерија, Аркадија и Маркија расле у сасвим другој сре
дини од оне у којој су рођене. Међутим Антеније је умро 414 год.
Теодосије је био још малолетан. Место њега владала је Пулхерија,
која је имала 16 год. Њој би дата титула Auguste. Из љубави према
католици Пулхерија се ренила да се заветује Богу. Зато добије две
сестре. Тако од учешћем цркве завет би извршен и записан на знатној
сочи и остављен у цркви Св. Софије на чување. Манастирски карактер
двору се још више појача. Двор би затворен за мушка лица сем за
вете ауре и духовнике. Тако Пулхерија и сестре почну живети својим
калуђерице. Оне и њихове другарице бежу се одрекле сваке спољне
раскоши. Носиле су се просто, посвећивале су време раду, чиниле
брочинства и т. д. Излив побожности у речима чинио је и у делима
Пулхеријиним примене. Она је као царица подигла многе цркве. Поди
многе добротворне заводе за сиромаше и старице. Она је оштро
анила православље од јереси. „Небо јој је зато откривало будућ
ности и показивало јој где се налазе кости мученика“. И ако је Пул
херија била одана цркви имала је смисла и за државне послове. Она је
може се казати, једини наследник Теодосија Великог, који је наследио
и вољу његову. Пулхерија је умела тачно да говори и пише на грч
ки и латинском језику. Она је умела да се држи царски. Одлуке су
јој биле смислене. Дела су јој била брва и одлучна. А пред собом је
имала истините свога брата и хвалила његову мудрост Осим државних

деслоа она је узела у руке и Теодосијово васпитање. Ту је учинила погрешку. Она је брата учила само формалностима. Учила га је да иде достојанствено да господски носи огртач, да величанствено седи на престолу т. ј. да уметнички игра цара. Али га није учила да у државним пословима. Тако се у Теодосија II није васпитавао као воља; нарочито због околине. Цар је имао доста слободног времена, које је употребљавао на спортове, лову, сликању, малању и бавио се преписивањем књига те је назван „калиграф“. У манастирску школу средину увукао се још један елемент од 421 год. кад се појавио савремено дивном Атенандом, која је у Хришћанству добила име Евдокија. Она је била кћи чувеног филозофа Леонтија, који је исповедао стару веру. Он је кћер лепо васпитао. После смрти његове, његови синови заостављају сестру, и она побеже Пулхерији. Пулхерији се тако допадне и изгледало јој је да ће бити идеал снаге. Како се она допала и Теодосију то се овај ожени њом. Атенанда добије, према обичају у Хришћанству, име Евдокија. Евдокија тада доби кћер Евдокију. Зато добије титулу Августе. Ако је Теодосије у Евдокији нашао онога коју је волео, Пулхерија није нашла што се надала. Евдокија је хтеда да влада. Она је остала и даље, и ако покрштена, верна старом паганској вери, док је Пулхерија била по вери Хришћанка. Ове две скоро дошле у сукоб. Па и Теодосије није био као пре женидбе Пулхерији. Тако је поремећена манастирска тишина, а такође и царска у царској породици. Сплеткаши дворски су осетили ту неслогу и почели се груписати једни око Евдокије а други око Пулхерије. То се нарочито видело у црквеном спору око Несторове јереси. Међутим 458 год. умре Хонорије. На глас о томе приређена је дворска жалост у Цариграду. Хиподром је затворен за седам дана.

Хонорије је био слаб владалац али је ипак одржавао јединство западне империје. Он умре без порода те настану нереди око престола. На престо полагаше право Валентинијан син Констанција-савладар Хоноријева и Плекидија кћери Теодосија Великог. Други претендент био је Јован из Раване. Јована су потпомагали Гастин и Ајџије. Са њим је Теодосије имао два пута, да не призна ни једног ни другог претендента. Међутим он је на крају признао Јована за цара западне империје. На источном

двору било је саветовање. Теодосије и Пулхерија реше да раде за Валентинијана, али је за то требало ратовати јер је Јован био у Равани. Кад су дошли посланици Јованови Теодосије их ухвати и протера. Затим Теодосије спреми војску да протера Јована. Артабурије, Аспар и Плакидија, мајка Валентинијанова са сином буду послани с великом војском. Та војска била је под Артабуријем, а помагачи су му били син му Аспар и Кандицијан. Кад је дошао у Солун Валентинијан буде проглашен од мобилисане војске за Цезара. Од Солоне Артабурије је изашао с флотом а Валентинијан и мајка му преко Сирмије. Али флота би уништена буром и Артибурије падне у руке Јовану. Артибурије је у заробљеништву радио против Јована. Њему испадне за руком да пошаље гласника свом сину Аспиру, и јави му да се крене што пре за Равану. Аспар то учини и с Валентинијаном и Плакидијем дође у Равану. У Равани Јован би ухваћен и одведен у Аквинеју где га Плакидија и Валентинијан осуде на смрт. Ајџије је сад имао пријатељске везе с Хунима, њима се обрати за помоћ своме штићенику, али је стигао доцкан. Плакидија помишљује Јована а Гастина осуди на изгнанство. Тако Валентинијан 425 год. буде проглашен за цара. Њему је била регенткина мајка му Плакидија. Било му је тада 6 год. Он је био заручен са Евдоксијом кћерју Теодосија II, 427. год. они се венчају. Западни двор, поклони источном, провинцију Далмацију. Наскоро после свадбе Валентинијанове, Атенанда-Евдокија, под утицајем племићке Меланије, врло побожне даме, затражи од Теодосија одобрење да иде у Јерусалим да се поклони Св. Гробу. Теодосије јој то допусти и она се крене на тај пут. Тада је свратила у Антиохију, ту буде сјајно дочекана. Она је ту држала једну беседу, пуну реторичких грчких украса. Изгледало је као да је ишла не на поклоњена Христу већ сјајном Аполону. У тој беседи ставила је Антиохија у изглед велика добротинства. Тада ова подигне две статуете Евдокији. Кад је стигла у Јерусалим показала је и Хришћанске врлине. Она је учинила сјајне поклоне, Светом Граду. Она је зато добила вериге. Св. Петра, које је доцније поклонила кћери Евдокији, а ова доцније цркви. Затим икону Св. Богородице, коју је тобож израдио Св. Лука, и десну руку Св. Стевана. По повратку

отпоје старо трвеће између ње и Пулхерије. Тада се био увукао код Теодосија Евнух Евсакије, преросваог cubiculi. Изгледа да се са њим Евдокија сложила да се уклони Пулхерија. Пулхерија се пресели у другу двор. Али изненада царичини људи паду у немилост код цара, пошто је био љубомора царева. Њему поклони један сиромашак из Фртије дивну јабуку. Он је поклони својој жени а ова лепог mag. ofis. Павлијану Павлијан се био случајно извинио цару да не може ићи да га прати на једној пети, а незнајући откуд Евдокији јабука, поклони је цару Теодосију. Теодосија је прими врати се Евдокији и запита је где јој је јабука Евдокија каже да ју је појела и потврди то и заклетвом. Тада настане слом. Теодосије јој покаже јабуку и каже од кул му. Евдокија изгуби милост цареву. Цар наскоро нареди да се погуби Павлијан. Не зна се да ли је Евдокија била крива. Евдокија је остала на двору још три год. Она добије допштење да се настани у Јерусалиму. Пулхерија добије поново владу. Теодосије пошаље официра Сатурнина у Јерусалим и овај нареди да убију два повереника Евдокијина. Евдокија се наљути и нареди да се убије Сатурнин. На то је Теодосије лиши свију царевих почаста. Тако је Евдокија провела 16. год. Она је доживела да су Вандали одвели њену кћер у робство у Африку (Грегоријус је посветио једну студију Евдокији).

Кротки Теодосије и побожна Пулхерија нису радо водили ратове али су ипак морали ратовати. Они су морали ратовати с Персијом. За Аркадија па и после владао је у Персији Јездегерт I (389-420г). Аркадије је с њим био у пријатељству и именовао га је за почасног татора своме сину. Али се последње године владе Јездегертове односи помуте јер је један епископ порушио манастир персијски. Под Варамом V (420-438) дође до коначног прекида. Он је још чежње настајно говора хришћана у Персију, и сви побегну у Византију. Вараман је тражио да му се издаду бегунци. Источни двор то одбије. На то Вараман одговори ратом. Осим тога узрок су рату и трговачке прилике. Рат није дуго трајао што противници нису могли однети одлучну победу. Персијанци одбране Низбију од византијске војске. Ардабури-

је Ариобинд-Гот, борбио је се са једним персијанцем (прича о 100000 мртвих), око 100000. остало је на бојном пољу и у Еуфату. А Византијска војска одбрани Теодосијатопол. Епископ града Амиде продао је златно посуђе и откупио 700 Персијанаца па их пустио на слободу у Јерменију да им покаже хришћанско милосрђе. После крвавих брби настане мир међу Византијом и Персијом за 100 година али није толико трајао. Већ за Јездегерта II (438-457) плануо је опет рат, против Персијанаца буду послани Аспар и Арезул, Арезул је син и Анатомије. Али обадвома царевинама почне претити опасност од Хуна те се склопи мир. Византија је морала плаћати Персији за чување казаских племена од Хуна. Између Персије и Византије били су често повод неспоразуму око утицаја у Јерменској. Још за Теодосија Великог Персија и Византија подишле су Јерменску. Византија је добила само трећи део у којем делу бео главни град Теодосиопол. У свом делу Персијанци допуштаху само сирски и персијски језик, а забрављаху грчки. Баш тада беху чувени учитељи Јерменски Мегадрос и Сах, који су радили по грчком утицају. Они побегну у Византију због гоњења персијског. Теодосије их потпомагаше да преведу књиге и да их растурају по Јерменској, тако је Византиски утицај продирао у Јерменској. Град сва два просветитеља обележан је као златан век у Јерменској. До године 441 трајаше непријатељство између Персије и Византије. Византија је имала да води рат са Вандалима и Хунима те за то је гледала да оконча свој спор са Персијом.

Вандали су 425 год. прешли из Шпаније у Африку, тада се овде побуни војвода Вонифације и дигне устанак (407 год.) За савезника позове Вандахе 80.000 људи пређе из Шпаније у Африку. Вонифације је видео кад су Вандали прогнати шта је урадио. Вандали су одмах почели уништавање. Вонифације гледа да их потплати па да се врате у Шпанију, али Вандали нису хтели већ се отвори рат између Вандалима и Вонифација. Вандали победи, међутим Вонифације се обрати источном двору за помоћ. Они пошаљу под Аспаром војску, али буду побеђени и направе мир са Византијом. Аспар пређе у Византију а и Вонифације у Италију и помири се са Платидијем.

После Вандали подеље са западном империјом Африку, али он

доципије 439 год. заузму Картагину (Гајзерик).

Вандали имађаху и флоту. И они узнемираху западне острве. Теодосије спремаше још једну експедицију против Вандала, али Гајзерик је радио. Он је заузео Градове по Сицилији. Међутим и Валентијан би спреман. Он под Аријобиндом позве велику војску, а и готска војска спремаше се за пошазак да оперише против Вандала. Гајзерик се нађе у забуну али ипак не клону, он рађаше непрестано натутковање Хуне на Византију и склопи тајни споразум с њима, тајо се јавља Атила.

Теодосије се измири с Гајзериком и повуче отуда војску и флоту и гледаше да се ослободи хунске напасти. Сад и Валентијан склопи мир с Гајзериком.

Хуни прво нападну источну империју. Рапђење хунске силе није било давањеметиз својих предела иза Кавказа. Хуни су се ширили на запад. Под Атиком су се простирали од Дона до западне Паноније. Византија је имала са њима и раније сукоба.

Најбоља одбрана од Хуна био је годишњи данак Хунима од Византије. 423 год. Хунска држава се повећа западном Панонијом, то је било под Ругином. Теодосије је морао да увећа данак Хунима. До 441 год. Атила је мировао, али сад нападне на Византију. За то је имао изговора због неуредног плаћања данка и неиздавања војничких бегунаца. Атила се кретао ка Дунаву из своје престонице на Тиси. Он паде под Рацијарију, Византијски град. Он га опседе. Ту му дођу Византиски изасланици да виде шта хоће и да му се жале за повреду Уголора. Атила је рекао да није он мир нарушио већ један хришћански епископ, који је прешао из марга у Хунску и обесветио гробове хунских краљева. Хуни су очевидно радили за рат. У хунске руке падну Синигидунум, маргје и т.д. Па и западни град Сиринијум.

Хуни се спусти Моравом до Ниша. Ниш буде освојен. После дођу Хуни до Париграда. Атила заузме Аркадионоу, Силоноу и др. Међутим друго одељење Хунско војске продре у Мевију и опседне град Асем. Грађани овог града необично су се добро борили и победе Хуне.

међутим Теодосије тргне војску и са афричке и персиске границе. Али колико се ова војска опирала Хунима незна се, на Херзолоду Атила победи ту војску. Теодосије понуди мир (443 год.). Вођење преговора о миру би поверено војводи Анатолију. Овај се мир по њему и зове Анатолијев мир. Услови мира беху у главном ови: 1) данак Хунима је три пута већи. 2) Хуни добијају одмах велику суму новца. 3) Византија да одступи заробљенике бесплатно а међутим да плати за византинце које су му били Хуни заробили.

После овог Хуни нису прекршили мир до 447 год. али 447 год. нападу на Скитију, па после и на Мезију. Они заузму један град Маркијанопољ и потуку византиску војску на Утусу. Друге године Хуна опустоше Вардарску долину и дођу до Термопила где их храбри Асемунд присили на мир. На то Атила приотане. За све ово време ишаху посланици од једног двора на други да преговарају за мир. (Приск је оставио помена о тим преговорима).

КУЛТУРНА ДЕЛА ТЕОДОСИЈЕВА. - Теодосије је имао два дела 1) оснивање цариградског универзитета и 2) зборник закона (codex Theodosianus).

Отварање Цариградског Универзитета је сведочење Теодосијевој љубави према науци. Тај универзитет је имао бити средиште просвете хришћанске и бити конкурент старој паганској академији у Атини. По отварању катедара види се да је настало реализирање Византије, јер је било више катедара за грчки језик него за латински. Број катедара беше 10 за граматичаре латинског језика, 3 за реторичаре, а 10 за граматичаре грчког језика а 5 за реторе.

ЦРКВЕНА ИСТОРИЈА. - За време Теодосијево је врло бурна. Било је питање какав је однос између Бога оца и Бога сина. Било је решено (Атанасијево) да је Бог отац јединосущан с Богом Сином. Било је мишљење (Аријево) да је Бог отац друкчији од Бога сина. Ово учење Аријево било је на сабору у Никеји 325 год. осуђено. У У в. питање се како се у Богу сину односе божанска и људска природа (Христолошки проблем). У ово доба беху изнесена два супротна решења о овом питању. Једно решење потицаше од Цариградског епископа Нестора, који је био одаи антиохијској школи. Антиохијска школа је

супротна Александријској школи тумачила све те књиге дословно, а не алегоријски као друга александријска.

Нестор је тврдио да је Христос један човек у коме се ујединило слово Божије; према томе је Христос био састављен из две природ божанске и човечанске. Али Несторије је извео да Богородицу не треба тако свати него Христородицом, јер је родила Христа као човека.

Друго је учење заступао александријски епископ Кирило. Он је црквене књиге алегоријски тумачио, као и остале присталице. Александријске школе Кирило је тврдио да је Христос био слово Божије остварено у општу безличну природу људску, са свима слабостима њеним, а не у неку одећу која није припадала овом или оном лицу Божијем. Негамо да се неможе рећи да је Христос био само слово Божије, јер је Исус је сачињавао један субјекат, једну природу (монофизитство). Према овом Дева Марија имала би права називати Богородицом.

Нестороје је био врло ратоборан црквени кнез, те је добио због говења и палења јеретички налик, паликућа. Кирилу је било послушно Александријска светиња, те се може рећи да је био савијаш духовног господара и световног. По његовој наредби извршен је убиство једног Јевреја, због чега се побуни управник Египта, Орест.

Кирило је био виновник многих убијатава (убијање наставника у Александријској школи). Кирило се нарочито био оклопио на Цариградског епископа, који је сада имао други ранг, који је до скоро био Антиохијски епископ. Борба се отпочела због црквених питања и интереса. То је дакле био „casus belli“.

Кирило је тражио над Несторијева. А Несторије је био својим учењем изазвао незадовољство и у самом Цариграду. У ово доба црква се иначе поштовала цариградске високе дачи тако их Несторије изазвао противу себе. То је било добродошло Кирилу Александријском и да би се овим користило од загрија против Несторије, и огласи његову науку за јерес.

На страну Кирилову оставио се био и тадашњи папа Римски Целестин. Овај папа на једном сабору осуди Несторија и позове га да се одрекне своје науке, али и Несторије одговори као и папа анатемом.

Несторије затражи од цара Теодосија, да се сазове васиљенски сабор, цар Теодосије пристане на то.

III. ВАСИЉЕНСКИ САБОР (431 год.). Васиљенски сабор би сазван у Ефесу. Несторије и Кирило дођу на сабор наоружани, и духовним и материјалним оружјем. Несторије је повео читаву масу робова узасе.

Кирило се спремио још боље. Он је повео масу мисијских епископа и калуђера. Затим наговарио лађе богатством и све повео са собом. Ефес је био љут на Несторија што је увредио Богородицу. Несторије је имао још једну несрећу. Епископи који су били под њим нису били пријатељи (антиохијски). Кирило то објасни као да су и пријатељи Несторијеви против њега. Сабор би и без тих епископа отворен. Сабор намера царске делегате који су били уз Несторија да изађу са Сабора. Несторије буде избачен из цркве. Кирилова проповед буде примљена (431).

Тако Рим и Александрија победе Цариград. Сад стигну и Антиохијски епископи. Када су чули шта је било, они констатују Сабор. Када прокуну Кирила и његовог савезника Мемисија.

Теодосије је мислио да је најбоље да прими одлуке оба Сабора. Он потпише Несторијеву оставку, Кирила позове на одговор. Кирило оде у Александрију. Он је преко Хрисандрија радио за себе код цара. Најзад је употребио и благо за поткупљивање људи око цара. Он се најзад споразуме са антиохијским епископом Јованом. Они се погode. Јован верује у две природе Христове али да се одрекне Несторијева. Најзад Теодосије дигне руке о Кирила. Он протера Несторија у егзил у Сахару, где је и умро.

Када је Кирило умро 444 година престо Александрије дође Диоскур. Он је хтео да обави ранг Цариградског епископа и подигне ранг Александриског епископа. Слаби цар Теодосије остави у томе одлучене руке. Диоскур је радио шта је хтео. У том се Египћу јави Цариграду да проповеда монофизитску науку. Он буде оптужен бла-

вијану. Овај није имао пречишћено гледиште о природи Христовој али није марио за Ефтихија. Флавијан се зове месни сабор у Цариграду и позове Ефтихија да му се суди. Ефтихије изјави да је за две природе али да је исоу један. Али та месни сабор избаци из цркве. Сто се није тако лако свршила. Ефтихије је имао пријатеље, главни му заштитник био Хрисофије. Под утицајем овога Теодосије не потписе одуку меснога сабора него одлучи да се сазове Васељенски Сабор. Сабор је сазван (445 год. у Ефесу). Овај сабор није признат за васељенски сабор. Теодосије повери председништво сабора Диокур. Диокур је учинио као и Кирилози се наоружао. Противник Диокура био је сад папа Лав I Велики. Он је био против ефесотинама. Али је папа пришао Цариградском патријарху, што је видео да се Александријом црква ове више ослабила, те је хтео то осујетити. Такву напуну политичку је прихватио и Валентијан III. Папа написа писмо Флавијану у ком се писму изјасни за две природе Христове, али у једном суђењу - то би било униохипостатика. Сабор се састаје и Диокур га отвори. Папски изасланици су били унижени. Сабор поништи одлуку Цариградског сабора, а огласи науку Ефтихијеву као православну. Флавијана и другове му огласе за јеретике. Опозиција из Трачких и епирачких епископија молила је да се поштеди Флавијан. Али Флавијан буде право мучен од Диокура, затим оде у изгнанство, али на путу умире.

Како је био и Цариград и Рим против тога то овај Сабор био назван "latrocinium ephesinum". По папа Лав I пошто су унижени него изасланици није признао овај сабор. Он с јединим сабором галијанца огласи за неважећи Ефески сабор. Диокур зарини и на бега, па баци анатему на папу.

Али је папа имао увазе Валентијана и Плавидију. Папа и приреди код свих да пошљу изасланике. Теодосију да га моле за сазивање другог сабора и то далеко од узбуђених места на пр. у Италију. Али Теодосије је био под утицајем Хрисофија, те не пристаје. Изгледало да ће монофизитство бити сасвим примљено. Али тада умире Теодосије (450 год.). Под наследничком заговори, Маркијаном, ствари се окрећу другачије.

МАРКИЈАН (450-457.)

Про Маркијана је изгледала Пулхерија, али сасвим месног сабора.

jer se nije trpelo da ~~monaha~~ vlada. Ona se onda uda za Маркијана. То је само био духовни брак. Маркијан је почео каријеру под Ардабурђем „Аспаром“. Он је војевао у Персији и у Африци. Маркијан је био добар и веран војник. Он се постепено попео до војничког трибуна па после до сенатора. Он је стекао дубоко искуство. Он је знао многе зле ствари бирократске управе. Због тога је извршио многе реформе у држави. Нарочито је извршио многе реформе у правосудју, затим је олакшао сенаторима укинувши „*domenfobia*“. Племство из унутрашњости ослободио окупог праторског звана. Племство из престонице олакшао тиме што је уредио да трошак за држање грађевина деле с монархијом. Он је смањивши дворски буџет, он је престао плаћати Хунима данак.

Чим је Маркијан дошао на престо, Атила затражи да му се плати данак. Маркијан то одби. Атила је имао завезане руке на другој страни, те није могао натерати силом Маркијана да му данак плати.

Маркијан је бацио једну војску у Атилину државу, кад је овај ратовао са западном империјом те је и то приморало Атилу да закључи мир са западном царевином.

Против Гајзерика Маркијан није никад помогао Западној царевини, само је једанпут нешто покушао. Он је само уложио протест код Гајзерика кад је спустошен Рим.

Дух своје владе Маркијан је обележио у једној својој појави: „Врста је наша да се бринемо за корист људскога рода“.

И под Маркијаном имамо један пасојски сабор.

Пулхерија и Маркијан ипсу били монофизите, а имали су и политичког разлога да не помажу Александриског патријарха. Они су напели да је боље да је духовни, врховни господар био близу световног, у случају потребе. Зато је била сметња на двору Хрисатије. Он је се сматрао као заштитник монофизитства. Он се мешао чак у размирице народне у Хиподроми. Хиподром је постојао још кад се Цариград звао *Pisantium*. Бега је украсио Септимије Север, а нарочито Константин Велики, ту су се давале велике коњске трке, а уз них и друге забаве, често спарадне. У тркама су учествовали тркачи од заната. Они су се

разlikovali bojom odeła u dve grupe. U Rimu je bilo 4 grupe: *abati*, *russati*, *veneti* i *prasini*. U Vizantiji su bili: plavi i zeleni. O tim trkacima otažale su u vezi dve carigradske deme. Misliło se da su te dve deme gomile ljudi koji su se поделили i пристали, једни уз плаве а други уз уз зелене, по својим симпатијама. Али није тако. Изгледа да су те две deme биле политичко-војне организације нижег stalexa. Израније су постојале две deme: једна је градска политичка која је била у самом граду, друга је перотичка која је отањовала у пери. Обе су deme имале своје старешине. Првој је био на челу Демарх а другој Демократ, ови су били државни чиновници. Један је био командант царске гарде (*excubitores*) а други *domestici*. Deme су имале војну организацију али нису биле права војска. Тако су deme остатак старог римског доба. Deme су приређивале циркулете и борбе. Али су deme отупале и у верским питањима. Често је због тига долазило до борбе између deme. Често су се мешали двор и његова околина те узимали децу у заштиту. Deme зелених била је уз Монохизите, а deme плавих против њих. Хрисатије је држао страну зелених а Маркијан плавих. Хрисатије је морао бити уклоњен. Папа лав I и Маркијан су се били сложили против Монофизма. Маркијан је био зато да се сазове васељенски сабор. Папа на то пристаје. Сабор овај буде сазван у Халкедону (451 год.).

ХАЛКЕДОНСКИ САБОР. Овај се сабор састојао 451 год. сабору је присуствовао и Маркијан. На сабору су били и папски делегати, који су сада добили достојно место. Ситуација је била сасвим другачија него за време ефеског сабора. Маркијан је захтевао да се збаци Диоскур, затим да се уништи одлука ефеског сабора. Тражио је да се прихвати павина формула „*unio hypostatica*“. Ова формула је поклањивала монофизитство, али није се сасвим слагала ни с атихијском школом Епископи који се нису с тим сложили, ипак попусти. Диоскур буде звањен и послан у изгнанство.

Епископи су били сада принуђени да признају нову формулу. Ова формула признају и данас све хришћанске цркве.

Ова победа ипак није отворила мир, признање формула је

иуђено. С теориског гледишта ова формула је имала маха. Она је ис-
медала целокупну човечанску природу, а сад долази треће; субјекат.
је неразумљиво. Та је формула дирала и у Христа као спаситеља.

Цео исток грчки, нарочито цео Мисир, затим М. Азија били су мо-
физите. Ове ствари биле су им наметнуте са стране, са запада и из-
медала им је ова формула наметнута.

У епедонски сабор створио је духовни расцеп царства. Али је
александриског епископа моћ побеђена.

Године 451. на запад се кретао страшни Атила. Он је побркао с
Ајенцијем а био је у савезу с Гајзериком. Овај га је и натутао на
анад, да би спречио опасност по себе. Римљани су му се хтели осве-
су мити за његова недела. Уз њих су били и визиготи. Атила се крене на
етре и западну империју са својом огромном војском. Њему изађе на сусрет
Ајенције. Одошва битка је била на Каталаунским Пољима на Сени. Ту је
ио 100.000 људи с римске и хунске стране (451 год.). Атила се мо-
мо попући. Победа Ајенцијева била је победа европске цивилизације
а непријатељима цивилизације.

Године 452. Атила понови напад на западној империји. Он на-
адио Италију. На овом путу поруши Аквилеју (западно од Трста) за у-
ек и неке градове над реком Падом. Становници Аквилеје склопили су
е на оближња острва и од њих је доцније поникла Венеција.

Али глад и помор примораше Атилу да одустане и да се врати
иљани су послали Атили папу Јава I. који такође утиче на њега да
е врати. Атила се врати пошто му је дата накнада. Убрзо после ових
огађаја умрли су и јунаци ових великих догађаја. Г. 453 умре Атила,
што се је венчао са Идилгом Германком. Убрзо се његова држава рас-
ада. Остроготи и Гепиди потуку Хуне у Панонији. Ова племена основ-
е државе. Остроготи под вођством три брата: Балакира, Теодемира, и
идемира, у Панонији са дозволом Валентинијана, западнога цара, Гепи-
и под краљем Ардериком вазалом Атилиним оснују царство у Румунији
обе стране Карпата.

Године 454. нестаје и победноци Атилиног Ајенција. Опијен сла-

вом и моћи он заборавља на обзире поштовања које је дужан цару Валентинијану. Цар га се о тога плаши и једном га у двору сам убије. Ајеције је био најспособнији човек у западној империји. Он је био стуб западне царевине.

Године 455. нестаје и Валентијана. Њега је убила војска и она се освети за смрт Ајецијеву. У завери је био и Петроније Максим, натор, због приватне увреде од стране царева. После валентинијана ње на престо:

Петроније Максим

Валентинијан је био човек без угледа и енергије; пуст и опasan за част римских домов. Био је и неозбиљан. Ипак он је био једни мушки изданик Теодосијеве лозе. Погибија његова била је дателштета за римско царство. Његов наследник Петроније владао је све два и по месеца. Да би се везао за Теодосијеву династију оженио се валентинијановом удовицом царицом Евдоксијом, која га је презирала као виновника смрти свога мужа. Вели се да се Евдоксија обратила Гајзеру да је заштити од Петронија. И заиста Гајзер са Вандама пође на Рим. Петроније бежи из града али становници га на пут убију. Непријатељ већ беже ту. Онда римљани пошљу Гајзеру палу и ва да моли за мир. Али Вандали уђу у Рим и опљачкају га. Затим Еписију и њене кћери одведу у Африку. То пљачкање је било месеца јуни 455. год. То је чувени Вандализам. Петронија замени не човек из Рима већ из провинције:

Авит.

Римски сенат није га марио. Он је дошао на престо по вољу краља Галских Визигота Теодорика.

Рацимир, војвода не беше такође задовољан овим избором. Он наследио Ајецијеву моћ у западној империји. Он се буну против избора и сенат је уз њега. Авит наскоро морао да бежи. Он пође у Галију. О савршетку његовом су две верзије: 1) да га је удавио на војвода Рацимир 2) да је он стигао у Галију и са војском ложи Пијаченцу, потукао се са Рацимиром и био побеђен и од цара поставио епископ Пијаченце-Плацинција. То је било 456г. После тога настају

интересном од зиме месеци Затим дође на престо римски племић:

сам уби Мајоријан Уз њега беше сенат и Раџири. Он доби и пристанак

Он је јеретичнога цара Лав I (457. год.).

Лав I има надимак „Велики“ због побожности и „Кесарин“ што је
догубио Аспара и Ардабурија 457 год умре Маркијанова жена Пулхери-
ја Она је цркву обавезала што је у борби православља с јереси била
уз православље, затим добротворствима, која је црквама чинила Црква
је стога прогласи за свјетитељку. 457 год. умре Маркијан. Он није имао
дјеце ни из првог, ни из другог брака После његове смрти требало је
изабрати цара. Зато беше меродавно мишљење Аспара, који беше по народ-
ности Алан а по вери Аријанац. Он беше префект милиције Аспар је
био и славољубив човек. По његову мишљењу дође на престо Лав. Лав је
отпочео службу у породици Аспаровој као економ Доњије доби чин у
војсци. Сад дође он и на престо (457-474 год.) Он је био по народно-
сти Трачанин, прост човек. Аспар је мислио да ће он владати а Лав да
му служи само као фигура, али се преварио. Лав беше разуман човек.
Владао је добро и није никоме дао да место њега влада. У унутрашњој
политици он је био на страни народа. Пазио је да се народ не оптере-
ти порезима. Прискакао је у помоћ народима у случају несреће 468 г.
беше земљотрес у Антиохији. Цар онда из приватних средстава поново
подигне тај град. Лав не беше срећан у влади. Земљотрес у Антиохији
позар у Цариграду и др Лав је покушао да уништи Вандаље у
Африци. Али његова експедиција због неспособног вође осрамоти цара.
Већи део Лавове владе испуњен је борбом са Аспаром, Аспар беше ко-
мандант варварског оделца у престоници. Он беше богат Властољубље
је у њега неограничено. Због варварског порекла није могао бити цар
С тога је хтео да с царем бар ради као њему равни. Из његове су ку-
ће два цара: Иркијан и Лав Углед Аспарова дана је оштар и ако беше
пореклом странац, а по вери јеретик. Он је оличење јеретичке моћи у
источном царству. Лав такође беше човек јаке воље. Појмио је своју
високу дужност и положај. С тога негда Аспар ради с њим шта хоће.

Између њих дође до сукоба. Саме прилике заоштраваху те сукобе, те се гледаше да се сукобио римски и германски елемент. Лав је обећао Аспару да ће једног од његова три сина оставити себи за наследника. Али доцније он то заборави. Аспар га је за то оптужио и рекао да онај не сме носити који носи пурпурну хаљину. Лав доцније ипак попусти и прогласи Аспарова сина за Цезара. То се становницима Цариграда чинило као нека победа Аријеваца. С тога букне незадовољство које се изрази на више начина. Прво је моћан цар да постави другог цезара а не јеретика. Јав је показао у овом сукобу врло много тактике. Надметање између цара и министра огледало се на свима пољима. Обавештају су се борили о популарности. И Аспар је то чинио још за време великог помора.

Лав поче предузимати сигурније мере да се осигура од свога министра. Аспар је црпео своју снагу из народа. Лав је створио за себе исту такву војску од Сираца. Он ту своју војску кришом пребаци у Цариград. Њима постави за команданта Тараса Картису (доцније цар Зенон).

Аспар је добро појмио важност ове војске, те прави своједејству. Због тога Зенон побегне у Сардику. Сад се почну оклапати и завере против цара. Разним интригама и новцем гледао је Аспар да придобије народ. Али Зенон похвата све те сплетке и јави Лаву. Цару онда да прекипи. Он погуби и Аспара и Ардабурија (471 год.) Због тога је цар добио назив „макавелес“ (касапин). Гарда германска одговори на то буном под Остриом. Лав брзо угуши буну. За Аспаром и за Ардабуријем Лав је хтео да истреби целу породицу. Један Аспаров син утече из Византије а други је био јако рачун. Тако је готово уништина Аспарова породица. Тиме је оскрвана германска сила у Цариграду.

Спољни односи - Ово доба је обележено као тежа за старом јединицом обеју империја нарочито на овомради Лав. На западном престоу је дошао Маријан, који беше добар владар. Он је успео да угуши устанак Бургунђана и Лионаца. Исто тако устео је због Авита и Теодорик, али Мајоријан и нека савлада. Цар је спремио велику експедицију да врати од Вандала Африку. Али је та експедиција била уништена од

Гајзерика. Мајоријан бун

пућен да склопи спреман мир са Гајзериком (460 год.) Тиме је
Оријан потпуно симпатије у Италији а такође и Рацмир. Рацмир
убије (460 год.) при повратку из Галије. После тога настане „ми-
рети“ од четири месеца. После нега дође на престо:

Ливиде Сефра 461-465 год

Сефра је владао 4 год али господар је био Рацмир. Овако ста-
ну привлачили Егидије маг милит у Галији и Марцелин комес у
Оријану. Марцелин сагради јаку флоту и ком проти галијанским
Оријану. Овако Рацмиру је претила опасност и од Гајзерике из Галије. Гај-
зерик је био господар Средоземног мора. Он је држао у ропству Ва-
лентинијанову. Он сад тражи мир за жено Валентинијанову, коју је
ком удао за свога сина. Он тражи и откуп за Ајенцијана сина Рац-
мира. Сефра се обрати источном цару и моћи га да измири са Марцелином и
Гајзериком. Цар пристаје и посредује те се Марцелин понуче. А тако-
је Гајзериком је дато нешто од издршке за Гајзериковог сина Евдох-
и Платидије буду враћено из ропства. 465 год умре Ливиде Се-
фра.

Гајзерик се поново умеша у ствари западног царства. Он је за-
ступао право да се врати на престо старе династије и то у лицу му-
жери Валентинијанове. Олибрије Рим није то хтео. Истакла није
је успео одупрети сили Гајзериковој. Он избегну то тражећи од Лава
цара да га пошле Антонија. Овај избор одобрим римски сенат и вој-
ска Антонија била спочасу изумисан. 467 год Рацмир и ако је дао
пристајући ипак није био Антоније од нег сигуран. Антоније га ошле
својом жено Атилијом.

Између источне и западне империје била склопљен савез за уни-
верзалне вандалске државе. Царе почну спремати велику експедицију мор-
у Африку. Главни центар око сиренаца имао је источни царство
је спремно због много војника. Антоније је такође пошто већ
марцелин пристаје да такође учествује са својом флотом. Ова се
експедиција завршила жалосно јер јој је на челу био неспособни му-
ра. Лавов Василисис. Каже се да је Василисис претрпео пораз на сном

због невестине већ и због примана жита од војводе непријатељског. Рацимир такође није учинио што је обећао да ће урадити у својој спелцији. По пробоитном плану ова сила је имала напасти на Гајзерику с три стране. Василиско је имао да иде на Картагину. Иако је имао с малим оделом флоте да иде у мисир, затим да нападне на Триполитанију и заузме тамошње вандалске градове. Комеас Каро је требао да удари на Сардинију и затим да оде и он на Картагину и тако да се сва тројица ту састану.

Марцелин и краљице успешно изврши свој задатак. Василиско прво задобије, али се после превари те прими притворно пријазно порецијетство римског од стране Гајзерика. Он оде у једно пријатно мјесто близу Картагине да чека Гајзерика да му се преда. Гајзерику се није љутим спремао за борбу а не за продају. Он направи мале тађице, које напуни запалимим смесом. Он пошао ову своју флоту са својом страном на Римљане који и не сањаху о томе. Више лажа византијцима биде запаљено а друго нападуће. Василиско нареди да се бежи и да је изгубио половину флоте. Са остатком оде у Сардинију да се састане са Марцелином. Али и ту је био несрећан јер по заповести Рацимировој Марцелин буде убијен од злочиначке руке Василиско. Морале пратити. Светина га дочека гневно те се морао склонити у св. Софију. Цар га пошао у изгнанство на Понтику.

Тако се бедно сврши ова експедиција. То беше удар за цео римски свет. Вандалима је то подигло дух. Гајзерику још рече плачка и ле грчце и др. Он чак дочека и пап западнога царства 476 год.

После све несреће споја Рацимир је претрпео несрећу и изгубио. Изађеју нега и Антемије почну избијати сукоби. Већ 472 год. Антемије буде убијен тога пакловита раздора пошпаки на два краљевства. Милану с Рацимиром а у Риму с Антемијем. Антемије и Рацимир се помире. Рацимир се ипак спорио против Антемије. Он с војском пође под Рим. Он је хтео да доведе престо Олибрија, Гајзериковог штићеника. Олибрије је био тада у Цариграду мањ је сумњао у на

Он упути Олимпија у Италију тобож да посредује између Антикија и Рацимира Међутим пошле писмо Антицију да смакне Олимпија. Рацимир ухвати то писмо. А Рацимиру је било збогдно што му је кандидат био ту. Рим беше спседнут, он се бранио неколико месеца од Рацимирових трупа и ако се град храбро бранио. Рацимир победи послану помоћ из Галије а после продре и у сами Рим и заузме га Он понуди од сената пристаице да Олимпије буде цар Антикије се сакрије у просјачко одело али га позна и убије Бургунђанин Гундобад. Ускоро умре и Рацимир. Поред свију краља које је држали учинио Рацимир је ипак био способан човек. Док је живио био Рацимир, Гајсерик и други Барбари нису смели нападати на Италију. А сад после његове смрти за 4 године Италија пропаде. Олимпије такође ускоро умре (472 год.) тада настане интеррегнум од 4 месеца. После Гундобад доведе за цара Гликерија (473 год.) у Равени. Гундобад није остао да Гликерију брани престо. Он се врати у отаџбину. Вурбулдију да отима престо од своја два брата Гликерију је била нужна помоћ, ради одржавања на престолу јер га њав не признаваше за цара. Њав место њега означава за цара.

Јулија Непота - Њега намаже својском и флотом да заузме себи престо Гликерије није ни помислио да се брани. Он се одрече престога и прими епископску митру у Салони, а царску власт предаде Непоту (474 год.).

Њав је у ово доба умро. Источна империја је имала посла и код своје куће с Панонским Остроготима. Остроготи су добили Панонију и ту су се били настанили. Сад за време њавови они се заваде с источном империјом, извесно због неког неуцртаног поклона. Они опљачкају неке провинције. 481 год. зарађене стране оклопе мир Теодорик син Теудемира дође као талац на византиски двор међутим Остроготи су имали рат са Свевима. Они су имали рат и са Сирматима. Њав је однео победу Теодорик по свом повратку из гоштва, у Београд. Сад се заваде и с источном империјом Теодорик и Теудемир нападу на источну империју. Вилемир нападне на западну империју. Гликерије отклонио од Италије најезду Вилемирову. Теодорик и Теудемир напале на Визану и заузму Ниш. Теудемир с главном силом

остане ту, а Теодорик продор до Карисе. Тада се и сам Теодомир кре-
не и састане са сином код Солуна, који опседну а многе друге гра-
дове освоје. Лав је морао тражити мир. До уговора ускоро дође. Визан-
тија пристаје на велики данак па чак и на то да уступи Македонију
с градовима и да се ту настане Остроготи. Остроготи се олатио уско-
ро преселе у долу Мезију, на одатке пређу у Добрују и Скитију. У
исто време потиче се још један Теодорик, син Григаријева. Теодорик
Торави. Он је био род Аспару саветнику Лавову, сем тога и Теодорику
Теуломироу. Али није ово и тако знатне породице Готске као Теодо-
рик Теуломиров.

Теодорик Торави кад ступи у рат с племеном Скире загражи по-
моћ од Лава (око 468 год.). Лав није попустио Германце али Аспар као
пољак, Теодориков наговорил Лава да остане неутралан. Лав га не по-
стуша већ помаже Скирима. Да би се за то осветио византији, Теодорик
сад нападне на источну римску империју. Лав га одбије. Сад се оба
Теодорика удруже са њима беху Атилини синови који тражаху данак
они нападају на Византију али се ускоро посвађају савезници. Баш
тада погине и Аспар и Теодорик чувши за погубљење Аспарово, гледао
је да се освети Лаву. Лав пошаље посланике да се Теодорик смири.
Теодорик пошаље такође посланике своје на двор Лава. До мира не до-
ђе јер Теодорик тражаше да наследи Аспара и његова звања. Лав
није могао пристати на тако тешке услове Теодорикове. Теодорик на
то одговори ратом. Он с две војске нападне источну империју. Једна
војска нападне на град Филипи али га не освоји. Код Арикедиспоља је
имао више успеха. Лав видећи опасност мораде попустити Теодорику
и прими готово све његове услове. Он му да неке крајеве у Тракији
да је насели својим људима. Постави га за нах илит империје и при-
на га за краља Острогота да ка изједначи са Теодориком Теуломиро-
вим. Теодорик се обавезе на помоћ против свих непријатеља сем
Вандала.

Лав је на истоку изгубио острво Јотабу у Црвеном мору. Нека-
ко Персијски авантурист Анархес се насели у Персијску Арабију.

убегавши из Персије више је ту плачкао арабљанска племена. Он чак освоји од Византије и острво Јотебу и обогати се примавем царине Јотаби. Амореос је хтео да га мав призна за поглавара петријоске арабије и над Сараценима у Палестини. Мав затражи лично виђење. Уско мав га прими врло свечано, он је присуствовао седницама сената. Мав га призна за филарка у Арабији. Ово изазове незадовољство код дворских ђаворјана мавових.

Црквене политике. Ту се мав држао Маркијановог правца т. ј. хелкедонског правца. Хелкедонски сабор је изабрао за александријског патријарха Протерија. Али овај некад монофизита гони сад монофизита. Народ га омрзне и убије. Тело му спале и непео баце у мартину. Се то није свидело. Монофизите место Протерија изабери Тимотија „мачка“ (назват „мачка“ што се као кадуђар прикрадао калуђерима). Мав избор не одобри. Он се обрати чувеним теолозима на мишљење, и кад су се ови били за хелкедонско православље он збаци Тимотија, а доведе др. Тимотија, православног човека. Он је чак пршљен и од монофизита. Сви га прозову царским човеком (мелхит-царски човек).

Последњи остаци поганства још нису сасвим нестали. Комес (арцелан) је био поганац. На и дворски лекар на источном двору, Јаков. Државата није узела на одговор и ако су закони забрављивали ту веру. Њему су указиване чак врло велике почасти, а у сенату му је подигнута статуа; Судија Исоказије у Киликији био је оптужен због своје вере али га не заузимају Јаковљево ослобођење. Ствар се доста лепо свршила-покрштењем и Саказијем у Св. Софији.

ЦАР ЗЕНОН (474-475. и 477-491 год.).

Цар мав на самртизначи свога малолетног унука, сина хлеријадина и Тараси Кардиса, Зенона за свога наследника. Мав је огурио Зенона и ускоро умре; сад је Зенон једини Владар. Зенон није попушаран у Цариграду но као командант гарде, доцније га установи омирену. Мега је мрзела и тајта му Верине. Она је хтела престо за свог пријатеља некое патриција или за свог брата Василиоса.

Она се најзар реши за Василиска. Она почне да ради да одузима власт Зенону. Против овога је радио и маг. официјум. Инус, инус је био изложен старој литератури.

У интриге дворске улетена су и два Теодорика. Теодорик Теудемаров помогао је Зенону а други Теодорик Верини. Верина подиже на престо брата Василиска (475 год.). Инус изазвао буну против Зеноне и Зенон утече у Исаврију. Међутим Василиско седне на његов престо. А Инус буде упућен у Исаврију. Василиско је отуђио своје присталице. Он је отуђио сестру Верину убињши њеног пријатеља. Затим је отуђио поданике ланцима, а затим црквено-политичким мером. Он је био монофизита а прогласи монофизитство за државну веру. Он поврати у Александрију Тимотија Мачка. На монофизитство прешли мисирски епископи па и неки азијски, али европско свештенство с Ахејем на челу одупре се томе јуначки, цар је хтео сломити њихов отпор силом. Василиско се реши да унизи ранг цариградских епископа, а Хранг да да ефеском митрополиту. Он почне да гони Ахакија. У Ахакија су били калуђери. Усред ових погрешака Василиско деси се и случај елементарни. У Цариграду плану страшни пожар. Он уништи Јулијанову библиотеку (прпало 120000 рукописа старог маусову палату (У кој соху смештени многи уроби античке уметности. Пошто је Василиско изгубио присталице у престоници, он погуби Ина и Трокунда. Она двојица гледају да поврате Зеноне и пођу с њом на престоницу. Василиско је био одлучио да се не преда већ да се одупре. Ии и Трокунд се врену са Зеноном на Цариград. Василиско постаде за команданта Херматија, свог нећака. Једног ветром Василиско гледа да поправи погрешке, он повуче одлуку за монофизитство и гледа да се помири са Ахакијем, али узалуд. Зенон дође до престонице. Он покуша и успе да придобије Херматија, обећавши му да ће га маг. митрум-а, његов син да ће бити наследник престола. Град учини издају и пусти Зенона унутра. Василиско се сакри у цркву са породицом. Али га Зенон намами агонисисленом речју и после га удави у бунару заједно с породицом. Верини Зенон

опрости. Тако Зенон дође на престо понова (477 год.). За време целе владе Зенон није успео да задобије дубав својих поданика. Народ га није волео због његовог порекла. Осим тога он је био болестан од епилепсије. Она је имала утицаје на његове послове. Он је био укасно длавањив. Сем тога није био уредан у приватном животу.

Финансијска политика му је била невешта. Затим он је имао сваки час да угуњује завере, он их је угушивао крваво. Али можда би му се то све опростило да није водио унијатску политику. Он је с Ахахијем радио да намирн православе и монофизитство. Најзад узрок мрње према њему је био и несрећан рат с Остроготима. Он успе дипломатским путем да најзад упутн теодориска на Италију.

Његово велико дело је војна реформа. Он је прихватио мисао Јовову да војску образује од домаћег јудства. Тако домаћи добијају превагу над странцима. Зенон није био од природе авер човек. Пошто се вратио на престо Зенон одржа реч и постаи Харматија за маг. милит. а једног његовог сина, Василиска за Цезара. Али неповерљив Зенон ради против Харматије и убије га помоћу Орнулефа (брата Одоакарова). Већу је нуку имао Зенон са Ином. Он је као маг. официјорска имао под собом гарду и другу војску. Осим тога имао је јаких веза са знатним личностима. Зенон је био неповерљив и према њему и гледа да га се опрости. Један његов слуга покуша да га убије али не успе. Према Ину је била и нерасположена и Верина. Она му је такође наместила замке. Он је год. 476 био консул. Он је тада оправљао један царски стан; њему се тада приклате један војник и покуша да га прободе; он и овога пута избегао атентат. Зенон, да би уклонио сумњу са себе предаде тог војника Ину. Он га протера. Моције оде том војнику и натера га да му каже ко га је наговорио на то дело. Војник каже да је учинио то по заповести команданта Епиник буде такође протеран, он призна да га је наговорила Верина. Он тражи од Зенона да му изда Верину. Зенон то учини, он натера Верину да се покаљује и протера је из Нариграда. Ово протеривање изазове непријатељство у граду. Синови бившег западног цара Антемија, Прокопије и марк Јан

сколопе заверу. Оне удес' ствар тако да се Маркијан привуче са својим људима у двор и уђе у одаје Зенонове. Зенон утекне. У том Ин доведе нове трупе из Исаврије; завера буде угушена. Маркијан буде убијен и натеран да се покаљуђери а после би прогнат у Кападокију (479 год.). Услуга Инова била је тако велика, па ипак му Зенон није веровао, него му је и даље радио о глави. Царица Аријадна напустила сама замку. Ин опет избегне; он је видео да му нема опстанка у престоници, него затражи премештај у Азију. Зенон му да чак за префекта свију трупа (пер оријентем). Ин видећи толике трупе под собом, напусти да се освети царској породици. У Исаврији бујне буна. Неки Леонтије разви барјак против Зенона. Ин му се придружи. Он се изири и о Варином окружном збаци Зенона а прогласи за цара Леонтије. Леонтије уђе у триумфу у Антиохију (485 год.). Побуњеници су имали циљ да збацивши Зенона врате паганство. Уко Ина су се скупили пријатељи књиге, ма да Ин није био такав. Пре ће бити да су они пријатељи отунили у буну због веза с њим да бране православље. Ту нам много могу дати само догађаји Зенон угуши и ову буну. Ова буна није помоћнута са стране, и ако су се побуњеници обраћали Персијанцима, Одоакару и др. У исто време ни унутра завера није имала јакот корена. Монофизитство је било готово народна завера. Зенон огласи Ина за непријатеља и конфискује му имане. Јована Гота и Теодорика Теудемитрова пошље Зенон да угуша буну, царска војска брзо је повратила рел у Сирији. Затим се Готи са Теодориком врате у Европу, а Јован Гот остане још 4 го. тамо. За време друге опсаде уишла је Верина. Најзад тврди град Напион буде заузет 488 год. После угушава ове буне Зенон је крвнио много црквене поглавице који су отали уз побуњенике. Такав буде збачен Каландион Антиохијски епископ, а цар доведе овога мучишца Петра.

Односи царства према Остроготима. - Односи су византиски због Остроготима врло заплетени. Теодорик Теудемирз је наговорио да му да земљу да се са њима настани, а да их насели

Македонију, али после буду премештени у Скитију. И други Теодорик (Корави) је изнудио погодбу по којој је добио земље у Тракији.

У борби између Ина и Зенона били су оба Теодорика. Кад се вра-
тио Зенон Теодорик Трајаријев падне у немилост, јер је био уз Ва-
нелиска Теодорик Трајаријев није хтео да трпи већ пошле изасланике
(487 год.) Зенону да Византија обнови с њим погодбу. Али то одбију
сенат и Зенон. Зенон је најзад морао јавити Теодорику и за одлуку
сената Теодорик одговори сападом. Он опустоши Тракију и допре до
самог Цариграда. Зенон му сам понуди мир. Он му нуди да му остане
је што је опљачкао али да не иде дине. Он му, и његовој породици
је да живи где хоће са великом пензијом. Теодорик одговори да што
је нега тиче пристаје, али шта ће рећи његови људи које је повео.
Јако је он одбио понуду. Унде се Зенон обрати Теодорику Теудомиро-
у, у маркијанополу теодорик пристаје. Цар му ка-зао да ће му олак-
шати помоћ исхраном војске, затим да ће га војска византијска чека-
ти код балканских планина, а друга ће га војска чекати код Једра-
ва, а да ће га неке трупе чекати код Хераклије на иранском мору.
То му је нудио огромне суме новца. Затим му је обећао да ће га
венити којом царском принцесом. Теодорик пристаје, али под условом
да се Зенон и сенат зајму да се никада неће помирити са Теодори-
ком Трајаријевим. Ту му је мало грчка мудрост изнудила заклетву.

Теодориду Зенон не пошље хране. При изласку на балканских
планина Теодорика није чекала византијска војска. Дакле ништа не бо-
ва испуњено што је било обећано. Типик са Теодорик сухоби са Теодо-
ром Трајаријевим. Ту Теодорик Трајаријев до створи други обрт.
Он се успе на избијање одакле га може чути и војска Теодорика
Теудомирова не га изгуби. Он га је изведе будалом. Јер не види да
Византија хоће да истреби Остроготе помоћу Острогота. Назвао га је
издајником свог племена, јер се удружио против својих саплеменака.

То је дирнуло војску Теодорика Теодомирова на и самог Теодорика. Две се вође Остроготске измире и поћу заједно на Византију (479 год.) Теодорик је пребацио Зенону за неодржање речи. Затим је тражио земље за насељавање, па онда да пошаље храну војсци како је обећао, и да помаже Демостике за одређивање данка. Теодорик Трајаријек уради исто тако, захтевајући да Зенон обнови погодбе. Затим да се пусте на слободу његови ређани, тасци. Не зна се шта је Зенон одговорио овиме. Али Теодорике Теулмирова, цар гледа да опет земљиште добије. Он му је нудио велике суме за одржавање, нудио му је и храну за војску. Али је било све залуд. Теодорик Теулмиров не пристаје. Зенон реши да прикупи сву снагу. Он објави војсци да ће је сам водити. То је изазвало велико одушевљење, али зато буде одговорено побуном кад Зенон одустане од вођства. Зенон мораде распустити војску. Зенон покуша сад са дипломатијом. Он пошаље Теодорику Трајарије посланике тражећи с њим уговор, а нудећи му велике услове. Овај пристаје. Онда Зенон збаца са свију повезаја Теодорика Теодомирова а да све Теодорику Трајаријевом (479 год.), међутим теодорик Теулмиров је плачкао по Тракији. Кад је чуо за савез Теодорика Трајаријева и Зенона нападне на Македонију и дође чак до Солуна. Солунјани не имају веру и своју управу војну, они даду кључеве цркви. Зенон пошаље посланике Теодорику Теулмировом, који га наговоре да се уздржи од даље плачкања, већ да пошаље посланике у Цариград, да се погоде. Теодорик пристаје али да му Зенон пошаље посланике с којима ће уговорити. Зенон му помаже Адамантија. Међутим теодорик настави даље пут. Он дође до Битола, па до Охрида. Затим освоји град Скампи на реци Скампи. Он освоји и Драч а затим читав део града. После остави свој логор у Драчу.

Адамант међутим стигне у Солун, а Зенон пошаље окоротачу ка Теодорику. Адаманто дође у Воден и ту затече Сабинија кога цар беше поставио за маг. инп. пер. илтрик. Затим се крене и дође у маг.

(Охрид). Међутим скоротача дође и јави да Теодорик очекује посланика. Из Ахине пошљу посланике да Теодорик пошље таоце обећавши да им Адамонт неће ништа. Теодорик затражи од њих таоце. Ови му таоце не дадоше. Ипак Адамонт нађе модус за одговор. Он се испне на једну неосвојиву тврђаву код Драча, па по зидима јави Теодорику да дође с друге стране Скампа да се договоре. Тако и буде. Од Теодорика се тражило да не ратује даље и да му се да део од Мезије. Теодорик не пристаје. Он је тражио да његова војска остане ту до пролећа. Адамонт пошље Зенону зиде да га пита за мишљење. Једно велико одељење остроготске војске кретао се низ планину Калдерију, безбрижно. Адамонт пошље војску том одељењу иза леђа, а Сибинијан их сам пресретне. Он страшно потуче Остроготе. Он о томе извести Зенона. Тако је Зенон имао два посланства. Једно му је саветовало мир, а друго рат. Зенон се реши за рат. Он нареди Савинијану да настави рат. О даљем току борбе између Теодорика и Византије не знамо. Најкориснија почела непријатељства и са Теодориком Тријаријевим. И он се крене против царства (480 год.). Зенон натуча Бугаре против оба Теодорика. Бугари се ту први пут ломилу. Но бугари буду одбијени. Теодорик почну врло успешно ратовати са Византијом. Византијску војску је предводио Јован Гот и Маркијан. 491 год. удари Теодорик Тријаријев на Цариград, али буде одбијен од капије које је бранио Ин. Он се повуче у Тракију, па крете на Јелладу. Није доспео тамо јер је погинуо на путу. Над трачким Остроготима завлада син Теодориков Роципак и његова два стрица. Роципак сстане сам на влади погубивши оба стрица. Он је био јон горн за Византију; али га уцепа Теодорик Теудомиров (484 год.). Сада је Теодорик Теудомиров био опаснији за Византију, јер је остао као једини господар свију Острогота. Он 484 год. нападне на Византију. Зенон склопи мир и уступи му много земље.

Од те године Теодорик је у пријатељству са Зеноном. Теодорик је био конзул Византије за ту годину. Али 487 год Теодорик је опет окупио Тракију, зароби магистр Микентија и опседне сав Цариград. Али се ништа десило, ми незнамо тачно шта, што је Теодорика одвело у Италију. Одоакар је ратовао с Рулијанцима (германско племе) врло успешно. Један од владалаца породице Рулијанске дође да тражи помоћ од Теодорика. Теодорик је још раније хтео да иде на западну империју. Теодорик се измири са Зеноном и затражи од њега допштено да освоји Италију од Одоакара и ако је освоји да влада у њој као краљ Острогота. Зенон није имао мисли против тога. 488 год Теодорик се крене у Италију. То је била сеоба читавог остроготског племена. Одоакар је био способан и Теодорик је наишао на озбиљног противника. Између њих се водила крвава борба. Теодорик најзад 493 год победи и погуби Одоакара, његовога та племе извуче за краља Острогота. На царском престолу седео је Анастасије. Он 498 год призна Теодорика за краља Италије. Он му пошле чак царске знаке. Тако се Византија ослободи Острогота. Они су потпуно чинили штету империји, али су били и бедем на граници против других народа диоких преко Дунава и око Каспијскога мора. Сад нестaje тог бедема.

Спољни односи империје са Зеноном. Зенон је чини је дошао на престо, поставио на западном престолу Јулија Непета. Али Непета није радо прихватио запад нарочито патриције Свест. Они се буне против Непета побегне из Равене у Далмацију. Господар је био Свест. Он изабра за цара свог малолетног сина (475 год) Ромула Аугустула. Против Ореста се његов штићонок Одоакар син Едикона (министра Атилиног) Он прихватио Скире. Он затражи од Свеста једну трећину империје за себе и своје савезнике. Орест га одбије. Сада се Одоакар побуни и погуби Ореста зајим и његова брата Павла. Ромула Аугустула заводи и пошље са 6000 рим златника да живи, у Кампенију у Лукулловој налати.

Одоакар приволи сенат да укине западно царство и да за цара запада призна цара источнога 476 год. Кад се вратио Зенон сенат му пошаље посланике и моли га да се прими за цара запада и да да титулу патриција Одоакару. Против Одоакара је радио Непот. Он замоли Зенона да му поврати престо. Зенон одговори сенатским посланицима да они не смеју збаченог цара Непота а да не траже другог. Одоакару одговори да је то лепо што је он казнио Оресте који је протерао законитог цара, али да треба да доврши то дело и да врати Непота. Али ускоро умре Јулије Непот. Зенон се реши да призна ново стање. Он да Одоакару титулу патриција и прими титулу императора западног царства. Одоакар му пошаље знаке западног царства. Римски делови Галије су били незадовољни. Ипак је Одоакар владао читавих 17 године као краљ франка и племена и као управник Италије. 481 год. Одоакар освоји Далмацију.

Пад Ромула Аугустула и укидање западног царства од римског сената, постављање варварина Одоакара за управника Италије многи историчари не бележе као епохалан догађај. У последње време се не сматра тако.

Црквена политика. На супрот Маркијану и Јаву I. Зенон је водио политику која се ослањала на народну веру, монофизитство. У томе је имао помагача патријарха Ахакија. Он је Зенона обвезао још у борби са Василијем. Обадвојица су били умереваци и присталице халкедонског правослађа или монофизитства. Они гледају да нађу формулу којом се не измирију обе теорије. Ахакије пронађе формулу. Као основу за избору узме три решења прва васељенска сабора. Та три сабора су признавала и монофизитство. Ахакије није укинуо и формуле старе, али је у новој формули казао да се њом осуђују супротна решења донета на сабору на Халкедонском сабору. Тиме се могло бацити проклетство и на крајње монофизитство и крајње диофизитство. То је унија Зенонова (482 год.). Овако измирење халкедонског правослађа са монофизитством прихватили су и други патријарси истока и антиохијски, такође и александријски.

дријски. Са патријархом су пошле и пастве. У Икониру је била само ма-
ла опозиција која се одводи од патријарха - ацефали (безглавници).
Тако је повраћено духовно јединство на истоку (482 год.), а то је
дело Ахакијево. Халкедоњани су попустили у томе, али се они ипак не
су нашли увређени. Али овим није био задовољан Рим. Папа учини протест,
још исте године (482.). Сукоб с Римом се још више заоштрио. Ти-
мотије, Александријски епископ, умре; место њега буде изабран Јован.
Јована збаци Зенон и постави Петра. Збачени патријарх се обрати па-
пи Симплицију. Овај га узме у заштиту, али он ускоро умре (483 год.).
Место њега дође Феликс. Он понови протест. Папски изасланици застра-
шени у Цариграду преврну вером и пристану да признаду за патријар-
ха Петра. Папа онда ове збаци са епископског престола и баци анате-
му на Ахакија (484 год.). Ахакије одговори анатемом. Тако је настала
шизма (484-519 год.). Ова шизма није била велика штета за источну
империју. Запад је био изгубљен за источну империју. Духовно цепање
је почело још раније. Ахакије је био глава целе цркве (титула и ку-
мански патријарх).

С унутрашњом политиком у вези је укидање и затварање славне
Несторијанске Академије у Едеси, а од стране Зенона. Несторијанство
се дуго држало у Персији; жика тога била је ова школа у Едеси. Она
је измењивала литературу између Персије и Грчке (489 год.). је уки-
нута.).

Зенон је имао сина који није рођен у пурпору. Овај је запао
у рђаво друштво, а умро је још врло млад. Зенон је имао и брата ве-
ликога Доигина. С њим није био у љубави. Доигије је Доигин заузимао
видне улоге. Али Зенон не хтеде њега узети за наследника.

АНАСТАСИЈЕ (491 - 518 год.).

Зенон умре априла 491 год. на престолу остане царица Аријадна.
Њеним утицајем буде проглашен за цара Анастасије Силенциор
(било му је тада око 60 год.). Анастасије ступи с њом у брак

Он исте године (491) по смрти Зеноновој.

Анастасије је био добро позната личност. Његова мати је исповедала Аријанску јерес. Анастасије је исповедао монофизитство. Он је био врло побожан. Због проповедања монофизитства патријарх Ефџиније је прикућен да га потпомаже. Анастасије је био иначе познат, мишордан и ваљан човек.

Кад га је Аријадна позвала на престо Ефџиније га није хтео крунисати што је био јеретик. Он му прво поднесе једно православно „вјерују“. Анастасије потпише и Ефџиније га круниса. Анастасије је био добар владалац. Он је извршио пуно омањих рефорама. Анастасије је владао у врло незгодним околностима: унутра побуне, спољна устанци нападају. Много је хваљена у изворима његова велика доброта према поданицима. Али при свој благости имао је енергије да одржи своје мишљење. Он није трпео шпијуне.

Финансијска политика му је одлична. Он је поправио дефиците због Лавове експедиције и рђаве Зенонове политике. Он је омањо државне приходе. Он је укинуо неке данке-хрисаргирон.

Замашнија му је реформа у прикупљању порезе. Он установи порезнике - виндикес - за прикупљање данка. Помоћу њих је хтео да спречи још једно зло. Курјачи су давали прикупљени новац властима а ове су врло неуредно метале новац у државну касу. Сад је то Анастасије својом реформом одклонио.

Неки извори куде установе виндика, други извори хвале је. Анастасије није оставио виндикес без контроле. Анастасије помогао грађовинама који су страдали. Он је унапређивао трговину. Његово је дело један канал од језера Софрон до Астакиског залива на Мраморно Море. Анастасије се бринуо за војску, најзад се бринуо и за јавни морал и хришћанску чистоту. Он забрани гладијаторске борбе са зверовима. Он укине ноћне играчке младих који су се облачили као девојке. Он учини крај светковини Ибрута.

затим је заузео простоту на двору. Но у овој брзи за нарави је прегледа претеривао. Помињу се и две сенке на карактеру Анастасијева. А то је тврдичлук у приватном животу и затупаност у монофизитству.

УНУТРАШЊИ ДОГАВАЈИ ПОД АНАСТАСИЈЕМ.

Прва година Анастасијева владе почиње буном председника ната Лонгина, брата Зеноновог да би добио престо. Исавријанци су Зенонове партије. Под њим су они Преторијанци. Анастасије гледа да их укљони из престонице. Они су због тога нерасположени према цару. Тим нерасположењем користи се Лонгин, Зенонов брат и стави се на чело побуњеника. С њим је био још један Лонгин магистер милитум. Они су ухватили везу са Исавријанцима у Исаврији. Ту беше Конон архиепископ.

У Цариграду насташе битке по улицама Исавријанци, око 100.000 крену се ка престоници. И ако опасност беше велика Анастасије се показао присебан. Он је исте (492) год. угушио ту буну. Он ухвати Лонгина и протера га у Александрију и натера га да се тамо покаљуђери. Другог Лонгина натера на бегство. Он оде у Исаврију. Царска војска би послана у Исаврију под Јованом Готом, Јустином и др. војводама. Она у Фригији код Котијеја разбје Исавријанце. (493 год.). Остатак Исавријанаца побегне у Исавријанска брда. Анастасије се се да распути још више, мада указ којим Исавријанским војницима одузе неке повластице које им је још Зенон дао. Престонички Исавријанци се опет побуне. Они су вукали цареве статуете и убијали по граду. Секундин, зет царев савлада и ову буну. Цар протера све Исавријанце; међу њима и породицу Зенонову. Он укида

данак Исаурима који је Зенон за Исавријанце установио.

Исавријанци не мирују. Они иду у Исаврију и оједине се са ромелицима. Царска војска задоби успех што освоји град Клаудиопољ. Задоби победу над Исавријанцима у тим борбама погине и Зенон. После царска војска задоби неког Лонгина (трећег) Ателодора и др. које је била заробила. Остатак побуњеника се предаде 496 год. Анастасије онда премести Исавријанско племе у Тракију.

БУНА МЕЗИСКИ (ДОЋА МЕЗИЈА - БУГАРСКА) ФЕДЕРАТА:

Хуни, Готи, Бугари и др. Вођа им беше комес Вителијан.

Уарок су побуни насиља маг. милит. тракијског Ипатија рођака царевог. Вителије унесе у програм устанка и одбрану Халкедонског православља од цара. Анастасије беше непомирљив у црквеним стварима. Вителије митом придоби штаба зароби једног Ипатијевог повесеника, Карина, па му опрости живот под условом да иде против мешинјских градова Варне и др.

Карина освоји Варну, Анхијон и др., па пође на Цариград. Анастасије је на Цариградским бедемима написао праве узроке Вителијевог устанка. Он гледа да задобије свет око Цариграда. С тога у Витимији спусти данак на отоку за 1/4. Том акту да свечану форму на олтару Св. Софије. Он позове под заставу и варошко чиништво. У почетку Вителије напредује. Он се појави под Цариградом. Анастасије му понуди мир. Вителије на то пристаје. Цар му је упutio његовог заштитника да би више успео при преговарању. Вителије је тражио да се поправе Ипатијеве неправде и да се он више не враћа на дужност, а да цар врати Халкедонско православље. Анастасије позове Вителија у двор, али онај повладе своје офицере које Анастасије задоби обећавањим св. Вителије пристаје на мир. Место Ипатија Анастасије постави Кирила Илирца. Вителије не пусти Кирила мирно већ отпоче и са њиме борбу. Он потуче Вителија и овај се врати из Варне. После тога Кирило се ода уживањима. Вителије

поше једног свог војника Хуна и овај убије Кирила. У Цариграду се сад увиде колико је Вителија непријатељ, и би оглашен за непријатеља државе. Ипатије је с војском послан да угуши устанак. Ова војска, око 80.000 људи, у почетку напредује, докније три поразе. Вителије зароби неке официре и затвори их у кавезе те и полизли Ипатијеву војску, Ипатије се утврди код Акриде близу Одрине (Варне), али га једном изненада нападне Вителије и потуче га. Ипатије изгуби око 60.000 људи, а и сам би заробљен. Вителије опет заузме Дону Мезију. Анастасије беже послао посланике да прибави Ипатије из ропства. Али Вителије похвата посланике одузима им благо а Ипатија не пусти. Вителије се упути на Цариград. У Цариграду бујне буна што је Анастасије забранио неку светковину. Анастасије се опет мора да мири са Вителијем. Вителије пристаје на мир под условом да он буде маг. мил. пер. Тракије. Он тражи од цара повратак Халкидонског православља, а обећа да ће за то пустити Ипатија. Анастасија. Анастасије на све пристаје. Доктрина Анастасије изигра овај мир. Вителије је поставио услов да цар сазове сабор ради помирења источне и западне цркве. Од тог сабора не би ништа и ако је и напала тражио да се сазове сабор и избаци Ахакијево име из зборника. Вителије пође на Цариград. Он предре у предграђе Церу; на сев. зл. Рога, Филозоф. Прокле даде савет да се сумпорном смесом разори непријатељеву флоту и потуче је. Ова победа учини крај Вителијевом устанку Вителије се повуче за увек. Више није нападао Цариград. Овакве побуне досађивале су непрестано цару на пример буна палестинских кадуђера под архиепископом Савом; буна александријска; буна у Хиподрому и др. Верске страсти обузеше масу, која се непрестано бунила.

Спољни односи са Анастасија. Теодорик Велики је још од Зенона тражио признање краљевства, али Зенон умире обећавајући му то. Сад Теодорик тражи да му Анастасије испуни Зеноново обећање. Анастасије не хтеде то да учини. Остроготи су били чули да Анастасије неће да призна Теодорика за краља Италије. С тога сами Остроготи извичу Теодорика за свог краља 493. год.

После 5 год. Анастасије је ипак признао Теодорика за краља Остроготског у Италији. Чак му је послао и знаке краљевског достојанства. (498 год.). Анастасије и Теодорик нису се ни после овога слагали. Теодорик је владао и земљама над Алпима Регијом, Далмацијом и Панонијом. Год. 504. заузео и Сирију под Гепидима. Гепидску савезницу беху Бугари. Бугари и Гепиди беху уз Анастасија. Теодорик имађаше више успеха. Анастасије зарати и са Хунима под Мундом. Ово помаже Теодорик и они 505 год. победе. Год. 510. Анастасије отупи у везу са Теодориковим противником франачким краљем Клодвиком. Клодвику је цар дао титулу римског прокизула.

Анастасијево доба је знатно и у историји Словена. Под њим се први пут помињу већи упади Словена и Бугара на Балканско Полуострво. Словени су били под Остроготима. Док су Остроготи у Италији они су брана за Словенске Бугарске народе. Стога се Словени и Бугари за време Острогота не помињу. Прва навала Словена је 493 год. Словени се помињу под именом Гети. Тада су Словени потукли Трачког маг. мисл. Други словенски упад преко Дунава је год. 505, а трећи 517. Тада су Словени продрли у Македонију и Тесалију.

Бугари Азијско племе су настањени око Црног Мора и Каспијског језера, али су сишли до ушћа дунавског и продрли на Балкан (499) год. Тада су потукли једну византијску војску. Бугари су били савезници византијске империје против Теодорика.

Анастасије се реши да обезбеди Цариград. Он подигне зид т.зв. Анастасијев зид, зид који је заграђивао Грчки рогац од Прног до Мраморног Мора. Тај зид имао је од Пелинбрије на Мраморно Море до Еркона на Црном Мору. Подигнут је 518 године.

Византија сад има рат са Персијом. Уговор о миру привредиле су обе стране. Непосредни повод беше заштита монофизита од стране Анастасијевог. Ковад, Персијски цар, је споменуо Анастасија још за неке погробе али овај за то не хте да чује. Ковад затражи од Анастасија неку позајмицу. Анастасије га одби увредљивим начином тражећи признаницу, због тога бујне рат (502 год.). Персијска војска заузео Маркијенопољ, Амиду, Теодосијенопољ (I. и III. у Месопотамији, II. у Амиду). Становници налете Персијанци те им ови приреде покољ. Анастасије послао 15,000. војника на Персију Аријсобином (праучук Аспаров), Јустином, Романом (управник Еуфратске провинције) и др. 503 год. Роман и Аријсобино продру у Арзенску провинцију, заузму Гард Константину и ту се утврде. На њих Персијанци наваде већом силом. Аријсобино затражи од Ипатија помоћ. Овај му је не даде, те га Персијанци победи. Аријсобино хтеде да се врати. Док су се византијске војводе свађале Персијанци заузео Бизибио. Они нападу Ипатија и победи га. Тада на Персију напашу са севера Хуни. Ковад се обрати Анастасију за мир; али он је и за време преговора плачкао. Аријсобино га код Едесе победи и Персијанци се повуку. Ипатија Анастасије омени и постави другог маг. мил. Овај опустоши Арзенску провинцију. Друге војводе такође учине успех. Они поврате Маркијенопољ, Теодосијенопољ, Амиду и Анзибио. Најзад се заклучи мир на 7 год. (505 год.). Анастасије се користи заветима персијским на северу и утврди један град „Дару“ Он јој да име Анастасијенопољ. Ковад протествује противу овога, али не предузима никакве активне мере. Анастасије утврди Теодосијенопољ. Упоредо са Персијом ратује Византија са Бодуинима, али ове 498. год. умире. Анастасије поврати и острво Јотабу 518 год.

зантија није имаха муке само на тим странама рећ и на истоку. Кападокији продре хунско племе Сабини те је морао и тамо Анастасије да шаље војску.

Превена политика Анастасијева. Анастасије беше затучани монофизита. Његов поглавник Марин беше такође монофизита. Ваккан беше халкедонско православање. Ефимије, цариградски патријарх беше такође уз Халкедонце. Анастасије је с патријархом у пријатељству, али преко исавријанског рата Анастасије рече патријарху да би се мирно са Исавријанцима. Ефимије то каже вету јединог исавријанског војводе. Овај исприча то Анастасију. Цар се онда наљути на Ефимија збаци га (496 год.). За патријарха дође Македоније. Овај је потписа унију Зенонову, али он беше присталица Халкедонаца. Анастасије му то прећута. На истоку монофизитство беше јаче, нарочито у Мисру, Палестини и православање има јаког корена нарочито међу калдејцима. И европске провинције признаваху унију Зенонову. Анастасије је допуштао да провинцију гледају на ствар како хоће. Крајњи монофизити наваљују на Анастасија да ступи отворено на њихову страну. Нарочито утичу на цара Север и Ксенеј, епископ хераповски. И док се цар поче да се привођава њиховим жељама. Он сазове неколико локалних сабора ради овога питања. Али не беше успеха. Умерена страна преовлађује. Због неке мале свађе изроди се читав бун. Побуњеници вишаху цару погрдне речи. Анастасије попусти. Он замоли патријарха да утисне светину обећавши да ће испунити захтеве његови захтева. Светина се стиша. Али Анастасије збаци Македонија а доведе монофизиту Тимотија (511 год.). Сад се опет јави пређашња свађа (нарочито због песме „Свјати Боже“). Анастасије сазове сабор у Сихону 518 год. На сабору победи умерена странка у Флавијевој страници бео и алије, Јерусалимски патријарх. Улични нереди у престоници пређу у буну. Побуњеници демонстрирају пале и палачају. Они запале Маринову палату. Дом градоког префекта, такође је спален. Цариград беше

всма оштећен овом буном: Анастасије се склони у цариградско преграђе. Против воље Аријенсина буде изабран за цара. Држава бече безглавна. Анастасије трећег дана без дијадеме уђе поново у прох. То изазове огорчење и запрепашћење. Светина запева православно „Свјати Воже“. Цар даде знањ за говор. Овим говором одобривош народ и он га опет прими за цара 512 год. Пошто је остарио Анастасије је био играчка монофизита. Он збаци с престола Флавијона и Иларијана, а на Антиохијски престо доведе монофизиту Севера. Он сазове сабор у тиму и ту буде бачено проклетство на халкедонско правослање. Тада би усвојена Зенонова унија 513 год.

Анастасије је навукао мржњу на себе због својих рефорама, он није имао деце, али ипак није за живота одредио себи наследника. Овим се хтеде користити Амантисје прлоз сакри кубикули, да би изабрао Теоприта свога пријатеља. Али доместици извучу за цара Јустинија (518 год.). Само патрицији су дали свој пристанак за Јустинијем. Јустиније био је пореклом сељак из околине Скопља. (До скорог мислило да је Јустиније словенског порекла, али то неће бити у истини). Јустиније био командант царске гарде, када је Анастасије умро. Проконије каже да Јустиније није био писмен, а при том је био врло стар кад је дошао на престо (било му је око 70 год.). Због тога се узе за саоплаћара свога синовца Јустинијана. Монофизитство је било противно новој Јустинијанској династији. Витилијан је био противан свом новом царском режиму. Против Јустинијана су се били побунили врло многи потакнути људи који изабраше за цара Јована. Уз то се додизаху три узастопна земљотреса од којих пострадаше и наши (орисно крајеви) а нарочито ролно место Анастасијево. Драч Јустиније се са Јустинијаном потруди да својим противницима створи казну због чега врло многи биах осуђени на смрт (диантије Јован и друг). Ова се династија ослањада на клаву на халкедонце.

Требало се помирити с Римом жиом православља, то Јустин и учини. Обадве се цркве измире и тако престаде шизма 519 год.

Као што је Анастасије гонио православље, тако је и Јустин гонио монофизите. Али су монофизити овим говењем отуђени од Цариградске цркве. Они оснују своју-сиријску, самосталну цркву. Вителијен је као борац православља добио изазив консулата. Али је ускоро био убијен (520 год.).

Анастасије штедљивост, негова простота у дворском животу отпада. На двору се воспостави раскопан живот из времена Аркадијева. Заведене су и циркуске игре са лавовима (гладијаторске борбе). На ове су игре трошени ситни новци те их готово неостаде. Јустинова влада представља 9 год. мира, припремања за доцније ратове Јустинијанове. Било је више сукоба дипломатских нарочито са Персијом. У Арабији живели су Омирити који су били прво примили Мојсијеву веру, али су доцније прикили и хришћанску веру. Омирити су признавали власт Аксумићана, али се баш у ово доба побуне, да би се ослободили аксумићанске власти. Ова се побуна доми на штету хришћана, те Јустин позове некаквога владоца из Азије да заштити Хришћане.

Између Јустина и Теодорика Великог десно се сукоб, јер су Теодорикови људи били Аријевци. Теодорик је осећајући освајачку тежњу Јустинову и Јустинијанову, постао према католицима врло раздражљив. Теодорик је наређивао да се руше католичке цркве. Теодорик је погубио старог сенатора Воециа. Пошто је Теодорик водио католике, у своме краљевству, то и Јустин почне гонити Аријевце у Цариграду. Када то сазна Теодорик он реши да пошаље самога папу у Цариград да извиди ствар. Папа Јован I плаћући је молио Теодорика да га поштеди од ове мисије, али му он не хтеде учинити по вољи него остаде при збоје захтеву.

И папа се, и ако болестан морао кренути у Цариград са још неколико епископа. Цар га је врло свечано дочекао. Папа је на

Ускоро одслужио службу у Цариградској цркви на латинском језику. Папи су учињене многе пријатности. Овим сјајним пријемом папе хтео је византијски цар Јустин задобити га за себе. Папа је молио Јустина да поврати Аријанцима њихове цркве и да им дозволи да пређу у аријевство. Папа се врати у Италију али није добро примљен ни од краља ни од народа што није потпуно успео у својој мисији. Теодорик је посумњао да папа није с царем направио какву заверу против њега, те га даде затворити. Али год. 526 умре Теодорик Велики. То је била срећа за папство које је Теодорик почео каљати и омањавати. Док је Витилијан био у животу он је био супарник Јустинијану, али кад погибе Витилијан (520 год.), онда се истиче Јустинијан, коме ће припасти круна Јустинова. Јустинијан је придобио за себе сенат, те овој изнуди од Јустина да Јустинијана призна за наследника. Затим допије Јустинијан буде крунисан за цара, за савладара Јустинова (527 год.). Исте године умре Јустин а на престо дође:

ЈУСТИНИЈАН 527 - 565 године.

Јустинијан је владао империјом окл. 40 год. а кад је дошао на престо имао је око 40 год. Прокопија у својој Тајној историји, каже да је Јустинијан имао све пороке: сујету, амбициозност, бестидност, раскалашност, крволочност, кукавичлук, до бестрашности осетљивост, непоузданост, глаупост, вероломство, затуцаност у вери и т.д. Али све све не мора бити у истини, јер је имао мане, али не толико колико каже Прокопије. Јустинијан је велики човек и владалац. Он је био широк дух, генијелан је имао истиниту енергију и радност. Имао је укуса за уметност, која је била и прешла у нас. Он је био човек великих идеја. Јустинијан се умео окружити великим и спремним људима (Белизар, Нарсес, Антимије и др.). Јустинијан је хтео да наведе пре свега

политичко уједињење запада са истоком. Ради тога је требало освојити Италију, Шпанију, Африку и т.д. Он је хтео да уједини и духовно запад и исток. Он се у дубини своје душе осећао као римски император. Он је много од тога створио, али његов успех није био трајан. Јустинијан је извео најпотпунију централизацију политичке и црквене власти. Он је постао арховни поглавар цркве и државе.

Цару беше уметност пасија, те је велике градове био украсио велелепним грађевинама. Пошто је за зидање као и за ратове требало доста новца, то је Јустинијан установио око 20 нових данака. То је створило масу грађана бескућника, пролетара који су живели од милостије. Јустинијан је истројио ову државну снагу освајајући раније отете провинције политичко уједињене запада са истоком. Ради тога је требало освојити Италију, Шпанију, Африку и т.д. Он је хтео и духовно запад и Исток. Он се у дубини своје душе осећао као римски император. Он је много од тога остварио, али његов успех није био трајан. Јустинијан је извео најпотпунију централизацију политичке и црквене власти. Он је постао арховни поглавар цркве и државе.

Цару беше уметност пасија, те је велике градове био украсио велелепним грађевинама. Пошто је за зидање као и за ратове требало доста новца, то је Јустинијан установио око 20 нових данака. То је створило масу грађана бескућника пролетара који су живели од милостије. Јустинијан је истројио ову државну снагу освајајући раније отете провинције. Он је ради одбране провинције подигао читав низ утврђења, од којих није било користи. Противу варвара било је срамно плаћање данка, што је слабило државу. Јустинијан је истина, извео већи део својих планова. Он је повратио од Германаца Италију, Африку и један део Шпаније, он је извео кодификацију старог римског уставу. Али је за ово требало много жртава. Одбранбена снага империје умањила се због многобројних ратова. Влада Јустинијанова је влада честих земљотреса и болести (куге), заједно са Јустинијаном пали су

и његови славни успеси. Он је и на црквеном пољу успео да оломи
непомирљивост папства према царству. Али је Јустинијан задржао
паганство својом кодификацијом римског права, које је основица и
нашве модерне државе. Јустинијан је био присталица старе римске
диције. Јустинијан је ратовао против остатака римског паганства
је затворио филозофску академију у Атини (529 год.). Он је укинуо
кулазуство. Он је везао и Грчки језик као званичан поред римског
(латинског). И раније су императори гонили паганство, те није чудо
што га и Јустинијан гони. Пошто је кулазуство личило на редублику
то га је Јустинијан, тежећи за апсолутизмом укинуо. Јустинијан је
био доста зрео човек кад је дошао на владу. Он је, кад је био мла
показивао просто старачку озбиљност. И чудо је било како да се он
о жени Теодором, врло проблематичном женом. Теодора је била кћер
једног простог мечкара Ахакија, који је био у хиподрому. Ахакије
ускоро умро. Његова удовица посла своје три кћери да у хиподрому
уступе њиховом очуху место које им је отац имао. Али оне то не
бише од „Зелених“. Кад су „Плави“ видели да су „Зелени“ одбили мо
Ахакијевих кћери смилују се и приме њиховог очуха. Ахакијева у
дова сљала је своје три кћерчице у хиподром, међу којима је била
одора, да играју на бини. Теодора је својом безобразном игром, а јо
вила лепотом освајала људска срца. Она се ускоро пода порочном
воту, али буде остављена од својих обожаваалаца, те скиташе по цар
радским улицама. Али њена лепота учини те се у њу залуби Јустинијан
да је хтеде узети за супругу. Ускоро се Јустинијан, кад је венчан
с царом, оженио порочном Теодором. Теодора доби назив „Аугуста“.
Теодора се одавала раскошним уживањима. Она је уживала у телесни
сластима и љутењим са својим љубимцима којих је било много и на
самом двору. До Теодоре је било врло тешко доћи. Морало се чекати
пред њеним вратима по читаве сате. Она је као и Јустинијан врло
трампаљива. Она је била заштитница женских браколомства. Она је по
стављала чиновнике, па и саме епископе. Вола места давала је само
неваљалицама. У „Тајној Историји“, прича се да је Теодора имала једно

винбракно дете. Она је била болесна од рака и од тога је умрла 54^о год. Али је Прокопије претерао у грдјама према Теодори. Јер иа да је имала много порока ипак је Теодора располагала великим државничким даром, којим је располагала у интересу византијске царевине и династије. Прхвену политику царства водила је она. Више уредава овојих Јустинијан је донео под утицајем саме царице Теодоре. Теодора се интересовала и спољном политиком.

Јован Кападоцијан је био врло знатан, он је био преторски префект истока. Он је увек умео набавити новца у изобиљу због чега га је народ омрзао. Он је био способан да и последњу пару исцеди од пореских обвезника, а при том је био штедљив. Он је продавао звање; мучио народ и т.д. Он је наредио да се грађевине зидају јавним кулуком. Осиромашени селачки сталеж јурио је у веће градове и јачао је пролетаријат, који је био опасан по државу.

Године 533. десило се устанак противу Јустинијана који је помогао „плаво“ против „зелених“. И царица Теодора је помагала „плаве“. Али су „плави“ ту Јустинијанову заштиту злоупотребили чинећи насиља грађанству из реда „зелених“. „Зеленима“ је било прекипело, те се рече (532 год.), да се при проби у циркусу жале цару против насиља чиновничких; они то и учине. Али пошто Јустинијан није хтео озбиљно пријети њихове жалбе „зелени“ се изјаснише и против самога цара. Јустинијан, да би их умирио, казни неке од злочинаца обеју партија. Десило се да су двојица, који су били обешени, пади још живи на земљу пошто се уже прекинуло. То светиња прими као да треба да се умеша у ту ствар, и оклони ону двојицу спасених од вешала у облику цркву, да би на сам дан свечаности измолили за њих милост од Јустинијана. Они затражише милост од цара, али је не добише. Због тога побуњеници запалише префектуру и пустише заточенике из затвора. „Плави“ и „зелени“ се сложише и тражају од цара да збаци, народу омражане чиновнике: Јована Кападоцијана, Трибонијана и др. Цар попусти

и жртвова своја три пријатеља, јер у престоници није било довољно трупа да би га могли заштити. Јустинијан је једино могао наћи помоћ поре код Гота и Херула. Велизар Гот и др. 15 јануара нападу на народ. Тако између народа и војске дође до крваве битке. Битке су водиле по Цариградским улицама. Помор је непрестано трајао. Двор био забринут мислећи шта ће да ради. Јустинијан се почео бојати своје најближе околине и удаљи из двора Хипатија и Помпеја. 18. јануара цар позове „плаве и зелене“ у Хиподром обећавајући да ће их захтеве испунити, ако престану са нередима. Светина не хтеде пристати него извиче за цара Хипатија. Светина са Хипатијем на челу дође у Хиподром. Међутим је Јустинијан био сазвао у двору савет, који реши да цар бега из Цариграда. Тада устаде Теодора и поче да цар треба пре да оде са света него из Цариграда и да престо не треба напустити него да се бори на живот и смрт. Хипатије, ваљда из оданости према цару посла посланика цару са налогом да му јави да је побуњени народ својевремено затворен и да дође да га савлада. Али посланик не јави то цару, него јави Хипатију да је двор побегао. И Хипатије од тога тренутка пожели да буде цар. Јустинијан реши да Велизар са војском и Нерзес новцем покушају умирити устанике. Нерзесу пође за руком те покупи вође „плавих“, а Велизару да победи „зелене“. У Хиподрому је извршен страшни покољ међу многим погубљеним, би погубљен и Хипатије. Својом победом Јустинијан је постигао двоје: уништио је стару династију и сломио моћ Цариградског демо Јустинијан је, кад му је затребао новац, вратио на раније место Јована Кападоцијана. Ускоро је дошло до борбе између Јована Кападоцијана и Теодоре. У тој борби је победила Теодора, и то помоћу Антоније, Велизарове жене. Антонија је била исплела сплетку у коју је била увукла Јована, који

који видећи се преварен побеже у једну цркву да тражи оклони-
ште. Јустинијан га је протерао из Цариграда и натера га да се
(541 год.) закадућери. Али га Теодора није хтела напуштити него,
кад погибе у Кизик (где је био Јован) епископ, Теодора намести
да Јован буде осумњичен за то убиство. Јустинијан одреди да бу-
де шибан и још даље протеран. Тек после смрти Теодорине (548 г.)
Јустинијан је вратио Јована у Цариград, али је увек остао само
свештеник. После Јована цар је често менао префекте пер Оријен-
тем, јер ни један није био опособан, као Јован, да цеди народ.
Финансијске прилике биле су у целој Јустинијановој царевини вр-
ло рђаве. На народ су ударени били разни порези и прирези. Био
је ударен порез и на ваздух (аер). Највише је патио средњи ста-
лек. Пре Јустинијана су барем опраштали застарели данци, али
за време Јустинијаново то није практиковано. Пре Јустинијана
унутрашњост је имала слободу трговати са Цариградом, сада за
време његово наплаћиване су велике царине. Затим су били моно-
полисани готово сви важнији артикли. Држава је спекулисала и са
својим правом ковања новца повиоујући номиналну цену. Затим је
држава ковала новац од врло рђавог бакра. Влада је присвајала
добити великих градских општина. Влада је узимала пензије чинов-
ника, плаћање по пет златника сваком ислуженом војнику и т.д.
Војска је била занемарена и сведена на врло мали број. Држава
је продавала разна чиновничка звања за новац и тиме је потпома-
гала злоупотребе чиновника. Није се презало ни од конфискације
имена под разним изговором, само да се дође до новца. Држава је
имала велике користи од рудника, од великих комплекса земаља ко-
је су биле врло родне и бујне.

У Византији је напредовала и занатлијска индустрија
и земљорадња. Прерађивана је кожа, вуна па и овила. Византијске
прерађевине постале су чувене у целој свету. Индустрија лукоу-
за била је осовијала не само Византију него и цео свет. Вера је
постала подотрза за једну врсту рада, за грађевине и друге умет-

ничке ствари потребне за цркву. Византија је била у средњем веку оно што је данас Бугарска са својом трговином. Цариград је бројао читав милион становника. Цариград је био средиште светске трговине. Осим Цариграда било је још трговачких места: Антиохија, Александрија, Солун, и др. Ширењем вере Христове ширила се и црковна уметност византијска по разним крајевима света. Уз то се развила трговина византијска. Византинци су врло често обрађивали свиљу и ако су је из Кине добијали. И Римљани су раније свиљу довозили из Кине (серикеус). За увоз свиље Византинци су се служили посредништвом Асоумићана. Прича се да је Јустинијан негованем свилене бубе донес из Кине помоћу неких калуђера (прича како је у штампу преписана).

Византијски трговац био је ненадмашан у трговини. Једино му је Јеврејин био дорастао и могао с њим конкурисати.

Јустинијан је био велики реформатор те је много ствари изменио у државној управи. Реформе су увођене ради потребе самога народа, затим ради фискалних потреба и потреба самога државног хутора. Јустинијан је укинуо преторе дигидума а установио је народнога претора. Јустинијан је установио службу квестора (истражних) да пази на морал и да спречава неморал и јерес. Врло су корисне административне поделе од Јустинијана. Цивилна је власт одвојена од војне. Затим су биле разбијене велике управне јединице на мале, да би цар централизовао што више своју императорску власт, овакво стање било је све до Јустинијана. Јустинијан васкрсава стару прошлост римску. Он саставља војну и цивилну власт. Јустинијан је поделио провинције на теме. Јустинијан је укинуо стару филозофску школу 529 год. а наредио конзума 543 год. У овим филозофским школама учили су алакатска софистике. Ове су школе постале средишта паганске филозофије и почеле су водити борбу противу хришћанства. На челу ових школа била је Платонова академија у Атини. Под вођством ове школе развио се тако звани „нови платонизам“. То је мешавина старе Платонове филозо-

ни законије са источњачким сујевељем (и Платон да је на то зрао, како
о број је тумачен преварио би се у гробу).

Нико до Јустинијана није задао одсудан ударац овим
ожија, школама. Јустинијан једним актом од године 529 затвори ове па-
и црквене школе у Атини. Јустинијан је забранио настављање студија
о се у државну службу. Он је предузео тако рећи кајке против Па-
нвали ганаца, нарочито у Цариграду. Седам мудраца атинских ипоу хтели
милу да се покрене него су отишли у Персију Хозроју који је био осно-
служио републику. Али су се ти мудраци доцније сви вратили у Визан-
товластију. Јустинијан је уништио конзулско звање 541 год. Конзулатство
ако је је јам пре Јустинијана изгубило овој првачки значај али је кон-
зулатство опет повраћено за време наследника Јустинијанова Јусти-
нија. Јека, у ли ну самога нега, као цара. Али је доцније Лав уништио
са овим конзулатство.

По Јустинијановој наредби израђен је Кодекс, за зако-
ник, од талантих главних правника, са Трибонијаном на челу. Отуда
имемо "Кодекс Јустинијанум" и Институције. Доцније су постале
Новеле институције. На ово скупљање старих римских закона Ју-
стинијана су наеле разне практичне потребе. Десна рука у овом
послу око скупљања био му је трибонијан, који је био врло учен
кодек. Он је поред грчког језика знао и латински језик. Трибо-
нијан је постао магистер оффициорум, захваљујући својој спремно-
сти и неуморном раду.

Прво је израђен "Кодекс Јустинијанус". Ту је накесе-
но царско законодавство, које је дотле растурано овде - онде.
Комисија се трудила да у "Кодексу-у" постигне потпуност, јасност,
краткоћу и у томе је потпуно успела. Комисија је тежила да пот-
пуно одговори савне великом задатку 529 год. Јустинијан приреди-
ом једно издање. Ово друго издање само је сачувано. Јустинијан
је гласао да се скупе напакти и правна мишљења. Тај посао био
је тежи. Због тога је проширена комисија (17 чл.).

У источним крајевима царства нису били одомаћени

римски обичаји право. Сад је утврђене тога права помогло скупљање пандекта. Пандекти су скупљани нарочито из другог века по Јустинију па на даље 529 године 16 децембра готови су били пандекти. Институције је репродукција ранијег дела Гајева. Институције су послати на факултете у Цариград, Риму и др. после је Јустинијан дао написати „Новоле конституције“ и то на грчком језику. Јустинијан многе ствари у својим делима није уносио. Због тога су га многи нападали. Јустинијан је поправио положај жене у судици и т.д. Јустинијан је оставио опомон о подизању грађевина. Најлепша је грађевина црква Св. Софија. За грађевине је Јустинијан пронашао чувеног математичара и физичара Антенија. Он је био Јустинијану као мистотар грађевина. Антеније је прост свет сматрао као чудотворца због његовог знања математике и физике. Антенију су пошеници били Исидор из Милета и неки Игњатије. Јустинијан је подигао грађевине не само по престоници лећ и по целом царству. Повода за подизање грађевина пружали су и велики пожари. Антеније је саставио план за Св.Софију и тај је план изведен. Јустинијан је сам долазио међу раднике и подстицао их на рад. Ова црква имала је нов стил, доцније назван византијски стил. Основна јој је скоро квадратна (70 и 67 м.). На свој је цркви било кубе од 50 м., оно се наслањало на огромне лукове и на основице свих углова ових лукова. Осим овог било је још кубета. Унутра је расута колонада од 100 стубова различите боје. Зидови и под су мозаичани и украшени мозаичним боје. Унутрашњост цркве су осветљавале многобројни прозори. Грађевина је трајала 6 година (тогда је била 533 год.). Године 538. разрушио је један део кубета јан земљотрес, али је то Јустинијан помоћу направио. Осим ове цркве Јустинијан је подигао многе друге цркве, цркве које у Цариграду које у унутрашњости црквине. Значајно је црква Св. Погоролице у Јерусалиму. Јустинијан је подигао и много тврђава. Сва је родно место украсио је великим и лепим

грађевинама прогласио је за град - Јустинијана прима. Он је по-
равио бедене Атине, Платеје, зидове Коринте и др. У Тракија је
изправио двојан зид; И Херасиес ограничио зидом. Јустинијан је
постројио и за утврђивање престонице и поправио Анастасијеве
зидове. Све ове грађевине стаде су стакованштву грдних материјал-
них кртова. За Јустинијана су се десиле многе елементарне несреће,
ки земљотрес, поплаве и др. Земљотрес је учинио велике штете
у цркви Петри, Валути па и Александрији.

Год. 541. појави се у Византији оштра куга, била се разбо-
ра чак и Јустинијан, али је он од ње оздравио. Све ове несреће
утицале су на мишљење ондашњег света о Јустинијану.

Својни односи. Јустинијанова нисао водила била му је да
бисаи старо римско царство. Средство за то било је оружје и ди-
пломатија, световна и црквена. Ова политика му је дала на западу
важне резултате. Јустинијан није сам водио своје легије. Бегов
меник био је Велизар, највећи јунак ондашњег времена. За Велиза-
ра дуго мислило да је Словенин, сад се више не мисли тако. Он
служио војску јон за Јустина. Бегове грандиозне победе на
западу прославили су га као једног од највећих војвода. Али овај
малки човек није био велики и у свом дому. Он је био ожењен и
убави једном женом ниског порекла, неком Антонином. Она је била
малог владава. То су сви знали сем Велизара коме је љубав затво-
рила очи. Најзад Велизару је отворио очи Фотије син Антонини
ко су о тога брака. Он није одобравао живот своје мајке и открије га
Велизару. Овај то поверује и они се двојица заједно да ће се освео-
бити Антонини. После тога Велизар је није пута покушао да убије
своје Антонину али за то није имао куражи. Антонини се о томе пожали сво-
јим пријатељима. Теодори и ова уреди те Велизар пристао да се по-
сави са Антонином. Чак је пристао да се Фотије затвори. После тога
Велизар буде оптужен да је утајио новац добивен у рат са њима
и да би конфисковано имање Бегова гарда би предата другим. Најзад

Геохора опрости Велизару тобож није погрешка, рекавши да то чини
 Антонини за љубав. Сад је Велизар добио мање знање: комес, ста-
 вом нису смели дати ранији положај бојећи се његове освете.
 је морао с мало војске угушавати побуне Острогота. По смрти Ти-
 риној Велизар задобије поново милост Јустинијанову. Али Велизар
 не видимо на бојном пољу све док није кан Забергон загрозио Ци-
 граду. Стрновништво га је дочекало с ускићеним и радомало се
 је Велизару поверена одбрана града. Али је тиме изазвао неповере
 код Јустинијана. Велизар је био оптужен за учешће у некој зами-
 си. Он буде осуђен на затвор у својој палати. Цар се брзо уверио
 његову невиност те му поврати све почести те је у њима Велизар
 (565 год.).

Афрички рат. Кад је завладао Јустинијан, вандалски краљ био
 је Хилдерих, унук Гајзериков. Он је био слаб владалац, а био је
 прешао у халкедонско православље. Због тога је изгубио популарност.
 Он је толико обожавао Јустинијана да је у својој држави ковао
 нове са својим лицем са Јустинијановим ликом. Незадовољством Вандала
 према Хилдериху користило се његов рођак Гелимир, његова војска
 најјача и он заузме престо. Хилдерих са породицом буде бачен
 у тамницу. Кад је о томе чуо Јустинијан, он то једва дочека, те
 и то за узрок, да се умеша у вандалске ствари. Али су га од-
 ђављивали неки пријатељи. Он само пошаље посланство Гелимиру те
 да поврати престо Хилдериху. Али му Гелимир дрско одговорио
 је био „казус бели“. Вандала нису сада били тако јакни као што су
 изгледали. Начин живота у Африци смањивао је и број Вандала и њихов
 ратнички дух. Вандала су створили непријатеље од урођеника у Африци.
 Па и само домаће становништво латинско није симпатисало Вандале.
 Вандала су отуђили од себе Остроготе. То је учинио Хилдерих
 убијањем њиховог краља. Све ове ствари су узрок што рат Византије
 са Вандалима није био на близа овако отишан као раније. Византи-
 ску војску је предводио Велизар. Њега је пратио историчар Пропер
 је и његова жена Антонина. Она је била паметна жена и неким са-

на је помогао при недостатку воде. Пре него, је војска стигла до
Закрита разболели су се многи војници од рђавог хлеба.

Сицилија је припадала Остроготима. Краљица Амазинта била је
на руци Јустинијану за заузеће Африке. Амазинта лепо дочека вој-
ску Јустинијанову у Катанији.

Ствари су у Африци биле новосне за Византију. Велизар се
искрца на Великом Сирту — код Капутвада. Гелимир чувши за напад
погуби краља Хилдериха. Прва битка била је код 10-а миља од Карта-
гине. Паан Гелимиров био је врло добар, али није извела Гелимир
буде побеђен. После 2 дана Велизар заузме Картагину. Гелимир утек-

не у Рула Регије. Он написа писмо брату Цезу да му дође у помоћ
Овај то учини. Они се сукобе са Велизаром код Трикамерона. Цез
погине а Гелимир се спасе бегствомеђу црце. Велизар освоји про-
винцију, Африку, Визадену (Тунис), Триполис, три Мевританије (Амгир,
Мауроко) управо ту су заузели триполиске градове; флотом освоје Сар-
динију, Ваварска Острва и др. Јустинијан добивши глас о уништењу
вандалског краљевства побрину се прво да воспостави тамо православ-
ну цркву. Он забрани аријанство и јерес донатиста. Карт, сабор је
изгласао овај предлог Јустинијанов. Цивилну и војну управу Јусти-
нијан опоји у рукама префекта Соломона.

Јустинијан изда (534 год.) закон којим огласи ову Афричку
земљу за римску. Старим поданицима дао је права да траже своју зе-
мљу за 5 год, својих дедова. Вандали заробљени преобращени су у лич-
не робове. Други Вандали су узети за слуге у Нерсији као предотра-
жа. Жене и ћерке раздале војници да се њима охване. Гелимар покуша
да побегне у Шпанију, али га смеће византијска флота. Краљ је
тако остао код црнаца и водио мизеран живот. Гелимар је био у оча-
јању. Велизар му је био зајамчио личну сигурност. Гелимир пристае
најзад да се преда своме победиоцу. Јустинијану непријатељи Велиза-
рови кажу да Велизар мисли прогласити се за краља Вандала. Али

Велизар чувши за то дође у Цариград пре него му је Јустинијан то заповедио. Тиме је разбио сумње Јустинијанове. Велизар буде доче-
кан триумфом. После буде почастиован конзулством без колега. У
триумфу је учествовао Тезимир. Нему је Јустинијан дао имање у
Галатији и ту је живео до смрти у богатству.

Принаци су били неутрални у борби Вандала са Велизаром,
јер им је Византија обећала награду. Кад сад нису испунили обећа-
ње принци се побуне. Али буду умирени. Но сад се побуне Византиј-
ски војници. Сем тога 400 Вандала се поврате с пута у Сирију и
удруже се са незадоволним војницима. Веке се образовала завера
али ова не успе. 536 год. плане прва buna. Побуњени војници по-
чине разна чуда по Картагини. Соломон се морао сакрити са јон
неколико људи. Кад је увече војска заостала они побегну Велизару
Сицилију. Велизар се сад крену да угуши побуну само са 120 вој-
ника. Побуњеници су били изабрали за вођу неког Стуца. Они прито-
че Картагину. Али вој дође ускоро у помоћ Велизар задобије неко
трупе и векова се војска попише на 2000 људи. Велизар покуши за
устанацима који су пошли из Картагине, чувши да је он дошао.
Код Ваградоса их победи. Стуца побегне. Велизар напусти да се вра-
ти у Сицилију. Али чим је то учинио Стуца се врати. Он приложи-
је војску за себе. Војводе се прво сакрију, али их Стуца намами
и погуби. Тако побуна постала врло опасна. Јустинија се реши
да пошаље свог савезника Германа противу устаника. Овај приложије
војску а и прице. Стуца побегне и устанак би угушен. Германи се
врате у Цариград (539 год.). Префект Африке постаје опет Со-
ломон. За неколико месеци бивше укроћена приличка племена. У
Африци се подигну многа утврђења. Али после 4 год. сплет плане
устанак Мавританских племена. Соломон их разбије. Али та војска не
задовољна остави, вега принци убију. Ускоро префект постаје неки

био неспособан, млад ветропир, нератоборан, грабљив, њима нису били задовољни ни војници ни народ. У војсци избије незадовољство те угукујући се буне урођеници се поново буне Јустинијан нареди да брани само Нунколију, а у помоћ му пошаље Аеробинда, (свога зета по сестричини Прејекти). Аеробинд је био млад али без енергије. Он се сукоби са Стуцом, али му Сергије не хте помоћи. У боју Стуца погине, али Византинци ипак претрпе пораз (545 године). Јустинијан позове Сергија. Сад он одвоји цивилну од војне власти, те префектом постави неко друго лице, а Аеробинд постане магист. милитум. Аеробиндова млакост изазове Гунтариса који побуни војнике те ови ухвате Аеробинда. Гунтарис му чак узме и жену Прејекту. Бега ускоро убије Јеврејиз за маг. милит. Он хтеде се оженити Прејектом и она на то пристане. Али он да оставку и дође у Цариград. Место њега постане профект Јован, који умири византијске трупе. Затим савлада и друге незадовољнике и створи мир у Африци. Но Мавриски устанак се опет понови.

Теодорик је независно владао у Италији али је признавао наследнике римске као господаре. Такве је односе затекао и Јустинијан. Теодорику је било одано како латинско тако и германско становништво. Кад су се цркве измириле Теодорик је почео сумањати у католике и почео их гонити. После њега је владао син његове кћери Аменлазвинте, Аталарик. Аменлазвинте је владала место оца. Она је више симпатисала Римљане него својим савременцима, јер је и сувише поштовала римску културу. Стога је дошла у сукоб са савременцима. Њен син Аталарик живећи неуредним животом разболи се и умре. Аменлазвинта је тако остала сама на влади. Она је мислила да да круну рођаку Теобдаку. Тако и учини. Он чим је дошао на престо, Аменлазвинта буде затворена по његовој наредби. Он дозволи те је Аменлазвинта била убијена. Јустинијан, пријатељ Аменлазвинтин објави рат Остроготима због Аменлазвинтине смрти. Тиме придоби масу привременика

у Италији. Готски рат је трајао око 20 година. Он почиње 535 г. Он буде поверен Велизару. Велизар се крене у Сицилију. Манд је био утврђен у Далмацији. Сицилијски градови радосно дочекају Велизара, само се Пахермо морао силом заузимати. Теобдах се уплаши од ових успеха. Он је одмах мислио на предају и пошаље сакеве посланике Јустинијану. Али византијско ратовање у Далмацији није било срећно. Мунд погине. Услед тога се Теобдах одуказује и не пристаје на предају. Тако се настави рат. Теобдаху је писмо опет на мир и пошаље Адашета у Цариград. Јустинијан је био опет за рат. Велизар дође до Неапоља. Овај се није хтео предати. Ови напади Велизарови беху безуспешни. Али случајно пронађен је улаз у град и Велизар продре у њега. Тако паде Неапољ. Незадовољство против Теобдаха достигло је врхунац. Остроготи абаци Теобдаха. Место њега буде изабран Витигес (538 године) из незнатне породице. Теобдах буде убијен. Витигес је био лично одважан човек. Али није био дорастао за тако тежак тренутак. Готима је претила опасност и са севера од Франака, и Витигес помисли да прво иде на север да победи Франке, па онда овом војском да нападне Велизара. Он позва папу Силверија и великаше и закуне их на верност, па остави под Леутарисом 4000 војника да бране град, па пође у Равену. Витигес је хтео да се учврсти на престолу те узме Марку Амалазвинтину, Матасвину и сад покуша да се мири са Јустинијаном, рекавши му да је сада теобдах убијен а матасфита је на престолу, али Јустинијан на то не пристаје и Велизар пође на Рим где га позва папа и сенат. Велизар остави у Неапољу посаду па похита Риму. Децембра 538 године предаде се Рим, војвода се такође предаде а готска војска повуче се северу. Витигес сад покуша да поправи погрешку и помири се са Францима новцем и уступањем севернога дела земље, па пође са 150.000 аули на Рим. Велизар га хтеде задржати код Ливизијевог моста, али једном приликом кад није био код војске, Готи почну прелазити преко тигра, а његова војска побегна са моста на дру

страну, тада наиђе Велизар и задржи војску. Он се није могао
спрети Готима него се затвори у град и опсада отпоче. Велизар
утврди а поможе му и Аурелијанов зид и негова досетливост.
Брз бедемима римским Остроготи пресеку водоведе а опсађеници
остадоше без воде, а са пресецањем аква-дукта престадоше и мли-
нови за брашно, али Велизар начини покретне млинове на Тибру,
али Остроготи покушају да и то покваре али он решеткама спрочи
машке које су слали да му план покваре. Остроготи покушају јуриш
на град али бише одбијени и 3000 људи паде. Ускоро Велизар доби
ко 3000 људи и могаше чинити и опсаде против непријатеља, јед-
ном таквом приликом, при нападу, би потучен. Велизар доби после
ко 5000 људи из Цариграда и од Проконине 500 људи, и Остроготи
надевши да му помоћ долази понуде примирје и он прихвати на то.
У време примирја он унесе доста хране у град и упути војводу
ована у град Амбу те да нападне Остроготе ако прекрше примирје,
то они и учине те Јован нападне Пицену где беху склопене војво-
де Фамилстроти Вмтигес дигне опсаду 538 год. Јован заузме Рим-
ум и Матеофита ступа у преговоре с Јованом против свог мужа.
Јога је мрзела. Заузме Риминума је знатан моменат у Острогот-
ском рату. Велизар беше наредио Јовану, да чим заузме Риминум
да ту остави посаду па се врати, али овај не послуша. Тада дође
7000 војника из Цариграда под вођством Нарзеса који беше добио
упутство да се покорава Велизару колико допуштају државна упут-
ства. Нарзес и Велизар састају се и почну се саветовати шта да
раде с Јованом који се одметнуо и хтео прво да се освоје неке
тврђаве. Велизар пође Јовану у помоћ и ослободи га. Јован рече
да за слободу захваљује Нарзесу и то доведе до тога да га паде
Милано, јер Велизар беше послао војводу Мундила те га освоји.
Али сада Готи и Франци опседну Милано, а Велизар нареди Јовану
да иде и ослободи Милано. Јован не хтеде него чекаше наредбе
од Нарзеса. За то време Остроготи освоје Милано и камене станов-

лиштво. И лигурија паде сва. Јустинијан позове Нарзеса и остави Велизару слободне руке. Сад франачки краљ Теудиберт пређе и потуче византијске трупе и Остроготе али га после Велизар врати од куда је и дошао. Велизар сада заузео Физулу, Лукон и јум и т.д. Вигитес сад потражи помоћ од лангобарда и посла посланство Хозроју Персијском. Велизар дође те опседне Витигиса а сад му дође порука од Франака да му помогну против Велизара па да деле Италију. То дозна Велизар те и он ступи у преговоре с Францима, а притесни још више Остроготе. Како Византији претиху са свију страна опасности то Јустинијан реши да преговаре са остроготским краљем, да му да пола државе и да задржи пола ризнице и краљевску круну у Италији. Велизар притесни Остроготе у Равени и Остроготи му понуде круну западне империје, али он преваром уђе у град и стави краља и краљицу под стражу. Сад Равеном паде и краљевство. Велизар стече великог угледа овим уништењем остроготске краљевине. Јустинијан се поче плашити Велизара због његова успеха и писа му да остави Италију пошто је пола Равена. Али гарнизони у Верони и Павији не бежу се предавали. У Павији понуде краљевску круну Еројаосу, али он препоручи Илдибада Веронског вођу, а он понуди Велизара да се прихвати Остроготске круне, али Велизар то одби и оста веран цару и оти у Цариград где га цар лепо прими али му не даде триумф. Витигис доведен у Цариград и доби титулу патриција, а краљица се удаде за царава синовца. Ерик (541). Па онда дође за краља.... После Илдибарда дође за краља Вадуила Тотла. Вадуило беше мудар човек кад предузе власт и он у почетку имахаше успеха а томе и Јустинијан допринесе јер не предаде команду једном лицу. Велизар и дисциплина код војске пронаде. На њи цивилна управа не беше била. Црква не беше такође задовољна. Војводе византијске не могли заузети ни Верону ни Павију и Остроготи победе код Аморенције. Тотила је освајао отворено земљиште византијско и 542 године паде му у руке и Неапол. Војвода византијски Максимин беше неспособан да се одупре. Тотилин. Тотило и...

и дипломатским путем освајаде и 544 год. освоји Хидрунт-Отранто и јуни пређе у Италију. Јустинијан сада реши да опет пошаље Велизара, али са мањом војском, те Велизар нешто и сам скупи о свом трошку. И он оде у Дукапатију 544 год. и ослободи Уаксимијум и Отранто, а 545 год. Велизар посла тражи помоћ од цара и то писмо посла по непослушном војводи Јовану, који се слабо бринуо о италијанским стварима. Он се у Цариграду ожени царевом унуком и поста на двору угледна личност, а поста преговором непријатељ Велизаров. Те исте године Тотило опседе Рим и притесни римљане јако, а Велизар му не могаше помоћи због малобројности војске преговором оде у Драч да чека војску, коју доби, па пређе у Италију. Велизар није могао да помогне Риму, а Јован је хтео очистити Италију Јужну, и сваки Острогот ради на своју руку. Велизар је муку имао због недисциплинованости војске и 545 год. продре у Рим. Велизар се разболе због гнева због пораза. Остроготи покољу све у граду, па Тотило пође југу, Велизар да опседа заузе Рим. Остроготи врати Тотило али Рим не могше поново заузети. Велизар покуша да се споји с Јованом али неуспешно. Велизар посла посланика у Цариград да моли да га смени и цар на то приста. Када Велизар оде из Италије почну Остроготи напредовати. Они освоје Рим, претопустоше Сицилију и оплачкају далматинску обалу и постану господари Италије.

Године 550. Јустинијан се окрете поново Италији и мислио је да се сада обнови западно царство и да им Германа свога синовца постави за краља и да на тај начин уједини архаву. Јустинијан стане спремати велику експедицију да то изврши, али у то доба нападоше Словени и Готи са Севера и Герман мораше војском бранити северне границе империје. Герман успе да одбрани север и код Сардије-Сибије победи их у битци. После претера преко Дукава. Он се после врати у Сардију где и умре. Велизар а ту му се роди син после негових сироти, од Матевинте. Јустинија победио Артавана те оте Сицилију а и флота код Сене Гаје-потуче Готе и њима и франци загрозише са севера и Јустинијан покуша да осигура

решајќи оконча борбу са Остроготима. Он на челу експедиције постави Нарзес са довољно новца и војске. Нарзесу се придружи и војска Тејаса из Салоне. Али франци спречаваху прелаз преко Венеције. Појави се на морској обали војска би спроведена и Нарзес продру у Италију. Дође у Равену где се са војском одмори, па код Раминума заједно са непријатељу тежак удар 552 год. Нарзес се сукоби са Тотилом и Готи беше потучени. У самој борби Тотило доби рану од које умре. По Тејасом Остроготи се одупру, а Нарзес помоћу једног официра освоји Рим, па се после сукоби са Тејасом код Сарна 553 год. Тејас паде и са Готи и сутра дан бораху. Готи му понуде мир, да их пусти да иду из Италије и Нарзес то допусти. У Павији око 1000 војника Алигерд брат Тејасов и у Луки други војвода не хтедохе се предати. Нарзес раздели војску да освоје градове. Алигерд позове Теудибра краља Франака у помоћ, али он одби. Два племића окупе 70.000 људи и упадну у Италију где их неки радо дочекају. Али франци и Готи немадохе успеха и Нарзес их код Капуа 554 год. разби и уништи, а други се градови предадохе. Капуј се предаде 555 год. Тако Готски рат би окончан. Нарзес би постављен за команданта Италије. На молбу папину Јустинијан потврди законе Теодорикове који се тичу цркве. Том је наредбом укинуто и законодавство и увео византиски облик финансија у Италију. Нарзес се показао као паметан и искусан управљач јер поправи градове, заведе дисциплину, а са дисциплинованом војском могао је одржати рат 563 год. принудио је на предају Бревију и Верону а 565 год. принудио на предају Сигунда.

ПЕРСИЈСКИ РАТОВИ.

Још прве године Јустинијанове владе дошло је до борбе са Персијом и Пахом Ковадом, који посла принца Ксерка са 30.000 људи из Персије у Византију. Непосредан повод бехе што је - Јустинијан хтео да освоји једну тврђаву код Низибиса (528 год.). Сарацини су били на страни Византијског. Византијска војска би побеђена. У овом је рату учествовао и Јустинијан али се беготом спасе и у овом рату, и Персијци су имали много губитака. Јустинијан узе Едесу, Суру и друге

градове које беше изгубио и посла неку војску под Помпејом. 529. год. у марту дође до сукоба код Антиохије. Алундин нападне Сирију и продре до Антиохије, па се онда разиђоше да плачкају. Византијска војска такође плачкаше сараценску земљу. Те године Велизар би постављен за команданта; и та година прође у преговорима за мир. Перез, војвода персијски уђе у Низибис па дође у Дари и поручи да му спреме купатило. Ту се војске сукобе и Пероз би побеђен и 5000 паде на бојном пољу. И у Перзавинији пострадају Персијанци. Против Византије побуне се Самарићан и једно упорно одељење позва Ковада у помоћ. Он прекиде преговоре са Византијом и под Азаретом посла 15.000 војника у помоћ Самарићанима, али не у Месопотамију, већ продираху у Арабијску пуштину. Акиундир поведе Персијску војску кроз Месопотамију, пређе Еуфрат и опустоши Сирију. Велизар дође са 20.000 војника и код Суре сукобе се, Велизар изгуби битку због недисциплинованих официра, али се и Персијанци врате. Због тога се Велизар опозван, а дође на његово место Генид Мунда који успешно ратоваше. 551 год. умре Ковада на престо дође Козроје. Он ступа у преговоре за мир. 552 год. преговарало се и 553 год. мир би потписан, да се врати шта је ко освојио и да се Козроју плати око 11.000.000 за чување кавкаских кланаца против Хуна (уговорен је вечити мир).

Други рат пошто Јустинијан освоји Африку, Хрмско полуострво и др. Земље те моћ Византије постаде велика то узнемири Козроја и потражи повод за рат и препирке између Харуждина и Харида у Гасани који беше под Византијом, овађа беше настала због неких плаћака, дође до сукоба. Царевн се умешаше и Јустинијан посла комисију да извиди ствар. Козроје рече како је комисија хтела да подмити завађана стране и да је Јустинијан неверан и да стоји у вези са неверницима са севера. Рат отпоче. Усташе и Германи због ње-

читог глобљена. Тамо је био убијен намесник по царској заповести. Тамо би послан други намесник, Сити. Апетијани племе, понуди се Ситију и он посла људе да их прими, али услед неспоразума, Ситије би од Апетијана нападнут, у сукобу Сит би убијен, а за намесника дође Вуза. Јермени који бежу у Кавказу и поред Прнога Мора бежу под Византијом и тлачени су од чиновништва. Они се обрате Хорзоју за помоћ, Хорзоје беше спреман за рат и он беше решен да нападне Јустинијана. 539. год. Хорзоје ухалски посланике Јустинијанове а 540 год. Хорзоје нападне на Јустинијана. Тај рат трајао је од 540-545 год. Хорзоје је тем пута водио овај рат.

Прве године рата Хорзоје не нападе из Месопотамије већ из Сирије и град Сиру нападе, сутра дан се град предаде и он га опљачка и људе поби и одведе у робство. 12.000 које даде за откуп. Јустинијанова војска беше на западу. Вуз дође у Јерапољу да га брани, али га ускоро напусти јер наста опасност за Антиохију. Јустинијан посла синовца Германа са 300 другова и епископа Алена ка Хорзоју нудећи му откуп за Антиохију. И он приста на овај предлог. Поред нећкања, он затражи велики откуп за Антиохију, да опљачка Вери и све покупи а варош разруши па дође пред Антиохију, где под Саливаном 6000 људи и грађани одбише понуду за откуп. Хорзоје се за то разљути и нападне град, византијска се војска разбегне и Хорзоје уђе у град. Град би уништен, опљачкан и спаљен. Тада дођу и посланици који нуде мир и Хорзоје пристаје да му се да 5.000.000 готовог новца и 500.000 годишњег данка за чување кавкаских кланаца. Византија пристаје. Он онда сиђе на ушће Оронта па се врати у Антиохију где опљачка и цркве и све што може. Акиду са 300.000 оглоби. Пређе Еуфрат и дође пред Олесу терду. Становништво му даде откуп да не пустоши земљи-

ите. Тада дођу и грчки посланици и он пристаје на раније предлоге. После тога нападе Дару, коју не може освојити и узео од ње 200.000 дина, откупа па оде у Тезифон. Као успомену на рат сазида персијску Антиохију.

501 године Хорзоје опет поче рат. Персијанци бежу освојили Идирску под средњим Кавказом и Јустинијан се побеге за Лазиком и опседе је, али грчки војвода не умеде придобити грађане за себе, а његов последњи Цир беше глобација те још више оштети Лазе. Лазе под Говазом, краљем покаже се Хорзоју и престаје му важноост своје земље и Хорзоје приста да им помогне и пређе о војском у Лазиком, па са Говазом пође на Петру, град грчки, и кад погибе Цир тврђава паде Хорзоју у руку 541 године. Сад настаде опасноост и за Цариград. За команданта опет би постављен Велизар, за Оријент. Велизар у Дари прими команду. Он у лето 541 године реши се да нападне на персијско земљиште и дође до Низибиса где град држаше Насед. Два официра Велизарова нападну град преко заповести и изгубе око 50 људи, али то освети Велизар, па се упути пред Сизаврени. Сарацини помагашу и сад Византијци и Велизар посла њих да плачкају персијску земљу, Сизаврену брзо освоји и посла заробљенике на Готе. Војска Византијска је страдала због великих врућина и Велизар би принуђен да врати војску. Али Хорзоје чувши о овом упаду врати се из Лазике 542 године. Хорзоје пређе Еуфрат и пошаље 6000 људи да опседну епископи Суре због дуга који не беше исплатио. Хорзоје не може ништа граду учинити. Хорзоје напусти њи у Палестину и пође тамо, али Велизара беше Теодора позвала, и опет беше враћен и нађе Јуста, царева синовца у Неапољу. Велизар пође са 6000 људи у лов кад је пролазио посланик Шехов, који би ојајно дочекан и испричано му о величанству грчком. Хорзоје посланици отпочну преговоре и мир би закључен на које Хорзоје приста.

Велизар беше опет нас у немилост и смењен са поло

каја команданта, а 543 године Хорзоје опет нападе на Јерменску и покрајину Апотапену и тада и куга дође која чистише пустињу у Хорзојевој војсци те због тога почеше ускоро преговори, а након се син бекше побунио против њега. Кад Јустинијан чу за ту неприлику персијску он нареди војводи да пође у Јерменску, но војвода Мартин не беше вешт а и војске је мало имао, а овако рађаше на своју руку. Он се удружи са Јустином и заједнички нападоше Анод коју брваше Табед, али Византинци бисше потучени.

544 године пође Хорзоје у Месопотамију и дође пред Едосу. Град му не даде откуп и Персијанци почу градити једну велику коцку до висине бедона, а кад беше готова они наскоро ископају догум, коцка би потпањена од Грка и сви нападаји Персијски бисше узалудни. Хорзоје се врати и 545 године мир се заклучи за 5 година и Јустинијан плати 2000000 динара и посла Хорзоју лекара да га лечи, што овај и успе.

Рат потпуно не преста, јер Лавички рат је трајао до 556 године. Лази су били покорени кад су позивали Персијанце, јер су им маги терали да приме њихову веру а били су притискивани и од Персијске власти и Хорзоја хтеде Лази раселити и хтеде саградити флоту у Црном Мору, (Он је био окупио велики материјал за флоту али тај материјал би упаљен од грома, и тако преста грађење лађе). Лази поново пожелеше Византинце и Говеза потражи помоћ од Јустинијана. Цар посла официра Дагистеја са 7000 Цана и 549 године отпоче рат. Дагистеј пође на град Петру, но Хорзоје беше добро утврдио град и снабдео га храном и водом; у граду се налазаше 1500 људи. Дагистеј успе да свде опсаду на 150 људи, али Дагистеј не хте јуришати на град јер је хтео да добије ову пшачку. Тада мармерој, војвода персијски дође граду у помоћ и Дагистеј се мораде повући северу. Мармерој остави у Петру 6000 људи а 5000 у Лази коју нападе Дагистеј и ниш победи. Набед и продре али ништа не успе него

е мораде вратити. На место Дагистејево би постављен Веса.
Веса беше стар и имао је рђаву прошлост, али је био спреман
за бојног вођу. Тада се побуна Аласци против Византије, који доху
до вазали Лаза. И они се понуде Хорзоју који их прими. Веса
додуше да расчисти са Аласцима и скоро их потресе. Кавкаско
теме Аласци обрат се за помоћ Хорзоју, он им посла војводу
они му отворе град. У Цихон их пуште и Персијанци нанесу
вреду Асињанима. Асињани се побуне и протерају Персијанце.
Веса са 6000 људи опседа Петру и провали у град и освоји га.
Веса би победена а град опљачан 551 год.

Веса оде у Понт Јерменску ради купљења данка. Али
Мермерој са великом војском пође преко Фасиса да осваја Архи-
пољ и кад чу да се на једном месту, званом острву, налази
7000 Византинана, он их нападе и разруши логор на поље на град
Архинопољ, али гарнизон испадом победи Мермероја. Мермерој се
теда повуче, па по сатајим градовима остави војску да зими.
150 године беше истекао рок миру и како Хорзоје беше горд, јер
беше јачи на бојном пољу то се охоло понаша, али после 18.
месеци мир би закључен и Византинци плате 3000000 динара Хор-
зоју. И после овога у Лазини не беше мира. 552 године Мермерој
освоји преваром неке тврђаве. Мермерој се повуче у долину
Фасиса где умре, а на његово место дође Нахора а краљ Лаза се
завади са грчким војводама и оптужи их због пада тврђава. Веса
би затворен и Мартин и Јустин оптужи Говаса да му се овете
и ако не дође цару да га убију. Они изазваше славу са Говасом
и убију га. То озлоједи Лазе и они се обарате Јустинијану и за-
грабе Цата брата Говасова за краља. Јустинијан им учини по во-
љи а Јустин би погубљен. Цар посла краљевске знаке Цату. Мар-
тин остаде у Лази јер не беше доказе за његову кривицу. Нахо-
раган изађе у помоћ граду Иркатору. Византијске војводе крену
на Нахорагана, и пошљу 6000 војника да чувају кланце, али Пер-
сијанци на јуриш прођу до византијског логора и Византинци

се разбегну 552 године на Хораган пође на Мартина и Јустина на Сатрво и реши се да освоји Фаско. И Мартин беше посео града а Јустин беше се кренуо ван Фасиса на неку молитву. Тада Нихораган нападе град а Јустин га нападе с вође и 10.000 Персијанаца паде на бојном пољу. После овога цела Лазика паде у руке Византије на Хораган оде да зимије Иврејској али га Хорзо позове и жива одра, да га казни за неуспехе у Лазичи.

554 године био је погон против Мисињана на Кавказу. Још 553 године беше Сотирис пошао да разда поклоне од цара и Мисињани нису то знали него су протествовали против Сотириса, он их отера, а они га после убију и позову Хорзоја у помоћ. 554 године Византинци пошау војску да их казне, а Персијаници им пошау помоћ, али после дуге борбе победе Византинци. У Персији караводила се најтежа борба. Хорзоје беше сит ратовања, јер где да не може више ратовати против Јустинијана и дође да преговара за мир, да у земљи Лаза држи свако што има (555 год.) тако је остало до 568 године а онда закључе мир на 50 год. Византија плаћа 500.000 дуката годишњег данка и то за 7 година унапред и т.д. Трговински су се односи такође регулисали. Војна би довршена после штете за обадве стране.

Ратови на Балкану. Док је Јустинијан освајао северну половину царства, Балкан је страдао, јер поред Дунава и Саве беу Гепиди, Херули, до њих на Тиси Лангобарди, који се преселили у Панонију, иза њих су у Румунији Словени, а више њих су Анти или Венди - група Словена. Поред Црнога мора хунски народи: Вугари, Утургури и остаци Хуна. Од свих ових народа Византији су највише досађивали Словени, јер беу многобројни. Словени су упадали с Вугарима и Хунима с којима беу заједно од V века. Изгледа да су Словени предводили упаде. Још за владе Јустинијана Анти су упали у Византију али су били одбијени. 530 године упадоху Вугари али беше одбијени.

Албуиде заустави упаде Бугара и Словена, но он погине 534 год.

Сукобу са Словенима. После његове смрти Бугари и словени поново
нападоше (539 год.) у Мезију и Скифију и у борби погине војвода
Јотик. 540. год. нападоше сујине од Приоба Мора од Јетејскога, све
рекрилише и одведу са собом 12.000 људи заробљеника. После опет ос-
воје Савт и пређу на обалу мала Азије и неки пређу у Северну Грчку
дођу до Коринта. Јустинијан се утврђенима бранио јер не имахаше
војске. 546 год. упадоше Словени у Тракију али их Херули одбију,
Словени и Анти беху у борби и Анти подлегаше. Јустинијан поведе
еговоре о Антима да се населе на његову земљу али да бране
границу. Од 548 год. Словени све више нападају и продру у западну
Словенију полуострва и дођу Драчу. Они опљачкају разне градове па
се врате. 549 год. Словени су опет ушли, око 5000 пређу Дунав
и упуте се долином Марице, на путу разбију разне Грчке чете, војво-
да Асвада ухвати одеру па спале. После се неки крену на град Тропир
и немаше опсаду и побију и око 15.000 становништва а неке
одведу у робство, неки се од ових Словена скупе код Миша и пођу
на Солун али их Герман потуче, али он умре 550 год., а Словени
се разише по целом полуострву. Идуће године код Једруа под скола-
стичком разбију Грке па пођу на Цариград али беше одбијени.

Индигес Лонгобардијски претендент, одметну се од Визан-
тије и опљачка Епир и Македонију па утече ка Гепидима. Он би
Гепида затражен али га они не изададоше; али њега уби Лонго-
бардијски краљ, 552 год. Словени пређу и опљачкају крајеве византи-
јске, Гепиди их превезоше при овом наду. Бугари и Словени су и даље
нападали. Гепиди упадоше у Дакију (Урбију) и Јустинијан не могаше
помогнути, он наговори Лонгобарде да се населе у Пони па их онли
позва. 558-9 год. нападоше Хуни под Заберганом крајем
и беху рату што су Утургури учинили упад у византијске про-
винције и затражише данак. Јустинијан им даде и они се врате на
Приоба Мору. Али Котрибури завидећи својим рођацима затраже и
они данак у Византији и почну опљачкати, (558 год.) упадоше

у мезију. Једни оду у Херзонеос па у Малу Азију где беше скоро уни-
тени (друго одељење оде у Азију до термоплика где беше скоро уни-
тено а треће одељење са 7000 коњаника са Заберганом пође на Пар-
град и притесни га. Словени беху с њима а такође и Вугари. У На-
граду беше паника. Утургури потуку неку војску и ухвате једног
воду. Одбрана Париграда би поверена војводи Велизару и он одби
Забергана, коме Византинци откупе заробљенике па се врате кући. Ју-
стинојан, натутка Утургуре на Забергана и они га нападну за плена.
Тада се јављају Авари, Хуноско племе. Долазак је њихов у вези са
танпом турског царства у Кини испод манџурије, одатле неки побег-
ну и признаду власт племена Геугана на Копинору, али како их он
мучаху они збаце јарам и заснују царство. На Југу покоре беле Хр-
непријатеље персијанске. Они се све више шире и победе Обре на
реци Тули 200.000 Турака не признаду ову власт него побегну и
оснују своју државу код Урала. Они се назову Авари или бегуни.
Чувши за величину Византије пошљу јој наредника и затраже од
Јустинијана да купи њихово пријатељство. Њих цар одбрани и упути
их на Анте и Вугаре. Авари нападну на Анте, Утургуре, Вугаре и др.
на западну и на франке. 562 год. помире се са њима. Авари на-
пуштају Византију пређу у Тракију и Бајан, њихов поглавица затражи
да се са племеном насели. Цар даде Панонију али они не пристају.
Посредством преговора цар разоружа посланике и премда је то Аваре уз-
ло они не смелосе напасти на Византију.

Ови чести напади исцрпели су снагу Византије. Слабост њи-
је на северној страни била је не само због честих ратова него
и због малог броја војске, јер беше свега око 150.000 војника.

ПРКВЕНА ПОЛИТИКА ЈУСТИНИЈА ОВА. Јустинијан је био од
одојих предлојника ватренија мисионар Хришћанства. Он је ширио
крхвену власт. Он је гањао друге вере, а нарочито је прогонио
он хришћанске. Он је гонио и Јевреје и сузео им грађанска права
о наслеђу. Гањао је и Самаритјане и они под тим теретом пређу у
ханску веру, а неки пређу у Аријанце, Паганце и т.д. а најпремијше

побуне јер су се надали у Персију. Они освоје Скитопол и др. Војска угуши побуну у крви и неки Самарићани пређу у хришћанство а неки су се спремили да се освете, па су због тога и 551 год.¹ звали Ковача да узме Палестину.² Доцније им Јустинијан врати право наслеђа. 556 год. они се побуне и у Цезарији, граду, пролију крв, али устанак би крваво угушен. манихејци су неки стрпани у барку па спаљени. Јеретици монастиште су у цркви затворени и спаљени а 551 год. сви су храмови позатварани. Према Аријанима је био блажи и чинио им је олакшине јер су му требали, али чим покори Африку он конфискова сва имава аријанских цркава и даде православној цркви.³ Јустинијан забрани и примаве чиновника Аријанаца. Према Монофизитима је био штетљив. Монофизити беху у најбољим провинцијама и Јустинијан није могао трпети да они буду најјачи у држави. Он избере Леонтија, византиског умног човека, да сузбје монофизите, а и сам цар је студирао те теолошке ствари о монофизитима.⁴ Теолошка жина његова веома се истиче, нарочито при крају његове владе. Он је хтео и догме да прописује. Он је хтео да буде и фактички господар цркве. Теодора је била наклоњена онофизитству јер је помагала монофизите. Теодора се нарочито истиче за монофизитство од 335 год.⁵ Те год. беше умро патријарх Епифимије, а би изабран за патријарха Антим, по жељи царичиној, који беше наклоњен монофизитима. Тада је дошао у Париград папа Агатет, послан од Теохада, краља италије. Папа не хтеде Антима признати за патријарха, и на претње цареве он оста непоколебљив. Цар допусти папи те он испита Антима. Одговори које је Антим дао беху монофизитски, због тога Антим би збачен и анатемисао од папе. За патријарха би изабран мина (536 год.⁶). Ускоро папа умре у Париграду, а за папу би изабран Силверије. Теодора сад хтеде да поново врати Антима и написа за то писмо папи али папа то одби.⁷ Теодора нареди Велизару да утиче на папу, и ако не успе да га пошаље у Париград. Она је то радила и преко Виталија, Велизар и Антонина су радили марљиво да испуне жељу царичину и фалсификује у папино писмо и позову новог папу тражећи да се покори царица, али кад Силверије одрече, он би протеран у

малу Азију где и умре (538 год.) Вигилије би изабран за папу, по
 њи Теодоринуј, да помогне монофизитство он написа писма анатемиса-
 ним епископима монофизитским, али он доцније одби царицу. Римско
 штенство тузи вилигија за неко убиство и Велизар ухвати Велигије
 и затвори га на Сицилији. А тада букну распра о три главе у Нар-
 граду. Јер расправама Оригеновим, настаде о распре калуђерске а
 допре и до двора. Они који беху против Оригена (писац III века.)
 усељу те цар 543. прогласи те списе за јеретичке. монофизите беху
 за Оригена и царица поче радити да се монофизитима да задовољство.
 Цар би извештен да не се монофизити задовољити: ако буду осуђени
 три ауторитета противника Оригенових, и цар указом прогласи за
 јеретике: теодор епископ монетупетски, Теодорик епископ Кирски и
 епископ Едески. његово писмо против Кирила Александријског требало
 је да се осуди у цркви, јер помирење не би, источни патријархат
 стане да потпишу царев указ, али епископи римске дијецезе беху
 ни да потпишу указ, јер су сматрали да је указ неправедан; а
 хтели ни Јустинијану дозволити велико мешање у цркву. Јустинијан
 покуша да придобије Вигилија и зато га врати са Сицилије у Нар-
 град и дочекају га свечако, но он одби да потпише указ: о три гла-
 али доцније, на наваливање, пристане и изда буку Јуликатум, но за-
 паду се подиже бура против папе, а у Африци би и анатемисан, а не
 и он анатемисан. најпосле папа мораде повући јуликатум. Би решено
 да се тај спор реше пред васељенски сабор. Папа се закле да не
 бити одан царевом заповести: о три главе, а цар даде реч да неће
 никог погубити. Папа поче збављати послушне епископе. А цар 551.
 год. изда још један закон којим проклиња ове три главе. Папа се
 сад поче подвлачити од цара и одлучи од цркве једног престолину
 ревог, епископа, а онда папа мораде да бежи, због цара гнева, у цр-
 ку св. Петра војници продр у олтар цркве и стану тући папу, а он
 почне протестовати, те се војници врате. Цар покуша зовати и
 са папи великодостојнике и Велизара. Они понуде папи захтеву да
 му дође нипта бити, да дође цару на разговор. Али цар и поред закле-

почио мучити Вигилија који опет побеже у цркву Св.Филипе где је држан Халкедонски сабор. Цар покуша и отуда да га побије, али не успе. Цар написа папи писмо у коме гакори због врлака. Папа одговори да изађе из цркве и да преговара преко људи (552 год.) Цар пристаје. У току преговора реши да се сазове Васељенски сабор и цар разасла писма епископима. Год. 553 дођоше епископи, али од западних епископа дође мали број. Са истока дође око 140 епископа. Цар позва Вигилија да председава сабору, али он одби, јер ту бежу скоро све цареве присталице. Патријарх Евтихије хтео је да уступи своје место предоедничко папи, али то би узалуд. Маја 553 год. отвори сабор Евтихије. Цар понуди папи да саставе једнак број делегата да реше спор али папа и то одби. Цар позва папу на сабор, али он не хте доћи, не рече, да ће јавним актом изавести своје мишљење. Он то учини, и у име Св. Петра забрани да се решава то окој тројници, јер су мртви. Сабор одлучи папу од цркве и реши да се протера на острво проконес, и да тамо остане док не призна Вас. сабор. Због физичких и моралних говена папа беше сломљен и он после 6 месеци борављења на острву проконес написа писмо патријарху Евтихију, у коме признаје да су: она тројница, јеретички, и хоће да потпише решење Васељенског сабора, и о томе поди бузу (554 год.).

Римско свештенство дође цару да га моли за папу. Цар га пусти, али папа умре на путу 555 год. После његове смрти би изабран за папу Мелагије (Њакон Вигилијев). Сабор мелагијев и цар потврди. Мелагије беше слаб и призна решење 5 Васељенског сабора. На признање 5 Вас. сабора, отпадоше од папе епископи у Африци и у Истрији од римске курије читав век, јер не хтедоше признати решење 5 Вас. сабора. Победа Јустинијанова не доведе користи које је он очекивао, јер су монофизити сматрали да нису задовољни само са осудом оне тројнице, и нису хтели приклати на Халкедонски сабор. Цар је увећао број спорова и није цркви користио него је само папу победио. Ипак цар не хтеде монофизитима да се приклати на други начин.

Год. 519 беше збачен Север, поглавар цркве антиохијске, монофизите, али он имађаше доста присталица (око 170.000) али он умре 543 год. и цар се досети да уништи монофизите. Он нареди да се позатварају епископи монофизите. Сад тамо немаше никога да се свети епископе и свештенике, али овај царев план поквари Теодор, која се јави као заштитница монофизита. Харит поглавица Гасанских племена посла два Јаков Сонзала. Тодор оде у Арабију за епископа, али он није тамо много урадио за монофизитство. Јаков пак оде у Едесу, где се показа као врло способан монофизита. Он пропутовао цео исток ширећи монофизитство. А у Мисиру преваром продре код два (творена епископа те рукоположише још два; па са оном двојицом рукоположаше друге, а они друге те их беше читава хијерархија. Тако је широка монофизитска црква названа Јаковинска црква.

Јустинијан пред смрт покуша да поштри монофизите и православне. монофизите се беху поцепале на Стартолатри; који верују да се тело Христово распало у земљи; Стартодокети, доказивају да је тело Христово остало читаво до ускрсења. 564 год. Јустинијан се рећи да царевина од сад исповеда Ахтартодоксизам. Месни бор изгласа овај указ Јустинијанов; патријарх се успротиви и црква збаци а постави другога, па хтеде и запад натерати али га спречи 565 године.

МИСИЈЕ ЈУСТИНИЈАНОВЕ ЗА ПОКРЕТАВАЊЕ. Источна црква имала знатне успехе у мисијама, јер је Јустинијан разна племена превео у хришћанство. Јустинијану је често теодора сметала, јер њени изасланици, као монофизите пре стизали од царевих. 538 год. противио је цар Гротеса, краља Берула и Нурад; па Грода краља Хума. А почетком владе придобије Пана Кавкаске и Аваске. Готске Аваском Чору добише такође епископа. И у Сахарске гаве шире су мисионари хришћанску веру међу Аворе. Гасански Сарацени су шире хришћанство међу Ериблани. Цар је основао и Јустинијана Прима у Скопију. Он је обновио овоје место рођена Таврис, које земљотрес беше порушио (Скопија-Скопје). Том је граду дато црквено независност од Солуна. Дато му је и седам епископија (545 год.)

патет je хтео да ово призна, али он умре те то призна Вигилије.
540 год. он је ово опет утврдио. Доцније је ово право прошло на
Ириду. Ово је доцније више пута давало повода папи и патријарху
да се савлађују.

У Византији под Јустинијаном, за време његове дуге вла-
де, остварене су његове две замисли остварен је империјализам. Он
је освојио Африку од Вандала, Италију од Острогота и један део
Шпаније од Визигота. С друге стране на пољу унутрашње политике
остварен је Цезаропанизам, т. ј. Јустинијан је ујединио државу и
црквену власт. Он је потписивао и законе и догме црквене. Познато
је какве је притиске чинио на папе док их је савладао. Те две ве-
лике тековине нису биле тековине полета византијске државе; на
против Византија је била стара држава у којој је било доста тру-
дних и није располагала младалачком снагом. Тековине су главни
успеси генија Јустинијанова, његовог највећег помагача Велизара
и др. министара. Према томе кад је нестало ових великих творца и
самим су успеси остали без подлога. Сама држава није била довољно
да их одржи и наступила је реакција. Византија је потрошила своје
силе освајајући територије које је давно натубило и тиме је оста-
ла без снаге. Реакција није наступила под Јустинијаном, те он ни-
је доживео оком у овој држави, али је реакција настала под на-
следником његовим. Спољни непријатељи су отели знатан део осваја-
ња Јустинијанових и не само што су продрли у Лангобардију већ су
и у самој држави били велики потросу. Велики великодостојници чим
су осетили слабљење цареве власти, почели су дизати главе и читаве
провинције су ослабиле од централне власти, тако је било на пр.
у Малој Азији. Нарочито су под Јустинијаном и Тиберијем дигли главе
великаши, али они почињу да губе своју свемоћ и почињу прост народ
да долази до великог утицаја који није имао док је био Јустинијан.
Тако настаде унутрашња и спољна криза која достигла врхунац од 600-
610 г. под Фоком и у мало није цела Византија пропала да се није
јавио Ираклије на Африку. После Јустинијанове смрти дошао је на
престо:

Јустин (565 - 574 год., сам, а од 574 - 578 са Тиберијем, а од 578 - 582 год. сам.)

Јустинијан и Теодора нису имали наследника и мислили се да ће бити свађе око престола, али се још за њихова живота ништа добро, јер се Јустинијанов рођак Јустин II ожени сестричином царичином, Софијом и настале свађе.

Год. 565 Јустин би назначен за наследника престола, а сенат који се био скупно око одра Јустинијановог донесе одлуку да је Јустин изабран за императора. После тога су извршени царски прогласи, а затим га је патријарх у цркви Св. Софије крунисао за императора. Цар је давао игре народне и народ га је одушевљено поздрављао. Јустиново проглашење за цара није прошло без отпора других рођака Јустинијанових. Они оснују заверу али их Јустинијан ухвати и два сенатора из завере изгубио главе а син брата Јустинијановог био је убијен, јер је и он био у завери. Јустин је био владар пун добрих намера. Он је у говору, који је држао за своје проглашење нагласио да ће стаде доста поправити. На његов повик дошли су поверљивци и наредио је да се исплате дугови које је Јустинијан био учинио. Затим је спростио народу старе порезе и смањивши трошкове у државним раскоцима. Државне расходе повећао је тиме што је проналазио нове изворе. Једним актом је обележио разлику своје владе од Јустинијанове, а то је конзулатство. Конзулатство које је Јустинијан био укинуо Јустин је поново васкрсао, додуше ревносно га је за себе и сам је био конзул, али је тиме уштедио велика велика расходе које су та тим звањем имали. Јустин се понашао да буде прегледан и да његова воља влада.

У погледу вере Јустин и Софија били су монофизите. Дакле они су били у почетку монофизите као и Теодора, али им је један свештеник напоменуо, да им то може сметати. Јустин је у почетку гледао монофизите само речима, а у прогласу је једном свештеником монофизите као јеретике, али доцније Јустин забрани, (578 год.) законом постављање монофизитског свештеника. Али монофизите нису могли лако припорати да приме хришћанство.

Не само према њима него и према Самаритјанима (секта јевреј-
а Мојсијеве вере) које је и Јустинијан ганао. Јустин је готово
ништитио. Јустин је раскрстио и на пољу спољне политике, раскрстио
и са плаћањем данка варварима, да не би напали на империју.
Осле смрти Јустинијанове одбије посланике варварске који су би-
ли дошли за данак; а 572 год. одбије и Персијанце да плаћа данак,
који је Јустинијан обећао плаћати.

Јустинијан је био несрећан, разболео се духовно и затим и те-
лесно. У тој својој слабости изгубио је здрав суд и често је чинио
такве кораке који су му ишли у главу. Ударио је таксу на хлеб ко-
ју је још од римскога доба издавао бесплатно простоте римскоме на-
роду. Цар је хтео да побољша приходе државе те је зато и урадио
тај порез. Дале због слабости Јустинијанове и због тешких при-
лика понусти царска власт у држави. Велики поседничко племство по-
ставило самостално према царској централној власти, често пута морао
Јустин потапати закон обесних племића. Последница слабљења цар-
ске власти била је што су провинције Азије одабављале према цар-
ској власти. Јустин је сам издао закон по коме су управници
провинција постављени бесплатно по вољи племића, духовника и
сталих становника провинције. Док је раније у провинцијама би-
ла одвојена војна и цивилна власт. Још Јустинијан спојио их
и сад су сви управници имали велику власт и војну. Јустин
у црквеноу политици није успео. Док је Јустинијан био жив у
својој политици није било добро што је он био православног вере
Теодора монофизита и зато они нису били толико гавани, јер
он је Теодора заштићивао и посеђао је монофизитску јерес и
у монофизитским провинцијама место православног. Добро би било да
и Софија остала као и Теодора, али су се монофизити осећали
утицају према обема царским личностима Јустину и Софији, цар није
могао у стању, да се одупре моћи свештенства, под њима јако посто-
јао је једна последица слабљења цар. власт. Пошто није чврсто
стојао на престолу, морао је ићи за црквом, те такође гавале моно-

изисте није потекло од њега него од његовог саветодавца Јована. Срећинија је био у спољној политици, нарочито у својим односима с Персијом, јер је читав рат после избио. Миром од 562 нису била решена сва питања. Византија је тражила, да јој се уступи кавказски крај око реке Сване. А Персијанци траже данак не само за себе него и за Сарацине из Хире и око тога ишла су посланства од двора Јована до двора и већ су у томе биле клацие за сукоб. Осим тога сукобили су се интереси Византије и Персије у земљи Омирите који су живели на Првеном Мору у данашњој Арабији. Персијски шах Хозроје поможе да збаце абисински јарам и постави империског управника. Омирите досади власт персијска, јер је абисинска била лакша и моле Јустин да истера власт Персијанаца и да врати абисинску. Јустин се одлучи да збаци персијског управника. Управник је био сам крив, али шаха је мучило више то, што је Јустин закључио савез са једним турским кнезом непријатељем персијским (било је два кола).

Хозроје је повредио мир од 562 год. А и Јустин га је повредио на земљишту персијском у Персаменији у којој су господарили Персијанци. Господари Јерменски су хтели у Дуину, да подигну рат са Персијом. То је изазвало буну код Јермена и ови се обрате Византији за помоћ. Када су Перс савладали Јуст. неки бегунци пређу на византско земљиште и Хозроје тражи да их Јустин изда, али је Јустин одговорио да Хришћани не могу издавати Хришћане. Све то није још довело до рата. Године 572 дошао је до рата и то због повреде мира од 562 год. У томе миру било је да Виз. плаћа Персији неке суме као данак. Године 572 год. дошао је рок плаћања и Јустин је требао дати новац Перс. али Јустин одговори посланицима, који су дошли за новац, да је срамота за Римско царство да плаћа данак Хозроје. Објави рат и избио је рат, који је трајао дуже него што су живела оба владалаца. Трајао је читавих 20 год. Византија унапред са успехом у Арзакону и крајину на северу Месопотамије између Еуфрата и Тигра. А год 580 имали су успеха код вароши Саргате и Виз. победи, али Византинци нису могли даље Сарацине поглављачи. Али мушкарци гасанских Сарацина (Гасен

међу Сирије и Арабије) и пређе на страну Персије и Сирија је сад била отворена Персијанцима, јер је ово била предостража на коју је се уздала Византија.

Персијанци упадну до велике Антиохије, спале Антиохију на Еуфрату и 300.000 људи одведу у робство. Византијани су одговорили на ово посалом Низабиса али их Артабан персијански војвода отера и Персијанци заузму Византијско утврђење Дару.

Наскоро за овим Виз. би притецњена са севера Аварима. Јустинијан умна болест се погорша, а Софија клоне духом па се обрати Хрозоју преко посланика за примирје. Хрозо је одобри годину дана за мир и Софија као поклон посла шаху 45.000 златника. Авари су навалили на Визан. бежећи испред Турака, настане се у данашњој мађарској низији. Они пошљу Јуст. посланство и траже савез да му помогну и да ратују за рачун Византије са Бугарима, Словенима-Атинима. Авари су бацили на племена на истоку, покоре Анте, Вугаре и т.д. а Јустин је на Дунаву градио утврђења. То пријатељство траје до 562 год. али тада Авари нападну на империју, продру у Тракију и заузму град Анастасиопољ па пошљу посланике Јустину и траже област да се насели. Јустин им је нудио земље у Панонији (данашње Хрватске и Словеније). Али Авари не пристају и траже с десне стране Дунава и настану преговори. Дођу Аварски посланици али крилом су хтели пренети оружје на Византије у своју земљу и буду похватани. Јустинијан напада се-нат што попусти варварским народима и затворе посланике аварске. Авари се наљуте и пошљу друге посланике да траже од цара задовољења, али Јустин умире и посланици дођу код Јустина да дроко траже да се Аварима плаћа данак и да им се да земља око Сирме (данашње Митровице) Јустин достојанствено одбије захтеве и државем својим толико улије страх посланику да се овај врати пун страха и подејствује на кана, те није више нападао. Авари нападну још једном на Аустрадију и Терингију а Византији остане дотле мира. Пошто су то свршили Авари склопе савез Лонгобардима у Норик (данашњи Тирол између Ина и Дунава). Против Генада (Германско племе које је

становало у данашњој Бачкој). Овај савез имао је једним својим условом велики значај. У уговору о савезу Авара и Лангобарда, било је да земље гепидске припадају Аварима. А краљ обећа Аварима, да ће ако продре у Италију и своје земље уступити Аварима. По Јустинијаном политика Византије имала је свој нарочити правац. Јустинијан док су се ови клали увек је помагао слабије и тако се ови боре и Византију на миру остављају. Ту политику требао је и Јустин да продужи, али он не ради тако. Гепиди у очајању нису хтели чекати, да их нападну удружени Авари и Лангобарди, већ се дигну нападну на Лангобарде и изгину 567 год. Тако пропаде Гепидска држава и припаде Аварима. Авари су били срећни да се и други услов оствари. Албоин кога је зукло срце у Италију крене с пролећа 568 год. преко Алпа и успео је, јер продре у Италију. Тако остадохе празне и Лангобардске земље и на Дунавској Међи империје остане суседи Византије Авари. И Гепиди и Лангобарди нису били пријатељи Визан, али је са њима лакше излазила Византија на крај, но са Аварима који су били јак и мла народ. Пошто су Авари постали суседи Византије, њихов краљ, Кајан хтео је да заузме грудобран Визан, а на препад покуша да га освоји, али војвода Ван га је бранио и 572 год. га одбрани. Затим Авари пошау војску на Далмацију и настану преговори између Вајана и Јустина и Јустин одбије да плаћа данак, а Вајан нападне на Тракију и опустоји је. Јустин после овога пристаје на савез и имао је да плаћа 80.000 златника данка. 670 године закључен је мир и Тиберије победи.

ЛАНГОБАРДИ У ИТАЛИЈИ. Освојење Италије довршио је Енхуз Нарзес од 552 па наовамо, и Јустинијан га је под титулом патриција оставио да управља. Али стари ратник Нарзес није меком руком управљао. Италијани када је дошао Јустин пожалили су му се против Нарзесових строгости. Јустин и Софија уваже жалбе и збаци овога а поставе за управника Лонгина 567 год. Прича казује да је Софија наредила смртну уреду Нарзесу, вели се да је царица поручила седоме ратнику да он и није за управу; него да ће му дати да пређе у двор и одељењу за женске. И прича се да је Нарзес ~~убио~~ Лангоб.

краља, да се освети Софији.

Албоин са Лангобардима и масом Саксонаца упадне 568 год. преко Алпа у Италију, убрзо и без отпора освоји Венецију (провинција са севера). А Венеција се налазила у шизми (верском расцепу још од времена, када је Јустинијан повео спор с три гатих од 553 год. Венеција није признала те три главе. Затим се спустио у долину, тада освоји Лангобардију и продре у тоскану и доводе његове освоје покрајине Споленску и бенеventанску. После ових освајања Византији остала је још Равена и Мантапољ, (Анкона, Аона, Галика, Ариминум итд.), Затим у сев. Италији остала је Перуџа и надова. У сред. Италије Лацеум, Рим са околином, Калабрија, пелопонез и острва Сицилија, Сардинија и Корсика.

Јуначки Албоин освојилац Италије погине убила га је жена Розамунда из освете, што је он неодадавно од тевтиског краља убио.

На место Албоина дође Клаф. Ово освајање Италије Лангобарда је од светског значаја што је Италија поцепана на војводе, ударен је темељ феудалном стању. Друга последица је раширење папске моћи, папа се измакао од византијске моћи. Под заштитом франачких краљева и нормана папска власт расте и постаје првом силом на западу.

574 год. Умна болест Јустинова још се више погоршава, цару се одузеле ноге и он је био живи леш, одузета му је слобода међутим прилике су врло тешке. Авари са севера нападају на Балкан а 575 год. постигло је примирје са Персијанима па је претио репретом пред таквим приликама Софија се није осећала довољно јака да сама управља и тражи мунку руку. Јустину за време поврати памет и тада по наговору Софијиним устима Гиберија и прогласи га 574 год. за цезара а после 4 год. владао је и сам као Аугуст. Том приликом променио је име Гиберију и заменио га Константином али се овај и даље под Гиберијем звао. За време док је Гиберије био помоћник Јустину, много је трпео од контроле цесарице Софије. Она је била властољубива као и тетка јој Теодора, она је имала

власт у своје руке а Тиберије само име. Кључеви од царске палате били су код Софије, јер је Тиберије био расипач. Софија није дозволила Тиберију да доведе своју закониту жену Ину у двор, није хтела да дели са њом царско достојанство. По смрти Јустинија вој он доводи жену у двор, и она, по деми плаве партије циркуларно доноси име Анастасија. Софију дирне непослушност Тиберијева и њен миг склопи се завери. У завери је учествовао и Јустинијанов син Германа прослављеног војводе и брата Јустинијана. Тиберије ухвати заверу али буде великодулан и опрости своме вођи (Јустинијану рођаку и синовцу Јустинијанову) који је и сам тражио милости а према Софији није био милостив јер је уклонио на двора и ставио под строг надзор.

Тиберије као и Јустин био је владар пун добрих намера, али је и он чинио крупне погрешке и од његове владе било је и добра и зла по царство. Добро је било што је обраћао пажњу на војску и скупио је што више људи и поверио је обуку војскама способноме војводи Маврикију. Умели су трупе опремити. У последњој години своје владе Тиберије је основао царску гарду од 15 хиљада људи германских најамника, којима је за управника поставио Маврикија. Све војне реформе осетиле су га као благотворне у поређењу са Персијанцима. Тиберије је био расипач и тронација. Пошто Јустин штедљиво навукао на себе непопуларност, то је Тиберије принуђен да буде издашнији да би се препоручио народу. Он је пуно давао на хлеб који се издавао бесплатно простоме народу. Опростио је даље старе данке, а затим смањивао је порез, опростио је годишњи данак закупцима и сопственицима пољских земаља, опростио је 1 год. данка Сирији, кад је 575 г. опустошена од Персијанаца. Али је Тиберије чинио издатке који су пре били расипање, чинио је поклоне војсци назване аргустатика. Деловао је новчаним поклонима еснафска удружења појединих позива. Затим је грдње паре трошио на зидање зграда итд. Таквим газдованем Тиберије је изгубио државне касе и дириго је у резерву цара Анастасија, који је и Јустинијан поштедно. Тиберије је имао стварно наклоност наро-

али је уништио овога наследника маврикија, који је платио главом због тога. На црквеноме пољу Тиберије је као и Јустин главо монофизите, али је цар био популаран, па су му монофизити лакше прешли во Јустину. Велики је цар био зависан од цркве показује овај случај; у гледи је био аријански лота, и они траже да сазидају аријанску цркву, црква се умеша протестом, и цар да би то одморио рекао да није ни мислио да дозволи, ма да је изгледало да ће дозволити, и главо Аријанце. Јустин он наслања на велико поседничко племство. А под Тиберијем је народ добио право и такву моћ какој се није надао. Ова моћ народа нарочито се показала за време маврикија. У осталим сам Јустин у говору, којим је Тиберије поставио за цезара, обичај је великане к о врло опасне и Тиберије га је и оувише послушао. Тиберије је ополну политику боље водио од Јустина. Чину једну годину после проглашења, истицао је примирје, а ако Тиберије није мислио, да не треба ратовати Виз. и мислио је Византија није спремна за рат. Када је Хозроје понудио мир Тиберије прими и ако је био дужи и територијално ограничен. Хозроје задржи права на Јерменску и закључи мир за 576, 577, 578 год. и да Виз. плаћа 30.000 дина. Персији био данак. Користећи се територијалним ограничењем Хозроје упадне лично у Јерменску опали град Севастију. Али како се није осећао сигуран у јерменским брдима повлачи се ка Еуфрату али Јустинијан (војсковођа) пресече му пут између Малатене и Севастије, одакле Хозроје једва изнесе главу и врати се у јерменска брда. Прибавши се и прибавши војску у јерменским планинама пође ка Еуфрату, али сама војска по-оуни се противу Хозроја која се ипак смислова на његове раније успехе. Пошто се дакле прибрао хтео се вратити кући, пређе Еуфрат и узме Молитену и спали је. Војсковођа Јустинијан му написа писмо како се понашао као разбојник, јер пали и бежи. Хозроја то дирне и на Еуфрату почека Јустинијана. Јустинијан се улогори на Еуфрату. Преко дана не дође до борбе, али Хозроје коју остави храброст и даде наредбу да се бежи. Јустинијан се томе надао, нападне их, и гра-на персијска војска подаде се у Еуфрату, а остатак са Хозројем скло-ни се у горе и оде у персију. Византијани продру у Персију и доу

на 100 миља до престонице и са пленом се врате. Идуће године Хозроје тражи мир, но Византијани се понеше због успеха и били су непажљиви те га - Хозроје војвода персијски одржи над њима одсудну победу. На глас о тој победи Хозроје се окуражи и прекине преговоре о миру. Осим тога у Јерменској, Јермени који су прешли под византијску власт брзо их се заситише, тешко их је погађала система данка а и људи који су управљали провинцијом чинили су насиље и ова пређе на страну персијанаца. Тиберије опозва натраг војсковођу Јустинијана а рат повери маврикију. Међутим овај војвода Там-Хозроје повреди мир од 567 године па није водио рат само на јерменским земљама него напада и на друге земље. Византија Там-Хозроје нападне на Софеску покрајину око тврђаве Амиде у Месопотамији. Маврикије одговара на ову повреду мира тиме, што га је и сам повредио. Окупи до 200.000 војске крене се на персијско земљиште и упадне у Арзанене и заузме ту покрајину, продре у гордијску покрајину (код Тибра докле римска војска није никад продирала) и затим се са 10.000 заробљеника врати. За персијанце настану невоље и Хозроје понова предузме преговоре о миру, али 579 године умре Хозроје. Њега наследи син му Ормизда који прекине преговарати о миру и донекле га је послужила срећа, јер син гасански Сарацени изневере маврикија и то осуђени поход маврикије на Персију. Персијанци провале у покрајине и 580 године је страшно опустоме. Византија у ово доба је на северу ратовала са Аварима. Тиберије виде да треба да закључи мир са Аварима и плаћа им 80.000 као данак а царство се окрене против Персије. Маврикије сада нападе свом силом 581 године. Као што смо видели одласком Лајтгобарда и пропашћу Гепида остали су Авари као најмоћнији миром од 570 год. Авари су били задовољени и зато мирују, али натуткају Словене у Дачији (Румунији). Грдна маса од 100.000 људи провали преко Дунава, опустоме Илирик, македонију и у Јелладу продре. Царска војска била је на истоку и пут им није бранио нико и они опустоме и врате се Тиберије. Заузет на истоку није ни мислио да преводи трупе на Балкан и лати се политике сатривања варвара једних против других. Немогући сам да се брани од Словена, натутка на њих Аваре. Кан Бајан, који се и сам спремио да нападне, овај му позив добро дође и посла посла-

ијак Словенима румунским да признаду власт Оварску. Даврентије одо-
мски кан убије посланике а Вајан са 60.000 људи упаде у Румуни-
ју и опустоши је. Потом он није могао Виз. помагати и 579 г. Словени
опет продреше. Виз. опет тражи помоћ од Вајана. Он се привидно одази-
ва, али му је био циљ да Сирмијум напрепад заузме. Градио је мост
на Сави између Београда и Митровице. Тиберије је прозро куда чека
ствар и до, али није могао послати војску и упусти се у преговоре,
али се део неспрема, посланике аварске ухвате Словени и поубијају,
то Кана наљути и наводи да је то по наговору Виз. и посла понова
посланике да му се плаћа данак од 80.000 зл. Тиберије је успео да
продре у град, и Авари упадоше у Тракију, продреше у Сев. Грчку и Ма-
кедонију. Тиберије када је видео да се Сирмијуму не може помоћи при-
стане на захтев Авара. Кан је казао да се становници могу иселити и
да заузме Сирмијум и мир буде утврђен. Сирмијум док је држан и запа-
но Балк. полуострво било је заштићено а сад је Далмација била отво-
рена варварима. Међутим Словене у Румунији покорише Авари тек 581 г.

ЛАНГОВАРДИ У ИТАЛИЈИ ЗА ВРЕМЕ ТИБЕРИЈА. - Царство Лангобарда
није се могло одржати. Краљ Клаф који је био на лангоб. престолу ум-
ро је и Лангобарди престо нису попуњавали и управља савез од 30
херцога. То су били зголни моменти да Виз. поврати неке делове Итали-
је али без успеха. Год. 574 спути се у Лацију лангоб. војска и опколи
Рим. Рим моли за помоћ и Тиберије шаље Бадурџа, али овај буде поту-
чен, царство није имало друге силе, јер није могло и Италија остаде
без одбране од Лангобарда.

Јустин и Тиберије пошљу новца, да се створи неслога у логору
Лангобарда и да се позову Франци, злато Виз. рат између њих. Франци
напади на Севера на лангоб. Ту је био успех и Рим је био одбрањен.
Али на другој страни код Раване Лангоб. имају успеха Војвода Варбала
освоји пристаниште Класио. Што Лангоб. нису имали већег успеха
није заслужила снага Виз. колико новац. Владар Маврикија. Маврикије
и влада од 582-602 год. пуних 20 год. Године 583 Тиберије се разбоји
скртно, како тада бене и Маврикије дошао са истока са војском учини
да Тиберије ветои и даде му престо. Он му је тада дао име Тиберије

али Маврикије га не прими. У беседи, којом је огласио одступање и
означење овога наследника рекао је: „да ће његов најлепши спомен
бити сама влада“. У знак демократске политике позвао је и поглав
ре двеју дема Цариградских.

Тиберије је наскоро после своје оставке умро и остало да
да Маврикије. Како су јој савременици његови разумевали његов
ректор написали су да је био врло остроуман, паметан и у верским
стварима умерен. У унутрашњим и спољним пословима самовољан зато
се и није испунио жеља Тиб. коју је он изрекао кад је означен
за владатеља „да ће његов најлепши спомен бити сама влада“. Што се
тиче верске умерености Мав. није гањао монофизите. Осим царског
ног гледишта на јереси, свакојако, да је на цара утицао збркани
нос Истока и Запада-папства и царства с једне а патријархије с
друге стране. Иначе Маврикије није бранио да се гавају друге јереси.
У Сирији усталису на остатке многобоштва и Мав. није бранио. У Ан
охији је светиња напала и патријарха, а патријарх да би их умирио
подизао је светињи паганско забавиште да се забавља. Мав. је одра
о у логору и био је дуван војник, али се са тим војничким духом
папа филозофска тиха и блага природа. Како војнички духови нису
сетљиви тако за уметности, забаву и литературу. Мав. је учинио изуз
так јер је читао, помагао књижевнике и уметности. Његова војничка
одлучност добро му је дошла у спољним приликама. Наставио је рат
са Персијом који су му предходници наставили. Исто тако цар се
ки носио и са Аварима и успео је да прене/се бојно поље на њихов
земљиште. Био је у Италији против Лангобарда. Али он је био врло
рваћ администратор. Стварао је дворску камарилу од својих рођака
пријатеља без обзира на њихове способности и држао их је на угледу
и онда кад су ишли на штету његову и државе. (Од тих рођака био
гов брат Петар и Колоб Каментисон). Осим тога Мав. се осећао аристо
кратски према народу и војсци, гледа на њих са висине, решавао је
њихове потребе самовољно презрео их је, и сам је био презрен.

На пр. цар није хтео 12.000 људ. глава, јер није хтео дати откуп
 у свим од 6000 зл. и Аварски кан погуби 12.000 војника. Често цар
 покушава да закине војника од плате и obroка, војници одговарају на
 то чак бунама али Мав. предаје преко тога равнодушно. У колико су се
 народ и трупе оонахиле под Тиб. У толико је сада мржња народа и вој
 ске била опаснија за Маврикија. Још је разлика између Тиб. и Мав. у
 томе што Тиб. је био врло издашан чак до расипања, док је Маврикије
 био особину која није код владарца није сматрана за врлину, био је
 досушан штедљив-штедљив до тврдичлука. Било је тврдичлука и у оном
 одрицању, да да 6000 зл. да откупи 12.000 људи. Вероватно да у томе
 није било истине, можда је Мав. штедео што је Тиб. расипао. Он је рато
 вао и за то му је требало новаца. Можда се према народу понашао та
 ко, што их је Тиб. много распустио, али ипак Мав. је био крив. Једна од
 оваквих царевих уштеда огледа се у овом. У довој Мезији подигну
 се трупе. Цар је мислио да је ту буну изазвао Герман посмртни син
 оминовца Јустинијановог, Германа, а унука Теодорика Великог. Герман
 се оклони у цркву. Св. Софију, светина хоће силом да га отме и наста
 не буна у самој земљи (Цариград), Војска и Маврикије беже, али га ка
 метан Фока ухвати и 602 год. погине. Мав. са својом породицом. С поља
 је наставио рат са великом енергијом рат са Персијом. Год. 583 поче
 да је са византиским поразом због неслоге официра, али већ идуће
 године цар повери зету Филипику чете и овај са помћником Пракли
 јем пође у Персију и после мањих успеха задобије славну победу и
 арзанску покрајину. Затим поробивши арзанску покрајину, учине погреш
 ку што се повукоше у град Амилу. Али ту погрешку поправе, и упадају
 анше пута преко границе Персијске, то је било до 587. год. У зиму те
 исте год. Мав. посла трупама наредбу да им се смање obroци за 1,4.
 И због оне погрешке омени Филипика а постави Приска. Приск је и
 сам учинио погрешку што пропусти прилику да се поздрави са војни
 цима при доласку у логор, а кад им саопштио још и нову наредбу,
 војска се побуни и буна престале тек онда, кад је Мав. повукао наред
 бу, о смањивању obroка и смени Приска а врати Филипика. А пре но што

је дошао Филиппик војска одржа славну победу у Архан. Покрајани града Мартинопоља. Овај царев пораз пред војском показао је славу цареве власти и углед Ма. иде у назад. С пролећа идуће године. Персија издајством једног Византинца заузме Мартинопољ 589 г. Филиппик који је већ боловао замени Коментинијан неспособни војсковођа, но захваљујући помоћи Ираклијевој, који је починио читава чуда јунаштва Виз. 589. год. одржа славну победу код? Од тада се Персија заплете на њу нападаше Виз. и Турци удружени затим Хазари (око Волге) пођу у Персију чак у Јерменску до Каспијског мора и са Југа продрише Сарацени у Месопотамију. У земљи самој ври незадовољство против њиховог шаха Ормузда. Турке разби Персијски војсковођа Варам у Кирвонским кланцима, али Барама разбише Виз. на реци Араксу под Кавказом. Прича се да је Ормузд поручио Вараму да преде и тка касију што је Софија поручила Нарзису. Барама то уреди и пошто је имао за се љубав војске и народа, Барам се крене, збаци Ормузда и доведе првог сина Хозроја. I, Хозроја II. Но Барам се није сложио ни са новим шахом него са збаченим Ормуздом удружи се против Хоз. II. и збаци га са власти. А кад Ормузда из мржње и освете уби један велики Барам седе сам на престо. Али се Барам није утврдио на престолу јер га свештенство није признавало. Хоз. II. пребеге у Виз. и замоли Мав. да му помогне, овај једва дочека и обећа, али прво осигура мир повољан за Виз. преговори су били у овоме: „Ако се Хоз. II. врати на престо, Мав. тражи да му поврати северни крај Месопотамије са Даром но без Низибиса. Затим Хоз. је имао да врати крајеве јерменске и крај Аразанске. Пошто је Хоз. II. пристао Мав. без оклевања испуни своју обавезу, позва Нерзеса војсковођу, и овај разби Вараму и отера са престола, јер га ни свештенство није признавало за шаха. Пошто је Мав. испунио своје, тражи од Хоз. II. да и он испуни. Хозроје II врати 591 год. све што је уговорио по миру и мир траје за све време владе Хоз. II. мало су се били помутили односи због Нерзеса, који је добио Дари, али се опет

умире јер Мав. врати Нарзена из Даре. Упоредо са ратом против Персије настављен је рат против Авара и Словена. Још када је на престо био Мав. да би имао слободне руке од Авара повећао им је данак на 100.000 ал. то је било још 582 год. Кан затражи идуће године још толико 200.000 ал. Мав. му не хтеде удвостручити данак већ му посла само разне поклоне, које Кан врати пређе Дунав и Балканске провинције биле су без одбране због рата са Персијом, те Кан лако освоји Виз. утврђења на Дунаву: Београд, Аугусте, Викинанијум и друге, спусти се на ниже чак до Антикилаја. На то Мав. почеше преговоре, са стране Виз. оде Коментијан као посланик и умало није погинуо јер је оштро разговарао са Каном и 589 год. ипак утврде мир јер Виз. удвостручи данак. Према досадашњем искуству цар није веровао Аварима и један део трупа пренесе на запад, и та се мора показала као паметна, то оне Словене који су масама живели на Балгани, и који су се спустили из Влашке тако једна трупа Словена под поглавицом Ардагастом продре у Тракију и зидове Цариградске које је још Анастасије саградио у V веку, и прекаше Цариграду. Цар посла Коментијана и овај потуче Словене једном на притоци реке Марице, Бргени, а други пут близу Једрена и освоји крај Астикан (између Црног и мраморног мора). Но при свем том Словени поплавише Балканско полуострво. Продру Словени у сав Грчку и Пелопонез. Грци се повлаче испред њих у неприступачна места и прича се да су неки грчки бегунци у Пелопонезу основали град Монобасију. Међутим се аварски кан понова упути на Виз. и то сад тобож због тога што су Византијани с крили пријатеља једне од његових жена, Кан зато тражи да му се повиси данак и пређе Дунав. Мав. одби да повиси данак због нарушеног мира, већ ухапси посланика. Кан нападне и освоји на доњем Дунаву Видин, (Арчер), Турастор (Силистрија). Године 586 Мав. посла Коментијана са 10.000 људи а као помоћници Коментијана бежу 2 официра Мартин и Каст. Ова двојица разбихе две аварске војске. Једну је разбио Каст под планитом Балганом а другу Мартин у Деми (данашња Кестенуо). из тога боја једва се и сам Кан спасао, али Коментијану не учини ништа. Мартин и Каст

се због овога повуку и улогоре се у кланце близу мора. У томе су и Авари прибегли, приближи се Биз. и ухватише Маста. Комент. се сам опустико у Тракију да се судари с Аварима.

Биз. би имала успеха, јер је кен са мало војске био на-
макао напред, али се њима као непријатељ показа седа средње-
вековно сујерство. Случајно у Бизантинској војсци са једне
мазге паде товер, а једен војник од остраг викну " врати се бра-
те". Војска схвати то као божанску опомену и Коментијан се по-
вуче са свом војском. те тако кана испусти из руку. Кен доби
многе виз. војнике и Авари заузеле трачке тврђаве (Атварију- Ата
опседоше трачке грadowe Једрене и т.д. али их не освоје. Тек та-
да Мав. смени Коментијана и постави Јована Мистикона (Брку) ко-
ји је пре Филитика командовао источном војском, био је вешт вој-
сковође и имао је помоћнике Свога Дроктона, који је раније
код Лентгобарде служио. Јован и Дроктон код Једрена потуку 587
год. Аваре и претерају преко Дунава. Неуспели Комент. и војнич-
ка буна на истоку противу Приска били су удари за ауторитет
Бав., они су значили слабост царску и последице су биле што
су се у свету све више појављивале омазовежавња према цару.
А Мав. је равнодушан и ништа не предузима да их задржи. Међутим
се севера назале на Балкан све чешће. Госдине 569. године Слов-
вене које су становеле на земљи империје, опустоше трекију. А
године 571. јавља се опет кен, тражи већи данак и опседне да-
нашњи Београд. Виз. да 1000 злат. али кен се крете ка сремској
Митроваци и пође ка Видину. 591. год. завршен је персијски рат и
Мав. пребаци целу источну војску у Европу и сам хоће да води
војску против Авара. Свим расположи народ, јер од Теодосије IV.
није било правих императора, који воде војску на бојно поље.
Мав. пође на челу војске и дође до анхија (на Црном Мору у Бу-
гарској) али отуда се врати поплашен предсказањем и нише као
напокор. Да га у Цариграду чекају Френачки посланици и врати
се. Војске се расхвали од одумирања и углед Мав. паде на сте-
пен још ниже. Мав. остави Приска и помагаче Саввиана. Код Трои-
моне на Тимокy бече потучен и кен продре у Тракију и у Царугу

етори Приска. Матр. протури лану вест, да је послата војска на
милитија аварске које су саатле без заштите и као за то са Прис-
ом закључи мир и повуче се на зимовник. Таман су скинули са вра-
не Аваре а већ се морадоше бити са Словенима. Словени који су
или у Влашкој опустоше опустоше са истока Тракију. Мав посла
Писка да их казни. Приск пређе Дунав потучо Арпагаста тако да
је и сам Ардагат једва спасао.

Када настаде опет војничка буна. Приск је хтео да нај-
бољи плен пошаље царској породици а војска се буну, али ипак
Приск успе, и пошаље плен цар. породици. У томе сада Мав. једном на-
редбом изазва буну војничку. Поручио је војсци да презими у
силов. земљама и да се саме исхране. Буна није букуила јер је Приск
спречио. Приск је имао или да не послуша цара или да не буде бу-
не. Војску није оставио већ пређе Дунав, оде у Мезију и сам се са
кном наравља, јер се као љутио што су напади на драчке Словене
и Приск му да 5000 словенских зароб. Та непослушност ражљути Мав.
и 592 год. зебци Приска. Године 592. драчки Словени провалише по-
лове преко Дунава и цар повери војску брату Пери. Војска се на-
лазила у Одеси (Варна) и лепо дочека новог војводу, али се јако
узбуну када јој Петар саопшти, да је Мав. наредио, да се војнич-
ка плата не издаје само у новцу већ делом у оружју делом у оде-
ћу. Војска прећаше буном али је Петар утиша бољом наредбом, саоп-
штинши јој да они војници који су се онеспособили у боју има-
ју право на пензију и да синови могу земенати очеве у боју, и
војска се тако задовољи. Код велике мезијске вароши Мартинопоља
покорје Словене. Петар није могао прећи на другу страну Дунава
јер је био ранен у ногу а и Мав. је био наредио да не прелазе јер
се чуло да аварске војска иде на Цариград па да би био ближи Мав.
Стога Петар иде од тврђаве до тврђаве по Мезији. чему је требало
још војске и у Асимунту граду хтео је да регрутује младиће, али
су они имали привилегије да њихови младићи служе само у граду и
не допусте му да их регрутује. а Петра истерају из града. Мало за-
тим Виз. патроле од 1000 људи сусрете 1000 Бугара, они су цини мир-
но али виз. патроле их нападе и Виз. буду потучени и морали су се

још кану правдати и поклоне слати. Други пут опет византинску извидницу ухаптише уз пут Словени и побеше. Петар на север. Дунав победи словенску војску, али га је то скупо ставио. Словени му прву извидницу погубе и једну пешадију која је заплута тражећи воде сви поубијају. 100.000 Авара провазе преко Дунава и опседну Солун (град клирички), напави је била изненада. Солуњани сами брбе не град и како су веровали са помоћу њиховог патријарха Св. Димитрија победи Аваре 597 год. После ове погрешке смени Мав. Петра и продужетак борбе повери 598. год. власт Приску и с тиме се среће окрете Виз. Авари полете (вингидуму (Београду) али их Виз. одбије. Авари онде одоше на Далмацију и освојише повише тврђаве. Војвода, Присков Гудавин резаби 2000 људи који су вукли плен. Кан клону духом и рети се да се врати и остави Балкан 598 на миру за 1 год. да, а. После годину и по дана понова на доњу Мезију и Скитију (Добруџу) и на град Томи (Кестенце). Приск и ово осети и пре Авара оде у Томи и Авари га опседну. Војска у Томи трпи оскудице неких 6 месеци, али кан изненада диже опсаду и побе ка Сингидуму. Међутим Мав. понова избеђује коментџана на поворницу и упутити у Мезију проти Авара. Авари такође пођу и на реци Пантри сусретну се. Комент. постави кану позив за битку и буде потучен. Коментџан се кукавички извуче од побеђених трупе и дође у Дришперу, али га сви отераху из града. Трупе Визант. саме се повлаче, кан гони и војска виз. једва се провадећи кроз балканске планине а кли сеђе у Тракију и опљачка Друзи-лару. Срећом у аварски табор удари куга и кан изгуби синове. Мав. посла посланике за мир, кан непосредно прими мир под погодбом, да Виз. плати 20.000 ал. и да Дунав буде граница између држава и да име право Виз. прећи Дунав кад ратује са Словенима. Како је у рукама. Авара 12.000 заробљеника које Мав. није хтео откупити. И ако је склопио мир. Мав. није мислио да га дуго држи, већ је мислио како да се освети Аварима. Дотле трачка војска дигла је тужбу против коментџана на велекадеју и тражи од цара да се Комент. казни, али Мав. је заповео Комент и заштити га од гнева и суда па га понова постави за команданта западних трупа и нареди њему и Приску да ударе на Авара. Комент се са Приском сједини код Сингидума и дођу

ГОРИЈА ВИЗАНТИЈЕ

једно до Виминацијума. Кад је Кан чуо, преко од Виминацијума ос-
и синове са једном војском да бране прелаз, а се другом војском
се сам Дунав. Војска успе да пређе на другу страну, потуче
на под синовима кановим. Али их прстиже Вајан аверски и трупе
уче Комент. да их предводи. Комент који је био кукавица онеспос-
и се намерно, јер се бојао да ратује. Приск оде и буде принуђен
на срећу предузме сам коменту и захваљујући његовој вештини има-
је успеха. У једном боју сукоби се са Аварима и 9000 хиљаде људи
аварске војске погуби. У трећем сукобу натера Аваре у баруштине и
4000 хиљаде Авара подависе. Сам Вајан побегне на Тису где се јед-
опасао, али га и тамо још једном Приск разби. За тим 4.000 људи
баци с деске стране Тисе (ден. Бачка) и они направеше стрешен
међу Гепидима, Словенима и Аварима и поведу месу заробљеника.
тим још једном Приск разби Вајана на Тиси у овој боју такође
и су велики број заробљеника, које Приск оклаз и хтеде их по-
ти у Тому и Скитију. Но кан посла посленике. Мав. и без откупа
теом доби заробљеника. Из ове 600.- те године помиње се упад Ава-
у Истрију, а те исте 600.- те год. продиру и у Италију. Међутим
и оздрави и дође у Цариград. Мав. место да га казни, пошл га
и остави на положају коменданта западне војске. Али срећом
шту између Виз. и Авара наста пауза, па после те паузе цар пове-
коменту Петру. Петар оде на Дунав, али Авари беху прешли на Ду-
и спустили се у Дарданију око Скопје. Петар пође за њима и са
ом Аверским преговоре о миру али се не погодо, а како је нес-
и више Авари оду у Константинол а Византијени у Тракију 601 год.
и то 602. год. Петров повођи Гудач оде преко Дунава у словен-
е земље, да их казни што су почитали Авара. Авари ударе на дру-
словенске племена. Ан а на северу до Балтичког мора. Кан је имао
дружку савкоју, отплате му један дес војске, које је хтео прећи
византијску страну; али Кан успе да их врати. Сад Мауркије опет
и покрешку, јер изреди европским трупама, да проведу зиму у сло-
вонским земљама и да се сами исхране. Кад је Петар ово саопштио

трупe се успротиве, Петер говори цару да одустане али Маурикије не хтеде и трупe изабраше за војводу центуриона Фоку и дадоше му да их води против прест. ~~ице~~.

РАТ У ИТАЛИЈИ. И поред ратова на Истоку и Северу, Маурикије био доста активан и против Лангобарда у Италију. На молбу Папе Пелагије сменио је префекта Лангина и поставио је 585 год. Смератда и т.д. Маурикије је дао управнику нову титулу: егвархе-управник и војни и цивилини. И тако о равенском егвархату може бити рећи од 585 год. па не овамо. Дале Виз. успе да задобије савезништво Франко са севера. Ту је и папа могао али је помогао и злато викаријско. И Лангобарди нису стајали скрштених руку. Ради јединства и команди обнове краљевство, које су после Клефа били укинули. Сад изабери Клефовог сина Аутариса 584 год., а за тим Краља Агитунда 590. год. И тако Лангобарди се сад боре на два фронта на северу против Франка и против војске равенског егварха. Чинило се да и идеја краљевина Лангобардска да пропадне, али ипак је управа била у мудрим рукама и Лангобарди се одрже у Италији. Од Франачких краљева нису спасавали кад догори поклони, кад тврди андози таче јавски, кад вераже. Године 599. измирише се Лангобарди са Франци. Што се тиче рата између виз. и Лангобарда, били су се у северној и јужној Италији око тарђева које су остале у рукама Византијаца у околини Римској и Неаполској. И Лангобарди као и Византијанци били су две центра на којих се упремао борбом. Лангобарди су имали прву краљевску власт у Авији (Тичину) а другу на југу војводе Сполетски и Беневентански. Код Византијана прва беше на северу се одиштек Егварховим у Равени а на југу Рим седиште папско. Борба на северу текла је са једнаким успехом и неуспехом за једну и другу страну. Византијанци под Дректином заузму Прикоселум на реци По и настале примирје од 585-588 год. а после тога војводе из Триполустоан Истрију. За тим Лангобардима паде тарђева Ком у руке Драгитини поврати равенско пристаниште: Класко. И тако ту је био и срећан и несрећан развој. Али на југу око Рима и Неапоља за Византије рђаво. Јужна Италија била је читавим појасом земље одкинут

од ревенског егзархата. Рим и Неапол су били остављени сами себи и они су се борили са војводама Сполетским и Беневентским. Пошто им егзархат није могао помоћи, све се више истиче као заштитник папе. Нарочито од како је на престо сео папа Глигорије I. Двојеслов од 590-604 год. Палство је то чинило из своје пастирске дужности, али у толико исто и ради интереса. Лангобарди пустошећи око Рима и Неапоља, Дацију, Кепенију и др. упропаштавају и црквена имања. Папа се обрати и цару и егзарху али без помоћи и Глигорије почео сам да се брани о отзварама у Јужној Италији; стао је сам на чело борбе. Док су трајала средства која су се затекла он се служио њима. Приграбио је и политичку власт, сам је размештао офицере, час је прискакао у помоћ Риму, час Неапољу. Али се и та средства исцрпише и није било изгледа да ће Византије истерати Лангобарде из Италије и Глигорије мисли на мир. И доиста он се без питања цара и егзарха сам спопрезуме са Аријулхом војводом Сполетским и склопи мир 592 год. те примљуту Мавкирију и нареди Роману да овај штогосд уради. Роман се са војском крете на Лангобарде, освоји низ тврђава које су бранила Виз-Фламбиније и у триумфу прати се у Равен. Ово је више донело штете паству не користи. Тај поход егзарха ревенског изазвао Лангобарде и они се крену на Рим и тако сад је папа имао да поправи што је егзарх Роман покварио. Под утицајем Краља Агилулфа Рим се спасе од пада и Лангобарди се позуку. Папа је увидео да од правог мира не може бити речи тек ако не њега пристане егзарх и лангобардски краљ, и папа ради у томе превцу, до душе он није био најпогоднија личност у томе раду јер се замерио и цару и егзарху Роману. И други се поступком папа замерио код цара, због цара који је повео са цериградским патријархом око титуле: васељенски. Цар је био озао-јеђен на Глигорије, али Глигорије ради на миру. Када је на често Романопо дошао Каленик, папа утиче на њега за мир и најзад успе те доведе до примирја. Тако настаје примирје између Византије и Лангобарде од 599-601 год. По истеку примирја папа употреби сво, да примирје обнови, али Каленик учини погрешку јер је мислио да ће лангобардски краљ Агилулф попустити ако му се зариби кћер. Али се

превари Јер Агинулф објави рат у коме Византија изгуби град Падову
 Са Аверима папа опустоши Истрију, а Лангобарди заузеше више тврђава
 византијских. Најзад под фоком егзарх Смарг закључи примирје 693
 год. По томе примирју је Агинулфу враћена кћер а он је задржао све
 освојена. Можда би Лангобарди имали и већег успеха да им није веи-
 села ружа неслоге у логору ливају оне две центра. У дијецези Аф-
 рици под владом Јустинијем било је више урођеничких побуне и Ви-
 зантијени су трпели поразе. Маври беху дигли главу. Нови магистер
 Генедије потуче Мавре и вихолу поглавицу и Африка сад ужива мир.
 За време Маврикијево, од 587 год. Маври се опет крећу, цар споји у
 руку Генедијеву и војну и цивилну властот Генедије доведе у ред
 афричку провинцију и умири Мавре. Под Иреклијем другим егзархом мир
 је још боље утврђен.

ЦРКВЕНИ ОДНОСИ. Владе Маврикијева је под светског и исто-
 рског вичаје на пољу црквеном. Под њим се већ понала сраднезекот-
 не папске свемоћ. Творца овог преокрета у историји папства био је
 Григорије први велики "Деојесен". Јрло је занимљиве коријере овог
 папе. Био је чиновник, учио је право и лотерио до префекта римског.
 Али интенз светских књига и примером његове матере, Св. Сит-
 није пађе тим правцем; остав сав сјај и оде у манастир. Водио је
 чист аскетички живот, али како је био слаб изађе из манастира и
 постаје папски посланик код Маврикије од 579 - 585 год. После тога
 Григорије пуће срца у манастир и врати се у Рим и постаде игумен.
 А кад умре пап Бенедикт буде изабран за поглавара западне цркве
 590-594 год. Био је даровит и стекао је службом корисног знања на
 три области. Док је био у манастиру упознао је манастирски живот
 и као посланик у Цариграду спремио се на црквене дипломатике, а
 тако је Григорије свој дар унео у интересе папске столице. Црква
 је био да западне цркве створи једно средиште као што је био ви-
 шак. простотиде папа из Рима диригире свим црквама на западу, својом
 јавом. Највише се брине, које је ухватио са александријом и њиховим
 женом Григорије је у гласким и шпанским црквама утврдио

своју вољу. Уживао је добар глас код Генадија управника Афричког и био је свемоћан у цркви Афричкој. Затим је преко својих министара покренуо Египетску. Јачајући тако своју црквену власт он није пропустио да подигне првенство папства чак и над цариградским патријархом. Јованом Испосником. Год. 582. дошао је на престо патријаршијски Јован Испосник. Био је човек од великог угледа на истоку као Глигорије на западу. По неки патријарх и пре Јована приденоу је добио титулу васељенски, а тим су хтели да нагласе једнакост са римским папом, а првенство своје на источној страни да истању. Раније папе нису протестовале против тога. Један мески сабор у Цариграду донесе решење којим даде Јовану права да носи титулу „васељенски“. 588. год. Акта саборска оду папи Пелагију на олоштење папе се узбуну и забрани своју нунцију на царском двору да општи са патријархом. Али у то време Пелагије умре и дође Глигорије, који испочетка није придавао томе значаја. Јован после више година напустио папоу наци у коме себе назива „васељенски“. Папа укори Јована и нареди своје нунцију на Цариградском двору да говори са патријархом. Папа се обрати Маврикију а апелова и на царицу Константину, да се и она заузме, но при свем том и сви источни патријарси и цркве уз Јована и изгледаше да ће се пореметити мир између источне и западне цркве, али како 595 год. умре Јован и дође на престо Киријас пријатељ Глигоријева, одмах опор узе блажији облик. До раскидања ове везе није ни дошло, јер папа под ђоком успе и наговори цара да погвди првенство рим. столице, и да забрани титулу „васељенски“. Али то је било промазно, јер кад је ђока пао, папе морају да пристану и сами узму титулу „васељенски“. То је окончано у „другој“ половини VII. века.

Упоредо са ширењем и јачањем власти у криму ове цркве Глигорије је ударио темеље цркве и политичкој власти. Прилике су биле врло zgodne а он је био човек од великог значаја и успео је наћи заштитника у Маврикијевој и егзерхове, да се сам брине о политичкој и црквеној постави. Још команданте посада, брину се о одбрани

тврђава. Добро су му дошла била грдна црквена имања у Италији, Африци, Галији, Шпанији којима је Приг врло нахљивно управљао, па је римску посаду, плаћао је бесплатан хлеб народу, откупљивао је заробљенике од Лонгобарда и т.д. Често се користи радећи та кошта истакне првенство своје над егзархом. Када је видео да Лонгобарди више нападају, да се све ближе приближују Риму и да Риму прети опасност од њих. Папа је почео да мисли како би сам изравнао односе и не питајући државу ни цара сам закључи мир са Агилулфом Дуком у Еполета. Шта више папа се јавио и у улози посредника између цара и једне и Лонгобарда и друге стране кад су преговарали о миру. Мав се љутио на папу а папа му одговара дрским писмима и царска власт је била спада пошто Мав није ништа предузимао. Док је овако Криг сам задржао у област државе, он није допуштао никакво мешање државе и царства у црквене ствари. Мав је издао указ по коме је забранио чиновницима и војницима да пре него одслуже рок свој не смеју ни у какво звање црквено и калуђерско. Глигорије протестује против тога, а нарочито против другог дела указа који се односи на ступање у калуђерство и писао је Мав ово: „Кроз уста моја Господару, који сам најпознатији слуга Исусов питам зашто сам те ја чинио цезаром, од цезара императором, олао ти децу, поверио своје друге твојој бризи, а ти не даш твојима да ступају у ред калуђера. Папа у том писму подсећа још Мав на Јулијана Одинаника, који је издао исто тако сличан указ и пита га да ли му је он пример који треба да следује. Даво га пита да ли је свестан одговорности пред Богом за то његово дело, јер вели да је то забрана спасена. То је Исусовице смео говор од једног поданика, што се до тада могло чути у Риму. Као што се види што папска власт под Мав. је оволико појачала она се захватити у многом самом Глигорију. Био је генијалан човек, велике амбиције и његова моћна рука подигла је значај папског престола. Много су још више заслужили прилике у којима је радио на јазу Лонгобарда. Да је Италија била под влашћу Виз. папа не би смео тако делати, с друге стране да је у Италији потпуну власт

добрио Лангобардски краљ који је био Аријанац не би могао папа
лићи тако свој углед. Но пап је био срећан што се налазио између
две завађане стране, јер је и у једној и у другој страни папа тре-
бао. Григ. је осим овога знатан врло и по својим реформама у цркве-
ном певању, музици, и служби, знатан је и књижевник по својим писмима

ПАЛ МАВРИКИЈЕВ. Прича се да је Мав. још раније било проречено
како ће он и његова породица бити предати у руке неком војнику Фо-
ку. Затим се каже, да је цар звао свога зета Филиппа и питао га
да ли има неки фока у војсци, зет му је одговорио да има један фо-
ка онакан човек али кукавица а Мав. је на то одговорио: „е кад је
кукавица онда ће ме убити“. Визант. војска у Мизији била се побунила
и Фоку изабери за вођу. Кад је о томе дошао глас Мав. Мав. је покушао
да задобије Цариградске деме-странке плебса и природи низ сјај-
них свечаности и том приликом његови телади објаве народу, да се
не узнемирава због покрета трупа на бојном пољу. Цар посла Фоки по-
сланике, да га умире, али овај не хте ни да чује. Мав. повери демама
зидове цариградске а унутрашњост Коментијану. Зелени, који су били
јачи од плавих нису верни императору. Побуњене трупе понуде престо
царевину Теодосију најотаријем сину Мавилии Герману тасту Теодоси-
јевом. Ови су таман били изашли изван града да дође кад су им преда-
та та писма са понудом. Мав. дозна за то и позове их и пребаци им, и
посумња на верност Германову, Герман одриче али Мав. ^{не} верује и хтео
је да убије Германа. Теодосије јави тасту да бега и овај се склони
у храм Мав. Да се Теодосије ишиба а људе пошљу да доведу Германа.
Герман није хтео доћи и ноћу побеже у олтар катедрале Св. Софија.
Мав. Посла гардиско одељење да га билом извуку. У једном моменту Гер-
ман је хтео и сам поћи али неко из народа викну, не излази иначе
те чека извесна смрт! И Герман се врати, војска је хтела само да га
извуче, али то озлоједи светину и светина се побуни, поче обасипати
грађама име Мав. Војска се склони, светина повуче за собом и побу-
ну дема и наста страшна бунтовна ноћ у Цариграду. Мав. је видео
да нема ко да брани сад цариградске зидове јер су се деми побунили
и Мав. са породицом и пријатељем Константином Лардиком ^{тогдашња} у цркву Св.

Аутоносоа. Одатле посла Теодосија са писмом Паху, персијском Хорез-
 ју II. коме је он раније повратио престо и тражи да му помогне
 против Фоке. Герман који је раније држао односе са ~~мавом~~ страном
 окрену се и приђе зеленој и мислио је да помоћу њих добије за ца-
 ра, али га ови одбише. Герман се повуче и помаже Фоку, да он добије
 за цара. Међутим странка зелених беше изабача у сузрет Фоки до во-
 роди Ромула и са Фоком се врати до карсовог поља до Хефорона. И
 Герман је отишао у сузрет Фоки. Сада преваре сенат и патријарха
 јер им позову тобож да крунисају Германа, и ови пожуру трупама и
 тамо приморани крунисаше Фоку. Фока влада од 602-610. год. уђе у пре-
 стоницу уз уобичајне церемоније, а мало затим крунисао је и своју
 жену Леонтију за царицу. О крунисању царичином деси се, да се по-
 свађаху плави и зелени око једног места, јер су обе стране хтеле
 са тога места да кличу новој царици и наста битка. Фока посла
 једног човека да их умири но овај учини испад и узреди плавога вођу,
 плави се наљуће и подвикну чиновнику: „одлази и знај на чему си,
 Мав. још није умро“. У том отиже и Фока, умирних их али је чуо ове
 речи, и одмах реши да убије Мав., и његову мушку децу, и посла
 чиновника још истог дана. Мав. се покајао што је тражио помоћ
 од Перо. и врати Теодосија, а Фокин чиновник без икаквих тешкоћа
 ухвати Мав. Цар је морао гледати како су му погубљени синови и
 вели се, да је Мав. узвикнуо: „Господе ти си праведан и праведан је
 суд: твој“. Прича се да је Дођина хтела да сачува једно Мав. дете и
 подметнула овоје, али Мав. је показао да своје дете. После смрти
 деце убили су и Маврихија. Тела ~~су~~ бачена у море, а главе су про-
 дате светини на маро. пољу. Фока погуби Мав. брата Петра, Коментија-
 на и друге. А за Теодосија су кружили гласови да је и њега са Ко-
 нстантином Лоргином убио чиновник, а по другој веројни остао је
 Теодосије у животу, јер је Герман подмитио чиновника. Фока је верој-
 у ово и погуби чиновника. Поштедео је жену и кћер Мав. и затвор-
 их је у једну палату. Накоро Фока би признат за императора. Папа
 се толико заборавио да је човека који је краљу донео на престо од-
 нежљиво поздравио, речима: „Радујемо се што се нама богобојахли-
 на император вратио на престо и т.д. То је урадио 602 год. При-

то Григ. је имао овога рачуна, он је мрзео мав. хтео је новог цара да задобије и да забрани титулу васељенски Фока није заслужио ову похвалу од Григ. јер је би права наказа и спова и духовно. Био је умно неразвијен, није знао ни читати ни писати, био је незналица и у војним и у државним стварима. Животињски раскалашан, ђудљив. Тек када су га довели Византинци су видели каквим су чудовиштем заменили маврикија. Он их је изнутра стезао, а Персијанци нападају да би осветили мав. који им је био пријатељ. Авари су хтели напасти те им повисиле данак. Неспособност Фокина се одмах показала, његова тиранија поста неспособна, провинције се оцењиваху. Цариграђани покушаваху, да се заверама ослободе, али их је Фока схваћао и уништавао. На истоку се побуни нарзес, једини војсковођа који је могао сузбити Персију, и позва Хорзсја да му прави друштво, Али Фока посла војску против Нарзеса и у Едеси (Сирији) га опколе, овај побеже и одатле али га Фока домаћи и 604 год. опали. На истоку одпаде Африка и мисир и царска власт је била ограничена само на Европу. У Цариграду душа завере беху рођаци мав. Герман посмрче и жена мав. Константина покушају заверу, али из Фока ухвати. Герман је хтео залезе да узме у заверу али их Фока ухвати и Константина у олтар Св. Софије, а Фока га стера у манастир зато тако и Филипка жена мав. Другој завери Леонт. и Герман је Фоко ушао у траг надајом посредника Петронија и Фока Константину стави на муке, да ода саучеснике и она то уради. Многи племићи, чиновници и многи други бачени су на муке, ове буне чиниле су Фоку све непомирљивијим а с друге стране у народу се отарало мишљење, да је у Фокином облику дошао демон на престо. У Приско се Фока слагао из почетка и поставио га је за команданта гарди. Дао му је и своју кћер, но том приликом се деси да Фока изгуби поверење према зету. Странке су мислиле да Фока одређује тим за наредника. Приско и уради ово. поред увенчаних ликова Фока и Леонт. понесу и ликове свих младенаца. Фока прво осуди вође странака на смрт али их помилова, а на Приско сумња и Приско мора да улази у заверу. Ирон се бојао да ће цар да му се освети и гледа да хвата завере на другој страни. Ступи у везу с Егзархом и Афричким

ираклијем Ираклије се одметнуо од царства и народ га моли да га
спасе од Фоке. Африка је била најсрећнија провинција јер тиранија
Фокина не допираше до њих. У ово време Цариград је притискивао
глад и заразе. У ово време персијанци дођу до Хелкидона 608. иду
и у Мисиру букну незадовољства а то је значило да је престало
жеће жита из Мисира и букну још јача глад. Код дема се највише
задовољство појача. Зелена странка у Хиподрану засу га грдњама и
трекла му је да је изгубио памет. Фока заповеди да се казне сирћу
многи изгину, али због тога плану још јаче незадовољство код дема
нарочито код зелених. Међутим Фока је слутно да се нешто спрема
у Африци и чува да се жена ирак, и зетови Етифанија и Еврокија бива
у Цариграду затвори их у манастир као тасце. Али тим само погорша
јер се Приск и сенат користе и наваде на ираклија да спасе сад
родбину. Дотле се и Ираклије реши да пође на Цариград, али како
је стар и слаб повери управу сину Ираклију и синовцу Никити
и Григорију. Прича се да су о оба брата договорили да Ираклије
и Никита сухим поред Сред. Мора и по први стигне престо
у време, али то је само легенда, јер је Ираклију био досуђен престо
ирак је имао флота о тога да би се уз пут и Солун освојио, а Ни
та сухим да би мисир освојио. То се може извести да је била леген
да и из овога што Никита није долазио све до 612. гоу Цариград
се задржавао у Африци и Мисиру. Ирак освоји Солун, дође у Хедес
(данас Дарданели). У Авиду прискочише му многи бегунци и са њима
у области трачке (на мрамору) па на острвце Калоник. Уз Фоку бегу
неколико креатура. Што се војске тиче царске гарде су биле у ру
задобиле
Присковим а Фока покуша да покљонима зелене и кад је већ многи
да их је задобио, да им да чувају пристаниште у Цариг. Зелени зли
пристаниште и ирак сам гледа како непријатељи без икакве смет
уђаше у Златни Рог. Фока се упусти у борбу поморску али га и фл
изаде и он се врати у палату, у његовим последним тренутцима
се сигурно да ли га је убио Ирак или зелена странка. Прича се
да је погинуо овако. Кад је продро ирак у Цариг, један од пријате
љских поклидао му је све царске знаке и скинутог тако извес
а је пред ираклије. Ираклије му је узвратио, јер се тако упу

империјом", а воли да се је Фока одговорио: „а зар неш ли ти боље управљати", тада Ирак нареди и убију Фока а уз њега убију патријарха Сергија, снат и војска 610 год. прогласи за цара ираклија 610 - 641 год.

СПОЉНЕ ПРИЛИКЕ ПОД ФОКОМ. Споља плану рат са персијом, Хозроја је мноштво да објави рат, а кад му још Визан. посланици дођоше да јавне ступање Фокино на престо ухапс посланике. Како је на персијски престо утекао неки човек који се надавао за теодосија и Хозроје на рачун тога отпоче рат, да би топож осветио мав. и повратио престо теодосију. У ствари Хрстије стало ни до теодосија ни да освети мав. већ да опљачка источне богате провинције. Као што смо рекли једини нарзес који је могао да се носи са Персијом посвађа се са Фоком и нападе у друштву са Хозројем, тада и Авари пређаху али их Фока умири повећавши им данак. Ка европском војском нападе на нарзеса и видели смо како је нарзес убијен. Што је нестало нарзеса са била је срећа за Хоз. Персија победи две војске виз. и 604. и 606 год. опљачкају Амиду, Едесу и Антиохију. После тога зададе Персија удар виз. гарзанским покрајинама 606. Затим перс. војска продру у мезопотамију и заузео тврђава Дару па одатле продужи свој трк у м. Азију, пустош и јад остао је свуда где је про, војска пролазила. Перс. војска дошла је до Халкедона 608 год. и ту се улогори. Фока у источ. провинцијама гава јереси. Источне провинције Сирија и Египат биле су као гнездо разних хришћ. јереси, било је нарочито монофизита и несторијанаца и због разном. доведена све су се провинције разабавиле. У то доба Фоки паде на памет да те сеператистичке склоности уклони и нареди да се сви јевреји у Сирији покрете. И у Антиохији се Јевреји побуне и патријарха Анастасија убију и многе Хришћане. Ипак неки угуши ово, али незадовољство беше врло добар савезник Перс. и 610 год. продру у Сирију и одустоме је, у Египту плане буна, у Александрији се заваде плави и зелени и сам патријарх плати главом. Под Фоком је анархија у Паригла достигла врхунаца.

ВЛАДА ИРАКЛИЈЕВА 610 - 41 Унутрашње и спољашње несреће, која је Фока навалио на царство преживеле су га и Ирак. је имао да уреди и да се бори са Персијом. Но Ирак је био човек великог духа и дорас

тао за овај задатак. Јачина није му била у импозантној снази, али је имао знатан такт и неуморно стрпљење. Помоћу тих особина Ираклије је за 12 година систематског рада лечио полако унутрашњу анархију, да чека zgodно време и да тек онда уклања сметње а да добије придобије снагу за борбу споља. После 24 века од како се византинци стављали војсци на чело, он пође на чело војске и сатре Персију. На жалост он је ипак није није није што би смело бити код владара био личној срећи и задовољству. Ужени се блиском рођаком и изазва јавно скандал. Пред крај владе Ираклије био неорећан, паде у војену болест међутим у то доба наиђе на царство бура. У даљини у Азијским пустињама никао је ислам до неодољиве силе и груне на царство. Слаб није се могао одупрети са старом снагом а и империја је била исцрпљена због рата са Персијом, и Ираклије доживе да ислам разруши још за живота његова тековина.

Цариградска чиновничка аристократија била је јака уставна царске моћи и она смета Ираклију; но Ираклије води борбу са том снагом. Важне дворске и војничке положаје давао је својим рођацима и њима али способним и тако је у својој брзини и на важним местима отварао своје странке. За маршала двора поставио је брата Тодора. Никита је задржао своју управу, а са њим се и ородио јер су је узео кћер за сина Константина. Да би имао што јачу снагу он се ослања на народ. Тај рад царев изазвао је отпор код прејоничке чиновничке аристократије. Било је сукоба између цара и аристократа. То је било и са Приском. Ираклије је био поставио Фокиног зета Приска за команданта Трупа у Кападокију. Приск је био незадовољан и заузео сумњиво државу. Ираклије постао врло поступно. Оде сам у Кападокију главни град Цезареју, да испита ствар. Приск се направи болестан и Ираклије као слуга. Приск је рекао, да је његово место у двору али Ираклије био благодан му се 612 год. родио син Константин позва Приска да крсти сина, али Ираклије га је тобож звао за кума, а ипак је хтео да га изобличи пред патријархом и народом, и рекао му да оде у манастир а имаће Присково поделу са Тодором и Никитом. Овако стрпљиви и нахливно изведена казна над Приском приваби му мноштво уважених нарочито код дема. Колико је Ираклије био вешт да се којега ти овом борбом народа са аристократијом да личи свај случај. Тим

Патрициј заводи се са једном удовицом око перчета земље. Патриције
напољу своје слуге да га силом одузму али деца удовичина се почну борити
да дога слуге патриције моткама убију сина удовичиног. Мати дође у Цри-
лију и кад се крајем синобљавом оделом и кад је Ирак. јашао на једној
тре Патрицији задржа коња Ираклија и рече: "Ако не осветиш ону крв нека
бо и твоју децу смеће". Ирак. је рекао како ће видети, жена је мас-
ажна да је одбија. Патриције је чуо да се жалила цару и крије се
у бол. Ирак. у Хиподрому једном виде и нареди да га исте слуге
убију моткама, а и слуге поубија на исти начин. Углед царске влас-
твователца је не само код аристократије, него недоследност Цар. летиро-
а је Патриција Фокина учиниле су да је пео и код престога света и Ирак. име
и даме углед. Што је било могуће под Ирак. у ово време, докле се
народ заборовио показује ово: Ирак. наскоро по дозаску на престо
пре жона Епидокије и кад је пролазила претња једна служавка плу-
на ковчег. Тај испад је камаен смрћу служавке. Као што смо рек-
Ирак. се оженио сестричином Мартином а по канонима православ-
и цркве сматрали су то као родоскрвљење и неће на отпор Петр.
и ргије и народа. То прозаведе бруку. И разне несреће које су се
ишле на њега и децу му свет је тумачио као освету за грех. Спо-
у је Патриције наставио рат с Персијом. Пер. војска пређе Кифрат у
ирију, Варни, Халкада, Антиохије и т.д. падоме у руке Персијеницима
и год. Затим перс. војска провели у Кападокију и заузе варош Це-
роју 612. год. у зиме походи перс. војске заузимаху једно од источ-
них провинција. 614. год. њиме се Далмаск предаде. Ирак. преко посла-
заузимаху моли за мир Хорзоје доказивао му је да му је седе борба бес-
ишле јер је осветио Мав. или Хов. каже хоће да збаци Ираклија и да
врати престо лежином Теодосију. Перс. војска спусти се у Палести-
иу освоји Јерусалим, опљачка блга Јерусалим. и крсти часни в Јерус-
и Патријарха Захарије одведу у робство и удружени са Јерусалимским
је перс. војска поубијеју хиљадама Јерусалим. хришћана.

Семим Јеврејима дади су 90.000 Хришћана да их они покољу.
и Перс. војска и то није било доста него су и поред своје познате штед-
иности откупљивали Хришћане и убијали. Пад Јерусалима је био 614
се год. Неки су побегли чак у Александрију и Египт и тамо се хришћани

малошћу Јована Милостивог. Пад Јерусалима се часним крстом у много-
божачке руке погодио је тешко на само Виз. него је одјекнуо и на па-
паду а нарочито је био удар за католичке франке. Иста судба постигла
је и Мис. Пер. коњице освоји град Пелузију који је био кључ за овај
продор уз Нил до Етиопије. Хозроје пређе и у Александрију а патри-
и префект бегају на Истар. на границама Триполиса се тад задржи. Иста
је нео 616 год. Покорена Мисира олакшали су перс. монофизити и Мисир
управља Цаквек и то не из Александрије него из Мисира, граде близу
ири. Друга персијска војска оперисала у М. Азији и Халкидону се пре-
де 617 год. и Перс. постена погор који за 10 год. нису мицали у М. Ази-
ји паде град Анкира 619, острв Род, и да Хозроје имаше флоте амбик-
је би правела и у сам Цариград. Ираклију за отпор у већем стили на-
достајале су му све ствари, није имао војске нити новца да купи
трупе. од ветеране који су довели фоку били су још двојица. У Капа-
докији је била једна војска уз Приска и кад је Ирак. заклинутира
Приска рекао им је да ће они сад бити његове слуге, по томе се ви-
де их није било много. Било је још војске коју је Циката донес и
коју је на флоти Ирак. узвезао у Цариград. Иначе других трупа Ирак.
што се тиче новца најбогатије провинције биле су целе у руке Пер-
сији а друга плављеху Авери и Словени. Једина Африка је дала по-
пун приход. Тоје било све војске и новца, а то су била сувише скром-
средства да се изиђе непријатељу на међу. Стога је Ираклије за 11
год. од овога ступања на престо морао дати руке од истог провин-
је и да брани М. Азију. Пошто је Приска послао у манастир извади
липики кога је Фока отерао у манастир и да му Присково место. Фок-
лик се показао способан. У Јерменској одврати бар за време војску
Телкозона. Тодору је дао команду у М. Азији а и Циката је био там-
трупе су задлаз рат против Хозроја и баче шта су могли, али Ирак.
глављено имао а мир да закључи. Унео је у једну замку коју му је
војвода Јехан спремио за време опседа Халкидона. Си му је рекао
сам иде Хоз. и тражи од Ирак. 3 посланика и Ирак. одреди Олимпије
торског префекта, Аестија градског префекта и Анастесије црквене
великодостојника. Сво посланство иде у име сената и писмо је писано
од сената и у њему царски сенат баца кривицу на Фоку и правда Ирак.

није. Све три посленика оду, али Шахин преveri Ирак, ухвати посленике и оковане посла их своме господару. Хахроје баца у тамницу посленике а Шахина деде жива одрети што му није ухватио и Ирак. После неуспеха посленика, после пада Халкидона Ирак, очајава и дошао је на смелу мисао да још једном премести престоницу римску из Цариграда у Картагину у Африку. Перси су већ освојили мала-азијску обалу и граде флоту. Са северне стране царст. у опасности од Авара и Словена, то беше споља, а у унутрашњости царст. још горе. У Цариграду се налазио плебс размажен који је немирним потресао царски престо. Осим плебса беше и моћне чиновничке аристократије. Ирак је мислио да се из овог вртлога царство не може спасти и зато гледа да премести престо. У Африци је било затишје а Картагине главни град, подесна за престоницу. Неказујући никога ништа цар посла најпре ризницу царску морем у нову престоницу. Али случај даде намеру јер бура потоци већи део блага и сенат, патријарх и народ запрепастише се. Сенат навели да одустане а Сергије патријарх га јавно зекле да неће оставити Цариград. Ирак приста и од себе не би ништа, то је било 618 год. И сама идеја о томе да се престоница пренесе као да је изазвала преобројај. Цариг. црква увиде да није толико вужна императору колико је он њој, оценише да се премештањем престонице губи црква и њена власт и положај у империји. Зато се народ боји а и црква да се то не оствари и са више воље помажу Ирак. Још једне чињенице се помале и дрмљавот из оне, то је био верски идеал, то је била тежа ослобођењем Јерусалима и светих места јерусалимских и повраћај часног крста. У овим сави идеалом у рат са Перси. се појави грађанство и црква као рат верски и тако имамо много пре од крсташких ратова, крсташки рат под Ирак. И црква је активно приступила уз државу. У рату с Персијом патријарх Сергије узео је учешће као што је Урбан II. аа време крст. ратова под Алексијем Комненом. Црква достиче на рат молепстајама. Решила је финансијску страну рата јер је дала држави доста новца, који се налазио по црквеним хранилиштима а да држава по сарбетку рата врати се интересом. Губитком Ирака а ако је било штете са једне стране за царство јер је престао узавијати било је с друге стране и добрих последица. То је био повод да Ирак удари данак на бесплатни хлеб а ватим да га и сасвим укине. Раскришћевање ово са старим обичајем имало је благотворних последица. Учинен је

и уштед државним касеме. Веспосличари који су се овим хранили, морали су сада да иду у војску или да се селе из Цариграда и тако се тема једно смањи. Тек пошто су овако учињене финансијске спреме тек онда се Ирак, могао спремати за борбу. Обиље у новцу је учинило да се војска спреми и сам цар бдио је да се трупе што боље спреме. Виз. је требало и флоте. Персија сама гради флоту. Ирак, док није имао флоте морао је непрестено мислити како да брани царство, јер му је била потребна флота у Истрском Мору. Хозроје је и сам на племен одушевљена неуро дошао уље. Одговарајући на оно посланство што је бацио у тамницу напосав је: "Нејблигодарнији међу боговима краљ и господар целог света Ираклију великом робу и т.д. питаху му зашто се узде у Исуса који није могао Јерусалим сачувати нити себе спасти од призивања за крст и т.д. Ове увереде нанесене на само Ираклију но и Христу биле су као јемство Византијана да ће Исус бити са њиме у боју. Да би што више времена имао Ирак се ухвати за ово писмо и уђе у преговоре са шехом и изради сраман изгледа велики данак али доби време за спрему. Међутим се него у Европи Виз. чини необлачи. Азери поплаве балканске провинције. После две године они поново нападоше али кин није само заратио на Ирак, састао се у Ираклији да се договори о миру и Ирак, оде у Ираклију. Ирак, гледа и спрему за позорнице да би кене засенуо. Међутим је кин крилом послао брзјукке близу Цариграда, да би пресекали пут Ирак, ако покуша да се врати у Цариград. Срећом цар благовремено би извештен док је још у Силиварији чекао и видес је да Азери спремају да га ухвате. Ирак, се приобуче у грађанско одело па се круном под павухом крилом побегне у Цариград. Азери појуре али у золуд, кад се видеде изиграли у Ираклији они опљачкаше спреме које је Ирак, донео. Ухватише 275.000 људи продревши у предграђе Цариграда. Кад кин већ није успео покуша да му објасни зашто је тако учинио у Ирак, да би подесило кену узе га за стопе једноме од својих синове. Морао је још дати кену и троце свога сина и незаконитог сина Ателерије, али у овим троцима Виз. доби ширину на азериском двору 615. год. Ухватише Ирак, људи намере Азери и на мору Визаен, одржа победу. По наређењу Хозројеву све војске што је погоровела код Хазкардона нападе на Цариград. Ирак, их страшно потуче и Пери, изгуби 4.000 људи, то је било 620. год. 621. год. све припреме бежу

Отози за велики светски рат. Цар је имао флоту, државне касе pune, а имао је и јаке и спремне војске. Дугогодишњи напори са којима је све краљевство и идеал војске спасења часног крста подигао је одушевљено прихватио. Ово беше први пут да Ирак. ступа на чело војске.

Пошто је све било урађено, као што су се у старо време људи повлачили у самоћу пре него ће поћи у рат, тако се сад и Ираклијас повуче у самоћу да се разговори са собом и Богом и целу зиму 622 год. проведе у самоћи. Може бити да није баш то био разлог што се Ирак. обвуче у самоћу, можда је хтео да проучи ратни план. Цар остави за наследника свога најстаријег сина Константина, али како је константијас био 10 год. он добије и намеснике. Један намесник патријарх Сергије, а други Патриције Ђан. Видимо дакле да међу намесницима и црквени поглавар заузима место. Видели смо да се држава наслеђа не цркви и цару, да је световну власт црквеном поглавару. Године 622. Другога дана ускрса Ирак. пође из Цариграда. Полезак увећа још церемонијама. Свуче је пурпурну обућу царску па је обукао војничке чизме, да би их бојко крваву непријатеља. Узео је са собом икону Св. Богородице, које цару помогла пре 12 год. да победи Фоку. Настаје 6-то годишњи крвави рат, који је прославио име Ирак. Цело ратовање можемо поделити на две деке. Први поход у Кападокију и Понт (на северу поред Цр. Мора) то је био 622-3 год. Други поход у Јерменску у Атропатену (пров. у Пер. испод још Каспијског мора). У Албанији (под Кавказом) зетим у Киликију од 624-26 год. Трећи поход у Лавику (око Кавказа у старој Малхији) у Јерменску и Асирију од 626-29. Пошавши у први поход из Цариг. Ирак. се искрца код Пилеја на мало-азиску обалу у Никомединском заливу на Егејском Мору, па се одатле упутио у Виз. војнички логор који је био у Кападокији. Виз. војска дође добровољци из М. Азије и Ирак. их преко лета веза у борби са персијским војводама. Зетим се Ирак. крену у провинцију Понт, но персијски војвода Шахрберез по заповести Хозројевој стигне Виз. војску у понтиским планинама и затвори Ирак. у кланце. Али Ирак. помоћу своје лукавствене извуче се, јер је решио да иде на зимовник. Шахрберез се преко персијских планина спусти у Киликију али чим он оде Ирак. протрчи у Јерменску и хоће и у саму Персију. Шахрберез се врати и обе војске дођу опет једна према другој у провинцији понтијској. Сада

Ирак и Шахрб. између један другом стратегијске замке. Персија с успехом нападе али се месец помрачи на срећу Виз. и не успеше Персијци. После неколико дана метну Шахрб. другу клопку Виз. али се сам у њу ухвати. Једно одељење персиске војске немести у заседу, али извидници визант. извести Ирак о тој клопци, Ирак одводи једно одељење виз. војске и после га у правцу перс. заседе. Њима нареди да беже и изгледају заседе. Војници то ураде, перс. заседе полете за њима и Ирак се осталом војском пође да их пресече. Шахрб. морао је да се бије на томе месту које је било негодно за перс. војску. Маса војске пропаде у провалима а остале доваљаху Византинци по стенама и убијаху. Шахрб. оде у Персаменију. Ова је победа била знатна што је и њом М. Азија била готово отета. Тиме је Цариград ослобођен страха од војске у Халкедону, јер је била та војска потучена. Ирак беше на персиској граници, али са севера Авари запрете Виз. Ирак се реши и врати се у Кападокију ту остави војску а сам оде у Цариград. Повелењем дејка умири Авари и тако се 622 год. заврши први поход. С пролећа 624 год. Ирак се крене из Цариграда у други поход и поведе са собом још 5.000 војника. Оде у М. Азију у Никомидију се заустави и оде у Кападокијску Цезареју. Цар је био толико популаран, да се осудио да на бојно поље поведе жену Мартину. Пошто је првом победом Мала Азија ослобођена, пренесе рат на Перс. земљиште. Упути се прво у Јерменску, Теодосиопол (Ерзерум), удари долином реке Аракса и у Атропатењу, продра вођ докле у Перс. Цар је већ пре тога јавио Хозроју или да прими погодбе за мир или ће поплавити Персију. Хозроје код Газаке чека византиску војску. Хоз. поручи и по Шахрбараз који беше испратио на Халкедону и још под Шахином и трећу војску приближи. Цар је наредио да се Шахин, Шахрбараз код Низибиса састану и с њима напади на Визан. Код Газаке стиге и Ирак. На Хозр. гарду напедоше Сарацени и близу Багдада. Стара престоница је била Ктесифон. Њу је преместио Хоз. због неких пророча, које су му прорекле да ће погинути ако ступи у њу. Дасегард је била нова престоница. Код се Хоз. повлачио од Газаке Византинци заузму Са. храм персиски и светиња се Персијанцима што су при заузећу Јерусалима и Палестине напали и

плачкали, плалаху и плачкаху и Византинци и таде изгореше храм бо-
га ватро, разбише божанствену статуу које је Хоз, бине подигнуте,
сјајна палата Хоз, је страдала и они оплачкаше силно благо. У то-
ме носте и зиме а веј се примицаху Шахин и Шахрбарз и Ирак, да
би знао шта је најбоље да ради запита за савет Са, Јованђеде, го
беше обичај да се сасјим произвољно отвори Јованђеде и да се
протумачи ова реченица. Ирак, стајаше да иде и Ирак, оде на зноч-
ник у Албанију. Пре тога цар је пустио кући 50.000 заробљеника пер-
сијских, да они буду сведоци његове милости и јунаштва а Хоз, ку-
ничука и богатства. Дошевши у Албанију ступи у везу са дивљим пле-
менима са Парима и т.д. и регрутова од њих велики број. Затим Ирак,
ступи у везу и са старим непријатељима персиским Хазерима (не Вол-
ви). Идуће 625 год. нападе на Ирак, перс. војска из Мазира под Шахре-
пленом војводом. Овај поседе ертапатенске кланце и са главном
силом оде у Албанију и на реци Киру се улогори. Ирак успо те зо-
биће ову перс. војску на прешасти реку у горњем току итао је Шах-
раплакану с леђа. У Ирак, буне се горштаци са Кавказа и задржаше
царе у путу, а за то време из Хелкедона стиге војска и са Шахрапа.
се споји. Кад су видели горштаци шта су урадили присташе да их И-
Ирак води куд хоће. Ирак, оде до персиских логора разби предстра-
же и градећи се као да избегава битку упути се ка реци Араксу,
ови то схваташе као да Ирак, бежи и појуреше, стигоме га али цар
нађе да је земљиште непогодно за битку и ноћу сиђе у долину Арак-
са и постави табор. Ови га нападна јер су хтели да уграбе победу
пре но што Шахин дође, да не би се њим славу делили. Ирак, прими
битку и разби Персијанце. Шахраплакан погине у боју. Сад стиге и
Шахин, али под утисцима које је његова војска добила после ове
победе. Ираклијева, клоне духом и Ирак, их победи. Савезници са Кав-
каза хоће да се врате и Ирак, који се без њих осећаху слоб врати
се у Албанију. Шахрбарз и Шахин дедоме се у потеру. На путу на
једном незгодном месту у мезо не дође до битке али се Ирак, ноћу
искрде и оде у Јерусалим. Шахин га гони, али западе у неко ба-
руштине, у војску удари вереза. Шахин се склони у Ализан.
Ирак, нападе изненаде и град паде у руке Ирак, а Шахрбарз се баг-

ством спасе. То је било 625 год. и Ирак, ту зимује. Године 626 с пролазе Ирак, око брда Арарате и преко таврских гора доспе у Арзване. Ту поврати Мартиропол и Амиду и посла у Цариград вестике да известе о успеху. По томе теде прећи Ефрат али Шахрбарез поруши мост. Али Византинци нађу плићак чак северно од града Самоста и нађу на десну обалу Ефрата. Зетим прешавши таврских гора спусти се у Киликију код града Германије и доспу на реку Сар. Шахрбарез их и ту очекује, замете се битка, Византијане знате победама у мито Персије не победи, али Ирак би присебан и победа паде у доо Виз. Шахрбарез бже јер и сам изгуби наду да ће успети ако се и даље туче са Ирак, и оде у Персију. Цар оде у Кипадокију у погор у Севасту и одатле у Понт да одмори трупе и тако се заврши II. поход. У исто исте године 626. било је критично за Визан. и Ирак. способност имала је да издржи најтежи испит. Хозроје хоће да гађа у свему главу Виз. Склопе савез са Аварима. У овом савезу Авари иђу са великом војском са северне стране на престоницу византијску и Шахрбар. се намести код Халкедону и имао је 50.000 војника. Хозрој и то би мало него 50.000 ватакопљаника посла на Ирак. Ирак. се ови персиским крима не заплаши и не изгуби присебаност духа. Он не остави земље, које је задобио на истоку па да иде престоници у помоћ, већ подели војску у III дела 12.000 коњаника посла у Цариград са упутством како да бране град. С кругом иде у Лезику сам Ираклије, претећи персијској Јерменској. Гређу војску даде Тодору и посла да против Тахина. Ираклије склопи савез са Хозарима који су се враћали из Атропатене са једног пљачкашког рата. Хозарском кану веома поласка што га је Ирак. обдарио поклонима и обећао му, да ће му дати кћер за жену. Због тога обећања Зеут опседе Тифлис, који је онда припадао Персији. Али се у град један персиски војводе пробио и град веома добро држао, стога се Византинци позуку. Зеут се врати кући и Ирак. зимује под Кавказом 626 год. Године 627. Зеут опет дође у помоћ. Ирак. и опет поплена Атропатене. Исте године Зеут поплаве, то је за Емифонзију биле среће, јер се спасао судбине а

ИСТОРИЈА ВИЗАНТИЈЕ

где мене варварине. Кад је умро поглавица и Хазари оставе Визан-
 тiju без помоћи. До јесени шта је радио Ирак, не зна се али с је-
 ним упаде у Асирију. Од сукоба Шахин и Тодора знамо само да су
 византијени победили, њих је срећа послужила. У тренутку када се
 борба замахнула паде гред право у очи Персијанцима и Византија-
 ним стрела снаху право у очи и Персијанце потоку. Шахин коне-
 главу али се уби, а Хос. га мртвог одере. Међутим више вести има-
 о о борбама код Цариграда. Владе коју је Ирак оставио да га зас-
 упи хтеа је подкупом да одврати Аваре. Али Кан нећ. 626 год. кре-
 ом јуна с једне стране примичаху се Авари с Европске стране, с
 друге Персијанци дођоше код Халкедона. 80.000 људи имађаху Авари,
 а беху Бугари, остади Гелим и многи други Словени. Било је и фло-
 те и одоносни флотица од малих чамаца чимаше најјачи део. Авангер-
 е аварске војске продра кроз дуге задоне цариградске и жарила је
 палила по околини Цариграда. На велико чудо Цариграђане Кан по-
 ни да се за добре услове понуче Виз. не хтедоше јер се уздаду
 Бога и 12.000 епистокопљаника Ираклијевих, у Богородици и бесо-
 ма Свргијеним до фанатизма. Крајем јула стиже и Кан са главном
 ном. Авари приреде јурид на гред али посде цариградске одби
 шад. У једином тренутку ипак се Цариграђани преомислише и послау
 посленике за мир. У то доба беху и персијски посленици код кана да
 измуче о заједничкој екцији. Кан да би понизео Виз. посленике, по-
 нути пер. посленике да седе, а Виз. посленике остави да стоје. Кан тре-
 ни предају Цариграда. Византијски посленици посвађаху се са персијским
 посленицима код кана и оду. Персијски посленици утврдивши се каном
 шедоше се вратити али их византијска флота похвати. Византијани јод-
 ног посленике осакатише и пошљу Аварима. Другог на очиглед Персије-
 нце убише, а трећег такође убише. Тиме пропадоше говори између кне-
 а Персије, јер незнађаху Персијанци шта су посленици израдили. Али
 и ипак некако споразумеше и једне ноћи у августу аварске војске
 покуше опет јуришом. Понизе барке беху послане на Мало-Азијску оба-
 ну, да дозуку Персијанце да им помогну. Словенима се флотом било је
 јачено да ће им се дати знак у Влахерском крају, да јуру у пред-
 грађе Сике. Али Виз. флота беше брзина и похвати перс. барке и Перси-

Јенци не дођоше у помоћ Аварима. Бан сазна и за знак који су били уговорили Словени и Авари и сам даде знак. Словени нападоше али их Виз. флота сатре. И на сузу Виз. победи. Овако одбијени и потучени Авари се врате натраг а кан претећи да ће опет доћи оде кући. Овај пораз Авара од великог је значења. У том поразу сломила се сила Авара и саварске државе иде у натраг. Цариграђани су били задовољни и знали се да је патријарх Сергије спевао једну црквену песму у част победе. То је било 626. год. под Цариградом. Не знамо шта је радио Ирак. пролеће и пролеће 627 год. а у јесен упаде он у Асирију средиште Персије. Хоар. посла нову војску са војводом Рахведом и рекао му је: " ако умеш победити умеш умрети". Војске се сусретоше где је била старина. Рахвед изазва Ирак. на двобој и би убијен. Борба између војски водила се очајно и до мрак Перс. бежу сатрвени. Битка је била у децембру 627 год. Виз. спустише се низ Тигер ка престоници Дастагерд. У пут ухватише Хоар. посланика са писмом за Шахрб. у коме Хоар. зове Шахрб. да му помогне. Византијани на место тог писма послаше пажљиво јављаху му да су Византијани побеђени и да се он не креће. Хоар. на беже у Ктезифон из Дастагерда. Међутим Ирак. освоји Дастагерд. Становништво грађанско би поштеђено али храмови, палате Хоаројеве, боху савлачени и спаљени. Хришћански заробљеници на Александрије и Едесу пуштени. Виз. пође и на Ктезифон а Хоар. бојећи се пророчанства на беже у Сузгану. Византијани не могаху освојити Ктезифон јер Персијци пресекоше мостове на реци Арби. Осим тога пуче глас да се и Шахрб. приближи Ирак. се реши да се врати задовољан што је и једну престоницу освојио. Кроз хивидске пустиње дође у Атропатене и у Газаци у планинама, то би 628 год. марта месеца. У Персији се замутеше ствари. у буна у Шахрб. логору. Шахрб. преварен писмом није дошао на време. Хоар. не знајући за превару и посла писмо да се војвода погуби а војске врати. Византијани ухватише и овог гласника и пошљу писмо Цариград и рекоше да га пошљу Шахрб. да би изазвали неред у логору. Шахрб. се досети лукавства и у то писмо умете и имена 400 официра. У том обилу прочита Шахрб. војска одрече државност Хоароју. Хоар. беше нагубљен кад се у Персији био је страшен тиранин и људи га

ерпе све док му је сила на бојном пољу била непокорљива. После пада Дестагерде Ирек му понуди благи услов за мир али Хоар због луде обести одби погодбе и мобилисе старце и децу да бране Ктесифон. -Хоароје учини још једну погрешку он је не само тиранијом отуђио народ које Кавада изи Сироја најстаријег сина обишао а Меруазу даде престо. То увреди Сироја и са генерелисом Гунденеском диже буну, доби 18 браће и оца и сам се држепа круне перс. 628 год Сироја је панајвните оплом васпоставио добре односе са Ирек. између њих наста мир и пријатељски односи. Перс. врати Виз. Мисир, М. Азију, Сирију и часни крст. Ирек остави Тодора у Персији да прими часни крст а испрати у Цариград извештај о току ствари и победи. Виз. Сергеје га прочита народу у цркви Св. Софије а сенат да би се захвалио Ирек. да му титулу " Ципионес ". Тек неколико месеци после тога извештаје стиге Ирек. кроз М. Азију у палату Хијерију код Халкедоне. Цариграђани му изиђу на сусрет. Ирек. није хтео да се враћа док Тодор са часним крстом није стиге. Кроз златну клију уђе Ирек. у Триумф. Сергеје га дочека у Св. Софији, ту је било благодареније и церемоније око уздизања часног крста. 628 год. Ирек. не оста дуго у Цариграду. У претњи жене Мартине, сине Константина, Сергеје, духовништва и племотаа цар се крене у Јерусалим, да остави у храму Вскресења часни крст 629 год. И тако се сирца ова борба. Ирек је не само савладао Персијанце но и после овога утицао је на унутрашње ствари у Персији. После неколико месеци буде Сироје збачен и дође за шаха Шахрбар. Шахрб. је био у одличним везама са Виз. Са Никитом је имао лепих веза, вратио му је Св. копље и Св. суаџер. Шахрб. је симпатисао хришћанство и крстио је своју децу у хришћанској вери. Никита му је био и кук, син му се звао Никита, а мћи Нике. Од како су му Ник. послали писмо да је на смрт осуђен изоловао је и Хоар. Ирек. деје сину Похрб. Никита титулу патриција, а сину главом Сироја деде за жену Нику кћер Шахрбарову због своје тираније Шахрб. збоце и убију Ирек. не изгуби ипак утицај у Персији. На престо дође Јездогорт III син Шахрб. кога су исламски Арапи победили и убили.

ОДНОСИ НА БАЛКАНУ ЗА ВРЕМЕ ЛЕОНИЈА

Влада Ирек. је имала за историју Славена и то због савеза

нападаје Словена на Балкан за његово време. Још под доком Словени су проведивали на Балкан. Спољне борбе су заузеле снагу Виз. и подела Словена није спречена. Кретања Словена беху слободне стога што европске државе слаби и Словени дижу главу. У Чешкој се организовала племена словенско у државу под Семом и овај се бори са успехом против Авара. То је било на северо западу. У острвима поред Црног Море, на истоку од Авара се оцне татарски Бугари поглавница Курт диже се против Авара, оде у Цариград, прими хришћанску веру и склопи са Ирак. савез против Авара. Међу Аварима семим насташе борбе и неводе.

Те су и с те стране остале слободне руке. Авари су престали бити најстрашнија опасност, али Словени загрозише Виз. у Крајњску се спусти Анти, а у току Ирак. владе наста неслога по Македонији, Понији, Горњој и Доњој Мезији, Тракији а Словени заузеле и сему Грчку. У вези са овом навалом Слов. на Балкан доселили смо се и ми Срби и Хрвати на Балкан. По изворима Византинским по Константину Порфирогениту то је било по доброј вољи цара али то је улепшана сама ствар јер је Виз. морала добро примити насеље Срба и Хрвата. Досељени Словени на Балкан и ми Срби и Хрвати задржавали су своје првобитно демократско уређење по коме су живели у својој првобитној постојбини т. ј. у племенској поцепаности. Покушај о стварању државне целине доцније је под утицајем страних. Код нас под утицајем Виз. Јединица административна је жупа (срез) обично у доњим рекама понекад око вароши. И међу Словенима који су се настанили у данашњој Бугарској оснује се држава под страним утицајем и влашћу, у другој половини 7 века за време Ирак. династије Оснивање су извршили Бугари под наслед. Мена Курта, доселили су се у Мезију и с њом ујединили Доно-мезиске племена у државу под Каном Бугарским.

Словени у Македонији и Грчкој нису се ујединили у државу, живе у племенској поцепаности.

Односи Словена према староседеоцима. Словени првобитни на Балкан натекоше ту остатак народа који су пре њих живели ту, и

то највише романско становништво. Рим је пороманио Грачане, велики број Илира. Рим. језик шири се од Јадранског Мора кроз Македонију до Црног Мора. Зато остаде Илира и старих Грка у највећем броју у Палонезу, затим по насеобинама разним, по Мезији, и обалама Црног Мора. Између Словена и старих становника настало је укрштање и Словенгеде су добили у земљишту а негде изгубили. Пре свега можемо рећи да је у почетку кад су Словени навалили настала забуна код домаћег становништва, ^и становништво гледа да се склопи или измири. Романско становништво у Далмацији већином се збегло на неприступачна места и ртове и основало ново гнездо, на пр. грађани Трогиријука на острво Вују оснују центар. Епидавра староседедци утекну и оснују Дубровник, и Котор је на исти начин постао. Становници старе Салоне склонили се недалеко од града у саме зидине која се од палата и прозоре Сплет. Ипак по неки град се одупре Словенима Једара (Задар) држао је виз. управу. Што се тиче Романа, становн. по унутрашњости Балкана само се збегло у велике градове по унутрашњости у Македонији; Мартинопољ, Солун и т. д. Али највећим делом се повукао у брда. То становништво мења начин живота, у колико је пре било варошко становништво сад постају сточари, то су Власи „Влах“ значило не само човек романске народности но сточаре уопште. Што се тиче Грка и ту је настала забуна при навали Словена. И они се повукоше из градова на неприступачна места. Под. Маа, оснују Монастију. И из других градова су исто тако бегали. После тога Грци као најкултурнији свакако се почона вратише, јер Словени опљачкавши вароши нису знали шта ће и оду у поља, а Грци дођу у варош. Укрштање Слов. и других народности балканских. Културни ступањ је био пресудан фактор. Романско становништво по унутрашњости Балкана је севоско становништво, ни су културни елементи и настаје укрштање Слов. широм Балк. полуострва је пословеновано романизирано станов. Укрштање с Грцима иде, обратом Грци носиоци културе и Слов. подлегну. Многобројна маса Слов. у Палонезу и Сев. Грчкој у току времена се поједини. Не само у Грчкој чак у унутрашњости Балкана Словени не успевају да успијају и изгубе не грч. колоније, те се колоније одржаху чак и од данашњег дана.

Грка нарочито у Македонским градовима. На основу тога што се у Пелопонезу и сев. Грчкој налазило много Словена и што су се претопили Грке немач. Научник Фалмерајер изнео је теорију о пореклу Грка, Венску теорију о Грцима. Узео је у рачун да је Балкан. Полуострво услед ратова, са Аварима и варварима другим, путошено, и да се грчко становништво зато проредило. Доказивао је помоћу географских имена да је Слов. на Грчку навалио велики број. Он за Мореју доказује да је Слов. реч. Међутим то је грчка реч. У 12 в. Пелопонез је средиште свилене индустрије, узимао је језички материјал Фалмерајер у својим делима а нарочито у .

Доказује да у жилама нових Грка не тече стара Грчка крв, већ да су то Словени који су примили само језик. Та теорија изазвала је сензацију код Грка. Против Фалмерајера устао је други Немац Карл Хопф у историји Грчкој од почетка сред. века. Он је отишао у другу крајност, по њему Словени у Пелопонез до VIII. в. нису продрли. Он је доказивао да Слов. Нису у великим масама у Грчку напали, већ да су поља отишли. Данао нема сумње да од друге половине VI в. продирали у Пелопонез. Било их је на раскрсју VI и VII в. врло много и Пелопонез се назива земљом Словена. Али то не значи да је Грка са овим нестала у Пелопонезу. Градови су кроз цео средњи век задржали Грчки карактер. Виз. је почела да поједињава Слов. од IX в. овамо у XII в. је извршено у већем делу. Догађаји у Италији у доба Ирак. Виз. заузета борбом на истоку не обраћа пажњу и Лангобарди потуку Егзарха Емун Електерија и наметну му данак. Мало затим и Егзарх се побуни против царства и на путу за Рим уби га војска и посла главу 620 год. у Периград. Под Ирак. Византијци имају штете на западу, изгубе и последњи остатак Јустинијанових освајања у Шпанији, Сицилији и Свинтије. Шпански краљеви отргну више градова од Виз. ипак у Шпанији чак до краја VII в. помињу се неке вароши у рукама Византије.

Односи између Виз. и Сарацена под Ираклијем.

Ирак је 16 год. покорио Персији, и борба се између Рим царства и Персије најзад сврши. Док се та драма на истоку одиграва дотле је нечујно у забаченој пустињи арабијској Мухамед оснивао ислам.

Мухамед се родио у Светој вароши Меци средишту многобожачком
у не успе са проповешћу и 620 год. бежи у Медину. У Медини је прим-
ен као верски поглавар и добије у исто време кнежевску власт, и Ис-
ам је при рођењу добио државу, да га на мачу разнесе кроз свет. До
ота Ислам је произвео огромне догађаје у историји света. Државе се
оснивају на подлози Ислама Селучи клр. Турака османлија и баци, се
а околне државе, јом у првом полету. Ислам освоји Персијско царство
а јом одмах Ислам заметне борбу са Хриш. државама, борбу која је до-
минирала кроз сред. и нови век. У тој борби Хришћани имају губитака,
Ислам је читаве крајеве света отео од хриш. вере и културе: Афричку,
Сирију, Египат и мања места. Читаве државе Хришћанске пале су у тој
борби. Међу њима паде и Византија. Византија се два века држи а И-
слам је уништи. Ислам је побеђивао, док у новом веку бујица се зау-
стави и хришћанство изађе као победилац. Мухамед је 622 год. избегао
у Медину и основао је Сараценску државу. Мухамед из Медине покори
и Меку на ранијој власт и кроз Арабију до 632 год. до своје смрти.
Уједино је мислио да Ислам и изван граница рашире и посла послан-
ство на Абисински двор краљу Нугасију, на Персијски Хозроју и Ирак-
лију излажући своју веру и призивајући их да приђу. Нугаси, Абисин-
ски краљ одговори понизно и одушевљено. Хозроје је ускликујући ^{са} беса и
наредио је да управљика Јемена (део Арабије у Персијским рукама по
ред Црвеног Мора) да га окованог у Персију пошаље. Ирак. је посланик
затекао у Емесу и Сирији и Ирак. је одговорно ни хоћу ни нећу и
посла Мухамеду поклоне. Из те везе између Ирака и Мухамеда Арапска
манта испреде да је Ирак. примио Ислам а Виз. измисли легенду да је
Мухамед долазио и поклонио се Ирак. Исте године Мухамед ступи у пре-
писку са управником Египта Абукавом и овај је одговорио завијено
формално, није примио предлог него изјавио поштовање пророку и да-
рова доша. Пријатељство између Мухамеда и Ираклија не траје дуго
због убиства Сараценског посланика на Византијском земљишту. Пођоме
3.000 Сарацена на Византију и продру у Источну Палестину. Виз. код
града Муте близу мртвога мора дочекају Сарацене. То је био први су-
коб Корана и Јеванђеља и сукоб постаде злослутан за хришћане. Виз.

навале и убију војводу Сараца, али заставу спасе Камен Јуначки и ји је предводио Мухамеданце и сузби 629 год. Виз. Пошто је Мухамед освојио Табу-Меку огласи свески рат византијском царству. Његови верни се из почетка поплаше али Мухамед и Осман II уздигоме и Мухамед се стави на челу 10.000 кованика и 12.000 пешака пре Виз. Кроз Арабију кроз пустињску жегу дође Мухамед у Казу Табу. Средином пута између Медине и Дамаска, али се предомисли и одуста од предузећа, с погледом на силу Виз. и врати се у Медину. Кадити кори сараценска племена што се налазе од Еуфрата и Црног Мора ја су служила час Виз. час Персији и на врху Црног Мора Елану војште Сарацени од Виз. Мухамед даде грађанима Елане слободну повест и трговину, а тражи данак. То је било 630 год. Мухамед умре. После смрти дело његово дође у опасност, јер на смрти није означио наследника и на избору се нису ни племена кандидати помирили и у изгледу расцеп јединства. Абу-Векир и Омар беху кандидати. Одрже Сира би спасе јединства државе. Дође Абу-Векир, докле се одишиска племена која је Мухамед освојио оцепе и поврате старом хету. Абу-Векир увиде да ће млада држава Сараценска моћи се одржати само успесима. Спреми се и посла најпре војску под командом на Персију. А другу на Виз. провинцију Сирију. Програм дивљачких Сараца на и хелних заслуга за веру и богатство она је кратко а градоњем непријатељским да бирају, коран или данак или борбу. Ирак је поцепао ове покрете Сарацена цар и црква учине погрешку. Црква тражи од државе зајам да је врати, а држава да би дошла до новца глобелно повраћене провинције. У тим провинцијама радост није била дуга што су се вратили под хришћанством. У Мисиру и Сирији није било топло због верских раздора јер ту беху монофизити. Друга погрешка је што Ирак наставља антисемитску Фокину политику и гања јевреје и то не само у границама царства Виз. но уопште у хришћанству. Да ли га је црква нагнала? Извори причају да је од пророштва сазнао да ће римско царство од јевреја страдати. У уговору са Сисибутом унесе да јевреје Сисибут преведе у хришћанство и Сисибут гони у Шпанији јевреје. Доцнији и Франачког краља Дагоберте нагони да гања јевреје. Ирак даде Јеврејима да бирају или јеванђеље

или смрт. Насташе поколи и Јевреји утекоше у Арабију али и тамо им није добро јер их и Мухамед гава због сметње које суму у почетку чинили. Ирак је у толико више погрешн што их је гавао јер би му би- ли помоћ ислама. Араб. војска нападе на Сирију она провахи у провин- цију Арабију у главни град на тру. Ирак се нада да ће ову навала зауставити Сарац. племе намећу границе Виз. Арабије али се прева- ри. Ова племена не показују вољу да се боре за ту. Трачуи против Арабљана. Без њихове помоћи Виз. војска под војводом Сергијом би потучена и Арапи падоше пред Боспар. Командант града Роман прили Ислама и предаде град 634 год. После овога и сам Ирак увиде тежину опасности који прети царству од Ислама и остави Константина као намесника а сам оде у Сирију да брани царство које од Виз. трупа а које од Сарацена. Око Гасане састави 60.000 људи. Али цар је већ слаб и физички и духовно и не води сам војску већ је повери Перси- јанцу Ваму. Овај се побуни баш пред саму одсудну битку па је била промена у главној команди. Одсудна битка намећу Виз. Сарацена јер у Палестини на реци Јермеку за Сараcene беше добити што је из Пер- сије позван Калиф против Виз. У задњој битци Араб. узмичу испред Виз- навале и страдају од јерменских стролаца али Калифих јуначки вија- ше напред а Абу-бекир отајаше натраг и кад војник беге он га вра- ћаше. С времена на време чули се узвици „Рај је пред вама“. За ду- го времена ратна орећа је била неодлучна. Једно одолење Виз. војске замете се напће на заседу Сарацена и изгубе. То смете виз. војску и Византијани бегују и подаве се у Јефитако 634 год. Сарацени одржаво- победу. Мало затим сврши се бој у Палестини код вароши Тацете. Овде је Виз. војском команд. Тодор и пошто је изгубила битку утече ца- ру у Едесу. Због тог неуспеха Ирак. казни брата, везаног га испра- ти у Цариград, а сину нареди да објави граду Тодорову орамоту. Ова строгаост је у дело кене Ирак. мартине. Март. је спасаха да Ирак. опада са здрављем а како је била оплоћеница употреби утицај на Ирак. и наговори га да овако са Тодором поступи. Још једна је би- тка била код града Тела и ту Виз. изгуби 655. год. битку. Овим победама Арабљани прокупе пут на Дамаск, падоше под Дамаск и со- војине га 635 год. Дамаском. Арабљани паде пола јужна Сирија у руке. После овог успеха Арабљани неколико месеци остаде на миру.

После овога освоје Елипоу Сирiju, Емесу и др. па и Антиахију и од страха од њихових успеха и Едеса понуди данак 636^г год. Ирак побеже испред Сарацена. Побожни цар и ако Сарацени бежу близу окрети у Јерусалим и узе часни крст, да не би пао у незнабошачке руке и заустави 636^г год. У палати Хирији Царево здравље било је већ у извесном стању. Ирак се раболе душевно од вођеног страха. Из Халкедона није смео прећи у Воофор него је слао синове да га тамо представе ју. Кад је неко насип саградио и зегеном оградом оградио тако да вода не види цар оде у Цариград. Ирак ти частан крст били су дочекали овећано али не и одушевљено. Ове несреће изазваше и унутрашње несреће. Ван се прогласио за Августа али и он изгуби. У Цариграду се кује завера против Ирак у коју Аталарик ванбрачни син Ирак ти син вац Тодор бежу Ирак уђе у траг завереницима и посла их у прогнанство. Сарацени и даље нападају и заузму Јерусалим но ту није ишло брзо са успехом. Проведоше више месеци поседајући варош. Јерусалимљани не хтедоше се дати другом Калифу и Абу-Бекир је умро пред стезку на Јермуку и дође Омар немаде куд и дође у палестинску патријарх Софроније пусти га у град. Калиф нареди да се на месту Соломоновог храма подигне џамија. За данак призна им слободу и вероисповести да не наме слебденике Мухамедове и Хришћанство 639^г год. Пад Јерузалима. Ирак окупи војску око Амиде и под Констант. посла на Емесу. Али Емесу притекоше у помоћ Калиф и Виз. 638^г год. изгуби битку. Освојења Сирije неби за Сарацене било лако да није Сирija било увере на да данком које је Ирак навало, да би дуг одужио. Пад Сирije учи нио је да се Едеса, Дара предадоше Арабљанима 639^г год. Сарацени заре зеше Јерменску. На Калифа Омара наваливаше војвода Амуруа који се параније познавао богатоштво мисира тражи да му да Калиф 8000 кованика да освоји Мисир. Амуру се 639^г год. јерну на долину изласку. На отпор напали су Сарацени код Полузума. Поред свих напора Виз. посада држа град месец дана. Град би се и даље држао, да византијани нису имали непријатеља у у монофизитима и предадоше Сараценима Полузку. Амару даље продрићи код Едеса на Виз. војску и он паде у руке Сараценима. Амару од страха од Омара помоћ и 38^г 000 дули Калиф му посла.

Амру посла преко Нила део војске да оперише у Фајуху у запад деоу
 једног Мисира да се сукоби са трупама војводе Јована Амру са глав-
 ном силом поседе Мисирова велико место бранила је Виз војска у ут-
 врђену код града. Иако унутра имађаше Мукави мало војске Амру је био
 у застрашеним. Он да би имао Виз војску подели на три дела. Два де-
 ла испрати на север на Хелиопољ да га освајају, да би преварио Виз.
 Треће део нападне на одељења, а он с леђа да их нападне. Виз паде у ту замку
 да се убије на она два одељења и код Хелиопоља заметну се битка и Виз бе-
 жаше. Победени на чамцима избегаше низ Нил и Сарацени у Мисир Египт.
 Мукави побеже на острвце. Град Мукави задивљен простотом живота код Са-
 рацени и њиховим Јунаштвом није веровао да ће их Виз победити и он
 и сина Амуром удеси мир да Амру из Мисира али Ирак, не уважи мир и Египт
 трогну се реши да се сам брине о Мисиру и пређе у службу Сараценина. Пошто
 није освојио Мисир, Амру сагради и ту мост, да би добио везу са она
 одељења војске која су низ Нил отишла.

После овога Амру упути неколико одељења у мисир. Једно у
 запад део код Александрије друго одељење у горњи на Саид
 освојају како домаћи живаљ у Мисир не пријемаше за Виз управу
 различитог разишке вере и како им је остао у рђавој успомени тозак данас.
 Једно Амру није било тешко да освоји Мисир. Пошто је Амру заузео Мисир
 он сам крене на север према Александрији десном обалом Нила хоте
 да се са преторским префектом Тодором (састане) сусретне, у мисиру
 остави флоту на Нилу. Али Тодор је био измеклао на север и склопио
 иза зидина александријских. Амру нападе на град Египт (на острву)
 и у крв потоци, сатим заузео друге градове у Делти и Дамп
 и флоту поседе али би одбијен те се врати у Мисир на југ. Накоро низ
 обалу Нила пође на север ка Александрији. У путу се потуче са
 Виз и поседе Александрију. Александрији бежу прилике вр-
 хаво тамо бежу у запад православни са монофизитима, главни са
 Ламонтијана. Ни у управи није било боље раздор између Ламонтијана за
 префекта Тодора, који је чак да рад отишао и између мис-
 ира. Тодор доведе мисира. Такође ни Грци са Коптија не слажеху се и ни
 чудо што град не поштине на отпор по понуди продају за
 боље услове.

амиру је тражио упуство од Калифа Омара и између Амирауа и Рада до
до споразума и арапи освојеше другу варош у империји У Александре
4000 јавних купатила 400 позоришта. Пад Александрије 641. У вези са
падом Александрије има прича како је тада spalена Александријска
библиотека али то је измишљотина. На тај начин са падом Александрије
би завршено освајање Мисира. Мисир паде за увек. На месту појединих
старијих елитатских, грчких, римских градова никоме под Арапском вла
ђу арапски градови. Једна од највећих нових насељена је Фустат и
дигнут код мисира. То је било средиште управе арапске. Фустат је
у данашње доба проширен у Кајиро. Изнад је био монофизитски храм
исфиз. под теретом данака на послетку се приводе да приме Ислам
маса Монофиз. пређе у мухамеданску веру. На тај начин од мнош
хришћ. у Мисиру највећи део придобије Ислам. Међутим још док су
рацони отишли моле од Виз. Сирију још онда смо рекли да су и Пер
јанци почели освајати.

И Персија је на орзо пала у руке Сараценима. У страши
битци код Кадесије 635 год. и 636 код Јагула отпор персијског
ства је сломљен. Персијанце потпуно потуку и Ктесифон освоје и
зоре.

Затим основаше на Еуфрату арапски град и јужније где
Еуфрат и Тигер састају оснују Басору која је трговачки центар.
је било 638 год.

Затим Сарацени одрже победу над Персијом код Мехавенди
642 год. После тога освојеше провинцију по провинцију цеху пер
ску царевину. Персијски шах Јездегерд последњи из династије по
куша да поврати Персију из руку Сарацена и Кинези и Турци му по
гаду али у тој битци изгуби и главу 651 год.

Тако се сад царство Сараценово, царство Ислама рашири
Ишла чак до Овса притоке Каспског језера. Цар Ирак, није доживео
пад мисира ни Александрије. Он је баш спремао флоту да брани Ал
сандрију у дејти и да је доживео да се спреми можда би и успео
баш у том припремању 641 год. уице Мосирти његовој борба око пр
ла Магледа да је двор морао тражити помоћ од Мисира и као да
то узрок што се Тодор налазио на Реду.

Свакојачко и то је утицало то се Александрија тако брзо прелазе јер од Цариграда никакву помоћ не моглише очекивати.

ЦРКВЕНИ ОДНОСИ ЗА ВЛАДѢ ИРАКЛИЈЕВЕ.

Видели смо већ више пута патријарха Сергија као угледна човека, који активно учествује у одбрани царства. И на црквеном пољу Сергија великих вибација. Он као год и његови предходници импо је вибација да уједини источну цркву т.ј. да помири превославе са монофизитима јереси. Он смисли нову теолошку формулу.

По тој форми Исус је до душе Бого-човек али он би радио само са једном божанском енергијом а природе име две. Та једна енергија би довољила Монофизите јер они су једну природу Исусову исповедали. Ирек, као врло поштен човек знао је да је јединство цркве немогуће значило би и јединство државе и да би се источна провинција одвојила од државе Виз. и зато помаже Сергија.

Тако сад Монофизитско питање изби још једном на сцену Виз. цркву. Патријарх Сергија и Ирек, готово су били успели или не једном покренути нови изабрани јерусалимски патријарх Софроније II из његове нице сасвим нешто друго.

Често јединство нице нов црквени спор, који не поуну јав из-међу Монофиз. и Христ. а дубоко потреса Христ. цркву. Још од првих дана овога патријарха почео је да добија свештенство по своју формулу. 622. год. по вољи патријарха Сергија сам Ирек, који се тада налазио у Јерменској чудио је преговора са Павлом Корави поглавцем тајне секте Монофиз. Акафела (који не признају законичност) и Киријак који је био центар.

6. год. опет је Ирек као изасланик Сергијев водио преговоре са епископом Јакобом у Лезикин сам се цар налагао тад у Лезикин.

Ирек успео и посланику задоби за формулу а мало доцније Ирек. Серг. успео и Кирија протуре за патријарха у Александрији. Кирија успео те се и Александ. и Иксир. Монофизити прикључе за свога патријарха.

По тој начин источна црква 633. год. би добила за Унију

и на другој страни 626.год. било је успоко. Ирак. на састанку са Ата-
насијем патријархом Монаф. у Антиохији, цар и њега приволе и са њим
и сирске Монаф. да за измире са православном црквом 633.год. Ирак. успе-
у Јерменској у Теодосију на једном ваљеру привуче и јерменску цр-
кву у Унију. У Александрију уста на једанпут против тога. Софроније
против проглашења монергизма као јереси али не успе и оде у Цариград
да тражи савез од Сергије. Не знајући да је сергије главни творца
тога.

Сергије пошто је успео да са формулом уједини цркву са Мо-
нафиз. и није пренио велике спозиције Софронију. Навео је на Киру да
не говори о једној енергији а Софронију да се окане двеју енергија.
Да би још више задобио Софроније нису правили опозицију кад је Со-
фроније изабран за патријарха у Јерусалиму. Софроније врло способан
човек беше.

Ту се преваре Ирак. и Сергије што су дозволили да Софрони-
је дође за патријарха. Софроније кад је савезо на Јерусалимски прелат-
ство изиђе акцију против монергизма. Сергије покуши да задобије папу
Григорја I. и овај присте и против Софроније су 4 патријарха.

Софроније као одговор издаје саборно писмо у којима се из
места из св. оца доказује да је монергизмо јерес; то писмо пуштено
је 634.год.

Тај Софронијев спис је потресао духове хришћ. цркве. До дуна
Софроније је до скоро имао других брига јер је свети град пао под
Сарацене; године 638 умире Софроније те је и с његове стране отпор
уништен али пламен букуе и даље. Сергије је видео да се духовне ви-
не може борити против овог покрета и приволе Ираклија да се он са
целом царском силом заузме за монергизмо. Пошто ова формула са јед-
ном енергијом није упалила, смисли Сергије другу теолошку формулу.
Да је Христос састављен из две природе али је само једна воља у
муну дејство. И изложи монотелиску вољу Серг. није сам изашао са овом
формулом него подговори Ирак. са овај: указом изда. да исповедају мо-
нотелизмо екстем проглашено 638. Сергије беше већ на смрти и да
би цар од своје стране подржао и да би пред светом и царство и

цркве или заједно да потврду са царског сабора а по његовој смрти и Ир. његов наследник да такву потврду. Али то није помогло.

Царство после списа Софронијевог колеба се у свом долазу већ Ханерије не иде руку под руку са Сергијом и пред смрт промени мишљење а његов следбеник Јован изрече стему на монархизму.

Ирак. на смрти изјави да у састављању акте није имао удела остао је само цериградско патријаршија да се бори Ирак. и Сергије умру а онај спор имају да решавају њихови наследници.

О Ирак. владе у опште: Ирак. је владе у историји Виз. у више правца је похвална. Под Ираклије у Виз. још за један степен опас стари римски карактер. Старе рим. традиције се још више изгубе и средовековни карактер потенције се још за један гред више, то смо видели у Персијском рату.

Персијски рат нема више карактер борбе за слободу него то је рат за веру, крстошки рат.

Затим имамо још важну ствар на културном пољу. Од Ирак. на овамо државе се бори са Сасанима а и унутрашњи заплети појављују се.

Осам тога на Виз. навеле читаве поделе страних елемената поспедице је тога биле, да се културни живот у Виз. парализира, да је културни живот спаса са више греда. То се нарочито види што литерарна јенешност за читав век по овамо зауставља се. Наш историчаре можемо претати од Херодота на до Теофила. Овде се прекиде и чек до Костантина Порфирогенита до Хв. немамо прави рад. Х у поезији има прелома. То је наследница да немомо изворе после Ирак.

Догађаји по смрти Ирак. аа владе синови његови и унуци Костантина II. Свакако под утицајем жене Марџине која му је била и сестричана цар остави престо Константину сину I. жене Вандокије. Али не остави престо само Константину и сину Мартинијом Ирак. II а поред тога и Мартинијом. Костантин II. био би наследник Јустиније II назвавши Тиберије а Костантин III. син Ираклијев.

Кад на смрти царевој Мартиније објави онај тестамент патријарха и сенат га одобре али Пеме напустише за царе само Костантина и Ирак. II. а за Мартину ни да чују. Мартину принудило да се задовољи почасном улогом царице матери у цинерији

Резултат овога положеја био је да су на двору 2. странке никле. Не јасној Костантин, његова странка из Филагрије се наслања на Филагрију је био штитоноша Велентина. Друга странка Мартинине и Ирак, и патријарх Пар био је уз њу.

Обе странке обојиле су се и ондашњим верским бојама Костантин исповеда 2 воде Исусове а Мартини монотеизам.

Имеђу оба погора отпоче потајна борба Костантин, измеђући народ а криком и сенат био је у стању да прогна Мартину. Али то је био мек човек духом а телом није здрав и оде у Хелкедон да се лечи, али се лечи, али са не излечи и умре у 30. години после 103. дана владавине. Тако нагла смрт његова изазве у народу као да га је Мартини отровале.

По смрти Костантин, постао је Ирак, као император и влада под јеким утицајем Пировим и Мартининим.

Желећи се прво ослободити Костантин, партије, Ирак, и Март, протерају Филагрију и штитоношу Велентина, који оде у М. Азију. Такође други људи из те партије су кажњени.

У Септиму (Африци), оде Филабр, у прогненство. Филабр, док је Костантин био у Хелкедону наговори Костантине да Велентину повери велику суму новца, ако би случајно умро Кост, да Велентин тим новцем агитује код војске да заступа права синова Костантине III.

На основу тога Велентин на челу војске појави се код Хелкедона и заступа права принчева.

Ирак II да би одбио сумњу да мисли рђаво деци Кост, излази пред свет са најстаријим сином Кост. Чак се и заклео Пиру да деци неће ништа и осуђује Велентине да је потајним царски кандидат. Ирак II, пређе се најстаријим сином Кост, у Хелкедон да преговара са Велентиним. Сви докази створе лепо мишљење код цариграђана, о њему али Велентин неће да се мирн. Међутим то се дешавало у јесен кад се беру виноградни Богетије цариграђани имаху винограде на М. Азијској обали. Војске спречи није цариграђана да беру винограде и сами их беру. Цариграђани се луте и преврте се расположење на штату Ирак.

Великаши натерају цара да попусти те Пир и цар пристаје крунисао још сина Константиновог који се звао Ираклије а прозвуча га Константином IV. Пошто је овако унук Ирак. крунисан за цара етина напада на Пира јер то беше победа противне партије и хо- да се свети Пир у.

Светина провази у Св. Софију тражећи Пира. Али Пир се склони кућу неке побожне жене а одатае у Картагину.

Међутим овакав обрт као да се није допдао Валентину. Нагледа не да је он променио лист и приступио супротној партији. Између ира и Ирак. и Март, дође до помирења и партија Ирак. и Мартинине добија задовољења.

По томе помирењу буде за цара поред Ирак и Кост. IV. још и цар Давид назван сада Тиберије или Мартини. Валентин оста и да- и, „хомес еко кубитару“ начелник стране.

Даље Валентин је добио да се од њега не тражи рачун о оној иви новца.

Валентин изради да се његовим трупама даду поклати у новцу, и би војска остала уз њега.

Још по нечем можемо судити да је Валентин окренуо лист, јер патријарх би постављен економ цркве Павле. Он беше монотеиста, и Валентин који је бранио диотелитство значи да је попустио.

Како су седаше односи развијали незнамо али знамо правични трај.

На годину дана по примерију сенат збаци Март. и Ираклије. Марта Ирак. беху кажњени телсним казнама, Мартини одосеку језик што је била сплетканица и Ирак. мие. На Цариграда би и Валентин протеран. Мекако он уклоњен и Давид Тиберије.

По једнодушној воли и сената и војне власти оста престо Констанину IV. 642-668. год. а зову га и Конст. II. Кост. IV. имао је 11 год. када је примио власт и он одла свечан говор у сенату.

Веровање света да је отац Кост. Ко. III. умро отрова Март. отворде и царска уста.

Цар који је био врло млад позва сенатора да га помажу у влади.

По тим речима изгледа да је за време малолетства у име краљева сенат управљао, и партија великаша се понова диже. Кост. IV влада 28 год. Он је о временом израстао у способност владара. Цар је био далеко од раскалашног живота, што можемо извести из путања његових непријатеља. Дела царева дају нам светлу слику о њему. У њим видимо дух пун иницијативе, ум јасан у својим одлукама. Нарочито видимо код њега гвоздену Јустинијановску вољу.

За ово време је над овима верским расудама. У вери је хтео терати политику. Имао је сукоба са папом, да би утишао силом спор монотелитски. На бојном пољу одликује се племенитом храброшћу. Због говења папе Мартина навуче мржњу халкедонског православља цариградске светице.

Пошто је увећао војну снагу и користећи расцепом у сараценском калифату успео је да води успешну борбу.

Одбранио је од Сарацена И. Азију и смисли план у одбрану Африке и Сицилије. Покуша да узме од Лонгобарда бар јужну Италију, чврсто веже са Сицилијом и другим крајевима. Одби Сарацене и од византиског запада. Но цар је заборавио да није живео у старом, но у средњем. На овоме путу старих римских традиција његови савременици су хтели поћи за њим.

Зато што није имао за собом народ не освоји јужну Италију и у Сиракузи припремеко наместити престоницу.

Макар и одатле гледа да Сарацене на западу заустави и уз данке на западу и изазва нерасположање а и говење халкедонског православља утиче.

Усред оваке запетости убилачка рука сврши са животом Кост. у Сиракузи и овај владалац заврши свој живот у 57. год. 668. год.

Био је човек старог кова, није разумео овоје време нити ме њега. Још у првим годинама владе Кост. IV. две буне узнемири-

Једну буну диже патриције Валентин по свој прилици у М. Азији али цар задоби војску на своју страну и 645. год. убише Валентина.

Друга буна у провинцији Африци, њу је предводио афрички егзарх Глигорије и то подстакнут од приврженика Хелкед, нарочито од исповедника Максима. Глигорије одцепи Африку од царства али тада нагинуше Сарацени и Глигорије оде на сусрет и 647. год. у битци погибе.

Међутим док се у Цариг. отправљада она трагедија и за владе Кост. IV. Сарацени наваде на исток и запад из Мисира.

Војвода Амру покорио је град Барку и Каренајку 642. год. Затим у Источни Триполис продру и Триполис заузме и Сабрату град и у провинцију Визанцију (средњи Тунис) 643 беху ти успеси. Глигорије још од тада је побркао са Кост. и ништа не чини да стави на пут своје продирању. На отпор Вербера жаићу. Амру и даље хоће да продира али Омар не допушти.

По смрти Омара 644. год. под новим калифом Отманом у Мисир дође за управника војвода Абдалах. У Цариграду влада сенат и реши да предузме напад на Сарацене.

У Мисиру још Амру није ни отишао из Мисира а виз. војска под Јерменом Манојлом са 500 лађа поврати помоћу грчког живаа 645. год. Александрију. Но то је само привидан успех.

Становништво Мисира не прилази за управу Визант. Александријски стано. ници неће уз виз. и пошљу Амру против њих и Амру да истера Виз. војску из Александ. Бој је био код града Никеје. Из почетка Виз. има успеха али у двобоју намаху једног Виз. и једног Сараценског јунака Арапини уби Византинца и сараценска војска јурну на Виз. трупе и Манојло погибе.

Амру поврати Александрију и покори је.

На место код Никију подиже цамију Алахоме милости не успоме ну на победу.

Византиска влада беше предузела напад у Сирију Стријом је управљао Мосавије из дома Омајада.

Мосавија сузби виз. војску и пође у М. Азију и допре до Тифлиса

под Кавказом.

Потом Сарацени предузеше и друге походе по одобрењу Отман. Абдалаха управник Мисира крену се на Африку, њега дочека недалеко од града Суфетуле Глигорије. Али би потучен Глигорије, Сарацени су биту оплачкали, Визацену провинцију опустошили. Око града Капсе опустоше и ближе сазе. Тек онда Абдалах пристане да се повуче и врати Мисир 647 год.

С друге стране Отман беше одступио од политике Омара у једној тачци. Омар не даваше да се гради флота а нови калиф дозволи да се гради флота од 1400 лађа и Кипар оплачка и Константињу 649 год. Затим нападе на острвце Арал и њега оплачка 650 год. Потом Моавије и у М. Азији посла војску и 5000 заробљеника одведе 651 год. Константин беху сада везане руке борбом са папом Мартином а и егзарх олимпије се побуни и доби две године примирја.

У том отпаде од Виз. и признаде Сараценску власт и Јерменски. Тако се побуни Дасегнат и начини уговор са Моавијем да признаду власт Сарацена. 652 год. Константин, се крене у М. Азију и дође у Цезареју Кападочку и не учиниши ништа врати се.

Доципије посла Мавријана да поврате јерменску. Али Мав. рази генерал Абид и овај бега под Кавказ. На мора пак Моавије не мирје. Приреди упад у Сицилију, егзарх олимписки оде да брани Сицилију али је не одбрани. Тамо се окоме и заразе и пропаде и војска 652 год.

Затим Моавије заузео Византијцима острво Род трговачко средиште, на кратко време, истина. Знатно је што је Моавије уништи статуу Зевса од бронзе. Ту статуу продао Јеврејима 654 год. Затим Моавије осмели да се спрема за напад на Цариград и сарцини армаду која се окупи код града феничког Триполиса али Моавије нема успеха. Ову велику армаду његову уништише синови Буциниатора, запаљени је.

Константин сазнавши за намере Моавијеве спреми се за одбрану града и дође са флотом до града Фанекеа у Ликији. Али Моавије посла другу армаду и спорати је под Абулатором Адмиралом и сам крену са војском на Цезареју.

У поморској битци код Фенаке виз. флота би сатрвана. Кос-
су бегу и сам у мело не погибе. Што се спасло име да захвали браћи
е олуцијатора.

Царска лађа западе међу непријатељске лађе. Један од браће
и у лађу и обуће једног војника у цареву униформу и сам по-
бе са тим војником. Сарацени су имали тешких губитака. То је би-
655. год.

Поред ових ових неуспеха Виз. не клону, духом 655. год. спреме
ход против Александрије. Флота пође али ту Виз. нема среће, са
лађе и зађе у Сарацени и виз. флота пропадне.

После свих ових удеса било је среће. У држави Сериценској
постале заплети. Погибе Калифа Отман 656. год. и после смрти за Ка-
фа се прогласи Моавие управ. Сирије син Абу-сотијана поглавице
ме Омајиде.

Моавие се сад издавао да ће Отмана де освети. Други кинди-
је зет Мухамедов Али. Он је био осумњичен да је један од за-
реника који су убили Отмана у Дамску у Куфи, оснује престоницу.
и ја угуши буну у Персији и буну жене Ајеше.

У Ваварији Моавие пође у сусрет Алији и војске се код Си-
ије сукобе.

Јуначки Алија де се не би крв муслименска проливала пред-
и да се двобојом реши. Моавие не приста и поче очајна битка.
Моавие сад изађе са предлогом да се спор реши предлогом избор-
и Корану.

Трупе навале на Алију да прими предлог.

Алију би у комисији од Моав. стране и Абу Муса од стране
ије.

При саставу пресуде подвале Абу Муса и погодба је била у
и Моавие. Алија не приста и муслименски савет је и даде поце-
и два Калифета. После више година нађоше се два патриота што
и Амиру, Алију и Моавие да убију. Моавие и Амиру измекну и Алију
ију.

Сад као калифа оста Моавије од како се нарочито Хасан син
ије одрекао наслеђе.

И сад се уједине под једним калифетом из дома Омејјиде.

На верском пољу расцеп. Он траје и данас. Имамо секту Шијита Алијине присталице и Сунита Мовијеве присталице. Због ове борбе око власти Мовије је мора оставити Кост. и Византију на миру и део је 1000 зл. као данак и по једног коња и роба.

Користећи се овим миром који је добио од Сарацена Кост. савлада буну која је избила код Словена 658. год. Пошто је осигурао М. Азију од напада Сирских Сарацена, пошто је савладао белинске Словене и отпор цркве сузбија, Костентин жели да и запад благовремено осигура од напада Сарацена, Африку и Сицилију.

Ради тога смисли да од Лангсберде бар јужну Италију ослободи и да јужну Италију са Сицилијом и Африком организује војници у Цялину која ће јак отпор давати Мовију.

У овој план унео је доста и личног елемента. У Корфору царске власт се налази у незгодном положају између племића и демок.

Цар није могао развити своју иницијативу по својој жељи. Државна чврста руке осечала се у граду као тиренска, он хоће да и узде и демосу и великешима а они не допуштају. Дале његово поље пепе Мартин и Максиме исповедника распалило је мржњу православне странке у престоници.

На тај пламен мржње налио је ула поступак царев према Теодосију његовом брату.

На заповест цара Павла је на силу ваљаконис Теодосија. После тога цар је опет повратио поверење према брату и мирно прима првачећа из његових руку.

Доцније цар нареди и Теодосија убију 660 год. По једној причи и сам је цар због овога изгубио душевни мир. Вели се, да му се Теодосије јављао ноћу са путиром у руци пуним крвау са речима "Др брате". Костантин мамљен пленом о уједињену Африку и целину и и сенка бртовлава и и због мржње народе реши се да иде из Цариграда и сам оде у Италију. Хтео је да пренесе престоницу на запад јер му се досађало овде да се бори.

Вели се, да је цар плунио на Цариград при каласку и њего.

Он је одлазио из престонице алваћен и се сенатом, великим

и народом.

Видео да његов син у осустау његовом води преговоре са арапским кинифом. Кад је цар звао жену и децу савет им није дао да иду.

Ударили преко Атине у којој се задржавао Костантин све у Теренту искрце и упале у херцегство Беневентанско и опседе Беневентум.

И сам Раинвалд беше тамо син лонгоб. краља Гринвалде.

Син тржеи од оца помоћ и отац посла гласника да јави да помоћ иде. Али Виз. ухвативши гласника и претећи му смрћу нареди му да каже кад се приближи граду, да се град преда јер нема помоћи.

Али овај посланик беше човек и кад је доша пред зидове беневентанске објави скори долазак гринвалде и би погубљен.

Кост. склопи са Раинвалдом примирје и повуче се у Неапољ и на путу издрже сукоб са Комулским војводом.

На Гринвалде под Сабуром посла војску но у Форину 563 год. би побеђен.

После ових неуспеха окане се да престоницу преле у Рим, он само сирати у Рим.

Борба с црквом би сломљена и папа укаже поштовање цару. Од Рима одузе драгоцене успомене као металне статуе и друге драгоцености и посла их у Цариград.

Ка Рима Кост. преко Регијуме пређе у Сицилију. Ту сад беху упали Сарацини.

Цар доиста створи од јуж. Италије војнички центар из кога ће да брани Виз. запад.

Јужну Италију, Сицилију и Африку споји у једну провинцију.

Но цар се и на западу показвао чврстим човеком и то га је сномилало.

Ударио је тешке данке да би се војнички спремио. Извори кажу да су и жене и деца продавани само да би скупио новце.

Од тог новца спреми велику војску и 2 флоте, али је заборавао шта значи у рату и расположење самих крајева које хоће да брани.

Африке уведена због верских говења а и штете јој тешко пад-

Арапи из Мисире беху у ово доба већ продрили дубље у Африку и Визанцију освоје и Картагину. Кост. успе да Картагину поврати али са флотом нема среће, једну разби буре а другу Сарацини.

Ипак Сарацини док је Кост. био жив не успеју даље у Африци. Око неко је отишао на запад Сарацини на Истоку плаве али то су само појаве. 665 год. они продру у М. Азију и одведоме доста станов. у робство.

Облер Ехмен проведе 664 и 5 год. на виз. земљишту чему придоше и 5.000 балканских Словене. Око Агенеје не наместа под Бусурум 665 и 7 год. напад Сарацина. Сапор Песијанац је се трудио на граници Јерменске. Овеј понуди услуге Моавију, да освоји империју а тражи да га Моавије помогне да се одржи против царства и син Кост. Костантија посла посланство Моавију да га одврати али овеј неће и посла трупе под Фаладом и Кост. посла под Нићифором војску.

Ствар је била опасна али случај олакша ситуацију. Сапоре кога уби. Фаладо доби помоћ од Шавијима син јавида се војском и Сарац. до Халкедона дођу. Кост. је ипак успео да успешно води дефанзиву против Сарацина.

Док је Кост. ратовао на истоку и Африци њему смета монофизитски спор а нарочито је тај спор у Африци подграђиван. Африка је била гневдо нашег православног гледишта. Стуб тога Халкедонског православља био је Максим Исповедник. Овеј Максим у јавној препирци коју је имао са патријархом Пиром око Монотелитства победе патријерха и папи Тодору у Рим не покајање одведе га.

Када је доша у близину Платона егзарха равенског поново пређе Пир у монофизитство. На миг Максима сабрани су се сабори етичких епископа у Картагини и донесу проклетство над монотелитством. То објаве 646 год. папи Павлу и цару.

Кост. IV. био је политичар и нема воље за теолошке спорове у њима гледе досаду и сметњу у борби са Сарацинима.

Последице целог спора беше, да се духовништво поцепало а то беше баш у време када је империји требало као целина да се бори са Сарацинима.

Цар изгуби најзад отпорност и у договору са патријархом Павлом

реди да се врате Св. Софије скине Ирек, ектезе. Петријарх по наредби
 свој састави други акт и цар га издаје као свој указ који је наз-
 ван "Константинов тип."

Ту забрањује препирку о једној и двема коњима Христовим 648.
 и да се тај тип, који изазове буру у хришћ. цркви Максим одрече цару
 да се не меша у црквене ствари.

Тодор папа збаци петријарха Павла. Наследник Тодоров папа Мар-
 тин у Царству сазове сабор епископа и баци проклетство на Павла и на
 Јерусалим и мртве Моноотелите и осуди Костентина IV. Кост. у Италији нареди
 да папски Олимпију да уведе тип у Италију, а у случају да се папа Мар-
 тин одупре, да га ухвати и у Цариград испрати.

Прича се да је Олимпију слао штитоношу у цркву да га убију.
 Прича се како се штитоноша увек засењавао вид кад је нишанио на папу.
 Штитоноша то исприча Олимпију и Олимп. одустане од цара. Сеопшти пе-
 ча о убиству са стране Костентинове. Али то је све прича.

652. год. умре Олимпије.

Кост. по смрти Олимпије посла у Италију Тодора Калиспиу, он
 врати папу и посла у Цариград. Тад је Мартин био болестан и испрати
 653 год. у Цариград.

Папа би уз пут задржан на острву Наксу више од годину дана.

Кад је стигао у Цар. био је бачен у затвор више од 3 мес. да
 га чека на суђење. Овим оптужбама хоће Кост. да омекиша отпор још пре
 суђења.

Папу Март изведоше пред суд. Суд се састојао из царског са-
 вешника, разнишара и др. Судило се у присуству сената и грашког пре-
 ста. Тужба је гласила не за верске кривиче но за великоиздајничке
 кривиче које је папа имао са Олимпијом.

Папи је отежано саслушање и чиме што није смео сести но да
 му је наслонен на 2 стражара. Допуштано му је да се брани и папа до-
 казује да није имао ништа са Олимпијом и како није могао да га спре-
 ни јер он имао егзарх и војску уз се. Затим је папа као пастир
 хришћ. молио судије да не заклина сведоке који га терете, пошто ће
 криво криво крети и омањати душу.

У доњем току одбрана соколар прекиде палу у одбрани и суд се повуче да донесе пресуду, која је гласила, на смрт.

Мартин би изложен исмевању светине. У подруму дође му царски канцелар и обрети му се овим речима: "Ето како те Господ преда у наше руке. Ти си се диго против цара тебе је бог оставио и т.д." Палеокован и спроведен још једном кроз улице у Њелију у коју је тада нут да је ноге орањавио.

У Њелији поред костобоље и децемб. хладноће имао је у друштво најгорих зликоваца.

У сред тих мука за Март. се уздига његов највећи непријатељ патријарх Павле.

Павле је био на смрти. Кост. га посети и да би га обрадовао донесе му вест о победи над папством, али Павле беше већ обузет гневом и рече цару како се он не радује већ сматра то као највећи свој грех. Моли цара да папину пресуду ублажи и претвори у казну изгнанства и да му се олакшају изгнанства и да му се олакшају зликове муке.

Павле умре 654. год. децем. мес. а за новог патријарха дође Пир.

Папи беху одиста олакшали муке и заменили смртну казну прогонством. Али сад дође друга ствар која отежа папи.

Пиру су замарили што је био оставио монотелит. и примио хришћанство. Пир се бранио да му је признање изнуђено и да је папе Тодор то још и Мартин поново дође на суд. Мартин одриче то о Тодору и тражи да га убију јер неће да говори са Пиrom. После неколико месеци Март. би протеран у град Херсон на Криму. Ту папе још 4. мес. живе и 655 г. умре.

Међутим пошто је папа Март. осуђен Кост. успе да огласи Март. за абаченог а изабери Евгенија 654. год. Тодор Келиопа посла и Максим Цариград и 2 следбеника његова два Атанасија и они су били подигнути суђењу. Како су били непомирљиви то и они буду изгнани са Империјом у град Визигу у Тракију. После неког времена над. Макс. би учинио још један покушај да се придобије за монотелитство али Макс. не успева и са једним Атанасијем би протеран још даље у Табирију.

Над Мако. и Атанасијем би и трећи покушај учињен али и овај пут није се ништа успело. Мако. и двојица Атанасије би поднетено да поднису проклетство на цалу и да приме монашество сви чеће и одсеку им језик и десну руку и протера их још даље у Кавкаску тврђаву и Мах. 562. год. умре.

Реформе Кост. на пољу административном

За време Ирак. наследио их као што Перфиригенит каже у спису о темама.

За време Кост. IV. поникла је организација виз. империје по темама. Подела империје на теме.

Империја је још од римских времена од Диоклицјана била подељена и одвојена је цивилна власт од војничке. Јустинијен је по-ускопио неке дијоцезе али Јустинијен је у више провинција спојио војничку и грађанску власт у руке једног управника. Доцније су цареве у том правцу мењали, као Мав. али у главном ствар стоји све до Ирак. онако како је остало од Рим. времена. Кост. је онај правец који је Јустинијен I покренуо продужио и даље извео је ствар до краја, под њим збрисана стара подела империје на префектуре и дијоцезе и на место те поделе досели поделе на стратегије, које ће се доцније назвати темама. По овој реформи онакока било у томе што империја у борби са Сасанима изгуби Сирију, Мисир и делове Африке и Месопотамије.

Мотив главан је и потреба да се империја војнички што чвршће организује и да би се што јаче одбрани напад Сасанског.

Као основа ове поделе може се рећи да је не сасвим непознат принцип но је наслоњен и ранију поделу војну.

Но раније подела војна би сада у главном задржана и као подела на пољу административну поделу.

Говорећи можемо закључити из наших података да су се војне јединице звале стратегије и управници стратегима.

Кме стратег је опет не старе поделе. Так у чл. VII и VIII а виде ове стратегије, све области прозване темама и то на основу тога што је оделече које су на том месту доборосебне звали Темами.

Сваким претварањем пређашњих војних команди у нове единице од-

министративне јединице добиле су ова стратегија. Стратегије анатоли-
ко. То је појас М. Азије које се пружа у Једејско Море кроз средину
на источно до Јерменске.

То је стратегија анатолики никла из спарт. маистра-пери ур-
кубена.

II. страт. јерменских војника, они су чували јерменске границе
развила се из старог маистра реч Армине.

III. страт. опанкијом, она је варваризирање речи опсекиум пос-
тала је из старом маистра минилум-ти презенту у М. Азију се пружа
пored црног и мраморног мора па у Јерменску стратегију.

IV. Кивријетоска страт. Област се назива тако по вароши Киври.
Ово беше средиште монархије, виз. бежу још неке стратегије, оне чине
извештај од ових свих стратегије на зону јој се комендант стратегије
већ велики дунгар. Та се област пружа на југ у М. Азију поред средоз.
мора, од града Милета на исток.

Постала је од провинције коју је Јустинијан отворио из ових
провинци: Карију, Кипер, Ред, Кикладе и Скитију (Добруцу). Скитија је от-
пала.

Из Балкану имам неколико тема.

Из место магистар. маг. миа. реч Илирикум појави се тачка стра-
тегија.

Из ком. маг. иницијале реч Илирикум никла је стратегија. Слејник
обучава у Грчкој и Макед. У Италији је био равенски Азерх у Равени
и у Јужној Италији образују стратег. и добије име Калабрија. На западу
имамо тому од афричких градова и ту је била и Сицилија.

Ове стратегије данас се још из мање јединице и названо су у
брдским крајевима класурима и комендант класур.

Кикладе да ипак ове стратегије нису замениле провинције но
само дијаконе и префектуре.

Догођаји подле Коост. IV у почетку смо споменули да је Коост.
на Сицилији погубио од убистајне руке. Убио га је у купатилу слуга Ан-
дореј разбихши му главу чекином од селуна.

Гарда чека Краља и најзад провала у кабину и нађе Краља
мртвог.

По свој прилици Кост је на Сицилији пао као жртва ~~мисленика~~ ^{мисленика}, пошто његова политика на западу изазива отпор а и велики данци су од појединачног народа које је Кост ударио, да би новца прикупио.

Са народним задовољством се оснива завера и он би убијен. Извори нам не кажу јасно а ово изгледа да је тачно.

Пошто је цар погинуо војска цара била да је сама или завереници прогласе га за цара Јерменина Низиса Сина Кост. IV. Кост. до јури са војском из Цариграда коју је скупио у Сардинији, Африци и Италији и поста са том војском господар у Сицилији.

Том приликом су кажњени многи људи на које је Кост. проумнао да су проузроковачи смрти оца му.

Јустинијан подпомагаше цара и плати главом а син његов Герман опет је кажњен и Кост. се врати у Цариград.

Кад је отишао из Цариграда, отишао је без браде а кад се врати пустио је браду и би прозван Погонат. Кост. је на скоро имао да угуши и још опаснију буну.

Отац његов поред њега оставио је још 2 сина и престо тој двојници треба да припадне, али Кост. да брани титулу цара а сам узме власт у своје руке.

У источној стратегији и анатоличка оделења се побуна против тога, дођу на К. азиску ^{убалу} и траже од цара да са своја два брата влада.

Виз. се удаљила од Рима и карактер сред. вековни све се више истиче.

Кост. који је био велики дипломата прими захтев војске са привидном благонаклоношћу и тражи да се војска врати у анатоличке станове а вође да дођу на одговор.

Али у Сике у Пери освану вође обешене.

Војска анатоличка то чу оклади се и не тражи више тројничку владавину по уреду на небо. Од 669. год. Кост. влада сам а брђа ^{бригу} ^{рирају}. Видећемо да папа Агатон пише дописије не само Кост. но и браћу јер и ах сматра као владатеља.

—680. год. Кост. је и стварно удаљио браћу и део им одсећи носе

постоје остави сину Јустинијану II. Кост. Погонат је владао 661-668 год.
у кигама као Кост. IV. јер нашег правог Кост. IV. називају Костанов
II.

Кост. је био врло знатан владалац mudar и водио је империју
великим успесима.

Најенатији догађаји су.

Борба око Цариграда са Сараценима више година и Сарацени
добили удар а хриш. славе први триумф на Исламом од 672-677 год.

За владе Кост. је и оснивање Бугарске државе у довој Мезији
676 год.

За време Кост. IV. био је VI. Васељенски сабор.

БОРБА ОКО ЦАР. СА САРАЦЕНИМА:

Сарацени сирски и из Мисира нису престали нападати ни по
ти Кост. IV. и ако их је он прилично заузео.

Војвода Ђајало пошто је целу зиму на обали мраморног мора
провео заузео је град Кизик.

Војвода Бусур упао је понова у М. Азију и одвео 6.700 годин
су заробљеника.

Калиф Моазије, би решен да збрише империју тим што ће Цар
освојити.

Припреме одговараху предузећу; јер сукоземна сила сама ни
Абдур-Ахмамом стајаше већ на м. азијској обали Босфора.

Из Сирије изађу 3 сараценске флоте са 3. адмирала од којих
се адмирал Халеб одликовао 672 год.

Пролазећи кроз Дарданеле у Мрам. море: уплови флота и до
Цариград.

У војсци се налазио Језип и свето лице Абу-ајуб и при
Алије 673 год. би војска већ пред Цариградом Кост. се такође
спремно.

Срећом у ово доба инжењер из Сирије Калинион пронађе у
пољу грчку ватру течност, која гори и на води и донесе је Кост.
зај је употреби.

Цар сагради масу лађа, и чамаца снабде их широким
течношћу и смести флоту у Зл. Рог.

Арапска флота од априла до септ. 673. год. напада упорно али Виз. одбија.

Не успевши 673. год. ништа Арапи се повуку у Кизик на зимовник.

674. год. обнове нападе али Виз. одбише нападе.

Рат за освајање Цариг. понавља се више год. све до 676. год.

Сараценска флота оперише и на другој страни и ескадра под Педалом освоји Крит.

Под Цариг. Сарацени небројну масу пораза, изгубили су и вођу Абдир-Ахмана и пророк Абу-Ајуб пао је а муслимани су му гроб забили. Тек под Мухамедом другим би пронађен Абу-Ајубов гроб, где Мухамед II диже Ајубову цамију која и данас постоји.

Сараценска флота најзад није имала више наде да ће освојити Цариг. и пође у Сирију. Али јој не би суђено да тако дође јер прво сура а друго кивириотска флота разби ову сараценску флоту.

И на суву Софијан изгуби 30.000 људи.

За ово време Арапима запрети још опасност на домаку саме Сирије. Многи Ерфани тавриски горшаци ускоче у планину Ливан и ту образоваше ајдучке чете и то су т. зв. Марланти.

Ово се чете растурише по Палестини а њима придођоше и палестински робови и становници Палестине.

Истаклоше у своме програму главну тачку одбрану Хришћ. од Сарацена и ступа у службу код Константина. Поражен овако и на мору и суку Халиф Моавије моли за мир и данак људи.

Кост посланик у Дамаску, престоници Моавијевој утврди мир који ће трајати 30 год. Моавије да плаћа 3.000.000 динара 50 робова и 50 кова 677 год. и Виз. одби Сараценску бујину. Још једном се цеокавало да је Цариград тврђи од свог исламског боса.

Овим одбијањем Сарацена Кост. није само спасао Виз. империју од пропасти па ју је и угледа у хришћ. свету-политао. Посла Виз. ојекну у целом хришћ. свету.

Запад. државе гледаше су са Виз. као ореднице Хришћ. вере, као

бедем хришћанства на истоку.

Сад када су видели да је бод и јак да га ни Ислам не обори
решпект порасте.

Од разних народа Хришћ. и нехришћанских стизаху посланства
Цариград да честитају као Лонгобарди, Визиготи, Авари и др.

За цело ово време борбе на истоку и на западу има борбе
Сараценима.

По смрти оца Константиновог, флота Сараценска пође из Александрије удари на Сицилију и уграби благо које је К. IV. нагомисао.

У исто време и војвода сараценски Окта пође из Дамаска и пође у виз. Африку. И разири Ислам још даље 668 год. запрети и Картагини тамо а Моавије опијен успесима покури се да образује још једну нову провинцију Африкију-Африка и постави за управника Окбу 669. Окба поплави Визацену (Сред. Тунис) у Нумидију и одведе 80000. заробљеника.

Да би трајно задржао освајање у Визацени подиже близу Адријана варош Кануранаваб варош и начини од ње оружницу за давање војскама.

Све до 675. год. Виз. не могаде му стати на пут.

Урођенике Бербере задоби и прошири код њих Ислам. После војне де код Цариг. Кост. хтеде да покуша да поврати Визацену.

Виз. власт успе да задобије понова берберска племена.

Новим походом продре далеко на запад у Мароко али враћајући се погуби Окба.

И Виз. и берберска племена догоше главе, навалише на Сарацине и истерају их из Канурана. У Визацени се оснује берберска државина Африци.

Моавије умре 680. год. и Јосип, син га наследи.

Али ово се учини згодан тренутак те не признаху Језипа и Медије повваху Хусеина сина Алијиног и прогласе га за Калифу.

Језипином војска код Коре-е ухвати и убије Хусеина 680.

Кад је ова буна угушена дође нова.

Против Језипа побуни се војвода Абдалах син Зубеирев.

683. год. умре син Језил.

У таквим приликама Абден-Мелик наследи Језила и обновио је од
7. год. али под промененим условима. Калифа има да плаћа дневно де-
по литру злата на дан по једног коња и 1 роба.

685. год. је обновљен у време Кост. Пољовита.

Оновљене Бугарске државе на зем. рим. империје.

Два истор. хроничера Теофан и патријарх Никифор причају нам
у Бугарима 7. века. За владе К. IV. умро је Кузрат поглавица Бу-
ре и Кутрубера на европском мору с две стране реке Дана.

Кузрат остави 5 синов као наследника и остави им завет да се
деле и не село.

Од ових синова само најстарији поступи по завету Бајак или
Бајен а остали се поделили и одсели. Други син Котрат пређе на дру-

обаву док и пресли се на тој обали реке.

Теофи син Аспарух напусти се у углу данашње Бесарабије из-
у Дунаја и Дунава.

Четврти син оде у Панонију подчини се Аварима

Пети оде у Италију и у Пентапољу се настани. Колико се данас
на судити то су побркани бајке се стварним догађајима из мог 7.
А прича је постала, да би се њоме објаснило 5 бугарских разних
еде по равни крајевима у 7. веку тако о бугарском насељу на Азо-
и црном мору знамо још раније, то је велика Бугарска. Ту су Аз-
крајем IX. в. Ислам дошли.

Кузрат то је наш Курт кога смо још под Ирак помицали он је
по под Ирак. и није владео над Бугарима у Азовском Мору но над
Бугарима у Бесарабији. Бајен је замислила личност Котрат је такође
познато лице и име му од имена кутругулури Буг. племена. Насела
Бугарско постојало је још пре 7. века.

У Бесарабијусу Бугари дошли још у V веку

Аспарух или Испарух не само што није одио Бугаре у Бесара-
и мо се под њим у веку V преселе у доњу Мизију

И за преносне Бугари знамо пре 7. века Само насеље Бугара у
Пентапољу је из 7. века. То ће насеље бити свакојак о сеобни Бугари

постати за време погуб. краља Гримвалда.

Група Бугара упала је у војводину Беневентанску и населила се у време К. Пагон.

Бугари у Бесарабији упадају у Мезију.

Кост. V. Погонат одлучи да учини крај бугарским упадима што ће их назвати у самој земљи и упути се у Бесарабију.

Бугари кад су видели царску војску и флоту посакривају се по неприступачним местима и цар их опседне. Али по несрећи Кост. веће ноге и он оде у Месинбрију да се лечи а војску остави да појача опсаду.

Једно коњичко одељење схвати ово као бегство и сви побегоше и тиме учинише да се цела војска даде у бегство.

Бугари кад то видеше изађоше из тврђава на потукоше и на војску и терајући остаток војске продру у Мезију и дођу до Верне сепарог Сдиса.

Аспарху се сад допде у Мизијској покрајини и одлучи да се одвоји од осталих бугара.

У самој Мизији још од Ирек. времена продирали су махом Словени из Влашке.

Помишља се да су ту живели 7 племена Слов. Бугари их покоре и уједини своје градове по Мезији.

Кост. не може ништа и да би спасао Тракију реши се да преговара и да им призна насеља у Тракији и састави мир 689. год. и бугарски призна постојање на Балканском полуострву на границама виз. империје.

Тај је догађај важан и за Балк. полуострво и за историју Виз.

У Бугарској никад је такмац за насло племена а и Виз. није део у Бугарина добила краљевина.

Бугари се осмеле да престоју на Балкану и Виз. се бори са Бугарима у IX и X в. уништи бугарску државу под Василијем Македонским запад Бугарску Слов. племена која су Бугарима веома била важна и над њима господари.

Та Словени пре Бугара нису могли сами да оснују државу већ су се у племенској поцепаности и дочекали да дођу Бугари и да их

они уједине.

Имамо сличан случај код Руоа и тамо слов.плем.не уједине се сами но им Пормани оснују државу. За време Кост.Полоната имала је варош Солун великих борби са слов.племенима, којима су се и Авари и Бугари придружили.

Слов. нападају на Солун да га освоје. У, хитајама Св.Димитрија забележено је да су сви напади одбијени помоћу заштитнице Св.Димитрија. Једном навалом Слов.опкоде и са суха мора и 675 год. опколе град али Слов.флоту разби буре а Солунани приликом опседа из града разбију војску и војводу Ханума узврате кога жене заспу камењем. Македонски Слов.иноу се уплашиши и 677 год. понова напад са аварским и бугарским групама али опет беху одбијени.

Неко време је трајао мир, али на Солун напће земљотрес и разори цркву Св.Димитрија, Епископ Јован умре.

По Солуну се Первун слободно шетао као у време мигра. Али Командант Солуна Харије посумња у њега и спроведе га у Цариград, овај покуша да бега и убију га.

Словени се навуто и Рункини и Салудати и Велогезити и др.ло куче и опколе град.

Солун има одржи опсаду 2 год. и био је притењен скоро да се преда али Св.Димитрије посеја неслогу у непријатељски табор и сви оду то је било 680 год.

Године 681 понова нападају и Св.Димитрија поново одби напад и обала Виз. у Јелојском мору Јонском мору, нападају. VI. васељенски сабор.

И сад стајше на дневном реду монотеистички спор. Папа Виталијан беше Прогоната задужио услугама док је на Сицилији био.

Папа се отворено изјави против монотеистичтва али Тодор Цариградски и антихански махарије 680 год. набринуше Виталијана из помена у цркви и запад.

К. Полонат морао је заузети неки положај. По путу који је Поланат изабрао види се да је био сада политичар.

Он није хтео да се стави на страну монотеистичтва већ да се

црква сама уреди.

Разлог био је умесан. Ирак и Сергије кад су монотелитско и енергитско питање покретали хтели су на верском пољу дати уступак провинци, да би источ. провинци Доције чвршће привезали за империју.

Од како су Сарацени Мисир и Сирију освојили монотелитски спор изгубио је политички циљ јер нема шта да се ујединије јер је туђе, само Јерменска остала.

Монофизитски спор удаљио је запад од империје.

Кост. неће да ломе копља за монотелитство и пусти цркву да на сабору васељенском сама реши.

У томе смислу Кост. учини предлог папи Аџатону да се 686 год сазове васељ. сабор. Папа приста на предлог и да запад црква не би дошла без ранијег објашњења, сазва у Латерану број запад епископа нове гледиште да су против монотелитства. Тој епископи нису дошли тамо су држали месни сабори. Тако у Ексавор Тома Контеберијски сабор у милану. Папа посла акта сабора латеранског цару против монотелитства. Папино писмо је адресовано не само Кост. но и Враћа Ирак. и Тиберију. Кад су папски представници донели писмо Кост. народи патријарху Ворџу да сазове епископе у Цариград. И 680 год. скупи се Цариг. велики број епископа било их је 174 на последњој седници. Ту су држали 18 седница, како су патријарх цариг. и патријарх антиохијски лично присуствовали а парт. Алексо. патр. Јесуралимски послао посланике ово је био туп васељенски сабор а Кост. После дужег омишљања цар и патријарх Ворџе приста да одустане од монотелитства, други стуб монотелитства Макарије антиохијски да пристаје, прихватио је само богочовечанску Христ. а није говорио ни о броју 1 ни о броју 2. Сабор га збаци и постави епископа Стефана Каринског Палихонин. монотелита покуши се да сабору чудом покаже колико је монотелитство вере истинит и да ће мртваца васкрснути, али без успеха. Сабор прогласи веровање у две воље а Павла, Сергија, Пира и Кира и палу Хонорије осуди. Тако Кост. допусти на вер. пољу да рим. запад победи византиски исток али је склонио спор монотелитски. Тако је мир у цркви васпостављен али не друго и био је папство на овом сабору победило ипак је

нило консеџији која му је чинила велике незгоде а то је што је муштио да се Хонорије прокуне. На ватиканском сабору у Риму била је опозиција и људи се ухватили за овај случај да је један папа зван и зато иде тешко до догмат о непогрешивости папе и пре тога Кардинал Варонт покушао је да докаже да овај случај није истинит, да докаже како је Теодор своје име избрисао а поднето Хонорије. Јустинијан II од 685-695. први пут а повратио се 705-711 год. Погонат створио је сигурност у империји и споља и изнутра. Теодор 688 укре а сину Јустинијану престо остави, мада је имао и још два брата. Као задатак му и дед и Јустинијан доде у 16 година на престо. Силна воља коју он видео код свих чл. Ираклијас прела се и на Јустинијана али на крају он није наследио и његов кет, разборитост и зато се нагомилана енергија изливала у необузданим страстима у питијанству владавином, о светобудности у ображености. Чисто је кобио што је имао име Јуст. Јер лично по имену на Јуст. Ираклоне и делима да га достигне, али нису сад била та времена. Радо зида. Сазидео је чувену златну салу у цар. двору. Оженио се антуристички хазарском принцезом сестром хазарског Кана. По улогу на Јуст. II. водно је оштру политику према папама. Так је теор. име Теодора по угледу на жену Јуст. II. Имао је рат у Јазици. Био је бити реформатор ур. законодавства, имао је чиновничке глосије. Као што је Јуст. II. за мин. финанси. имао Јована Кападоцког. Јуст. II. имао је 2 људска чудовишта. За мин. држав. финанси. Теодос. алумата, који је збацио мантију. А министар његових личних финанси. био је Евнух Стефан персијанац. У виз. се делио министар фин. правних од министра приватн. и финанси. царевих. Саколар министар правних царевих беше. Теодот је узимао новац за државу од грађана се обзира на законе државе. Државне дужности ако не би платили дуг био их на страшне казне. Оштећена му је казна било да обеси меду, да га качи под ветром и да их тако постепено дином угуши. Евнух Стефан је био право страшило за двор царски, држите и мали и велики. Једном кад Јуст. није био ту и мати кралица Анастасија извуче батина од њега. Осим ова два чудовишта био је и префект градошки, који је лично масу људи у тамнице и то из величанске странке. Сваки нечовек и чинов. но заглаче само на себе народну мржу но и на цара.

У свом политичком делу Јуст. је учинио крупне погрешке на својој политици и то све услед уображености. Према Арапима водио је политику. Откаже мир Абдул-Мелику и посла команданта анатолијске војске Леонтида Исавријанца на Јерменску. Леонтид оде поби Савине, опљачка провинцију продре у Албанију у Ираканију и чак у Мидију. Абдул-Мелик беше заузет унутрашњим заплетима али и сам одговорио пријатељски према Јуст. Заузме Киркио и Антиохију у Сирији од Јуст. Калифа уједино замоли Јуст. за мир да се обнови Јуст. пристоји на нови мир под условима. Да Калифа дели приходе са царем од Јерменске и Кипра. Да да је дневни данак од 1000 за византијанима од 15000 динара по кова и једног роба. А Јуст. II прими обавезу, да сирске границе повуче Марданте, који су чували границу сараценских Мосулета у Киликији до Јерменске 686 год. Јуст. II се пограбио за данак а није ни в. Марданте јер су били монофизити и приста на слов. "удивага" је резниот са којом је Јуст. запео да изврши погубљење Растора потпуно Мардантове чете. Неке чете од њих узмо у Јерменску, неке у М. Азију и тракију и сам на границу Јерменску, да услот до краја изврши 687 год. би то растурала чета. Раскине и са Бугарима и пође на њих. Бугари изађоше на сусрет али их победи. При повратку Јуст. није на заседу и изгуби велики део војске. Нападе и на Словене око Солуна и њих у том рату заробио трдесет заробљеника и насили их у атинској дели у М. Азији 688 год. За поборка опет са Абдул-меликом. Хтеде да пресели станов Кипра у М. Азију и оправи флоту да их пребаци. По уговору од 686 год. Кипр по и Сараци и виз. земљаните и без питања Сараценије смео сам да изи. Али не беше великих последица захваљујући случају. Због набуна на буру и потоци се велики део лађа са Египћанима и остатак се врати на острво. Абдул-Мелик моли опет за мир и годна данак у арап. новцу, који је он први сковано. Јуст. II није прихватио и три месеца знатинке на послетку да молбу Абдул Мелиха прими данак и да се мир до 690 год. Јуст. скупи војску и позва он Марданте који је населио у атинској дели, састави лахке корпус и повери га на водајуки се у две слов. групе реши се да раскине мир са Абдул-

Меликом и то коначно? Прво цар покуша понова да пресели Кипране и
испаде му за руком, посла флоту и пресели их у М. Азију заједно са
визовим епископом. Населе се у граду Јустинианову близу Ларда-
нела. Но Кипрани се после неколико година врате поново на Кипар?

Са слов. корпусом и виз. војницом у М. Азију, уђе у Килики-
ју и утабори се код Севасте. Абдул-Мелих тражи мир али у залуд. Зато
и Калифа оправи војску под вођством Мухамедовим и дођу код Сева-
сте. Мухамед обнови молбе код Јуст. за мир а Јуст ни да чује. Сара-
цени обавезивши коње уговор од мира од 686 год. нападоше на виз. вој-
ску. Абдул-Мелих и Мухамед нахот опколише, задобише Невула и Невуло
учини издају? Сарацени због ове издаје победе Јуст и Јуст се остат-
ним врати се на Анатол. обали поби све Словене који икоу стити
да са Невулом пређу Сарац. 692 год. Одјек овога пораза била је буна
у Јерменској ту се Спихад Персијанац побунио против виз. власти, ду-
оти Арапе у ту тако звану IV Јерменску и ту Мухамед опустоши и про-
дру у области виз. земље 693 год. Затим Мухамед приреди упад у М.
Азију 694 год. понова поплави виз. део Јерменске. На цркви пољу имамо
велики сабор квинкесетум. Као год што је Јуст. II био кодификатор
световног законодавства, тако исто Јуст. II хоће цркв. закон да рефо-
рише. 691 год. сазове сабор. Сабор у главном само допуни каноне. За-
кон би V вас. сабора зато се и зове квинкесетум. Сабор је седнице
држао у палати тако званој, Зала под кубетом. Зато се по томе месту
зове синоди Трухану. Јуст. теро да сабор буде васеленски али *показује*
Сергије одби да потпише саборску акта због решења саборског што се
целибат укинуо и што се царски престо са рим. престолом изједначио
Јуст. покуша сином да га натера и посла у Рим равенског егзарха
Захарија да га сином примора да потпише или пошље нему у Цариград.
Захарије ало пређе, егзарха и рим. станов. против него и он моли
папу да се спасе. Јуст. синими друге мере али би оборен с престола
695 год. Решења овог *труханског сабора* веома су значајна сабор се кул-
турног историје јер сабор је чинио да реформише морал у цркви. Цркве
имају велике догматичке борбе, изгубила је из вида како стоји ствар
са моралом, и зато је у цркви у моралном погледу врло жалосно?
Саборска акта додасе казне против кенорале у цркви и показују нам

што је све било у цркви? На верском пољу имамо знатну појаву ја
 ља се секта Павликијанаца, који ће у доцнијем средњем
 веку играти главну улогу. Оснивач ове секте био је Константин
 црквеним именом Силван, радом из Монахалиса у Кападокији. Живео је
 за време Кост. IV али секта се није прозвала по његовом имену
 се прозове по поглавци Павликију, који живи у време Јуст. III.
 У Каваси у Јерменској 660 год. оснује своју секту и путује по
 точним крајевима 80 год. и посади клице своје науке. Због осуди
 у споменима о овој секти незнамо шта су учинили. Виз. су павли
 кијанску јерес изједначавали са манихејцима и казваху их сирд
 Манихејску јерес у III в. после Христа основао је мајес о главно
 учење беше. Да је како принцип добра тако и принцип зла вајкава
 ни у свету и да ће трајати вечно. У новије време нађена је књи
 жључ истине и у њој налазимо да се Павликијанци бране, да им је
 учење исто као и Манихејско. По тој књизи излази да је главна гр
 на Павличански јереси била стара јерес т.е. звани адопционизам
 II века по Христу. Сви су исповедали да је Христос од 30 год.
 обичан човек и да га је на крстелу Бог успио и поклатио му бо
 жанску природу. Представник Павле и Грци који тврде да су
 Павличанци Манихејци имаће у неколико права. По виз. изворима Пав
 ликијанци осим овог учења исповедају и друго различито од Христ
 овог учења. Неверују у девићанство Марије, не признају црквене
 кад је Јуст. дошао затекао је секту ову доста развијену и гома
 кад је Константин Силван вратио се са путовања на земљиште
 или персијско идући у град Кохони Јуст. нареди да га затворе
 образован суд и осуди га на смрт. Цар посла чиновника Симона да
 врши смртну казну. Симон дошавши позва Силвана и нареди ученици
 његовим да га сами убију. Ученици одрекоше и потпуносе осим
 Јуста који уби Константина Силвана. Као год што је Јуст. био
 Јуда тако исто и Симон поста други Павле. Овај од гонница Павле
 овој јереси поста најватренији црквени поглавица у Каваси. Јуст.
 нареди га и њега потпуно и црква у Каваси би разрушена.
 Следбеник Симон Павликије био је још ватренији и ширењу јереси
 и своје име даде јереси. После њега дошао је син Генесије

II. За владе Јустинијевине је с пољом осиромашила од пореза у рату са Саврецима а изнутра тиранство је досађало царевима. Војводе Леонтије Командант азијатских трупа, пореклом Исавријанац, бије је био у немилост код цара и Јустиније осуди на трогодишњи затвор 695 год. Како је једне ноћи заповест од цара, да се Леонтије пусти и постави га за команданта Јеладке стратегије и да се са 3 брзе лађе одмах крене на дужност. Леонтије схватио ова заповест не крије у себи намеру Јустинија да га потуби и сврати пре то што ће отпловити код своја два пријатеља. Један је био калуђер и астроном а други бивши мисионар. Они пријатељи облажаху га док је био у затвору и храбрили су га проричући му, да ће једног дана и цар постати. Леонтије сад саопшти заповест цареву и рече им како се боји да га не потуби цар. Уједно им је пробацивао, да им пророчанство није истинито. Но пријатељи му рекоше, да је тек сад прилика, да се пророчанство испуни. Леонтије под оружјем оде у градоку палату преторију. Ту латинском доставом поручи префекту, да цар чека пред вратима, а кад овај изађе, он га веза и продре сам у палату. Ту он и пристаљаци негово, попуштају масу заробљеника апсолутиста, велике господстине, официре и војника. Леонт, са масом апсолутиста, и својим пристаљацима крене се патријарху Калинику да и њега задобије силом или милом. Калиник још пре тога заплашен намером Јустинија цео Цариград мете под нок и није било тешко Леонту да га задобије. Одатле са патријархом упуте се у Св. Софију а уз пут његови агенти позову и масу света и оду у Св. Софију. Ту Калиник благослови буну Леонту. Против Јустинија бунтовници се упуте у Хиподром. Пред зору и Јустиније ухваћен и доведен пред цара Леонтија. По Леонту заповести одоцу Јустинија и Јосиф али у блажој мери је сигурно било. Јор видимо дошпије да се Јустиније враћа на престо. Тако онакавог протерају га на Ерим у Херсон. У Виз. завлада Леонтије Исавријанац. Пристаљаци Јустинија а Теодора и Стефана министри јавно снажи. Падам Јустиније прекида се династ. Ираклијева, династ. снажна, која је виз у највећим кризама одржала. Визе се та династ. и не враћа осим што се Јустиније враћа на б. год. Зад се на престоу Цариград, мењају често императори и то путем преврата које војева врши. То траје 20 год. познато под именом анархистична монархија. Срушена је асоцијална

у војсци а тиме је војна снага ослабљена. Том честом променом а и због слабљења војне снаге Сарацени дику главу, они за време оних 20. год. покушавају да освоје Цариград. Цар Лав III Сирац, погрешно назван исоавријанац 717. год. заснује нову династију Сироку, која у овом времену влада. Леонтије од 695-698. Под овим првим царем 20. год. анарх. монархије, Византији пропаде коначно провинције Африка и Сирија због с тим и цар изгуби престо. У Африци Ахмед имао је великих успеха, као при повратку са једне експедиције погине. И отвори у Африци иду унутраг. Берберска држава основана. Под Јуст III умре у 717. год. и син Исидор наследи га а с њиме пропаде и снага берберска држава ослаби. Виз. се користи те освоји делове Визацени, али се Бербери наскоро уједине под предводништвом Краљице Кохене. Виз. су били потпуно тучени па су закључили погодбу са Кохеном. И у Визацени (Тунис) владају виз. и Бербери по тој погодби. Али Калифа Абден-Мелик остави управнику мисира Хасану на расположење годишњи приход од Мисирске провинције и 40.000. војске да продре у Африку и уништи власт виз. и берберску. Хасан провали у Визацену и опустоши земљу а под Леонтијем нападе на Картагину и опседе је. Афрички аквади упусти се у битку али би побеђени и Картагинаде Хасану у руке. 697. год. Леонтија Хасан посла под Јованом патрицијем цариградоку и сараценоку флоту и ишански визиготи помагашу га. Хасан затвори улаз у пристаниште катагинско, гвозденим ланцима али Јован ипак провали и уђе у Картагину и поврати је. Мало за тим паде му у руке и други градови у Визацени. 697. год. наскоро и берберска Кохена разби ха Хасана и Сарацени иду из Африке. наскоро Хасан остави се на чело поморске и сухоzemне силе и поново врати у Африку. Патриције Јован беше сад слабији и бежи из Картаг. Хасан освоји град и снажи га. пропаде древна насеобина Дидалџина, а оста пушта за више од 3. мил. све до Х в. док је не насели Калиф по дома Фатимида. Хасан освоји и друге тврђаве у Африци. Тако сад виз. стратегију афричку преставља сада само град Цонста (данашњи Констант). И ако су Арапи протерали Византијане из Африке још нису они сами загосподарили јер се боре са урџоминцима и тек 708. год. коначно завладају Арапи Африку. Јован пође у Цариград да од цара тражи помоћ, али када је на Кр.

домашно, војска се побуни против Леонтија јер на оне од страна због неуспеха да му изађу пред очи и прогласе друнгара кривирјатске флоте Абонаре и даду му име Тиберије. Тако сад се Ансинаром креће се флота под Цариград, дође у Злати и код Бике се увести. Престоница је и кугом ослабљена, али ипак Леонтије за неко време брани царит. зидове. Но Ансинарх потом прође и у влахернском предграђу отвори му се капије и он продре у град. Леонт Тухнат да му се осече нос и посла га на заточење у манастир Света Дамаска. Пристажице Леонтијеве казни и за цара дође Германец Ансинар. Тиберије III од 898-905 год. За време ово владеевине Тиберије није учинио велике потребе није имао великих губитака. У спољној политици има пораза али нису тежки. Пошто се утврдио на престолу постави у анатолиској области за отаца брата Ираклија врхо способног војсковођу и повери му одбиту Мавра од Сарацина. Абдел-Мелик нишаде туне руке посла. Буна у Персији и куга у Калифату вазнаху му руке. Он не многи да нападе на Византију. Ираклијевали у Сарацезије у Сирију до Самосате и са племеном врати се кући. Арапска војска у Киликији заузео пред Мосулет-ом 901 год. IV Јерменска упр. Вана примамо и овај прође на отаца у Сарацона. До душе ускоро дотече Јерменска јером Сарацина и враже од Тиберије заштиту и добише је. Јерменску Мухамед 903 год. Пусто-ми. Визант. војвода Ираклија одржа победу у Киликији 904 год. Ирак-лију стаде задавати брете Јуст. II прогнани у Херсон. Јуст. II је у Херсону јавно говорио да има намеру да се врати на престо. Херсонци се наплаше да они не буду изжњени и гледају да се кур-тулишу овог изваног госта. Јуст. II то осети и побеже из Херсона на Петраксискиот Готина на другу страну кримског Босфора. Одатле посла вудо хазарском кану и тражи заштиту. Кан приста да му помогне и позва Јуст. на свој двор Јуст. оле и у знак пријатељства ошени се сватром Кановом. Како хазарска принцеза није била криво-он јој даде име Теодора. Затим Кан настави вата у граду Фангори на кримском Босфору на северу Тиберије међутим стале навазивати на хазар Кана, да му за богате поклоне изда Јуст. Хазарски кан се у почетку опира али пристаје. Да би извео на леп начин он посла граду Јуст. II да га тобож чува од Виз. а тајно изда малог да га убије и команданту града Босфора то исто нареди. Но неко на

хазарском двору изда то Теодори а Теодора кажа Јуст. II Јустинијан II позва команданта града Востора и команд. града конопцем их сам удави; затим се кришом привуче Херсону изазва своје присталице седне у чамце и отиште се Црним морем пут ушћа Дунава. Кад је ова смола дружина прешла ушће Двестра и Двестра поче бура и бежу у опасности. Прича се да је неки од присталица узвикнуо цару, да се цар заветује да неће противицима ништа учинити ако се врати на престо а Јуст. одговори: „Бог нека ме овде потопа ако икоме опростим“. Бура стаде и ова се дружина дочепа Дунавског ушћа. Одати Јуст. поручи бугарском. Кану Торвелу да га прими и да му помоћи, да поврати престо. Торвел га позва на двор 704. год. и ту презими. А кад ће год. у пролеће Јуст. са Торвелом паде под Цариград. За неколико дана Јуст. опомиње грађане цариградске да се предаду, али Цариграђани одговараху с посмехом са зидина. Јуст. кроз цариградски водовод продре са присталицама у град и изазва забуну отвори капију паде у његове руке 705. год. У Влахериској палати са привремено настан и од тад почиње II влада Јуст. Јуст. нису могле да сталом ни 10-год. проведених у изгнанству, остао је стари тиранин. Он је потпуно своју владу осветама над противницима, каквава је читаве градове и водио против њих експедиције и као звер не показујући милости дес живаљ у граду сатира је. У тим експедицијама није сасвим сретан, а војска је десеткована које од буне, које од рата. То допринело те је сасвим војна снага упропашћена. Први проблем после 20. год. анарх. монарх. био би да се понова дисциплинира војска. Цар царски одужио Торвелу, јер Торвел оде натоварен силним благом и титулом Цезара. Збачени Тиберије у Аполинију Витинску побеже а Јуст. II нареди да га ухвате и доведу му. II Леонтије довуче из манастира. Јуст. II изведе ова два узурпатора које светиња рукаше и у част Јуст. приреди свечаности у Хипатрону. Цар учествује у свечаности стојећи на вратима оба узурпатора. Тиберијев брат Ираклије би доведен из Тракије и њега са његовим присталицама обеси; Емилијан патријарха ослободи и посла у Рим а на његово место доведе калуђера Кира из Анастиде град на Црном Мору. Тај калуђер је Јуст. прорекао да ће се повратити на престо. Сем тога Јуст. осветољубље граничи се са

удилом, казни присталице и једном и другом предходника Јуст. II. ни
Теодору није заборавио, посла по њу да је доведу јер је био вратио
на хазарски двор кад је чуо да је хаз. Кан. против њега. Прва флота
послана за Теодору пропаде од буре али другом флотом стиге Теодора
у Смирни и Јуст. их крунише за Августе. После Цариграда дођу други
градови на ред да плате цару. Замерица му се Равена уз Сергије. А
против Јуст. у спором Равена је била одушевљена кад је Јуст.
обачен. Јуст. посла експедицију преко Смирнице под заповеђеништвом
патриција Тодора. Тодор, измама пред Равену прваке и архиепископа
великог код Класика пристаништа они дођу на тобожњу гозбу, Тодор
их похвата и баца у лађе и посла Јуст. а Равену запали. Архиепископа
великог ослепи и пошаље у Понтијску провинцију у М. Азију. Сад он да
савети Херсону и Восфору да би задовољно своје осветолюбље оп-
ремили огромну флоту од сваковрсних лађа и 100.000, адмирал флоте па-
триције Стефан. Цар га овласти да цео живаљ уништи и у Херсону и
Восфору и да за управника града Херсона Стапара Илију настави. Цар
е предао Стефану Вардана Јерменина и доцнијег цара Филипка и
послао га на острво Кефалонију у изгнанство јер се Вардану често
приснивало да ће бити цар. Стефан кад је дошао у Херсон лако савла-
да тврђаву изнео је опседне ствари са собом и ухвати управника Хер-
сона. Тумдуна штићеника хазарског Кана. Осим тога он је још ухватио и
млада Зојла и још 40. угледних људи. Следујући царској нареди Сте-
фан на ражу испече седам љди и у море баца а 20. везаше за чамце на
везане камењем и потопи. Уби све одрасле грађане у Херсону, а омла-
дину у робље преобрати и постави Илију Стапара ађутанца за управни-
ка. Јуст. је и то мало а цар позва Стефана да га казни и Стефан пође
али бура потопи велики број лађа и 70.000 људи. Јуст. од жеђи за
светом подижао је, он приреди поход против Херсона да га сасвим
уништи. На такву цареву заповест изда цара Илија и у друштву са Вар-
даном утврди се у граду, обнови градске ^{башње} и обрати се Хазарима за
помоћ. Јуст. посла још неколико лађа са 300 људи. Ту малу флоту пред-
водили су Ђорђе Сирац и град. префект Јован и командант трачких
војска Христифор. Имали су да умире хазаре и да ухвате Илију и Вар-
дана и да их пошаљу цару а водили су Зојла и тумдуна да их врате ма

своје место. Кад је мала флота дошла Херсонци преговарају и захте-
вају да саме дођу експедиције. Њима ови и дођу али Херсонци Ђорђа и
Јована погубе а Тундула, Зоила и Христифора испошаљу Хазарима, ухвати-
х оних 300. људи са флоте и њих Хазарима предадоше и ови их погубе.
Херсонци са осталим варошима у близини, прогласе Јуст. за збаченог
а Вержана прогласе за цара. Када је о томе дошао глас у Цариград.
Јуст. да би се Илији осветио поби децу његову а да би га увредио
силом венча жену његову за кућара индијанца. Опреди се против Хе-
сона и Марву повери, да збрише станов. и да Илију пошаље у Цариград
а да њега писмима извештава. Мавро оде пред Херсон и помоћу опсадних
справа освоји неколико херсонлових кула, а Вардан побегне у Хаварски
двор и тражи помоћи. Мавро виде да не може освојити а не смеде се
вратити Јуст. и приста и сам уз буну и призна Вардана. Сама војска
даде Вардану римско име Филипик. Вардан није био ту и бунтовници
тражи цара. Хазарски Кан га хтеде пустити без дате заклетве да му
неће ништа учинити и јом да новац као јемство. Кад је све добио
Хаз. Кан га пусти. Затим са флотом крене се Филипик на Цариград. Дошао
је и Јуст. посумњао у верност Мавра и спрема се да се брани. Потражи
помоћ од Первеха и овај му посла 3.000 људи, скупи јом трупе из Гел-
тиске и трачке области и пређе у М. Азију. Војску остави у Ви-
тикији на Димитријском полу да логорује и сам код Синапе на Прион-
Мору изађе да пази шта се на Криму дешава. Посматрао је свакога дана
и једног дана угледа флоту. Наши извори веле да је цар шкргутио
зубима и упутио се у Витикију војсци, али војска без препрека дође
у Цариград. Како се су Јуст. присталице у Цариграду и управник ото-
манске војске Вазвагурије. Филипик посла Илију са војском да ухвати
Јустинијана. Илија задобије војску Јуст. тиме што обећа византијанима
помоћ од Филипика, а Вугарима слободан повратак и Илија погуби
Јуст. У исто време Марв по наредби Филипика погуби Јована прозваног
"врабад". Царукоше из олтару алахерске цркве и Тиберија сина Јуст.
та убише. Тако Филипик затре и последњег потомика Крак. династ. 711. год.
а дође он да влада. Влада Јуст. несретна и у опш. стварима и у унут-
рашњим, већих губитака нема. И ако се помоћу Тервела повратио на
престо види се о њим и пође против њега и дође до Анхијела. Вуг-

ни канонаде сухоzemу војску виз.и ова би потучена а цар^у Анхи-
 јаку опседнут и затворен.Ту би и цар зло проше али на лађама вра-
 ти се у Цариград 707.год.Ни са Сараценима нису сретне ствари.Јуст.
 кад је по други пут дошао на владу и код Сарацена се мовају прилике
 умире Амбоден-Мелек а наследи га Мехмед 705.год.Мухамед посла војску
 да брани град,војсци и оеваци помажу али дисциплина је рђава.
 У то би виз.неслога и неред у војсци и Византијани беху потучани.ти-
 јака кад је изгубила наду поче прекорвати са сараценима и дође до
 споразума,да тијански становници изађу слободно из града,али их сара-
 цени преваре,појуре за њима,нешто потуку а нешто у шуме најуре.И још
 Абдел-Мелик је неки харач за хришћане установио.Свакојако по угледу
 на Јуст.І.и Јуст.ІІ водио је неку врсту рата само у минијатури.
 Алани племе,или албани под Кавказом држаху се са Византијом.Авасци
 Лави,и Лирци отпали су од Виз.и сад се наслањају на Сарацене.Јуст.
 ІІ настави план,да алане натутка на остале,и да их завади али сад
 се деси нешто те цар унесе и лични плен свој.По овој навизи да
 премешта становнике Јуст.премести породице доцнијег цара Лава ІІІ
 оца и синове из германикије у Трачку Месимблију.Кад се Јуст.ІІ
 упутио на Цариград да поврати престо,прича се,да је Канон доцнији
 Лав ІІІ поклатио му 500 оваца,а доцније Јуст.ІІ дао је Канон-у
 за Стапара.Завидљивци пакљаше Канона,да Канон заузме престо.Јуст.
 распита и открије,да је Канон чист.Али Јуст.ІІ није сигуран и одр-
 жавајући везе и даље са Каноном,гледаше да-га се опрости.Сад кад
 је оставио план да побуни Алане против осталих Кавкаских племена,
 сети се да Канону повери вођство те да Канон тамо погине.Тако са
 коцем посла Јуст.Канона у Аланску земљу да оуни Алане.У Лазичком
 рату одпоче Канон каријеру,као доцнији Лав ІІІ он дође у Фаске где
 остави новац и оде у Апсидију пређе Кавказ и дође у Аланију.Алани
 га дочекаше са почастима и пристану да се са Авасцима боре и покоре
 их.Јуст.да би упропастио Канона посла зуде те оно благо у Фасису
 даде а Авасци чим то чуше послаше посланике Аланима и рекоше им
 како је Канон заразница јер је оклатио обећани новац и да се више
 не боре међу собом.Али Алани тође да се боре са Авасцима,који зуде
 3000 злат.Аланима да им издаду Канона.Они неђе,Авасци повисе на
 6000.Сад Алани уговоре са Каноном да приме 8.000 пошалу у договор

са Каноном да приме 6.000 и да ће Канона издати, а посланицима нареди да добро упознају путеве, да предаду Канона и поставе заседу да отму Канона и да тако преваре Аласке. То им испале за руком, примише 6.000 златника и Канона отеше. Аланска војска упаде у земљу Алана која опустоши је и врати се. Јуст. кад је видео да Канон није пропao на против успео, реши се да га позове у Цариград. То беше у зиму и Канон не могаше да се врати од снега. Јуст. поручи Аласцима ако му спроведу Канона на неки начин да ће им опростити погрешку и Аласци пристаде. Али Канон не хтеде преко земље Аласка да се враћа и остао код Алана. После извесног времена Јуст. посла другу војску у Лавику која продре и опседе Археопол али и Сарацени продру у Фасису, 200 људи дођу у Кавказ да траже пљачку и не могаху да се врате. Глас о томе дође до Алана а они саопште то Канону и Канон оде својим људима он је мислио да их има више ме само 200 стави им се на чело и уз пут освоји Цахар и успе да се врати у Цариград. Проквени посланици Јустинијана II. Кад је понова дошао на престо сетио се и свог ривала на пољу црквеном и решење Трулског сабора од 681 год. пошто није стигао да за време прве владе принуди патријара Сергија да потпише решење Трулског сабора он покуша код Јована VII да добије и поново да ^{да бисмо} решење папи да га претресе и да потпише као и то шта му се не ^{да} Није. Но папи Јовану није било до тога да се замери Јуст. II, да бриже не за решења, него врати цела акта онако како их је и примио, ништа не поправивши. У скоро 708 год. умре Јов. VII и дође папа Константин. Јуст. II није лако одустајао од свог решења и покуша и код папе Константина. Мора бити да се папа у току преговора показа попустљив према Јуст., јер га Јуст. зове у Цариград и приреди му сјајан дочек. По наредби царевој Конст. изађе у сусрет Виз. власт и патријарх Киријак и Таберије. Сам Јус. можда намерно није остао у Цариград, оде у Никеју и зове папу у Никомедију на виђење. Папа оде, Јуст. му и тамо приреди свечан дочек. Прича се, да му је Јуст. повукао панучу али то не можемо веровати. У име папе одговорио је Јуст. секретар папски Григорије (доцније папа) о решењу Трулског сабора. Јуст. је потврдио прикључење папе над патријарсима. Папа је платио за сјајан пријем подмишлом свију осталих решења Трулског сабора. Дали га је признао

савезу савезници не смею тврдити и Кост. се врати у Рим. Јов. папа није
ком. да стигао у Рим а Јуст. II је био насилно звачен и убијен а на пр-
земају дође Вардан, кога је војска прозвала Филипиком.

пропа: Варден од 711-713. год. - Филипик је био човек вешт на речима
зиму и не на делу. Био је владалац од уживања. Није био у стању да у-
вази крај анархије која је већ ухватила корена у Виз., нити је мо-
Ава да потпуни војску. Он је још учинио штету, расуо благо које је
и остомиклао Јуст. II. конфискацијама и глобама. Са оваквим особинама
Јаваше чудо што у споз. пословима није срећан. Волећи Јерменску упасо
ку, 80. у њу, која је била под Сараценима и прегази је, а Јермене пресели
е. Тада Јуст. Јерменску око града Егитине западно од Еуфрата, али то не
својиме брз ана какав успех. Сарацени упаду у М. Азију, освоји Емисију
на чаровиницу Понту и друге тархаве у тој провинцији у Писидију на
и посло- западу М. Азије поред средоземног Мора и тамо опљачкаше више
ог рачуна: Миотију 712. и Антиохију Писидијску 712. И у Европи наиђу
о није исеореће. Тарвел Буг. кан. поплави Тракију и врати се 712 г.

ам, Филипик да би у будуће спречио упаде Бугара са селера, дође
мисао да се епископски корпус премести на Трачку границу. Ова је
кобна и за Филипика и наследника Анастасија II. Филипику као
није шкодило што не иде добро ни у унутрашњости ни у спољним
ловима. Он се држао вере Монотелитске. Под њим је монотелитство
заснуло још једном у Виз. Извори причају да је цар из нарочитих
кода приступио монотелитској јереси вели се, да му је један видо-
ти калуђер прорекао да ће доћи на престо. Калуђер је био моноте-
та и рекао је да ће цар бити срећан ако укине решење VI. вас. сабор-
от сабора и монотелитство постави као праву веру (можда је ово
не легенда). Дошаши на владу Филипик огласи VI. вас. сабор као је-
лички, сабаци Кира и затвори га а замени га монотелитом Јованом.
ва сабор у Цариграду и на том су сабору поред Јована учествова-
иђени луки и писци, као Герман кизички епископ син Јуст, која је
ествовао у Мизисовој буни против Кост. III, песник Андреја Критски
ар. Овај сабор јавно синал акта VI. вас. сабора, саби алатему на пот-
сике и заведе монотелитске имена, која су до споменика била издр-
ка од VI. вас. сабор. Филипик извести о дошаши и Траки би врати

пристанак али папа одговори анатемом Филип, сабора, затим престави
 омињати име Фил. у црквеним богослужењима, избацити слике царске
 из цркве и да да се наслика слика VI. в. сабора у Риму. А духа римског
 ски Христифор по споразуму са папом одговори на проглашење мимолетства,
 што не призна царски указ и избаци новац цара Фил. Фил. Фил.
 ци Христифора и упути на тај положај Петра из Раване. Али кад Петар
 стигне у Рим грађани римски скоче на оружје погубе војску Петрову
 и папа заштити Петра и разаше у светину свештенике са библијама
 који умире светину 712. год. су царство и папство у сукоб због мимолетства.
 Срећом је Фил. збечен а то је и крај монател. у Византији.
 Крај овај невештој влади Фил. учинио је завере против њега у апископском
 логору на граници Тракије. Опискијенци мрзе Фил. због мимолетства
 и склони се завере главни завереници. Комес, команд. опископски,
 патријарх Њорђе и парт. Теодор. Фил. у очи тројица таман је био
 прославио празник оснивања Цариг. Затим се окупа у Јефиском цркви
 тилу и ручо са чл. најстаријих фамилија и лепо да спава. Комес Њорђе
 и Тодор пошљу неког вишег официра Руфа у двор. Овај крадом уђе
 кроз златну капију и дочепа се Фил. и са војницима одведе га у двор
 драм у гардедобу зелених и ослепи га. Са овом завером војничким
 бежу цариг. словени и дику се на противну револуцију, окупе се у
 Осфији и би изабран за новог цара секретар Филип. Артемије и изабра
 да му је дао име Анастасије. Нови цар показао је своје нежњивост
 према апискијанцима. Тодора и команданта епископске војске ослепи
 и пошаље у Солун 715 год. Седе на престо по вољи деде под именом
 Анастасије II (713-715). Анаст. II. способан владар, крме унутрашњи
 спољ. и црквене послове у империји. Цар приону да сврши са оваквом
 гом анархијом у империји. На челу цивилне администрације постави
 способне чиновнике. Анаст. је одмах схватио, да је судбина империје
 зависила од војске, војска је била десеткована и гледа да заведе
 дисциплину у војсци. На челу анатолијске војске која се из коњаника
 стојала постави за стратега Канона (Лав III). На црквеном пољу
 кинуо је са монотелистима и васпитавао је православно и обновио
 пријатељство са папом. Кад је патријарх Јован умро буде изабран за патријарха
 Терман Кизички 716. г. Овај разборити цар свакојак би успео да у
 и ствари у империји, али наговест је неуређа што је дошао на власт

против воље војске апсикијанаца. Апсикијанци нису заборавили и у
 згодном тренутку му се освете, кад их је послао против Сарацена
 они збацише га. Није прошла ни година дана а Сарацени под Мостгеном
 провале у М. Азију и провинцију Јелотију опљачкају. Анаст. предузме вој-
 не реформе које омо малочас поменули али сад пуче глас да је Калиф
 спрема да освоји Цариград, да се спрема флота и сувоzemна војска.
 Анаст. смисли лукавство, изабра као посланика који ће тобож Калифу
 понудити мир Данила а Данилу у ствари нареди да се извести да ли
 се Калиф одиста спрема Данила оде вратисе потврдивши да се Калиф
 озбиљно спрема. Анаст. се спрема да одбрани Цариград изда наредбу да
 сваки Цариг. грађанин прими хране за 3. г. а ако не може нека се ис-
 ли. Гради флоту, оправи беоде Цариг. с мора зидове престонице према
 Тракији. У куле смешти машине за бацање пројектила. Кан. међутим умре
 и 713. г. га наследи Сулејман који продужи припрему. Он посла Алекса
 дриску флоту и феникију да насече кипарисе за нове лађе. Анаст. зна-
 јући шта у рату значи брзина смисла да упропасти им грађу за гра-
 ђење флоте. Спреми лађе, укрца део експедиције и на острво Род упу-
 ти. Команданту повери ђакону Св. Софије логотету и да се Рода извр-
 ши испад до феничке обале и да упропасти грађу. Јован кад је дошао
 на Род позвао официра да изврши цареву заповест, апсикијанци офици-
 ри се одупру и дође до сукоба и би Јован убијен. После погибије Јов
 не могаше ни речи да се извеша предад. Апсикијанци се буше против
 цара и Анаст. огласе за збаченог и пођу на престоницу. Кад су остале
 трупе виделе врате се апсикијанци оду на Цариград. Уз пут у граду
 Адрамити на М. Азију, обали војске наиђе на незнатног порезника Те-
 одиса и понуди му царство. Овај се брани од напасти и бега у плани-
 не да се спасе али га сви силом кренуше и поведо Анаст. Кад је дов-
 нао повери сенату одбрану престонице и сам се у Никоји утврди. У
 том и побуњеници уђу у Цариг. покупе тамо и остатак апсикијанског
 корпуса, затим и т. зв. гото-грчке одељења потош Готи на истоку. По-
 буњеници повећају флоту похватали лађама гот. и у Скutare уђу. Пре-
 стонице се 6. мес. држ. апсикијанци успеу и опседају Цариг. са сука
 али ништа не успеше већ мисо помаже. Теодосије китом задоби чувара
 канија и продру у град. Затим да би показаша Анаст. да му је отвар

пропала, послаше му као изасланике оне које је он оставио и Анаст
лике руке. На реч да му противници ништа неће учинити преда се ца-
ру и сви га 7 5. год. изгнају у Солун, и владе Теодосије III (715-117
год.). Човек обичан, мали чиновник добар човек а као владар врло
слаб. На пољу унутрашњих политика незна се за негова дела ни неде-
ла. Споса се под њим примицала бујина Сараценска Цариграду али изво-
ри нам не говоре ни о каквом рату. Извори нам истичу ово време Јава
III. Канона. Да је му извор прву улогу чак и за владе Теодосија. У
борби између Теод. Канон дожи страну Анаст. а кад је збачен и Анаста-
сије. Канон не призна Теодосија већ кад да је намеравас поћи на Ца-
риг. Уз Канона је Артавезд јерменски отратер араменијак био пристао
Лав га је допије, кад је дошао на престо наградио и узео за зета.
У томе и Калифа Сулејман заврши спреме за поход против Цариг. Поста-
био је као предводника војске и флоте брата Мослему. Мослеме Сулеј-
ман. војсковођа са војском и брз са флотом испрати а сам не чеду
Друга војска пође. Сулејман стиже код града Амориона и сазнавши да
је одбрана слабе опсаде град и реши се да ту чека и Мослему. Сулеј-
ман чује о спреми између анатол отратела Канона и Теодосија, чуо
је да Канон има намеру да заузме престо и дође му мисао да ослобо-
ди империју од каноне. Сулејман смисли овакав план: написа Канону
писмо у коме признаје Канона за цара и позва га да утврди мир. Кано
н имађаше на уму да је град Аморион слабо брањен и гледа да се ко-
ристи овом понудом и да замаје Сарацене. Канон одговори Сулејману
шта ће код град Амори кад холи мир. Сулејман одговори да ће оди-
асти чим се са њим види и договори. Канон затражи веру од Сулејма-
на и пошто доби веру дође са 400 коњаника. Сулејман му изађе на су-
рет и улогори се на извесном одотојању. Сад наста узајамно подважи-
вање. Канон тражи од Сарацена мир од Амориона а Сарацени га зваху
да се погоди. Канон увиде да хоће да га убију и позва официре сарац-
енске. Сулејман опколи Каноне. Канон по гласнику јави у Аморион да
иде у Мослеме. Храбри грађани Амориона да се не предају. Грађани кре-
дом послаше епископе градског на договор. Кад Сулејман то чу посла
ауде Канону и тражи епископа. Канон заговара Сарацене код епископа.

е проведоше у плачима, тада рече једној жена код њега епископа и сви се
зоре. Канон рече Сарацинима нека иду Сулејману а да иде и он. Сарац, од
Канон са остатком Сарацена оде тобож у лов и уз пут окрену другим
равцем. Сарацени видећи да су изиграти и вратили се у Сулејман, табор
Канон се прати осталом војсци и улогори се на приличном одстојању.
Оде укори Сулејман што га је хтео на овај начин ухватити. Ово отво-
ри незадовољство у Сулејм. табору, официри незадовољни и траже да иду
у граде. Сулејман није чуо да је Мослема близу и попусти официрима
оде од града. Канон се одмах диже и на Амориона оклони жене и децу и
стави поседу и сам се спусти у провинцију Писидију. Мослема уђе у Ка-
докију, Кападоцани и не надаху се да се одупру Мослеми него понуде
земљи предају. И Мослема сад чу за однос између Цара и Теодосије и
ђе на мисао да без његовог отпора нападне на Цариград. Да би задобио
јона упути се на Аморион, ту је хтео да превале лето и да чека флоту
да са целом силом оде на М. Азијску обалу да презиме. Канон је хтео да
и од овога опрости на сличан начин. Писа Мослеми да хоће да се види
ниш али се боји неверства као од стране Сулејман. У отвари он само
ђе да да Мослеми прилику да пита посланика о одбрани Амориона и
Мослема дозвољава да се град добро брани и успе. Мослема одговори повољ-
но, пристаје на састанак ако на свом путу обиђе Аморион. После Мосле-
но посланство и тражи веру за се и овоју пратау и благо али Мослема
већ близу границе Канона и изађе из анатолске тине пре то што се
посланици вратили Канону од Мослеме. Мослема оде у провинцију Азију да
бује око града Пергама. Дотле и Омар отиже. 716. год. У Киликију,
зон пошто ослободи област од Сарацена пође на Цариград. У Никомедији
ђе на Теодосијевог сина и ухвати га, а Канон продре у Христово.
пугари) и изгледа да ће између Теодосија и Канона бити борбе до те
рбе није дошло захватајући свеи виз. црк. војничких великаша
што пред Цариград, беше већ непријатељ и Теодосијева неспособност
гледа на цео свет, виз. великаши се сложише и уштеде земљи унутрашње
треге и саветују Теодосија да се одрече престола а од Канона узеше
и да неће Теод. учинити ништа. Теодосије прими предлог и монашки чин
и би кроз златну капију уведен у Цариград и Св. Софију круниса се

под именом Јав. III 717. год. Јав. III. основао је Сирску династију од 717-802 год. Година доласка Јав. III. је велики историски датум. Како смо напоменули одсек историје Виз. од смрти Јустинијанове до Канона време од 565-717 год. карактерише се као доба рушења великих политичких тековина Јустинијана I. Опашање је велико од 602 за време војног сопера Авара наваљују, на истоку Персијанци притежавају империју и доклом унутрашња анархија достиже врхунац. Јавља се Ирак. који империју за тренутак наводи из унутрашње анархије и скрха Персију, али то до светлости траје само један тренутак. Тамаи је империја изашла из тартаролога а сад се јавише из Арабије Сарацени са Исламом. Под Јуст. III после њега понова отпочеће унутрашња анархија. На измаку ове пиреје дошли смо дотле да исламски Сарацени дођу понова под Цариград. И за ме овог опашања не може се Виз. перећи величина досадање римске империје. Заслужују дивљење хитавост ове царевине са којом се олупра империјској најезди тек пошто је савладала Персију, и до почетка 717 год. она се и спасе цивилизацију хришћ. Нова периода од 717 до 867 до Јерменске (Македонске) династије. Периода ова је периода опорављања Виз. и уопште и опашања. У овој периоди царство успе да коначно одбије арапску најезду. Тиме још једном спасе Хришћ. културу на европском истоку више године ко што је Хришћ. културу на европском западу Карло Мартел одбацио од Арапа. На унутрашњем пољу Виз. се реформама лечи од рана 20 год. анархије. На црквеном пољу имамо да поново далинирамо спор иконоборства.

У главном овај је период периода опорављања и у њему имамо царство које за доцнији полет Виз. под Јерменском династијом. Заслуге за опорављање царевине припада Сирској династији и Јаву III. Јав III 717-740 41. Канон Сираца а не Исабријанац на царском престолу. Јав III. оснивач сирске династије човек од великог државничког и војничког талента и силне воље и енергије. Његова влада је од важности и у светској историји. Он је тај император који је сузбио најстрашнију најезду на Цариград. Пошто је извршио ово дело Јав принуђен да уреди војску и финансије и судство, нарочитим законима и постави царство на здрав темељ. И велики император има слабу страну. И Јав мисли да силом своје воље

вије под своју власт и Хришћ. црква. Покуша да укине поштовање ико-
на, које је ишло до идолопоклонства али тиме је само изазвао спор
који је 120 година од њега потресао и цркву и државу. Дав придоби
Цариград, патријархат али иконе узе у заштиту Византиско калуђер-
ство силно јер иза њега стоји маса народа. На челу калуђерства
стајаху велики људи и повуку целу масу. Уз њих и папство приста,
ствари и најупорнији противник царства на црквеном пољу. Немо-
гући ништа држава се само повуче непостигнувши циља. Због Давове
јереси историографија неистиче нам довољно величину цара као
државника. Наши извори смењују нам ову фигуру императорску. Прве
подине. своје владе Дав III има задатак да одбије Сарацене. Захваљу
јући војничким способностима Цариград се спасе од Сарацена и Сара-
цени сами прејтрпе, страшан пораз. Унутрашњи односи за време Давово:
цара за време своје владе узнемиравају унутрашње буре, које он енер-
гично угушује. Против Дава диже се Сицилија и прогласи другог им-
ператора, али Давово стратег Сицилије Павле патриције врати сицили-
лан. војску послушност цара, а кримце казни. Арсеније збачени им-
ператор Анастасије II. склопи заверу у Цариграду са Цариград. велика-
шима и добије помоћи од бугарскога Кана и крене на Цариград. Но цар
сазнаде заверу и убрзо сврши са учесницима у завери. Атанасије са
Бугарима п оведе неко време пред Цариградом, али Бугарима се досади
и издаху Атан. и Дав га погуби у Цариграду. Пошто се Дав споља осигу-
рао од Арапа и осигурао изнутра отпоче и реформаторски рад држави,
рад на препорођају империје. 20 г. анархије у политичком погледу оз-
начава као врхунац борбе између царства и плењства. У културном по-
гледу ова анархија означава најнижу тачку до које је Виз. после па-
да Јуст. дошла. У друштву нестало знања и образовања, радило је оруж-
је и пери и дух стао, развило се сујеверје у народној души. И књи-
жевна радња престала, правне школе запустеле су а ослабило је онда
и знање закона а то је имало у администр. и судској пракси рђавих
последница. Дав III. латио се одмах да зло излечи и то не само у једно
правцу већ цело зло из корена, да ништан. Законодавне реформе којим
је правни поредак да поправи стоји на супрот Јуст. реформи имале су
практичан карактер. Јуст. је у империји Рим. законодав. оживео учинив-

ши уступке у Хришћ. елементу. У закону је сачувао доста старих елемената којих више у пракси није било а и на лат. језику били су закони и ретко ко их је сада разумео. Осим тога империји изгуби и лат. еске провинције Африку, у Италији на Северу знатне делове, сев. Балкан. Јуст. законодав. беше застарело а и језик неразумљив, с тога су тогад била мртва слова а државна администрација придржавала се старог јавног језика судија и обичаја. Да би поправио то бедно стање Јав. III изда "Избор закона" (еклогу). Да би то дело било што зрелије, дуга га цар припрема и изда га са сином Константином тек 740 год. после његове год. своје владе. И еглог Јавова је извр најзатнијих Јуст. закона, али избор где је стара римска територија измењена је у смислу виз. Хришћ. Много времена. Јуст. законодав. реформе, биле би реформе у напредак. Јав у еклоган. васкрсава власнички и рим. прошлост но овако неће стварних прилика у оно време и тако закон је доведен у склад са праксом. Елементи из друштвених државних односа који су давно нестали; избрисани су из закона. Ова слога између закона и стварности није дуго трајала. Василије I и Јав VI мудри доцније цареви оснивачи Јерменске династ. укинули су еклогу због мрње према старим временима према императорима из сирске династ., и успоставили Јуст. законодавство. Под сирским династ. можда баш под Јавом III, али наследницима његовим уређено је у виз. и аграрно питање: "ним уређеним аграрним, законима грчка се зове Номос Георгикос. Од Јуст. па до Јавома аграрни односи су се јако пореметили и изменили. Измену је изазвала погибија многих поседника, бегство многих робова, са пољским имањима за пре 80. год. анархије, а и насеље разних елемената као Славјана на Балкан, Маргарите и Јермена у М. Азију. Нарочито је питање да се ради са новим народима који се доселише у Новим аграрним законима доведена је ова збрка у ред. Закони тад садрже знатних реформи на аграрном пољу. Законом се ишло да се обезбеде мали поседници од великих поседника. С друге стране законом је помогнуто закупницима пољским имањима и сељацима, који раде на пољу. По старом Јуст. закону било је на пољским имањима солона и прсте робова а докрипити. Плати зај тих зуди врло тежак беше. По закону Јуст. пошто 30 год. раде на пољској земљи, припадају тој земљи и могу се продати заједно са земљиштем.

ови закон укиде ту врсту и сељаци који раде туђу земљу нису су
 ти десетари и наполичари а лично су слободни и од господара и од
 земаља. У другом погледу новим законом има малих поседника од великих
 се осигура. Велико поседничко племство је ојачало и империје корпа-
 феудализму. Овај закон призна задржи својину. Чиање малих сопстве-
 на припадају задрузи а задруга држави обавезна је за порезе. То је
 ерба феудализма и велико поседника и цркве која има највеће имања.
 а жалост и овај закон укинут је у време Јерменске династије и по-
 стави стари ред законски. Од 9. в. од Македонске династије феудализам
 ко напредује и креташи су затекли исте феудалне прилике као на
 нападу. Јав. III. обрати нарочиту пажњу на војску. Разне реформе које
 е цар узео и на овом пољу Виз. трупам поврате дисциплину, попуњене
 у трупе војницима и плод се види код Кост. у биткама са Сараценима
 Бугарима. Под Сирским императорима донет је закон у вези са овим
 реустројством у војсци стоје измене административној подели. Од на-
 седника Ирак. династ. извршене су дубоке реформе на админ. пољу. Јав
 неке стратегије одвећ велике поделио. И сам је знао да је анатом-
 ка стратегија била врло гламазна и права опасност за империју, јер
 на њој велика војска хогоровала из западног дела. Анатол. стратег.
 чинили тракесиску стратегију. Из опсикинеке је одвојена вукариска
 стратегија. Од 8. в. стратегија се све више зову темама. Неки владалац
 Сиске династије донео и поморски закон „номос наутикос“. И пло-
 талба је по сред. Мору постала опасна услед гусарства и Словени су
 ну. је нарочито гусарство развили. Новим законом је регулисано како се има
 а поврата оносити. Штету деле сопственик товара и сопственик лађе. Јав III
 као Савести равнотежу на финансијском пољу. Фидиник и ратови са арапима
 стале створили финансијску кризу а Јав попуни касе. Он је то постигао вели-
 мариним данцима.

Политици односи. — Јок је Јав гледао да освоји престо од Теодосије
 III. дотле се војска Сараценска приближи Цариграду. Мослони по челу
 заузео 80.000 људи заузео је Пергам у М. Азију и пређе код Абиде преко
 Е. ласко. Арданола у Европу и 717 улогори се пред Цариградом. Почетком септе-
 мбра 717. отишло и арапска флота под адмирала Сулејманом Сулејм. падали фл

- ту на 2 дела и по један део да пошље на обе стране Босфора и да тим пресеке везу са Ц.Морем. Али Лав спази да иду теретне лађе и флоте и изађе са неколико браних лађа и изврши нападај на теретне лађе и 20.товарних лађа уништи.Страх од грчке ватре уплаши сарацене.Сулејман се окане свог плена и концентриса флоту у Златној Рти и поплашен од Лава и ту он се повуче на острвце у Мраморном мору. Настаде општа зима, од које страда опсадна војска и Сулејман умре. До душе, о пролећа дођу још 2 флоте једна из Мисира а друга из Сирије и војска из Сирије и утабори се на М.Азијској обали Босфора. Лав III.и ове лађе оштети грчком ватром а виа. војска из заседе истреби војску разоби.Поред све ове невоља дођоше још глад и зараза које се шире сетковаху Сараценски логор.Најтежи удар зададоше Сараценима Грци са севера који нападоше изненада и 22.000 Сарацена изгину.Остатак војске окани се даљег опсађивања Цариграда и врати се у Сирију. 80.000 стиге свега 30.000 и лађа успут буре готово сатру, само 10 лађа измакоше, од којих 5 заробе Визитанци а 5 стигну 718.год. Сараценска најезда на Цариград одбијена је.У тој најезди сина Сарацинског и амбиција сарац.династије Омајида била је врхунац док се Попова се морала одбити од Цариграда и Арапска сила бледи.У Цариграду накнаде на западу Калифа Сулејман није дочекао овај крај 717.год.је умро.После ова пропаста за дуго,оставе Сараценска империју на миру,чак под трајним наслеђеником Сулејман.почињу утицати то су локалне ствари нема опасности.При крају владе Лавова де 90.000 у М.Азију једну од тих војски под вођством Сиде.И тада код Акролије 738.год.разби сам Лав.Овај Сид.Албасала је војсководео коме су сатананске приче развиле.По губитку Мисира Африка, Сирија и Селџука Велика М.Азија је постала као најцвотнија провинција Сирије.Она је била постала главно разбојниште и у цвету је уништена.На општим односима Лав III док је са Сарац.имао тешке борби са другим суседима одржава коректне односе са Бугарима, Славјанима и уговор је са Хазарима био закључен и Коост.је узео херојски зар.кама.Иконоборство.Лав је хтео и цркву да реформише и извршио да избаци Ту као да се дао попућни покретом, кога су пре свега отпочели монтеисте и Павликијанци противници постојећег иконо

и Јевреји указују на Хришћанско поштовање према иконама које
лаже и отишао до идолопоклонства и да је Хришћанска вера многобожачка. Она
теже да првобитне своје чистоте знатно измени и материјализирала. По-
штовање према свецима обукло је материјална фирма и божанске лично-
стима су се повукле на други степен. Ово су увиђали и образовани Хриш-
ћани. Чак и образовано свештенство одобрава сво и епископи града
и епископије и Фридрих Коот. јавне исповеда непоштовање икона. За њима
је и доста вишег свештенства и прва клице иконоборства никле
осијало по свој прилици у М. Азији а не у глави Лав III. Веома је спорно
да ли је још и данас како се Лав дао повући, да овај покрет прихвати?
за које који кажу нам што не изгледа вероватно, да су цара на то наговори-
ли непријатељи хришћ. Јевреји и Мухамеданци. Цар се угледао на Калифу
Остај је био у својој царевини забранио поштовање икона. По свој при-
лици ово није тачно јер није могуће, да је цар слушао Сарацене и Јев-
реје које је гађао. По свој прилици извори су изнели ово против цара
да смаловаже. Чак до половине прошлог века ово је гледиште преовла-
дало, од кога је еклога откривена која нам је показала способност
цару, у свету се променило гледиште о гађењу икона. Новији научници
гледа да је Лав отпочео говоре зато што је човек политичар и вој-
ска и за црквене ствари нема смисла. Хтео је у борби против икона
пачије да погоди калуђерство, они су имали силна манастирска имања
империји и не плаћају порез, узимају синове империје, који би могли
служити на бојном пољу и радну снагу су смањивали. Тогово најчвршћа
основа у народу коју су калуђери имали била је, у иконе и цар набацујући
иконе хтео је само калуђерство да упропасти.

У садашње време писци се приволевају, да је цар као теолог покре-
ти борбу. Лаву III. пало је у очи уласно сујеверје које се према све-
тим реликвијама огледало и хтео је да спиритуализира цркву. Лав III.
је задуго гађао калуђере чак они нису стали и у отворену одбрану
цару пристаје и сам уз М. Азијске иконоборачке свештенике и 725 год.
предвиђа указом да се икона набаца. Али све хришћанске цркве устају у
одбрану икона. Сам Герман Царигра. Патријарх није хтео потписати цару
указ. Калуђери бране иконе а они су плоди масе и маса пође за њима.
У веровану масу иконе су биле чудотворне, лече болеснике и народ
пада у указу царевом напад на Бога. Лавови укази су у Цариграду

силом припаде указ у депо. Кад оу поједине иконе почеле да ниште, народ огорчен се буну против Лава. Лав предузме мере и брзо буну утишља крај. Није само Цариград заузавео у Грчкој такође кад је указ обнародован наста бунтовно стање. Поједини официри користе се народним нерасположењем и склопе заверу против цара и на флоти јеладичкој пољу збаце цара. Продру кроз Дарданеле алаи Лав грчком ватром уништи флоту 727. Такве буне оу утицале на Лава само у толико, да у извршењу де спорији а не да сасвим одустане. Цар после неког времена учини један корак 730. год. цар сазва један сабор и Германе позва и подне указ или да га потпише или се уклони. Герман се уклони а дође иконобрац Анастасије 730. год. Лав сином дакле подчини патријархат. Са њим успеха бране православно гледиште цркве у калифату и на западу у Италији. Тако католски патријарси антиохијски, јерусалимски, и александријски ниоу дали пристанак на указ а кад је Герман збачен они окрену црквеном заједницу патријарху цариградском. Јован дагаски у буну ји пером је против цара. На западу папство узе у заштиту иконе Григорије II. Одговори на указ протестом. Лавови чиновници у Риму дигну ку против папе. На таку смелоот чиновника устану рим. грађани и они оу убијали и Ираклија се буну. Лав посла из Равене егзарха Павла у Рим али папа је био задобио лангобардске војводе у Венецији и спречу и они спрече пут Павлу и Павле се врати у Равену не савршиш ништа. Наскоро бура се распростре и на Равену у тој буну и Павле погине, буна захвати и друге градове сев. Италије и предадоше се лангобарду. Вик. власт, и у Равени претрпе губитке. У борби против папства Евтихије, нови егзарх, задоби лангоб. краља Лутипранда. Лутипранд и његова невољу. Војводе Венециј и Сполетски давно не беху најпокорнији лангоб. краљу и одметну се. Лиопор. ступи у савез са егзархом и егзарху тражи помоћи да савладају Рим. Савезници пошто покоре војводе Венециј Сполетског крену се у Рим. Григорије употреби моралну силину свима знацима овога положаја појави се у хогору Лутипр. и Лиутипр. се оклони од опсаде Рима и створи примирје између папе и егзарха. 730. год. и папа поможе Евтихију егзарху при угушењу буне у сев. Италији и претедента Петасија ухвати. Док је Григорије био папа пошло је са Лавом оповицију али везе не била, поручује чак

адовина коју и се одцепају и враћа их у покорност цару и егзарху. Терас папства био је у томе, да у Италији ни Византинци ни Лангоб. овладају. То траје до 131 год., тад умре Григорије II и наследи га Григорије III. Није увиђаван човек, сазва сабор запад. епископа у Риму на ј сабор изрефе проклетство над иконоборством и над онима који говедају ту јерес 73. године. Овим се погађао и Јав, Јав је хтео казни папу и хотећи да га доведе у Цариград посла на Рим. флоту, и флоту буре уништи. Цар одузе папству велика имања у јуж. Италији Сицилији и атрону од римске столице све црквене области, који је ао на земљишту виз. империје оценило су се Илирик. Грчка, Крит, јуж. ерије оцепиле су се Илирик, Грчка, Крит, јуж. Италија, Истрија и Далм. а 732 г. Овај акт има значаја и за истор. Балканског полуострва он први пут од запада отргнут запад. део и да се развија паралелно се ириградом. Овај указ обрадова Цариград. патријархат. Овим опоровима међу папства и царства Лутпран. се користи овојк Равену. Но и а је видео да ти не иде у прилог ни царству ни папству и помаже арху и овај поврати Равену. Јав је са иконоборством имао успеха ао на земљиште империје и то непотпуно. Калуђери одрицаху држави се сме иснати у црквене положаје до 740 год. тако остаде оста. Ја- је наследио син Костантин VI Капроним (ћубре). Тако су га прозва- православни зато што се цар непрестано бавио у шталама код кова, а је био отрасан јахач. Кост. VI био је достојан син, способан овода на бојном пољу и на цркв. пољу јон хешћи иконоборац од оца. Кост. VI тек што је дошао на престо он га изгуби за 2 год. и то због моралног држави зета његовог Артавазда. комеса аспикијанске теме. Кост. VI био је прешао у М. Азију да се туче на позва у помоћ зета Артавазда, Артавазд је мислио да збаци цара. Договорилих се са вођама иконопоклоничке странке у Цариг. да га оно призна за цара и да збаци Кост. VI и да он дозволи поштовање икона. Артавазду се учини ова прилика zgodна и уз пут се на челу опскијских трупа прогласи за цара и поче да престојници. Кост. побежи у анатоличку тему, која је била држави држави. Артавазд уђе у Цариград прогласи се за цара и да се поштовање икона. Кост. VI окупи трупе и на челу њих крете се

тив Артаверда победи га и збаци са синовима 742 год. Пошто се он
не састигао цар оде понова да ратује против Сарацена. Ратовао је
са великим успехом поплавио Комагену, заузео Германикију на отаџ-
бину пресели у Цариград и трачке градове 745 год. Под Виз. кивиристе
флота разби сараценску флоту која је била Кипар да заузме 746 год.
Затим виз. трупе Малетину и Теодосиопољ 752 год. заузму. Кост. VI
ове успехе није имао само да заблагодари јачини виз. оружја него
приликом у сараценском калифату, Сарацени ратују са Турцима и
са око престола бесни код њих. Династ. Омајада у Сирији служи ала
Абасида 750 год. Али ових Абасида отрже Шпанију Абдарахман и оне-
кордовски емират. И беше с једне стране Калифат сироски а с друге
кордовски емират. Мансур остави престоницу Дамаски подиже нову
престоницу Багдад 762 год. Ови нереди везивали су Сараценима руке
кад су престали и ратови. Сарац. се креташе на штету Виз. Сарацени
поврате Малетину и Германикију и 3. пут виз. војску потуку. Од
са Бугарима: Кост VI са великом истрајношћу ратује са Бугарима
дио је 9. разних похода у Бугарској имао је тајне поверенике
су га извештавали о бугарским Крсташима. Његова се истрајност
типа и 763 год. он потуче Бугаре. После тога у Бугарској нереди
тра, извршили су се неколико насманих 763 г. на престолу и Бугар
ослаби јако, после 764 год. придига под Канон. Јериним. Догађај
падају: Виз. губи под Кост. VI. егзархат Равенски и први пут се
отвара папска држава. Лангоб. краљ Ајстулф напада на Равену и 751
је заузео. Ајстулф запрети и Риму и папи у опасности. Ајстулф
под Рим и запрети папи и папа се царем гледа да спасе Италију
папа се држао као лојални царски поданик. Цар је заједно са папом
учинио кораке код франачког краља. Папа Стефан III путује у фран-
државу и са папом има састанак и приволе Папина да уђе у Италију
и разбије Ајстулфа. 754 год. Папик разби Лангоб. и мир је склопио
Ајстулф се обавезао да не дира у земљиште војводине римске. Ланго-
краљ не одрича тај мир јер споседе Рим, папа понова позва Папина
папа склопи мир за који цар није знао. Лангоб. папи уступи војводину
римску да тако влада као егзарх 759 год. и на тај начин је по-
папска држава. Кост. VI као је то почео да се понаша према

папи као према бунтовнику. Цар Константин VI склопи савез са лан-
 гоб. против савеза папско - франачког. Виз. употреби све силе да
 поврати Рим али папа Адријан I бојећи се да лангоб. не успу позва
 Папиновог сина Карла Великог и овај 774 год. уништи лангоб. државу.
 Папа остаје уз Франке, дао је фран. мајордомима титулу патриције
 рим. и клуч од гроба Св. Петра. Виз. је запад за увек изгубила. Под
 Кост. је и куга снашла Виз. 744-747 г. покосила је силно станов. у
 Цариграду и Грчкој. Да би испунио празнине у Цариграду из Пелопонеза
 пресели Грке у престоницу. Овим пресељењем и великим штетама про-
 ређен је грчки елемент. У Пелопонезу преовлађује слов. елемент.
 Цариград је до Кост. велика интернационална варош. Кост. је иконобор-
 жећи од Јавана II. Константин сазове сабор у Хијерији Халкедону и
 благослови иконоборство 753 г. Кост. и као реформатор иде даље, ово-
 ја говела није само на иконе ограничено но распростре и даље, он је
 јавно прогласио неверство у православно гледиште, по коме Богороди-
 ца и свети имају посредничку улогу између људи и Бога. Проглашао је
 име светаца, нарочито се окочио на манастире и калуђерство. Он под
 смртном казном забрани игуманима да примају нове ученике у манастир.
 Цар гава оштененике. Јав IV 775-780 син Кост. зову га „Хазар“ што се
 родило од хазарске принцезе Јерине. На пољу спомених односа Јав IV
 имао је продужење борбе са Арапима, више сукоба са Сараценима по-
 беду код Германикије 778 год. Био је умеренији иконоборац. Ње-
 следи син Константин VII 780-797. Дото је малолетан и послове води
 му мати Јерина атичанка која помаже Евнух Ставракије. Под Констан-
 тином било је више буна. Пет синова Кост. Контронима од његове
 друге жене дику се и при трећој побуни кажњени су телесним казнама
 и затворени. После дужег времена побегну у Св. Софију и одатле буду
 измањени и Јерина их у Атију спроведе да их чува. Они и ту учине
 покушај, јер Кост. VI њихов отац лепим понашањем према Словенима у
 Грчкој и Пелопонезу задужи их и они из захвалности које да помогну
 његовим синовима и да их извуку из затвора и доведу на престо али
 Атичани то опрече и убију ову петорицу. На пољу спомених односа под
 Кост. и Јерином има несретних ратова са багдадским Калифатом. На
 престолу калифа Махди и син Харун ах Ракид. Махди посла Харун ах Ра-
 нид са 80.000 војске у М. Азију до Христонполя близу Цариграда и

Јерина откупи мир за 10.000 злат. годишње. Кад је дошао Харун ал Рашид на престо ствари још горе иду. Виз. војска трип порази. И Калиф тражицу према Виз. утврђењима начичка. Док овако Виз. нема среће на истоку, на западу Ставрикије потуче Јеладу и нагна поглавице да дају данак. Грчка је била веома православна а Јерина је била велика поштоваатељка икона. Она се реши да обнови поштовање икона и ако војска и свештенство против. Она сазва VII васељ. сабор и у Никији 787 г. одржан је и њему беше изречено проклетство на сабору од 787 г. камире се са Римом и источним патријархом. Пораз је био на догматском пољу а царство је водило контролу над црквом. Крајња странка црквена која је била зато, да се не да право царству над црквом. Тодор игуман дохикијег манастира Студијана и Платон воде опозицију против Никифора и Теодосија патријарха. Дохикије Кост. поста пунољетан и избише неслога између њега и његове матере. Јерина хоће и ње да тутрине и раскида веридбу Кост. са ћерком Карла Великог и жени га 788 г. другом коју Кост. није волео. Дворска гарда збаци и цу и самог Кост. 790 прогласи. Кост. је опона отпочео борбу против имп. рамена и Бугара али нема среће и претрпе пораз. Учинио је погрешку што је покова матер повратио на престо и свом да дели власт. Јерина се била притајила и задоби дубав сина али она се само била притајила да да би га упропастила. Наговорила га да се разведе са женом и да ме своју наложницу Теодоту 795 г. Патријарх Трасије да би избегну сукобе хтео је да замјери али крајња цркв. странка уста против патријарха и цара и на челу Платон и Студит бежу. Кост. се реши да затвори и протера, но сви калуђери уживаху велико поштовање и Кост. диризуни у њих дириу и масу. Не само што је мајку довести и војску отуђи. Јерина задоби гарду, завере се склопи и Јерина га збаци и да наредбу да га ослоб. Јерина од 797 - 802 год. То је влада Евнуха С таврекија и Евнуха Ајенија. У борби са Арама порази се продукине и Јерина сраним данком купи мир од Арапа. Јерина је радила да поврати Византију. Равенски егзархат Савгоб склопи неки савез и спрема се војска да се понова освоје римске земље и папа, али се папа још више наслања на Франке. У Рим 800 г. је Карло Велики и круниса се за запад. императора, тиме је уларен чат да досадашњи рад папни и Виз. не зан. је зајед. морал. удар. Виз.

паду је једини носилац Карло Велики. Са оваквим неуспесима у Виз.
 Антано си и незадовољство према Јерини. Склопи се завера и Нићифор
 Калкимак вен збаци Јерину 802 год. и Сирска династија паде. Нићифор:
 ле што су финансије била његова главна струка, он обрати највећу паж-
 да на финансије. За време Јерине је Финанс. поремећане. Нићифор удари ве
 велике данке, ни црквена имања нису поштеђена. На полу црквеном Нићифор
 ако је хтео мовасти што је Јерина уредила, остави иконе на миру. По него-
 ики наређењу један сабор поврати чин свештенику Јосифу који је Тео-
 одиту венчао за Кост. Нићифор нема ништа против овога али устаје
 против ња странка против цара и патријарха. Цар гледа лепим да их скло-
 рава и беху осуђени Тодор и Платон прогнани они се пред крај владе Ни-
 кзом утишаше и измире се са царом и патријархом. Доцније под Јавом V
 синоборцем, када је обновљено иконоборство Тодор и папа Нићифор се
 пријатеље и главни су борци за иконе против Јава. Нићифор, приреди
 ново павликијанаца а они су били аван гарда тога Сарацена на кото
 ступи у преговоре и 803 г. заврши са миром са бранцима. Цар Нићи-
 али призна титулу Карлу, одрече се Рима и сред. Италије и Карло призна
 право на јук. Италију, Венецију, Истру и Далматинску обалу. Мир ни-
 ког трајао јер Венеција и цар пристаде на страну Карлову и бук-
 т. мират између Фран. и Виз. Констанков мир је тек 812 год. под Михаилом
 завршен на истој основи као и стари мир. На истоку под Нићифором
 и вретно ратовање са Арапима Нић. меће Харун ал Рашиду да плаћа да-
 нак, и написа писмо калифи у коме му одрече данак. Иако ти је са же-
 љом изаћи на крај али сад ће ти се оружјем плаћати. А Калиф одговори:
 Нићифор грчки поуџа сам прочитао твоје писмо а ти моје нећеш" прочи-
 ти већ по који осетити. Калиф опустоши Фригију и Нић. тражи мир.
 Приста и врати се у своју престоницу. Али цар поруши мир и Ха-
 лифа наведе напред пред њега код Хераклије (Константинопуља) и Нић. се каже
 обоја давак. Цар понеза превари и Калиф пређе Тархуске планине и
 шати 803 год. Јамак од Нићифора. Цар опет помирује нападе на арап-
 се веће али та Харунов војвода погуби. Нић. буде ражен 804 год. Цар
 једном покуша али Харун ал-Рашид са 300.000 војника нападе у
 Сирију, град Тиграпа паде му у руке и подиже памију, освоји Херакле-
 и не друге пограничне градове. Част су опустошили Род. и Ки -

цар, Никсе се опет мир и плаћа данак. 806 год. Док је Никс на истоку
 несретан, докле над Словѣна Балкан полу-острву има више ораће Ста
 нов. Татари у Пехопонезу одрже победу над пехопонеским Словенима.
 807 г. које Арапи са мора помагашу. Царство поче појехиваване
 чке, наседавањем грч. живља у крајевима населеним Словенима од
 на овамо. Никс у рату са Бугарима заврши са животом. Бугари под
 Кост и посрну а цар Цериџ их подиже а под њаном Крумом се поди
 ше још више и освоје Сардику (Софију) 808 год. Никс се спремао
 год. да савлада Бугарску напао и пође на Крума, продре у Бугарс
 спехи Крумов двор и Крум моли за мир али Никс одби ову молбу и
 Крум скупил гомиле да се бори као сјајније и Никс пресеко пут по
 ратак у Балканским планинама, сатро му војску и сам Никс погубио.
 Крум му главу набије на копље и од лобаље направи пехар из кога
 пио вино. То је било 26. јула 811 год. На престо дође син му
Рикије, тешио раван а није ни преживео 811 год. Био је болестан
 околина му спреми наследника у лицу зета му Михаила али цар ни
 волео то и удеси заверу против Мих. и спремо се да прогласи реп
 лику. Византинци беху изгубили вољу на републику и мисао Ста
 је не нађе одзива и народ извуче Михаила а Мих. ослобођен однос
 према Старикију прихвати дијадему и Старикије моли за милост Миха
І Рангаве 811-813 год. Мих. неспособан, побожан, гонио је павлики
 це у М. Азији и ако то беху аван-гарда. Виз. је против Арапа на
 потоку. Један део павликијанаца оде на арапску земљу за заштиту.
 Крум и под Михаилом провали у Тракију. Мих. изађе на сусрет и
 кобе се код Версиније близу Једрене у лето 813 год. Крум поби
 и цар бежи испред непријатеља а остави војску да се сама спасе
 и војска га огласи за збаченог и изабра Лаву V Јерменика 813-8
 год. Лаву је требало освојити престо и престолницу у коју је Мих.
 побегао али Мих. се сам повуче у манастир. Крум пође и опседе
 Приград. Лав покуша да се испити отараси непријатеља и упусти се
 преговоре али цар покуша да убије Крума. подмукло и Крум опусто
 околицу Приград. заузео Једрене попусти масу у Бугарску одведе
 ђу заробљеницима сене и породица дошле је цара Василија Македон
 заједно са малим Василијем. Крум 815 год. понова паде под Цери
 Али Крум умре за време опсаде. Лав доби одржене руку и опрости
 Бугарску 817 год. Дође и Бугари му изађу на сусрет и код Месам

је Вуг^и су потучени. Цар продре у Бугарску и хан Смиртанг моли за мир 830 год. На истоку је био мир под вих Харин-ал Рашид умро и насташе нереди и дође Мамон на престо. На кри^и пољу рад Лав^а V: По хели војске и вишег свештенства поврати иконобоство, за царем пође више племство у Цариграду без отпора али је у толико јачи отпор православних како унерене странке на челу се Ниниф^и и крајње странке са Тодором Студитом. Обе странке начине савез и обе се боре против иконобор^а Лавова. Лав брани иконоб^а протера 815 год^и патријарха Нинифора. Калуђери цар^и на Ман^и Студијана дигну демонстрацију у Цариграду и носе иконе по улицама, али Лав доведе на патријаршијски престо Теодота Малисина. Овај сазва сабор и понихати решење на сел. сабора од 787 год^и и поврати одлуку иконоборацку у и јерији 753 год^и наста борбе икона. Лав иконоборац диго је и сам хајку на павликијанце и још један део павликијана оде на арапско земљиште и Лав паде на завереничке руке. Он је из времена својег свједовања имао друга Михаила и Мих^и буде криво када је Лав постао цар и цар га осуди на смрт Мих^и је имао на Божић да буде погубљен али га пријатељи ослободе и он се преобуче у калуђерско одело и завереници га на Божић убију пред олтаром. Лав V- је способан владар. На престо дође убица Михаило II Топави 820-829 год^и из Амориона у Фригију и оснује Фригијску династију од 820-867 год^и Мих^и II на црквеном пољу равнодушан према иконама и трпљив према православнима наскоро, пошто се крваво попео на престо у маху га не изгуби. Против њега војвода Тома у М^и Азији диже се против њега и пристану низи слојевни уз Тома. Тома закључи савез са Арапима и по пристанку Арапа антипоски патријарх га крунише за цара 822-23 покуша да осваја. Цар али Мих^и и син му Теофан спау град. Тому у Тракији разбију Вугари и он се у Аркидиопољу затвори. Мих^и га 5 месеца држи у опсади и Тому предадоше његови људи и 824 год^и погубљен је. Под Мих^и II^и по-сташе по царства опасне 3 арап^и државнице. Једна на Криту, коју је основала рука одметница из моравског смирата а друга од одважних маванских аглибеда у Африци. Прва државица на Криту постаха је због буне, у Андалузији од дигона и по успелим апата они се упуте Присм Мор^и и безу страхах бич за обату средоз^и мора. Освоје Алек-сандрију 815 год^и али их 818 освоје Крит и оснују гусарску државу

koja je bila živa napast za Viz. Omar osniva grad Handeke i Krit
 se po njemu naziva Kandikon. Mih.³ je imao i bunu u Siličiji da uguši
 tamo se sa cara proglasio Efeniје добије помоћи од шпанских Ахмид
 да и опседе Сиракузу али Виз.³ убију Ефенија и Сиракузу ослободи
 827 год. Арапи добише из Африке и борба се и после смрти Мих.³ нао
 тави са неуспехом. Мих.³ умре 829 год.³ и наследи га син Теофило 829
 830 год. Теофило правдољубив али крут бирократа и тора у крајност.
 Био је фанатичан у ретовима против балдакског Калифа³ и добије нади
 мах „Неоретин“ његова жена је била Теодора. (Прича о женидои и да
 ње траје) али Виз. изгуби град Палермо 831 год.³ Теофило одржава
 дуго односе са кордовским двором Арапина и франачким двором. Особи
 то дуго имао је према Хазарима на Волан. На молбу Хазар. Кан Виз. при
 ста да на Дону, граници хазар. земљи подели Печеновине, дигне тврђа
 у Сарком, затим у спојој предусретливости према Хаа. на молбу ха
 Кана Визант приста да на Дону ограничи Слов.³ варош Хорсона, пос
 лава тамо стратега 833 год.³ држи град у ширину. Теофило са ба
 дакским Калифатом води борбу која се 831 год.³ почела и наставља
 и под Мутасимом. Поводом тога побуне се секте хумарите и у вези са
 тим нередима побегну на их. земљиште 30 000 персијских најамника
 бежњом хриш. Мамон тражи да се бегунци предаду, Теофило неће и не
 носи их око Синала на Црном мору под командом зета Теофа. Калифа
 Мамон због овога Теофилу огласи рат и Мутасим проводи га. У послед
 нем походу цар опседе град Созотебру радио место Мутасимово, ссо
 ји град и оравни га са земљом станом. снакази и одведе у ропство.
 Калиф Мутас.³ се заветовао да не то исто учинити и са Аморијаном
 родним местом оца Теофа. Мамеђу Арапи и њега код Амориона би битка
 и 30 000 перс. Теофилових учествују и збише арапе. Али арапски нај
 јамници Турун преоуде у корист Арапа, цар са остацима војске бежи
 и код заустави се. Посла посланике и моли да се смикују на аморион
 али мутас. неће већ задржа посланике. Грађани под Ајенцијен боре се
 и очајно и у мало посланици не бежу оведаћи орамоте Мутас. али се
 у Амориону нађа предајница и показу му слабо место на бедну и мутас.
 уђе у град са муслиманима и 30 000 хриш. после а остало станом.
 одведе у ропство а 831 год.³ разори цео град Теоф.³ и даде
 ратује али несретно и закључи мир најзад и плати ратне трошкове

Под Теоф. су државне финансије добро уређене. Цар је доста трезно јер је волео сјајне грађевине да гради али се то није познавало јер је новца било доста, административни апарат ради одлично. На пољу црквеном Теоф. фанатизован и иконоборац. Иконоборац у јеру од како је на патријарски престо сас Монофарзаније 831. год. Поста гавела поштоваца икона. У Влахамерској палати држан је сабор. Теофило је волео просвету и помаже науку. При крају окаља се јер тражи цару зета Теофова. Наследи га син Михаил. III „Планица“ 842-847. год. Био је малолетан и Теоф. му још за живота постави наместо. Намесништво предузе мати Млх. Теодора а помажу јој логотет Теокист и њен ујак Вардан. Теодора мудра али у верском погледу. Затуцана и запусто омишљење васпитање Теокист имао је на њу великог утицаја, а најзнатнија и најспособнија личност у наменишту беше Варада даровит човек, али је имао мана у приватном животу, покварен и амбициозан и не преза ни од чега да би дошао до свог циља. Теодора још под Теофилом волела је тајно иконе и ру па иду их је доносила и чувала. Теофило је и на смрти молио, да не обавља поштов. икона али она гледа и да васпостави поштов икона и да успомену Теоф. очува. Ради да се иконе уведу у цркву, задоби је војску која је са иконоборцима. Стигла је у вишем свештеноству јаку иконоборачку странку. У једно одржава веза са дошлцима кандидатом на патријар. престо Методијом који се бавио као напаник на папском двору. Кад је ствар довољно сазрела Теодора сазва Јована Монофарзанија и доведе Методија, сазва сабор и васпостави поштв. икона 843. год. у недељу православну. Вардан је био верски равнодушан и не прави опозицију. Методије лечи цркву од 100. год. потреса иконоборачких и гледа кроз прете епископима које су одустали од иконоборства, но крјља црквене странке тражи освету над епископима. У овом иконоборачком спору црква је извоједала не догматичком пољу победу над државом, али држава не испушта контролу над црквом, крајња странка не може да победи. Међу тим спока над Млх. трајао је рат са Аклабидија али та је борба неспорна, Арашима палише у руке Месина, Леонтина, Епа и т.д. Због тога што је Силиција поприште борбе станов. бега у Италбрију и Наполонез и тамо појача грчки елемент и карактер тих крајева. Док је овако текао борба према Арашима сретно је на В. полуострву настала борба.

Нови атратег Пелапонеза Теокрист Бријеније принуди слов' писмена да плаћају данак и Блов и Милшге и Језерце 849' год' Докиње Милшге и Језерце у X в' понова отпадно. На потоку под Мих' царство ратује са Арапима из багдаског Калифата. У калифату нереди које су изазвали Турци најамници. Калиф Мутасим држи најамнике, окружује се гардом од 50.000 турских коњаника. Мутасим премести престоницу у Самару. После мутасима најамничких гарда зло поступа и у Каши ту нареди и грађу до краја IX в. трају нереди и враћају престоницу у Багдад. За време владе Мих' била је страшно гољена павликијанска јерес, коју је Теодора приредила, то је била врста шпанске инквизиције и гледа да их преведе у хришћ. То изазива буну међу Павликијанцима и они побегну царске чиновнике у узавре устанак Мих' се дигне челу виз. војске али они под Карвејом војводом разбију Мих' бегу у Цариград и добије и арапску заштиту. Војвој био код Самосате. Карвеј и царске војводе зароби. Под наследницима Карвеја Хриспохом Павликој, развојају са Арапима царево војводе и Ефес, Никеју и др. руме устанак савладан и тек под Вас. македонцем беже, Вардан је способан човек лаже нарави. Теодора учини погрешку што сина погари Варди Варда систематски квари михаила. Кад му је било 16. год. хтео се оженити из љубави али мати и Теокрист не дадоше и ожени другом Мих' по наговору Варде узе изабраницу за наложницу а Теокрист убише у затвору по наговору цара. Кад је погинуо Теокрист, теодора у нему изгуби ослонац и даде оставку на намесништво 856. год. Михајдо умре у једном походу против азијских Арапа и оста са Вардан. Он је био свемоћан у царству, цар му да титулу цезара 861. год. Мих. се слабо могао у државне послове све. Варди остави. Цар ослабострастима, окупио је око себе читаву дружину пијаница са којима се проводио, као негда Нерон у Риму учествује држава у хиподруму. Цар је толико волео овај спорт да је грану штету навео импорту што су га у спорту прекинули. Царство је имало телеграфску јер су куле светиле саграђене од тавриских гора до Цариграда и стајале су у вези једна са другом. Код Арапи пређу границу куле светиле дају једна другој знаке и тако се убрзо сазна за упад непријатеља. Једном када је учествовао цар у тркама, кад је ранирио коњу, улак извести цара да је непријатељ на царском земљишту кудека за часак поклати довољно пажње царској поштини и цар нареди

Великог, противно се против свог уношења у символ вере али не успео и то оста до папе Николе I. Фотије уста против тога и имао је право. Фотије се ухватио за богослужеван обичај, давање пресних хлебова - азина, при причешћу, и против целибита запад. Овештенства. Фотије једном окружицом позва епископе источних цркава у Цариград на сабор и целокупна источна је црква уз вага и прокуне папу Никола I. 867. год спор још се више поомтрно што се увидело и једно политичко питање бугарско. У Бугарској на канском престолу је Борис. Он отказа мпр. Виз. и објави рат, продре у Македонију и често се сукоби, али царство кад га није могао победити оружјем победи га културом, вером. После сукоба 867 год. освојен хришћ. учењима прита да пређе у православие и Мих. му је кум и дао му име Михаилом да му Загорје. Борис је хтео да заснује самосталну бугар. цркву. Тражи од Фотија и Мих. црква добије самосталног епископа, да у унутрашњим пословима цркве самостално управља Мих. и Фотије не дају му. Борис се сукобима између цркава користи и обрати се на Никола I и Никола I изађе на сусрет по пропису римском. У историји словенства имамо значајан догађај. Покрштавање [канонских и моравских] Словена у Кирила и Методија. Овим покрштењем је покликла прва слов. књига и азбука. Тиме је заснована словенска писменост и слов. азбука и слов. књижевност и слов. су уведени у хришћ. културу. Ученици К. и Методија насеља се у Борисовој држави и наставили дело учитеља и Бугари спасу дело које су Германи хтели уништити. Можемо истакнути разлику између источне и запад. цркве у ширењу хришћ. верона црква је дозволила да се шири вера и на свима језицима а запад се само лат. јез. држао, а друго ово покрштење једно дело слов. из Виз. и оснивање слов. књижевности из Виз. цркве има једну релативну последицу; тиме је отворен расцеп културни из Бугарске се развио у Русију и код нас, и ми смо везани а други део словенства се развијао паралелно са западом. Под Мих. је основан руска држава. То, да ли је под Мих. не зна се али руска сила под Мих. приликом се јавља на позорници светских догађаја. Сила је код Руса. Монголскога ширења и криваца које се не слажу и Пољска. Сви Александар се обрати на норвешко племе о речима: "Када је земља богата али нема ко да влада, дођите и владајте а. Сви под

руком дођу. То је било у почетку IX. в. Син Олег 882. год. и кнежев-
ку кнежевину покори.

Још ј 1/2 IX. в. Руси су се преко Дунавара спуштали у Црно
и узнемиравали обалу а под Мих. спреме 300 чамаца и то против
приграда Мих. беше ван престонице и на челу Виз. флоте поше на
окоје Сарацени који су били на Кикладска острва напади. Но на
о руском нападу цар се врати у Цариг.

У борби између Руса и Виз. активном помоћу Богородице и Ру-
и се повуку, то је било 800 год. Варда задобије утицај свемоћни
и он доби цар и конкурента, који и њему и цару смрси конце то
е Василије Македонац.

Василијеву породицу Крум је у Бугарску у ропство одвео и
ас. је тамо одрастао и вратио се после у Виз. Природа га је обдари
а физичком снагом и паде у очи чинов. и Михаилу Мих. га узе на двор
учини га параклименом.

Варда би освојно још више цареве поверење учествује у пи-
ише. Када је задобио цара и уздигао се; са Вардом дође у сукоб јер
е Вард морао да дели са њим власт и утицај на цара. Раде један про-
и другог и Вас. победи Вас. задоби и зета царева логотета Симба-
ије Вас. победоа Симбатију да ако он ступи са њим у заверу да се Вар-
и бије, да ће радити да он (логотет) постане и узбуни Симбатија
против варде и рече код Мих. кад је Вас. прву злу проговорно Мих.
е поворова али кад и зет потврди Мих. се поплаши и сам ступи у
звору.

При једном походу у М. Азију који је нарочито био прићен
еи Вас. Варду. Пошто сад оста он најсилнији, цар му даде ранг Цеза-
и и круниса за владарца још једног поред себо. Симбатије се буну
и Василије крваво угуши буну.

Васили као Варда приграби власт у своје руке али се за-
ишници међу и завиде Вас. и раде код цара против Василија Мих.
ише, али кад то примети Вас. он у договору са 3 брата уби Мих.
Осле једне пијанке Вас. 867. год. завлада. Он оснива Македонску-Јер-
ишну династ. која влада од 867-1057. Ова династ. 800. год. алада
иа продужи дело сироме династ. дело снажне империје и отишла је

и даље. Под њом је Виз. још једном постала светска сила као под Јустинијаном. После Македонске династ. настаје период застоја, па спадање и коначна пропаст.

Македон. династ. удари у реакцију, окренула је развиће царства у напредак. Повратила је римско право Јуст.-законодавство и црква одвојила од папске власти.

Василије I 867-886. Вас. је свој пут до престола крваву историју, то је била једна од оних омиљених природа људских, које не превађују од злочина, али човек таквога кова који власт врши на Срећу и несрећу. Спор стоји о пореклу целе династ. По свима књигама најчешће се помиње династ. назвату Македонци. Они су били поред Јадрана у Македонији насељени. Вас. Василија је била јерменска од оних, које је Константин VII. у Тракију насељо.

Још патријарх Фотије саставио је генеалогичку таблицу за цара Василија. Он води од влад. јермена породице Аркасије. Међутим Вас. је био син селачке породице. А то је био обичај јерм. војвод. да се њихово порекло изводе од пород. Аркасије.

Унутрашњи послови. Започео је спор са Римом и треба му са вез са Фр. због Авара а треба да се Римом мир. Фотије абацији престо дођу; Игњатије и влада од 867-78 год. Цар сазва сабор у Цариграду који католици зову II васељенски сабор 869. год.

Панство обећу овај успох упропасти. Папа Адријан II. тражи да Цариградски сабор прихвати решење са ватиканског сабора у Риму и Грци пристају. Али о питању о васпостављању папске власти у Источну и Јуж. Италији и ни један Грк у Источној не пристаје а делегати на сабору подижу; Зар ви који сте се предали Францима да ви се покорите спешности на земљишту царевом. И бугарско питање било. Борис се Иларион I. обрати за самосталну цркву и Никола је пристао али упркоз Адријан одби да потврди епископа које је Борис сам изабрао и одуговлачио спор. Борис изгуби отприлике а тиме је панство испустило, да бугарску цркву прикључи са себе и запад, Борис се обрати у Цариград и на сабору у спору папских делегата и брани своју цркву над Бугарском.

Пански посланици пристају и сабор даде султанома одговор да не под виз. управом 870 год. II. Епископија оснива и Бугари се прикључују у заједници. Као знак поштовања Борис посла у Цариград епископа

да се на Цариград двору васпита.

Вас. се користио помирењем с Римом али чим му сазови није требао, био је равнодушан према унији и кад умре папа он поврати Фотије 878-886 год. На папском престолу Јован VIII. притежњен од Арапа са Силиције и папа приста на предлог Вас. да се сазове нов сабор који би признао Фотије. Сабор се 878. год. сазва и траје и 880 год. али папске легате Фотије надмудри и изгубе све. Папски легати признаше Фотија за патријарха, ту се запад. цркви не даде задовољење никакво.

Папа раскида са Цариградом и огласи Фотије за збаченог и на та подела црква. Знатно што је папство усамљено. Фотије целу источ. цркву задржи и тим је извршен национални грчки програм и грчка нација се духовно еманципује од тутерства папског.

Василије затече царство у тешким приликама. Цар подиже ауторитет флоте на мору. Према агибадима виз. порази нису престали, освоје Малту и на Силицији Виз. има губитка.

Виз. склопи савез са Фр. царем Лудвиком II. Уједињене Фр. и Виз. одрже 872 год. код Салерма победу. Ипак у Силицији Арапи напредују и Сиракуза 883 год. паде у руке Арапима.

Под Василијевим господраством у Јадранском мору воспостави се савез са Венецијом неретњански Срби са далматинским Слов. оснују гусарско гнездо. Они су и са Арапима радили и опљачкају и папске легате, који се враћају са сабора из Цариграда.

Вас. се користи и посла виз. флоту против гусара и у савезу са Венецијом меке ре Неретља, и далматинске слов. и гусарство искоре ни. Лудвик хоће царску титулу а Вас. не призна. Луд. није право што је послао мисионаре који су били заштите франака и фрн. огорчени што су Виз. и Фран. Бари заузеле а сад Виз. узе сама град. и превари Франке Лудвик је уложио протест. Франач. слаба да силом прибави важност и последица није било.

Имамо и 2 победа над гусарима из Арп. и Африке о Крите и Силицији 880 и 891 Виз. заборави многе гусаре и изврше страшне казне.

У Италији посмрти Лудвика II. 875. год. Франачка власт слаби. Василије предузе мере да јуж. Италију поврати Виз. Нићифор Фока царев војвода терају Арапе из Калибрије и основа у Апулији нова виз.

тема, Кондобарде као накнаду за изгубљену Силицију. На истоку Вас. је наредио рат са Павликијанцима.

У првом походу против Хрисухтира Влаторухог цар победи и доува бије плен. Али гвездо Павликијанаца Тафрику у Јермен. не заузео.

Други поход преузе против Арапа и до Самосате преко Еуфрата преоде и у саму Јерменску. У Јермен. Мелетину опсаде али је не заузео.

Хрисухир погуби од руке љубимца 8 год. и Вас. лако угуши устанак. У Вас. време Јермени се ослободи од богдаског Калифата под Ашотом I. а Вас. склопи савез. Покрштење Слов. у Грчкој под Вас. Послао је свештенике у Пелопонез. и покрестио је и Милинге и Језерце и Тајгету и Слов. по старој лавонији. Св. Гору дао је Монасима, они су се ту насељивали у почетку IX. в.

Вас. је извршио и реформу законодавну у натраг јер је повратио Јуст. законе. (Прохисној номој). Цар је издао и друго издање због законика тако звано „Поновљење“ и Василиски велики законик.

Вас. су синоди Лав VI мудри или Философ Александар. Али Александар је само формалне владе братовљеве се опрости.

Лав VI 886-912. Лав су сматрали још за живота Вас. као ванбрачно дете. Мих. А. и Лав није симпатизирао оца као и отац њега.

Није имао способности оца, био је ученик Фотијева, али није научио прву науку већ мртво слово. Део је стихове ради риме, био је подантне мудрице. У приватном животу развратан према Фотију не задовољан збога га и овај у манастир умре.

Цар Фотије заменио својим 18 год. братом Стефаном 886 год. Лав се четири пута женио. Последњи пут Зојом мајком Косте Порфирогенита. Због 4 женидбе дође у сукоб са цариградском црквом.

На црквеном пољу Лав имао је листу епископских престола у империји „дисфикону“.

Том листом одређена су сва права пут стална места и за епископе некад папских епархија на Балкану и јуж. Италији. Дотле епархије су имале места и долазило је на сабору због тога до туче.

После пада Фотијевог Игњатијевац имају утицаја и покушавају да издрже са рим. црквом и 900 год. дође до једне уније али то је само дипломатско дело. Та се унија поремети при 4. женидби. Када се по

четврти пут хтео оженити, Лав тражи венчање (907. год), Никола, Мистик патријарх карактеран човек, није хтео признати 4. женидбу као законичну али Рим и папа Сергије III даде признање, а Лав Николу збаци и доведе Јефимија. Никола Мистик прокле Сергија и избриса му име из Критика Неточ. праве. И наста сукоб између цркава.

Лав је изводио законодавне реформе. Заврши издање Заслика. оцију, свију виз. закона. Унутрашња управа. Лав је био деспот, укину је веза т. Доцније сенат у Виз. је само скуп виших чиновника. Због Лав над Лавом имамо слабости виз. и доста несрећа. Са Арапима се ратовао са неуспехом.

Виз продира у Сирију али у Јегејском мору гусарство оживе, бегаво у Сирији и нарочито у Трипону. Гусаре предвођаше Лав. Триполи. Ти гусари опустоше острва. Сам 888 год. продре у Тесалију, и Ди-мтријаду 902. год. поруше а 904 год. Лав триполиски са 54 лађа освоји Солун опљачка силно благо, зароби 22.000 људи и врати се до 4. јула 889. У Силицији и јуж. Италији под Лавом губици су код Миле 889. јуна трупa Регнум и Тавроменије падоме у руке Арапима. У јуж. Италији Вар заузму. Лав није умео уредити ни односе са Бугарима на бугарском престолу Симеон (§ 95-927 год.) Он је хтео да ослободи Бугарски крај од Вис. Монопола но Лав неће и Симеон објави рат али Виз. ди-мтријада и злато натукташе на Симеона Мађаре у Бесарабији. Виз. флоту их преведе у Бугарску 890. год. Симеон са Бугарима се латвара у градове, и ови опљачкају Бугарску. Симеон у повратку разби их и плен им отме. Зато се Симеон против Виз. окрену и код Булгарофигона у Тракији победи и наста мир. Симеон запе да сарши са Мађарима и о Печењацима на Двестру, склопи савез, Мађари ратују у Моравској, зато вре-ме Симеон у Бесарабију упаде и поби жене и децу, Мађари се реше да промене станиште. Из Бесарабије се преседе на Тису и Дунав 896 год. Виз. је плаћала данак Симеону. У Бугарској продира нагло Виз. кулчу-ра црета златног доба књижевности.

За време Лав и Руски напад на Цариград под његом 907. год. Лав није значајан. Лав VI наследи син Константин VIII. Порфирогенит 912-959 год. Влада по форми на престо од 3 год. дође, али и доцније није владао. Место њега владали су намесници а доцније министри

и цар Роман.

После смрти Јавове Кост. намесник брат Јавов Александров вла-
но и Алекс. није владао и даде власт противницима Јавовим. Јавову
жену Зоју отера у манастир И. Јефтимија злоставља и Николу Мист
912 год. поврати.

Александар 913. год. умре и намесништво да Николи Мистику. Међу
њима од највеће је вредности Јован Елада. Намесништво узнемирују
не Константин Дука официр покуша да обори намесништво и да сам бу-
намесник, као да је и Никола патр. био са њим и Дука се за цара про-
гласи али Јован Елада погуби Дуку са породицом по жељи Кост. Елада
поврати Зоју и она намесништво предузе. Али споља су значајни дога-
ђаји: Симеон по смрти Јавовој увраћен од Алекс. објави рат и дође
913. год. под Цариград. Намесништво успе да умири Симеона и између
оба двора уговоре сродство Кост. веран са Симеоновом ћерком. Али
ји није право за веридбу и поквари је.

Симеон понова упаде у Тракију и Једрене 914 заузео. Али га
окалоше на примирје, за време примирја коју заверу Бугарима. Сино-
винову војску предводи Лав Фока а флоту адмирал Роман Лакапин.
Затом купи савез са Печењезима. Роман има Печењега са флотом у
Тракију да прелазе, да са Виз. војском нападне. Али Роман сања о ца-
рству и нађе да је боље да не заврши дужност. Сукоби се сама Виз.
ска са Симеоном на реци Ахеслоју код Анхијала. Симеон разби Фоку
917 год. и задоби још једну победу код Капаристе близу Цариграда.

После тога цар намесник покуша Лав Фоку да постави али Ро-
ман уђе 919 год. у Цариград и поста намесник. Роман Зоју отера у
манастир и прогласи Кост. за пунолетног и Јеленом кћерју ожени га.
Бегов син Христифор поста командант гарде двореке а намесник Ро-
ман прогласи за цара и Николу 919 год. круниса и другог цара. Роман
влада у главном од 919 до 944 Кост. се занима науком и нештимама.

Симеон не хтеде признати промену на престолу. Довођеном Ро-
мана њему се јавља сам пред очима, да покори виз. да постане цар и
Бугара и Грка и хтео је дати Кост. кћер. Доласком Романа тај је са-
покварен. Сада се ради да га оружјем оствари, прогласи бугар. архи-

епископа за патријарха и затражи из Цариграда признање. Роман би пристао да га призна за цара Бугара али и Грка неће. Симеон из Ри ма доби пристанак, помаче границу у Виз. земљ. и појави се пред Цариградом. Царство прибеге уништењу варвара једних помоћу других, на туку Србе и Хрвате златом. Српска држава је између две ватре. Борба између Бугара и Грка изазива код нас борбе претендената око престола. Симеону Срби и Хрвати дају бриге али их окрха и расели Србе у Бугарску и у Србији створи пустињу 924 год. Симеон се спремаше да удари на Цариград.

Покуша савез са Афричким Фатимидима ради флоте али виз. злато разби савез.

Симеон опседе Цариград. Роман успе да изади састанак са Симеоном и на њему лепим речима склони 924 год. Симеона на примирје.

Виз. на све стране тражи савезнике и успе. Хрвати у борби са Симеоном потуку Алагабатура 927 год. Симеон умре 927 и дође на престо син му Петар 927-968 год. Права супротност оца мирал и побожан после кратког ратовања Македонији дође до мира 921 год. и по миру са Романом, унуком Маријом Петар се ожени. По томе миру Виз. прими Петра као цара Бугара и патријарха призна и Бугар. се црк. одцепи од запада и паралелно са источном се развија.

Роман лакапин у јуж. Италији сачува Виз. од даљих губитака а нарочито сретно прође према Багдад. Калифату. Калифат се распада због анархије.

Јован Куркуа за више од 22 год. води жуте борбе са Арапима. Продро чак до спајања Еуфрата и Тигра.

У току ратовања са Арапима добија Виз. јер Абухове модитински емир поста грудобран Виз. према Арапима. Они су са Виз. У том ум улазила у Цариград.

Наследници Емира Абухавеза покушаше да окрену лиот Куркира их казни разори Малитину и оближња места и доби куратори за управника и дође код Виз. у Јермен. под I анархија и Арапи власт обнови. По азот други II 915 год. на своме помоћу Млирака протера Арапе из Јерменске и обнови савез са Визант Јерменска на врло важној позицији на истоку она пристража према Исламу Куркура и Низибио

освоји 924. год. али привремено.

Затим Едесу притесни и намора је да му изда икону Исусову; за коју се веровало да се сама на чинила. Ова тековина је са латијом у Цариг. донесена и приложена у Св. Софију. Под Романом Руси три пута на Цариград нападају 40.000 под Игором опседе Цариград и са суха мера. Куркура их разби на суду и патријарх Теофаније на мору 940 год.

Они после за дуго мирују а допније са Виз. уговор је закључе

Под Романом 927. год. начини гладна година пустош. Велико поседништво је порасло и ремети држ. финанс. и последице од те гладне године су страшне. Да би зауставили рашиће великопоседника, Роман издаје закон којим се прогласио неустуђивост селачког имања. Закон је имао повратну силу до 927. год. али од њега нема већих последица. Романову владу потресају буне и завере, но Роман их је све угушивао крви. Роман је тако прелазио преко свије обзира и осигуравао своју династију. Своја три сина устави на Августово достојанство, на престо подиже и унука сина Христифоровог. Сви четири добију првенство у рангу поред Константа. И жена Христову за Августа прогласи. Он је своју унуку Марију дао за Вугар. цара. Петра Романовог четвртог сина једног бедног човека, који се више разумевао у јахалу постави на патријаршијски престо Теофидата. Роман се осигуравао на ту македонску династију. Изврши помирење са Римом. Никола патријарх због непризнања Јова VI дође у сукоб са Рим. црквом. Роман се труди да и сам рим. престо призна ово гледиште патријарха Николе о неважнитости женидбе четврте јер се Кост. VIII Парфарогент из тога браћу родио. И доиста на наваливање његово папа Јован X склони се да је призна као познатољену и обе се цркве измире 920. год. Роман које дипломацијом, које силом управни пут својој породици на престо. Стри покларисае они због којих и ради Роман. За љубав деце Роман је закон и правду газно, а они изненада 2 сина његова ухвати га (Роман) и принуди га да прими калуђерски чин и да оде у манастир. Проту на острву у Мраморном мору 944. год. децембра подашу. Синови Романови Константин и Стефан омаћи али их Јелена изда жена Кост. Завера откривена, синови Романови беху похватани и испраћени у манастир. Проту, код оца 945.

Сад доби власт Кост. VIII. Порфирогенит и то у својој 40. год. Брзо тога у Цариграду наста неписано одушевљење. Принцип наследности био се знатно одомећено у империји. Патријарх Теофило прави потке за повраћање оца и браће али Кост. је стекао ослонце у војничкој породици Фоке. Костантин постави Варду Фоку, брата такмача Јованов. Лева Фока је команд. царско гарде, а Никифор Лена и Костантин се команд. трупа Ц. Азије. Државне послове предаде Јелони а мушких Василија "Пезад" поведе. Тако Кост. оста на власти још 15. год као сенка.

Поде се Арменима са династ. Хемданиде ратује Виз. то предводи Варда Фока, био је тврдица и дође у сукоб са трупама и на тој начин сви среће. Али команду предузе Никифор Фока, поврати ред у војсци и створи рат се успехом.

Руси од пореза 941. се ошкрише па жена Игорове мати Сајато-марија. Сига дође у Цариград у посету. Шу очара Хришћанство и 957. год. дође у хришћанство. Кост. као дитица има у науци и просвети већи напори, писао је и сам и помагао људе. Умро је отрован од снаге Тео-марије. На престо дође Роман II. 959-963. год. Био је млад 21. год. Био је италијански младић. Отац га је као дете још заручио са Бертом Савинскоком, краља Хуге, неваконтон Ђерком. Но Бerta умре 949. год.

Роман се ожени из дубави Ђерком крмјера. Анас., која је била Теофинија. Костантин беше мек човек и Роман оствори намеру 961. год.

Први министар Романов је Јосиф Вринга. Роман посла на челу Варда Фоку који беше команд. царско гарде, против критских гу-бав. Фока доби гусаре, продре на Крит, освоји град Хандале и спалие. Кресто гусара сасвим истреби, нешто доби, нешто пократи, а нешто ре-марија 960. год. Ники. Фока и у Азији сретно ратује. Освоји Арсепос у Егип-ту, Анзер 962. год. Потуче Сеифа Хилланије, код Алепа продре у град. Нешто освоји али тврђаву не.

963. год. Роман умре и остави 2. сина Василија II и Констан-тина IX. Намесница је Теофинија, а први министар Јосиф Вринга.

Вринга и Фока се на славу или Фока дочека и принуди Врингу одступити и он се прогласи за цара 963. год. Мало затим Ники. Никифор освоји Теофинија.

Фока 963-965. год. То је највећи појвода у Виз. империји (Јован Цинскије и В. Бугароубица под њима црета Виз.) Он створи војску најмичку од Руса, Илџа, Словена. Војни буџет гуте силе суме и цар набавља метима новац и манастирска имена порезује. Народ под Фоком стече.

Цар се нија добро слегло са царем авеничном, овај човек није молео мантију, отворио је у Виз. модерно стање, издао је закон којим принуђена патријархе да и не чисто црквене акте тражи потпис царев. Четири цар издао закон да ограничи јурење младог света у калуђерство.

Црква се на све те цркове ударе опирала и то пренећи опозицију где год може. Од Ноглиевка тражио је да се светкују сви пали војници, али овај одби и то.

Црква је омела Нић. полит. према монофизитима. Хришћани што су се налазили као поданици на арапској земљи. Нић. је хтео дати доказ да империје протежира цео хриш. свет, на истоку.

Цар обећавањем је већо бити већо гоњења, позва монофизите сиротске и на челу њиховог патријарха монофиз. У Антиохији Јован да се просе и у Виз. Јован се исели са епископима дође и настани се око Иерусалима у Јерменској.

Монистене опустошена за време рата Јов. Куркура и ово добро дође што се насели. Ту крај оживе подизање 30 цркава и манастира. То побуди православни епископи монистинског и патријарх цериградски по држа га и цар прече косељанике кљити, и т.д. Све се то да се негнати на унију са православном црквом.

Под Нићифором нарочито црети великопоседиштво. Нић. беше и сам из велико-поседишког породице и иде им на руку.

Споља имамо на западу знатне догеђаје. Отсе I. обнови западним царство и затим је Отон желео да узме за сина кћер Романа II. Теофанију, но нешто због сујаве дрског понасења посланика Отонолог Триуфрандас епископа а нешто због тога што Отон тражи целу јужну савију као мирас од тога не беше ништа.

Нићифор ујенича владу славном победом у Азији над Арапима. Прати Сирију и Месопотамију, а најзад Глас. Адану, Мотсустују 964. год. сле друге опсаде у Торе у Киликији 965 год. Никита заузео Кипер 965.

После две године (967) Ниџифор понова пође против Арапа са 8000 људи, освоји низ градове у Сирији, Леондијеји, Киреопол, Арку, Емису и Триполи и сам Дамаск беху принуђени да се данком откупе. А-л-хаси Андасија престоница паде му у руке.

Војвода Вурда преко зима опседе и освоји велику Акиохију (969) Ниџифор посла заповест да се славе антохијског освајања резервирале само за њега али Вурда не хте. Ниџифор га збаци. У Сицилију посла Петра и Никита паде у ропство те га цар морас откупити, цар мораде дати за откуп Арапима меч Мухамедов који је био заробљен.

Ниџифор упаде 967 год. у Бугарску и за почасти поклон дође му помоћ Светислав син Игоров. Свјетислав освоји северни део Бугарске и у манастиру преслави 969. год. намести престоницу. Ниџифор је више одолео слабом Петру ае суседа но јаким Свјатославу и његове Русе. Зато Антисија побуни против Свјатослава Почењеге и они опседну Кијев и Свјатослав јури Кијеву у помоћ. 968. год. Ниџифор се помири са Петром и склопе савез против Руса и запечата га са уговором о женидби два њихови царевича са бугарским принцезама. Петар умре 969. год. Бугарски царство покушаше да узвину 4 брата: Давид, Мојсеј, Арид и Семујло, синове бугарскога великога кнеза Николe. Петар је имао две сине Бориса и Романа на цариградском двору. На Цариграде су пуштени принчеви и они спасу престо и прогласи се за цара Борис II.

По хипотези научника Марина Дринова, оне четири брата отиђоше у западни део Бугарске државе, Македонију и Албанију и основали западно бугарско царство. Државу под Петровим наследницима поделише на источну и западну Бугарску. Ту је хипотезу а Јаричек примио, али Д. Антесије због се не слаже с њом.

Тек што се Борис II. опростио 4 брата он пострада на другом походу. Свјатослав сиђе у Бугарску, малу Бреславу, и у великој Нереслави продре и Борис II. и Романа зароби 969. год. Ниџифор је био велики војвода али његове карактерне црте и дубока побожност није нарисовао ниједну цркву али поштује побожне људе. Он се спријатељи са Атанасијем Атонским и Атанасије оснује на Св. Гори Леару Св. Атанасија.

велики манастир који је служио као углед за доцније манастире. Нићифор је био обожавао од војске али га у народу не воле, нарочито у Цариграду. Замерио се војводи Вурди, бацио га. Јовану Цимискији се такође замерио. Или Цимискију ванске Теофаније и изрази код Нићифора да цар допусти Цимистију да у Халкедону станају. То беше кобно за Нићифора, јер Цимискија, Вурда и др. епископи завару а у њу унуку Теофанију и Теофанија створи двор завереницима и они убију Нићифора, 969. год. Сада као нови цар дође:

ЈОВАН ЦИМИСКИЈА 969-976. год.

Јован Цимискија Јерменин по пореклу, строг и карактеран беше владатељ. Патријарх се устезаше да га крунише. Цене да би га крунисао беше да цар укине закон Фокин који сужава самосталност цркве и да цар Теофанију отера. Цимискија приста, отера Теофанију у манастир и укине закон, а патријарх га круниса али цар стим није допео у зависност од патријарха. Кад је патријарх Вастлије доцније хтео да му управља цар га дотера у границе. Цимистија у почетку узнемири једне буре, а Лева и синове му освоји 970. год.

Цимискија одступа од Нићифора, није био штедљив на мидешан он посла новац и пређе га завола. Као негде Константин Копроник протераше Јерменске монофизите и Павликијанце у Трикију око Филиппопоља. Као Јерменин он им симпатизира. Сво помињамо што ти Јермени са другим Јерменима постаде ресадник Павликијанове по Балканском полуострву а одатле оде на запад.

Још под Петром учио је у Бугарској поп Јеремије томпазискијанству.

Споље Цимискија уредио односе Империје према Отону I Цимискија од поврде византиске етикета не чини велико питање, приста да да Теофану за сина Отонова и 972. год. поста је у Италију.

Споље и Цимискија као и Нићифор обележи владу победама и заузео је Нићифоров рат оковама. Та спрече баца као заборава не злочин који се цар не просто почео Сајатослав предде у Бугарску и спречао се да нападне на Византију. У пролеће Сајатослав упаде у Трикију узео Филиппопољ и затвори пољак 970. год. Цимискије преко да

посланика позва Свјатослава да се повуће из Бугарске, али Свјатослав одговори с презрењем и приначе се Цариграду. Цар испосла с војском војводу Варду. Византинани и Руси код Аркадијенопоља се сјубише и срећа би на виз. страни и Руси се морадоше повући те тако Цариград спасе. Цар се користи и довуче трупе из Азије. Некарачки Руси беху оставили непосеђнуте Балканске кланце и Пимискија и поседе и образова легију бесиртника и цар на челу 10.000 војника пође у Бугарску а остатак војске служио му је као позадина. Пимискија паде пред Преславу, освоји је на јуриш и опали и ослободи Бориса II и Романа и указа им сјајне почасти. Свјатослав се повуче из Дристрии (Силистрији), Пимискија пође у потеру а војску му пође иза ње масе Бугара. Пред Дристрију опет дође до битке и Руси бивше потучени. Свјатослав се са војском затвори у Дистру а Пимискија је опоседе. Галије са мора помагаху опсаду. И Свјатослав покушавае да дође пробије и побегне али узалуд. Свјатослав понуди предају и да му се допусти повратак у Русију. Пимискија неће Свјатослава да тере у бегство и прими понуду. Свјатослав се закле да неће више нападати и врати се. Оба владатоца се предходно састају 972 г. Свјатослав и Русе дочекаше и дочекаше у повратку Печевези а Свјатослав погибе од Печевешки начини пехар од лобање Свјатославове.

Бугари су се надали да ће им Пимискија обновили царство, али Пимискија преобрази Бугарску као провинцију, а круну бугарску пренесе на олтар Св. Софије. Бориса доведе у Цариград а самосталност патријарха уништи збаци патријарха Дамаска. Покорене Бугаре и сузбијање Свјатослава догађаји су од великог значаја. Пимискија сузбија бугарску и руску опасност. Покорене Бугаре је и заслуга Свјатослава али у толико је већа слава Пимискијина јер је победио. Ното је овако сретан Пимискија и у Азији. Тамо ратује са Арапима од 972-973 г. У Сирији трупе прелазе и на истоку. Из градова у Сирији и Месопотамији падоше у руке Византинанима. Исламски свет остраује и анхове премагнута престадеше. Победа Пимискијана уједини ислам и склопе савезе поврате Антиохију. На челу савеза беху династија Затмира која се и на Сирију пружио руку. Антиохију одбрани патријарх Никола II од Византинани заузеше Никеоно. То још више поплаши Мусулмане и

Багдада се проповеда рат против Крета. Код Анибе Византијани прет
пораз 975 год. Цимискија предузе поход против Арапа и спусти се у
рију, узе Хиреопол. Емо су, Апамеју, Хилинопол и Дамаск. Затим Цими
ја пође Ливанд уђе у град Неринт. Ту Цимискија опљачка икону Исус
и посла је Са. Софију. Цимискији паде у руке цела Феникија а Трипо
заузе. Циљ овога похода беше ослобођење Јерусалима и Палестине.
због неуспеха код Трипова мане се и оде у Месопотамију, пређе
код Таврских гора, освоји Самосату, Едесу, Мартиропол, Низибис.
ви се пред Багдадом али га не освоји него се врати и пође у Цар

Цимискија византијске границе помаче на Еуфрат и Тав
Горе, али су та освојена привремена. Тамо су се градови предали
Цимискија био ту, али после отпадне. И Антиохија покуша да се ос
боди али понова би заузета. И Монофизите сметаху много и симпати
Арапима. Цимискија не беше сретан да се врати у престоницу. 976
умре код Романа патријарха унука Јакапина. Цимискија је пао као
за велико поседничке завере. Води се да је узвикнуо силно има
нула Василија. Тај Василије био је лукав и учествовао је у свим
менама на престолу и стекао силно имање у М. Азији. Велико посед
се уплаше од Цимискија и отворе заверу и Василије приђе тој за
и Роман патријарх његов слуга отрују цара. Цимискије је тад ум
годину. После Цимискија на престо дођу два царевих законита по
Василија II. Константин IX. За време ових ранијих владара из
ске династије управљали су империјом министри или царевни поред
кључних царева мајордоми. Слабост ранијих царева допунтала је то
Василије II и Константин IX беху у добрим годинама и неће намес
По поред њих имахаше Евнух Василије јаког утицаја на двору. И
гласи њих за владаре, али државне послове задржа за себе, а
гледа забавима и уживањима да забавља. Константин у измакне и
се, те се доцније више не појављује а Василије II спасе његов
Василије II волео је власт, учествовао је у државним пословима.
му паде отворено Василијево и гледа да га се опрости, у томе је
после 10 год.

ВАСИЛИЈЕ II БУГАРОВ УМРЛА. 976-1025 год.

Био је владар силне енергије. На негому са Арапима р

славно а на Балканском полуострву уништи обнележено Бугарско царство. За време Нићифора Фоке и Цимискија, Василије је требао бити васпитан за мекуца, али је то његово васпитање остави трага само његов ум, (незнање Василија II). Није знао никакве науке, а у толико се више развио у Василија дух натуреног војника. Он је у почетку у младости заживљавао у задовољства али наскоро се засити тога и удари у другу крајност. Био се зарекао да не једе месо нити је пио вино, а носко је прстињско одело испод хантије. Цар је имао и ту особину која се није допадала савременицима т.ј. био је штедљив до тврдичлука. Под њим народ стење од лација јер му је требало новца због ратовања. Због тих данака он није популаран код савременика. После смрти Цимискијанове многе војводе хеле положај другог цара, положај који он се могао равнати са мајордомима у Фракичкој у доба Мерозинга. Али како у Цариграду на престолу беше Василије II мало беше изгледа да ће ико заузети Цимискијин положај. Ипак су неки покушали. Као кандидат је врховни командант азијских трупа. Варда Склир. Али на двору се сада налазио Евнух Василије ванбрачни син Романа Лакатина и њему саом није стало и тога да се погне други цар и гледа да смета Варду.

Утицајем Евнуха Василија Варда Склир је леним послан у егзилство за команданта трупа у теми Месопотамији. Варда Склир увиде то и побуни се против Евнуха Василија. Варду је војска воледа, а муслимани из Месопотамије га помагашу а тако и великопоседници. Склир потуче Петра Фоку и поплави М.Азију. И ако је побеђен на мору узе на суку Никеју и запрети самом Цариграду. Сада се влада у Цариграду сети старог противника Склировог, Варда Фоке. Овај Фока се под Цимискијем побунио против цара, а и Цимискије посла Склира који га савлада и испосла на острво Хијос. Влада са Хијоса узе Фоку и посла против Склира, али Склир у два маха победи Фоку и Фока побеже у Илирику код кнеза Давида. Понова дође до Склира и у битци код Пинкалије 979 године потуче Склира и Склир утече Арапима, а они га у Багдаду као заробљеника задрже. Фока је сад командант трупа у Азији и оста ту читавих осам година. Он је сретно ратовао са Арапима. Емира ^{из} Алепа призора да Византији плаћа данак. Али у Цариграду Василије показује снагу. Он је владалац који хоће сам да влада и Евнуха Василија, ко-

ји је то хтео да спречи да поред Василија не дође други. он сплете замку. У ту замку увуче и Фоку и Фока у Азији дигне буну и сам се прогласи за императора на двору Евстатија Малена 987 године. Против њега бежу Арапи и спреме на њега Варду Склира са Хришћанским војним бегунцима и Арапима. Фока разбио Склира, ухвати га живог и са целом оком иде против Цариграда. Покори већи део Мале Азије. Опасност за кинастију је још већа. Јер на Балкану гори пламен устанка. Бугари се побунили и Самуило ради да обнови Самуилово царство. Василије успе да добије помоћ од Руског кнеза Владимира сина Свјатослављевог. С том помоћу и брат му Костантин пође на Фоку, Фока опседе Азид на Дарданелима. Већи Василије зададе Фоки губитак и Фока пође на Василија двобојем да реши ствар али Фока се отропошта с коњем. Воли се да је то од чаше воде, коју је научио попити пре но што почне бој, а неки веле да је и отрован. 989 године. Фокина се војска растури и Варда Склир би жив одведен пред Василија. Цар помилова Склира. Како се Василије осигура од унутрашњих потреса.

У ово доба пада и велики догађај покритом Рускога народа под Св.Владимиром у Херсону. Владимир се ожени сестром Василија II. Аном 988 год. Огроман значај овог догађаја је што православље у Рускји добија јак ослонац. После угушене побуне Фокине у којој су и против еннуха Василија умешени дође ред и на Василија. Василије II одузе све три титуле еннуху Василију, конфискова му имање и посла га у изгнанство 989 године. Цар после 13 година отресе се овога турса. Он се у опште дигао против великог поседника. Василија позва у Цариград и задржа код себе Евстатија Малесина. По смрти Евстатијевој и његово имање конфисковао. Једном другом великопоседнику оружи Василије двор а имање врати селацима. По угледу напретка Романа Лакапина, Василије се и законодавством борио против великопоседника. Последње време дешавало се да селаци продају имање цркви па великопоседници купују та имања од цркве. Василије изда закон којим забрани отуђивање селачких имања, ма и у корист цркве, 996 год. издаде тај закон. Василије се борио против великопоседника и у интересу царске власти. Своју прву величину показао је Василије на бојном пољу. Смирно је Бугаре и зато је добио назив „Бугароубица“ на икону

Басилије страшило се Арапе, освоји Јерменску. Сл. виз. оружјем под Василијем већа је но икад. После смрти Пимискијине Бугари се побуле под 4 брата: Давидом, Мојсијем, Ароном и Самуилом 976. год. Они су још по смрти цара Петра дигли устанак 969. год. и та протр династије Симонунове али не успеју, Борис II. задржа престо. Навици најновији узимају да од 969. год. ове 4 брата отели су од Рима на запад и основали засебну бугарску цевенину "Западно царство". По неким научницима Цимискија није покрио њу, а с другим је покрио и запад. Главна је да су ове 4 брата по смрти Цимискије покушали да обнове Симеуново царство. У току времена, после 976. год. Ароном убије Самуило и сам завлада. Самуило је амбициозан и сећа да царину Бугарске обнови под Симеуном. Он је био велики ратник. Језгро Бугарске на југозапад чине Македонија и Арбанија. Престо није био у прескви једно време. Доносије Самуило пренесе своју престолу у Охрид. Када је Василије сатро Бугарско царство и ушао у Охрид нашао је царској ризници скупцену царску круну коју је Самуило из Рима добио.

Самуило задоби љубав поданика и презославних и бегуина, али он настави и даде дело које је са брзном замало. Он ратује са Византијом са променљивом срећом. Зла судбина Самуилова је хтела да он влада Бугарскомонаде кад је Виз. владао силни Василије и Самуило је у борби подлегао. Целу борбу делимо на 4 ратовања: У 1. походу од 976. - 988 Бугари имају успеха. Самуило узе и источну Македонију до Солуна и Сардика (Софије) освоји опир Тестију и Дарису, прасети се на море одне мошти свецца Ахилија у Преспу. Самуило сиђе до Коринтске препаке 983. год. Да би спасао Грчку Василије пође на челу војске пре Сардику и успе. Самуило се врати опседа Солун али не успе да освоји, у путу наиђе на заседу. Војска му би потучена и Василије побеге у Филипопољ. После те победе Самуило је господар целог истока. Василију Соху возено руке Фокном победом. Василије се организи на одбрану. Самуилова држава постиже врхунац јер 990. г. он заговори сам Солун. Када се Василије врати у II поход против Бугара да спасе Солун. Побринуо се за одбрану града, остави гарнизон војске и Команданта града Гелгорије Теронича. Затим се врати у Цариград. Теро-

нит за пет година добро срани Солун и пут у Трекију. Приликом испад
 против Самуила Таронит погибе 995 год. Самуило спustoши Тесалију Бе
 тију Атику, и продре у Пелопонезију. На тај глас Василије, пошто се
 походе против Фатимида вратио предузе III. поход од 996-1005 год. На
 место Таронина цар постави Никифора Урана и посла га да поврати Со
 лун. На пелопонеза пође и у јужној Тесалији на реци Стеркију улого
 се. Једне ноћи Бугари мирно почиваху а Византијани пређу реку и гру
 ну на Самуилу војску униште је а Самуило и син му тешко рањени
 беђу у Бугарску 996. год. Од сад Самуилу срећа окрену леђа. Његов
 амет син Таронина издаде Дреч Византији. Василије пак предузеше по
 против градова које су Бугари заузели: Охрид, Струмицу, и т. д. Ствари
 истоку познате цару и он јури на мисирске Фатимиде, а вођене рата
 тани својим војводама Војводе продуже освајање освоје Преславу ве
 ку и мелу и покоре источну Бугарску 1000 год. Византијска војска
 ре у Верију Србију Воден, упде у Трекију и Тесалију 1003 год. Васи
 је освоји 1004 год Видин и Скопље. Али Самуило продре у Трекију и
 рене опustoши 1004 год 1005. г. Перник и Дреч вероватно узе Сад на
 пауза с обе стране. За то време Самуило прикупи снагу, сакупи војс
 нападе на Солун. Василије на то предузе IV поход 1014. г. Цар је био
 шао са више појске Један део војске води он, а остале војводе Од
 луна би Самуило одбијен Цар се упуту Сардици, око Беласице заустав
 га Самуило и Никифор Ксенифон војводе царев дође и 15.000 падну у
 ропство Бугара Василије ослепи свих 15.000 и посла их Самуилу. Сам
 ило од потреса паде у несвест и после два дана умре 1014 год. Посл
 њега дође на престо син му Гаврило Роман-Редомир. Редомир тражи
 и Василије га одби. И Бугарски бољери беђу за рат и иште ситно ра
 вене Све трупе од Бугара освајаху град по град. Наскоро у Бугарско
 би промена на престолу Романа уби брат од стрица Јов Владислав
 осчету што је Самуило убио оца му Арона. На престолу дође Јов. Влад
 слав 1015 год. и он је храбар. Он затражи мир од Василије, али Васи
 је одби Владислав онда продужи рат са доста среће. Василије освоји
 ниа градова, и освоји Охрид То траје до 1018. год. Владислав са Печ
 зима склопи савез. Владислав покуша да освоји Дреч, али при опсади
 год погибе После ових неуспеха у Бугарској ратоборни бољери скло
 хам. Беђу две стотине Једна за рат друга за мир.

Станки за мир на челу је Јованска удовица Марија и читав низ великаша и патриарх Давид. Он помоћи Василију предају, он приста и пође из Цариграда у Охрид. После тога у брдима по градовима и по стенама тача плобода, али Василије и њих савлада, најзад силно бугарско царство потпуно проледе, под Василијем II. Виз. после овог успеха је на вихуцу У заслуженом поносу Вас II. пође у Атину да се у Партенону храму захвали богињи. За тим се упути у престоницу Јебући на хету са царском дијадемом и терајући пред собом Владиславу жону Марију и Самуилову кћери и поворку бугарских великаша Кроз златну капију у триумфу уђе у град. Вас II. покорном племиству бугарском поврати прилике, цркви потврди самосталност 1019 г. и ланске царске породице доведе у Цариград о њиме су се ободиле виз. фамилије. Најзад се сврти дуга борба у корист виз. И ако је Вас. овемо заузет он и на истоку чини чуда. На истоку Фатимида из Мисира хтели су да освоје Сирију и нападну на Емира од Алепа. Емир силом и од нужде пређе под виз. заштиту и Вас. нареди команденту Антиохије да помогне Емиру, и Вурда то уради. Једном приликом Вурда код Антиохије 994 год претрпи пораз. Фатимида поседну Алепо и Антиохија је у опасности. Вас. прекиде рат са Египћима и оде у Сирију. Царска војска победи Фатимиде и она победе. Вас. прође кроз Сирију и Феникију освоји низ градове осим Триполе. Али наскоро ствари су за Виз. ржаве. Дамјан Деласа наследник Вурда претрпи пораз и погибе 999 год. Цар прегези Сирију, Феникију и освоји многе градове па оде у Киликију. Док се цар у Киликији бавио доде му се прилика да се и у Идирске ствари умеша. Тамо је ледао кнез Давид, који је однео победу над Емиром арапским. Давид не самрсти остави драгу Василију наследеа овај оде сад да прими наследе па и оде у Цариград. Василије је имао још једно да прави поход на исток пади јерменских ствари 1021 год. Таде беху извели Селџуци кнез источне Јерменске. Селекерин није веровао да се против Селџука може одржати и ступи у преговоре са Вас да уступи државу њему постоје срп. та. Тома се опирао само кнез у Теодосиополу и иларски кнез Борђе привуче на своју страну Василија их кмет и кнез Катера да му заштити државу. У Кануси би митрополије основана, то је имало дошнје резултате. Православна црква у Кануси поче монофизите и прави

рездоре и уравнио пут Селџуцима. Василије ратује на Балкану и истом није губио из вида и тако исто и Италију. Тамо су Арени на време док је Василије био заузет имали успехе. И Сицилије у јужну Италију имао је успехе да укину и византијске власти Апулију. Василије спрема против Сицилију армију али не дочека да изврши намеру јер је умро у 66 години 1025 године месеца децембра. После Василије II почиње опадати Византије, али не нагло већ полако.

ВИЗАНТИЈА-НАСТАВАК ВАСИЛИЈЕВЕ ВЛАДЕ.

После пада Бугарске покре се Срби и Хрвати и Василију, који узме Митровицу-Сиријум-и тада је погубљен Сермон-Бугарски управник. Док је Василије ратовао са Самуилом морао је два пута прекидати и журити на исток да од Мисирских Фатимида брани тековине Нифра Фоке и Цинисхиј-у Сирији Финикији и Месопотамију. Пред крај краје и по трећи пут оде на исток, и то и Ивирску и Јерменску под изговором да тамо обезбеди жив. утицај. Византинци и Фатимиде бију се око Алепа. Ханедамиде-династија-надазећи се између две ватре међала и заставе византиске и Фатимидске као и градове у Сирији. Насоричито Фатимидама ишло добро у овом крају за време буна Тврде Склира. Тамаз Склиров Барда Фока пошто је победио Склира врати је као вину, депо у послушност Византије, освојио је нека места и у Сирији. По када се Фока побунио против царства цар Василије склопи пријатељство с Фатимидом Азисом 988, тим је моћ Фатимида порасла. Фатимидска војска притесни веома Ханадамиде у Алепу, који видевши се на мушкетире за помоћ од Василија. По царском наређењу Виз. командант Финикије из Фемилије „Вурца“ поможе им једанпут, али други пут би изгубио те Алепо дође у опасност, као и византијски поседи у Сирији, те Василије остави Бугаре и диксе се 995. на први поход у Азију ослободи Алепо, прегазу Сирију, Финикију; поврати освојене градове изазани непослушне, али се и он одби од тврдог Сирског Трипода највернијег места Фатимидског у Сирији. По царском повратку у Цариград Калифа Азис поче градити велику флоту да би напао на Виз. Сирију с мора, но Мисирски Грци спалише му најбоље лађе. Као одговор на то он би 996. извршен ужасан покољ Грка у Каиру. Грци су морали платити штету али је њихов циљ испуњен, пометен напад на Сирију. За време сина и наследника Азисовог, полуделог Калифе Хакима-му, 1004-1021-Виз. би два пута потучена на Сирском бојишту, на мору код јувнога Тира, на суку код Аланаје; У битки на суку погинуо је нови Фатимидски командант из породице Даласина, који је био постављен против Вурца. Василије опет прекиде борбу са Самуилом и отвори други

поход. ратна фатимида 999., освоји много Сирских и фатимидских
дова, па оде у Каликију, провинцију на лимоник. Спремао се да на-
леће отме фатимидима Дамаск, али га нахити послони одазваши у Ка-
ску а одатас у Цариград, у том се посредством царског патријарха
закључи с Хакимом десетогодишњи мир 1001. Односи се покааре пре
Хаким поруши цркву Св. тога Гроба у Јерусалиму и поче гонити Ви-
тинце Хришћане није патње трају 10 год. Док је хаким изменио по-
шање желећи да се помири с Василијем, ма да је Виз. много подлага-
на свој протекторат на хришћанство на истоку, Василије је био в-
свих 10 год. Хакимовог беса заузет борбом с Бугарима, те се није
гао умашати у прилог Хришћана под Хакимом. За то време и у Азији
прсовлађивале две стране.

ЗАУЗЕТЕ ИВИРСКЕ И ВАСПАРУХАНА (ВАСПАРУХАН ЈЕ ИЗМЕНУ АРАПСКИ
И ЈЕЗЕРА ВАНА) И СТИПАЊЕ ПРАВА НА ЈЕРМЕНСКУ.

Василије није само бранио но и раширио је источне границе
добрио је прво на папиру, па онда и стварно, Ивирску и Васпарухан
отекао је и права на јерменску крљевину Багратида с престони-
у Ани. Византија ће то право над краљевном Јерменском оствари-
ратом, после Василија. Цар је усред другог Сирског похода окре-
у Ивирску где је убијен кнез ИвиРСКИ Давид, васал византиски
јатељ, који је био завештао своју земљу Василију у наслеђе, те
наслеђе требало извршити. Василије то учини присаједињеном Иви-
и Давидова сила и наследника узе на свој двор као таоца и ви-
чиновника. Ут пут су се Василију покорили и обилићи муслиманско-
ри по Метрополакији, као и разни кнезови хришћански под Кавказом
до Каспијског језера осим Јерменског краља Галике у Ани из
Вакратида. У Ивироској се побуни 1018 Ђорђа унук Давидов против
силије. Буну је помагао и нови Јерменски краљ Јован Сембад си-
ликов. Василије сврши с Бугарима краје 1021 у Ивироск-у, победи-
ћа и на зему пређе у Трепезунт спремајући за поход на пролеће
Ђорђа и Сембад, који се уплашише од тога те похиташе да закљ-
мир. Сембад заваста и сам своју државу Византији после своје
Ђорђе се обавеза да се више не опире Василијевој власти. У Иви-

Цар онда дође у Ивируку да прими управу над земљом, но Ђорђе и Сен-бад у дослуку са Ксифијом побуњеним виз. војводом, изневере цара 1022. Ксифија је био савладан, цар удари на Ђорђа, савлада га и он предаде Ивируку Василију, али му би остављен на управу један крајак земље. Јерменски пак краљ је био помилован.

ПОЈАВА ТУРАКА СЕЛДУКА.

Селдучка је појава у вези са овим догађајима, још за време животова Василијева у Трепезунту 1021-2 кнез Васапука Сенехерим предао је Василију своју кнежевину и добио тему Савастују у земуну око горњег Хамиса данашњи Савис), и ту се преселио са јерменским монофизитским патријархом Петром и са једним делом свога народа. Узрок што су сви оставили своју земљу и прешли под византију беше појава Турака Селдука и њихов напад на Јермене.

ИСТОРИЈСКИ ЗНАЧАЈ ТУРАКА.

Турске масе становале су у дивљој средњој Азији одвојени од интомих приморских крајева Кином, Индијом и Персијом, на северу је био Ледени Океан. Делом су турци били изливени и по источним европским степана преко Урала. Турска раса игра велику улогу у политичкој историји. Картијера Турака, може се у том погледу сравнити с картијером Германа и Словена, само су Турци долазили по већим просторијама него Германи и Словени. Као што су у Европи Германски и Словенски варвари ударили на овог културног, и труло богатог суседа римског у интомих приморским крајевима, тако су и у Азији Турска племена са другим зима ородним варварима навањивали на приморска и природом обдарована царства - на Кину и Персију, а после одвојења Персије од Мухамедових наследника у VII. век. турски притисак на персијској граници падао је на араблански исламски и калифат. Као што су Германи и Словени имали велику сеобу народа из које је никао низ нових држава, тако су и турски народи правили огромне трке по свету, према којима европска сеоба изгледа као права ситница, и зидали су горастасна царства. Ту баш и лежи она споменута несразмерна врта Словенима и Германима, додамо ли пак њихове ороднике Монголе или Татаре о чијом ћемо се гитанском државом орести у 13. веку, несразмере

постала је још многа већа. Алтајски Канат Турски из доба Јустина II, затим грдно аварско царство, Вугарско и Хазарско-северно од Црног Мора-царство, Печенеге и Кумане ово поменули. Али главни светски историјски значај турске расе, значај којим Турци личе на Германе и Словене почиње од краја X и почетка XI в. Као што су у Европи Германци срушили и наследили клонуле Римљане, и Словене окривили Византију, поставши пионери крста, исто су тако Турци у Азији прогутали Исламски арабљански кхалифат кад је он опао. Исто су и они тако одменили преживеле Арабљане и Персијанце у вођству Нолама од XI в. па на овамо. Постали су главни заточници исламске вере као носиоци светог исламског рата против хришћана и заставници у борби између Европе и Азије. А како се око борбе исламско-хришћанске вртеда светска историја у средњем веку па и у новом веку, очевидно је, колико је велики значај Турака у светској драми. Постоји једно поље на ком нема паралелизма између Германско-Словена и Турака. То је духовно и културно поље; према Германско-Словенској стваралачкој моћи ту је неплодност Турака. И Турци су зарана били изложени утицају високих цивилизација кинеској и персијској. Али се нису цивилизовали. Од двеју Азијских империја, Кине и Персије, које је проблем турске опасности најпре тилтао, Кина је тај проблем како тако решила на својој граници. Она је вековима издржавала турске најезде на границама својим. За то време једни су Турци били саврени и претопљени у Кинезе; т. зв. јужна Турска или Ујугурска грана, била је претопљена културом нарочито будизмом. Северне Турске који су били напаканији, Кинези су окрхали војнички, начинивши њихов алтајског кана васалом у почетку VIII в.

За Персијске шахове то је било немогуће. Персија се на западној страни у старом веку борила с Римом, а у средњем са Византијом. Тешко јој је, да уједно одолева и Турцима и источној страни. Сасвим тога Турска земља око Персије била је неприступачна пешчара; то је нарочито случај с оне стране каспијског мора и преко реке Јексорта. И тако Персијанци не одбише од себе Турску опасност. Она је у целини остала у наслеђе арапским исламским кхалифима освојоцима Персије. Кхалифат је и сам покушао да прегази турско море, али ислам и кхалифат суверенитет могли су бити однашени само до Бохаре, до Смерканде

о Кашгара. Прави пак Туран иза реке Јаскарта, иза Арапског и Кас-
ског језера остао је и даље нетакнуи и слободан, а ту је и био
ни резервоар Турака и главни извор турске напаста. Још од првих
ира са Турцима, пре него што ће турски владари загосподарити у
осту мухамедовић Арабаџана, почео је прилив Турака на све стране
ифата, као што су и Германици, некада притицали у римску империју
иго што су је ујединили. Доста је било да Турци пригрли ислам,
да се уешне на највећи положај у калифату на пример као Тулумиде
ишидиде прво калифини гувернери Нисира па онда одметници и осни-
и династија. То су били у арабланском калифату као рацимири,
лихони одоакари из римске историје. Но Турци су у царству калифа
очито радо узимали у војску због њихове снаге, као год што се тим
ио у последње време германским федератима. Фале нам само имена
риха, Теодорика па да нам све личи на стање у империји. Знамо за
ифе Мутасина, турску гарду, која се претворила у преторијанску
иаст. Али абасидски калифат у Багдаду почео је у IX. веку низ бр-
и до средине X. века био би се сасвим разобручао; у појединим
раинама завладаше су персијске династије и арапске: Саманиде
ио роноточној Персији; Бујиде у западној Персији и у Месопотамији
Багдаду, затим Хамданиде у Алепу и др. Калифа се од тих династија
знавао само као духовни шеф исламски папа - али не свуда, јер се
исламски свет готово у сваком граду делио на суните и шите шите.
ици у калифату све су то осетили као некада Германи малаксалост Ри-
ише турских хорда, које су служиле код калифе и код обласних дина-
ија, прометнуше се оад од једва послушних најамника у терористе сво-
и господара. Уједно и Турци из дивљег Турана стадохе под својим бар-
истерима прелазити у калифат; но као да је и то било мало, у другој
иовини X века јављају се на земљишту калифата и независне турско-
амске државе, о турским владоцима. То се најпре дешава на терито-
и калифата. Напоследку поисламљени Турци, селџуци, прогуташе цео Баг-
иски калифат, па се раширише и даље на запад на рачун Византије и
ишида. Прво исламо-турске царство основано је крајем X века од Бео-
иана сина Харуновог код полуисламизираних Турака областима Кашгара

Још већи турски државоверец оно је силни султан Махмуд Газни
вид т.ј од Газне у Авганистану (997 1032); он је са својим Турцима
срушио Саманиде у северо-источној Персији под чијем је заставом
најпре служио заједно са својим оцем, отерао Буиде из јужне Персије
и готове их сасвим упропастио и уз то покорио велики део Индије
је велики турски пионер ислама благословен од багдадског калифата.
Одмах за Махмудом Јелџају се исламизирали Селџуци. Они су скрхали
власт Мухамеданих наследника у Персији оставивши им само Авгани-
стан и поседе у Пандији; избрисали су остатке државе Буида и постави-
о калифиним благословом исламски султани на место Гамзневиде, што
су Сирију и Палестину од Фатимида, шта више док је газневитско па-
ство имало значај за историју Азије, сеодучко је задрло у историји
Европску. Селџуци су за навек избацили Византију из већег дела
них азијских провинција. Византија је изгубила не само прао место у
црту хришћанских држава. А тиме је начињена једна грдна промена
тадашњег стања ствари у средње-вековној Европи: најзад освојењем
тих места у Палестини и злим поступком према хришћанским хадџима
Селџуци су изазвали епохалне крсташке ратове.

Ко су Селџуци су турска династија тако названи су
градоначалнику Селџуку, из пр. Османлије по Осману. У ширем значају
ми зовемо Селџуцима и све Турке које је под ње окупили државни
застава дома Селџукова; онако исто као што ни под Османлијама не
подразумевамо само султана из османлијске династије него и остале Турке
из османлијског царства. Почетни Селџукови доде миру нам јасни,
веч Селџук китег је у X веку, крајем, пореклом је од дивљих Турака
од оних у династији земљи Киргиза преко реке Јаксарта, како нам
источначки, или од саванских Туркомана како вели византијски
вер. Селџук је био један од обичних туранских чобаноџа, који су
недржали од рата у најамничкој служби. Нагледа да је то била
шићанска породица пре него што су дошли у калифат и примили ислам
ство јер има неких чланова са старозаветним хришћанским именима
као на пример Селџуков брат Израил; Селџукови синови Јона и Миза
да је то била једна покрштена турска фамилија, чије непероватно
сем Турана незнабошца, оудиста, мухамеданаца било је израиљ и Ту

хришћана и то још после IV века нарочито се несторијска јерес. Тоју су гонили и Византија и Персија, трудила да се рашири код турских племена; из дивљих крајева у којима је поникао, Селџук је на чело својих чета прелао ка оним Саманидима у северо-источној Персији припоисао и добио на управу један срез у области Бокаре у Аро-нима, тих Саманида према Турану, где је имао да брани саманијску границу од кана дивљих Турака, званог Илик-кана. Но ни Селџука ни његове синове не послужи срећа да саграде за себе престо, већ прави оснивач владалачког селџучког дома био је Селџуков унук Тогриг бег умро 1063) см братом Чакаром. И њима је за дуго ишло тешко, променили су неколико господара; тако Саманиде док они нису пропали (1004) Махмуд Газневида. Тек после Махмуда Газневида пођоше Селџуковићима штари на Боле каспским Турдима они разбихе сина Махмудова Масуда у битки код Дамгана испод Каспског језера, а по византијским изво-рима код Испакана у западној Персији 1039, тиме су се они законити-ци у севере источној Персији у Хорасану. Пошто су се раширили на исток и запад и постали моћни, Чакар умре. Тогриг бегу остаде да кру-ни сам своје и свога брата дело освојеном Багдаду. Његов је син био пробити се до калифе-наравно у Багдад-и примити из његових ру-ку киптар световни, тим је имало бити озакоњена његова сила и држа-ва, која је постала бунама против других исламских владалаца, но кад Багдадом и калифом владаше Буиде. На тај позив самога Калифа Кајима Тогриг бег испаше пред Багдад, би пашама унутра и ослободи калифат буидске тираније 1033. Као награду за све то калифе Кајим званично призна Тогрига за султана истока и запада и заштитника баг-дадског сунитства. Већ мало пре Тогрига а за време док су се он и Чакар добили по калифату, тражећи где ће савити селџучке државе; раз-не хорде, биле су се наместили по појединим провинцијама калифата на и у оном делу Јерменске на којима су владали калифе т. ј. дикан-ном Азербејџану. И на те азербејџанске Турке ми треба да протегнемо име Селџуци, јер и они су се наскоро скупили под Тогригову заставу. Турки ба, јактари у Азербејџану нису били од осталих; и они су измекли и ван Азербејџана по самосталној кнежевини Васџурахан. Сам Севакиромов син покушао је да добије једну њихову најезду око 1021.

али је страдао. Последица те најезде био је снаж уговор Сеназером са царем Василијем II, по коме је уговору Васпурахан предао Византију, а Сеназерим се иселио у византијску земљу Селастују са једним делом свог народа.

ВИЗАНТИЈА И РУСИЈА ЗА ВРЕМЕ ВЛАДЕ ВАСИЛИЈА II

Највеће и најтрајније, — најпространије — спољашње завојевачке за које је Византија имала извадити Василију II извршено је на турном пољу. Велика Норманско-Руска сила на северу преведена је Византинца у Хришћанство, и то дабогме у брзијаше православне. Сеназерима је афтокевална руско-словенска црква Византијски цркви проједни грам био је да се што више некрштених народа уграби од латинског римског папе, и да се међу њима утврди грчко православље. Тиме је узвишењем порица Дирија и Методија и њихове школје код западних Словена Кијевоки мисл, Владимир син Свјатослава спасао је цару Василију II престо послао му руску помоћ у овој страшној бунки Варде Фоке; Василије II је оклевао да испуне погодбу под којом је помоћ добио да да сестру Ану Владимиру за жену, те Владимир заузео Херсон на му 988 — 9. Василије II онда видео да нема да се, испрати Ану Владимир у Херсон на венчање. Претходно Владимир би крштен у Херсону; он прати Византији Херсон, а кад се врати у престоницу крштен је свој народ, с тога га руска црква слави као Светог Владимира из Цариграда би послан Михаил за првог архиепископа афтокевалне цркве. Току времена руска се црква пословенила и усвојила Словенски језик.

ВИЗАНТИЈА У ЈУЖНОЈ ИТАЛИЈИ ЗА ВАСИЛИЈА II

Политички положај Византије у јужној Италији какав се створио за време Никифора Фоке није се изменио ни за Василија II; царство тако и даље ратује — руском, дипломатијом са западном империјом и новљеном од Саксонских Стена. У која западне империје је упрегнуто и папство. Смерти Јона VIII папски је избор снажан уз потарду западног Императора. Овај међу са западном империјом постао је трајнија са папства од Липина и Карла Великог Ипак постоји у Риму и она против-немачка Византофилска-Стрелка, која хоће еманципацију

запада и с којом рачуна Василије II. Лангобарске династије у
интеренту, Капуи и Салерну на које се расцепила Беневентска кнеже-
на и које завањене међу се држе се по правилу као верне васалске
силије II. јер се источни Империја граничи с њима, те може да им
командује него западне Империја; исте државе имају и камтав-
народске републике Бендур, Гаста, Амафи, због великих трговачких
савеза с Византијом. Све те мале силе кладају се само кад морају за-
даци Империји. Муслимански Сарацени са Силицеје стално су бич јук
Италије, како византијске тако и остале. Цариградски двор послудио
једном њима као савезницима против западне царевине, али је цар
Василије II спремио пред смрт велики поход да поврати Силицеју ове
Византији од пре два века од афричких Муслимана. Пред крај вла-
Василије II у самом почетку XI столећа јавља се у јужној Итали-
нов чинилац коме је намењена велика будућност, то су храбри
оружници из Француске Нормандије и они почињу на јужно-Италијан-
ском земљишту прву каријеру, полажу прве кључице доцније силне
јужно-италијанске и Силицејске Норманске државе, засноване на руше-
њима византијске сараценске и лангобардске власти. Норманска ће
кал са апенинског југа играти крупну улогу и у источној и запад-
ној Европи, а и Византији ће задавати грдна посла док западна Импе-
рија Хермих VI није крајем 12 века уништио норманску државу и
присвојио норманску круну за западне Императоре.

БОРБА СА ЗАПАДНОМ ИМПЕРИЈОМ

Планови Западног императора Отона I о заузећу византијске јук
Италије остали су у наслеђе и у наслеђе и његову сину Отону II.
(973-993). То је онај Отон II, који је био ожењен византијском прин-
цезом Теофанијом. У своје време византијски двор је одао да те
силе да Отону II као мирас уз Теофанију, но оне страдају од најае
Силицејских Сарацена, а цариградска им влада није могла помоћи,
јер је имала посла са Склировом буном. Отон II је мислио да ће му
јужно италијански градови лако предати, ако им он дође као за-
штитник од Сарацена, а држао је да ће још теже Византија изићи с
ним на крај, кад већ не може ништа ни сицилијанским Сараценима 991

пређе Отон Лапе. Пошто казни у Риму странку, која није хтела признати јарам западних царева над папством, Император се спусти на византијску Апулију и Калибрију он узе Барн и Терент. Византијска Управа тих провинција удружи се против Отона II, са самим силицијским Сараценима. У првој битки Отон II потуче савезнике, али до није код Стила-близу старе Кроанске-би разбијен, а био би и заробљен, али он скочи у море па се спас на једној византијској лађи, која га прими незнајући да је то западни Император, са ње је пливачи утекао 982 на Италијанску обалу. Наскоро 983 Отон II умре, а под његовим наследником Отона III сином његовим и Теофанијем (983-1002) Византинци очистили Калибрију и Апулију од Немаца. Све оне мале државице: Напуљ, Амалфи, Капуа и т.д., које су за време немачког успеха признавале њихов суверинитет сада су опет признале византијску власт. У Риму је против немачка странка дигла уши, те политика немачка и интереси западне империје у Италији дођоше у велику кризу. Отон III чим постаде пунолетан сиће у Рим, наметну Риму за папу Гргура V свог брата од стрица и 996 био је од њега крунисан за императора, но борба за превласт између обе Империје траје и данас. Отон трећи морао је опет поћи у Рим да поврати столицу Гргуру V, а да збаци Јована XVI, -анти папу-калабарског-и кандидата византијске странке у Риму. Јован XVI је у Риму стигао 997. Супротношћу империје требало је ублажити веридбом Отона III са рођаком Василијом II, за којом, -млада је отишла у Италију, али 1002 смрћу Отона III би сметено све, односи осташе исти и под идућим западним императором Хенриком II последним из саксонске (1024-1024), и он је изјурис у јужну Италију у рат противу Византије (1022); позвао га је сам папа Бенедикт VIII бојећи се византијске освете с тога што помагао буну-Лангобардску-у Апулији. Но и Хенрихови су успеси трајали док и присуство на бојиште. Чим је дошао у немачку и умро 1024. Византија је наметнула своју власт Апулији и околним крајевима Лангобардијским: Беневенту, Капуи и Салерну, као и кампанским државицама: Напуљу, Гаети и Амалфитанцима. Тако отоје ствари у Италији све до краја Василијеве владе. Тек после Василија II настала и тамо као и на другим границама промена на штету Византије.

БОРБЕ ПРОТИВ СИЛИЦИЈАНСКИХ САРАЦЕНА.

Чим се смрћу Отона II 983 војна опасност од запада немачке Им
перије мало смањила за Византију у јужној Италији престао је и
овај савез византијских са Силицијанским Сараценима против Немаца
Сарацени онда са Силиције продуже свој стари занат, упућујући се у
јужну Италију. То им је било лакше што је цар Василије II још увек
био заузет ратовањем са Самуелом и Фатимидима. Тако на пример Си-
лицијанска војска и флота нападоше на Тарент пошто су Византинци
били потучени пред градом (991). Мале доцније Силицијанска војска
депре де Напоља. Најзад би опседнут и град Бари-столица византиј-
ског Управника јужно-италијанске теме (1003), Византији се нађе у
невољи Венеција. Цар Василије II је после појаве Сарацена пред
Тарентом био склопио један савез са великим Млетачким дуждом
Петром II. Орсеолом 992., дужда се обавезао да ратном и товарном
флотом помаже царство у јужној Италији против најезда са Силиције
а Византија је зато млецињима дала први истински трговачки уговор
ма да је то још увек била, бар формално, клеветница византијска. Мле-
чким бродовима спуштене су дахбине које су се плаћале за помор-
ску трговину с цариградом, а учињене су и друге повластице. По осно-
ву тога уговора Василије сад затражи помоћ за Град Бари. Млеци му
се одазваше. На челу млетачке ескадре стиге дужда Петар II Орсеоло
Силицијанска сараценска флота би потучена и одбијена од удружених
Византије и Млетака. Бари се спасе захваљујући Млецима 1003. У на-
гради за све то син Орсеолов-Јован-добрио је мало доцније визан-
тијоку принцезу Марију-рођаку цара Василија II за жену и венчао
се с њом у Цариграду 1004. Данашњи наши Историчари често везују за
овај византијско-млетачки савез и некакво уступање Далмације које
би Византија драговољно (1001) учинила Млецима. То доиста тако има
негде у познијим Млетачким изворима. Дужда млетачки Петар II. Орсе-
оло предузео је без византијског питања и само на своју руку је-
дан велики поход противу самосталних далматинских Словена на
острвима и обалама као и против далматинских градова, који још
увек признавају власт Византије. Поход је био 1000. Цар Василије

није дао Оресолу никакав мандат за то. У византијским градовима по мише се као суверен византијски цар, само каткад и привремено Млачани приморавали разне далматинске градове да признаду њихову власт. (А и Нормани, па и угарски Арпади када су узели хрватску круну). Тек од IV крсташког рата и од 1204. год. настало је на далматинској обали и оног номиналног суверенитета византијског. Сараценски напад из Сицилије на византијску јужну Италију не престадоше ни после византијске-млетачке победе код Барија, а у Апулији је плаштала и Лангобардска буна против византијске власти. Кад је та буна савладана и кад је цар Василије II савршио са Бугарима на Балкану и ућутао Фатимиде на истоку, онда се он реши да уништи Сараценске гнездо на Сицилији. Хтео је поновити још покушај од 964. Никифора Фоке, који није успео, Искупаена велика рајанничка војска од Барета, Бугара, Влаха, Рурака и т.д. под командом Еммунаха Ореста. Та се војска на флоти превезе у јужну Италију и 1025. на Сицилију. Управник јужно-италијанске теме капетан Војован угушиваоца тамошње лангобардске буна већ са јужно италијанским гарнизонима утврди Ређо, пређе на сицилијанску обалу и заузе Месину као базу за операцију. Очекивало се још само долазак цара, па да почне наступави, али место цара стиге глас да је цар умро 1025. год Орест остављен би потучен, Во-Јован би опозван и слаби наследници Василија II, осим Михаила IV дигосе својим руке од завојевања Сицилије. Сицилија ће остати да је од Сараценског јарма ослободи Нормани.

ЛАНГОБАРДСКИ УСТАНЦИ У ЈУЖНОЈ ИТАЛИЈИ ПРОТИВ ВИЗАНТИЈЕ

И ПОЧЕТЦИ НОРМАНСКЕ ДРЖАВЕ.

У јужној Италији, нарочито у још негргченој Апулији, на време Василија II имамо и разне буне лангобардског елемента противу царства, као што су се такве буне дешавале и раније. До дуго оне су и сад биле све угушене. Но поводом једне од ових буну иступио је у Лангобарде на сцену и један нов фактор врло значајан у будућности и уопште за европску историју. Буна у којој се то догодило јесте Мелана буна т.д. лангобардског племића Мела из Барије у Апулији 1009 и даће, а који фактор, који је бачен на историјску вагу то

Норманидије у Француској. Мело је позвао прве нормандске пустошаче у јужну Италију да помогну у борби против Византије, но они су стигли ту и после Мелове пропасти добијаши у баштину земље од оних и самосталних лангобардских кнежева византијских суседа и њихових. Те прве нормандске баштине разрасле су се доцније у силну нормандску државу у јужној Италији па и у Сицилији на византијски лангобардски и сарацински рачун. Средиште лангобардских жупанова била је Апулија, јер она је још увек имала претежно лангобардски карактер. Калабрија је досад била већ у велико погрчена. Грви узрок устанке налазио се у глобалиској Управи византијског која се два смисла, али је уз то утицала и стара расна мржња домаћег лангобардског елемента према туђинској Грчко-византијској власти; на тај начин су се поједина места у Апулији дизала на оружје. У току дође једна већа буна, коју је предводио Смарагд и његов брат Петар и која је захтевала скоро целу Апулију од 997-1000. год. Она је најзад била скрхана, али се кроз коју годину побуни и Мело Барији заједно са шираком Датом 1009 год. међутим ни њих није чекала срећа. Они бише потучени од византијског католана и опседнути; Барији одакле побегоше у Бенвент, док се Бари предаде Византијцима. У Бенвенту побуњеници добише за се тамошњег лангобардског кнеза и кнезове у Капуи и Салерну. Но византински их дипломати тада не остави на миру. Зато утече у папску државу па Бенедикту VIII, који га оклопи у једну од својих кула на реци Гаргану. Мело пак пошто је можда имао императору Хенрику II у Немачку давати се опет у Јуж. Италију на Са. Апулиском брду Гаргану 1010 год. Ту одлучајно дођоше и неки нормански витезови из Француске Норманидије на покличење тамошњој пећини Архангела Михаила. Својим нападом на Византијску тиранију Мело оклопи те пустошаче да се опет дођу у Јуж. Италију са још другим Норманима, како би побили апулским Лангобардима против виз. јарма; наскоро имао нормански племића којима беше тешко у Норманидији приче у Јуж. Италију да се на баштине и богатство 1016. Они ударише преко Рима где их је папа Бенедикт VIII још раније подбурно у корист Мела а против Византије. То Рима један део Нормана оде у Салерно на службу тамошњем лангобардском Мелову, а други део дође Мелу на Гаргане. Мело са

понова провали на виз. територију у Апулију. Византијци подлегоше три битке. Велики део Апулије паде у Мелове руке, али цар Василије смени тадашњег јужно-италијанског капетана и посла Бо-Јована на његово место. У битки код класичке Кане Мело, Дато и њихови Лангобарди и Нормани 1018 год. били смрвљени. Вође буне спасоше се оду у Беневент, одакле се Мело са шефом Нормана крену у Немачку да моле за помоћ. Дато се врати у ону папску кулу на Гаривану. После битке код Кане лонгобардске кнежевине пожурише се да изјаве зависност Византији. Бо-Јован би пропуштен кроз Капуданско земљиште где ухвати Дата и погуби у Еарију, затим Бо-Јован сагради у Апулији тврђаву Троју, па узе и он нешто од Нормана под зајам и смести их ту. Сад се папа препаде да Виз. и њега не казни. Он оде у Хенриху, подупре Мелове молабе, но Мело беше већ умро. Папа успе код Хенриха који се спусти у Италију 1022, но он тамо не постиже ништа. По његовој одласку у Немачку ове се вратило по старом, само нормански дошљаци одаше стално у јужној Италији. Једнима је сам Хенрих дао баштине у једној графовини капунског кнеза, где су били и Мелови рођаци; други нормани остадоше и даље код кнеза у Салерну; трећи је задовољио Бо-Јован. Василије II који је у то умро није могао ни савети да ће та шака пофранцужених нормана изагнати Византију из јужне Италије, а Сарацине из Сицилије.

ДРЖАВА И ЦРКВА ЗА ВЛАДЕ ВАСИЛИЈЕВЕ.

И за време Василија ми имамо сукоб државе с црквом. Он пада још за намесништва еннуха Василија, пре него што је цар Василије узео државне послове у своје руке. Узрок се сукобу не види јасно, толико је само сигурно да није био верски него политички. Још док је еннух Василије савлађивао прву буну Скирону, патријарх Антоније даде оставку и умре 980. Патријаршки престо у Цариграду оста управљен па неке 4 године Василије је био побожан монах, није чуло што је гледао да учини добро цркви. Његовим умрешем 988. г. укинут је онај закон Никифора Фоке, којим су била забрањена завештања у корист храма и манастира, али Василије није никада допустио црквени утицај кад се тицало политике.

БРАТ ВАСИЛИЈА II КОСТАНТИН VIII-1025-1028.

Костантин VIII је слаб владалац, као и остали цареви до Комнина. За његове владе полако се рађају с поља велике опасности за Византију претходних великих царева. Унутра пак велике поседништво и варади. Костантин је за Василијева живота био, бар по титули цар, т. ј. имао само дијархију. Од смрти Василија II имамо само једно-нашће Константиново. И унутрашња и спољна политика Константинова је бедна. Костантин је сушта супротност свог великог брата Василија II. Он је нератоборан, узима слабе људе за главне чиновнике: евнуха Отондила поставио је у Антиохији. У Ивирској на Кавказу поставио је другог евнуха. Поданике је притиснуо данцима. Срећом, остали су на неким местима и неке способне војводе Василијева Преко Дунава провалише Печевези. Али их претера натраг командант доњо-дунавских области, ваљани Костантин Диоген (1027). Афрички Арапи су узнемирили Византију, у Јегајском мору. Но они бише потучени. Костантин је последњи мушки изданац Македонске породице. Синова није имао, а кћери су му. Теодора, Евдокија, Зоја. Зоја је имала скоро 50 година. Она је била као и отац јој даких нарави. Једино и она даде пристанак на ујак, и кој би намењено даде Византији цара, те је брачном и ван-брачном везом довела 4 виз. импер. али ниједног наследника. Први је Роман III Аргир (1028-1034).

Конст. је са саветом обичаио за наследника свог именака од породице Даласина. Али овоме омете долазак командант царске телесне страже. Конст. Даласин не стиге благовремено. Тако онда на престо дође кандидат онога команданта страже Роман Аргир, сестрин Василија II. Но он је био ожењен те се опирао да пристане на брак са Зојом, али пошто му ставише ултиматум он пристаде, а његова прва жена би погалуђерена. Роман III Аргир, дотле сенатор, беше бољестан старац од око 60 година, он је кротак, желео је да буде популаран, ма да је био племић, те није презирао ни сиротињу; ослободио је заробљенике од Печевеза, опростио старе и ослободио ухапшене ради дугова, а ове исплатио из државне касе. У борби Василија II против велико-поседни

штва, Василије II. донео је закон „Алиленгион“, којим се условљало да велико-поседници одговарају за наплаћен порез сиротиње. Роман Аргир желео је да има наклоност велико-поседнике. Роман III хтео је да буде добар и према црвеним поглаварима. У монофизитској Јерменској је оставио одрежене руке православног свештенству. Православна црква гони монофизите који су се насилно покрштавали. Инквизиција је отворена. Све је то озловољило јерменско монофизитство те су они бежали ка Муслиманима. Роман III био је Уопште попустљив према свештенству и из пажње према овоме утрошио је много на подизање цркава. Свештенство је своје дохотке повећало. На двору отпоче неслога између Зоје и Теодоре. Зоја плете сплетке против Теодоре за учешће у завере која су биле под Романом III. Једна заносљана од Прусијана сина последњег бугарског цара Јована Владислава и Марије, друга завера Константина Диогена у Солуну. Кад је Василије II заробио целу породицу бугарског цара, Прусијана је довео у свој двор. Његов брат Конст. VIII т. ј. Василија II брат-поставио га је за стратега једне бужеларијске теме у М. Азији. Ту се он посвади са зетом Романа Аргира. Умеша се и сам цар Константин VIII који казни зета Аргирова затвором, а затим ослепљењем, док међутим на престо дође Роман III Аргир, онда он даде ослепити Прусијана, зета ослободи. У том и Конст. Диоген био осумњичен да хоће да престоли Роману Аргиру престо те га Роман преместу у М. Азију за стратега Конст. Диоген буде најпосле осуђен, јер се утврди факт о његовој завери и он сам изврши самоубиство. У те две завере била је умешана и Теодора те је склопише у калуђерство. Тада су кажњени и многи учесници завере. Ствари с пољс поћоме рђаво. Опондила потуче емир од Алепа и други облици фатимидски васали. Роман га смени својим зетом по три Конст. Карантином, који није био бољи од Еондиде. Оде му у помоћ и сам цар Роман III, продревши у Сирију. Ствар се рђаво сврши по Романа III. Он је морао побећи и доћи у Цариград. Сараценски успеси јављају се и даље док Виз. постави за генералисима источне војске Теоктиста, а на пограничном утврђењу Тавријских двора би постављен Борђе Чанијак, који се истакао у малим борбама с Арапима. Теоктиста добије велику победу над Фатимидском војском у Сирији 1030. г. те

пири отпадоше од Фатамида, а дођоше под врховну власт Византије. Ар поведе велики поход на исток, али чув за заверу Константина иогена врати се. Ворђе Манијак заузео Едесу у Месопотамији и упла-ка уорус Исусов. Арапи и Сарацени из Силиције и из Африке сине по-еђени на мору. У првој победи помогоше Византију и рагужани-дубро-чани-а и бура им поможе (1033.) Сарацени покова претрпе пораз. Те обете су добијене од војводе Нићифора Карантина-команданта Пело-на-брата Конст. Карантина. Виз су плачкајући дошли до (близу) Александрије Јада је Виз. претила опасност од Печенега, који су пре-о Дунава продрли у Бугароку па се вратили опљачкав је 1032 године на двору су се ствари због Зоје окренуле на горе Она је у годин-аме али јој је срце младо, што је приметио Јован евнух Орфанотрав министар царске милостиње. Он је имао лепог брата Михаила болесног Зоја се силно заљуби у тог болесног младића Роман III је видео ову своје жене, али је био равнодушан Зоја омрзла Романа III. Михаил је гледао да дође до царства- царске дијадеме-Зоја је при-робала дијадему на главу Михаилу и Зоја се венча по смрти ма III С Михаилом и прогласи га за Императора, пре него што Роман сахрањен 1034.

МИХАИЛО IV ПАФЛАГОНАЦ 1034-1041.

Их. је имао дара, али је био болестан, имао је неку бољку-епи-лепсију-којју га природа упутила. Да би се опростио све болести гра-до је цркве, а његов брат Јован орфанотроф дрмао је државом. Јован био готов на све да само одржи брату дијадему Михаилу се пока-о неблагодаран према Зоји, која би уклоњена од престола. Уз Миха-и Јована дижу се и њихови рођаци; њихов брат Конст. постао је иерархионис, а трећи брат Стеван адмирал, а син овога-Стевана-Михаило Калифат-крпилац (лађа) бродова-добри достојанство цезара. Др-ни удар који је учинила Пафлагонска кућа најнижег рода, -плебеј-от-те племићима ово није било мило ни право те дигну буну под ст. Деласкином, командантом арменијачког теме, несудењеног зета цара ст. VIII Нега смирише и дозваде на двор те буде обесут почастима, и си постакине буну у Антиохији која би угушена у Конст. ухваћен прогнан на Јесбос. Саучесници такође кажњени. С поља је гледио

Зелен ТФБ 1953/1944

Мих. била немирна; она победа од 1038. год. није умирила Сарацене, са поновом заратом и опет буду потученим маса заробљеника би повешана јуж. Италији западна је империја претегла над Византијом од како 1027. Вејован смењен. У јуж. Ит. дижу се и Нормани Император Конрад 1038. прелази опет Алпе и потврди Рајнулфа норманског вођу као графа од Аверсе. Рајнулф је био добио Аверсу као баштину од напуљског дуче, који је био у опасности да не изгуби свој престо (од капранског кнеза). Аверса поста као нека осеља за нове Нормане који су долазили тамо. Све ово дешавало на капунском земљишту ван Виз. Јуж. Италије. Дотле се Јован Орфанотроф и његов брат болесни цар Мих. враћају на планове Никифора Фоке и Василија II да покоре Силицију. Силиција је сад зависила од калифата Кајруанског. У Цариграду би спрењена армада. Флота беше под командом брата Јованова Стефаном, а војска под славним Ђорђем Манијаком. Језгро сукозенне силе чинише су најамничке трупе и Руси које је водио Харалд брат норвешког краља око чијег имена има много легенда. У јуж. Италији придружи се армади и нешто Лонгобарда, па и нешто Нормана. Одатле армада (1038) отплови за Силицију. Ђорђе Манијак и Харалд узеше Месину. Афричка помоћ Силицији би разбијена код Драгине (Тојине). Највећи успех био је падом Сиракузе 1040. Читава Силиција би у рукама Византије. Али Стеван пусти остатак арапске војске, разбијене код Драгине да побегне у Африку, узроком чега се Ђорђе посвади са Стеваном, који га оптужи брату те буд Ђ. Манијак буде збачен. Са одласком Манијаковим виз. срећа отаде. Силицијанска експедиција пропаде. Опасност од свега овога у јуж. Италији беше наш и бугарски устанак. Царство је хтело да замени данак у натури са данком у новцу. На челу бугарског устанка био је вођа Петар Делан тобож унук цара Самуила. Овај отадак је био против царства и чиновника. Кнез Демисијан син Самуилов брат Арона, који је био заробљен па га је после ослободио Василије II па га је после поставио за команданта у М. Азији. Такође се придружи устаницима који заузеле Драч и тему никопољску (сви града Назпакта) па опседне и Солун са 40.000 војника. У Солуну се десно цар Михаило, који победи у Цариграду. Солун остаде само не помоћу Св. Димитрија, Солунани зададоше пораз Петру Делану и Азијанцима.

сијану. Алусијан се посвади с Дејаном. Дејан није прави пото мак, а Алусијан јесте, те Алусијан ослепи Дејана. Михаилo по том угуши устанак (1041). Тада су Вугарима одузете оне повластине што их је дао цар Василије II и грчко свештенство дође (у Вугарску). Стеван Војислав дигне устанак. У Јерменској је био умро владар Ашот IV. - брат Сембадов. Цар Михаилo хтедо да се користи и оствари уговор с Сембадом, по коме његова држава припада Византији, али није било успеха. Цар Мих. IV умре 1041 а Царица Зоја постаде господар ситуације, заборави неблагодарност Орфатрофа и подиже Михаила Капафата свога новогa непријатеља на престо, но тај нови пријатељ није се боље понашао према Зоји на неком острву и она би осуђена а Мих. V узе владу. У Италији букну буна Ардуин је водио норманска и лонгобардска одељења у армији Михаила IV против Силиције. Када је поход Михаила IV против Силиције пропао после одласка Ђорџа Манијака Ардуин је од виз. катепана јуж. Италије добио на управу Мелфи у Апулији, па ипак је био прикривен непријатељ Византије и подиже буну против ње у којој га поможе нормански гроф од Аверса звани Рјинулф. Између њих би склопљен уговор да деле по пола освојене земље. Византинци бише потучени. Један од њихових војвода - Во-Јован-млађи би заробљен. Син Мелов Аргир придружи се буну, коју и Беневент поможе но савезници се посвађају око плена, а царство посла бољег војводу у јуж. Италију који поведе борбу с успехом, но у Цариграду букну револуција противу пафлагонске династије. Јер оборена славна макед. династија имаћаше у Виз. силан углед. Отпор Пафлагонске странке би угушен у крви и пафлагонска династија би збачена а Зоја и Теодора кћер Константина VII дођу на престо 1042 год. После царице Јерине ово је први и последњи пут да имамо женско царство у Византији. Заједничка њихова влада није дуго трајала. Зоја уклони с власти Теодору и није хтела остати неодата те се по трећи пут удале за Константина IX Мономаха (1042-1054). Но ни овај Зојин на-бор није био најбољи. Констант. IX Мономах је болостан од костобоље па није марно за Зоју. Подизао је ојајно грађевине а све то откла-да од војног буџета. Он је своју љубавницу Склиранц огласио за августу Зоја се овоме не противи Чакљак је одавно у завади са

Скиреном, која је проглашена за августу, она узе у милост Ионијака
но овај се није дао и прогласи буну против цара, пређе преко мора,
дође у Хидрунт (Отранто), а одмах одатле преко Јадрана у Драч, но
1043 погибе од једне стреле. Престо потресе још једна велика бун
у Тракији диже буну војвода Лав Торнукије која узе велике размере
но Лав се окрха код Цариграда 1047 Константина послужу срећа те
оста на престолу. Итал. Нормани опет дигоше главу и потукоше Визан-
тинце. Осим Аверсе ствара се низ других феудалних кнежевина: нор-
манских дук Апулије у јуж. Италији.

Норманима сада није опасност од папства, јер су Нормани
пљачкали манастире нарочито Монто Касино. Император Хенрих III Са-
лијски 1046 симао је у јуж Италију и благословио заузећа Норманска
у Беневенту је рђаво дочекан те у свети Беневент предаде Нормани
ма те се они - Беневентинци - ставише под заштиту папства. Папа Лав IX
је хтео водити широку световну политику, и да ослаби Нормане. Он их
одлучи од цркве, па скупи војску. Но у чувеној битци код Чивитате,
га заробе Нормани. Они се погоде да папа благослови норманска зау-
зећа, а они да буду васали папске државе. Тако почиње тесан савез
папства и Нормана, којим се ствара читав преокрет у Ситуацији јуж.
Италије. Нормани се од сад с папским благословом шире у виз. јуж.
Италији. А папство распростире своју црквену власт у тим норманским
освојенима. Са овим је вези црквена шизма, која се јавља за Конст.
Мономаха Нормани су пуштали папу да шири своју црквену власт по
виз. области у јуж. Италији. Већ пре битке код Чивитате цариградски
патријарх околи Михаило Кируларије није мирно гледао на ширење
шизме папске - те се свади с папом. Ствари се заоштрише, папа шаље
посланство у Цариград. Кардинал Хумберт у Цариграду изазива Киру-
ларију, који прекиде преговоре. Дође до узajмног проклетства. Цариград
патријарх Кируларије одвраћа јуж. итал. епископе од папске власти.

Уз Кируларију остаде и остали грчки патријарси на истоку. На тај
начин цео источ је у шизми према западу (1054). Био је још је-
дан руски напад на Цариград. Кнез Радослав посла војску и флоту
у Цариград због убијања неких руских трговаца од стране визан-
тинског, но Византија их победи 1043 г. На Балкану Византија још
има муку са Печенезима. Византинци лепо примише печенешког
бунтовника Кегена и веогоу гомилу. Он се био побунчио против
Хана печенешког Тираха. Тирах се на надућен крене преко
Дунава али би потучен, а Византинци те заробљенике покрстише

насељите око Ичхе и Софије по њи покршћивацн опет позвахе Тир
и византскојеке беху разбијене. Опустошена би Тракија до под Јед
и Једва их царство отера одатле (1051). Али се рат настаи и даде
бугарској

Онда Мономах скупи војску да сврши с Печенезима, но Печенези
униште сву војску и царство с Печенезима закључи 30-то годити
1054. Царство се обавезало да им плаћа данак и уступи им Бугар
у на становање, но с тим да не прелазе балканске горе без позива.
Визанци вративше давнашег краља Галика и вој. Глигорије Калиотар
визанци су се са Селџуцима врло добро конот (1045) заузео јерм. пре-
толицу и Галик би задржан у цариграду то бече грешка Јермени су
ранили себе од Селџука, заклањали се од ових и Византију али је
из сада морала бранити Јерменску од Селџука. Нар натовари тешке
на Јермене, који распусте војску коју су имали на окупу.
Онда Мономах је допушћо Грг. митрополит и епископ да заузму богате Јер
м. епископије, Византија се сада посве рђаво понашала према Јерменима
од Јуст. Мономахом постаје за виз. велика опасност од Селџука која
била страшна за Виз. и Селџ. ће избацити Виз. из мале Азије, Осво-
јења Јерменске, Византија је дошла на домак Селџуцима и Селџуци
ува упадоше у Васпурахан. Константин је гледао да спречи провалу
Селџуку. Виз. је имала јака утврђена која је подигао Василије. II
како војвода Катакалом у заједници с бугарским кнезом Ароном-сином
уваа Владислава-разбише Селџуке на реци Странги, али они изгуби-
и јерменски град Арзан, становништво овога града одупирало се
дана, па га најпосле Селџ. опалише. Новим нападом Селџука на Јермен
су, али без резултата, јер Византију још бралаху утврђена Василија
Нар изгуби царицу Зоју 1050; и умре 1054. пред смрт он је хтео
дати престо свом пријатељу Никифору Вријенију из породице Ври-
енија-командт. војске. Али свет хоћеша и даде на власти стару маке-
донску династију. Цариград прогласи за царицу Зојину сестру теодо-
ру (1054-1056). Она је озбиљнија од Зоје узела је државне послове
своје руке, али и она је зазирала од војничке стране а држала се
инокника-бирократа. Она је позвала војводу исака Окомнин који се
пачио тукао са Селџуцима. Опоље је владао мир за владе

теодорине. Са њим се завршује македонска династија по и кдући је цар војвода и сенат михаило V Статотика (1056-1057) дошао је на владу по теодорином избору, а не револуцијом. О тога и он, ако не по и ми, а оно с политичког гледишта припада уз македонску династију и последњи њен представник на престолу. Иако је била на престолу Теодора држала је војничку странку у мајоритету. Нови цар један бирократ осетио је отпор војске који је сам разним мерама још више изазвао те се војводе тајно договорили у Париграду на буну на спојине са војске у Маласији. Мио препоруци војводе Катакалона, побаченог команданта Антиохије, војске навике за цара исеака Комнина 1057-1059, михаилова војска би разбијена код никеје и он се повуче у приватни живот.

Исеак се круниса у Св. Софији; био је пређашњи генерал племиног реда. Њиви комнини беху маласијска комичка великопоседничка породица, доведена из Тракије из Трачког села Комна. Исеакова победа победа је и војске над бирократијом чиновничко сенатско племство је ђутало пред царем. Али бирократија је правила цару потајну опозицију. Цар приступи да уреди државно-финансијске Војводе и војска до сад толико пута осетила зло стање државних финансија по неуспешном примању плате и т.д. Цар укине месу оне кура плата и учини велике штете. Он није поштедео ни црквене имала а иначе је хтео да решити државу над црквом, због чега је дошао у сукоб с патријархом михаилом Керуаријем. Митрополит бранио црквене интересе, али ти сеаку да не га одлучити од прве и царева гарда од Варезана. Патријарх михаило из Париграда преко војска и митрополита ускоро умире.

Пошто је Исеак напустио државну касу, реши се да прво пречисти печевеџија на Балкану. Печевеџија су били и Угари. Исеак пређе и казних Печевеџе. Браћајући се од се разболи. Сад му се бирократија освети. Велики кнежевник, али и велики интригант. Михајло Поол и та бирократе укине цару у главу, да не он умрети. По његову савету си се одрече престола; покакућери се да би умро као монах, и оде манастир Студион. Такође по савету сенатске бирократије, Исеак остави престо свом брату, војводи Јовану те се тако умире. Пошто је војничка владавина и династија Комнина не поново завлада

после 20 и неколико година Исак изабра себи за наследника овог пријатеља орократу Константина IX Дуку (1059-1067). Исак је после оздравео па је када покушао чак да се силом врати на власт али без успеха.

Са Константином IX почиње у Византији несрећно доба. То је несрећно доба запуштање војске а цветања бирократског режима. Константин IX Дука преведе у сенаство и масу богатих плебејаца и би отворена демократска сенаторска странка, што старим није било. Али су старе чиновничке породице утишане, пореским реформама. Тако бирократија постаје у Виз. овемоћна, византиј. чиновништво имало је прву реч у држави. Ово је била победа великаша над војском. Двор учини да се ова победа рашири и да се милитаризам смањи. Смањен је и војни буџет, отпуштена је и нека војска, а тровили су се на науку и књижевност. Константин Дука као да је био идеал да оствари владу научењака и књижевника као у Платоновој републици. Али на истоку је Селџучка сила све више расла. Тогрлук-беја наследи његов синовац, силни Арп-Арслан 1063. Он је, као и стриц му, био млади плачкаш, али је имао и витешких особина, као средњовековни ратар. Он је хтео да буде Калиф. Дивео је непомирљивим непријатељством према хришћанској Византији. Његове хорде претвараху су источне виз. области у пустош, убијале и жене и децу, личили су на Монголе у 13. веку, уништавао је цело становништво. Арслан прво поплави Сирију и Јерменску. Ово је била пропаст доста високе сиријске и јерменске културе. 1064. Турске хорде предахну и слободише све Јермени се све више сели у Киликију где ћемо под Комнинима имати јерменску књижевину и краљевину. Уједно Салџуци отаде продирају у Виз. покрајине у Еуфрату. Татаршау Каро заузеше Селџуци. Виз. је била несретна и у Европи. Угри јој заузеше Београд 1064. Напад Турских Уз-а-Куманаца или Половаца на Балк. полуострво. Уз-а-Кумани крајне непријатеље Печенега беху већ поодавно потерали са севера Руси, тако да су Узи потисли и остатак Печенега на Нестороку области у Румунију. Ова Куманска маса упаде на Балк. преко Дунава. Куманици Уз-а-се поделише у три гомили. Једна гомила удари на Солун, друга у Грчку а главна сила у Тракију. Ова последња беше сатерана у Балканске горе. Једно одолеше би разбијено од Виз. војске, а друго од

бугара и нечевога дука се и сам крене те завлада остатак Уза те
покрети и насили у македонију 1065 г. Дука пошто је изгубио прву
жену ожени се Евдокијом макренболитисом. То је била књижевница, има
ју 6 деце, и три сина од прве жене. Он је та своја три сина круниса
за Августе, Евдокија се заклела да се неће више удавати. Писмена за
хотва њена би предана на чување патријарху. Сенат се закле на вер
ност Дукиној деци. Цар умире а Евдокија као намесница ове деце има
ше да управља државом. Евдокија се реши да се опет уда за војводу
на Диогена сина конст. Диогена. Евдокији је било 40 год. Њој се сме
тао онај докуменат о заклети који је био у патријарха. Она превару
патријарха, да ће се удати за његова рођака, на му намами и поцела
тај докуменат. Затим даде руку и престо.

Роману Диодену (1067-1071) IV.

У Романом Диоденом је опет дошла на престо војничка странка
је сметала странка Дука. У тој странци главни су три непријатеља
Роману, брат Конст. Цезар Јован Дука са своја два сина; патријарх
Јован Комфилин и сплеткан филозоф михаило Псел. Уз странку Дука
ла је и гарда Варега. Непријатељи Роман, Диогена пронели су гла
ће Роман да измени династију. (Константинових 6 синова). Цар Роман
је с муком угулио буну и изјавио да ће чувати 6 синова К. Дуке. Ро
н је оставио себи у задатак да спасе Виз. од Селдука, и водио је три
похода против њих и у трећем походу је страдао у битки код ман
рта 1071. Је Дукин антимилитаризам брзо упропастио војску. Роман
управо два похода имао успеха. Селдучи опљачкаше Сирију Месопотам
и др. а провалише и у Понт (т. ј. м. Азију под Причм Морем). Роман по
у први поход; одјурн Селдуке из Понта; ослободи Антиохију; казни
ра од Алепа зато што се Алепо одметнуо од Виз. Њим му се оза
ало да ће поново плаћати данак Визан. Нове нападе Селдучке у ове
ајеве у западокију и код мекитипе у Јерменској. Роман их је у др
госи походу одбио од мекитипе, конач. Селдуч. провали у западокију, и
цар се упути да освоји један град на језеру Вану. Али Селдучи по
туку повладе њег. војводе Филарета. Роман удеси да помоћу килики
Јермена просече оступницу Селдуча. Једна лака Селдуч. коница опет се сна
Први је поход био 1068 а овај други 1069. мањомло во нем - си
ководи војска Комнени -- води њад рат али буде потучен и сам Мако

заробљен и Селџуки продру до Конеу Фригија и заузео је. Ману-
Кампен је и у ропству покушао да се ослободи и да нахуди Селџу-
у том није успео. Селџуци продру до Манзикерта и Роман се сам
и на трећи поход и скупи велику војску, разнонародну и непоузда-
Једно оделење војске чинили су најамници под вођством Уреел Вај
У војсци је био и Уза-Куманаца. То су били непоуздани елемен-
На челу целе војске био је Роман и он дође до Теодосиота-данаш-
Езерума-цар дође пред Манзикерт и све надали Селџу. Султан Али
дан у том стиге са својом коњицом. Роман је био послао једно оде-
е своје војске на град Идет (на језеру Вану) а сад га оповвао. Али
цуци опрече сједиљење. Византију су издали Узун-Алп-Аролан пону-
цара за мир, али Ром је био плаховит није лично на Ираклија. Ро-
ман настави Алп-Аролану услове, који беше одбијен и отпочеше
бе код Манзикерта целог дана па и др. дан се продужи Роман је у
јој војсци имао и неверних официра Лука-Адрамик-сини цезара-који
у суодној битки нареди оступницу, а кад је то видеда Селџуки
је још више гонила. Под Романом би равен коњ и он буде заробљен
Последице ове битке биле су врло тешке. Ту је смртни час виз.
велика сила првог реда. Царство је било до 1071. Алексија Комне-
оборужано. Селџуци заузму готово целу М. Азију. У М. Азију била
јес од Александра Великог утврђена Грчка култура и она сад би-
вела од Селџука и претворена у пустош. Виз. и Грци од овог удара
у се више могли опоравити. Роман је морао пред Алп-Аролана пасти
равнину, и Алп, Аролан му је стао ногом на врат, па затим буде осло-
ни и склопаен је мир. Роман је морао неке територије уступити Са-
лима и обећати грдан откуп. Алп-Аролан је затим ратовао на Исто-
за време Романа је Византија и на западу претрпела тежак у-
и то од Нормана. Тада се јавља код Нормана један силан владалац
је Роберт Гвискад син норманског витеза из Француске Нормандије
преда од Алтавида. Он се и такао као Лука целе Апулије (1057-95)
је под Ал. Комнином покушати да уништи Византију на Балкану Ос-
и, дошто је освојио више византијских градова у јужној Италији
је најзад после тригодишње опсаде, и сам тврди Бард, седиште на

тапама византиског 1071. Губитком Вариа Виз. је изгубила и овој
 мокај у Апулији и Калибрији. У битци код Манзикарта и Варија ре-
 се у Виз. и спољна и унутрашња борба између странака, војничка
 је изгубила поразима свој углед и династије чиновничке, која од
 понова диже главу. Роман кад је добио слободу од Алп-Аролана он
 могао видети да је изгубио и престо и државу. Али он јави жени
 рини Јевдокији да иде у Цариград, мислећи да и даље влада. Јован
 зар Дука Псел и остали прваци бирократије нису хтели ни да чу-
 то, Они су већ раније израдили да се на престо пошпе најстарији
 Конот. Дуке и Јевдокијин Михаило. Јер се држало, да се рањени и
 сљени Роман неће ни вратити жив. На глас да се Роман ипак прибли-
 ва Цариграду, Цезар Јован Дука предузео одмах војничке мере. А
 но ослањајући се на филозофа Псела, наредио је Евдокији да објави
 да је Роман збачен због његовог срамног мира с Алп-Ароланом. Он
 није хтео да је била насилно закалуђерена.

И тако као император оста Михаило VII Дука 1071-1078. На-
 му је Паранинак, по мери за жито, „пинак“ која се за његове вла-
 продавала скупо због неродице. Чим је Евдокија била одведена у
 отир Цезар Јован разасла указе по царевини да се Јован нигде
 прима за цара. Роман се са нешто трупа крене на војску Цезара
 коју је водио Цезаров син Андроник Дука, Овај потуче Романа и
 ли га у Адани, Роман му се предаде на веру и заклетву. Али по
 ном наређењу свога оца, Андроник и преко своје заклетве ослепи-
 на и баца га тако онакоженог у затвор на принчевским острвима
 је несрећник наскоро умро. Намесници младога цара Цезар Јован
 и евнух Нићифорима били су рђави војници и мразили су војску. Од
 двора били су књижевници Михаило Псел-философ-и сам је цар био
 гов ученик у дељењу стихова и реторских фаза. Прилике су биле
 теже општа. На Балкану има нови устанак Словена у Вугарској,
 хтели да обнове Симеуново царство. Устанак је био услед плачка
 рода од стране Виз. чиновника. Вођа устанка је био Ђорђе Војте
 Скопљу 1073. Устаници се обратиле срп. Кр. Михаилу у Зепси који
 ла Водина са војском у помоћ, као и војводи Петрима са једини-
 њем коњице и они прогласише Водина за цара. Демјан Даласки, који

ослабљен на устанак, претрпа пораз. Затим се бунтовници поделише у две колоне. Водим пође на Ниш а друго одељење на Костур-Петрило, где је био потучен 1073 год. А и Водим би разбијен, заробљен и одведен у Антиохију где се доцније помоћу млетачких трговаца ослободи. Са севе-
ра у ово време био је упад Бугара до Ниша, где су ушљачкали руку Св. Прокопија и одвели је у Митровицу. Али нарочито беше опасан нов у-
пад Печенега, који притеснише и Цариград. Цар моли папу Гргура VIII за помоћ запада и обећава унију цркве (1073). Папа поче радити на крсташ-
ком рату. Али борба око инваституре смета за сад извођење плана Гр-
гурова. Дотле и Печенеги беше уклоњени од Цариграда натоварени пле-
ном. Визант. је режим био несретан и на Истоку под овим Мих. Парагна-
ком. Михаило није хтео уговор. Алп-Арсланов да изврши и Алп-Арсланов
поплави М. Азију. Ускоро Алп-Арсланов погибе и на Селџ. царство дође
ошн силни Мелех-Шах (1072-1092) који повери ратовање с Виз. свом рођа-
ку Сулејману. На развалинама виз. царства би М. Азији створен румски
срптан. Престоница је била у Никеји, а доцније је пренета у Иконију.
За своје успехе Сулејман има да захвали политичким мерама. Виз. су
се борили у то време са великопоседницима. Роман је укинуо абрану
великопоседништва. Сулејман је освојеним крајевима свуда давао сло-
боду оним многобројним пролетерима, што су радили на спахиским има-
њима и тиме је силан елемент привукао под своју власт. Визант. су
погрешили што су монофизите прогонили и они су сада ишли под власт
Сулејманову. Сулејман је ратом освојио град по град. Би састављена
повелика војска и њој на чело стављен Исак Комнин који код Цезаре-
је би разбијен. На чело те војске се стави Јован Дука. Но Урсал Ба-
јел се побуни и Цезар Дука пође на Бајела, али Цезар би разбијен
и сам заробљен. Ствари се окренуше још горе. Заробљени Цезар Дука се
и сам удружи с француским путополовом Бајелом, па пође да отме свом
омиовцу престо.

Михаило се обрати за помоћ у Сулејмана. Мелех-Шах оцу помоћи
Сулејмана да учини тај поход, Али да Сулејману припадну ова освоје-
ња у Малој Азији. Селџуци разбише и заробиху Јована Дуку и Бајела
па их предадоше цару Михаилу. Бајел би бачен у тамницу, али утече и
ошлет продужи буну а Јован би похалуђерен. Онда царство посла на ба-

јава Алексија Комнина доцнијег цара. Он је ухватио Бајела 1074 и одведе га у Цариград. Бар су с Норманима били добри односи. Роберт Гвискард је посла своје кћери у Цариград на васпитање. Уговор о савезу између Виз. и Салука није донео Виз. нимало користи. Слаби режим Михаила VII сасвим је ослабио и унутра: због ужасних ополних опасности желео је опет војнички владалац. Војној страни скочише акције. Војвода Никифор вријентије у Драчу и други војвода Никифор Востанијата у Антиохији готово се у исто време прогласише за императоре. Оба се Никифора обратише за помоћ Сулејману-Сулејман једва дочека и остаде на страну Азијског Востанијата и упути га на Цариград. Никиф. Вријентије беше пре сстигао пред Цариград. Вријентијеле групе запалише неке области у Цариграду, ради чега Цариграђани затворише капију. У том дође и Востанијат. Паропинак би забачен буном народа и војске у престоници. Он затим поста митрополит у Ефесу. Престоница сада извика за императора Никифора III Востанијата. То је био стар и слаб владалац, и владао је 1078. год. до 1081. год. Вренија победи Востанијат помоћу Туроком. Востанијата је ову помоћ Сулејману скупо платио. Никиф. Востанијата је угостио самог Сулејмана у Христополу (окутари) на домаку самог Цариграда. Востанијат није могао сести чврсто на престо. Устаници унутра и напади с поља. Цар Алексије Комнин био је на страни Никиф. Востанијата. Никифор Мелисина је био велико поседник из фамилије Мелисина. Он отпаде од Востанијата и проглаши се сам за цара и обрати се за помоћ Сулејману, који окрете леђа Никиф. Востанијату и пређе на страну Никиф. Мелисина и с њим направи уговор о освајању.

Алексије Комнин је до сада помагао Востанијату, јер је мислио да ће бити наименован за престолонаследника; но у том се преварио. Никиф. је хтео да остави престо једном свом синовцу. На Мелесина би направљен један војвода али потучен. Востанијат изазва против Виз. и Роберта Гвискарда. Вост. Катера кћери Робертове у манастир. Роберт је се зарекао да за то казни Востанијата и Византију. На двору Гвискарда ову појави се неки лажни Мизаило Паропинак да би тобож повратио престо као законити цар. Вост. је уверавао Роберта да то није прави цар, али Роберт спремаше поход на Виз. а нападе је по палу

Вотанијата. Вотанијат се посвади и с Алексием Комнином, што Ета нијату донесе пропаст. Вотанијат се обрати за помоћ Селџ. Султ. Сулејман. Алексие се у Чорлу прогласи за цара и са војском дође пре. Цариград. Вотанијат се пре био обратио Сулејману. Али Алексиевој војсци прописа један официр тајни пролаз у Цариград те он уђе у Цариград и прогласи се 1081. за цара (1081-1118).

Доба од 1025.-1081. То је доба наглог опадања Византије. Уврину су развили имперјализам династије македонске уморио се и истрошио Византију; с прва јављају нове опасности, нарочито Селџ. на истоку, Печенези на Балкану, и Нормани у ј. Италији; долазе људи потпуно недорасли да сачувају ону величину коју је створио Василије II., а оштетио је Виз. и онај антимилиитаризам под династијом Дуке (1089-1078). - Урок опадању је и великопоседништво војничко, ко је после Василија II. дигло главу. Укидање онога указа учинило је да расте великопоседништво. Византинци су ослабиле те великашке бу- великопоседника. Пре свега, Византија је изгубила грдне земље на југу и југоистоку и околницама на истоку са Селџуцима. Одмах после слома код Манцикерта је изгубљена Јерменија и већи део М. Азије. На рушевинама, у М. Азији зацрновао је Сулејман румски султан са престоницом Ниџи за сад. Виз. је тиме изгубила велики углед. На Балкану Печенези прешли у Бугарску од 1054. год. (Константин Мономах) тим је велики напад Кумана 1065г. Затим губитак Бете, где је уста- к дигао Стев. Војислав 1040; два велика устанка бугарских Божар- 1040. и 1041. г., Војтехов 1073. који су угушени, али је ондо устошење балкан. провинција. Најзад и онај напад Руса под Јаросла- 1043. На западу Нормани освојили Апулију и Калибрију, а сад па- 1043. Нормани истерали Византију готово сасвим из јужне Италије 1071. 1071. важније моменте у развоју норманске моћи имамо стварање графо- 1071. Аворсе 1029. пропаст оног Силицијаског похода Мих. IV. 1058-1063; 1063. буну Ардуинова у Апулији и битка код Чивитате између папе Ла- 1063. IX и Нормана 1063. и долазак Роберта Гвискарда на положај дуке од 1063. од прилике од 1067-85). Унутрашње Невоме: Оскандалима Зоји- 1067. која има четири мужа и императора, укидање Ахилентиона. Од уну- 1067. шњих буну: Манијакову буну 1043., буну Јави Торникија у Тракији

1047 против Константина Дука с оми Урселом Бајезом Французом. У тој бици је знатно што су први пут Селџуци позвани да се умешају у визант. међусобнице; и борба она три Ниџифора Вријенија, Мелесина и Вотанијета 1073-1081.

На пољу црквених односа, Један догађај од светског истор. значаја од 1054, а то је шизма, где је хришћанство подељено на две полутине. Борба између Исака Комнениа и патријарха Кеуларџа творца шизме због тога што је цар хтео да пореже црквене чинања, и победа државе на црквом у том сукобу (1058).

Доба Комнениа и Ангела 1081-1204. г. до пада Цариграда под Јахине Алексије I. Комнениа од 1081-1118. Ово се доба дели на две периоде на доба рашћења и доба опадања. Царство је под Комненима спасено из доба бирократске странке. С поља је заустављена Печењешка Норманска опасност и Салџучка. Снагу су подигли Виз. три императора: Алексије I Комнени, Јован-Комнени и Манојло. - Побледаи Манојло сања да освоји Јуж. Италију. Иза династије Комнениа долази династија Ангела 1186. Бугари обнављају друго царство. Срби се ослобођавају и уједињају под Немањом Ја запада Нормани долазе у Солун. Унутра су рашчла великог војничког великопроеднитства. За Ангела настаје анархије и затече Византију у таквом стању IV ти крст. рат, где се оснива Латинско царство.

Алексије I Комнени 1081-1118 г.

Са Алексијем је опет дошла на престо војничка странка. Алексије је на престолу очекивао тежак задатак. С тога су Селџуци узели Иџију, на Балк. Печењези у Бугарској; Нормани са запада изазвали од цара Ниџ. Вотанијета; аихову је најезду изазвао Вотанијета увредио Робертове. Алексије је био енергичан, није клонуо повратио је ред унутра и оубио спољне непријатеље. Вотанијат је оставио рђаво стање. Печењези су на Балк. били сатрвени и Србе под Вођином и Букином покорио је. Нормане је славно одбио. Са запада су били спашени креташи, но и тај је крај без краја прохуђао, и Алексије се победама користио. Алексије је стео власт Ниџифору, њему су помагали династија Дука као и војничка великопроедна странка, којој се он бао одужити. Прешле су владе попразиле касу, но Алексије, му наград устаном нове титуле по рангу и за сваку је титулу церемонијале

станомно, који су се писмено или усмено. Тако, разни пријатељи Комнина били постављени једни за севастократе у други за панипаторе, те, трећи за протосевасте и т.д. Титулатура је била од увек развијена у византији. Али се ипак сад разгранала у ону мрежу титула и церемонија, на које се данас мисли кад је реч о Византији. Тако је наградом свога зета Нићифора Мелесина усвојио га и назвао га Цезаром. Ишто је овако задовољио своју странку и осигурао се унутра, цар се сав посвети опшним тешкоћама. У ратовима на Балкану Ђорђе Пакуријан је био десна рука Алексију. Пукуријана је богато обдарио. Пакуријан је подигао манастир Стенимах код Филипова у Румелији. Прво је Алексије чекао рат против Роберта и Робертова сина Босмунда. Само месец дана по Алексијеву ступању на престо, најпре Босмунд, па Роберт и Роберт стиснуше се на Странта на море. Освојише Јонска острва. Са Крфа кренуше и опседаше Драч, који је бранио Ђорђе Палеолог, који је помагао Алексију против Нићифора Вотанијата. Роберту Гвизмару као да је природа предказала неуспех. Бура му код Акрокерањског рата упропасти доста лађа. Ни Алексије није желео окретањем руку, па како Византија није сад имала јакну флоту обрати се Венецији и код ње доби помоћ, зато им је Алексије морао дати трговачке повластице у Цариграду. Овај уговор чини почетак Византијског трговачког ropетва Млечичима. Млечичи даше реч и видоше флоту под командом Домиником Селвом разом Робертову флоту под Босмундом. Алексије пак убаца помоћ својим трупам у Драчу и Роберта напусти нека јонска острва; после његовог неуспеха. У Робертове лодов ударише болести, пратилише глади, но Роберт доведе нове трупе из јужне Италије и јуриша на Драч. Византинци беху кештији те спале Робертове опсадне машине-ратне. Да би на истоку био осигуран од Сулџијана, признаде му раније овајања па се окрете Роберту са 70.000 најамничке војске од Вареза, Франака, Богумила и др. а и Султан му је послао помоћ по уговору. Алексије с том војском пође Драчу. Роберт трво спали лађе и свој пртлаз да би себи онемогућио одступницу. У том и Алексије стиге пред Драч. Војводе му саветоваше да не чини борбу на отвореном пољу, што он не послуша, и Алексијева војска учини чуда од јунаштва-крви. Но Роберт успе да тај момент прође а да му се војска не растресе, храбрећи је са својом женом. Алексије

се пренаглио. Роберт се 800 Нормана јуриша на њега. Алексије попусти и на брзом коњу побеже, и тек се у Охриду зауставио па после отишао у Цариград 1081. После тога 1082 нападне Роберт и освоји Драч. Нормански дука затим провали из Драча у Македонију и заузе Костур а примицаше се Солуну; чак су и у Цариграду дрхтали од Норманске најезде, мо све то не уплаши Алексија, који сад зна да зими помоћ дипломатија но бој на отвореном пољу. На западу Алексије нађе савезника у Хенрику IV. Због тога у војводини Апулији беху размирице. Роберт је знао да само он може угушити тај немир у Италији и пође тамо, а војску остави сину Бохемунду драбром и вештом. Алексије га нападне али буде нетучен. Бохемунд заузе Скопје и Македонију до Вардара освоји, па се спусти у Грчку и опседе Ларису у Тесалији. При свем том Алексије није губио наде, он окупи нове трупе које се нису могле издржавати из празне државне касе, те се обрати цркви која даде златне ствари да се слију у новац. Алексије није више узимао богомиле, који су га код Драча изневерили већ грбује: Влахе Печевега, Кумане и др. а и Сулејман му посла помоћ од 7000 кованика. Алексије се бео извеклоа у борби с Норманима те бије коње а не витезове. Бојемунд је био јуначан, али му војска у напору да освоји Ларису беше преређена, а и Алексије изазва у кој незадовољство просувши благо међу Норманима, Бојемунд је покушао да преређену војску попуни Словенима који су били око Ларисе. Но Византији добро дође црквена шема, те православни Словени око Ларисе не приђоше Бојемунду, већ ошадоме верни Цариграду, јер су из њега и крители Бојемунд је дабоме био католик. Ослабљен тако мало по мало, Бојемунд би најзад потучен од Алексија, па дике опсаду Ларисе се врати у Италију, а Алексије као победилац у Цариград. Роберт је био срећнији у Италији од свог сина Бојемунда у Европи. Валкану-Хенрику IV беше се спустио у Италију да нападне Гргура VII Хилденбрану и опсео Рим. Папа побегне а место њега би крунисан за папу Климент III. Но Гргу VII позва у помоћ Роберта, који пође. Онда Херних IV остави Рим који је био наузео, па се покуче на север и тако су пред Робертом бегла два императора. Роберт је помогао Хилдербана противног папе. Сперо мо је за Алексија како се свршила борба између Роберта и Хенрика IV.

Дуго је требао да се одмори Роберт Гвискард, али га је смела тежња да метне на главу круну византијског Императора. Алексије је то знао и обрати се понова Илечинима, којима сада прошири раније дате повластице, и тим се византијско-трговачко ропство све више ширило. Величан број византијских и Илечких лађа брзаше прелазак Нормана. Роберт је хтео, да пре боја на суку сврши борбу на мору на Епирској обали. У крфским водама Илечини и Византинци потуку Роберта, али у трећем сукобу Роберт победи. Идуће године Роберт пође напред хтеде покорити Јонска острва Крф и Кофалонију. У Робертов логор уда ри зараза и покоси, 1085 и самог Роберта. Храброст његових војника била је одјек његове храбрости. Војска се врати из Кафалоније у Италију и између Роџера и Бојемунда настану борбе. После тога наступе кретањски ратови и сви се уплету у вих те тако Алексије почину од Нормана. Имао је сада, да брани север од варвара. Богумили који су и раније изадили на Дрину сада дигну буну у Тракији против Византије. Један за цара Никифора Воганијата била је једна побуна богумилска са 80.000 сељака, али их регуларна војска умири 1078; слична буну плану и код Алексијем. На челу ових богумила беше војвода Травало, и против њега пођу неколико грчких војвода. Војвода Пахурија и Брата буду побеђени и богумилима се придруже разни Словенски бојари, а они се обрате и Печенезима преко Дунава те Ели Целгу пређе Дунав са 80.000 Печенеза и Кумана (Уза). Против ове Печенезке мајезде би упутен Византиски војвода Мавро-Катакалон, али би потучен 1086. израда се Алексије сам стави на челу своје војске, код Силистрије (старог Дретра) на Дунаву, али ни сам не прође боје. Византинци су више били неспособни за борбу и мир би закључен 1088. Византија је морала плаћати данак Печенезима али су сви после прелазили Дунав и плачкали Тракију. Алексије платом одвоји. Узе од Печенеза; које дочека и Печенези који беђу продрли у Тракију, код Марице код Левунијона брда 1091. претрпе ката-строфу. Тада се је Алексије населио по Македонији. Цар је после лако савладао богумилске усташе. Печенези сада оставе Византију за 40. г. на миру али Узи (Куманци) нападу Византију. Један од претендента-тобожних син Константина Диогена пређе међу Кумане и код Таврокаме Узи бише побеђени 1094. г. заједно са претендентом. Селзучка је опасност са истока и они заузеле Ан иокоју 1085. Најопаснији емир Цаха

освоји Смирну. Он је и на мору узнемиравао Византију и Досађивао Цариграду. Њега заводи Алексије помоћу злата са Килиц-Ароланом (зет Цариграда) га овај уби. Они наградиоци Селџучког царства изумираху. Мелех-Шаф је умро 1092. као и румски Сулејман. Селџучко светско царство западе у унутрашње борбе; па се поче слабити и cepати. У румском пак султанату завлада после Сулејмана Килиц-Аролан I и склопи мир с Византијом. Алексије је био заузео Никомидију и Синовцу. Но сви Алексијеви успеси беху привремени. Алексије се није осећао способан да се сам бори, но се обратио западу за помоћ. Да би што боље успео хтео је да ради преко папе (у доба борбе око инвеституре) и папство је имало неодољив утицај. Он је дириговао папство у најосетљивијој живац-Сједињене цркава-крај шизме. На папском престолу беше Урбан II- (Хилдербранов наследник).

Док су у Палестини владале Арапске фатамиде приступ је хришћанским хаџијама био слободан и лак и због прихода они су све западњаке толерирали. Селџуци заузму Јерусалим 1071 и од тада је он претар неприступачан хришћанским хаџијама, те су ту зачела мисао о походу против Ислама. Три су промене, које су у 11 веку десиле око Византије на копну и на води, и које су омогућиле крсташке походе на западњаке на истоку. То су: покрштење 1001-1050. Западњаци су сад могли проћи сухим слободно преко Угарске као преко једноверне хришћанске земље. Друга је промена разорење поморске силе мусломанске у средњем мору. Разорење су почеле прво Италијанске трговачке републике, Венова и Пиза, и отевши Арапима Корсику и Сардинију а дело су довршили Нормани. Истиснувши Арапе и са Сицилије. Сад место Арапа владају у Средоз. мору Венова, Пиза, Нормани и Млетци. Дакле, и на мору је западњацима прокрчен пут, трећа је промена ослабење Селџучког царства, сирћу Шаха и његове десне руке Сулејмана. У том је почео покрет за крсташки рат. У Плаченици је папа сазвао сабор који је студирао идеју крсташког рата и пред тај су сабор стигли Алексијеви посланици који испричају муке од Селџука и они затраже помоћ која би обећана на поновном сабору у Клермону одобрена је идеја и утврђен дан заједничког кретања 15. августа 1095 год.

Гомиле простог света нису сачекале долазак главне регуларне војске већ под Петром Амијенским Пустињаким кренуле су се на Цариград.

граду Алексије је веоао од овд' руље, а знао је да ће доћи и други витези, као и пред њима Војемунд, син Роберта Гвискара, бојао се да не ударе на њега, у чему се није преварио (IV. крсташки рат). С друге стране западњаци су хтели да у Малој Азији кад је буду освојили од Селџука, оснује овоје државице, а не да се бију за Византијски рачун. Алексију све то није било право. С тога је он неповерљиву политику водио, код западних хришћана стари глас о Византијској веомоности још се више појачао, и још се већма распадила она мржња коју је створила шизма с Римом. Руље простог света под Валтером Убогим и Петром Амијенским падохме пред Цариградом (у предграђу) и отпочеше плачку по околини. Алексије се онда побрину да их што пре лађама пребаци у Малу Азију, у Никомидију и чете се крену против Селџука али буду уништене. Крсташа су се распоредили у више армија сви су требали да су састану у Цариграду па да продуже даље на исток. Из Белгије и Лотарингије кренуо се Готфрид Буаонски, и његов брат Балдуин, преко Немачке, Србије и Вугарске. Рајмунд Тулуски из јужне Француске прошао је кроз Ломбардију Далмацију преко Драча и Македоније. Војемунд и сестрић му Танкрод морем се искрцају из јужне Италије па се упуте на Цариград. Војска из француске под братим краљевим Хугом од Вермандуа, затим под Робертом сином Вилхелма омајача и др. Ти Француски витези су преко Рима па преко Балканског полуострва и дошли у Цариград један по један. Крсташа се много помахали преко Византије већ су плачкали, но Алексије је толерантан Готфрид Буаонски пао је под Цариград. Алексије није добро хранио његову војску, а глас дође да је Хуго брат краља Француског пострадао у Драчу где су га Византијци бацили у затвор. Готфридове трупе учине исходе у плачку, но Алексије поправи храну и Хуго од Вермандуа би пуштен из Драча. Алексије је назавивао да се Готфрид што пре пребаци у М. Азију; но он не хте већ ту презими. Готфридови крсташаи увиде Алексијево лукавство па нападну на градске бедеме, које бежу утврђени те крсташаи не успево, а Алексије опет просу дарове те угуши буну. Најпосле из пребаци из Босфора у М. Азију. Слично је Алексије дочекао и друге војводе.

Крсташаи су појурнали један за другим у М. Азију, јер су се војводе

плахине, да је један не стигне пре другог, па да тамо први победи Селџуке и да отме сву пачку. Алексије је гледао да се што боље послужи крсташким успехом. Он је хтео да крсташа сами сврше ствар за њега, ма да је с њима уговорио да им и он војском помаже у рату. Он доведе крсташе војводе, да му се зајму да ће освојеним земљама бити грчки васали. Прво му се заклео Хуго од Бармендауа и то је био пример за друге. Алексије је лепо дочекао Готфрида Вулонског назвао га главним борцем свог царства и усинио га, па му се и он заклео. Војемунда је обасуо благом и заборавио на прошлост и дао му надежде да може бити и генералисимус, те му се и закле. Рајмунд од Тулузе није се дао заклети, но он је опажао да ће му Војемунда бити опасан противник, па се најпосле и он покори и закле. Танкред се дао најтеже заклету, али не наваљивање свог ујака Војемунда престао је пошто је раније одбијао и понуде злата. Још један разлог гонио је крсташе да положе васалску клетву Алексију. Крсташима била је немогуће прећи Босфор без Византијских лађа. Но они су мислили да ће се лако ослободити и ма прекинути обавезе даје заклетве то би освојили Малу Азију. Сви су се зајели да ће у Освојеним земљама у Малој Азији владати као грчки васали и да те државице бити под грчким суверенством.

Ворба са Турцима. Код Никомедије крсташа се уједине. Језгро је била коњица витезова од 100.000, а понадије је било много више али је она мало користила. За крсташима је ишла на поклоничку масу људи и деце као и свештеника. Војна се отпоче освојењем Никеје станице румског Султана. Ову је био напустио Хилиз Арслан, Никеја опседнута. Крсташима притече у помоћ Алексије за свој рачун. Никеја је запаукивала језеро Асканија и преко језера се могла добавити храна и Турци су могли преко њега отсуити, но им Алексије запри тај пут; прекесе чамце на море и језеро у које стави стрели. Глав је притискивала Турке, жена Хилиз-Арсланова покушавала је бежи па је заробљена. Алексије се појавио њоме опасан. Турцима на турским обећа да ће их спасти ако дому предаду Никеју својим учиници. Видев то крсташа су били људи од реда, но Алексије их при те убуташе и поћу даље код Дорилеја Филијског града била је велика победа над Хилиз-Арсланци 1097.

Химиз-Арслан се повукао на исток с надом на помоћ од својих савука. Изнад Ираклеје Балдуин и Танкрет одвоје се и пођу у Киликију да киликијске Јермене у вој дигну на Селџуке. Танкрет и Балдуин победе, но они се после сваде око овајања и Балдуин пођа у Еде-у где основа едеску графовину 1097 која траје око 50 година. Глав-на так крсташка војска преко Тавријских гора спусти се у Сирију, ту уједине кроташи и поседну Антиохију и она је пала заслугом Бо-ејемундом, те Бојемунд ту заснова своју кнежевину Антиохијску (1098) и у Антиохији одмах затим опседе крсташе селџучки Султан (из Мо-ула) Кербога с огромном силом. Кроташи бежу пред пропаћу због пле-мских свађа и због глади. Али електризовани проналаском светог ко-ва, они безним испадом из града сатру Кербогу (1098 год.). Селџу-ко царство слаби и тиме се користе Фатимиде у Мисиру, па отеше Сел-џучима Јерусалим (1098). Кроташи не га узети од Фатимида, а не од селџука, тај је пад Јерусалима у Крсташне руке десио се 1099. после 23 годишњег робовања. Постаје Јерусалимска краљевина која траје само 90 година. Први је краљ Јерусалимски Готфрид Буњонски, али је узео титулу барона Јерусалимског, а тек његов брат узме Балдуин титулу краља Јерусалимског. Фатимидски Мисирски калифа пошаље војску да поврати Јерусалим и та Готфрид потуча код Аскалона (1099). Тада су се извесни витези крсташки враћали кућама, а неки су крсташи враћајући се уз пут осво-или нека места као Јауликију. Рајмунд Трулуски и ту остане. Крсташи ји су основали своје државице тежали су да их прошире на рачун селџука. При том Бојемунд паде у Турско робство. Настав првог крста-шког рата је од једне бујице из Италије-из Ломбардије од 800 000 људи. Но не сви сајнису боје понајвише ус пут у Византију, преко Виз-антије су у Малу Азију. Они су рђаво прошли. Севастиски епископ Бо-ејемунд, а они су хтели да га ослободе али бду на рени-ином потучени. Из Ломбардана крену се Французи и Немци, које кол-онизације потучу Турца 1101. И једни и други су за ово кривили Алек-сандра. У Јерусалимској краљевини после смрти Готфрида Буњонског дође на престо његов брат граф Едески Балдуин, који се сада одрече цар-ства у корист свога рођака. Рајмондову сину је Балдуин предао Три-

пољску фафства графовину 1109. Од ратова крсташа највише плодова
уграбио је Алексије. По оном уговору требао им је помагати при освајању
бољешу спетих места, за која није имао интереса због даљине. Алексије
је хтео повратити раније изгубљене земље у М. Азији а не у Пале-
стини. Због је отео испред носа Крсташима Никеју. После пораза код
рима је 1091. Крсташа победио румског Сулејмана Халиц-Арслана, и
да су ови продужили даље, Алексије купи град по град, острво по
острво. Истара Турке с Рода Хијоса, из Ефеса, из Смирне и др. Тако је
Алексије проширио своју државу. Тиме постаде сусед Бојемунда који
се налазио у ропоту код Севастинског Емира. Алексије је хтео да
дочепа Бојемундове државе, па покуша код Севастејанског емира да
овај за новац изда Бојемунда; но у толико Танкред плати откуп и
ослободи Бојемунда из ропства. Алексије онда позивајући се на ову
васалоку заклетву Бојемундову, затражи од Бојемунда да му преда
ликијски градове, што овај одби, јер цар није испунио уговор и Алек-
сије му на то објави рат. Један византијски војвода упаде у Кили-
кију, а једна византијска флота потуче византијску флоту, која је била
на страни Бојемунда. Тарс и Мопсуестију заузму Византијци другим
ходом. Али се и Бојемунд брани; а Веновска флота опустоши и нека
трва византијска. Бојемунду несташе војска против Алексија тиме
што је Алексију држао страну и Рајмунд од Тулузе и Рајмундов
граф триполски Вентрон те се Бојемунд реши да се врати на помоћ
свога оца Роберта Гвискарда да покори Византију. Бојемунд оде у
Италију, где доби моралну помоћ од римског папе па пође у Француску
окопити се ћерком Француског краља Филипа. Бојемунд тамо скупи 6000
витезова и 40.000 пешака. С том војском и са флотом пизамском и
новоском искрца се на обалу Албаније 1107. год. Алексије је сакупио
шта га чека па се спремио али је имао да угуши заверу Анема (брат
затим буну у Трапезунту, коју је подигао Григорије Таронит 1104-
1106. г. Но Алексије је развио и енергију према западу и вежбао
је трупе. Бојемунд се искрца на обалу и опседе Драч, који је бранио
Алексије сестрин царев. Цар се сада и сам крене на Бојемунда. Због
је начин ратовања с Норманима па се с њима туче на отвореном
пољу и умара страшим ратом. Бојемунд не може и поред свих

них налета заузети Драч. Међутим, млетачка флота, савезница Алексије
ва, заједно са византијским лађама ометају Војемунду снабдевање пре
ко Јадранског мора. Војску Војемундову поче мучити глад, а и Алексије
и злато је много чинило и њим је бунуо непријатељску војску. Воје-
мунда се реши да одустане, али није могао одступити јер је раније
спалио своје лађе као некада отац му, те су се морали повести прего-
вори о миру, и овај би закључен. Војемунда је лично отишао Алексију
у Девон Девонским миром (1108. г.) уступио му Киликијевске тврђаве и
признао му суверенство и над самом Антиохијом, по том се вратио у
Антиохију и тамо умро. Сад Алексије као суверен Војемундов, тражи од
Танкреда и Антиохију. Танкред не да. Поче нов рат. Танкред умре 1112
г. После Танкреда ступи на престо Војемунда II. Алексије се сад поми-
ра с Пизанцима и склопи са њима уговор 1111 год. Овај уговор био ко-
ристан за обе стране. Докле се ово овако водило Турци се опораве
од оних пораза и постаде опасни по Византију и Хрсташе.

Хилиу-Ароланд наследи Мелех-Шах његов храбри син који отпоче
рат 1110 г. Тај је рат опасан по Византију и сама Никеја могла је
пасти у Турске руке. Алексијев војвода зван Евстатије Камиди брзо
погучен и заробљен те се цар морао сам упутити тамо, где одржа у
Византији код Олимпа победу и ослободи свог војводу Евстатија. Пре-
ко Дувана провале Кумани те Алексије пође да брани Балкан и проте-
ри Кумане преко Дунава. Турци се опет опораве и спреме поход на Бос-
фор. Алексијеве војводе победе Турке код Едомила као и Алексије
(лично) код Абунда. Мелех-Шах затражи мир, који би закључен 1117 год.
По том миру Алексије је имао границе на приморју Црног мора чак до
иза Трапезунда у правцу Средоземног мора до иза Киликије, а у Малој
Азији до иза града Аморијана.

За владе Алексијеве на Балкану имамо борбу са Водином и Вука-
ном. Управник Драча Јован Дука борио се противу Водина и заробио га
по други пут, али се он ослободио. Са Вуканом су имали веће муке.
Алексије устаје четврти пут да га натера на признање врховне вла-
сти.

Са Угрима је био у пријатељству. Кнерју угарског краља Владисла-
ва Пиријском се оденио син Алексијев Јован, која се покренула у Је-
ришу. У унутрашњости је морао фаворизирати војничку великопоседни-
чку странку, из које је и сам потикао.

Поклањао је осим војничкој странки пахџу и свештенству и правно се побожан, па је гледао да пократи богумиле али их је гатао или зазирао, цар је учинио моралну реформу на Св. Гори, а сем тога и једну црквену реформу. Она ранглиста епископија византијских, коју је био створио још Јав VI била је застарела због губитка многих земаља, те Алексије даде издати нову ранглисту. Помињу се Алексијеве реформе у Свето Гори. Он је чистио од неморала цркву. Умаче цар је поклањао времена финансији и судству и имао бригу према цркви, али та брига није учинила да се Алексије пусти да га црква води. На смрти међу Комнинима наста неслога. Жена Алексијева Јерина је хтела да престо остане Анином мужу Никифору Вријенију а Алексије своме сину најстаријем Јовану Алексије је до последњег часа давао наде жени и кћерки, али пре него што је издахнуо, ипак је оставио царски престо Јовану.

ЈОВАН КОМНИН 1118-1143.

Јован је пао у очи својим поданицима због доброг срца и назвао су га Мило-Јовановом због те добротe. Достојан је наследник свог оца Алексије, добар је војвода, задовољавао је својим јунаштвом и ликовом се подстицао. Његова је политика била ритетска, а не лукава, као очева. Тиме задобио је симпатију и запада. Супротно свом оцу Јован се мање бавио тајношћу већ отвореношћу. Но при свем том Јован није онолика величина, колика беше његов отац Алексије, јер нема ни иницијалности а и поводио се осећајима те је изазвао кроби с Младцима и настрадао, но таквих погрешака више није имао.

Унутрашње прилике под којима је ступио на владу пратиле су га неслога на двору. Против њега су радиле сестра Ана и мати његова. Он стана на пут свему томе. Мати му се повуче у Манастир на Восток његов брат Севастократор захтева царску дијадему, али то оцази Јован и Јован побеже Турцима на двор Севастократског емира Даминианда на двор Султана иконског и тамо је радио да скупља Туроке емире и њих дигне против брата. Својој се три Ани опростио је Јован Алексије, што је радила да њен муж Никифор Вријеније добије престо. После тога није мировао већ окупе завару против Јована, но није је требало да суде ускршен. Завереници опљачка двор, но Никифор Вријеније

Digitized by
J. J. B.
1993/94

заверу, јер је био човек књижевне амбиције, и у парку на окупу бише завереници похватани. Али би и сада опрштено по савету Аксуха турчина - пријатеља Јована. Ана није могла издржати хладно понашање брата те оде код мајке у манастир где написа Алексијаду.

Спољашње и унутрашње прилике боље су но за владу Алексијеву унутра је нестало оних намера, који су били раније. Спољне је непријатеље наплашио силни Алексије одбио у Јужној Италији, где су ови преживели велику кризу. У Апулији смрћу унука Гвискардова Вилема угасила се династија. У Сицилији се родио човек, који ће доцније појачати норманску силу на висину на којој је била за Роберта гвискара. То је сам освајач Сицилије Роџера I синовца Роберта гвискара брата Роџера I звао се Роџер II. Он је 1127 постао дука од Апулије смрћу Гвискардова унука Вилема. Затим Роџеру II беше мала титула дуке и 1130. прогласи се за краља обеју Сицилија, те је тако цела Норманска земља Јужне Италије ујединила и у једним рукама. Јован је након тога, те је схватио шта значи ово Норманско снажење смисли да пресретну савезом Норманско снажење. Природни је савезник био западни Император Лотар II јер ни западној империји, господарици Италији није било мило ово Норманско снажење. Преговори се поведу и на крају склопљеном уговору Византија је имала да финансира једну експедицију Лотара II противу Роџера II, који је 1132. сипао у Јужну Италију у Апулију, где се и Апулија диже и ослободи од Роџера. Са одласком Лотаревим из Апулије Роџер се опорави и поврати Апулију. И после смрти Лотаревог Јован опет учини савез са западном Италијом 1142 године., запечаћен веридбом Конрада III Хоенштауфен и тако се Јован обезбеди од Нормана. Но Јован је лудо изазивао Млечиће да објаве Византији рат. Алексије је учинио говор са Пизанцима и њима дао повластице као и раније Млечићима и ове се две републике понеше у земљама Византијским. Млечићи су мрзели на Византинце што су дали Пизанцима повластице. Цар гледаше непријатељски на Млечиће, који су се обогатили на рачун Византије. Јован непотврди раније привилегије Млечића, те ови објаве рат Византији који трајаху од 1123-1126. Алексије је обновио снагу Византије али само на суку, а на води се није могло морити с Млечићима. Значи, политика Јованова према Млечићима била је погрешан рачун. Млетачка флота опседе Крф, који се одбрани

Цар одговори тиме што је из Цариграда изгнао млетачку флоту. Онда млетачка флота која је потукла мисирску флоту доби наредбу да кази Византију којом приликом заузе Род и др. острва. Друга експедиција заузе Кефалонију; Јован затражи мир, који је помогао и курија папска, јер се у исто време водѣ преговори и за црквено јединство. Мир се заклучи на основу статус кво 1126. Млечићима били призна- те раније повластице.

На истоку је Јован орећно ратовао на Турке и крсташе. Ту је сле- довао свом оцу. После пораза од Млечића скренуо је пут на исток и у два похода против Турака успео је да очисти област између Меан- дра и Аталије 1119-1121. Заузео је Даудикеју и Сухопољ и др. места. Тада се појавише опасности на доњем Дунаву. Остатци Печенега про- вали у Тракију. Јован затвори прво балканске кланице, па после их за- вара привидним преговором а доцније их 1122-1123. страшно потуче, да се више не јављају у Византијској историји. Срби се дигну против Виз да се користе променом на престолу. Тада се помера српска престо- ница из Зете у град, Рас, који су освојили од Јавана, који их разбије а заробљенике расели око Никомидије у М. Азији. Под Јованом Виз. има доста посла за угрима који су од IX т. ј. од краја IX. од досељења па до 955. год. били страшни бич и истока и запада (битка код Ауг- сбургa), док их не потуче Ото I код Аугсбурга 955. Мађарски утицај доцније порасте од покрштења 1001. Угри су делили западну од источне империје, те су се обе грабиле о њено пријатељство. За Виз. је Угри- ска још важија, од како је изашла на Хрватско приморје. А то је, од како је Угарски краљ Владислав на позив своје сестре Јелене, удо- ве умрлог хрватског краља Звонимира, заузео Хрватску, и метну ту за краља свога сина Алмуса. Владислав на угарском престолу наследи прво његов други син Коломан, а затим свога сина Стеван II, Алмус је са сином Велом ослепљеним био отеран из Хрватске још од Коломана. А овај је спојио Хрватску круну с Угарском. Чак је хтео и горњу Далмацију, чиме је диркуо у Виз. и у Млетке (1112). Јер градови далматин- ски признаваху Византијску власт. Ово је било под Алексијем Комненом који није реаговао на ово, док је то Јован добро схватио угарску опасност па води врло активну политику према Угарској. К њему утисну Алмус, којег је Коломан био такође ослепио. Цар га лако прими, да се

га употребио као претендента на угарски престо

Стеван II 1114-1131.

Стеван се наљути на Јована што је овај примио Алмуса и бише убијени неки угарски трговци и ово би узрок те Стеван објави рат Јовану, разори Београд, подиже од Београдских ручевица Земун и провади до Софије. Но најзад угарска војска би потучена код Рама на Дунаву, па се бојиште пренесе код Браничева, коју тврђаву Византинци такође узеше. На молбу Угра закључи се мир, на основу статуса-кво. Пошто је овакво свршено Јован на Балкану кренуо је опет на исток где је била будућност Византије. Обратио је поглед на крсташе и на Турке. У борби против Турака 1130. погине Антиохијски кнез Бојемунд II. Византија се није хтела одрећи оних кметвеничких обвеза Бојемунда I и права над кнежевима Антиохијском из Деволског уговора од 1108.

Као видно јемство била је још за време Алексија Комнина веридба између Манојла сина Јованова и кћери удове Бојемунда II, но деца крсташких кнезова нису знали да тврде реч очева дату Византији, те су били вероломни и превртљиви. Тутор удове Бојемундове Јерусалимски краљ растури веридбу и удовичину кћер даде Рајмунду Францеском графу од Поатјеа и он постаде антиохијски кнез на мираз кне. Права Византије тим изабирањем новог антиохијског кнеза, без иштава суверена Јована, повређена су, као и углед двора преудабом кћери удовичине и то за туђинца, а не за цариграђанина. А уз то Византију изазиваше и упади Киликијских Јермена савезника Антиохије на византијско земљиште у Малој Азији. У ово су време Јермени створили своју државу. Ту се настакао Дав I и ти су кнежеви нападали са антиохијске кнежевине на Византију те им Јован објави рат и прегаци цеду Киликију, зароби киликијског краља Дав I и одведе га у ропство с породицом у Цариград, а Киликију претвори у византијску област 1136 до 1138. Док је освајао Киликију уграби прилику те опседе и кнези Антиохију. Изоме кнезу Антиохије Рајмунду, Фулкон краљ јерусалимски није могао помоћи. Шта више, Рајмунд крене у помоћ пријатељу Фулкону против Турака, али се мораде вратити да брани Антиохију, али без успеха и морао је молити за мир и положити заклетву на васалску верност

и имао је предати му Антиохију, али у замену да му Јован са њим и са едским графом Јосикином II поможе освојити Алепо и друге градине од турског морсулског атабега (султана) Зенги. Овај поход не успе. Узрок неуспеха била је баш неисцрпеност оба савезника Јованова. Ни Рајмунд, ни Јосикин нису верно учествовали у опсади Алепа, а град је дао отпор. Емир Зенги морсулски - примишаше се у помоћ граду Алепу. Јован одступи од града а не могаде заузети ни ситнија места. Јован дође у Антиохију и затражи предају Антиохије од Рајмунда. Рајмунд и Јосикин беху запрепашћени. Јосикин диже буну у Антиохији против цара Јована. Јован је знао од куда ветар дува, али се морао правити као да не види, и оде у Цариград 1138. немогав ништа учинити, и није се ни одморио а нова турска непријатељства одазваше га на исток у два похода. Иконски султан се беше удружио са династијом - Данишмендом на Прјоме Мору у Севастiji и заједно нападну на Византију. Дука - Гавра од Трапезунта отпао беше од Византије и суроваше са Турцима. Јован се беше сад измирио са братом Севастократором Исаком и он се са сином врати у Цариград и пође са Исаком у први поход са Турцима на северу Мале Азије 1139-1141. Овај је поход био против Данишменда. Тешкоће су биле равне. Јован дође заобилазним путем до Неоцезареје, а син брата Јована Исака побеже на Данишмендски двор и тамо се потурчи, па се чак ожени ќерком иконijског султана, те је Мухамед II освајач тврдио, да води порекло од Исака. Због свега тога Јован није успео у првом походу, а други поход против крсташа и Турака испао је ојајно. Јован растера Турке из Еригије и Созопола, заузео утврђења код престонице Иконије, па после опседе Јосикинца у Едесу, који му мораде дати кћер као таоц, и Рајмунда у Антиохији и тражише да му се Антиохија преда. Рајмунд успе те наговори барона да не пристану на предају, а Јован нападе околицу, па одакући освојење Антиохије за до године, оде да презими у Киликију, ту у лову на дивље зверове рани се мадо, па умре дошпије од те ране 1143. Престо остави сину Маноју II. Његов пријатељ, Турчин Ахсух оде у Цариград, осигура Маноју престо од старијега сина који је у затвору у Киликији.

Манојло Комнен 1143-1180

Био је здравит и образован књижевник, говорник, одликовао се и

Манојло велики војвода и храбар борац, и био је окретан политичар, али је својим правцима претеривао. У борби је личне западним витезовима својим има сличности; велико средња-вековне турнире водео је, и у раскошан живот. Код њега се опажају нове црте, којих није било код деда му ни код оца му. Он је империјалиста. Хоће освојење за собом, имао је велико владалачке амбиције колико није Византија могла остварити; оскудевао је у трезвености, предавао се империјалним фантазијама у смислу Јустинијана. Хтео је да освоји Италију и Сирију с Палестином док су Турци држали Малу Азију. На Балкану је хтео да поред Срба потчини себи и Угре. Али нарочито на Југу у Италији хтео је да и у Горњој Италији заведе своју владу и да обнови римски ерзахарт - некадашњи. Тежио је да добије западну круну и уједини цркву. Губио је из вида да то већ нису римска времена, и да за сједињавања црквама имао је несавладљиве препоне.

Неке од својих снова према Угароци остварио је и дао сјај и величак велике силе Византије. Но за те успехе утрошене су силе, а ови се успеси нису могли одржати те јој је тим убрзана пад.

Турска се опоравила и у Мосулу се развила сила Атабека. Када Манојло осетио шта се створило на Истоку било је дошкан. Због своје империјалистичке политике, закључује и нису брачних веза (између њима са западним кнежевима и Кретањима Манојло све више отвара та западном утицају Манојлу је Јован оставио пуну касу, обучену ску, те је овај отпочео сретно владу. Рајмунд антиохијски је сав Манојлу да му преда Киликију, па када је не доби за крунисања, Манојло нападе на Византију, али кад Манојло крене велику војску, он га моли за опрштај и 1145. се помире. Рајмунд обнови Манојлу крстоу на покорност пред самим Мауселејем Јовановим у Цариграду, па оде на Малу Азију и одржа неке победе над Султуцима, поврати М. Азију до Иконије 1146 год. Виз. Манојло сада окрену с овог правца, због опасности са запада. С једне стране Нормани а и буле крстанског рата и обе ове опасности нису биле једна за другом, већ у исто време. Манојло се спасе од Нормана и уклони удар Кретања, па се сад цар дао повући у западну политику и од овог времена па иде на исток где је била и прошлост и будућност Византије.

РАТ С НОРМАНИМА (1147-1158).

за овај рат против Нормана крия је сам Манојло. Видели смо да Рочер створио краљевину обеју Сицилија и да је хтео још више да са свога сила Виџема ктаде добити византијску принцезу, те је послао посланике односно тога Манојлу, које овај даде убити, и друго царово изасланство, које је тражило задовољење код цара, буде рђаво примљено, те Рочер објави Манојлу рат. Две су фазе у то рату прва одбијање Нормана и повраћање Крфа 1149. друга царева вазал императорима, и ту се цар труди да стера са Сицилије и из Апулије Норманима, и уопште из Апенина и да потчини целу Италију. Рочер је био заповедник и у војни против афричких муслимана, те похита да закључи мир са њима око 7*. Галија флота под његовим адмиралом, који је по рођењу био Грк, а звао се Ворџем, опколи Крф, који се Норманима преда. После тога Ворџе дође под Монеивасију пелопонески град која се одбранила, те се врати на обалу Акарнаније и Етолија, уђе у Коринтонски залив па из пристаништа Криса зададе страшне ударе унутрашњој Грчкој. Нормани освојише Тиву где беху свилене фабрике. На Пелопонезу центар свилене и пурпурне индустрије отуда и има Мореа, што значи дуд-дудова земља, а не долази од Море.

Један од великих свилених и пурпурних центара беше и Тива у Беотији, коју Ворџе варварски опљачка. Из Тиве одведе Ворџе и Радонију који су умели прерађивати пурпур и свиљу. Желео је да свилену индустрију, коју су Византинци чували као своју тајну, и од које су се једини имали као неки монаси за целу Европу, пресели и на Сицилију. Затим Ворџе оде и нападне Коринт, који је такође био центар свилене и пурпура и трговачко место на путу за исток, те због тога био веома богат. Коринт би опљачкан као и Тива.

Ова варош у Коринту беше неутврђена, те се није могла бранити. Град Акрокоринт је био тврђа и ту грађани оклоне благо.

Али кукавица Ниџифор калуф, командант тврђаве отвори градоњу и Нормани убоше у град без отпора.

Туда би опљачкана окупована икона Св. Тодора, свештеника Коринта Ворџе и из Коринта поведе виђеније грађане и радника, па се врати

у Палермо где подиже адмиралов мост у цркву Роџертов господар Тор
џез употреби ткаче свиле и намести их у Сицилији где пренесе сви
ларску индустрију, која се од тада одмах први пут у зап. Европи.

За све време ових напада на Византију Манојло је био незан на дру
гој страни, приближавала се бура другог крсташког рата. Цар је о
томе обавештен и завирући од крсташа морао је да све своје трупе
држи на Балкану као би се у случају потребе бранио од крсташа.

Успеси првог крсташког рата. Падам Јерусалима 1099. г. уздрмаше Му-
слимани, али код Муслимана не беше тада великих пионира, да понеду
борбу, јер им је залазила звезда Калифама оба оуседских беху још
Селџучки султани одузели световну власт и селих их на чисто цркве-
не поглаваре молама. Но затим и код саме династије турских Селџуч-
ковића замре дух Арп.-Арсланов и Мелек-Шахов. Последњи султани из
дома Селџукова у Персији тому у раздоре и мекуштво. Последњи Сел-
џучки Харслански султан Синџар (1117-1157), није ни сенка Мелек
Шахова. И Фатимиде у Египту беху већ опале. Папа Урбан II, кад је
сретао први крсташки рат, радио је баш као да је знао за сву привре-
мену клонулоост ислама. Зато је први крсташки рат и успео, што су се
тада срушили стари пионири ислама, а нови још нису никли. Али сад
на Манојла Комнина већ ничу ти нови исламски пионири и то међу т.
ва. „Атабегима“.

Атабегзи су се звали велики емири, тобож чувари престола Селџучког
султана, а у ствари самостални управници пространих области селџуч-
ког царства. Још док је Манек-Шах био жив један од таквих Атабегџа
беше Акоункур. Он је био поглавица покрајина Алепоке коју у нереди-
ма после смрти Малека-Шахова и сам погуби. Но његови васалси, мами е-
мири окупише се око његова сина Зенге. А Зенга, ма да је с крсташима
изгубио битку код Антиохије, показа се у 30 похода у служби султану
Селџучком и Калифи абисинодском као славни јунак, па доби и поред
Алепоке и Мосулску област. Зенга оправда наде које је на њега мусли-
мански свет полагао. Одузе Крсташима Едесу 1144. г. после 25. дневне
борбе. По том прошири своју државу преко Тигра и Еуфрата. После Зен-
гине смрти, хришћани, истина, привремено поврате Едесу, али његов син
слини Нуредин 1146-1174 понова узме Едесу и уједини разне Емирате
муслимана: и емират ђа Дамаска те постаде сусед Јерусалимске краље-
вине и антиохијске кнежевине, и тако се сад од Нуредина дође до

опасност и краљевина јерусалимска и кнежевина антиохијска.

Већ пад Елесе био је произвео огорчење у Западној Европи. Папа Евгеније III проповедао је сада други крсташки рат и помоћут од чувеног Бернада Клервоа, он залоби за овај рат француског краља Лудвика VII и Немачког (западног императора Конрада III 1146. Под заставом по два најмоћнија западно-европска владара окупише се први тамошњи витези и борци. И Лудвик и Конрад водили су по неких 70.000 коњаника, Византинци веле да је свега с пешадијском и с другима мушким и женим светом било 900.000 душа. Све је то има прећи преко Балкана. Манојло из са доста зебње очекивао јер је дошао да се они не окрену против Византије. Западни су се хришћани са њим гледали с неповерењем због шизме. А манојло је већ био у рату с једном западно-европском државом, а Норманима, слугећи сад овако зло и од крсташа, манојло покури, да с икоњијским емиром заклучи 12 годишњи мир, па ову своју војску пребаци с ове стране Боофора.

Од Немачке се није много бојао, јер је био ожењен, Немцем те је био пашеног Немачког владара; од француза се много плашио, јер су сви били Норманима пријатељи, а такође и Антиохији.

Конрад се прими приближио Париграду манојло посла посланике да га поздраве и утврде погодбе крсташког прелаза преко Византијског Балкана и би утврђено да Византија прехрани крсташе а Немци да она понашају с миром па ипак у Тракији дође до сукоба са Немцима. Пар је тамо послао свог војводу Просуха и мир би сачуван, али је крсташ ипак расла манојло је жедео да крсташе пређу у М. Азију преко Дарданела код Обидоса, а не преко Боофора код Париграда. Но Конрад не же са целом војском пред Париг. Преговори се одпочеху, требало је да се састану цареви манојли и Конрад, али се не могаше сложити с екитети те се не видеше. Конрад са целом својом војском би од Византије пребачен преко Боофора у м. Азију. Но много је теже манојло било да их на крај с французима који су били Немци испредели храну француским крсташе је било теже прехранити. Сем тога, кад Лудвик отиже према Париграду манојло га увреди, јер није хтео превести французе у м. Азију, док му се они као некад Адекију, не закуну као васали за ове

земље које буду отели од муслимана на истоку.

Најзад, Лудвиг уреди Манојло и самог лично. На њихову састанку он га је посадио на њихи престо него што је био онај на ком је седео Манојло. Под тим утицима, један Лудвиков епископ дође на мисао да прво треба освојити Цариград, али се успротиви сам краљ Лудвиг објасни, јер је крсташки рат кренут против крсташа а не против крста у том и лукави Манојло пронесе глас је тобож Конрад задобио велики успех те и французи похиташе тамо у М. Азију, а пре се као асими закуну Манојлу на верност и да њему уступити све земље које он освоји у М. Азији. Тако се Манојло ослободи Француза. Међутим вест о Конрадовим победама беху лажне. Једна Конрадова армија под његовим братом Стоном епископом Фрариншким историчарем овог крсташког рата би побеђен код Лаодикеје у Фригији. А главна војска под командом Конрадом пострада од глади па се затим врати у Нижеју 1147, где тада стиге и Лудвиг Француски па сви продуже до Ефеса. По тој војсци Конрад разболи те дође ка Манојлу у Цариград одакле се на византијским лађама превезе морем у Палестину. Међутим код Лаодикеје пострада и Лудвиг те се мораде и он морем пребацити у Палестину, његову војску Византинци не преведоше целу тамо, већ пустише да се већина пропадне у Памфинији 1148. У Јерусалиму где су опет сабрали оба краља оредеше остатке своје војске и намераваху да освоје Јерусалим, али и то безуспешно, тако други крсташки поход од толиких стотина хиљада људи пропаде сасвим бесплатно.

Конрад и Лудвиг се врате кући. Конрад се још једном застао у Манојлом у Солуну где уговоре савез против Нормана. Лудвиг у мају 1149. поново није пао у Виз. ропство. Византијске лађе умало га успут не заробиле, али га спасе норманска флота и доведе у Сицилију одакле се врати 1149. у Француску. Међутим Манојло, тек што се ослободио крсташа, морао је јурити на дунавску границу против нове куманске-печенешке навале 1148. Тек кад се и ту осигурао могао је спремити одбрану Норманима. Али његова амбиција пролетоме у облаке. Његов је план био уништи Норманску државу у јужној Италији и Сицилији; па не само то него ди и Немце западну империју потисне из северне Италије и да обнови равенски егзархат. Али за све то нужен је поморски рат. Комнинска византија нема јаки флота. С тога Манојло као и Алек-

сије склопи савез с Млетцима и даде им нове трговачке повластице. 1148.м ови су требали да прво заједно са Виз.флотом освоје Крф, а онда да се они то учинише, јер су Млетци били кивни Рочеру сицилијанском због неке штете. Удружена Млетачка ескадра са царем Манојлом и његовом флотом повоше и опседоше Крф, који је био тврђ и беше га тешко заузети. Међутим савезницима није било слоге. Млечићи исмеваху Византинце а Византинци имађаху губитака.

И сам Кондо-Стеван зет царев у јуришима на тврђаву паде. Млечићи су исмевали и само Манојлово одвећ прионамасто величанство. Нашли су неког црнца и обукли га византијски па му се клањали као цару. Ипак цар се измири с Млечићима и 1149. Крф би одузет од Нормана. На тај начин Нормани су као год и оно под Алексијем Комнином били опет одбивени од Византије. Повраћени су из њихових руку византијске земље, које су били заузели. Повраћена је и част виз. оружју. Манојло III и гао се тиме задовољити и ту застати, као што се некад тиме задовољио и ту застао његов дед. Али Манојло, засељен успехом, заплива у имперјализам.

Код њега се заче фикс-идеја да јужну Италију и Сицилију освободи од Нормана и да их присаједини Византији, као да и у северној Италији успостави Јустинијанов равенски егзархат. И тако се Манојло оставља ранијег пута, оца и деда реалног па се баца у имперјализам.

Међутим за једно време изгледало је, да ће се из борбе Манојла са Рочером изродити европски рат.

Лудвик VII се поврати огорчен на Манојла, а и Нуреди је имао још један успех против Хришћана. У борби с Рајмундом од Поатије Антиохији 1149, Рајмунд не само што изгуби битку, него и погине.

Француског краља Лудвика VII заболе то, па је хтео да покрене нов крсташки рат ради освете погинулог Рајмунда.

Али Лудвиков министар Сикер, игуман париског манастира св. Денисија да се у томе нисоме крсташком рату прво разори Византију. Али уз Виз. флоту против Француза, стајао је западни император Конрад III рођак Манојлов. Значи, имали бисмо с једне стране Французе и Нормане а с друге стране обе империје а то јест европски рат. Но срећом Сикер који је Лудвика тако саветовао умре, и Французи се онда стајаше. Хришћански се свет спасе од међусобног покоља.

се ово дешавало на западу Манојло је гледао да прво сврши послове на Балкану, да ућутка Угре и рашке Србе.

Рочер је тражио савезнике наше Србе у Рашкој. Примислав Урош II усташа је против Ви. подпомогнут од Угара. Манојле сrete и потуче Примислава и већегзз пемећнике Угре 1150. А затим се крете против Угарске 1151. Манојле заузе Земун и закључи примирје, па после протухи рат, а 1155. закључи мир певељан пе себе. То је Манојлу први с Угрима 1151-55.

Свршио и са Србима и са Угрима, цар настави рат с Норманима а уједино се предаде обновљењу равенског егзрхата. Већ нешто раније ктер је да пренесе бојиште на норманско земљиште у Сицилију и посла флоту, али без успеха, па онда крене у северну Италију, гас створи византофилску странку, освоји Анкону 1151. И за папу Евгенија III и Конрада III и за Млечнице беше јасно куда циља Манојло.

Млечници се почеше изјављивати из савеза Византије. Између Млечн. и Манојла настадоше хладнији односи. Цар разреза неке порезе на мле тачке трговце у Цариграду, а Млетци се после смрти Рочерове намири- те с већорим наследником сицилијанским краљем Вилемом, а откажу Византији против Нормана 1154.

Ито се тиче Конрада III док је био жив, он се устезао да се ути од Византије због свог сродства са Манојлом.

А тај савез са западном империјом вредео је много Виз. јер као то видесмо то беше гарантија да не Французи бити мирни. Али Конрад мре, а заступи га Фридрих Барбароса 1152- 1190. И он зклопи спора- м с папом Евгенијем III да се не дозволи никакво освајање Визан- ије у Италији.

Овом приликом прегазно је заклетву лату Манојлу у Солуну. То је било онда када су се Манојло и Конрад III среди он реду. Конрад се твр заклео Манојлу, да ћону дати доњу Италију као през уз Манојлову хену Верту од Сулцбале (Грина) и Фридриха Барбаро- и који се такође налази у пратњи Конрадовој положи ову заклетву и научници неверују ни у солунски сушет Конрадов ни у оно заклетве. Манојлова политика само је одољавала старе пријатеље. У ра- с Норманима није био добре среће, јер му ови потуку флоту 1154 он с њима закључи примирје, али идуће године 1155. настави рат да освоји Колабрију и Апулију. Михаилу Палеологу повери флоту, а

Михаило узе Вари, па потуче наследника Рочерова Визема сицилију. Са
окрг и заузео 1155 скоро целу јужну Италију. Уједино Манојло је на
отрани тражио савезнике. Његови наследници међу којима и адмирал
Михаило предпретну 1155. г. Барбараосу Фридриха код Анконе, код се
овај враћао са свог крунисања из Рима. Фридриху би понуђено да се
огради с Манојлом: путем женидбе с једном лепом Комником, а од Фридриха
Фридрихасе затражи и обновиће старог Византијско-немачког савеза
тив Нормана. Но Фридрих се није дао упенати: Он је већ био презре
да Манојло хоће да употребити против Нормана, западну империју
зато да би после и њу избацио из Италије као и саме Нормане. Уједи
дно, Манојло на место изгубљених савезника Млечића, пеца другу по
ску силу-Венову. Предговоре је водио Михајло Палеолог, за сада би
премилиналири 1155. па посла дефинитиван уговор Веновљанима би да
најпосле у Цариграду место за њихову трговинску насеобину. Венова
се обавезала да ће да помаже Византији против Нормана. Али Маној
ни успеси у јужној Италији нису се дали одржати. Спосособни Маној
Палеолог умре, а затим следовао је нов напад Визема сицилијанског
Михаило предвидевши опасност беше затражио од Манојла помоћ но
нојло је не могаде послати. На место пак умрлог Палеолога, цар
тави у јужној Италији, неспособног Јована Дуку, којег 1156 год.
беди Визем и зароби. Тад Нормани преотеше једино по једино место
целој Апулији и Калибрији. С друге стране је негодовао у јуж
ји. Фридрих одби руку оне Комнике, узе грађицу немачку, а и оружје
је био готов да заједно с Норманима устане против Византије у
лији. Само глас о поразу Јована Дуке задржа га од тога. Но и по
овог несрећног обрта Манојло је ипак хтео да оствари свој план.
Онај прелиминарни уговор с Веновом он сад оснажи. Уједино цар
ло испрати војводу на Апулију, али то овај тако не успе, а флоту
зантијску разбиха опет Нормани 1158. г. код острва Грзеје 1158.
Ипак би опасан, бар прегрне византијског царства. Манојло је са
упоришћу толико имигрирао Равену а Визем затражи хтео и овај
закаучен 1158. г. на 30 год. Нови Јустинијан Манојло признаде
ром Визема за краља сицилије, а Визем му се закле на покорност
васаласку.

Са више је среће ратовао и водио своју империјалистичку политику са хришћанских крсташким државницима на истоку. Истина, Нуредин оте Византији остатке графовине Едеске, које је византија наследила по Нурединово заузећа самог града Едеса.

Али сем тога Манојло није успео ни у томе да добије руку удовице погинулог Рајмунда Антиохиског, Констанције за једног Комнина, а он се Констанција преудале за развратног Француза Графа Рајнада Шатилонског. Рајнад Шатилонски у друштву са Јерменима понова ослободио од Византије над којима је владао Тор, изврши плачкањки напад на Кипар.

Рајнад однесе са Крфа благо, Али Манојло је бар са Јерусалимским краљем поставио добре односе. Садашњи Јерусалимски краљ Балдуин II, син Фулконов, ожени се једном Комненком, Мало затим Манојло је помагао својим пријатељима и непријатељима своју силу, прегази Киликију и Тор - побеже.

Рајмунд и Торос савезник му се покори. И ослини Нуредин би наведен на мир 1158 год.

Цар је с антиохијским двором утврдио брачну везу, њему је умрла жена Верта- Јерина, те узе Марију кћер Констанције (1161. год), наместнице Антиохијске. Одмах затим, опет заплива у западно-европску политику.

Њему се указа прилика да тако учини и са Угарском као и са Сицилијом т. ј. учини је својом васалком. Врат Беле II и Гејза II то је 1162 постигао другим ратом с Угарима (1162-1167), а престо остави малолетном сину Стевану III, но против њега устану Владислав и Стеван IV, браћа Велина. Али су били потучени и побегну у Цариград где Манојлу, који их једва дочека, да би се унео у Цариградске ствари. Стеван IV. се чак ожени синовицом Манојловом. Сад Манојло у прилици тих својих гостију објави рат Угрима, а Владислава и Стевана у поље на Угарски престо и 1162. У том умре Владислав, а Стеван IV се не може сам одржати у Угарској, те опет побеже к Манојлу, и овај се опет заузео за њега. После закључи мир 1164, који беше до неке мере за Манојлове империјалистичке намере, јер се Стеван III обавезао да ће престо оставити Бели III. И Бела III је имао прећи у пра-

ваславље и узети за жену Марију, кћер Манојлову и постати престо-
наследник не само Угарског краља него и Манојлов, јер Манојло та-
још није имао мушке деце. Бела III образовао се сад у Цариграду. Манојло је помагао Бели III, но овај мир се не оствари.

Стеван III се предомисли и не остави престо брату Бели, а и Манојловој породици десила се промена, јер му жена роди престоло-
наследника, Алексија, те Манојло више није хтео да у лицу Угарског кра-
ља остави круну, и онда понова отпочну непријатељства. 1162. Додатно
посредовањем Чешког краља Владислава дође опет до примирија, који
се поквари, јер Стеван III једнако узнемираваше о Византиског зема-
лшта и свог Синонца Стевана III. Онда и Стеван III зарати поново
заузе Земун и потуче свог стрица Стевана IV, који умре отрован
1165.

Но сад сам Манојло удари на Угре, поврати Земун и освоји Срем,
Јован Дума и Нишифор калуђер заузеше Далмацију и Босну. Угри учини-
ше још један напор да поврате своје земље, но ове разби сестрић
Манојлов Андроник, Кондостефан код Земуна 1167.

После тога се заклучи мир 1168. и Византији остаде Далмација
и Босна. Тако од сада имамо као једну од Византијских области (те-
и Далмацију са Диоклицијаном. Стеван III је пристао да му наслед-
буде Бела III. кроз коју годину умре и Стеван III, а Бела III оту-
на престо 1175. Бела се ожени са Маријом кћерком Манојловом но
је Манојло имао сина, раскине брак. При свом том, Бела III, византис-
васпитаник, остао је пријатељ византије. Истина, он је имао да угра-
мереде. Али кад се утврдио на престолу, он је отворио врата визан-
ком утицају у Угарску и обавезао се да је помаже о војском, при-
чему је Манојло успео учинити Угарску васалком.

За цело време док је имао посао са Угарском, имао је опет послове
и са Рашком са братом Примиславом, Велулем и Десом, а после али
Србима под Неманом који су се бунили и хтели да се ослободе од
Визан. 1175. Но Немана је неуспешки морао молити Манојла за опрости.
Своје планове Манојло на западу није губио из вида. Он је пошто
то хтео освојењем Италије метнути и круну западне империје на
ву. Главни му је сад непријатељ био западна империја, Фридрих

барбоса коме је Манојло чинио све могуће сметње. Манојло се користио борбом Фридриховом са папством. Онако као што је Манојло имао непријатељске идеје, имао их је и Фридрих и хтео је да наметне царску власт феудалним немачким племићима у чему је и успео, па је то чинио и у Италији према Италијанским републикама и папству. Али против њега би од папе Александра III створена лига ломбардијских градова да се заједно одбране од Фридрихових претензија који је 1168 освојио Рим.

У Риму удари зараза у војску и оружи његову силу што је изгледала као и Бокља. А у његовом последњем походу у Италији потуку га Лангобарди 1167 код Бенаца. Папство с триумфом изађе из 18-год. ове борбе.

Манојло је био на страни папства и бранио је од Фридриха Анкону, а и радио за себе. Он је алатом и другим проширио византијски утицај у Италији и папи олаво посланство наговарајући га да одузме круну западном императору и да као западног и источног императора призна само виз. цара и обећа папи да ће обе цркве спојити под папском управом. Све те жеље остале неиспуњене. Сједињене цркве имале је опозиције у византији и код цариградског патријарха Михаила Анкива. Ни народ грчки ни црквене власти нису хтели да чују за старе шизојство папско.

Па и Папа Александар III се блато бранио од понуда Манојловић, а после мира с барбаросом се окуражи и тражио од цара да ако може да буде император обеју империја, онда треба да пренесе престо у Рим, што цар није хтео, јер није то могао примити. Ипак Манојло преговара с папством о унији и даље је хтео а с непријатељима Фридриховим везивао се сродством и пријатељством. Тако ону своју кћер Марју разведену од Веле III, удао је за једног члана племићске куће у сев. Италији, грофа Рајнера од Монферата Французи и Немци нису се олаганили да се Манојло ороди с Французима, узевши за сина Алексеја кћер Лудвика VII Манојло не губи везе са источним Хришћ. државницима. Када је Јерусалимској краљевини после Балдуина III дошао његов брат Амалрих на престо, Манојло га ожени једном Комнинком.

Ово прилеђење нанело је Виз. неуспех у Мисиру а у вези тог неуспеха, никли су на историској позорници луди, који ће после Ма-

која играти велику улогу код Ислама у Азији и Африци, те је Мисир пао њима у руке.

Ређје о појави великога Исламскога освајача и пионира Турца на (управо Курда) Саладина који ће укинути Фатимиски калифат у Мисиру, раширити се у Сирију, срушити хришћ. краљевину Јерусалимску и против кога ће водити трећи крсташки рат.

Као што су у Багдадском калифату калифе ослободили, па су и тамошњи селџуџички емири, тако се десило и у Мисирском калифату. Династија Фатимидска није више давала велике калифе, управљали су везири. У ово време о власти се отимаху два везира у Фатимидском калифату. То су били неки Шавари и неки Диргам. Ови у слепој међусобној борби помешаше највећа два непријатеља Фатимиде у Мисиру: Нуредина и Јерусалимског краља.

Шавар помоћу Нурединова емира Ширкуа, стрица Саладинова отаргари се онога Диргама, који би ухваћен и погубљен 1164 год. Али, Ширкуа је видео дању мисирску земљу те дође на мисир, да ту земљу освоји за овог господара Нуредина. Онда Шавар, као што је помоћу Ширкуа отаргарио Диргама, тако је сад помоћу Јерусалимског краља Амадриха отаргарио Ширкуа. Ширкуа би одбијен и по други пут кад је по Нурединовој наредби опет навалио на Мисир, заједно са својим савезником Саладином 1167. Но сад спасилац Шаваров Амадрих баца око на Мисир, он позва и Манојла у савез за освајање и поделу Мисира између виз. и Јерусалимске краљевине.

Манојло му посла једну јаку армију, која у мисирској делти опозде и дамајату А Француски витез из Јерусалимске краљевине беху већ припадници Капијама Кајира.

Имеђу хришћан. и турско-исламског јарма Шавар изабра овај други јарам. Он опет позва у помоћ Нурединовог Ширкуа и Саладина. Савез Виз.-Јерусалимски би тучен од савеза турско-мисирског. Византиска армија врати се у Цариград оштећена од буре.

Али Амадрих дође натраг у Јерусалим 1169/9. У Мисиру пак Ширкуа наскоро уби Шавара, поста везир Фатимидског калифа, затим и сам калиф 1169 год.

Везирем сад поста Саладин, који збоци последњег калифу Фатимидског и савлада ту. Најпре као Нурединов наместник а после смрти

Манојло као самосталан 1171.г.У исто време и Мисирска шиитска секта признаде оманитско правоверје багдатског калифе, јер Саладин био је сунита.

Манојло је као и његов отац Јован-Комнин ратовао и са Млечићима 1171-1175.г.мо и ту се разочарао у својој валалној политици.Узрок рата нису најјаснији.Видели смо како су односи између Млечића и Византије почели хладнети,после освојења Ахмине,од стране Византије даље да Манојло,који је понуштао Млечићима до тада,а сада ударио неке порезе на млетачке трговце.Млечићи су свесни своје слабости као византијске слабости за рат на мору.Манојло затражи да Млечићи плате ђеновљанима за разбијене дућане и они не плате оштећених,па шта више духд Витале Микијени саветова млетачким трговцима да не тргују с Византијом.Но Манојло намами на 20.000 млетачких трговаца у Цариград,па изда наредбу да се сви млетачки трговци затворе,а њихова роба одузме 1171.г.С тога се Млечићи реше на рат против нове флоте,дућд млетачки освоји у Далмацији Кадобрију,Троград опседе Евбеју,спали чак и једно цариградско предграђе и заузимао острво,па онда преузе преговоре; али на Хиосу удари куга,па војску духлеву и духд се о бедним остацима војске врати у Венецију.Куга се и тамо ширала-у Венецији, с тога Млечићи убију Витала 1172.Манојло и даље варао Млечиће али ни сада није пустио заробљене трговце. Млечићи се још више налутиса кад Манојло склопи савез с Пизом и помире се са војним непријатељем Фридрихом Барбаросом,па су помагали војводу Фридрихова Аристијана-епископа од Тарента,при опсади Византијске Ахмине.Манојло поведе преговоре с Млечићима,јер Млечићи оклопише савез чак и са Норманима,и они пристану 1175.год. мир би закључен у коме је Манојло признао привилегије Млечићима и обавезао се да да,неколико стотина хиљада златника,као отплату штету.Претупевањем овако ордодомом,у целој истој западној Европи,Манојло се најзад од свог империјализма,па поново обратио на исток и то пре свега на Иконијске Турке. Но то беше само привремено доцкан, те је цар и тамо имао разочарења. У Иконијском султанату после смрти Масуба 1156. наста раздор између његових синова. Али због Манојловог заузетости на западу Масудов

син Киликиј Арслан II имао је времена да покори осталу браћу и да се утврди на престолу (1186-1193).

Док је Киликиј-Арслан ратовао са браћом био је понизан и везан Манојлу да га помаже, а и лично је дошао у Цариград да му поклони, али после поче нападати на Виз. и пуштао је на Виз. земљиште и друге турске трупе. Кад га је Манојло позвао на одговорност, он се изразио да то други чини а он поче шуровати с Фридрихом Барбаросом. Манојло крену на престоницу Иконију. Код порушене тврђаве Мирмекефада Киликиј-Арслан понуди мир, али га Манојло одби, те га Арслан нападне изненада и поби му доста војске 1176. Манојлова војска је била јака те је Арслан понова понудио мир до кога дође и по коме су имали Византинци порушити неке тврђаве у Малој Азији (пр. Дорикон) но они то не испуне те се код Клаудијевог потуку. Ту Манојло одржа победу а другу војску-селџучку потуче Манојлов војвода Јован Ваканка (1177). После тога Селџуци пристаде на умирен мир (1177). Због пораза код Смирњекефада, поноситом Манојлу навали се сињи терек и душа. Његова снага опаде и Манојло умре 1180. Престо наследи син Алексије Комнен 1180-1184. Алексије је тада имао тек 13 година, па Византијом управљају: мати му Марија и брат му од стрица протосеваст Алексије. Империја се сада нашла у тешкој и спољној и унутрашњој кризи. Султан Саадин, који је Фатимидски султанат уништио, почео је претити и јерусалимској крљевини. Била је опасност од Арслана у Малој Азији. Слаби дечко Алексије II није могао владати а мати му је била (антионкијска) странкиња, те не популарна, с тога други Комнени почеше желети наследство.

Национална странка под вођством Марије Манојлове кћери, која је била удата за „цезара“ Рајнера Монфертатског, поче претурати све како царица има везе са Угрима и како између наследника постоје грешне везе. У Цариграду дође до буне против намесника, као странаца. Би приређен покољ странаца у коме се измлада мржа Грцима. По помоћу гарде намесници угуше ову буну, која није имала јакоту. Странка се сети Манојлова брата од стрица Андроника, који је син онога Псака који је бежао на Александријски двор. Ово је био њихов потонак комнинске лозе и имао је гвоздену руку. Природа му је

ма особине. То је човек крабар и обдарен, но све те његове врлине
утале су му слабости. Имао је свакојаке авантуре, раздирало га је
ластољубље, Андроник је био патолошки тип. Под Манојлом бежао је
путе због великог и др. тражио је заштиту у Руса, на Ико-
нијском двору, Неурединовом и код јерусалимског краљевства. Четири
прице за најславнијег роба биле су жртве његових авантура. Народна
странка позва Андроника, из једног Малоазијског града на Црном мору
да збаци намеснике. Он се испрва правио као да меће. Флота виз. стаде
на његову страну и Андроник заузео Цариград 1182. год., ослепи намес-
ника Алексеја а царицу збаци. Младом Алексију закле се на верност
Странка је Андроника отела за цара те се 1183. г. мрунишу и он и
Алексије за царе, после је Алексија потиснуо у други ранг, Марију
бацио у затвор, зато што је лувала са Угрика, и ту би убијена,
Алексија нестаде, те Андроник влада сам од 1184. 5. год. Бела III.
угарски краљ, после смрти Манојлове удружи прилику Горју Далмацију
на главо о смрти Марије рођаке Велике, Бела пође у савезу с Немалом
предре до Нима и до Софије. Немања освоји Сету, Воку Которску. Ду-
бровник због Немање потражи Норманску заштиту. Дакле, Андроник I је
почео крваво владу и његова владавина је била крвава линија. По
ти убиствима био је крволок, али у ствари можда није, јер су уби-
ства политичког циља. После смрти Манојлове дигли су главу војводе
феудалног племства. Они су раније држани у шкрипцу Манојловом руком
а по његовој смрти они се ослободили. То је Андроник знао па су та
убиства погађала великаше. Они се великаши нису могли другачије укло-
нити до црвеним терором. Но Андроник умре уклонив ове великаше.
Од тих великаша један члан Кименског куће Исак Комнин прогласи се
на острву Кипру за императора 1184. Друга великашка бунa је опасни-
ја била у Малој Азији. У Византији се побуне племства са Исаком
Анђелом Византијски градови: Никеја, Пруса и др. отицали од Визан-
тије. Андроник угуши ту буну 1184-5., али помилова Исакa Анђела на
своју несрећу. Водећи рат с великашима Андроник је губио да има
љубав народа. Андроник је ипак и народу одузео она задовољства пле-
бе, која су се давала у Хиподрму, те и народ окладио према њему.
Али као носилац националне грчке политике Андроник је нарочито
мрак западњачким колонијама-страницима. Мленићи који су 1182 најви-

ше страдали осли су бесни но од Нормана запрети највећа опасност и Андронику и Византији. Но нормански сицилијски двор утече неки претенден на византијски престо по имену Алексисје. Он је мо-
лно Вилема II сицилијског краља, да му помогне доћи до дијадеме,
те Вилем спреми поход са адмиралом Маргаритоном, с Танкредом и
графом Алдуином, против Византије. Цела та сила паде под Драч 1183.
Византинци који су хтели да под Јованом Врхом да бране Драч били
убијени и Драч паде, па се граф Алдуин крене на Солун и заузе Га-
лију. Последња пљачке била је још виша мржа византинска против
пљачака. Под утиском вандалске пљачке Солун поче се обртати распо-
ложиве против Андроника, који равнодушно гледаше пропаст града. Ви-
дехи бурв, паф цариградске полиције-Андроников човек-коће благовре-
мено да погуби опаснога Исак Анђела. Али Исак Анђел побеже у Ср-
бију. Грађани га ослободу и прогласе за императора а Андроника
збаци. Онда Андроник похита са једног острваца на Мраморном мору,
где је уживао у харекским властима и коће у Цариград, но видев да
је све пропадо поће даћом за Русију али би ухваћен и погубљен 1185.
Беза замени Исак II Анђел (1185-1195).
Тим улазило у друго доба владу почете с Алексисјем Комни-
Ово доба је рудење великих дела трију великих Комнина. Византија,
ју је Алексисје I спасао, а Јован увећиао и трећи Манојло опет уве-
дигао до велике-силе-моћи, пропашио 1195-1204. Јер сад долазе слаби-
ји куди на престо. Манојло је и сувише натезао снагу Византије да
оствари идеје Јустинијанове те је преморио царство; уз то и управ-
ници области на велико-поседничког плеинства, чим су озетили слабе
руке горе, починат куди сваки на своју страну. Пратни Исак Анђел
бухт еродирани Комнина по женској линији. Исак је имао мало способ-
ности надупок, дади раскоши, сјају и др. Ипак колико је могао, он се
није само трудио да одобије спољне непријатеље, већ је гледао да у-
ди унутрашњост. Први му задатак беше да одобије Нормане, који су се
сада у Македонији одади нићу и уживању. Исак Анђел посла Алексисја
браћу, који их потучу у два маха 1185 (10-000 Нормане паде је) и у
ропотах падоме граф Алдуин с ошим претендентом Алексисјем и неколи-
ко хиљада Нормана. Остатак побеже у Солун али и нега ослободу Ви-
зантинци те одатле Нормани побегну у Драч. Мир је закључен и Драч

те земље Маргаритом задржа, који сам врати Византији Крф и Драч
91. гола задржа Кефалонију и тако поче крњење Византије Видели
да се за Андроника, Веда спустио до Ниша Исак Анђел мислио је
се с њим помири и по том миру Веда задржа Далмацију а земље око
иша врати. Исак узе Маргариту Велину кћер. Крњење се Византије на-
тава. Отпао је Исак Комнин са Кипром који ће Ричарда 1181. одузети
у то ситни губитци према губитцима на Балкану, где се дигоше
гани са Власима а у савезу с Куманима 1186. год. Бугари су обнови-
бугарско царство у Трнову. Царство је у својим невољама требало
рваци за Исакову овадбу са угарском Маргаретом а то су требали да
ате Власи, те их то покрене на буну. На челу народа ставили су се
Бугарској три брата: Асена, Петар и Јован. Они дигоше заставу у
оноу 1186. Народ извика за цара Асена и црква би прогласе за са-
осталну. То је од сад па све до Османлијског освајања крајем 14. ве
т. за друго бугарско царство или Трновско. Бугари ступише у савез
Србима. Они не могаше заузети Преслав-стару Симеонову престоницу
прећу у Тракију, но их разбје сам Исак те браћа побегоше Кумани
преко Дунава. Али опет дођоше с Куманском помоћу. Но Јован Дука-
еватор потуче Бугаре. Но нега смени Исак а вођство повери Јо-
ану Кантакузеноу, који би потучен. Цар посла славног Алексију Врану
он одби устанике, али незадовољан прогласи и он буну у Једрене.
иш доби помоћ са запада. Конрад Монферацки пређе туда и ожени се
одором Исаковом сестром и поможе Исаку да сузбије Врану, кога Кон-
и уби у двобоју 1187. Мело затим и с Бугарима се закључи примирје
88. Најмлађи брат Јован био је дат у Цариград на васпитање и тао
тво. Сем ових буна, с којима се имао носити Исак, примицала се са за-
ида опасност III крсташког рата Саладин Египатоки султан прибли-
ио се хришћанским државицама. У битци код Тиберијаде победи хриш-
ице Саладин и заузе Палестину са самим Јерусалимом 1187. Хришћани
оста у рукама само Тир.

С тога се покрене трећи крсташки рат. У овом рату су учество-
али: Фридрих Барбароса сухим преко Балк. полуострва, Филип II Август
и Французи и Ричард Лавово Срце енглески. На глас да ће прећи
преко Виз. 1188. Исак посла Фридриху посланство за преговоре ради

преласка. А и Фридрихово посланство дође у Цариград, те се закључи споразум, па ипак је Исаак заокрАО. Он чак склопи уговор са Саладином. Он приста да Саладину допунљивање џакије у Цариграду. У Јиду Фридрих Барбароса састао са Немањом, Грци-Византинци нису се леш понашали према Немцима, те су се ови ратом пробијали кроз виз. Балкан. Фридриху се досади, код Филипова дође до битке. Фридрих победи и Немања му понова понуди савез али је дошло и до мира. И Фридрих намера Исака да га с војском преко Дарданела превезе у М. Азију 1190. г. И у М. Азији Грци су Фридриха узнемиравали. У иконијском тацату Клипи Арсган беше се одрекао престола, у корист својих новца. Он је био у пријатељском односу са Фридрихом. Његов син Кудлин је повео шароку муслиманску политику и приближио се Саладину узев његову кћер, те он нападне на Фридриха Барбаросу, но овај ми тај напад, Кудбединову војску победи, Иконију заузео 1190 год. предазу преко Салефа у Киликији Фридрих се удави а његова се ска врати у Немачку. Од ове победе Виз. је имала користи, јер Салци ослабине победама Фридриховим. Што се тиче другог суверена Ричарда и Филипа нису ни они успели да у овом походу и Јерусалим је освојен. У Рамли је дошло до мира 1192 и хришћ. краљеви су лиод Саладина јемство да ће се добро поступати са Хришћанима у Јерусалиму и узани приморски појас су добили. Исаак је гледас да измири са Клецићима, а за то је имао разлога. Онај Исаак Комнен Кипра удружио се с Норманима и добио помоћ од Маргаритоне. Норманска и Кипрска флота разбише византијску; у Тредесетном моријски се гусарство те је морао обновити добре односе с Клецићима. 1187. Исаак потврди Клецићима прва права и одреди им место у Цариграду-колонизију-и да прокуратор клецички буде у Цариграду а да се Клецићи обавезали да Византију, флотом помажу. Исаак обнови односе са Пизом и Веном и на основу страних привилегија 1188 били обновљени уговори с Пизом 1193. Рат са Србима и Вугарима Балкану трајао је још Немања би потучен 1190. На Морави, али та без ипак била потпуна, јер је Немања по миру задржао Зету и су се ородили Немања је узео за Стевана Екдокију синовницу Пизу, а кћер Стевана III. Много је горе било што су браћа двгла су саро влашки устанак од којих је Исаак потучен 1185 год.

у Јерије и код Аркадинопоља 1194.

Од западне империје Исак је био притешњен. Западни император
 ерих VI, син Фридриха Барбаросе био је неки имперјалиста као Ма-
 ома. Хенрих је остварио свој план покорив Норманску краљевину све
 у Сицилију. Он је био зет Вилема II Сицилијског (по кћери Вилемо-
 ој Констанци). Но Вилем сад умре без мушке деце. Хенрих онда потражи
 а Норманску круну споји са западном круном, но народ је изабрао за
 цара Танкреда ванбрачног потомка првог сицилијанског краља Ро-
 ера, после чије смрти наста слабост, те Хенрих присаједини норман-
 ку круну западној Империји 1194. Хенрих је ухватио адмирала Марга-
 рита, који је владао ^{Далмацијом} Задаром и Кефалонијом-јонским острвима,
 е и то припаде Хенрику, који сад затражи од Исака да му плаћа дан-
 ак, јер је Хенрих наследио с Норманском краљевином и планове Нор-
 мана о освојењу Византије. А сем тога да би ча то стекао неки пра-
 о, удао је за свога брата Филипа Еванског Исаккову кћер Јерину ве-
 енцу Танкредова сина Роцера. Сад Хенрих VI тражи од Исака пола
 византије - земљу од Драча до Солуна. Исак одговори завијено. Пре-
 смори су текли. Но у том Исак паде. Он је у савезу са својим тас-
 ом Белом III спремао да кзани Бугаре и Влахе и да уништи њихово
 царство. Беше се улагорио са великом војском код Кипсела на Ма-
 ници. Кад Исак оде у доп његов брат Алексије III придобије војску
 а се, и ухвати Исака и његова сина Алексија, па Исака ослени и
 оше у Цариград у затвор, где је он тамновао заједно са сином 1195

Алексије III Анђел (1195-1203) Он је додао себи надимак „Комнин“
 о он је много слабији од Исака, а његова жена Евросима-ташта на-
 ст Стефана-много, је способнија, али су, ту способност квариле че-
 се њене мане, дукотузи живот. Под Алексијем влада велики раздор у
 империји. Опасности споља од Бугара и од Хенриха VI, а унутра се-
 паратизам властоле. Од Немање је био миран. С Бугарима је рат тра-
 њан и, у вези са тим ратом су отпадницима византијске властоле на
 Балкану. Царевина је почела да се парча. Алексије је покушао да се
 смири са Бугарима, браћом Алексом, Петром и Јованом, но они су му
 оставили велике захтеве Асен продре до Сера. Војвода бугарски Ивас
 о уби цара Асена, па се 1196. г. прогласи за цара, али Асенов брат Пе

тар збаци Ивана, који побеже Грцима. Алексије III-у Филипу на усту-
пу уступи, пошто га је скенио једном византијском принцемом. Али и
Петар погибе од убица, те бугарским царем поста Јованча-Јованица-
ло Јован 1197-1207. Он је од 1187. живео као таоц на византијском
двору. Пред погибију Петрову, он побегне из Цариграда у Бугарску.
је дипломата и добар војвода. Он је упознао слабости и мане визан-
тијске империје. Постао је опасан Византији приближио се Куманима
ожењивши се кћерју Куманског Хана, упао је у Тракију убијајући, и
примењивао је систем истребљења на Балкану, те од овог времена је
грчки живаљ ту ослабио. Против овога Исак није ништа могао. Отпаде
Добромир Хрис-Влах, кога писци бркају са Добромиром Стрезом. Алек-
је је раније посумњао у њега и ухватио га, али се он оправда, осло-
ди и доби област Струмице, показао се непријатељ цара освоји тара-
Просек и прогласи се за самосталца, Алексије пође на челу војске
савлада Добромира Хриса, но не успе да освоји Присек. У том и бугар-
ски цар Јован продре у Тракију; против њега отишао је и Тодор Вла-
али без успеха, те се Алексије измири бар с Христом и признао га
управника Струмице и Просека, па га ожени својом рођаком кћерју
ликала Макојла Камице, ма да је Хрис већ имао жену, од које се раз-
венчао, а и нова му је жена имала мужа, те се и она морала раз-
ти. Међутим се побуни и Иванко у Филипову, измири се са Јованом
би Камицу, па га преда Јовану, за тим Иванко продре до реке Несте
Алексије крене против њега и успео је домаћити га на веру, па га
ухвати и затвори 1200. Цар Јован бугарски у савезу са Куманима
пристајаше узнемиривати Тракију. Према је Јованова војска ратова-
против Руса, али се ослободи на тој страни, крене на Византију и
пре до Костенца под Родопом, па освоји Варну на Црном Мору. Град
Варне су се одирирали те их по заузећу Варне непријатељи са
сржављалиху. Камница је молио цара да га ослободи што овај није
јер му је приграбио имане. Но Камницу ослободи Хрис. Он затражи
цара новац дати за откуп Алексије не даде, те Хрис ослоји Витос
Прилеп, а Камница провали у Тесалију. Хрис се отуђи од таота, јер
Камница није напредовао Хрис се измири са Алексијем III, отпусти
у том и Јован притежан
Камница је капицулар

од Угара и Руса заклучи мир с Алексијем. Алексије призна свга Јоанана освојења 101. Од Дунава до Родопи па. Од Црног Мора до Вардара и до Београда.

Јован се трудио за императорску круну и да обнови бугарску патријархију. Ово није могао добити од Византије, те се обрати Инокентију III, који позва легата Јеона у Бугарску и овај тамо заведе обједи римске цркве, вему даде краљевску круну, и цркви слободну трговску архиепископију и Василије би постављен за архиепископа 1214. У полепонеском граду Новбији побуни се великаш Згур-Албанез пореклом, његов син Јав Згур освоји Палепонез затим Корнит, па пође на Атину, коју одбрани Михаило Акоминат-канцеларик. Згуру Тива паде у руке. Бега ће покорити солунски краљ Бонифације Монфератски, и западни - странци-колонисти, радили су што су хтели. Имамо Гофора - послодике лађе, који се одметну у гусаре због свађе са једним виз. адмиралом. Алексије га помоћу Пизаца савлада. Зет Гофора Ветри спасе се и продужи гусарско дело. Алексије III због тога гави Тенов - енеке трговце, но мора и с Теновом да се мири и да јој плати што-ту.

Феудализам напредоваше а држава се цепаше. Ни према исламским државама није био миран. Саладин беше умро 1193. А и румски султанат се поцепи после смрти Килиџ-Арслана II. Но слаби Алексије није био стању да победи ни поједине иконијске. Нови иконијски султан Ертогузу је побегао у Цариград од брата, Алексије га мепо примио и почео на селџучки престо. Алексије је наследио од Исака и оне зајета са западним императором. Хенрихом V. Продужио је преговоре и пристао да западном императору плаћа данак, ради кога је заведе по-
данака : 1197. умре Хенрих III (!!!) а између ^{Фридриха} Вейра и Искенина наста свађа, те Алексије није био још послао данак. Сада се свла бура четвртог крсташког рата, која ће оборити Византију. Још није су Комнени пустили Илечиће и др. да тргују по Византији, а сада су сви постојали експлоататори Грци су хтели да их истерају. 1182 поводом тога избио је покољ.

У илечима је дука Хенрих Дандоло слепи старац-ослепљен у Цариграду у младости ислученим огледалима, при некој вулканској на-
малуру, који је крзао Империју. Это су западњаци још од првих кр-
сташких ратова сматрали Византију за главну препреку ради освајања

„Свете Земље“. Сви се против Грка тужили за неуспех. Инокентије III (1198.1216). је један од главних фактора при стварању IV крста. рата. IV крст. рат се завршује падом источне царевине 1204. Западни витезови и Млечићи су се у овом рату окренули против Виз. Као општи узроци пре свега верска мржња, то јест Западних витезова букнуо пламен мржње против јеретичке грчке Византије. Нарочито је та мржња постала непомирљива од зиме 1054. г. Други узрок је мржња западњачка на Византију држава које су војевале у прва три крсташка рата било је мишљење да су свему неуспеху похода михола била главни узрок Византинци и мржња је расла. То се тиче Млечића, они су имали, сем ових општих западњачких мржњи према Византији, још и своју засебну мржњу. Млечићи су још раније економски освојили Византију, а сада су њихови трговачки послови спречавали у Виз. и последњи Комнини су хтели да се отресе тог Млетачког монопола, и мржња између Млечића и Византије достигли су свој врхунац у покољу странаца од 1182. као и кад је национална странка оборила намесника Алексије II и довела Андроника на престо. Залуд је Исак покушао да се помири са западњачким трговачким републикама, па и са Млечићима. Никако се није могао ослободити од Млетачког трговачког монопола. И он је потврдио Млечићима њихове повластице (1187) Но Млечићи се жуте на Исак што он даје сличних повластица и Пизанцима. За рат против Византије били су расположени и Млечићи и западњаци. За западну Европу Византија сад не беше ништа друго до нека врста нетачног питања. На млетачком престолу био је слепи Хенрих Дандола—будан чувар млетачких интереса један од најдаровитијих државника онога времена а имао је и личних узрока да мрзи Византинце. Био је једном приликом у Цариграду лизен вида. IV крсташки је рат дело великога папе Инокентије III. Он је био племић-граф из турског Селџуки. Човек од великог духа и дара; он је идеализовао да стари папски империјализам и да под папску власт споји све хришћанске државе па и Византију. Инокентију је при том добро дошло опште западне империје после Хенриха VI. Под Хенриком VI Германија је достигла врхунац моћи у западној Европи а и напосле у Италији.

рих VI је већ полагао право на пола Византије-од Драча до Солу-
н, пошто је добио норманску крајевину и неколико острва грчка у
јонском мору. Он је спремао крсташки рат не мислећи при том добра
Византији. После Хенриха VI између брата Хенриховог Филипа Швап-
ског и сина Хенриховог Оттона IV дошло је до борбе те су папи Ин-
оентију III добродошле те прилике. С тога папског моћ сад нагло рас-
ла. ^{Пантагенета} Борба око престола у лози Пантагенета папство подчињава се
и Енглеску. А да би се папски углед још више подигао Инсоентије
III је ¹¹⁸⁰ ~~1180~~ да и он, као и раније велике папе, има своје крсташки
рат. Преговарао је с Алексијом III и с патријархом Јованом Комати-
ном о унији, јер папа је хтео упрегнути не само западне хришћан-
ске силе, него и Византију у свој крсташки рат. Међутим, на неко ис-
куство учешће Византинца у том рату није се могло ни мислити, док
не предходно не помире цркве. А искуство с ранијим крсташким рато-
вима је показивало да западни хришћани без сарадње византијског
царства не могу постићи над муслиманима на истоку никаквих трај-
них успеха. Али се преговори о унији разбише. Грчки понос није хтео
да чује за старешинство латинског папства. Ипак Инсоентије III
свој крсташки рат. Велики западни-европски суверени нису се
дизали Ричард Лавово Срце, Филип Август били разочарани из III
крсташка рата. Филип Август се беше завадио с папом Инсоентијем III
и га је овај одлучио од цркве. А као што сме већ споменути горе,
смачка беше поцепана и ослабљена борбама око престола па ипак,
инсоентије је успео да задовољи велике васале свих великих сувере-
на, нарочито у Француској, Фландрији и герској Италији. На чело похода
ишаде млади граф Тибанд граф Шампански који ће скоре умрети. А у
друштву с њим уђе и морал од Шампана Готфрид Вилардуен затим ~~Вени-~~
уни граф Фландријски, деценије латински цар у Цариграду, Венифације
и Менфегата који после постаде краљ Солунски. Постоје су се завето-
вали по пријима и већали на зборњима крсташа су решили да се по-
мисли на походи у гавну у Ејубидске царство у Мисир, да онда да се ос-
лајају остала места у Палестини, која су тој сили припадала. До Ми-
ира се није могле пенке доћи, те се менајући флоте обрете највеће
или немурскеј Мленима. Дука Дамделе је подписао са крсташким по-

данством погодбу 1201. г. Крстаци су имали идућег лета да се ску
у Венецији и Млечићима су имали платити за храну по 4 марке на
на и 2 на човека, а сва освојења имали су делити на пола. Али лу
ви Дандоло не одреди у уговору куда ће Млечићи возити крсташе. У
говор би поднесен папи Инокентију III, који прозоре план Дандолов, па
се у потврди оградил да крстаци не освајају хришћанске земље. По
доло није много харио већ је како неки извори веле отишао доле,
је тај уговор показас мисирском двору, за што је добио велике тр
вачке повластице у Мисиру, а Млечићи су се обавезали да ће одврат
ти крсташки поход од Мисира. У том се деси још нешто што је помо
гло да крстаци окрену од свог првог циља: побожни Табалд умре,
вега замени политичар Бонифације Монфератски и ова је породица
да сроднички везана за Комнине, а сам Бонифације по споменутој
ни Теодори аеговог брата Конрада био је рођак абачаном цару
тијоком, Исаку чија је Теодора била сестра. То је онај Конрад Мо
фератски, који је као вет Исаков по скотри Теодори спасао Исаку
ото од војводе Алексија Бране када је овај био послан на Бугаре
Влахе, па се изненада побунио против Исака. Бонифације је добар
тичар али није побожан. На Јаду у Млечима скупе се крстаци 1202
но они нису били у стању платити сав подвиз Млечима, те су остали
ду га морали одрадити т. ј. од Угарског краља Емерикса освојити
Млечиће Задар. Крстаци објаве да ће плен из Задра припасти војс
цима, те Задар паде 1202. Па ипак поред свих горе наведених општи
узрока, због којих је католичка западна Европа хтела уништити Ви
зантије, можда Дандоло не би успео, да крсташе 4-ог крсташког рата
који су пошли против муслимана, бацаи на хришћанску Византију, само
да му сами Византинци, својим унутрашњим борбама, нису тако ра
слали лекун да дође у Цариград. Алексије III дошао је на визант
ски престо пошто је оборис и ослепио брата Исака и затворио га у
Цариграду - то је било у борби код Кипсела Исаков Алексије IV
Пизанца победе у Италију одакле се јави с молбом папи. Па папа
врати нега и његова оца на власт. Зверски поступак Алексија III
Исаком огорчио је папу, но ипак Алексије IV не успе да му пале
могне те оде на двор свога зета Филипа Иваског Конраха VI био је
ожењен тетком Сицилијанског краља Вилхелма II, а узео за брата

аког краља Исакову (сестру Алексија IV) Јерину Вереницу сина по-
губио Сицилијанског краља Танкреда. Значи Филип Швапски био је А-
лексију IV зет по сестри. Пружао му се прилика да помаже Алексија
и да у смислу политике Хенриха VI доведе Византију у зависност
западне империје. Рођак Исаков и Алексијев, Бонифације, као и фи-
липови да наговори крсташе да поврате Исаку и Алексију IV пре-
сто. Али како ово папа није одобрио они се обрате Млечком духду Дан-
у 1201. Пооданици Алексија IV дођоше у Задр ка крсташима којима
да ојајна обећава: понудио 200.000 сребрних марака, 10.000 војни-
за освајање Палестине и да он о Виз. трошку надржава у Палестини
крстић. витезова ако се поврати на престо нудио је и унију црк-
в. Инокентије је чинио напоре али само дипломатске, да одврати крс-
таше од напада унутрашње прилике византијске. Када су крсташе заузео
Задр, папа одлучи Млечиће од цркве те су доцније, т. ј. после пада
Цариграда, крсташе послали посланство папи молећи га да и њих и крс-
таше ослободи од анатеме што је Инокентије и учинио. Изгледа дакле,
је Инокентије хтео опречити напад крсташа и Млечића на Цариград
то само изгледа. Јер да је папи збиља било до тога, он би после
Задре не само Млечића одлучио од цркве, него би и крсташима
ранио даље везе с Млечићима. Пошто се Алексије IV договорио с
крсташима у Задру, крсташе се за његов рачун крену за Цариград осво-
јити па се крсташе скупе на Крфу и ту им се Алексије закласе на
мор. Крсташе поучени ранијим походима не пођоше сухим, већ морем
дође 1203. Стигоше и Скутари на малоазијској обали преко од
Цариграда. Алексије III цар византијски је слутио шта му се спрема,
император који је изазвао слабост државе из унутра, ни-
је ни за ту спољну опасност. Откупио је 60.000 пешака. Али сем
се од најамника то беше непоуздана војска. Алексије III је та
се доласка крсташа оправио бедеме цариградског града. Непријатељи
у прво напали Галату, где су заузели кулу, за коју је привезан
и за одбрану златног Рога. Дандоло разби тај гвоздени ланац и
с флотом у Златан Рог. Крсташе навали на срце Града и то крста
на сува и Млечићи са Мора. Овај први напад одби Тодор Јаскар дон
цар Никејског царства Јаскар су помогли и Венољани и Пи-

законци јер њима није ишло у рачун да Илаци заузму Цариград. Али је III учини испад изван Цариграда и да је то био какав херој када би се крсташка војска, али је престо овај извршио као демонстрацију да покаже своју снагу. Крсташки се окураше и учине пожар у Цариграду што узбуни грађане. Алексије побеже са ћерком Јерином у Тракију, Евнух Константин пређе на страну Исака, заједно с гардом Алексија III, жену Ефросину затвори, а пусти из затвора Исака и Маргариту. По његовом наговору слепог Исака извичу за цара. Исаак затражи од крсташа свог сина Алексија IV али га они не пусте пре него им дају захте и Исаак на извршење уговора Алексијева. Алексије IV дође у Цариград и обојица заједно владаху (1203-1204) до на који месец препадом Цариграда. Одређено је да крсташка војска не улази у Цариград. Крсташки су тражили испуњење уговора, а Алексије им је обећао и уједињење цркве, али тек доцније. Алексије и Исаак даду аконто уговора велику суму новца, а обећање да ће и остале испунити, а заједно цркве да се одложи за доцније, јер то не би било популарно. Крсташки су хтели да рату, но их Алексије замоли да му помогну и унутрашњи да освојити (Тракију) где је био побегао Алексије III. Но сад Исаак и Алексије I. Су се здружили с омрзнутим западом почеше губити улогу а нарочито код свештенства. Због обећања мрља црквене. За време папе Вонифације и Алексије чистили Тракију-деси се нов пожар, који су изазвали Македонци људи метајући се по граду напћу на цамију у Цариграду је створио Исаак II уочи трећег крсташког рата када је одобрио Саладину да сагради цамију, ти људи запале цамију, а пожар се пренесе на варош. Због овога је мрља постала већа према крсташима, а према Исаку II и Алексију IV. Алексије IV и Вонифације Монфератски су освојили много градова, прогнали цара Алексија III па се вратили у Цариград, али напћу на велико нерасположење народно. Исаак је саветовао сину да се отуђи од крсташа и да се приближи својим сунарацима, но Алексије IV. је хтео да је у лепом опхођењу. С крсташима најбоље тактика, али тим је много губио у њиховим очима, што је сам Алексије IV, али касно увидео и послушао оца. Крсташки су поставили све важе и теке услове тежећи да што више новца добију. Алексије IV им је давао само обећања но крсташки-најпосле затраже

ту. После постанка Алексија IV о Дандолом, који га назва деринтетом, кога су из блата извадили и кога ће доцније у блиато бацити. Преговори беху прекинати, те крсташ и Млечићи опет опседоше Цариград, али сад за свој рачун. Залуд великани мољаху Алексија, IV да се стави на чело одбране. Онда то учини члан породице Лука, Алексије Мурзу — фило желећи да се дочепа дијадеме, и он се стави на чело одбране, али његова борба није успела. Византији дође у помоћ глад у крсташкој војсци. Но у Цариграду букну бун и свецтеници затраже да се збаци слаби Исаак и невини Алексије. Од виђених дули није се нико хтео примити за цара, али само без пристаника патријархова. Алексије IV преко Мурзула обрати се опет Вонифацију. Вонифације пође у помоћ. Али нађе капију код Влахериског дворца затворену те је мислио да га је Алексије IV опет преварио. Но сад се Вонифације сам преварио, с једне стране објавио Цариграђанима мировање Алексије IV с Вонифацијем, докле је побуну варошку гарду Алексије Мурзула овде Алексија IV тебох да га склони али га затвори. Алексија V Мурзула круниса сад патријарх Јован Каматор за цара 1204 год. од 8 фебруара до 12. априла. Следи Исаак чује да је његов син оборен и умре. Николу Канва који се мекте покорити Мурзулу убију, као и Алексија IV. Мурзула је био храбар, по другим приликама успео би да спасе Цариград, али је то било касно. Он је држао у тајности смрт Алексија IV и Исаака од крсташа и у име њихово с овима водио преговоре, а доцније објави да су природно умрли и свечано их сахрани. Главни вођа крсташа Вонифације није сад био вољан да напада на Цариград. Јер Алексије IV, за кога је он радио, није више био међу живима. Млетачки дука затражи 50.000.000 динара и Унију Црква од Мурзула па да се крсташ и Млечићи повуку од Цариграда. На то Мурзула не пристаде, те се после сложе Млечићи и Крсташ да заузму Цариград. Склопљен је уговор између Млечића и Крсташа о међусобној подели овакој 1/4 од Византије са Цариградом имала је да се претвори у Латиноско царство 3/4 Византијских земаља да поделе подједнако Млечићи и Крсташ феудални кнезови; дакле 1/4 и по виз. империје да добију Млечићи. Уговорио је такође, да Крсташ одложи поход на Муслимане за једну годину, како би бранили од Грка освојену Византију. Ако једна странка да цара има друга да да патријарха. Потом отпоче опсада Цариграда и

борба, за цео март и за скоро половину априла. Један копад Мурзуфма из града против кротаха на суку пропаде и не успели покушај, да се млетачка флота оатре грчком ватром. Грци били натерани на дефанзиву

Али и пред велики јуриш кротаха и Млетачка са сука и о мора би ојајно одбивен 9. априла. Непријатељ прикупи снагу за нов опати јуриш 12. априла. Град се бранио очајнички. До подне су Грци побеђивали али поподне згодан ветар притера млетачке галије блике беденима. Две галије под командом два француза епископа успеше да баце лесеце на бедем код једне куле, и после краћег окршаја заузеле ту кмену. У том беху разбивене и неке капије са сука. Французи први покушаје у град на који се опустала ноћ. Цариград би освојен први пут у својој 900 годишњој историји (12. априла 1204) византијска се војска разбеже са бедема. Алексије V залуд моли и прети, да се продужи борба из тврдих црква, из палата из кућа. У Грке бехе ушла паника и очајање. Они чак кришљаху Мурзуфма за ову несрећу. Онда Мурзуфма са Каро-синиом, женом Алексија III и са, њеном кћерју Еудокијом, рабпуштеницом нашег просменчаног, која се удала за Мурзуфма, побеже морем у Тракију. Грци изабраше за новог цара Теодора Ласкара. Да би их збунио, немачки граф Вертолд упали још један попод у граду који је беснео целу ноћ и сутра дан. Уједно, чим је свануло Немци грумуше на Св. Софију и на једну палату, где је био Ласкар, Гарда од њерега одрече пошасност. Онда Ласкар умаче у М. Азију. Онда грађани одлуче предају. Измили су пред Вонифација молећи за милост. Поштеђен им је само живот. Заперсонаци опљачкане Цариград горе него некад Вавилон Рим. Пропале су силна уметничка дела, стари рукописи и т. д. вековно богатство би разграбљено. Требало је остварити сад уговор. Требало је цара изабрати, 6 Млетачких и 6 Крсташких. Делегата се скупеше и понуде то старом Хенриху Дандолу. Овај то одби, јер да председник републике, биран провизорно, не може бити сталним царем. Ред је долазио на витеза Вонифација Маркиза од Монферата, који доведе крсташе пошто умре Тибалд и који се сад оженио удовицом Исаковом Маргаретом Угарском. Други је Валуни граф фландриски рођак Филипа II. Интригама Млетачка Вонифације не би изабран, јер су се бојали оног политичког човека, ородна са виз. Цариградском породицом Валуни би крунисан од папског легата. Наскоро би изабран патри-

Млечић Моравини. Валдуин је 1/4 византијерије добио, највећи део Тракије, Македонију, Северну Грчку као споредна острва. Но то је требало да се подели са Грчком. Дукла Дандола остави цар Валдуин у Цариграду, да чува и управља. Са братом Хенрихом графом флендријским крену се у Тракију да освоје свој део. Алексије у Вмурзефле утече у Тракију пре пада Цариграда. Анапаљу Чорлу (Нурх) Алексиј утече овом тасту Алексију III у Мурсефле (мурзучуну) Алексију V ту због пређе од овога таста Алексија III. Алексије у Алексију V конкуренте те га кукавички даде при купању осавести. Ослабљени Алексије V паде у руке крсташима, који га бацаше са Тесалијевог стуба. Међународно са целом Тракијом се предаде Валдуину. Чувши да Алексије III налази у Мосопољу, пође на њега, али овај побеже у Солун. Дандола у Грчку у Јарисусу. Део Вонифације. Вонифацији је Монфератски краљ је по споразуму са Валдуином, добити малу Азију део Пелепоноза и везу титулу, но Вонифацију се то не овиде. Уженивши се Гамбафетом краљем хт де остати ближе тавбини на Балкану; није је волео постати везан Солунским. Полагао је извесно право. Врат му крајер монфератски краљ (Манојла по Марији) добио је титулу Солунског краља сад Вонифација краљ и у ствари то постане. Пудно се за то Валдуину свој део у Македонији овај пристаде, али кад заузео Тракију и Солун, не хтеде више да му се поклања. Није хтео да му тај конкурент буде граничар у Европи, већ га волео видети у Азији. Вонифације удари отога на Валдуина, а и Грчки помагаху. Манастир Манојла прогласи за византијског цара и крунисао га за таквог. Диојимотих освоји Вонифације. Грађански рат беше у Солуну ово и предаде Вонифацију Солун и тако у јесен 1204. год. избегне се грађански рат. Вонифације му положи и васалску заклетву за Солунског краља. Но и тако он постаје краљ Солуноки, али и он је имао тек да освоји Тракију краљевину, то јест Грчку и македонију скоро до реке Месте.

Део Млечића. Млечићи су најбоље проšli. Дукла Дандола добио је од краља титулу деспота. Називао се господарем 1/4 Романије, па се тако и остали дуклери до у XIV век. Ова (90 година) Дандола наскоро умре. Он не после похода с Валдуином против Вугарског Колојана краља у Цариграду. Од својих земаља Млечићи добише три Кварту у цариграду. Ту добише право стварати мачку трговачку колонију.

државицу у држави. Дале узеше себи земље са најбољим пристаништима и трговачким станицама. Добише на уживање Јужну Тракију од Једрена до краморног Мора, од Грчке Ираклије до Галипољског полуострва (до Егосама). Добише обале Пелопонеза са Метона, хепи и пристаништима и Натрону у Албанији и Епиру добише Драчку област. Област Никопоља (превезу) у Арту у Епиру. Добише Етолију у Северној Грчкој. Нарочита острва добише: Ерф, Кефалонију, Левкаду, Захинт у Јонском мору, Еубеју, острво Егину и Саламину (Кулурис је сад имао Саламине) област око рта Сунијског и Егидијског острва. Оспоради припали су царству. Млечићи су купили од Вонифадија острво Крит. Вонифадију обеха Крит Алексис IV тако га овај добише. Млечићи конигураше и у самим земљама царским све трговинске повластице. То им је некад Византија дала. Узеше они за себе Лавовски део. И на Пелопонезу много тога узети на оружје, што им на напору припада као што је био Гусар Веновез Ветранот Занте или Занкт где је владала династија Орсинг, а на Пелопонезу бијаху још поједини Грци великани и визоли. Креташи и млечићи пошто су се овако похемали поћоше да добију свој комад. Имали су то махом отргнуту од самих Грка. Грци се сакупљати око виђенијих људи и оснивати политичке центре. На територији византијске империје има од сад читав низ латинских држава. Нарочито у Грчкој и на острвима дан данас рушевине разних замава су. Византиски сведоци су о латинском господарству у овим крајевима. Млечићи се почињу сакупљати око поглавица, које у Епиру, које у Азији: обеха се неке заменице византијског царства: Никејска држава под Тодором, који ће после у царевину преобратити. То је један од земаља Алексиса III. Јад већ мурзуфле побеке из Париграда, Теодора изабраног, али Тодор Ласкар издећи клонулоост Грчку одутсаде: побеке у Малу Азију у Витинији под планином олимпом заснује прву Грчку државу. То државица којој ће касније припасти Никеја, би намењено, да групује око јачу целину масу других грчких великанских државина, у којима се антија Ангелима отаде распадати на ове стране. Частући ове даве држави оложа Ласкара поће за руком да збори латинско царство и обнови Византију. Тада се обавише, не прогласи се царем, већ је освојио земљу.

Алексија III, а сам се титулисао као Деспот. Око Тодора Ласкара скупине
не многи Грци из Европе, а и родољуби из Мале Азије. Њега по мало приз-
наше ова област од Виз. Олимпа до Смирне. Њему је и сметао по кад кад
што је у име Алексија III. радио, јер је овај био смрзнута личност. Због
тога га на пр. не хтеде примити варош Никеја што ће му после престоница
постати. Осм Никејске деспотовине Алексијеве имамо у Малој Азији и тра-
пезунтско царство: ово ће надживети за 8 год. Виз. царство. Основаше га два
потомка из лозе. Комнина Алексије и Давид, Унуци Андроника I Комнина, ца-
ра авантуриста и овог борца против великашке области. Кад је оно Визан.
престо отео Андронику I Исак II Ангел, овај тада даде побунити Андроника
Андроник је имао сина Манојла, који ослепљен од Исака, уири? Пријатељи
Комнинске династије спасоше 2 синчића Манојлова горе поменутог Алек-
сија и Давида и одведоше их њиховој тетци Ђурђијанској краљици Тамари.
Тамара однегова ову децу, а кад су Крсташи под Алексијем IV пошли на
Алексија III. Онда ова Тамара даде средства Алексију, те и он заузео
Трапезунт и други низ градова. А затим по паду Цариграда Алексије Ком-
нин прогласи се ту по одобрењу теткином за цара као Алексије Комн.
Велики 1204-1222. Давид, брат му заузео Хераклију те тако ово Трапезунтско
царство додируу границе Ласкареве државе. Осим ових центара имамо и ма-
њих државица, које осташе од кад се Виз. под Ангелима стаде парчати.
Тако Тодор Манграфа прогласи се самосталним у Филаделфији Лидијској.
Други великан Манојло Манрозо, који је био таст иконизког султана,
заузео област око реке Меандра, Леон Гавала прогласи се самосталним на
острву Роду и другим оближњим, Грчке државице у Европи. Ту се образова
Епирска. Као што је Никејско царство прогутало Латинско царство, тако
ће Епирско прогутати Солунско краљевство. Основаше је ту државу један
члан дома Ангела Махијо I, Ангел који влада 1204-1215. Михајло I Ангел
био је брат од стрица Исака II и Алексија III, син Савестократора Јова-
на Ангела, управника Епира и Тесалије у своје време. Четврти Крсташки
рат затече Михајла у Цариграду. По паду он беже међу оне, који отау
уз Вонифација Монфертског, надајући се да ће он уз пасторка манојла об-
новити Виз. империју. За овог сукоба Вонифацијева са Балдуином Михај-

ло се састави у тој нади уз Бонифација. Михајло поче сада смислити како
 ће сам образовати државину. Управник теме Никопољске (Превезе) дође у
 опасност од својих грађана. Тај позва Михајла Ангела да му помогне и
 угуши nerede. Михајло је тражио дозволе од Бонифација. Овај мислећи,
 да је то његов човек, пусти Михајла да иде. Превеза припаде Мичејлима,
 али се Бонифације надао, да ће бити отргнута за његов рачун. Управник
 беше убијен. А Михајло му се са удовицом ожени, а он остаде у Превези.
 Рашири границе од Драча и Наупакта а на истоку до Бонифацијевог краље-
 вине. Касније Михајло напада на Бонифацијеву државу. Државица Леона
 (Лав) згура ариаутина у Пелопонезу. За Алексија III побуни се и он
 на Пелопонезу против царства, а после освојена Париграда од Латина про-
 гласио се за самосталног. Ударно је био на Атину, али га Митрополит А-
 тински Михајло Акоминат одбио. Успе да освоји Тиву. Пошто је на Лариону
 у Тесалији. Ту се нађе са Алексије III. Овај добише код Балдуна освојеног
 Солун, да би легитимисао власт. Леон Згур узвЕвдокију, кћер Алексијаша,
 удовицу Алексија V Мурзуфла и распуштеницу Провенчаного. Рат Балдуна
 против Тодора Ласкара, Балдуин се морао тражити са Бонифацијем. Балдуин
 земљу подели у И. Азији на овоје кметвенике, бароне. Ту су имали наћи
 његове велике вазалије. Андроматијска кнежевина и војводина Никејска.
 великих вазала Балдуинових имао је постати војвода Никејски гроф Лудвиг
 од Влоа, а Адрамитијски кнез, сам Балдуинов брат Хенрих Фландријски. Тре-
 ло је то освојити оружјем. Постигосе неке успехе. Али ни Ласкар не остави
 скривених руку. Он задоби засе Тодора Мангафу (самозваног цара у Филл-
 дефји). Тај Тодор са Константином, братом Ласкаревим буде поодат на
 Хенриха Фландријског, а Ласкар оде против војске, Лудвика од Влоа, на
 Петра од Врмеша. Овај разби Грчку војску, и освоји низ градова Тодор-
 вих и притесни Врусу. Гроф Хенрих пошто освоји Адрамитију разби оне
 војводе. Нагледало је да ће, ту бити угушена слобода, али ту слободу спаса-
 Калојан на Балкану, што је разбио и заробио цара Балдуина, код Једрена
 1605 г. Балдуин Дандоло и његови људи, учине две погрешке, код овоје Паре-
 које доведу до слома код Једрена: 1) Спољна погрешка према Вугарском
 царству 2) према својим грчким поданицима. Калојан их је

позивао да им буде савезником противу Грка. Једном то беше про-
 киз Атекомја V. Мурзулафа, а други пут кад Балдуин освоји Траки-
 ски и поделио је на вазале и примио од њих заклетву. У аџа ма-
 њи Крсташ и Млечки, одбише Калојана, а други пут врло грубо
 опозов би дла Рајнеру Трипском. Друга погрешно је понашање
 према Грцима у Тракији. Фламанди и Французи, а нарочито
 Латињани понашали су се према Грцима као робовима, јеретичима и
 кривцима. Ови одговореше мрњом. Настојаху отрести се Латин-
 ског царства. Нико нехтео отупити у везу са досадашњим крвним
 олошом. Латинско царство не беше тако јако за ту надзвону
 помоћ и унутрашњу политику. Балдуину оста мало друпа. Јер мно-
 го од присобитне крсташке војске оде са Вонифацијем, да освоји
 Јерусалим Краљевину. Други део одведе брат му Хенрих и Лудвиг
 од Блоа, да освајају своје земље. Маса витеза осим њега врати
 кући, или је отишла на хиџраук на исток. Папа Иноћентије III.
 је прокуне Млечке при опсади Задра, био је благословно Крста-
 шин утицај у Цариграду, и цар Балдуин обрати се овој столица да
 помоћ западног царства, не би њи поткрепило Латинско царство на
 истоку. То и учини Иноћентије III, али од њега беше слаб; западни
 ропи се полако засићује крстачких похода. Царство Балдуиново
 је у (војничке) заједнички несигуран положај. Ту слабост осећа-
 није у Тракији и Грци. Опремише устанак и удружише се са Бу-
 гариним Калојаном, обећавајући му престо, а овај да им помогне са
 Грцима, Власима и Куманима. Упаде и заузео Једрене, а Грци се
 вратили на оружје и покладе малене опсаде латинске. Бал-
 дуин требаше поново освојити царевину. Позва из Азије Хенриха
 од Блоа. Они заклауче на брау руку примирје са Ласка-
 риним Крсташима. Али Балдуин сачека одолева
 од графа од Блоа а не сачека главни део под братом Хенри-
 ком. С том малом силом оде опсести Једрене, које Бугари заузеше.
 Калојан удари са 20 пута већом силом. Крсташа све вите-
 за погубе, а цар паде у ропство 1206 године.

Осиглаве Солунске краљевине Бонифације Монфератског

1034-1207 Маргарету Угарску (жену) остави у престоницу. Пове-
 Манојла (сина Исаака II) Бонифације уђе у Тесалију и упути се
 Ларису. Алексије и Леон утекоше из Ларисе и Бонифације је за-
 ве и даде у баштину барону Вињему од Ларисе. У Тесалији би
 узет град Водестине, који заузео барон Бертолд. У Тесалији би
 Алексије III, заједно са царицом Еуфросином заробљен. Благо
 Бонифације подели међу витезове. Самога Алексија затвори у
 тврђави Вињема од Ларисе. Но Алексије ни ту не мироваше. Бониф-
 је реши да га испрати чак у Монферат у Италији. Одлучи и да га
 Манојла удавити и то у Сицилију, јер Манојло није хтео играти
 гу царске луке. Алексије, Еуфросина и Манојло поткупише коман-
 та лађе, који их искрца на Епирску обалу код Михајла I Ангела,
 епирског деспота. Дотле док се дешавало. Згур се улогори у Те-
 пилима, Нобехе обатле и оклони се у Коринтску тврђаву. Бонифа-
 основа Маркизат Воденички под Маркизом Палавићиним, који траја-
 два и по века. Код Гравије, кланца Бонифације основа салонску
 нију, која исто толико трајаше као и Маркизат Воденички. Уђе
 Беотију. Тива му отвори капије. Пође пред Атину, где још беше
 нат. Акоминат виде, да је сваки отпор узалудан и преда град. Др-
 Мартенон би опљачкан (Св. Богородица) и растурена би једна бина-
 ка, коју Акоминат ту склопи. Могло је Акоминат ту остати да је
 хтео примити унију. Акоминат је писац као и његов брат. Беоти-
 к Атику Бонифације споји у господарство атинско, под другом
Отоном де ла Рош. Један фламански витез Јаков од Еверона.
 ји Еубеју. Заједно са господарем Атинским оустихе Бонифације
 те сједињеним снагама пођоше на Згурове тврђаве у Пелопонезу
 Отои де ла Рош и Јаков од Авена освоје Коринт. Акрокоринту
 гаће ништа учинити. Згур учини сретан испад из града и рани
 за од Авена. Ни сам Бонифације не успеваше код града Навплија.
 Нагледало је као да ће на Пелопонезу остати још један грчки
 тар под Јавом Згуром. Нађе се човек и то Готфрид Вилардун, који
 уништи слободу Грца у Пелопонезу. Свај пође пре пада Паригра-
 хацијум у Палестину. Чувши за успех крстаки, позвати се, но
 лађа би избачена на Пелопонезку обалу. Вилардун стиге под гра-

Наплију к Вонифацију. Ту он нађи Вилема од Шамплита. Договоривши се, да заједно освоје Пелопонез и да Вилардуен постане вазал Вилема. То одобри Вонифације. Они се кретоше да то остваре и пође им за руком - заузеле област Патре Елиду, Аркадију и друга места по Пелопонезу. Родолубиви Грци се окупише да се томе одупру међу којима беху и словенски Милици са Тајгетских гора. Грци позвахе у помоћ Михајла, депота Епирског, који у Пелопонез дође. Мала кротачка војска разори већу грчку у некој шуми. Михајло се врати, а два витеза, заузеле место по месту у Пелопонезу. Тако поста Ахајска кнежевина пад Вилемом од Шамплита. Тако дакле у Пелопонезу завладају место Млечићна Французи. Згур се успео још одржати у Наплији, Аргу, и Коринту, а и Словени на Тајгету. Метану (Модон) доби Вилардуен. Но Млечићи се сетили својих права на Пелопонезу, нарочито на обале, које су им требале за трговину, и отеше Вилардуену Модон и Корон. Јаков од Аверсна беше после ране умро не остави наследника. Солунски краљ даде Еубеју тројици племића ломбардских који сад завладаше на Евбеји под титолом тријарха Еубејских. Млетачки поседи. Нешто од оних земаља, које су припале Млечићима, сама република освоји о свом трошку, а где је било већих напора то дозволи разним богаташима Млетачким и трговцима под покровитељством везиним Млетачка флота, која је возила патријарха Тому Маризонија освоји Драч и у Крфу постави Млетачке власти. Венољани Ветрано пре тога ту завладаше, по чим отидоше даће Млетачке, Ветрано понова завлада острвом Крфа. Млетачка флота крене, да Ветранасовим отера. Овај би ухваћен и погубљен 1260. Тарђава и варош Крф добиле Млетачког управника. Република увиде да ће је ова тековина скупо стати, стога уступи десеторици Млетачких племића Крф са обзим Јонским отоцима. Млечићи заузеле Закинџ (занте) и Кефалонију. Ту је завладао споменути гусар Матеј. Орски. Пример казне извршене под заштиту Иноћентија III. Али видев да је то само морална заштита, 1209 покори се Млечићима, ови му даду острва на управу, примивши вазалство. Млечићи почеше и освајале Крфа. Вега купише од Вонифација. Конферентског. Крит им беше неопходан за трговину са Африком и Сицилијом. Ово острво беше важно и за Венољане, конкуренте Млетачке. Венољани су се још пре погодбе Вонифација и Млечића покрцали на Крит и ту основали насеобину. Наста зато више

годинњи рат за господство у Средоземном Мору, што се сврши Млетачком победом. Млетачке лађе искрцају посаду на Крит. Енрико Поскаторе, гроф од Малте, заузео Крит на миг из Венове пре потпуног освојења од Млечина. Друга флота под Ренером Дандолом истера Пескатора са Крита и заузео острво. Би претворен у Млетачки дукат. А син Дандолов Ренијер остао да га чува. Пескатор се опет појави, разбје Млечина зароби Ренијера Дандола. Тако Крит потпаде још једном под Еуриком Пескатором. Млетачки посла још једну армаду 1209 г. да га истера али овај несломљиви човек не клону духом. Закључи савез са Веновом, која му се обавезиваше, да помогне при освојењу Крита, а он се као везин вазал признавао. Размирице се о тога рат у водама средоземног мора - Млечини однеше више победа. Венова би натерана на трогодишње примирје, а Пескаторе се одрекао права на Крит 1212 год. Млечини су тек сада могли извести колонизацију критске војводе; ма да су од Вонифација јефтино купили Крит потрошили су паре. Док га збијски освојише, Млечини и Кикладска острва припадеше. И њих је требало силом отети. На Роду владаше Леон Гавала као и на суседним острвима, а на Наксосу Веновљански гувернер. И за освојење ових острва Млечини је требало излагати се издацима. Највећа се - боже, да се не узима за Кикладе, него би објављено, да их могу освојити за свој рачун грађани Млетачки које ће после оставити у пријатељству с Млечини. Марко Санудо, сестрић старог Дандола на то се реши, који је био у Цариграду. Када је чуо за Кикладе. Санудо даде оставку на положај Млетачког судије у Цариграду. Нађе пустиња, којима обећа баштину. Скупи галија и крете се на освојење Киклада. Задатак је био много лакши. Леон Гавала и ако владао свих Киклада. У ствари је владао само на Роду, остали Киклади стајаху као самостални. Санудо се без отпора преда неких 17 острва. Но отпор наиђе само од Веновљана на Наксосу само да победи Веновљане - Гусари на Наксосу и основа војводину Наксоску, која траје више од три века 1237. Његова војводина обухвати повике других острваца, а између осталих и острво Сиру, доцније најзнатније трговачко острво у Кикладима. Што се тиче Спорада, они су припадали у део Латинског цара, у Цариграду. Тако Патмос оста слободно и Млечини и Хенрих му даду повластице. Ликнос добије опет један племић у баштину. И у другим Спорадима осно-

оваше се државанице. Даља судбина Латинског царства Латинског царства
које заробљена Балдуинова запада у критичан положај. Уотатни развој
такве војске окупише се у Родосту (Редесто) под заштитом Млетачке
императ Балдуинов Хенрих на м. Језије ту дође. У Родосту беше на распу
тања тог царства. Рајнер Грчкоји опадну од Бугара у Филиполу беше
ути. Велики изабраше Хенриха привремено намееником Латинског цар
ства. Међутим Калојан поквари целу Тракију; надали су му грчки градови
и ако с Трачки Грци отади на његову страну, ништа се боље није
низило ни према њима. Захуј је био оклопљен с њим савез. Вековна расна
ова између Бугара и Грка вршила је овоје. Бугари су истреб-лавали
се као и Латине. Нарочито су се Кумани одликовали зверствима. Живе
је преносили су овојим жртвама. Калојан оста Грчкоубица (по Василују XI
оност претијаше Париграду и дандоло и други пожуе се у престоницу
ог евентуалног напада. Ту у тај моменат умре стари Духд. Јер не могаде
вршити напоре. Сахрањен је у Свибофији. Велики је то удар за Крсташе.
Завладац заузећа Париграда и Византије умре. Дотле је Калојан све до
а парно и палио. Његови Кумани навелише да се врате, те их Калојан
ади: пустити остави се опсаде Париграда, окрете се против краевине
иште. Опседе и заузе тврди Серез и покла Гарнизон Латински. Паде и
а Солун, Вонифације се налазио у Целепонезу, опседајући наплију, Згуро
тврђаху. Ништа дакле није знао. Извештен о свему стиге да одбрана
говремено Солун. Није могао разбити Бугаре сасвим, који проваљаше до
ије и чак у Теласију. Калојан се затим врати у Филипол и опседе га у
иполу беше становништво богумилско и словенско и нагињаше се да се
ада. Рајнер Тритоски, налазећи се између обоостраних непријатеља, остави
иполу и јуришем се проби кроз редове Бугарске и затвори се у град Бео
мак, где ће га Бугари за једну годину опседати. У Филиполу узе власт у
е један Грк наговарајући, да се Бугарима одупру, али га Калојан на
ни заузе, становништво готово истреби, али до темеља град поруши 1205.
Јем те године врати се Калојан кући, да угуши неки остатак. Он како је
ојан окренуо против Солуна; грчки Грци његови савезници оставише
имност и немилост Латина. Хенрих и Млечићи одлучи се користи се и
ова покорила Трачке Грке и казнити их за савез са Бугарима. виша
ицаи градова били освојени од Хенриха и Млечића, порушени и опљачкани.

нишето пак и остаде као Димитијек, велики а тврђава, у тим заузети
 Трачким градовима Хенрих постави као управнике разне клеветнике. Ме-
 тем Вазалимо овде видимо и једног Грка Тодора Врану из недопознато-
 вај тодор Вран се приближи женидбама и удајама, латинима, даду му на
 управу трачки град Апрос, Хенрих се врати у Цариград, што тракија
 де освојена Калојан понова навали тобож да помогне Грцима у Једрене
 момна Хлаха Хумана и Вугара заузе опет ове трачке градове и друга
 трачка места, која се одржаше прошле године. Овуда је рунио убијао и
 плачкао. Не прашаше разлике од савезника и противника. Ова тракија
 узео по неки тврди град претвори се у сукот. Вугари окупаше неизме-
 ни ратки плен, поведе се у ропство свети прекоморске вароши трачке
 паше, ропства ова пружи се и даље, делови непријатељске војске до-
 рах и пред Солун Хенрих је предузимао мере за одбрану самог цар-
 да 1206. годороном Калојан се опет у Вугарску поврати, поведе силно
 ко робље и на Дунаву постану насеља Грчких трачких градова. После
 вог варварског поступања према савезницима Грцима, Грци се реше да
 промене фронт према Вугарској, ипак Латини поступаху културније. На-
 Грка се оклоне из редова Вугарске војске у тврђаве: Једрене и Дим-
 ни, а други к ласкару у м. Азију. Прибраши се Грци радише на томе, да
 се латинима придруже и дођу под Латинску власт и да се против Кало-
 ја боре. Посредник беше за то зближење тодора Врана, коме Калојан
 не отео град Апрос. Врана се сада налазаше у Цариграду. Грчко стано-
 ништво Једрене понуди да призна латинску власт под погодбом, да
 не упушта у Млечини већ Тодор Враба, посредник, млетачки наме-
 Цариграду пристане на то. Врана добије Једрене. Хенрих му да и свети
 Димитијек. Врана беше први Грк, који отуни у феудално племство лати-
 ско. Ова предузетљивост учини на Грке одличан утисак. Масовни прелаз
 не са Калојаном. Овај и по трећи пут упаде у Тракију. Вугарском на-
 беше дела да освоји Једрене и Димитијек. Појави се пред Димитијек
 затраже предају, што становништво одби. Грађани се храбро одупрешу.
 Јованови Кумани затраже вратити се кући, а Хенрих крене с војском. Ка-
 лојан се мораде вратити Хенрих пође у потеру, стиге у Једрене где
 депо дочекају. Отискао је у Стенимах где је Рајнер Стритски био опсе-
 нут. Хенрих га ослободи од једногодишње опсаде. Ту су Хенрих и негова
 војска чули, да Вазалима нема у животу. Калојан пише апофентију III

је Валдуин умро од задобијених рана, а византијски извори кажу, да
као као жртва енергије. Скупиле се над њим сабор новог Цариграда би
изабрали кандидата од Хенриха, и оследило се да царство даду Хенри-
ху Валдуиновом брату. Хенрих поста други Латински цар 1206-1216 год.
Највећа нова најазада Калојанова у Тракију хтео је опет Једрене и
Димитрија Дидимотијом паде, и узе га на јуриш, јер га Врана не утвр-
диро; би са земљом савлажен. Опседе и Једрене. Једрену стиге у помоћ
Хенрих и Јован се благовремено врати, оставив план. Хенрих провали
у Приморске делове Бугарске и затим се врати; У овој борби са
Бугарима Хенрих цар Византа и Вонифације Солунски схватили су да се
никоме немају сабрати, да одоле Бугарској, опасности. Ја мисао сазре од
браћа Калојанових даде своју кћер цару Хенрику, Поход на Ласкара
Почели се из експедиције против Бугара, Хенрих хтеде освојити Ласка-
ра у Малој Азији. Молазећи у помоћ Валдуину Хенрих беше закључно са Лас-
каром једно-годишње примирје. Ласкар не допусти, да му то време узалуд
отиде, Ласкар победи Манојла Маврозома самозваног цара у области Ме-
дије. Он призна власт Ласкарову. Велики град Никеја увиде да се у
околу крије способан човек, узданица у борби против Латина, никеја не
може у почетку отворити врата Ласкару, јер је прилику имао оградити
Никеја. Никеја му се сада клања. Световни и духовни прваци се ску-
пају сабор и би решено да се сад прогласи Ласкар од Деспота-царем,
патријарх Јован Хаматир остави Димитику: у Никеји би изабран нови пат-
ријарх Манојло Антонијан. Пошто Ласкар буде проглашен царем, Манојло из-
браше над њим обред крунисања. Тодор Ласкар влада 1206-1222. Град Трусса
је снабдевен jakim утврђењима, Товани Стиријоне, Калабрезан, Адмирал Лас-
каров, сагради му једну флоту. Тако Никеја поче и на Мору заузимање
и непосредни повод да Хенрикову навалу на Ласкара бече рат између
Трапезунтоког и Никејског царства. У том рату Трапезунт би од Никеје
победен. Давид вољаше да се обрати Латинима, него да се измири са јед-
ним племеном Ласкаром. Трапезунтски Комитији су сањали да они буду сто-
пани и да окупе под свој оклоп мало-азијске Грке што беше идеал и
окару. Они се окупе. По заробљењу Валдуинова Латини евакуишу све зау-
те земље у Малој Азији. Евакуисава би и никомедија, коју Латини пређе

отеше од Ласкара па су је били дали у баштину немачком племићу Ласкару фон Лосу и Алексије и Давид хтели су Никомедију заузети, што Ласкар није могао дозволити. Маскар закључи савез са Иконијским султаном Кај-Хазру-ом. Турска помоћ, коју султан посла Ласкару, спречи сједињење Давида и Алексија. Комнина Маскар разби једног Давидовог војводу на рци Сантори. Иконијски Турци потукоше 1206. Алексија (Самсуна) Амиса на Прином мору. Самсун се преда Ласкару. Спремнише се да заузме Хераклију, што је волео постати Хенриков вазал и Давид од Хенрика примили помоћ, него примирије са Ласкаром. И ту помоћ употрежи један војвода ласкарев, а Ђовани Стирион покоро својом флотом нека острва поред обале м. Азије. Устарнион загрози олате и другим острвима. Тако дође опасност цару на с мом мору. Хенрик се реши да томе учини крај и да обнови војну против државе, коју Балдуин прваци латини заузеше град Питу на ушћу Граница у Ираморно мору, која би тада Петру од Вршца Маскар ту неимађаше успеха. Петар задржа Питу и освоји друга места. Кизик и т.д. читав низ војвода пређоше помоћу Петру од Вршца. Све те војводе, што су заузели базу, спремише се да нападну на Маскареву царевину. Маскар их све омете. Склопи савез са Калојаном. По том савезу Калојаново упаде и споседе Једран. Маскар нападаше на Кизик и друге новоосвојене латинске базе. Хенрик је морао да прелази час у Азију да се брани од Ласкара и у Европу од Калојана. Видеи да не може ништа учинити, учини с Маскарем дводетнаест примирје. Латини се обвезу да угуше кизичка и никомедијска утврђења да их Маскару предаду, а Маскар пусти заробљенике 1207. ову мирољубивост Маскар је био натерао једним догађајем. У Азију појави Алексије III. сасвојим синовцем манојлом пасторком Воинфацијем. Видесмо да је заробио Алексија и манојла и да их је хтео уклонити из Византије, хтијући послати манојла Сицилију а Алексија у монферат. Поткупише они капетана лаће и овај их искрца под окриљем манојла I, у Епир, деспота Епирског. Алексија III се појави у м. Азији да отме никејски престо и тражи нових авантура. Алексије је још као цар засновао царство и пријатељство са ексархом Антиохије. Маскар са својом војском и Кајхорзу би од овог брата

ним збачен с престола и побегне у Алексију III у Византију. Алексије га заштити и поврати на Иконијски престо. Сад Кајхорзу хтеде заузети љубав Алексију. Кајхорзу се заузео, да силом одузме од Ласке за Алексија Никејски престо. Алексије отстаје своје права, као бичар на Никејску царевину. Кајхорзу нападе на Ласкара и позвао га преда законитом цару и тасту (Алексију) власт. Ласкар се спреми. Али и Хенрик осећао је за сад потребу на миром. Кад је Калојанова упла, опседе и Једрене. Крајње је време за Хенрика било, пошита из Азије и ослободи Једрене. Оба цара једва дочекаше то примирје. Погибија Вонифацијева код Мосинопоља, (1207) Десили се бити догађаји уз то: Вонифације Монфератски погibe код Мосинопоља 1207, паши у бугарску заседу. Друго беше погибија и бугарског цара Калојана при опсади Вонифација престонице Солуна, те исте године. Ова догађај, који доста заљуљав латинско царство беше буна Лондонских племића, краљевине Солуноке, против цара Хенрика. Та се на отегне од 1207-1209. Хенрик је хтео да се што беше примирије постигне. Против Бугара од Једрена, а пошало је и Вонифације, да очисти јужну краљевину од Бугарских одељења. Вонифације продор до Бумур у Тракију (Мосинопољ). Таст и зет: Вонифације и Хенрик хтедоше се састану, на један састанак, на коме би Вонифације положио заклетву Хенрику. У Кинсели (на Марици) састанак се деси. При повратку из Мосинопоља Вонифације западе у заседу и погине смртно ранен у бугарској заседи 1207. Главу му однеше Калојану. Његова радост беше разложена, јер Вонифације Монфератски беше један од најбољих вођа и најумнијих државника. Ни Јованова радост не беше дуготрајна. Хотели искористити успех, Калојан одмах провади у Солунску краљевину и опседе Солун. Велика народ Македонска, којој је Калојан удесотрашну сулбину, као Филопољу, чекала је грозан час. Калојан погине у суилачке руке у овом шатору. Прича вели, да је био сам Св. Димитрије заштитник Солуна. Истина ће бити да је погинуо од свог војводе. Истре, љубавника његове жене. Једна темна смрт му ухвати опашист. Латинско царство у Бугарској чинило борба око престола. Престолонаследник синовац Калојанов: Асен (или Асен) побегне у Русну. Престола се дочепа Борило, брат Калојанов који се његовом удовицом

ожени, 1207-1218 год. Њега не призна цела царевина. Други чланови бугарске династије отргоше на свој рануч земљу. Деспот Слѣ, Ворило брат од стрица, завалада, у Мелинику (у родописком крају). Рођак Ворило (свјестрокопатор Стрез (господар тврдог Просека), зграби помоћу Прчаног знатан део бугарске државе. Ворило при свем том, хтеде наставити Калсијанову спољну политику према Латинима. Он и даље остао у савезу са Тодором Јаскаром и покуша војну и даље на Хенријаскоро провали у Тракију и доспе до Трачке Верије. Њега отера провали и у саме пограничне бугарске крајеве до града Филопола дође до одсудне битке. Ворило 1208. Буде страшно потучен. Хенријаскоре на Слава, али овај видећи Ворилов пораз, призна власт Хенријаскоре и ороди се са њим, узевши његову закониту кћер за жену. Дала су њега његајске царевине: Тодор Јаскар је гледао да боље искористи прилику. Хенријаскоре добро дође, што се Хенријаскоре заплете у борбу са Бугарима. Јаскар похита, неби ли свршио са Давидом, братом трапезунтског цара Алексија Комнина. Ворили су се око Хераклије, Јаскар притесни Давида у црноморској Хераклији. Давид се обрати за помоћ Хенријаскору. Хенријаскоре мораде журити у Азију, да спасава клеветника од Јаскара. Јаскар се оружје буде срећно. Јаскар претрпи пораз код Халкедона и остане Давида на миру 1208.

Ломбарђанска буна у Солунској краљевини после смрти Вонифација

Док се то дешавало, Солунска краљевина дође у кризу и после Вонифација остаде на једну слабу жену, удовицу му Маргариту (Бракова бивша жена) и Димитрију сина му 1207-1223. Намесник и управљач беше гроф Оберто од Виландрата. Беше врло властолюбив и не хтеде продужити Вонифацијеве васалне односе и дужности према царству у Цариграду. Оберто сматраше, да Солунску краљевину начини самосталним царством и да је рашири у Грчку и на рачун деспота Епирске и Епир и Албанију. Уз Оберта стадоше многи други великаши Ломбарђани из сел. Грчке, као Вилем од Јарисе, Гвидо Паламарон од Воденице у Грчкој итд. Верни Хенријаскору и латинском цару остаде неки великаши у Грчкој као Ото де ла Рош Господар Атике и неки Немци. План бунтовника беше да доведу из Италије Вонифацијевог старијег сина из првог брака Вилема Монферратског. Али тај

Вишем задржан пословима, не могаде сад доћи на Балкан. Хенрик чувши шта се дешава дође да са оружјем у руци све племиће натера на поко-
рист, али га они не пустише у своје градове нити у Солун. Хенрико-
ва војска дође у тежак положај, јер није могла набављати себи хране
тако Хенрик би принуђен да прими претеране услове Обертове. Оберт
под тим условима помагаше васалску дужност, ако му Хенрик уступи се-
ме до Филипопоља и права освојена Епирске Деспотовине. Но кад Хе-
нрику могаде помоћи оружје, покуша дипломацијом. Стави Оберту и по-
буненицима услове, који нису могли одбити, а да не дођу у сукоб са
феудалним законима западне Европе. Он поручи Оберту да услови вреде
само тако ако одобри те услове и краљица Маргарета. Хенрик је добро
знао да Маргарета уговор неће примити. Маргарета и сама опази да О-
берт и његови другови не раде само против цара него и против ње и
сина јој Димитрија. Они су хтели довести из Италије Вишема старијег
сина и да њему предаду Солунски престо. Оберт и друговима мораше
пристати на овај услов Хенриков, јер би иначе дошли у сукоб са запа-
дним европским феудалним законима. Маргарита за сад беше њима непо-
средна суверенка и нису јој могли јавно одрећи послушност. Тако О-
берт и другови пустише цара Хенрика да дође у Солун да се саслуша
са краљичином. Она изјави да она нема ништа заједничког са буном Ло-
мбарђана, да она неодобрава њихов поступак. Да она стоји као царева
васалка. Оберт и остали били су надмудрени. Хенрик у Солуну свечано
прогласи Димитрија сина Маргарите, за витеза и круниса за краља. Об-
ерт и остали Ломбарђани немаше жуд, већ положише заклетву на верно-
ст. Хенрик остави и даље Оберта намесником маломе Димитрију. Но Об-
ерт и остали коловође не задовоље се таквим уређењем. Оберт настави
ровење против Маргарите, и ова чим то осети, затвори га у Сарезу,
и оте му његову баштину. Уједно и цар Хенрик пође поново с војском,
да умири побуненике. Они се беху затворили у Лариси, код сваког дру-
га Вишема, барона од Ларисе. Опседнути ту они се најзад предадоше
цару под условом да им се слободан пролаз допусти. У накнадним пре-
говорима између Хенрика и другова ухапшенога Оберта, ствар се тако
реша, да се сви великаши Солунске краљевине скупе заједно са царем
Хенриком на сабор у Равеники. Тај сабор беше 1239 сазван. На сабору
се појавише само неки побунени Ломбарђани и измирише се с Хенриком.

али већина коловођа буне и против дате речи не дође. Тријарх од Еубеје
 беје Равано беше у том међувремену одпао од Хенрика и признао Мле-
 тачку власт, јер по уговору крстаца и Млечића о подели Византије
 Еубеја је имала припасти Млечићима. Равано не хтеде знати за Хенрика
 ка. У равеники не дођоше ни многи други, већ одоше те се затворили
 Тиву, коју су били отели, оном господару Атинском; Отону де ла Рош
 јер је он био остао Хенрику веран. Цар Хенрик је опет морао, да
 јем бунтовнике умири. У тиви их опседаше те кад је тврђави запрети
 пад, Равано се и остали бунтовници цару предадоше, но под Јоловима
 би једно примирје закључено. Хенрик је добио Тиву, коју је повратио
 Отону де ла Рошу, а од своје стране цар имаде наредити, да се Оберто
 то, вођ побуњеника, има пустити из Сереза на слободу, али је зато
 Оберто имао појавити се у Тиви и да моли цара за опроштај. Но Оберто
 то не хтеде доћи Хенрику, већ утече Тријарху Еубејском у Еубеју.
 Хенрик оде и тамо неби ли се с њим измирио, или савладао. При том
 он у мало не изгуби главу од лукавог Оберта, који га при спавању
 хтеде убити али то не допусти домаћин Хенриков Еубејски те се
 рик здраво у Грчку поврати. Чуло се како Ворило и Ласкар спремају
 нов поход на Латинско царство. Хенрик мораде журити из Грчке у
 риград да се брани. Тиме се Оберто користио. Он понуди цару покор-
 ност ако буде повраћен на положај намесништва Солунске краљевине
 на своју баштину. Хенрик, пошто му нужно беше имати слободне руке
 пристаде на све, опрости Оберту. Али му неверујући више, Цар остао
 у Солуну поред краљице и Димитрија. Сем Оберта још и овог брата
 станија (Еусташе) и Немачког барона Берхтола, да чувају Солунску
 левину, како од Оберта тако и од Бугара. И тако ова ухасна Ломбар-
 са буна би за сад на неки начин утишана, но сад она ће мало после
 опет планути, па ће главе доћи способноме цару Хенрику. Док се
 Латинско царство грчило у унутрашњој кризи од ове ломбардске
 догађаја су спосни непријатељи у Азији, и у Европи поново јуридали
 мета. Тако Ласкар по истеку двогодишњег примирја са Хенриком
 дученог, после Ласкарова пораза код Халкадона, удари поново по
 не Латинског завојевања у М. Азији он се прво окрете против старог
 свог савеза Петра од Браћења, Гарона од Пите. Он победи Петра
 га у живог ладе одрати, чија смрт за Латине беше немањива.

крабрем овом победом. Ласкар смишљахте, како ће у заједници с Вори-
лом поћи и на сам Цариград. Борило се суза а он са мора с друге
стране у Европи, Деспот Епирске Михајло ударио је на Латине. Спочет
над је ломбардска буна изгледала угушена и над је углед Хенри-
ка. Но од тога био одскочио. Михајло Епирски се пожури да заснује до-
бро односи с Хенриком, он се погоди с царем давши кћер своју брату
за жену, и део своје земље у мираз. Али затим окрене Ми-
хајло лиот против Хенрика. Отпаде од Хенрика не гледајући на срод-
ство на ње рачуна, да призна над собом власт Млетачку. Он обећа
публици вазалски данак. Она му остави одређене руке према баронет-
има и у северној Грчкој, зависним од Солунске краљевине. Тако Михај-
ло Епирски удари на баронију Солонску. У битни с њим погибе и сам
цар од Солоне. Но опортуниста Михајло не оста дуго веран нити Мле-
чачу. Пошто је искористио с њима до краја савез, прекиде уопште с Је-
рменима, удари прво на Млечиће и оте им Крф и Драч, док су Млечићи би-
ли узети освојењем Крита затим навалили на Солунску краљевину.
У једном упаду зароби велики број витезова, другова Обертових;
неки поби, а једног на крст распе. На послетку севастократор Стре-
за, који одпадник беше ступио у споразум с Михаилом ради узнемири-
вања Латина и ушаде у Македонију преко границе Солунског краљевства.
Хенрик прво пође против Михаила Епирског, али док је цар вега т-
ко по албанским брдима, Ворило и Ласкар почели су остварити свој
план о освојењу Цариграда и уништењу Латинског царства. Бугарски
цар провали у Тракију, а Ласкар отаде оружати флоту. Хенрик остави
Михаила Епирског те се поврати да одбрани престоницу. Врат му Конст-
антин и гроф Вертхолд остану да бране Солунску Краљевину. Хенрик буде
решио теорби Ворила и осигура северне границе, затим одјури у пре-
стоницу, да евентуалан напад Ласкаров дочека. Е Солунска краљевина
ређе даде него се надала, Вертхолд и Евотан победе Стрезу код Вито-
ве. Михајло Епирски пређе на њихову страну, учинив још један скок у
Латинију, уплашио се рашћена моћи Стрезове. После Витовског пораза
Стрезу мораде бежати. Православнише. Међутим очекивани напад Ласкаров
мора не изврши се. Опет Никејска царевина. Ласкар се заплете у ро-
мански турцима. У И. Азији се појави Алексије III, тражећи да

себе Никејски престо, а захтева Алексијеве потпомагале стари вата
пријатељ Иконијски, султан Кај-Хозру, Иконијски султан, штитећи пр
Алексија III, провади у пограничне области Никејске Царевине. Јас
му у сусрет појури; до осудне битке дође на реци Каистру у Писиди
Турци беху почели побеђивати и као уопште окривљају и са Тодор Лас
кар својом руком уби султана Кај-Хозру у двобоју који се замет
међу њима, Грци поново оживе. Турци уплашени погубијом владара, по
турише се. Између осталих ту и Алексије III мораде заменити пурп
ну хадину мантијом и живео је још дуго у једном Никејском манасти
ру. Манојло умре у ропству код Ласкара. Пошто су Турци били овако
главно побеђени од Ласкара, никејски цар заклучи са новим икониј
султаном Кајкаузом поводан мир. Затим се Ласкар у савезу с Бори
окрете против Латина. Хенрик мораде сам у М. Азији прећи, да по
не својима. Ласкар се повуче у планине, али великопоседници Никеј
царевине, чија су имава страдала од Латинске царевине, намераху се
нара, да нападне Латине пре времена. И тако на реци Риндаку Ласкар
претрпе тежак пораз. У том стиге вест да је Борило, који по догово
уладе у Латинске земље у Европи, био жестоко потучен. Охрабрен ов
победом Хенрик стаде освајати западне делове Никејског царства.
Ласкаров брат Константин задржи Хенрика при опсади једног града,
док се сам Ласкар накнадно на рачун Хенриковог маловезијског
ла Давида Комнина кнеза Синопоког у Трапезуском царству. Тодор
Давиду Ираклију портијску и више градова, док Давиду оста само
да, Латинска се војска беше јако заморила опсадом овога града. Та
кад Ласкар понуди мир, Хенрик радо пристаде 1212. По том миру Лат
инском царству остаде један део освојених Ласкарових земаља. А Тодор
Лакар задржа сва освојена која је учинио у Давидовој кнежевини
едове) После овог Ласкар остави Хенрика на миру забављајући се
лим борбама са Иконијским Турцима. Кај-Каус се хтео саветити Лас
ру за пораз и погубију оца му Кај-Хозруа. Вршећи једанпут неку
ру за Турцима, који су понова провадили у Никејске земље, Ласкар
заробљен и одведен Кај-Каусу. У првим тренутцима гнева хтеде су
исећи на комаде овог заробљеника, но после се предомисли и пусти
скара кући, а доби од њега велики одкуп и неколико градова 1214 год.

ovu штetu Ласкар се накнадио на рачун оближњих Илџачких Помор-
них колонија т. ј. на рачун Наксоске кнежевине. Марко Санудо оснива-
и Наксоске кнежевине, беше напао такође на Никејску царевину, па
и чак и Смирну на обали. Ласкар пође на њ. Санудо би у битци не-
потучен, већ и заробљен. Морале се Смирне одрећи и поставити ос-
ојна на М. Азијској обали, зато Ласкар, коме се Санудо допао, пусти
у њи оженивши га једном својом рођаком. Још је горе прошао у бор-
и на Кајкауом Ласкарев стари противник Давид Синопски, брат Алек-
ија I Комнина, цара Трапезундског. У битци са Кај-Каусом Давид 1214.
загуби живот и кнежевину. Старији му брат Алексије се одржи о помо-
у Идираца и даде у Трапезунту као цар, али је морао признати над-
обом власт Иконијског султана и плаћати му данак. На тај начин док-
у се хришћани међусобно клади. Турска сада расте на њихов рачун.
Хенрик пошто се је осигурао од Ласкара у М. Азији победом на реци
Ранкаку желео је да се обезбеди и од свог великог непријатеља Вори-
и у Европи. Баш у ово време и Ворицу је затребао мир са суседним
Латинским царством. Дође му престо у опасности од рођака му је Јован-
на Асена, који још пре у Русији побеже. Приближење међу ове суседне
царевине поистике се опет једном брачним везом: Хенрик по смрти сво-
је прве жене (кћи Вонифација Комн. узе једну рођаку Ворицову. Ово ново
бугарско-Латинско пријатељство имали смо ми Срби на својој кожи, и
Бугари и Латини беху живни на савестократора Стрезу, јер он беше
одлашник од Ворица, а узнемиравао је Латинске земље. Од овог пораза
код Битола бавио је се на двору ^уПрованчаног. Цариградоки и Бугароки
двор затраже од Стефана, да им преда овог непријатеља. Но Стеван не
послуша, већ поможе Стрезу, да врати област у Просеку. Но Стрез окре-
те лист према Стевану. Он се приближи и Бугарима и Латинима и напао
је Српске земље. Св. Сава га није могао умирити, али орећан Стрез
на непознати начин по одласку Савину погине у Просеку око 1215. У-
једно нестале још један велики непријатељ Латина: Михајло Деспот
Виници. У последње време и он остави на миру цара Хенрика, па се
окрену против Ранке, узевши Стевану Прованчаном Скадар али изнена-
да Михајло би убијен у Берату од неког свог слуге. Што се тиче при-
јатељских односа у Латинском царству, исто тако као што су Латини имали

својим унутрашњим кризама, нису уживали ни црквени мир. Црквени унутрашњи потреси као год и политички почели су из Солунске краљевине то после смрти Бонифација Монфератског. Племићко и свештенство у сукоб нарочито због Грчких црквених и манастирских имава. Код јаке руке Бонифацијевој, која је бароне држала у заштити, барони су се трудили; да потегну за великим добрима грчких манастира у Македонији, и Грчкој. И сама Маргарета је учествовала у том грабењу и сам Хенрик је гледао да узме себи део Латинског свештенства, које се понашало по Грчким црквама, апелова на Инокентија III. Према томе стајала је интервенција папског у унутрашње ствари Латинске краљевине. Тек пред изгледом њеним онамете се барони те рачунале, да ствари не сврше сами између себе, како им се папа споља не би умешао. У том случају Хенрик сазва нов сабор у Равенини 1210. На сабор су дошли и поглавари црквени као год велики и мали феудални кнежеви. Сукоб између црквене и феудалне власти буде споразумно решен на тај начин, што су солунске цркве подчињене директној латинској патријаршији. Што се тиче црквених имава барони се споразумеју, те их врате црквама и манастирима, ослободивши их свих феудалних тражбина. Тај ратнички конкордат благослови после папе Инокентије III покуша Инокентије III, да измири грчку и латинску цркву у освојеној Византији једном сабору, који пада у Латерану сазва 1215. до сабора у Латерану дође поводом сасвим једног другог питања; у Цариграду умре патријарх Латински Млечанин Тома Морозини 1211. Сад насташе борба између Француза и Млечана, кандидата за патријаршијски престо. Те борбе доведоше до тога, да се и у ту ствар умеша и Инокентије III. Разреша сабора хоће ли то остати млетачки монопол и ко ће бити патријарх, папа посла Пелагија, Карлинала, Али Пелагије добије упуство, да мање брине о спору патријаршијском, а да више гледа, да непокорно Грчко свештенство натера на унију са Римом. Пелагије почне озбиљне мере да потчини грчке свештенике, да се покоравају Латинској догми. Грчко свештенство не могући издржати те оштрине, апелова на своју столицу да се питање о правоверју грчке догме реши на једном новем расправном сабору Инокентије то и хтеде и на тај начин буде сазван сабор у Латерану 1215. Разуме се да је грчка догма била остала као јеретичка. Сабор уједино реши,

не заузети управљени престо патријарха у Цариграду, ранији католоси буду уклоњени, а новим патријархом поста Тосканац. На тај начин католосима би одузето оно право из уговора, да патријарх буде Млечанин, ако Латински цар буде друге народности. Грчки црквени центри, који су је инфлентије многи, да не питање о грчкој цркви и догми релативно на тобошњем васељеноском сабору у Латерану 1215. Центри Грчке цркве и главе нису се на земљишту налазили од Латина заузетом: они су се налазили у самосталним државама грчким, у Азији и Европи. Особито на страну цркву Трапезунтског царства, који не игра политички важну улогу, имамо сад за време Латина два црквена центра. Један је Никејска патријархија, наследница и продужитељица Цариградске на земљишту Никејске царевине. То беше Цариградски патријарх који је столица би пренесена из Цариграда у слободну Никеју у Европи. Други постојаше такођер један велики црквени центар у Грчкој и то на земљишту Епирске Деспотовине доцније Солунске царевине. То је стара Охридска архиепископија и тако су обе Грчке државе сачувале поред политичке самосталности и црквену аутоекфорталност као год што је те две државе на политичком пољу сматрале као конкурентне. Тако и два црквена центра: Никеја и Охрид живљају једна с другом у неспоразуму и неслози претендујући свако од њих на Никејски патријаршијски положај у Грчком свету. Ахајска кнежевина (Пелопонез) Више од Шампите са Готфридом Валардуном заснује ту државу. Видејемо, да и они обојица покорише већи део Пелопонеза. Текосмо да и још остане слободне тврђаве великата Згура: Коринт, Напхија и др. Бонифације конфератски беше опсео Нафхију, прекину опсаду и од Солуну у помоћ којег Калојан опседе један тих тврђава Згурових, остале још слободни оловеноско племе милизи на најтежаким горама тврђава Бочанваскија и још по која хижица Грчке слободеносле одласка Бонифације Кофератског, Згур се и даље држао у својим трина тврђавама. Бранени се од Готфрида и од Вишема Шампитског по у једном моменту очајана, када га опколе у Акрокоринту, скочи заједно с кошем у анбиса и изврши самоубиство. Онда Згурове тврђаве признају над собом власт деспота епирског михајло Ангела, михајло посла у Пелопонез брата свог Тодора да прими наслеђе Згурово, да њим у престолу својем управља. Тодор се дотле бавио код Ласкара: Ласкар се пусти

што му узе заклетву, да ће му за увек остати веран. Тодор је са
 успехом бранио Згурове државице у Пелопонезу: међутим у Ахајској
 кнежевини деси се промена династије. Први кнез од Ахаје, Вилем б
 Шамплета, мораде отпутовати у Бургундију, да прими наслеђе овог
 ријег брата, који је тамо умро али у путу у Апулију и сам умре.
 Ахајском кнежевином имао је сад управљати један његов синовац Ху
 али и он умре исте године. Намесништво над Ахајском кнежевином
 паде Готфриду, који је и био уз Вилема главни творац те државе.
 Одласку Вилему он уговореко, да чланови лозе Шамплетеке могу
 да приже Ахајски престо само у року од године и једног дана, и
 кнежевина Азијска остаје у Готфриду Вилардуену и његовој лози.
 Се чуло да је неки рођак Вилемов Роберт дошао из Француске да
 ми Ахајску кнежевину, али Вилардуен помоћу млецића замаја Роберта
 на путу. Вилардуен се још пре као намесник беше измирио са Млеч
 ма, признао Млетачку врховну власт над Ахајском кнежевином а на
 нову тога, што је Пелопонез по првобитној деоби 1204 имао припа
 млецићу у део. И тако Млечини по хели Вилардуеновој, задрже Робер
 што год дуго могаху на путу. Но Роберт ипак отиже повише дана
 онога рока од године и једног дана. Онда га и Виларден задржа
 време на Пелопонезу, селечи се из места у место тако да га Роберт
 не могаше наћи, Роберт успе изићи пред Вилардуена, Ви сазван са
 од Варана Ахајске кнежевине, да испита право Робертово на Ахајск
 престо. Сабор пронађе, да су права застарела за једну ноћ. Варони
 допренају Вилардуена. Њвога су више волели, јер се њему имало
 жалити за иницијативу Латинског освајања Пелопонеза. Вилардуен
 Роберту чинио сјајне понуде, да га задржи у својој служби, али
 чарани претендент врати се у Бургундију, лигнув руке од Ахајског
 престола. И тако Шамплетеке лозе нестаје на историје Грчке за
 Латина. Вилардуен продужи борбу против Тодора Епирског, управља
 урских тврђава. Тодор би принуђен, да преда Коринт 1210. Часкор
 и Нафлија а потом Арг. 1212. Пелопонез беше сад готов сав под
 ма. Као слободна сама немемпазија се одржа од градова. Умрт Хем
 1216. Хемрику дође главе Ломбарђанска буна у Солунској кнежеви
 Ломбарђани отпочеше опет валити на остварењу својих старих
 да доведу Вилема на место Анитрија.

роф Оберто од Биандрата, намесник Димитријева, беше лут, што је наме-
ничку власт морао делити са грофом Вертодом, који беше веран марга-
рети и царству. Оберто оде опет у Италију, не би ли отуда довео Во-
нфацијевог старијег сина Вилема Монфератског. Вративши се из Итали-
је натраг, Оберто затражи од Маргарете, да му преда власт као пуномо-
ћнику Вилемову. Притешњена од њега, крајница се поново обрати Хенриху
и тако овај дође с војском; Он опет угуши Ломбардијску буну. Но изне-
нада он умре у Солуну можда отрован од Графа Оберта од Биандрата
1216.г. последице његове смрти бежу врло тешке по Латинско царство
умре једна јака рука, која је подражавала јединство Латинске-царе-
вине, поцепане феудализмом на толико делова. У Хенрику несташе јед-
ног великог војничког дара, који с успехом одбијаше многобројне
опоне непријатеље Латинског царства. Такође то беше и ванредно
вешт дипломата, који је знао државу везати разним везама за своје
оуседе. Чим њега несташе поче се Латинској царевини остваривати
оно што жељаху граф Оберто од Биандрага и његови другови у Ломбар-
дијској буни т.ј. ослабљене клеветничких веза велике властеле латин-
ске у македонији и Грчкој према царству. Полако се оружи државно је-
динство и снага тог јединства, то је изнутра а опона непријатељи по-
сле смрти Хенрикове све више и више крпе овако расклиматано цар-
ство латинско. Епирска деспотовина само кроз 7 год. осваја од Латина
Солунску краљевину. Обезглављена војска Хенрикова похита из Солуна
у Цариград. Донеа несретну вест о смрти Хенриковој. Варони Хенрикови
запрепањени посматрају се да изберу намесника, док се не нађе нов
кандидат за престо. Намесником поста Коно од Ветина, један од ретких
племића из времена IV. крсташког рата. Који још бежу у животу. Остало
му се намесништво од 1216-1221. Под тешким приликама Коно је валано
вршио своју намесничку дужност. Цариградска су се властела освртала
на Хенрику нађу заменика. На Еустахе се није могло мислити, то је
био човек обичних способности. Најпрече право имаћашу два кандидата
прилике. Беше Петар од Куртенеја, граф Француски од Оксера. Он је био
вост Хенриков, по сестри Хенриковој. Други беше кандидат Угарски краљ
Андреја II јер он имађаше за жену кћер. Петра Куртенејског и Јолан-
те. Но већини барона беше милији Петар од Куртенеја, не само као

Хенриков ближи рођак, већ и као земљак Њихов, а и садашњи папа Хонорије
 рије III. беше за Куртена јер Андреја II, имао је ићи у Крстанки
 по савету, који беше учинило. Угарски краљ на тај начин од кандидата
 је одустане и 1217. Петар од Куртенеја би изабран. Но овоме цару
 би суђено ни да стигне да завлада у Париграду. На челу огромне
 те витезова дође из Француске у Рим, где га Хонорије крунише. Млетци
 употребе у риму још прилику да од Петра издејствују потврђене
 повластица њихових у латинском царству. Петар се и на то обавеза
 за рачун млетачки откине од деспота Епирског Драча. Из Рима наставља
 пут у пратњи кардинала колоне за Париград хотећи да испуни Млетцима
 ма обавезу о освајачу Драча, искрца се на албанску обалу и опседа
 Драч. У Епирској деспотовини владаше сад брат Михајла I деспота
 роког, Тодор Ангел 1215-1230. Видесмо да је Тодор на управу примио
 од брата Згурове тврђаве у Пелопонез, пошто је Згур самоубиство
 вршио и пошто то тврђаве признаду над собом власт Епирске деспот
 вине. Кад је Вазардуен кнез Ахајски отео Тодору те тврђаве, онда
 Тодор врати у Епир и тамо је завлада Епирском деспотовином
 братовљеве смрти. Тодор, који не доцније постати Сохуноски царем,
 ше још препреденији политичар и бољи војник него његов брат. Против
 таквог противника Петар од Куртенеја не постаде узети Драч. Он
 он удајући се у своју силу хтео се продрети кроз непријатељску
 мљу преко „vis Egnatia“ и отићи у Париград. Но Тодор га је војском
 тлио код Елбасана отпоче са Латинским царем варљиве преговоре
 ру и о савезу против Ласкара и Селџука. Петар од Куртенеја упаде
 замку, поверавши потпуно Епирском деспоту. Он му чак са целим
 свитом оде на једну гозбу но Тодор нападе на Латине, зароби Петра
 поби му војску са више хиљада војника 1217. г. Чу, велику масу
 цуокних племена, који су лат. царству били тако потребни, да појача
 војну снагу. Сам цар Петар умре у ропству од задобивених рана. Та
 се код Елбасана над трећим лат. царем понови нека трагедија као
 на првом код Једрена. Али последица тога овог пута биле су теже.
 Петру Куртенеју се није могао наћи достојан заменик. Јоантис, кнез
 петровој отиде глас у Париград о несрећи, али као тад при погледу
 вазардуеној ни сада он није могла знати нота у целости. Постојаде

нада да је Петар код Тодора заробљен и да ће се можда отуда
поврати Јоланда с тога уз помоћ Кона Ветринског прихвати држав-
нослове и обрати се папи Хонорију III с молбом, не би ли овај
Тодора подејствовао да јој пусти мужа. Да би задовољио Јоланду
да је пристао да нешта подухме, али лукави Тодор Епирски беше почео
с Хоноријем некакве преговори о унији цркви. С тога напала да не
изгубио ни Тодора, затражи од њега да пусти само кардинала Колону,
Петру ни речи не рече јер му се учини да Тодор хоће озбиљно при-
тићи римској цркви. У то Јоланда сазнаде за смрт мужаљу продужи
давати лат. црквом од 1217 - 1219. Трудила се да у овом привременом
оцува ополни мир и да овоју државу доведе у пријатељске односе
с грчком Никејским царством. Оба два царства од Лескорева пораза на
даку живљаху у миру. Јоланда тај претвори у пријатељство и сродст-
во. Даскар пошто се разведе од друге жене, ожени се по трећи пут Маријом
дантином кћерју. Латини су се трудили, да очувају боље односе са оци-
ма Даскаром. И Млечићи се приближе Никеји, закључивши с Даскаром неки
мири и један трговачки уговор. По овом уговору моћи су Млечићи
третирају по Никеји, а Даскареви поданици у Цариграду. Тај уговор одбери-
олианта, али мало за тим она умре 1219. год. Од њене смрти се нагло
погубила ополни и унутрашњи положај Латинског царства. Ту управо почи-
њемово падање и пропаст.

После Јолантине смрти понуде круну најстаријем њезином сину
малу, али овај не хтеде примити владу у држави у којој три владас-
нађоше трагичну смрт. Смелији од њега беше његов млади брат Роберт
отела Цариградска пристаје на њега. Роберт крене из француске пре-
устраске и дође у Србију где је провечаног оженио једном својом ро-
ди, четвртом женом Стефановом, Роберт од Куртенеја буде промуктен и
у Бугарску, где сеђаше цар Јован Асен II Роберт буде крунисан
у Цариграду од Цариградског патријарха Торсканца Гервасија. Роберт
Куртенејски 1221-1228. Избор новог лат. владасца не беше сретан. Роберт.
не труо мекушац. Њему су господариле жене, Млечићи, а он сам не влада-
ни собом ни државом. С тога за седам година његова владава Латини
трпели несрећу за несрећом. Прво изгубе краљевство Солунско, које им
Тодор Епирски, узевши Солун 1223 год. У Солунској краљевини после

смрти Хејримове и одласка његове војске беху се продужили они домаћи нереди. Граф Роберт, али дух Солунске краљевине, настојао је да истисне Маргарету и сина јој Димитрија са престола и да на престо доведе Вишема Монтератског. Ове жеље Робертове и другова добише сада праву подлогу, јер Петар од Куртенеја по крунисању у Риму беше поставио Вишема Монтератског за намесника његовом брату Димитрију, а Солунску краљевину даде једном, а другом у баштину. 1217. Папа Хонорија благослови намере Робертове. Роберт оде у Италију да се договори. У то се Тодор Епирски окрете против Солуна. Млади Димитрије не могући да се брани, оде на запад да тражи помоћ у Фридриха II. Међутим Тодор допре до Солуна и освоји га 1223 год. Латини учине неке покушаје, да поврате солун али то беше доцкан. Цар Роберт би од Тодора код Сереза разбијен 1224, а Вишем Монфератски завојивши на Тодора, умре у Тесалији, можда од Грка отрован. Наскоро и Димитрије умре у Италији. На тај начин Солунска краљевина би за навек изгубљена за Латине. Тамо су правну титулу Солунских краљева носили ранији претеденти и то Фридрих II, коме је Димитрије завештао своја права и др. Најзад престо је и титула женидбом Андроника II Палеолога са Јоландом, кћерком Вишема V, Маркиза од Монферета 1284. Међутим се Тодор Епирски реши на рачун другог, а од латинског царства га одвајаше. Деспот Слав, који још умишљао да је у Мелнику. За Тодора беше сад и сувише мала титула деспота Епирског. И ако се за своје време закљео цару Ласкару на верност, он се њега прогласи за солунског цара са престонишћу Солуну. До душе Солунски митрополит не хтеде га крунисати признавајући једно у Nikeји грчко царство, али крунисање изврши самостални Фридришки епископ Димитрије Хоматијан. Имамо дакле поред обичајног Трапезутошког царства два михна грчка царства. Ова два дођоше у сукоб око освајања лат. царства у Цариграду. Лат. царство готово имало је да се захвали том сукобу, да је живело још не пуних 40 година.

Иза губитка Солуна Латини под Робертом претрпеше још један велики губитак. Изгубе Мадане све своје поседе у М. Азији, које им остави Никојска царевина. Тада умре Тодор Ласкар 1228. Његов јединица Константин беше малолетан. Ласкар увиде на смрти, да Nikeјској Царевини треба снажан владалац и прекочи отога свог сина и остави престо зету свом Јовану Луки Ватаци од 1222 - 1254. Ватаца члан некадашње царске поро-

не дука, истакао се као храбар ратник још за време Ласкара и то у
 борби с Турцима и Латинима. За свог дугог царевања дивно продужи де-
 ло свога таста: протера Латине из М.Азије и пренесе с њима рат у
 Персију. Заузето је од Солунског царства већи део земаља са самим
 царством и помакао је границе Никеје дубоко у Македонију. Ослобођење
 Грчка, највиши идеал ондашњих Грка, постало је после Ватиканин
 на много ближи. Наследници Ватикани ће и остварити то ослобођење
 кроз седам година, - за губитак Малоазијских посела крив беше
 цар Роберт, који изазва рат са Ватацом. Додуше и Ватаца већ смиш-
 љао да измени Ласкарову мирољубиву политику последњих година према
 Латинима. Ласкар бери своју кћер Еудоксију за цара Роберта, ма да је
 Никејски патријарх био противан овом браку. Ватаца раскиде ту веридбу
 и у томе браку Ласкарова Алексије и Исак дигну се на Ватаца не-
 одобровољни, што Никејски престо није њима остао и синовцу им малом
 Константину. Не успевши у побуну, утеку у Цариград к Роберту, кога
 договором, да зароби против Ватаца за њихов рачун. Роберт пошаље војску
 Ватаца, али је овај сатре код Пиманина 1224. Ту су били заробљени
 Алексије и Исак, а после за казну и ослепљени. Ту паде остатак и оне
 династије Витезова, који освајаше Цариград. Ватаца заузео у М.Азији
 низ градова, а флота његова оте више острва као Митихену, Чнос,
 Лимон и т.д. - У исто време и Тодор Епирски беше потукао Робертову
 војску код Сереза, која беше пошла повратити Солун. Ватаца закорачи
 на Балкан; заузео Једрене за сад привремено, 1225. Тодор Солунски на-
 крај престо Ватацу овај град исте године. Тодор пре тога уклони пре-
 реке да продре до Једрена и Цариграда. Ту се сукобе интереси двеју
 краљевина. За то време Слав врдаше између Тодора и Никејске
 краљевине, да би се одрало. Тодор успе, да га себи привуче, ожењивши га
 својом девојком. Друга препрека беше Тодорово непријатељство
 Бугарима. Тако се доћи промена на престолу. Познати Асенев син
 Иван Асен, који се врати из Русије у Бугарску, дигне устанак против
 цара Борила. Борило буде савладан и ослепљен, а дигне се на престо
 Иван Асен II 1218 - 1241. Иван Асен као војник и дипломата беше ра-
 ван Калояну, а баш од овога већи у томе, што је далеко човечије
 водио рат са непријатељима. Он ће у битци код Клокотнице 1230 задати

смртни удар Солунском Грчком царству. Рашириће границе Вугарске до Егејског и Јадранског Мора и готово ће обновити Симеунову Вугарску. После њега Вугарска ће опет снасти. Разореним Солуна и ослабљеним те државе, Никеја постаје једини носилац Грчког идеала о обновљеној Византији. Да би се од тог силног суседа осигурао и да би од њега имао слободне руке према Латинима, Тодор Солуноки склопи с њима мир и ожени брата Манојла Арсеновом кћерију Маријом. Тодор Солуноки беже на врхунцу моћи; сви се његови суседи градили за пријатељство с њим. Нај првонечасни жени свог Радослава Тодоровом кћерију Анном. Кад се са свију старана обезбеди, Тодор проваљује у латинску царевину. Продре у Тракију и заузе тврди Дидимотик. Падне чак пред Једреном, где су се сместили Ватички трупе. Ту се сада сударише интереси оба грчка царства. Трупе његове уђу у Једрен. Тодор крене даље пустошећи све до Цариграда 1225. Но у том дође поход Викеа Монфераског и брата му Димитрија у Тесалију. Тодор мораде оставити латинску царевину и бранити се од напада претендента на Солунско краљевство. И Батаца би спречен унутарним нередима да ратује са Латинима даље. У Никејској царевини на име избор завере против Ватичког живота. На челу те завере беху Ватички рођаци, браћа Несторски и други уз њих виђени људи. Батаца угуши заверу и казни заверенике. С тога цар Роберт, који и отпоче непријатељства користи се тим и понуди му мир. Батаца то једва и дочека и закључи се мир 1225 године по том миру Латини задрже у Малој Азији само још област Никомедеје. Уједно би обновљена она веридба Робертова са Јаскаревом кћерију Еудоксијом, коју Батаца беже растурио.

Млетци, силни ортаци Лат. царства неучинише ништа, да помогну царству у тим тежким данима богатства. Управници Млетачке колоније у Цариграду брижљиво су чинили уговоре са царевима о Млетачким привилегијама. На основу тих уговора Република је имала потпуно трговачки монопол у царевини. Царство није смело ковати ни свој новац, него је у течају био Млетачки и Византијски. Млетичким беже мало, што су при пољци III од осам квартова Цариграда. Они сада од Роберта добише још 3 осамине тузиских трговачких квартова 1234. Смрт патријарха Германеја 1219 даде им нову прилику за експлоатацију. Новог патријарха Матеја присилише га је овај узео све Млетачке цркве испод своје власти па

к подвргао под власт млетачког патријарха у Грацу (Аквилеја) Сад
мичићи имађаху поред трговачког и црквени монопол Скоро сва зем-
ља, која мало ваљаше беше у њиховим рукама, било као својина државе,
или цркве било као својина приватних. Цару оста још неколико твр-
ђава у Тракији и мало земље у М. Азији и Цариграду у коме такође
припаде млетачки заступник: робовља. Од тога царство поче тонути
у беду и просити помоћ од западних дворова да и он својих назала
Грчкој, а често у залуд. Међутим умре цар Роберт 1228 под којим
царство претрпи толико несрећа. Последњих година владе би оловим за-
вет својом новом женом, једном дамом из нецарског рода, кћерју јед-
ног од својих витезова коју је он узео на место Евдокије Ласкарене
тера ову Евдокију од себе-царевин барони не могаху се више виђати
са Робертом. Једног им дана прекипе; проваљаше у двор, онаказаше
своју жену по лицу, и удавише жену матер. Цар Роберт немоћан да се
ошети, оде пати у Рим да му се жали. По савету папском оде натраг
у Грчку, али на путу умре код свог зета по сестри Готфрида II Вилар-
дуена, кнеза Ахајског. Цариградски престо оста Робертвом млађем
сину, Балдуину II последњем латинском цару 1228-1261 То беше мало-
летно дете, стога управаше државом намесник Нархо од Тусије Али
најважније беше време малолетних царевина и намесницима То и цар-
ски барони увиђаху, па су се оветили да нађу вгодно лице, које ће
управљати државом место Балдуина Нархо се трудио; да се наравно
са најопаснијим непријатељима царства, Тодором Солунским. Тодор се и
сам у том тренутку налазио у незгоди Заплете се у непријатељство
са Млечићима. Управник на Крфу у конфокова робу једног млетачког тр-
говца, који у годинама претрпе бродолом. Млечићи прогласе бојкот за не-
году Тодорову земљу. Притешљен Тодор се радо одазове предлозима Нарха
и међу обеју држава закључи се примирје 1228. год. Латинска властела
у Цариграду тражаше каквог енергичног човека, који би као други цар
Балдуина извео царство из кризе и беде. У први мах се мислило
за бугарског цара Јована Асена. Он је као зет Балдуинов, по Балдуи-
нов сестричини, кћери Угарског Андреје II спадао и сам у чланове
Уртенејско куће; а као владалац суседне државе Асен би био
најбољи заступник Латинског царства. Бугарски цар обеђаваше и

пристајаде, да ће Латинског царевини повратити земље које Тодор
отео но већина барона, а нарочито свештенство бојало се, да Латини
са Јованом Асеном не пређу онако као Трачки Грци за калојаном и
стота план опаде. Онда престо би понуђен једном знаменитом великом
из Француске, а то је Јован од Бриена. Јован од Бриена беше члан
не велике племићке шампанске куће. Женидбом са једном принцезом
лозе јерусалимског краља Амалриха био је стекао титулу краља Јеру-
салимског, а у V крсташком рату водио је војску од 100.000 људи и
прославио се као један од најхрабријих витезова при опсади Дамиска.
Бегов зет, западни цар Фридрих II, прете му краљевску титулу, осва-
јив Јерусалим у V рату крсташком и круниса се за краља, али му се
Јован баш сад зато светио. У борби између царства и папства, које
се опет разгоре, он је био уз Хоноријева наследника Гргура IX и
де у Фридрикове земље у Италији. Јован беше стар човек од 80 год.
ше толико сујетан, да је примио понуђену му Цариградску круну. Чи-
се одобрењем папе Гргура закључи између Јована Бриенског и цар-
градских изасланика у Перуђи познати Перуђијански уговор, којим
утврђене заједничке владе двоју царева у Цариграду 1239. По том
уговору Балдуин се имао оженити Јовановом кћерју Маријом. До пуно-
летства Балдуинова Јован има владати сам у Цариграду. Затим Бал-
уина да влада у М. Азији, која ће дотле од Батана бити отета. Јован
остаје до живота да влада у Европској половини, освојив од Тодор
ове земље у Тракији као и Солунску краљевину, коју ће опет добити
баштину породица Монфератска. Јован је имао освојити област део-
Слава као и некадашњу област Стрезову. И тако су цариградски Лат-
освојили сас на пепиру околне земље. У уговору милостиво би пош-
ђено освојена бугарско царство Јована Асена II рођака Куртине-
куће. У Јована од Бриена велике су напе полагане, ну он је анао
ништа без војске не може остварити. Због тега скупи нешто трупа
Француској, дође у Цариград и ту се окупи, и тако поред Балдуина

видио као савладаца Јована Бриенског 1231-1237. Дотле се у су-
седству царства Асенов крупан Арпађај: Силс Тодор Солунског у бо-
би с Јованом Асеном и затим нагло напада на солунског царства. То
пошто онула наоколо опас Латинско царство саво га из Цариград
неке тврђаве ктео је да се и на бугарски рачун ширл, без обзира
мир и сродство с Асеном Тодор пође из Једрена на Бугаре. Асен
окопа о копље уговор о миру, на који се Тодор захлео, па за тим

омно погазно, изађе непријатељу у оусрет. Сударили су се код Кеоски-
нице на путу из Једрена у Филипопол. Тодор би поражен са многим
великашима заробљен 1230. Бугарски цар освоји земље Тодорове у Алба-
нији, Тесалији, Македонији и Тракији и продре до Јадранског Мора. По-
ступаше мирно с Тодором, но кад се Тодор поче по Бугарској сплеткара-
ти, буде ослепљен. Јован од Бријена одпоче остварати свој завојевачки
програм обележен у перуђијанском уговору, користећи се осутством Ва-
тацине флоте, која би отишла против Цезара Леона Гавале, господара
Рода да га отргне савеза с Млечићима и да га поврати под никејско
царство. У осутству те флоте Јован од Бријена пређе с војском на мле-
тачким лађама у М. Азију и одпоче офанзиву на Ватацу. Ватаца заузев
високе око Јампсака, пресече Латинима пут у унутрашњости Никејске
царевине. И тако Јован од Бријена заузев неке приморске тврђице, мо-
раше се повратити у Цариград без већих успеха 1233. Па и ови успе-
си беху привремени, јер Ватаца поврати наскоро места заузета од Ла-
тина. Ипак овај поход подиже код Цариградских Латина веру у Јована
од Бријена. Ватаца кројаше план, како ће одоудним замахом збрисати
латинско царство. За сел га у том ометаше један неуспех, који је Ва-
таца претрпео, помажући устанак Критских Грка против Млечића. Ту је
Ватаца изгубио доста своје флоте, а флота му требаше за заузеће Ца-
риграда. Ватаца се опште сматраше као заштитник грчке слободе. Зато
се он умешао у Критски устанак, али Млечићи угуше буну и бура разби
Ватацину флоту 1234. Тада Ватаца, да би добио времена завар Латине,
отпочевши преговоре с папом Гргуром IX о унији цркава. Тада би саз-
нан један црквени сабор. Тај је заседавао најпре у Никеји, а после
у Нимфеји, где је за време Ватацино био престо царства, док у Никеји
била само патријархова станица. На сабору сем и Никејског Германа,
оуделовао је и патријарх Антиохијски, као и многи други грчки цркве-
ни кнезови, а дошли су и папски легати. Сабор имахаше бити Васеленски.
После других расправа ни ту се не постиже споразум Ватаца и све-
штенство пристајашу на учешће с грчким кнезовима, али папски лега-
ти не примише, да се filioqueизбаци из латинског симбола вере. А од-
бацише и политички захтев Ватаца, т. ј. да се папа на икакав начин
не меша у даље ратове између латинског и никејског царства. И тако

се сабор 1234 разиђе. Ватаци би главно, да добије у времену, да обнови своју поражену флоту то он постигне. Приступис вом великом плану. Као што је некад радио Асеном, удружујући се с Калдијаном; тако се и сад Ватаца удружио с Јованом Асеном. У Галипољу, кога Ватаца, одузме од Млечића, склопи се савезни уговор 1235. с освојеном латинског царства. С пристанком Никејске патријаршије Бугарски архиепископ у Триову би проглашен патријархом (обнављање буг. патријаршије из времена Симеонова). Асен је имао помоћи Ватаца и поделити с њим земље. Савез би запечаћен и сродством. Асенова кћи Јелена вери се за Тодора, Ватачина сина 1235. И тако уступцима у цркви би Вугарска државна у политичким односима с Грцима, да наби прешла к Папству и Латинима. Латинско царство осети последице Галипољског уговора. Асен и Ватаца наводе заједнички. Ватаца заузе тачки Херсонес (Галипољ) и земљу до Марице и обојица опседаше сам Цариград. Асен с војском од 100.000 Вугара и Кумана, а Ватаца флотом од 300 галије. Они не имаху више да оставе него 160 витезова на суку, а против Ватачине флоте могли су извести сем даћа туђинских западњачких лонџа, још и 25 галије, послатих у помоћ из Млетака. Јован Вриенс се показе достојан великог главног витешког, који уживаше у западном (витештву) ритештву. Учини изненадан напад са 180 витезова и завојеваше Бугарима тешко губитке а и Ватаца не беше сретнији и Млечићи униште више од 20 галије. Грци и Бугари учине још један напад на воје Цариград али Латини добију појачање аих Готфрид II Вилердункнез ахајски стигне с војском и флотом. Он се проби кроз кордон тацин у Цариград. После и овог неуспеха, дигоме опсаду и врате кући. Латини 1236. год. беху спасени иза двогодишње опсаде. Но и Латини беху уверени, да се царство све више дави. Трупце беху свезани на минимум. Царство дотаде спаде, да тражи и прими једногодишњу помоћ од овог ваза да Готфрид II Анжуског. Очекивања беху да је пропало сигурна ако се не добије финансијски и војне помоћи са запада. Неки почиње серију путовања у западне земље ради проваје 1238. год. те се на први пут Борба не беше обилазла. У Риму од Готфрида IX Ахенског само ојајан пријем, преклество на два непријатељска царства и прогласе опроштаја грехова за све витезове који боре за Латинско царство. Од Лудвика IX и изгара му Балике као и у општо с. титоза Балдини се чедао помоћи и та очекивања беху већа од досада

рупа. У Енглеској не би љубазно примљен и доби само нешто новца. Цариграду 1237 умре херојски старац Јован од Ериџа. Балдуин понаша, али Батаца не даваше ништа западу мира Латинском императору цариградском. Батаца закључи савез с Фридрихом II. Фридриху се требало и Бикејски Грци у његовој борби против Гргура IX. Фридрих затражи од Балдуина да му овај као једином императору положи вазалску заклетву, а кад то овај одби, не даваше му Фридрих да се преко Немачке у њега врати, а спречаваше и војводе Балдуинове, који купљаху трупе у Галији да их одведу, затварајући Напуљска пристаништа. На заузимање Јованових IX Светог, Фридрих II попусти. Балдуин не би ни кроз Бугарску прошао да бугарска политика није претрпела промену у ово време. Јован Асен одмах после смрти савладара Балдуиновог Јована бугарског раскине савез Батацом као год и духовну заједницу са Никејом. По примеру Калтијановом прође лат. докњи и измире се са цариградским Латинцима. И дивљи Кумани стацираше у ближој односе са латинским царством. Куманско - турско племе у стаништима својим на доњем Дунају сад издржа страдан монголски удар. Под Чингизханом они живљаху у централној Азији а под под наследницима његови покуцаху на врата Европе и М. Азије. Највеће најзад и на Кумане. Под њиховим политичком одседи се главна маса Кумана у Угарску, где их прими и краљ Бела IV, а мањи део спусти се у Македонију и Тракију. Пошто је то време ту пустошило, тај се део кумански населио на Марици Наркој Тусија, који сад опет управља латинским царством од смрти Јована бугарског, умеде задобити поглавицу ових Марицких кумана; Јана Јону даде му кнез. Нарко, користећи се пролазом Јована Асена на страну латинске цркве, задоби и бугарског цара за цариградско царство. У савезу с Бугарима и марицким Куманима Латини почеше офанзиву против кума у Тракији. Опседоше Цурул (Чорлу) 1238., али се Батацине посаде добро одржа, а Асен се врати кући, чувши глас да му жена и кћи од краља умре. Латини и Кумани осећајући се слаби да Цурул заузму, врате се кући. Главни је, да услед промене бугарске политике Балдуин седе омогућен повратак преко Бугарске. Тако Балдуин пошто је за себе суму новца код краља Лудвига заложно саму своју породичну кћерку у Намиру, врати са доста новца и 40.000 војника 1239. Јован Асен поново окрену лифт у својој политици. Он схвати смрт кене

и сина као казну због вероломства према Ватаци и православљу. Окрену-
те се опет у стари савез. Маршички Кумани осташе Латинима верни.
Палдуин помоћу њих и трупе са запада започе офанзиву против Батаца
у Тракији. Латини падоше поново пред Цуру и заузеше га и Ватаца
за тај губитак накнади на рачун последњих остатака Латинима у М.
Азији: Оне латинском царству Никомедијску област. После једне победе
Млетачке над Батацином флотом закључи се двогодишње примирје изме-
ђу Латина и Ватаца 1241. Ово време примирја Ватаца упретне да уни-
шти супарничкосолунско грчко царство. Та задаћа не беше више за Ни-
кеју тешка после слома Тодорова на Клокотници и после ових губита-
ка, које је Солунско царство претрпело у земаљишту од Бугара. Када
Тодор био потучен и заробљен 1230., онда је остатке солунског цар-
ства приграбио његов млађи брат Манојло 1230-1240. Манојло, беше
Асена миран, коме беше зет, а од Ватаца се одржа, подчинивши се у
веном погледу западној цркви и признавши у политичком погледу
власт Готфрида II Вилардуена, кнеза ахајског. Но солунско царство,
овако окрњено, распаде се и то прво на два дела: Синовац Манојлов,
Михајло, незаконити син првог деспота Епирског Михаила, беше побед-
у Пелопонез, док је Тодор Солунски био на врхунцу своје моћи. Када
је Тодор солунски пропао, онда се Михајло поврати натраг. Отрже
Манојла Епир, Етолију и Крф, и загледа тамо као: Манојло II деспот
Јеладски 123-12, i Међутим Манојловој влади у Солуну дође скоро
крај и то одакле се најмање надао. Јован Асен не беше с њим задово-
љан па пусти из затвора ослепљеног Тодора Солунског и поможе га
трупама против Манојла. Тодор збаци, ухвати брата Манојла и посла
га на чување иконијском султану Кај-Хазру II. Али Тодор због ослеп-
слепила не смеде се поново попети на солунски престо. Прогласи
цара свог сина Јована 1240. владајући у Јованово име. Али Манојло
пустише Иконијски Турци те оде Ватаци. Ватаца узе завету Маној-
лу, да ће му бити веран, а затим: Манојло у Тесалију, где заузео
сезвол и Јарису, ко после тога Манојло преврну вером према вата-
ку Ватаци. Намири се са братом Тодором и синовцем Михаилом II Је-
ладским. Сви се сви погодили да влада сваки засебно у свом делу.
тако се тај солунско царство на три комада расцепи; у том Манојло
умре, а наследи га Михајло II Јеладски 1241. Међутим и у Бугарском
царству доиђе се круна промена. Тамо умре сини Јован Асен II.

та млади син Калиман 1241-1246. Под младим Калиманом Бугарска не
 ше она страшна сила, каква под Асенем беше. Ватаца који још бија-
 у примирју с Латинима, хтеде се користити с Бугарском, како би
 гво свршити са солунском краљевином, јер се слепи Тодор не могаше
 дати од Калимана помоћи као од Асена. Ватаца домами слепога Тодо-
 у М. Азију, како он својом лукавшћу не би био на руци нејаком со-
 лунском цару Јовану. Затим се Ватаца крене на Солун на челу једне
 армије кроз Дарданеле, ~~босној~~ Кавалу (Христопољ) и друга места на па-
 нелу пред Солун, где опсаде цара Јована. Но не имајући јаких опсад-
 них снага не могаше град заузети а у тим му дођу из Азије рђаве
 вест. Монголи провале у М. Азију и победе Ивице (Бурџијанце) и Јерме-
 н. Опасност већ пређаше и Иконијским Селџуцима, а преко њих после и
 Никојској царевини. Ватаца је морао обуставити освајачки рат на Со-
 луну, да би се побринуо за одбрану сопствених граница. Пре него што
 од Солуна отићи, успе да се наравна с Јованом. Јован пристаде на
 захтев Ватацин, да се одрекне титуле цара солунског и да под титу-
 ом деспота, као вазал Ватацин, влада у остацима дотадање солунске
 царевине. Ватаци пусти к Јовану слепог оца Тодора, кога је водио
 са собом. И тако нешта солунске царевине под таквим именом и ~~имамо~~ со-
 лунску деспотовину под суверентвом Никојским 1242. год. Међутим Бал-
 дуин II, пре него што ће кренути други пут у прошњу на западу, и сам
 се чинио покушаје, да се користи примирјем са Ватацом. Он је спремио
 урско - Латински савез против Никојског царства. За Иконијског сул-
 тана Кај-Хозруа II имала је поћи једна рођака Балдуинова. Султан бо-
 лежава да ће штитити хришћанство, да ће подизати цркве; да ће сам у
 православље прећи и да ће се борити с Латинима против Грка Никој-
 ских. Очекивало се одобрење Лудвика IX, да једна принцеза француска
 ће поћи за једног владарца исламске вере. Него од свију тих плано-
 ва не би ништа и то због монголске опасности, која се сад сасвим
 примаче Иконијским Турцима. За Кај-Хозруа беше нужније, да одржава
 добре односе са суседом Ватацом, како му не би сметао у селџуској
 борби с Монголима. Мање беше потребно да се Кај-Хозру везује за
 Латине. Напротив он у Триполису, на реци Меандру, обнови с Ватацом
 мир и пријатељство 1245. Ипак то не спасе Селџуке од Монгола, Кај-

-Хозру беше разбиен у Јерменској код Ерзинијена и призна монголску власт и плаћа им данак. Истекне међутим оно примирје између њега и Цариграда. Али Цариградски Латини, чији цар отиде по други пут у прошњу, и не помишљаху започињати непријатељство а и Ватаца остави Латинско царство да и даље вегетира, јер се заплете сад у непријатељство са Млетачким и Ђеновским колонијама трговачким у Цариграду. Они хтедохе од Ватаца повратити изгубљена острва. Ово ипак беше ситан рат, коме су се Латини одликовали само нечовечикупрема заробљени Ватацањим војницима где успеха стварних не погеше. Ватаца се укаже прилика, да сасвим уништи сенку, негдашњег Солунског царства. У Солуну умире деспот Јован. Тамо завлада његов брат Димитрије, но овај је распуштеним животом сасвим од себе одолунске Грке отуђио. Ватаца употреби тај отидај околности. Ударив Солунску деспотовину, освоји сву земљу Димитријину и сам Солун 1246 год. Оцењом Тодору Ватаца ипак остави Војен са околином у Салоники а Димитрија одведе у робство у М. Азију. Овај поход Ватаца против Солуна испаде донекле као рат на два фронта т. ј. и против Бугара. Баш кад је Ватаца био на путу за Солун, у Бугарској изненада умронеј Калиман, свакаком насилном смрћу. Онда за новог Бугарског цара би проглашен полубрат Калиманов, Михајло син Јована Асена. Од друге му жене, жњери Тодора Солунског 1246, Ватаца се онда окрете против Бугарске заузевши тврђава у Македонији и у јужним крајевима Бугарске: Серез, Мелник, Штип, Витос, Скопље, Прелеп, Велброд и Стенимах падохе у руке Никејским Грцима. Бугари заможе за мир, који се и закључи: Никејско царство задржа сву земљу до горе Мелнице 1246. Ватаца је освојеном Солунско деспотовине и ових јужних бугарских земаља био већ опколио са свих страна латинско царство цариградско. Оно сад изгледаше као неко острво усред никејске земљине. Пошто се са овог похода на Солун и на Бугаре повратио кућу Ватаца се стаде спремати, да поврати, од Латина оно утврђење Цура у Тракију и да више претесни Латине.

Пређе сухим преко Ларданела и заузев Цуру и Визу (близу Цариграда) 1247. У том и Михајло II, деспот Једраски, видевши како силно раста сила никејског царства под Ватацом, покуши се на пријатељство са Ватацом. Да он се осигурао с те стране Михајло испроси за омикарова Мачију, унуку Ватацину кћер Тодора Јаскара II, Ватачина. Са западним Сом тора Ватаца и Михајло II Једраски одржаваху најзбог омикарова.

рих Фридрихом II Али га помагаху у борби против папе Гргура IX
Инокентије IV, јер папство беле увек заштитник Латина те према
ма непријатељ Никоје. Батаца по смрти прве жене, кћери Ласкареве
се сродством са Фридрихом, оженивши се незаконитом кћерју Фрид
рихом Констанцијом, која доша у Никоју и прешав у православље
зав се Аном. И Батаца и Михајло II били су живиј преписци са Фрид
рихом II, а то се видело по писмима, јер је Фридрих знао грчки, Бата
ца је послао и нешто трупа један-пут Фридриху у помоћ против пап
ства, а Михајло их пропусти кроз своју земљу 1250. Приближивао се
рај, силног Батаца, а разне неприлике му не дадоше да оствари грчки
цар. Него он је умео одржавати цариградско Латине увек у слабости
дајући чак ни папству, да се сувише са њих задаже. Батаца је не
постано наракао св. столицу предозима за унију цркава. Тим је јед
ном приликом спречио, да Инокентије IV. не прими савез са Монголима
корист Цариградских Латина. Неприлике које су Батацу задржавале
а се освоји Цариград, беху разни заплети са Веновом, слепим Тодором
Михајлом II Јелацким, који отпаде од пријатељства његова. Венова
цар Род, који Батаца поврати тежком борбом 1250. год. И деспот
Јелацки Михајло договорен од слепог Тодора, поквари пријатељство
Батацом и отпоче рат, али Батаца пре него што умре умеде да сврши
са она два противника: Михајлом и Тодором. На челу своје војске
проде до Водена, баштине Тодорове. Воден би заузет, а слепи Тодор
убеже синовцу Михаилу II Јелацком. Затим Батаца пошаље трупе и
са самога Михајла. Овај се испрва прилично држао, али га изневереше
неки величани прешав на Батацину страну и предав му више градова:
Бесстур, Дефел Преспу и т.д. Сиде Михајло нађе најбоље, да затражи
мир 1252. год. По уговору о миру Никојско царство задржа област При
лепа и Велеса па чак Кроје у Албанију. Батаца одведе у таоце Михај
лова сина Никофора, који се је пре био верио унуком Батацином, а
нико заточеника поведе и слепог Тодора, који заврши свој бурни жи
вот у једном манастиру у Никоји. Наскоро затим пошто се кући вра
тио умре силни Батаца, који толико увећа никејску царевину 1254. Ме
ђутим она сродства, која је Валдуин испросио у западној Европи
као помоћ латинском царству, брзо су се истопила његовом невестом
ујазом. Царство Латинско опет западе у беду и скротаљу. С

тога се цар Балдуин био одавно кренуо на своје друго путовање у 1243., и бавио се тамо за све оно време, док је Батац ширio своју власт по Балкану и наоколо Цариграда. На овом другом путу Балдуин се задржао више година до 1243. Папа Инокентије IV. даде му нешто средстава скупљених за креташки поход у Палестину; али у томе побукне сукоб између папства и Фридриха II. Балдуин их покуша измирити, али без успеха. Заједно с папом он је морао побећи из Италије Француску, где је присуствовао на Лионском сабору, на коме је папа прогласио 1245 проклетство на царство. Балдуин се овом приликом обрачунао и са Енглеску али без успеха. Цар се готово празних рака врати у Цариград 1248. Тек онд настаје мучни живот сиротовања и задухивања. Само што је стао ногом у Цариграду закључи један повећи зајам од цариградских латинских трговаца, а кад га није могао о року отплатити, посла Царицу Марију на запад да би ова изнудила код Лудвига IX и Бланке исплату овог дуга. Сам Балдуин узнемирује Лудвига и Бланку чак у Лудвиговом логору код Дамите. Цар иде 1251. по трећи пут на запад. И цариградска патријаршија мучи исте муке, јер је сама она ла крива, јер је изузела из своје власти све млетачке цркве. По њеном наређењу шаљу цариградским црквама помоћ латинске цркве и Грчке. Патријарх позапљује новаца и на црквена имања. Само Млетичани иде добро. Они и даље сисају бедне остатке латинског царства, а имају воље цару помоћи. Међутим у Никеји после Батаца на престо долази синовцу Тодор Ласкар II 1254-1258. Он је био епицентичан, физички слаб и преко нарави па ипак и то беше валан Никејски владалац, нарочито добар војник. Потпомагао је књижевност и сам је познат као писац. Звао се „Ласкар“ по матери својој и деди Тодору I. Одмах после ове промене, никејска царевина се заплете у рат с Бугарском које Батаца био освојио после Калимана I. Бугарски цар изврши два намета у пограничне делове Никејског царства у Тракији. Тодор II Ласкар два пута је морао полазати против њега и оба пута га је одбио. Након тога Асен III, видевши да на престолу никејском седи цар-војник, закључи са Никејом 1256 мир. По миру је свака страна задржала своје пређашње границе. Последнице овога неуспеха Асена III беху за њега кобне у самој Бугарској; он би тајно усклјен. После приличне борбе

око престола у којој су се променили два бугарска цара, на бугарски престо дође сродник Немањина, Константин Тих (1257-1277).

Тих се приближи Тодору II Ласкару, он се чак и ороди са Никејским двором, оженивши се са Ласкаревом кћерком Јерином Бугарском по матери. Унуку Јована Асена II и тако између Никеје и Бугарске завладаше добри односи. Но у том се Тодор II Ласкар - заплете у много опаснији рат са Михаилом II, деспотом Јеладоким (Епир). За тај рат био је сам Ласкар крив. Ми знамо да је још Батаца водио свога сина Тодора Ласкара за Нићифора, сина деспота Михаила II Јеладоког. Михаилова жена Теодора пође у сусрет цару Тодору Ласкару да уговоре и изврше свадбу између своје деце. Они се састану на Марици, но цар Тодор претећи Теодори заточењем, изнуди од ње уговор да Михаило II њен муж има уступити никејској царевини град Драч и још неке земље као дар за сродство са никејским двором. Уговор би послат Михаилу II на потврђење. Михаило потврди, само да му се жена спаше од заточења, али је спремно освету Тодору II Ласкару. У том се десило, да је Тодор Ласкар морао брзо вратити се у Азију. Његов великаш, доцније цар Михаило Палеолог, који је још под Батацом показивао чекњу за дијадемом, био је и сад пао у сузњу па је одбегло на Икониски двор, бојећи се да му Тодор Ласкар не учини какво зло.

Онда Ласкар остави као управника најзападнијих области својих на Балкану, историчари Ђорђа Акрополиму а сам пође у Азију. То добро дође Михаилу II, те закључи савез са српским краљем Урошем I, те у друштву се њима провали у никејске земље у Македонији и Албанији. Војска цара Ласкара под њеним неспособним командантима не даде отпора. Управник запада Ђорђе (Акрополита), који је сам био више књижевник него ратник, би опседнут у Прилепу. Ласкар онда посла у помоћ Акрополита, Михаила Палеолога с којим се дотле већ био измирио, али Михаило Палеолог не постиже неке успехе против Мих. II Јеладоког јер је имао мало трупа. У том и српски краљ Урош беше провадио чак до иза Скопља и до пред Прилеп. А деспот Мих. II Јеладоки заузео издајом заробљени и Акрополију у њему. Акрополитика би у оковима испраћен у престоницу Арту. Мих. II Јеладоком деспоту паде у руке ова никејска земаља чак до Вардара. У том умре Тодор Ласкар у Магнезији где је обично берање, 1258. год. Престо

оста маленом синчићу Теодора II Ласкара, Јовану II Ласкару послед-
нем никејском цару из династије Ласкарида (1258-1261). Намесник мла-
дое царевнџу бие Ђорђе Музалон. То је био човек ниско рода; европ-
ке великашима, које је он сам мрзео и гавао. Против њега се брзо
склони завера, на челу које бие Мих. Палеолог. Завереницима добро
деђе и то, што намесник Музалон увредио латинске најамнике. Завере-
ници придобише и те најамнике на своју страну и баш кад се Теодору
Ласкару давао парастос у цркви у Магнезији, латински најамници, под
говорени од завереника, предреше у цркву и ископаше Музалона на ко-
наде у олтару, где се он бие склонио, 1258. год. Новим намесником
поста сад шеф завереника Мих. Палеолог. Он је одмах стао радити на
тоне, да приграби престо. То је био врло вешт човек, умео се умиљати
нареду, свештенству и војсци. Прсте је прве добио титулу великог ду-
ке, он себи још заради титулу деспота. Најзад на заузимање његових
многих пријатеља, никејског патријарха Арсенија, црквени сабор и
народ прогласише Мих. Палеолога за другог цара и сузладара младог
Јована Ласкара. Међутим никејској царевини остао је у наслеђе још
из доба Теодора II. Ласкара рат са Мих. II Јеладским. Мих. Палеолог,
поставио другим царем, покуша да се наравна и измири са својим име-
њаким, деспотом Јеладским. Али то му није испало за руком. Деспот Је-
ладски бие стекао и на западу два моћна савезника осим српског
краља Уроша на Балкану. Један од тих европских савезника Михаиловић
бие син Фридриха II, Манфред краљ сицилијенски и јужне Италије. Дру-
ги савезник бие Вилем, сада кнез Ахајски, брат и наследник Готфри-
да II Вимардуена Ахајског. Деспот Мих. II Јеладски се и ороди са тим
својим европским савезницима удавши за њих своје кћери и давши им
неке своје земље у мираз, а они се зато обавезаше да га помажу про-
тив његових непријатеља. Кад Мих. Палеолог није успео да се измири,
онда он посла на Мих. II Јеладског војску под својим братом Јованом
Палеологом и под војводом Алексијем Стратигопулом.

Деспот Мих. II Јеладски пораза његових код Охрида новуче се
чак у Авлону. Јован Палеолог заузео Охрид, Костур, Девој и Верат. Дес-
пот Мих. II потражи помоћ од својих савезника са запада. Краљ Ман-
фред посла му у помоћ неколико стотина немачких витезова, а Вилем

јски, дође сам на челу својих вазала и трупа. Сем тог. деспота
II. довео је једиј јаку помоћ од Грка његовог незаконити син
из Тесалије. Савезници се сукобише са Јов. Палеологом код Кос-
та. Но деспот Мих. II Јеладски утече преко ноћи са бојитом. Он
био сванао да ће га његов син Јован измеперити, и прећи меприја
зато, што су му Ахајски Французи Вилхелму нанели неку увре-
Јован заиста и учини неверу прешавши у очи саме битке на стра-
нијејских Грка. Ахајски Французи са Вилхелом и Манфредови Немци
такође сад сами. Јован Палеолог имао је већу војску од њих, па
један Француски ритер не даде, да се бежи. - И тако дође до бит-
ке код Костура. Кнез Вилхелм Ахајски би ту сасвим разбивен 1259. и за-
биен са борцима. Јован Палеолог посла све те заробљенике своје
ату у И. Азију и он узео освајати Епири и Тесалију. -

Михаило II Јеладски побеже на Јонска острва, а међутим једно
племе Јована Палеолога заузео Арту, престоницу Михаила II Одакије
ослобођен Акрополит. И Јавина исто тако би опседнута, а сам војва.
Јован Палеолог у друштву са незаконитом сином деспота Јелада
ог провали преко Тесалије у Беотију, где опседе Тиву. Но династија
ела којој је припадао и Михаило II Јеладоки беше популарна у
иру Арта опет пређе на страну Михајла II, а Јован, син Михајлов,
ече помоћи свом оцу. Војвода Јован Палеолог диже опсаду Тиве и
ише и врати се у Азију. Међути сам Михајло Палеолог био се у
ија предао својим двома амбицијама. Прво је хтео, да изврши проме-
на никејском престолу у своју потомства корист, а да уклони
окариде, који створише Никејско царство. Друга амбиција беше да
ергне Цариград из руку оцесим ослабљеним Латина. Палеолог оклони
рекиња Јована од очију света и поставио је око њега сигурне луде
и не да га чувају. У свим свечаним приликама Палеолог се сам по-
ишћвао као једини цар, чак и када јући помало свет на будућу проме-
ли на том путу налазио је и на сметње. Никејски патријарх Арсе-
је мч их је прависо. На саирти Тодора Ласкана примио се бриге о
рекињу Јовану не само Музалон, већ и патријарх Арсеније, а од Ми-
ајла Палеолога цар је на саиртном одру уз о стране заклетве, да
иговом дому остати за навек веран. Патријарх Арсеније поднео

је Палеолога на то. Али узалуд. Палеолог кад се ввенча битком код Костура 1259, где му брат Јован зароби Вилема Ахајског, оде један-
 рак даље у унутрашњи амбицијаме. Пошто раније би проглашен царом,
 изврши сад над собом церемонију крунисања. Круниса се пре младог
 царевина, као први цар. Патријарх Арсеније баца на Палеолога престо-
 ство. И за самог патријарха Арсенија би јасно куда Палеолог смео.
 Не могући да то спречи, патријарх поведе против узурпатора неко-
 вроту пасивне опотрукије. Задавши оставку, повуче се са патријар-
 шиског престола у неки манастир, у добродошњи затвор. На то би из-
 бран други патријарх, али га нити Никеја хтеде примити, нити га
 чије као таквог хтеде признати. Ипак Михаило Палеолог није ни у
 овим тежкоћама губио припоуство духа. Не хотећи да пренагле, не у-
 отворено на угледног Арсенија. Међутим стварао је себи све при-
 личце чак и у нашем свештенству. На тај начин све ове сметње само-
 су успорице пут Михајла ка дијадеме, а некоу му га саовим пресека-
 Уједно цар Михајло је радко врао живо на остварењу оне своје
 ге амбиције т. ј. да одузме Цариград из Латинских руку, што је би-
 идеал и свих осталих тадашњих Грка. Њему понуди да му преда Цар-
 град један од великих барона Балдуинових неки Ансо од Каје-а, не-
 некад вршао намесничку дужност у Латинском Царству, а везао се
 сродства са Палеологом. На позив његов Михаило пређе у Европу
 де пред зидине Цариграда, предграђе Галате; али та понуда беше
 вара. Ансо не одржа реч, и Михајло се поврати празних руку. С цар-
 градошким Латинцима би закључено једно-годишње примирје 1260. год.
 Али Латинцима већ не беше помоћи. Балдуин није ни са овог трећег
 пута по Европи донео каква знатна цовчана или војничка сродства.
 Веда достига врхунац. Балдуин мораде и јединци Филипа законити
 млетачким трговцима за дуг ради најпречих потреба. За Филипа
 откуп Лудвик IX Француски Несту му и трупа, јер их не могаде
 ти. Кад царство дође до крајце пронао и Млечкини се за заинтересова-
 не, али то беше доцкан. Сем тога и Млечкини се беху мало пре тога
 отранио истрошати у тро-годишњем рату у сирским водама, који
 трговачким конкурентима Венецијанцима 1255-1258. Од појаве Палеоло-
 га под Галатом и Млечкинима би јасно, да Цариграду треба помоћи.

давати да они сами могу најјачио да изгубе; јер Цариград поста-
 ња од најважнијих зикових колонија на истоку, а не могући му са
 помоћи онда одпоче преговоре са Латинским господарима по Гр-
 ој, али ствар се задржа сувише дуго, јер су Латини у Грчкој зами-
 ни били унутрашним бригама Млечици онда сами одвојише нешто га-
 ја, али оне стигаше позво, јер су Грци већ били узели Цариград. Чим
 стиге једногодишње примирје, Михајло поново покуша да се дочепа
 Цариграда. Пређе војском у Европу, узео Мисирју и целу земљу, скоро
 оседа Цариграда 1261. Наскоро ето опет Михајла у Европу. Он поно-
 ва нападе на Галату, али и сад без успеха. Цар по том увиде да се
 ништа без флоте учинити не може. С тога он прво закључи у својој
 престоници Никеји један савез са Венољанима, управљен не само про-
 тив латинског царства, него и против Млечића. По уговору о савезу
 венољани су добили у Цариграду и у све царству све оне повласти-
 це, које тамо уживаху Млечићи. Зато су се Венољани обавезали да по-
 шљу Михајла флотом у освојењу Цариграда од Латина и Млечића, а
 да му иначе помажу против других непријатеља сем против папе, кне-
 зова ахајских и т.д. Цариград паде кнежеда пре доласка Венољана
 и копуне све своје обавезе. Палеолог није очајавао после неуспеха
 код Галате. После у Тракију цезара Алексија Стратигенула Стратиге-
 нула је имао најпре да уреди неке ствари у Једролу, затим да уз-
 мује које је из Азије повео, покупи још трупа из Тракије и тако да
 крчи Цариград у шаку. Стратигенулас дође преко Галипола и задржа се
 око Цариграда, да се обавести о свези Латина. Даси се саврши слу-
 чајне једна ствар која Стратигенулас добро дође: По савету педеста
 Цариградоког Марка Граденица, једног врло предузимљивог човека,
 Балдуин испрати оно мало група својих, да иду на Илетицим лађама
 против острва Дифусије које припадаше Никејском царству. Латини
 ктедоше показати Грцима како су у стању да и нападају. По тиме Цар-
 иград остаде без одбране. То сазна Стратигенула и искористи тај тре-
 нутак. Брзо повећа војску једини оделеном буманских најамника и кри-
 мон се приближи беленима. У Цариградској околини живљаше маса Грка
 савлаха; свакодневним пословима често улазху и излазху из Цариграда
 да Никејским Грцима чиняху живљачке услуге па су се и борили
 против Латина. Као житеа и непосредне околине Цариграда, знали су

оваку пукотину, кроз коју се у град ући могло. И тако нађоше се од тих севака неколико вођа, који уведу ноћу једну патролу Стратигонуполоу кроз једну водоводну цев. Та патрола доби стражаре латинске и отвори капију. Затим на уговорени знак уђе кроз капију Стратигонуполо с војском. Ујутру назвали на зарок. Оно мало Латинских витезова што не беде у Дафнусију отишло, покушавају да се одупру али без успеха, јер их разбише. У остале Латине уђе дивљи страх. Многи побегоше на трговачким лађама к мору, други се посакриваде по манастирима и пећинама. Цар Валдуи заборави на царске знаке и утече с породицом, а с њим заједно остане Цариград Градениги као и постојећи латински патријарх Цариградски Пантелеон Ђустинијан. Латини се бојаху да им се Грци не освете за оне страхоте од 1204 год. Али Стратигонуполо одржа ред. Вило је пљачке. Од Кумана поглавито и тако 25/VII 1261. припаде Цариград опет Грцима. Они латински витезови, који се против омајиничким нападом поврате Цариград из златног Роста у који беху ушли. Али им Стратигонуполо запрети, да ће им западети и крв на мору, где им фамилије још беху. Ради престрављења неке зграде беху запаљене, а чуда се писка жене и деце. Онда се Латини нахну свега, појуре а обали, узму своје породице, а после и они са својим царем и патријархом побегоше. Цариград оста Грцима, макојеро и Микхаило Палеолог пренесе своју престоницу Царског 1261-1262. Никеојске царевице, поврате Цариград из латинских руку, обновила се помоћу у византијску империју. Грчки се свет веона обрдовао, али је било и таквих који забринуте гледаху у одлучност Татара бехе први секретар царски Сенахерим. За вега се зода да је рекао, да за будућност нека се нико довероме не нада, што Грци наступију у Цариград помоћу. Не само рђав пророк. Најбоље би било за Грке, да су државним центром којим и областима остали у М. Азији, да су производили животи као мала - азијска држава, а само са периферије државе. Да се у Европи налазе: Једна империја као што је сада била Бизантија са таквим средиштем као Цариград, бехе сад и остане така терет за грчка плећа. Народ грчки сопствених империја, био је до екстрем у борбама толиких векова у Европи и Азији, а нарочито од Бугара после 1204. Сем тога и западни латинско-германски народи, а и источни народи били су у ово време већ веона сатрени и духовно и политички и економски били су у велике државне Мајине, западни оборили те царст-

934 Они у велико окусине од богатства византијске империје. А и по
де обновљена Византије, западњаци још осташе у многим крајевима не
дашње комнијске Византије. Тако Мелитли и Веновљан. још увек држа-
у острва. Французи не беху још у Мелитонезу, а ни грчки свет не бе-
сав уједињен у једну византијску државу. У Епиру постајаше још
самска деспотовина под Михајлом II, која допираше до у Тесалију
Смислава Византија не беше онолика, колика то беше под Комнијима
од тим ода око Византије постајаху свуда јаке државе, које ће рас-
на Балкану ће расти Српска сила, у Малој Азији јавиће се Османли
и на западу папство водри и облачи, организујући разне савезе,
и се опет обнови латинско царство. Византија седећи на Воофору мо-
а да тражи многе снаге, да се брани од запада. Расте међутим велика
пашност е кетска:—Турци од којих ће Византији и доћи погубија. Со-
ахорим на тај начин беше далемовид човек, кад се елако песимисти-
ки изразисе о повратку Цариграда. Стратигопулос елако заузеше Цари-
града беше с једне стране архунац мџи Никејске царевине, али да ту
ад Никејска царевина под новим називом Византија стоји неко вре-
еда тај тачки, а скоро почиње пропадати. Михајло VIII Палеолог
1181—1282. Цар Михајло одмах по освојеном Цариграду имао је да сав-
ајје велике опасности, како за династију тако и за државу. Негова
иша енергија, спојена дипломатским и војничким даром помагашу не-
у и царству, да како год исплива из тих невоља. —Зле се текандело,
ад су стали водити е државни брод Михајлови слаби наследници. Уну-
ра Михајло је имао прво расчистити са династичким питањем. Син То-
ора II Ласкара, мали царевич Јован беше стална опасност за динас-
ију Палеолога. Ту је једини начин био насиље. Цар Михајло се пола-
оспремио на тај корак. Постепено осами Јована од родбине, удавши
у сестре у иностранство. С познатим патријархом Арсенијем се изми-
и буде доведен као патријарх у Цариград. Цар пошто пренесе престо-
ицу, круниса се ту још једном за цара; али није био крунисан цар-
ић Јован, већ је он чампо у Магнезији. Налазив се под надзором
и јоданијих ауди Михајлових, Михајло се реши на насиље. Газећи за
смету пред целим светом, које некад даде Тодору Лавкару II, Михај-
ло нареди, те се царевич Јован 1261 ослепи. Злочиначко дело није
иа много већи отпор. Патријарх Арсеније одговори на тии, што баци

Анатеми на Михајла. Михајло је залуж чинио све да Арсеније ублажи. Привидно кајући се, отиђе чак једном доле, да патријарх Арсенију понуди мач у знак оставке на царски престо. Али Арсеније не хтеде примити ни то царско понижење, да се измири. Напротив пружи руку да узме мач озбиљно схвати ствар, али Михајло трже руку, метнув мач у корице. Виде да му нема намјере са патријархом. Види су различите природе. Цар је ту радио као толики владаноци у Византији, који су ради престога пролили крв. Арсеније хтеде да и у политици царује приватан морал. Цар и патријарх остадоше као непријатељи некаквих година, а то значило расцепе између цркве и државе. У том сукобу победи држава. Цар је успео да један сабор 186. збаци патријарха Арсенија. Михајлов заснун изазва и код народа покрет против њега, нарочито у М. Азији, где су Ласкериде били популарни као оснивачи никејске царевине, и где ту популарност нису могли засенути велики успеси Михајлови. Велика буна догоди се у Витинији (око Никеје). Противници Михајлови мађу једног слепог дечка показујући га као малог царевина. Народ устане на оружје. С грдном муком Михајло једва успије устанак: ту не толико силом колико дипломатском вештином. На њу оповзне политике, види се дај овог великог оснивача последње династије. Новом цару беше прва брига да уреди односе са новим савезницима Веновљанима. Панеолог пре него да узме Цариград, направив у Нимфеју савез са републиком Веновљом, хотећи да добије помоћ у флоти. Веновљани до душе стигоме доцкан, јер Стратигопуло изненада заузео Цариград. И мада нису Веновљани имали прилике да изврши уговор, Михајло настојао да се подпуно изврши. Византији и сад требашу Веновљани перади непријатељства с Млечићима, јер су и Млечићи изгубили пуно, кад се латинско царство оруило и калашили се у ратном стању с Византијом. Михајло даде Веновљанима велике повластице, готово онакве какве су под Комнинима и Ангелинима имали Млечићи. Море беше затворено за сваку трговину сем Грчку и Веновљанску. Веновљани постадоше прва трговачка сила у Византији. Венова се с почетка лепо одуше царству за те дарове. Византијски Грци у Венови добише исте слободе, као и Веновљани у Цариграду. Тако исто и Веновљанска ескадра борила се заједно са Византијском флотом против

тачке флоте код острва Спеце 1262. Но разлике у раси и већи учине ипак своје. Венова поче мовати своје пријатељство државе према којој стаде шуровати са Манфридом, - краљем Сицилијанским (незаконитим сином Фридриха II) непријатељем Михајловим. Веновлашки намесник у Цариграду хтеде издати једном приликом Цариград. Латинима. Онда Михајло, коме се иначе не свиђаше нагомилавање западака у престолу, примети Веновлане у Трачку Ираклију, али се ипак односи брзо променише. Обе државе бежу упућене једна на другу. По уговору склопљеном, цар врати право становања у Цариграду, али не у срцу града. Михајло даде им као главни стан Галату 1268, на другој страни златног рова. Од тада до 1453. главни центар Веновлашке колоније и трговине у Цариградској налази се у Галати. Галата је од тада Веновлашка варош. Млечићи се налази у ратном стању са Млечићима, али цар уведе их у преговоре, да се с њима равнају. Између Грчко-Веновске флоте и Млечићки војводе се пре тог наравнега огорчена бораба у којој најчешће Млечићи остајали победници без одесудног успеха. - Цар се стаде спремати, да им зада тежак удар, те да им отме важну трговачку станицу у Галати. Онда Млечићи отпечеше преговоре са царем за мир. Обострани попустили саставише нацрт уговора у Цариграду 1265. год. али до потписивања не дође, јер су Млечићи захтевали, да цар поништи Нимфејски уговор и да протера Веновлане из царевине. Борба се настави, а Млечићи напредоваше; да им је штета много већа од неуговорног става са обновила са Византијом. Поведоше нове преговоре, одусташе од захтева у погледу Веновлана; дође до петогодишњег мира 1268 год. Млечићи стеклоше трговачка права и колоније трговачке. Михајло им призна право на острва и друга острва као и на пристаништа у Пелопонезу. Уговор је био пута обнављен пошто прођу пет година. Свај уговор са Млечићима био је директно продужење старе борбе око Цариграда, но цар Михајло је имао са Млечићима и других сукоба, чак и за време уговореног мира. Ти су се сукоби тицали великог острва Родоса, коју Михајло је главном отме Млечићима. Тоне цар имаде захватити борби који се је до јануара међу витезом Лихиријом и елбејоским тријерхом. Краљ венецијански Монфератски, без обзира на кретајко-млетачки уговор о подли

Византије отео је био Елбеју за себе, ма да је она имала прикљони
Млечкима Бонифације је дао Елбеју у баштину трима ломбардским
мишима (тријархима), пошто је ујро освајач Елбеје Јаков од Авесна
тројице тријарха, двојице брзо настале, а остаде да сам влада у
Елбеји. Равано де ла Сагери, који је играо важну улогу у оној
буни Ломбардијских витезова против другог латинског цара Царигра
ског Хенриха. Тај Равано, имао је Хенрих притеснио побуне ломбар
ске витезове, протрлатио је млетачку заштиту и њихову власт. На та
начин добише Млечки Елбеју без крви, која им је по уговору о по
ли припадала. Ту Млечки стекше велике користи. Наскоро дође ту
млетачки намесник као господар тих колонија. Но после смрти Равана
у Елбеји настале унутрашње смутње и борбе око власти. Млетачки упр
авник користи се тиме и постаде још већи господар ситуације на Ел
ји. Гласот наследника Раванових још више ослаби, јер Млечки подели
Елбеју на неких шест делова. Тако је то све било до Михајлова Па
лога, док се сад не појави витез Ликарије, борећи се и он против
тријарха. Михајло се користио том борбом. Један од тријарха је
то уредио Ликарије у главном граду Негровонту. Ликарије онда од
у оноје родне место Карлот на Елбеји и заснова тамо замку једно
тајдучко гнездо, да се са се осветио тријархима за ону уреду. Он ст
у везу са царем Михајлом, оде у Цариград доби од цара одредова
војске за покрете Елбеје, а Михајло је са уговорима које склопи
Млечкима 1265 и 1268 год. задржао себи право на освајање Елбеје,
дајући им само трговачке повластито. Сад Ликарије заузео на Визан
тијски рачун неколико градова-Елбејских.

Тријарх нађе се у Вилему Вилардуену кнезу Алајском на Пелопон
зу, који се и сам тукао с царем Михајлом око кнежевине алајске. Ви
лардуен поврати пријарства неке тачке и ту се у елбејско пита
умења и Карло Анжујски, који ће постати главни непријатељ. Визан
је, од ко је добио краљевину Силицију.
Но (исследовани) Ликарио разби војску Карла Анжујског Михај
даде Елбеју баштину Ликарију и околи га Грцима. Ликарије се је
даде и даде врати на рачун тријарха, то је заузео нека острва на
Елбеје. Сад се унесише и Млечки, којима није мило у рачун, да јед
човек завлада на Елбеји, стога они при помоћној обнови уговора са
царем Ми

годином 1277. задржао себи право, да бране Евбеју* од Лихарије и Лихарије је овај више напредовао уз помоћ Грчке флоте и једног оделова ка ионски најамника, који су се сад први пут појавили у грчкој исто-
ија а који ће доцније играти страшну улогу. Лихарија нападне на
мањи град Евбејски: Негропонт или Халкиду, престоницу илетачког
најамника; при томе нападу Лихарије зароби и самог тријорца Писер-
а и Јована господара атинског који се десио. Потом Лихарије од-
иод заробљенике самом цару. Михајло га награди титулом великог ко-
еслава; освета-Лихаријева на Тријерта беше потпуна. Јован се одкупи
27. год. новцем од 30-000 дуката, Лихарије се вратио Евбеју, и пос-
ао чак, велики адмирал* византијски на место Филантропина. Лихари-
ево име ускоро се губи. Муку је имао Михајло са Михајлом II дес-
отом Јеладским. После пораза код Костура 1259. год. Деспот Михајло
обио је од свога зета сицил. краља Манфреда нову помоћ, а онај си-
егов Нићифор разбије са том војском и зароби цезара Алексеја Стр-
игопула, освојиоца Цариграда. Стратигопуло је ускоро био пуштен и
ишао у Цариград, а деспот је напао на Палеологове земље. Стратиг-
ло, који поново буде послат на деспота Михајла буде год. 1262.,
отучен и заробљен. Михајло га пошаље на чување зету Манфреду, краљу
Сицилији а Манфред размени онда Стратигопула за своју сестру,
не; Фридриха II који се по други пут оженио Јован Ватана и која
е сад живела на виз. двору. Деспот Михајло је после ове друге по-
е над Стратиг. још већма узнемирио цара. Зета умири брат цара Ли-
ајла Јован онај који је добио битку код Костура, Али Јован морао
и у М. Азију против Селџука, те деспот Михајло отпоче непријатељ-
тво. Морео је се дићи сам Палеолог да сузбије деспота. Том прили-
ом 1264 или 1265 деспот изгуби Јамину. На то дође до мира и Јави-
а оста византијска. Мир би запечаћен сродством. Син деспота Мих-
ићифор, који је био испослан у Цариград као талац; заробио тамо
цареву рођаку: Деспот Михајло није више нарушавао мир и умре 1271
год. а на смрти он подели државу на своја два сина Нићифора и на-
законитог Јована. Нићифор доби Емир без градова Манфредових и без
ијамне (визант); од острва у Јадранском мору добио је Лезбиду (Род-
је припадао Анжујима и на Кефалонији је и даље владала порода

ца Ореники. Онај други син Јован постао је војвода од Нове Патре Тесалији, која се (Тесалија) тада називала велика Влашка, Јован је владао над својим грчким и влашким поданицима до Олимпа на северу и Парнаса и Коринтског залива на југу. Цар ће с Јованом још имати много посла. Ни Бугари не беху наклоњени Палеолозима. Жена бугарска Константина Тиха, која је била кћи Тодора II Ласкара, дражила свога мужа против Михајла Палеолога, зато што је Палеолог ослободио свог брата-царевина Јована Никејског. Константин Тих беше прешао Балкан, проваливши у византијску Тракију и Македонију. Ту он низ градова раширивши границе до близу Једрена. Наскоро Бугар. цар податакне на нов поход против Византије иконијски султан Кај-Кауз II. Овај султан био је побеђен и отеран из своје државе од Монтана је утекао цару Михајлу али Михајло му није хтео помоћи, него је притворио у граду Ену (на ушћу Марице). Тако Константин Тих провади у византијске земље, да би заштитио овог исламског владуца. Цар Михајло се сам крете против Бугара и поврати Филипополису и Стенимах, Месмроју, Анхијан (1265).

Но Кај-кауз II удеси савез између Константина и монголског хана Ногаја у Јужној Русији, те Бугари ударише понове на Византију, сад у заједници са Ногајевим Татарима. Тракија би опет поробљена. Михајло опет дође сам да одбије непријатеља но војска се разбеже и он се морем спасе у Цариград. Татари поново проваде до града Ена, узеше Ен и ослободише Кај-кауза, али Михајло најзад успе да разбије бугар.-татарски савез, склониши Ногаја својом вазалном кћерком. Бугари остави сад сами не беху, бар за неко време опасни непријатељи Византије 1266. Наскоро по заузећу Цариграда Михајло се заплео у дуготрајан рат са ахајском кнежевном, а на то се надовезује и дуге борбе Византије противу Карла Анжујског, који постаје главни виз. непријатељ на западу. Ми знамо од 1259. год. сабитку код Костура, у којој је кнез ахајски Визем Вилардуен био убит и заробљен од Византије и послат цару Михајлу у Јампонију у Халкију. Између цара Михајла и Визема дође ту до уговора по коме је Визем уступио Византији три пелопонезке тврђаве и заклео се цару да чиме неће никад заратити против њега, у накнаду за то, он је имао бити пуштен из затвора кући. Доиста виз. војвода од тог времена

она три града пелопонеска а неке Француске племишке дођоше на Михаила двор као тасци. На то онда Вилем и остали ахајски племићи бише 1262 год. пуштени из ропства из. Али папа Урбан IV поништи овај уговор као некуђен а ослободи Вилема од заклетве положене цару Михајлу. Сад Вилем Вилардуен (смишља) како ће да поврати он три тврђаве пелопонешке: Монемиразију, Мажну и чувену Минстру (код парте). И цар Михајло смишља како ће да сасвим истера Латине из Пелопонеза. Управник оних трију виз. тврђава на Пелопонезу постаче против Француза, пелопонешке Словене а сем тега и грчке племе Цаконце. Уједно у Пелопонез стиже сам брат Михаилон Константин са појачаним однеким турских најамника.

Адмирал Филантропим пак са царском флотом нападе на пелопонеску обалу и на оближње острва. Нему је помагала и Веновска флота пошто се на тој довезао онај Константин са оним Турцима. Кнез Вилем позва у помоћ своје везале дотле пак Константин заузе још нека места у Пелопонезу, а доби од цара појачање под Михаилом Кантакузеном неким доцнијег Јована Кантакузена. Грци нападеше на престоницу кнежевине ахајске Андревиду, но они бише два пута разбивени од мање војске Франц. антезова 1263- и 1264 год. другој битци погибе сам Михаилон Кантакузен а мало затим ослаби и она војска под Константином јер турска оделова пређоше на Француску страну.

Грци буду и по трећи пут разбивени и две војводе грчке допадеше ропства, оам би Константин збо прошао да није отишао у Цариград, а кнез Вилардуен онда поврати сва изгубљена места у Пелопонезу. Умири Словене и Цеконце а пусти Турке да се врате кући. Цар Михаило покуша сам миром. Затражио је од Вилардуена његову кћер Изабу да свога сина Андроника, с тим да Андроник наследи ахајску кнежевину, али Вилем и његови барони одбише то. Михаило тада опет настави рат. Посла против Пелопонеза два велика војна похода 1270 и 1275 год. но није много успела јер се онда на сцени појави Карло Анжујски. Ствари се на овима фронтовима заоштрише за Византију а ахајска кнежевина доби заштиту Карла Анжујског, тог великог непријатеља Византије, који је као некад Нормани смишљао разорене Византије од стране западне Европе.

Карло Анжујски је брат Француског краља Лудвика IX. За своју

каријеру имао је захвалити оној снази папства и немачке лозе Хоенштауфовске. Папство се било закрило са Фридрихом II Хоенштауфенским, желећи да истисне Хоенштауфене из Италије а мржња се папска прелила на краља сицилијанског Манфреда. Ништа није помогло Манфреду, што је он прихватио побеглог Латинског цара Балдуина II, штићеника римске курије. На позив папе Урбана IV, и затим Климентије IV Карло Анжујски удари на Манфреда. У битци код Беневента Манфред погине, а Карло 1266. год. поста краљ сицилијски и напуљски. Карлу се даје прилика да рашири своје освајачке планове и на византијске земље.

Збачени латински цар Балдуин II, утекавши из Цариграда, бежећи преко Егеје и преко Грчке на запад. Као што је оно пре протекло код западних дворова милостију, да би се могао издржати у Цариграду, тако је сад он молио западне дворове за помоћ да поврати изгубљено царство. Пошто је залуд куцао на разна врата, он се најзад обрати на папу Клименту IV и на Карла Анжујског и на свог вазала Вилема Вилардуена ахајског. Ту је већ Балдуин нашао најбоље заклонаште. Папство је увек кумовало сваком плану против православне Византије. Анжујска опасност. Карло Анжујски није презао од озлобити авантура, да задовољи себе а Вилем Ахајски се налазио већ и иначе у рату са Михаилом Палеологом, који хтеде да им отме Пелопонез. И тако: Балдуин Карло Анжујски и изасланик Вилем Вилардуена ахајског закључише у присуству папе Климента у граду Витрбу 1267. год. савез против Византије. Тај савез био је наперен и против Србије, јер се српска краљевина отуђила од свог савеза са Латинима после пада Цариграда и грчке руке. На томе антербоском уговору, Карло и Вилем се обавезаше да у току од 6-7 год. крену с војском од 2000 витезова, који ће повратити Балдуина у Цариград и обновити латинско царство. Балдуин се пак обавезао да од освојених земаља узме за се само две трећине са Цариградом, трећу трећину уступио је он Карлу Анжујском а сем тога дао је Карлу и вечно суверенитет над Ахајском краљевином Вилардуеном. У уговору је поменуто, да Карло може узети свој део земаља у Епиру, у Албанији, или у Србији (где хоће). Савез између Балдуина и Карла би потврђен сродством Балдуин испроси Карлу кћер Беатричу за свога сина Филипа. На тај начин Карло Анжујски поста заштитник не само Балдуинов него и заштитник Вилема ахајског.

који је сад Карлу био Васал место Балдуину, и коме је Карло имао да чува Ахају од цара Михајила. Кнез Вишем и Дардуен отпоче први испуњати своје Васалске дужности према своме новоме суверенику Карлу. На Карлов позив Вишем пође с војском у Италију те поможе Карлу против последњег Хohenштауфена, унука Еридриха II, Конрадина, који беше прешао Аспе, да као наследник погинулог Манфреда тражи са себе Сицилију и јужну Италију. Конрадин би побеђен у битци код Траковца, заробљен и погубљен у Напуљу 1268 године. Потом се Вишем врати у Ахају и уладе своју кћер Изабелу за Карловог другог сина Филипа. Пошто Вишем није имао мушке деце, кнежевина Ахајска требала је после његове смрти да припадне Анжујском дому.

Карло одмах приону свом снагом да оствари Витербски уговор да се целог живота трудио да повеже све непријатеље Византијске у један савез око себе и да у опште све конце веке који су се ма где испредали против Византијске империје. Као први корак за остварење Витербског уговора, Карлу су биле нужне какве биле базе на Балканској обали Јадранског Мора. С тога он најпре пружи руку на земље које је Манфред имао као зет Михаила II Јелатског; те беше острво Крф, Драч, Авлена, Верат, (Вели Град-Београд). Но за живота Деспота Михајила II није била лако отети те тачке јер и сам Михајило је покушао да поврати те области, које је некад дао у мизан Манфреду. Ипак Карлу напале за руком 1267 год. да се дочепа Крфа. Крф је остао преко ово година под анжујском влашћу.

Кад је 1271 године. Умро Деспот Михаило II. Карло успе да се утврди у Албанији, користећи се слабашћу Михајиловог првог сина Нићифора. Карло посла у Албанију и Епир агенте да агитују за њега, одишом по границе католичких албанаца признају Карла као „Краља Албаније“. Један Карлов војвода заузео Драч и Верат 1272. год. Ствар се за час поремети смрћу забаченог Латинског цара Балдуина 1273 год. Али Карло обнови Витербски уговор са Балдуинов. Сином и својим зетом Филипом 1274 год. Карлу добро дође што је на његов двор добегао из М. Азије одошени царевич Јован Дескар. Карло га прими царски мислећи да га њега употреби противу Михаила Палеолога. Уједно Карло је остао војнички подпомага-ти Вишема Ахајског и Квејске тријархе у њиховом рату са Палеологом. У том тога он је заузео да коло свих савезника још јавно рашари у вла-

чећи ту и Србију, Вугарску Тесалску и Епирску деспотовину.

Но и цар Михајло је развио добру активност, тако док Карло шаље војну помоћ у последња два визан. похода против Ахаје и док војнички помоћи чак и тријархе на Евбеји, докле цар Михајло мобилише против Вилардуена, пелопонезке Словене и грчке Паконце, а на Евбеји Дикарија витеза против Тријарха и Млечића. У Србији Карло бео ме успео да отргне од Византије краља Уроша I нарочито помоћу Урошеве жене краљице Јелене, Францускиње и сународнице Карлове, која је можда падала и неки род Карлу. Но и Михајло постиже те се макар за први мах поквари тај Анжујско - Српски споразум. Једна принцеза из двора Палеолога би испрошена за Урошеву млађег сина Милутина, додуше до свадбе не дође, јер је у³ био поражен и заробљен 1268 године од Мађара у Мачви па је по повратку из ропства морао окренути своју политику, по жељи западних држава, и Милутин се онда ожени кћерју тесалског деспота Јована, који је такође прешао на Карлову страну. С Карлом је стајао и Драгутин. Срби шта више примише византијског бегунца Ласкара Котеаницу, непријатеља Палеоловог, те је тај бегунац узнемиривао виз. Македонију. Слична борба водила се између цара Михајла и Карла, ко ће од њих задобити бугарски двор. За неко време нагледаше да је Палеолог добио. Вугарски цар Константин Тих по смрти своје прве жене Никејске принцезе узе једну рођаку цара Михајла. Но у Вугарској се ускоро промени династија те Карлов утицај превлада и тамо. Константин Тиха који је неспособан за владу, сломивши ногу, равао и погуби себаке, Иванко кога Византинци зову Даханао. Тај Иванко 1277 г. је дицао сељачки устанак, он сам заседа на престо, а он беше византијски непријатељ. Но Михајло Палеолог окрете опет отвари у Вугарској у своју корист: Јован Асен III, пошто се ожени кћерју Палеологовом, доби од цара помоћи и отме престо Ивајлу. Но Ивајло се поново врати на власт потукавши визан. трупе, које су по други пут дошле да помогну Асену, III. Јован Асен III утече на Цариград. двор а одатле ка татарском кану Ногају, јер цар Михајло не хте више да чује за овог неспособног аста. Међутим у Вугарској и Ивајлу дође крај, а престола се дочепа великаш Ђорђе Тертер 1280. године Куманин пореклом и оскује династију Тертеровића. Михаило је још раније покушао, да во-

не за себе Тертера, али када се Тертер дочапа престола, он не хтео водити пријатељску политику са Византијом, већ се придружи Карловој савезу. Што се тиче Јована Тесалског, он је не само дипломатски него и војнички стајао уз Карла као један од највернијих Карлових савезника. Узнемиравао је визант. границе, хотећи да се и сам рашири на рачун византије. Цар Михајло је са Иконијским Турцима у М. Азији имао посла. Ућутка Јована неко време, давши му титулу севестократора и узевши једну Јованову кћер за једног свог сестрића, но баш тај сестрић царев, наставши се нешто уверећен од цара побеже ка тасту и одлучи Јована против Византије на нова непријатељства. Онда цар Михајло посла свога брата Јована Палеолога који опоседе Јована Тесалског у новој Патри, а уједно царска флота под адмиралом Филантропином доплови у Евбејске воде, јер једна Млетачка ескадраса флотицом Евбејских тријерха беше пошла у помоћ Јовану Тесалском. И ту је се умешао Карло Анжујски. Цар Михајло је хтео спречити ову непријатељску флоту у њеним дејствима не Јован Тесалски искраде се нећу из своје пристонице Нове Патре је био опседнут. Он побеже ка Јовану де ла Роше господару Атинском. Бих двојица закључише у тихи уговор. По том уговору Јован Атински имао је помоћи Јовану Тесалском против цара Михаила а Јован Тесалски имао је по том да уда своју кћер за брата Јованова Виџема, коме би и неке земље имале да припадну уз мирас. Јован Тесалски изненада разби царскога брата Јована Палеолога код Нове Патре, ма да је Палеолог и по три пута већу војску имао. И тако Јован тесалски уђе у нову Патру у триумфу и изврши свој део уговора т. ј. удаде своју кћер Јелену за Виџема де ла Роше и да му уз мирас неке градове у Тесалији. Али докле они савезници Јов. Тесалског прођоше ало на мору. Адмирал Филантропин помоћу разбикваог царског брата Јована, који стиге на ово друго бојиште и помоћу Теодора, потуче код Димитрија (код Вола) у Тесалији ону уједињену флоту Млетчана и Евбејских тријарха. Готово све непријатељске лађе биде заробљене и један од Евбеј. тријарха чак погибе а маса ломбар. и млет. племства паде у византијско ропство 1275 год. и беху испраћени у Цариград. Византијска победа на мору би потпуна.

Дипломат. и војна борба у Албанији. Михаил Палеолог није

тако равнодушно примио скицање Албанског краљевства Карловог. Ова је требала да се тиче Епирског деспота Нићифора (полубрата Јована Тесалског), јер земље које је Карло Анжујски на Балкану начинио Албанском краљевина под својим суверенством, припадаху Епирској деспотији и њих је Михаило II деспот Епирски био дао у мирас Маџфреду краљу Сицилијском. Али деспот Нићифор беше млак човек и супротност овом брату Јовану Тесалском: он се није много трудио да истера Карла из Албаније, ма да је одржавао пријатељске односе са Мих. Палеологом. Стога сам цар Михаило настаде да избаци Карла са Балкана. Стече помоћ агената пристолице у Албанији а једна војска византијска провази Јавина у Албанију, отв. Карлу Верат 1274. Но Карлова снага беше што иза њега стајало папство. Сам Виртенберски уговор био је закључен у папском присуству и папским благословима. Стога цар Михаило улазио велики труд да одвоји од Карла римску курију, при томе је он отуђио преговоре о унији цркава. Но Михаило Палеолог чутио је у наред, његова опозиција противу тога настати код Грка, а чутио је и то, да ће овом виз. опозицијом шировати православне цркве: Бугарска, Српска, па да ће и саме те државе покушати да извуку неки капитал из црквених напори, који због уније буду настали у Византији. Цар Михаило се реши да гласи за унижене самосталности Бугарске и Српске цркве.

Из праћине виз. царског архива биле извучене старе повеље Василија II. Бугароубице, повеље, по којима су епархије Српске и Бугарске подпадале под окридску архиепископију, 1272. год. Цар Михаило потврди те Василијеве повеље. Да би још више дигао значај Окрида у црквеној поравану, Михаило потврди окридској архиепископији целе старинске пољопривредне станице, које је стекла заменивши некадашњу Јустинијену Прику 1273. Почео је преговарати о унији са папом Гргуром X. Пала Гргур X био је политички различитим путем од његових предходника, који су у борбу противу Хокенштауфера били довели Карла Анжујског из Јужну Италију у Сицилију. Гргуру је лебдела пред очима стара папска идеја о оштом крсташком рату целог хришћанства и источног и западног ради ослобођења Палестине. Стога Гргур хоће да потпуни испражњени западни империјски престо, јер му је император требао као вођа свих западних крсташких рат. Папа хтео да тих разлога црквено јединство с Византијом, како

Византија учествовала том планираном крсташком рату и како му не сметала. Према томе Виртенберски уговор, Карла Анжујског о унијте-Византије беше за овога папу спореднија ствар. И тако је Михаило ишао на најповољније земљиште код папства, те су његови преговори ипак успели. Михаилови посланици, међу којима је био и Борђе Акро-нито, дођоше на Лионски сабор, на коме је унија имала да се утврди. Ромаси а на коме је ишао да се припреми 1274. нови крсташки рат и у пристадоше на подпуно подчињене православља католици му. Ен-мико првенство римског престола међу свима хришћанским црквама признато и католичко учење филиокве (filioque и од сина). Веће-врати и католички пресни добови за причешће. Никада дотле Грчка ни није тако капитулирала пред западом али цар Михаило жртвује ову независност Грка и Латина, успео је да папство тадашње нај-а сила западна задржа за неко време руку Чарлу Анжујском и Јат-а, да не нападне на политичку независност византијских Грка. Дол-отпљивајући овај спољашњи рат, цар Михаило је изазвао рат уну-а, то су му прорицали црквени људи. Поред свих царских објашње-а интереси царство захтевају жртву црквене слободе пред пап-ом, маса Грчких свештеника и народа била је противна помирењу-Риом, и тако Михајлове црквена политика наиђе на отпор. Сам на-Јан Јосиф који је са цара Михаила био скинуо оно проклетство, оно од патријарха Арсенија због ослепљеног цара Јована Јео-а, није хтео пристати на решење Лионског сабора и Јосиф 1275. го-збачи. На двору нади међу најближом својом родбином Михаило због опакве политике стекао себи масу непријатеља. Цела је цар-а била разтресана отпорном борбом између привољнице уније и-православља, и чудо је како се народни гнев издио на Михаила. Али-је имао само државни интерес пред очима и имао је непоколеб-е својим путем. Новог збаченог патријарха Јосифа, био је доведен-на Зек. То је био чист човек учен. Он је разучео цара Михаила, и-био је морални терет уније на своје плоче и био је цару искрен-сатич. Од разних великодостојника и првобитних поглавица који су-непријатељства према Михаилу подривали унију, цар се опраштао-три казнима чак ослепљеним и поругљеним Михаило није хтео да

се код папства појави ма и сенка сумње у искреност и у чаротни уније од грчке стране. Но многе присталице православља се склопише код Нифора Ефеског и у Тесалији код Јована Тесалског и у Трапезунту под Комнике.

Нарочито се Јован Тесалоки користио православним покретом. Он је сазвао сабор који је проклео цара латиничке 1279. год. Јован је радио код Трапезунтског цара Ђорђа Комнина, да Ђорђе дигне руку против Цариграда, и та отме престо од цара Михајла.

Но ова ова бура, коју је Мих. подигао против себе својом јом, само је прикремено отклонило најезду западњака на виз. Палео-беку задовољене заклетвама царевим и патријарховим на решење њега саборског сабора. Они су хтели да се унија призна и код грчких архиепископа и да се по виз. црквама служи служба по римском обичају. Цар је хтео није то могао извршити: онда је папство почело да утиче на Лионском сабору добило само формалну унију. С тога су се следници Гргура у стали кладити. Најзад кад дође за папу пријатељ Карла Анжујског Мартин IV, Карло доби одрежене руке према Византији. Онда његов намесник у Албанији на челу војске опседе Верату. Но цар Михаило се не даде збунити и одмах посла помоћ Верату под командом Кутрулисом, трећим сином умрог Мих. II Јегадског, а и са колико других војвода. Грчки команданти намамише Карлове војводе на заседу преко реке Војуше и заробише их, а француску војску сакривше, да су се бедни остаци спасли у Канику, 1281 год. И тако Карло при нападају на Виз. прсида. Но он припремаше још један војни; Еу-уопе да увуче у своју Коалацију, ону исту силу, која је помагала се 1204 год. створи Лат. Царство у Цариграду. Под окриљем папе Климе IV закључише Карло Анжу, његов зет Филип од Куртенеја, и каталунца Јована Дондоло у талијанском граду Орвиету 1281 год. Француски уговор. По том уговору Карло је имао да опреми 3000 кованог злата. Његови вазали из Грчке (ахај кнежеви) имали су да даду више лабави. Млечници су имали да пошаљу флоту од 40 галија, али од тог предлога не би ништа. Неке Карлове лабаве биле потучене од Виз. флоте, а неке ко Млет. лабаве, које продреше у Јегајско море, разби гусарски гоним. Кикиладског острва Анафе. Његови Дондоло адмирал цара Мих. мост-

ирије. У том дође 1282 год. Сицилијанско вече; оно сруши Анжујску власт на Сицилији. Карлу Анжујском оста само напуљска краљевина. На Сицилији завлада Петар III краљ арагонски, зет Сицилијског краља Манфреда Хохенштауфена. Уједно напство и Анжујци с једне и Арагонски двор с друге стране заплетоше се у рат око Сицилије. Заједничко ратовање приближише Византију и Шпанију. Цар Михаило посредством Павлована закључи савез са Петром арагонским. На основу тог савеза Петар је имао добијати од Виз. 56.000 дуката годишње за време ратовања са Анжујцима. Тако се Византија је имала захвалити зето енергији Михајловој и Сицилијанској револуцији противу напства и против Француз. Анжујске власти.

М. Азија док је цар Мих. био овако заузет у Европи, бранили се од Анжујаца и њихових васала, од Срба Бугара па од Тесалије и Египтских Грка, докле је у М. Азији расла Турска опасност. Додуше та је опасност од подухвг времена била заспала за Византију. Узрок је томе што су Монголи или Тагари под Чингисханом и његовим наследницима били преплавили турске државе у М. Азији, на које се распала некадашња турска држава о династије Селџукима. Најзад је од Монгола покорио и сам Иконијски сultanат у М. Азији, у коме су још владали потомци дома Селџукова 1248. Селџучки султани постали су монголски васали. Пад Азијских Турака под Монголе био је испрва врло користан за Никејску царевину па и за Византију али у будућност ће из тога касније нићи судбоносни догађаји по Византију. Што се тиче припремене користи, она је била двојака; Селџучки султанат ослаби у борби са Монголима; он сад није могао узнемиравати Грке као пре XIII века. С друге стране Никејски цареви и Михаило Палеолог доста су се добро слагали са Монголима господарима Турских држава. Монголи не само Мухамеданци бар не у почетку. Свети рат против Хришћанства није стајао у њиховом програму. Они су мрзели Мухамеданце нарочито на помухамеданске Турке, ту су се монголски осећаји лепо подударали са грчким. Стога је дипломатија цара Мих. Палеолога и Никејских царева не само лако успеха да отклони монголки удар од Никеје и од Цариграда, него је чак савезнички сарађивала са Монголима против Турака. Тако је то ишао до пред крај владе Михаила, но сада ствари иду

друкчије.

Баш у времена Монголске најезде иконијоки султанат се још више напунио Турцима. Турци из окрханих држава нису имали худ да се же испред Монгола, него на запада. Стога их је маса нагрнула у Иконијски султанат Мало-Азијски. Баш ту су се надали да нађу склоности код својих сународника Селџукида. То је тако било до погорења Иконијског султана под Монгола а и после тога. Тиме се турски елемент само веома појачао.

Кад је пак ослабљивањем моћи монголских канова монголки мач престао да бива за иконијске Селџуке, онда турска опасност ту постоја за Виз. Сад је она била тим већа, што је и турски елемент у Мало-Азији био многобројнији. И тако у последње год. цара Мих. имамо најдире Иконијских Селџука на Виз. Мало-азијску границу. Икон Селџуци заузеле велики малосазијски град у долини Мезендр Трапез, заробивши оно становништво, а мало затим паде и град Ниса. 1280 год. цар Михаил пошто се једва ослободио анжујана и папства, пређе у Мало-Азију да помогне тамошњим житељима и да 1282 год. утврди границу. По он би и снова позван у Европу новим непријатељствима, које је против Виз. почео краљ Јован Тесалски у заједници са кр. Милутиним. Нарочито је краљ Милутин силно напао на Виз. узевши том приликом Скопље, Овче Поље и т. д. Раздражени цар Михаил потражи да доби помоћ од Татарског кана Ногата у Јужној Русији. На челу Виз. трупе и једно 40 000 Татара цар се сам крете преко против севастократора Јована Тесал. да најпре с њим саврши. По већ је настала зима а цар болестан повладе је и умре на путу од болести, пошто је спасао Византију од толиких напасти 1282 год.

БЕГОС СИН АНДРОНИК II 1282-1288 Палеолог.

Михаила наследи син му Андроник. Мих. га је већ био пре 10 год. крунисао за другог цара и савладара. Беше оунте супротност овог сав. Помоћан, нема енергије Мих. према елементима унутра, а у спољ. политици нови цар не предвиђа опасности, већ им онда наиђе у сусрет, кад се опасности приближе. Он је био и нератоборне природе. Немајући интереса да војне отвара он је запустео и флоту, коју је мудро био почео да подиже. Бегов став: (Баш тиме је краљ Андроник донео највећу штету Византији.) За одбрану на Мору он се уздао у савез са

се са Млечићима.

Но Венове и Млечићи и сад су мислили, како ће што боље експлоатисати царство трговачки. За одбрану царства они се нису много трудили. Последице запуштања Виз. флоте беше та, што се почиње називати гусарење по мору. Тиме се пак штетила и финансијска држава, јер је трговина била јак извор прихода империје. Све та оскудица у новцу наморала је цара да ограничи расходе и за коцкени војску. Но тиме је царевина ослабљена и на суку, те спољн. и унутр. Виз. нарочито Срби у Европи, Турци у М. Азији све су више узгајали маха. Почиње опадање царства и спољн. и унутр. Напољу и унутр. Андроник је из основа изменио црквену политику свог оца; укинуо унију с Римом; збацио је патријарха Јована Бека и измирио се са православљем 1282 год. после Сицилијске вечери. Византији није била тако неопходна Никанова унионистичка политика, која је изазвала такве унутрашње потресе у империји. Но са укидањем уније нису остали ни сукоби у Грчкој цркви. Православне странке а нарочито присталица Никејског патријарха Арсенија, који се још од обласа царевина Јована Ласкара било оценило у шизматичку странку приликом, градили да се сви цариградски патријарси изабрани после Арсенија, огласе за неканонске. Против тога закона беше црквена већина. Цар Андроник се колебао несмејући отати ни на једну ни на другу страну. Пркве тоне у раздор, патријарси се смањују нешто до 10 време Андроника. За сад се смањиле опасности са запада. Али су остале опасности на Балкану од Срба, у М. Азији од Турака где се развијају праве клице Османлијске империје.

Однос са западом. Цар Андроник је гледао да уреди односе са Млечићима. Млечићи су били ушли у Оријејски савез Карла Анжујског 1281. Но наскоро после смрти Мик. Палеолога умреже и два потписника Оријејског уговора. Син Валуинов Филип I од Куртеније 1283. и Карл I Анжујски 1285. Цар Андроник се постара да трећег потписника уговора Млечића задобије за се. То постиже на 10 г. трговачким уговором с Млечићима 1295. На тај начин Оријејског савеза нестало, а је Андроник скупо платио ово помирење с Млечићима. Млетачкој поморској насеобини у Цариграду дате су опет повластице. Млечићи су призната Карон и Молон острова Крит. Млетачком насеобини у

Евбеји допуштено је да помаже Евбејске патријархе у рату против Византа и да то не значи повреду уговора о миру. Користећи се та Евбејски Ломбарђани су помоћу Млетачком повратили све византијске градове на Евбеји, освојене од цара Мих. и од Ливарија. Најзад Андроник је у уговору признао Млечићима право заштите и над неколиким Млет. господарима на острвима. Као на пр. над породицом Самујеловићима Наксоској.

Андроник је оваквим уговором са Млечићем напустио ослободилачки национални програм свога оца према грчким крајевима, који су још стајали под латинским јармом

Па бар да је Андроник осигурао мир с Млечићима, када га је тако скупо постигао? И таје се мир поремети, јер Виз. као савезник Веноваца уплете се у рат са Млечићима, који је избио између Млеча и Веноваца (1294-9). Борба између двеју трговачких република водила се у Виз. водама, и царство нема снаге да то спречи. Млетачка флота уђе још у сам Златни Рог, нападне на Веновску колонију у Цариградском предграђу Галати при чему страдаше Грчки трговци у Галати сем Веноваца.

Светећи се за то Веновска насеобина у Цариграду приреди чешан покољ цариградских млечића у коме погибе и сам млетачки консул Андроник цариградски 1296. год.

Андроник најзад буде натеран на мир 1302. плачком око Цариграда. Анжујска се опасност под Андроником смањила, премда није сасвим настада. За смањивање Византија је имала захватити оном годишњем рату око Сицилије у који су се заплели папство и Анжујска с једне стране и арагонски краљевски двор с друге стране. Карло Анжуј. наскоро после Сицилије, вичери отишао је у отаџбину Француска у краљевину Напуљској која му је остала после губитка Сицилије. Он је оставио заменика свога сина Карла II.

Но још док му се отац бавио у фран. Карло II. би потучен и робљен од Арагонског Адмирала Јорђе 1284. год. у поморској битци. Карло I. долетевши на фран. умро је при узалудном ослобођавању свог сина Карла II. је пуштен из ропства из Малтје тек кроз неколико година 1288. г. па је тада морао дати реч да ће се опет наград вратити ако не успе да измири арагонски двор са папством.

Но папа Никола IV. једва дочека ослобођење Карлово. Он је хтео да и њега употреби за истеривање Арагонаца из Сицилије, као што су раније папе употребили Карлова оца да истерају Хофенштауфене из Сицилије и јужне Италије. Тако папа Никола IV. ослободи Карла II од обавезе да се врати на трона у Шпанију. Карло II би крунисан за краља Сицилијанског. Но Карло II није хтео заборавити ни за оне очеве намере против Византије. Борба за Виз. је настављена за превласт у Тесалији, Епиру и Албанији. Карло II. успе да привеже за себе и деспота Епирског Никифора. То је постигнуто што се Карлов син Филип Тарентски оженио кћерку Никифоровом Тамаром. Да би начинио Филипа што бољом партијом, Карло пренесе на њега сва права која су Анхујци стекли од 1267. Витерским уговором. Филип Тарентински доби суверенство над Анхујском кнежевинам и над Тесалијом, и над краљевином Албанијом. Уступљена су му и права Анхујског дома на анж. делове латинског царства, ако би се оно обновило по Витевр. уговору. Карло II дао је своме сину и острво Крф са градом Вутринтом у Епиру. Никифор пак одреди је своме зету уз мираз велики годишњи додатак из Епирске деспотовине, а дао му је и Епирски град Нампакт (Лепанто). Поред овога.

Говорено је још да ако би Никифоров син Тома умро, да Филип Тарентски наследи деспотовину Епирску, а ако би Тома остао у животу онда да буде васал Филипов и да Филипу још неки град. Но Карло II и Филип Тарентски имали су од овог уговора и штете у садашњости тиме што је Филипу Тарентском било уступљено суверенство право и над Тесалијом.

Карло II и Филип Тесалски одбине тиме од себе тесалску грађу династије Ангела т. ј. Јована Тесалског који се тукао са царем Мих. а који је сад био у непријатељству и са Андроником. Јован Тесалски промени политику. Он посла своја два сина Константина и Ангела не само против Никифора Епирског него и против Анхујских посада у Епиру и освоји од Филипа Тарентенског Нампакт и остале градове, које је Филип добио у мираз од Никифора. Тиме се одмах користио и цар Андроник. Виз. трупе, које су од пре оперисале у Албанији, грунуле на Филипове посаде и заузеле Авлону и Драч. Но мало затим умре Јован Тесал. 1296. год. а његови се синови врате из Тесалије. Констан-

тин наследи онда престо и измири се са Никифором и са Филипом Тарентским, па врати Филипу Навпакт (Делант). У том умире 1296. г. Никифор Епирски. У Епиру завлада онај његов син малолетни Тома под туторством његове мајке Ане Кантакузинике а под заштитом Филипа Тарентског. Но заштитнику Филипу не иђаху ствари добро на западном бојишту. Рат папства и Анжуанаца у Сицилији против Шпанаца плантело је. Папство под Бонифацијем VIII. Веше на врхунцу моћи, пре него што ће пасти у борби са француском краљевином. Бонифације је помоћу политике, женидбе и удадбе, успео да измири Карла II Анжујског са арагонским краљем Јаковом II чији је брат Фридрих владао на Сицилији. Тиме је папа одвојио Јакова II од његова брата Фридриха Арагонског који је управљао на Сицилији Бонифације, у поход који је припремио против Фридриха, увуче чак и његова брата краља Јована II и папство је тако дигло брата на брата. Но Фридрих Арагонски којекако се спасе из поморске битке код рта Орланда 1299. год. а затим Сицилијанци под Фридрихом Арагонским потукоше и заробилише Карлова сина Филипа Тарентског на самом Сицилијанском копну код Фадконара 1299 год.

Константин Тесалски тиме се користи и провади поново у Епир али се Ана Епирска наскоро опрости опасности са ове стране. Заштитник Епира Филип Тарентски би пуштен из ропства по миру у Калтабелоти 1302 год. До тог мира је дошло пошто је пропао и други поход папе Бонифација против Сицилије у савезу са Анжујцима а сад јон и са сином франц. краља Филипа, Карлом од Валоа. Папа је задовољан у савез Карла од Валоа тиме, што је узео за њега унику збаченог латинског цара Балдуина, Катарину од Куртенеја. На тај начин Карло од Валоа стекао је титулу лат. Цара Цариградоког. Али и тај други поход папе Бонифација против Сиц. сврши се зло као и први и папство изађе из Сицилијанског рата са тешком раном. Филип Тарентски кад је пуштен на слободу, одмах је спречио освојење Епира од Константина Тесалског.

Но ускоро 1303 и Константин Тесалски умире, а на Тесалски престо дође Константинов малолетни син Јован II. Сад је Ана Епирска окуражила навалима на Тесалску војводињу и тако осамбја један град али Константин Тесалски, пре него што ће умрети, оставио је своме малолетном сину моћног татора; то беше братучед малолетног Јована II.

милутин тад рашири српске границе чак до под струмичу, Прохек
прилип, Охрид и Кроју у Албанији 1285. год.

По сече знатно увећање српске на Балкану. Скопље је постало
милутиновом престоницом. Гатко отаџе трајало је годинама, но Андроник
II није могао повратити изгубљене крајеве. Уморна византија, која је
и од Турака у Азији страдала, утврди мир 1299. год. и сродотвом.
Милутин се по четврти пут ожени Андр. кћерју Симонидом а после у Виз.
своју трећу жену, кћер Ворџа Тертера Бугарског. Она се тамо преуде
Мик. Кутрулика, трећег сина Нићифора Епирског (умрог). Онда остави
Милутину своје освојене земље као мираз уз Симониду. Цариградски па-
тријарх био је противан овој женидби, али брак благослови охридски
архиепископ. За све то Срби су издали Византији свога бегунца Визан-
тијског Ласкара Котеланицу. Односи између Срб. и Виз. покривите се
коју годину опет у вези са једним новим планом за васпитање лат. цара.
Тај план је никао на западу. тамо се склопио савез за освојене Цариград
да Карло од Валоа, син фран. краља Филипа III, а брат садашњег новог
Филипа IV лепог, оженио се Катарином, кћерју сина Валуинова, Филипа
Туртенеје и Вејатриче, кћерју Карганжуј. На основу тог *уговора*
Валуиновом унуком Карло од Валоа узме титулу лат. цара Цариградског
коју је носио и Филип I од Куртнеја, син Валуинов. Карло од Валоа
оштеде радити да своју титулу оствари. Бегов изасланик закључи са
Милутином савез за обнављање Лат. Цар. 1308. С друге стране Карло је тражио
и другог савезника.

Онај исти бегов изасланик преговарао је и са великом каталонском
четом, која у ово време оперисаше против Византије. Сличне преговоре
Карло је повео и са краљем Милутином. Милутин, као савезник Карлов
нови други рат Милутинов (1308-1309) непријатељство против Виз., но
свад је био одбијен. У том и Карло од Валоа мораде одотати од свих
нова противу Виз., јер није успео задобити каталонску чету а и Клеши
беку заузети сукобом са папством.

Милутин се онда 1309. год. измири са Андроником. Милутин
отрачу Андронику II у првом његовом сукобу са унуком Андроником III.
поможе и Византији против турских савезника каталонске чете. Андроник
и обасипа Српски манастир Хиландар великим доброчинствима. Милутин

следник Стеван Дечански у пријатељству је са Андроником II;
такође жена била унука брата Андроникова.

У колико је Србија напредовала у толико је Бугарска
падала. Дође под власт монголског кана Ногаја и његова сина Ча-
гу. Цар Андроник није могао издржати на крају ни са овако ослабле-
ном бугарском због Срба у Кироу и Тураку у Азији. Бугарска је
платила неке византијске данке. После Сицилијанске вечери Бугар-
ски цар Борђе Тертер измири се наскоро са Ником следником Андр-
ом 1284 год. Но Ногај покори Бугарску. Тертер мораде признати та-
тарску власт, прими себи Ногајева сина Чагу, па даде му чак и
своју кћер за жену 1285 г. Но Тертер мораде наскоро побегнути од
отца у Византију, и Ногај и Чага доведоше на Бугарски престо вели-
ки син Чага 1298 г. Али Ногаја и Чагу потуку велики монголови
код Оделе 1299 г. Ногај ту погине. Чага се уплаше и до-
беже у Бугарску, али њега уби Тертеров син Светослав, па отера и о-
стале Татаре из Бугарске и прогласи се за Бугарског цара на место
Смица, која је Чага био збацио.

Светослав влада у Бугарској од 1299-1321 год. Андроник
није било по вољи. Андроник је слагао против Светослава свога
неправног сина Јована Асена III, кога је још Михаило Па-
теослог био понео на престо, а затим је Андроник послао и брата
Симеона Гадослава.

Но Светослав овршио с тим претендентима, византијским ети-
кетима. Утврди се на престолу и сам нападе на Византију, освоји
Тамбул, Савоноу, Анхију и т.д. Рат се отежа. Андроник посла узаду
неколико похода на Бугарску. Цар је мислио чак и каталонском че-
сти да се послужи против Бугарске. У чему није успео.

Тек пред крај владе Светослављеве 1318 год. дође до ми-
ра. Светослав се ожени са момком Андрониковим. Али Светослав-
ов син, наследник Борђе II Тертер користи се борбом која је на-
стала између оба Андроника и због тога се намећу Византије и
Бугарске понова обнови непријатељство. Борђе II Тертер поврати
не само што је Бугарска била изгубила, него узе 1322. и Филиполис.

кад су се оба Андроника изжирила, онда Андроник III и њи казни бугарску. Ускоро Ђорђе III Тертер умре и с њиме се укинула династија тертерова. Византијски градови отети Византијом и Бугарске, сад се сами вратеше под Византијску власт.

У Бугарској наставило унутрашњи поредак, најзад се ти
цари Михаило, син Нитмана Викинског, оснивајући последњу бугар-
ску династију Нитмановића Михаило се приближи Византији и гра-
да Византинцима уговор. Он се разведе са својом првом женом, ки-
ју Милутиновом и узе Светослављеву удову, унуку Андроника Ц

Односи са Турцима и оснивање Османлиске империје.

Под Андроником II Византинцима иде све горе и у М.Азији. Тамо се турска отпорност поострава и полако се оснива османлијска турска империја, под Османовом династијом, једна од најважнијих државних творевина, које су турски народи створили у току вијека. Кроз непуних 300 год. Османлије ће за увек уништити Византiju и замијениће пропаћу турску лозу Селџукову и Сададинову у водоток ислама. У Османлијама на челу Азијско-Афрички муслимански свет понова ће се бацити у свети рат противу европског хришћанског света, а европски хришћански свет ће организовати праве крсташке експедиције против ове нове мухамеданске напаст. Иславетско-историјска посаворница ^{од} кресне се чак у нови век од овог поновног рата. Двеју најмоћнијих међународних духовних заједница: хришћанске и мухамеданске. Припрема се под Андроником II, не само пропаћ Византије, него и једна најотражнија светских бура. Оно највише нових турских снага код мало-азијских Турака, припремано јом мухамеданском Падешоком, наставило се је и за владе Андроника II, је. Андроник II ову пацну обратио на запад, а исток је занемарио. Турска држава у М.Азији онај иконијски султанат остао од бивше државе око 1500 год. Огранак селџукове лозе, који је тамо владао, је од овог рођака Малек-Шахова, Сулејмана, најзад је потпуно истребљен, нешто у борби чланова династије између себе или са разним емирима, а нешто и од монголских суверена. У осталом Селџуковима су сили изгубили скоро сваку власт у овој држави, од накр. у

и Монголи претворили у своје вазале око 1243 год. (код Врзани-
јана). Но уједно са нестанком Селџука султан у иконијском султана-
ту, попустио је и монголски притисак над тим султанатом, јер и
Монголи беху заузети размирицама између појединих каната и дина-
стија, на које се било поцепало царство Чингисканово. Тек ће Тамер-
лан кроз 100 год. обновити монголску силу, и постати страх И.
Азијским Турцима, и тако у Иконијском султанату осташе на површини
само они феудални емири-турци, без владаоца над собом, а не слуша-
јући много своје улажене и ослабљене монголске суверене. Ти еми-
ри махом не беху од турских староседеоца, који су у XI веку, за-
једно са Селџуковцима отади од Византије и Азију, па се после
ту припитомили под утицајем Персијске, Аранске и византиске културе. Ти
емيري беху сиромашни досељеници из дивљег Туркестана, који су у
Азију дошли после монголске поплаве и бежали од ње, а као заос-
тављеници разних скитачких племена Туркестанских. Иконијски султани
приликом су још тада шифовали тих избеглица турских и дали им у ба-
вину поједине области султаната, а затим су их употребљавали у
борби против Византије и монгола. Као најглавнији од тих досеље-
ника емира су били 10, а по њима се и данас зову поједини крајеви
Пале Азије, којима су они управљали, нпр. Бераман, Андин и т.д. Један
од ових досељених емирских породица беше и Османова. У почетку
она беше незнатнија, временом она успе да постане прва. Уништи-
ће суседне емире па и Византију и подићиће велику Османлијску
империју. Још дед Османов Сулејман побегао је испред Монгола са
својим племеном из Туркестана у Азију у иконијски султанат.
Један од синова Сулејманових, отац Османов-вртоград, добио је од
селџуког султана у Иконији, Алаедина I Великог, последњег, који
је завршио своју владу као слободан од Монгола, једну малу обла-
ст на граници према Византији између Ангоре и Доријела око 1227 го-
ду је и Осман наследио свога оца 1286., наставио је оче-
ву каријеру васалског властелина Иконијских селџуковина и ту на-
се на њихов и свој рачун с Виз., а кад је Иконијских селџуковина
нестало, и он се је нашао без икаквог господара над собом, т.ј. као
мали самостални кнез. Због тога што је Осман био први од свога

рода, koji se javlja kao samostalan vladalac, dok je njegov otac umro kao vazal ikonijskih seljukovih, smatrali su Turci osmana, njegovih pretke, kao osnove nove države i dinastije turske. Osim ostalih emira ikonijskog sultanata koji su se граничили sa Vizantijskom na slaboga Andronika još žive na teritoriji nekadašnje nikejske carevine, nego li pod Mihailom Paleologom, ti su emiri bili i ostali pravi pljačkari i pustolaz, i, iako na neke srednjovekovne gospodare koja u zapadnoj Evropi. Provalivši preko reke Sangarija i meandara, čine pustošave velikih sela i polja, i gradovi su opседани u zaminu.

Emiri su iznashali читаву нову вештину за освојене византије. Emiri su подизали турске тврђаве са сталном посадом. Град је је једнако био узнемираван, а вребао се тренутак за препад, или се да се становништво града од глади преда, из освојених крајева је јено је маса људи у ropство. Арчкомо овету поред границе оноког је живот; није се могло орати у пољу, ни путовати ради трговине, и код куће мирно седети од емира. Андроник II и поред западне опет предугео је нешто и против Турака на истоку, али све је то било дефанзивно. Међутим овде је био потребан један јак напор царства, и врши са тур. опасношћу, док се она још не организује.

Андроникове две војводе, Алексиде Стратигопуло и Јован Тархана, са успехом су одбијали Турке. Но Стратигопуло се због народне неповерења диже на буну и једва је био ухваћен. Тархана, опет не поверљивости би опозван и бачен у затвор. Одлазак Јована Тархана био је зао тренутак за Византијце у М. Азији. Друге војводе, које су замениле, или су неспособни. Турци се опоравили и пустише М. Азију воли. Нарочито Осман, који се у својим плjaчкарским експедицијама појавио чак пред Прусе и никеју.

Андроник онда испосла у М. Азију овога сина михаила на војне војске. Но и он би поражен, на побеке чак у Миту, те се разбегао од муке због пораза, 1305. Мало пре тога, био је потучен и царски војвода Музалон у битци код Вафеја. Сад Турци поплаве сву М. Азију, и иду чак до обале и чине чуда од разбојништва. Становништво на и поседа градова бежали су у веће тврђаве у унутрашњости или у Европу. Оста читава грчка земља из М. Азије. Неједини емири, који су имали лу, саградиле гусарске флоте. Почеше нападати и на острва Андроник

раши да најми противу Турака, и да доведе у М.Азију т.зв. каталонску чету. Каталонци испрва обуслише Турке. Но од њих је питало и само ста-
вљеништво грчко, које су они требали да ослободе од Турака.

Најзад превртљивошћу виз. политике, а нарочито убиством ка-
талонског војводе Родера де Флора, од стране Андроникова сина Михаила
Каталонци од савезника посташе бич Византији, гори од Турака. Они пре-
тоше из Азије у Европу и објавише рат Византији. Опустошише Тракију
сатрше многе царске војске и ицепаше материјално империју. Тако се
и Византијска М.Азија не спасе од Турака, а византијске - европске
провинције уласно пострадаше од Каталонаца.

Каталонска чета игра знатну улогу у средње-вековној исто-
рији Грчке. Каталонци су све испретурали, и у оној тесалоној војводи-
ни династије Анђела од Ново Петре, а одмах уништили су и латинско
господарство атинско 1311 где су се сами наместили и владали ту пре-
ко 70 год. Каталонско - гуарско најамничка чета под својим војводом
Родером де Флором служила је најпре сицилијског краља Фридриха I.
Арагонског у рату против Анжујаца. После мира од 1302 каталонци не
требаху више Фридриху. Тако се Родер са својом четом нађе без служ-
бе, али он ни његови људи нису се смели вратити у Шпанију јер су били
на страни Фридриха сицилијанског а против његова брата шпанског кра-
ља Јакова II Арагонског. Онда се Родер покупи код цара Андроника, да
се за византијски рачун туче против Турака у М.Азији 1302. Уговорено
је да Родер добије титулу виз. великог дуче (адмирала) и руку паричи-
не сестричине Марије, а његови људи 2 пута већу плату од уобичајене,
и то за 4 месеци унапред, од које се суме имало нешто исплатити још
уз пут у италијанском граду Монемијасији, на то Родер преко анжујског
Крфа који опљачка и преко виз. Монемијасије где је био добро дочекан
дође у Ариград са неких 36 лађа и 6.500 људи, од тога броја 4000
беху т.зв. Амуглавари т.ј. чаркаши настрашница онога доба.

Већина људи сачињаваху Каталонци из Шпаније, по којима се
цела ова пуштањска дружина тако и звала. Али је било и Италијана,
сицилијанаца и т.д.

Цар Андроник одржа Родеру доби и ону титулу и Марију

за жену и његови људи четворомесечну плату унапред. Убрзо се видело да је цар погрешно, што је довео Каталонце у Византију. Каталонци брзо окорели и огрубели солдати у двадесетогодишњем рату противу Анжујана. Новада се одмах са Ђеновљанима у Галати поради тора што се они подмевашу њиховој ношњи, а каталонци побију неких 3000 Ђеновљана. На молбу Андроникову једва је Родер учинио крај покоју и спречио да каталонци не униште Галату.

Цар се покуши да пребаци те опасне најамнике у М. Азију против Турака 1303. Каталонци тамо починише чуда од јунанства. Они разбиха једног турског емира код Анзика на мраморном Мору. Грдна маса Турака си ту посечена са женама и децом. Али махоазиском грчком становништву не би ништа лакше, јер турске грозоте заменише каталонске. Каталонци као и турци стадоше пљачкати и убијати грчке сељацима. Родер оде у помоћ Филаделфији (у Азији) коју беше опсео емир Кермански са великом војском. У битци Филаделфије Каталонци униште и те турке. Сам емир утече у Аморију 1303 где тамо умре, смртно рањен.

Али избављени Филаделфије постаде у вој гори непријатељи од Турака. Каталонци за неки дан опљачкаше становништво до толе дубоко различно прође и низ градова и градића, из којих су каталонци најпре отерали Турке, па су продужили чинити безаконје у њима.

По том каталонска дружина сиђе у Ефес, да би се одатле кренула против емира Сарух кана. Каталонци се појачаше доласком још једног њиховог војводе Веренгара де Рокафорте и они потукоше 1303 овог Сарух-кана, затим отребиха још и друге градове од Турака, али настављаху и своја пљачкања у њима.

Андроник радостан због каталонских победа, али тузан радњом њихових недела, реши се да их поврати из М. Азије. Он повла Родера у чету у Европу, да би га употребио против Светослава Бугарског. Каталонци доиста (пљачкајући и уз пут) пређоше у Европу и галинов 1304. го. Андроников син Михаил који је из Једрена руководио операцијама противу Бугарске, нехте ни да чује за сарадњу са Родером. Јер је завидео каталонцима за њихове победе над турцима. Андроник онда склопи Родеру спор на нови рат противу Турака. Цар му даде титулу „Цезар“ а ону ратну титулу Родеру „великог дукса“. Доск каталонски војвода који

дотле био доплано у каталонски логор: Беренгер д'Антенца.

И тако Гоцер поче превести своје трупе поново у Италију. У том се деси нешто, што га увек поквари пријатељство између Италије и Каталонаца. Гоцер оде са својом пратњом у Јодрене, и није ништа са нерасположене Михаилово; оде к њему, да га поздрави. Но по повратку, Михаиловом Гоцер мучки је убијен. „Агакап“ Григорије, командант каталонског најамничког одељења у рату са Бугарима, би побивена и пратња. Глас о убиству Гоцерову, од стране царава сина изаше из каталонског логору у Галипољу огорчење Каталонци због тога огласе византијски рат царству. Они се учворе у Галипољу. Своју освету они одлуче поколем галипољског становништва, на место убијеног Гоцера они изабраше команданта Беренгера д'Антенцу. Залуд цар Андроник покуша да ублажи преко посланика. Они бише побивени, на то у Цариграду би изабраше италијанска колонија, што каталонце још више раздражи. Међутим кихки цар послао знатну војску, која опседе каталонце у Галипољу. Али кихки се зато, Дентенца остави једна своје одељење као посаду града, а сам с лађама отаде плачкати обалу трачку. Град Хераклија на Тракијском ороу би узет и његово становништво метнуто под нож 1305 год.

Андроников син Јован, кога цар позва против Дентенца, би изабран. Највећа опасност за Цариград. Ипак Дентенца не нападе на Цариград, и са турским лађама пође натраг у Галипоље, но он би успут заробљен од византијских савезника Веноваца и повраћен у Веноу, али Катарина ни то не баци у очајање. На место Дентенца они изабраше Беренгера д'Антенцу. Затим излетеше из Галипоља и сатрше царску војску. Она их је опсађивала. Онда сам Андроников син Михаило, на челу нове војске пође против њих. Византоци узели олукбу и једно турско одељење командантом Халилом, али Каталонци не чекајући да их Византијци нападу, пођоше им у сусрет. И код трачког града (Апро)Апроса дође до битке. Царска војска би разбијена и сам се Михаило једва спасао. Пораз је био последица издајства оног турског одељења под командом Михаила, који је прешао каталонску страну. Ова два велика византијска војска изменише савским положај Каталонаца у Византији. Сва Тракија стала је сад њима отворена. Каталонци са својим савезницима Турцима у

не и опљачкаше приморски град родосто. Они пустошаху и робљаху те
са места, сатираху дома и усеве, убијајући људе, одводећи жене и
у робство и продајући их мухамеданцима у Азији. Каталонске банде
крену се и на море, гусарећи по Једрејском, Црноморном на и по Примор
Мору. Све ту пропаст царство је немоћно гледало, узалуд се трудило
да преко посланства ублажи ове непобедне јунаке. У том Каталонци
више раширише свој савез са Турцима. Они добише још једну турску
моћ. К виша дође Турцин Мелик, пореклом од Селџуке, који се пократи
и назвао Исак, и он доведе 3000 Турака. Сем тога у каталонски се
гор вратио и Дентенца, кога Ђеновљани пустише на захтев шпанског
за Јакова Арагонског. За бесакоња која Каталонци стадоше чинити
Тракији, превазидоше сваку меру. Веренгер де Рокафорте усудио се
опседне и Цариград. Страх обузе двор и становништво, јер у цара
беше довољно војске. Али већином војсководе нестонта дукс, Ката
они беху одбивени од цариградских зидова и Виз. повратиле родосто.
Но ако Катал. не могаде истерати из Тракије ни царака војска ни
новљани, они беху принуђени да напусте Тракију због својих власт
ишта. Тракија, претворена од њих у пуштину није више могла, да
ошбедена, ни пљеном ни храмом, а у логор катал. удари и зараза,
катал. одлучише да се одле из Тракије. Ви решено да се иде у Маке
нију и да се заузме Кавала (Христово), и да се од ње начини
даље продирање у Македонију. Међутим се Каталонци се заинтересова
арагонски двор са Сицилије и Карло од Валва, титуларни цар Нарат
ли по овојој жени катарини од Куртенеја. Они су хтели овакми да
де паведу стари Анжујски план о обновљивању латинског царства.
И једна и друга страна настала је да за то употреби Каталонце.

Први се Каталонцима сарати арагонски цар са Сицилије, 12
иша је св каталонска чета служила у рату против Анжујаца, а и
на анжуеиништу признавала је његоло сувереност, борећи се ту под
арагонском заставом. У каталон. логору у Галипољ дође ородин
врата Фридриха, син краља Јакова од мајорке (острава) икфат - Фердин
де Анжос прини катал. у Фридрихову службу, и да у име Фридрихово
предведе војовну команду над њима. Дентенца пристаде, али не дор

форте. То изазива свађу између обе војводе и њихових одељења. Тако наследник Катал. кретоше сухим ~~КА~~ Христову 1307. Но немога се прошири. Дође до сукоба, у коме би убијен Дентенца. Сад Дерока форте беше својоман код Каталонаца. Инфант-Фердинанд је имао још мање изгледа да успе још мање у својој мисији. Он остави Каталонску чету и пође натраг у Сицилију, а Каталонци под војводом Дерока форте пошто су узалуд опсађивали Христову, сиђоше на Халкидичко полуострво Касандру у утврдили се у тврђави Касандри (Потидеји) као оно пре у Галати. Сад стаде Катал. врбовати Карло од Валоа. Онај његов повереник, који је у име свога господара, већ био закључио савез са Млечанима 1306. стиже катал. логор да и њих задобије за савезнике. Мисија изасланства ишла је у почетку добро. Успе да се опрости Беренгара де Рокафорте, који је најпре био за, а после против. Утицајем Карлова изасланства, Каталон. избацише свог вођу и предадоше им га у руке. Дерока форте би испослан Анжујцима у Неапуљ, где он као стари непријатељ анжујског дома би уморен глађу. Сад сам Карлов изасланк поста врховном војсковођом. Катал. дружина беше му на расположењу, али Каталонцима у Касандри није ишло тако добро. Њима је био ту противник ^{из} војс. Хендрија, командант Солуна. Они опседнуше Солун, али их Хендрија одби. Исто тако не успеше ни при нападу на Верију. Они не могаше опљачкати ни Св. Гору, јер су се калуђери бранили из манастирских зидина, а нарочито се истакао Хиландар под игуманом (архиепископом доцинијим) Данилом. У том се и царски двор окуражио. Један огроман зид који је код Христовога био подигнут према Ролонским кланцима и путевима, што су водили из Македоније у Цариград, и који се зид спуштао чак до мора, пресекао је Каталонцима повратак из Касандре у Тракију, а то беше заједно и брана против опсајачких планова Карла од Валоа. Уједно царство је спремило нов поход против Каталонаца, оно је хтедо да их умори затворене у Касандри борбом или глађу. Тако Каталонци одлуче, да се и по трећи пут сале. Под вођством оног изасланика Карла од Валоа, они се неопажено од војводе Хендрија искрадоше из Касандре поред Солуна и кроз кланац Темпу оручише се у Тесалију 1309. Но ту њих остави онај Карлов изасланник. Он најзад и сам увиде, да се са овом гомилом авантуриста-плачкаша не може ништа

учинити за планове Карлове. И тако се изасланик Карлов врати у Француску. А Катар не хтедохе више бирати једног војводу као команданта него поверише вођство штабу од 4 своја официра. Катар дружина удари и у Тесалију у пљачку. Овај Јован II војвода тесалијски, који је од окура био зет цара Андроника, по једној незаконитој кћери Андрониковој, беше немоћан да се одупре Катар. Он и негови поданици обратив се за помоћ цару Андронику. Цар онда посла Хандриана у Тесалију, који разби Каталонце у две битке наневши им губитке. Катар се онда измирише са Јованом тесалијским, и он их посла у Бестију 1310. Посланице овога беше, да је Тесалија дошла под туторством Андроника. Но тиме су се крмжи интереси господарства атинског. Отац Јована II тесалског, Константин, био је поставио Јована за татора господара атинског. Гвидо де ла Рон. Гвидо истина беше умро, али предао Тесалије под Византијај није годис ни наследнику Гвидову, Балтеру од Бријана. Балтер се погоди с Катар, те они опет нападоса на Тесалију и за рачун војводине Атинске отеде тамо низ градова и земље су опустошили. Цар Андроник и Јован тесалијски пожури, да се помире с Балтером од Бријана. Примив Балтерове услове т. ј. Земље отете од Каталонаца осташе господарству атинском. Сад се Балтер хтео од Катар отрести, али су они тражили, да им се изди нека заостала плата, и да им се уступи неки од освојених тесалијских градова, где би они као кметовници Балтерови остали. Балтер то одби, те са цветом витезова војске француске и грчке пође на Катар, да их силом истера. Катар, су га у Бестију очекивали, утаборише се између реке Кафиса и Конајског језера. Пред својим табором криком изрију земањите, претворе га у капије, и у блато а пустили су да одозго порасте и трава која све то сакриваше. Балтер и тежа му коњица не слутећи зло, појури на Каталонце. Тако пропадајући у блатините све дубље, Каталонци их све стрелана побивше 1311. Затим освоје господарство атинско до залива Коринтског и ту владаше 76. год. Она турска одељења (Мелик погани у Србији) Захелеле да се поврате кући, пошто су све доведе Каталонци пратили. Уз пут ти Турци заузеше Галипол, али их ту дочекаше и сатреше Византијци уз помоћ Веноваца и Срба. На тај начин Византија се једва опрости Каталонаца и тог одељења турског, која је помагала Каталонцима.

Док се царство тако забављало око Каталонаца, дотле је Мала Азија била све више изложена Турцима. Осман и остали емири не само да су повратили места одузета од Каталонаца, него заузеше и многе друге важније тачке. Најтежи губитак беше под Ефоза у руке једног турског емира. 1306. год. Турску опасност почеше већ сада осећати и западне трговачке државе хришћанства, које су трговале с истоком, и острвске колоније латинске, које су се налазиле близу малоазијске обале као војводина Наксоска. Емири наиме јужне и западне М. Азије јакну се приближити обалама; направили су флоту и гусарством су опустошавали трговину, а нападали су и оближња острва, но они ту наиђу на јачи отпор него код Византинана. Малешићи, Веновијани и војводина Чок-лос бранили су се добро, а поморску борбу са турским гусарима при-
нати и једна нова сила латинска, т. ј. витезови Јовановци, који су од цара Андроника добили острво Род под тим уветом, да га бране. 1309. Дотле је и Осман ишао напред на северу М. Азије полако, али си-
стемно све ближе Мраморном Мору. Тврђаве, подигнуте у близини Никеје и Пруса, све више притешњавашу ове градове. Османов син Орхан, баш
кад му отац лежаше на самртничком одру освоји 1326. г. Прусу и ту
наместиле своју престоницу. Пад Андроников. Под Андроником II Визан-
тија није страдала само од царских погрешака у спољној и унутраш-
њој политици, него и због потреса у царском дому, а који се потрес
својим његовим падом. Није се добро слагао са својом другом женом
Евдокијом, кћерцу Вилхелма VI Монфератског. Цар је желео себи за престо-
наследника свога сина Михајла од прве жене Ане, кћери краља Сте-
фана V. Угарског. Царица је пак радила за свога сина Јована и тражи-
ла да се царевина подели између оба кандидата на два дела; а кад
у том није успела, демонстративно се повуче у Солун, где оста до
смрти. Но много су неспрећнија била три грађанска рата са Андрони-
ком сином Михајловићем и то због наслеђа. Унук најзад обори деда и
оде му престо. Андроник беше врло даровит, али покварен младић. Поред
осталог, он поста виновник смрти свога брата и оца. Млађи му брат
Манојло погибе од руку његових гардиота због скандалозних апера-
ција. Волељиви му отац Михајло предоче од жалости због ове неспре-
ће. 1330. Цар Андроник ма да је овог унука раније силно волео, омиру-
та сада страшно. После смрти Михајловог право престолонаслеђе

припадало унуку Андронику, но сада дед не хођаше за то чути, већ се је спремио, да другоме остави престо. Но унук, који је поред свега тога био врло симпатичан човек, отече јаке пријатеље. Подрипаога је царски пехарник Сир-Јан, затим велики доменик Јаван Кан-такузин у Тракији и овога братучег Андроник Кантикузен (царски ађутант). Пријатељ Андронику млађему беше такођер и прееостатор Тодор Синадин, командант прилепске области и веома богати Александреј Апџавк доменик западно европских округа и управник монопола соли. Ови пријатељи Андроника млађег бејаху скупили доста трупа по Тракији и поставили свој штаб у Једрену. Андроник II сазва сенат за решавање питања о наслеђу. Јован Кантакузин и Тодор Синадин извештавају од Андроника млађег дођу у Цариград јаком пратњом те се за време седнице нађу у побочној сали. Цар одржа оштру беседу против Андроника Млађег те га искључи из наслеђа. Али се војводе уметају и запријетише, да ће употребити силу, цар попусти на тај притисак. Унук замоли деда за опрштај. Дед се опрости и закле се даће му престо оставити. 1321. го цар не мишљаше искрено. Цар нареди Кантакузину и Синадину да се удаље из Цариграда сваки на своје место. Унук се досети шта то значи. С тога утече крипом у Једрене, где беху Кантакузин са Синадином. Ту с њима Андроник Млађи огласи буну, заузе Силимбрију и појача се на Цариград. Али се наједанпут појави међу дедом и унуком царска сестричина, монахиња Евгенија. Она изађе на обалу речице Молана, разустаји бунтовнике и закључи међу дедом и унуком мир. Дед опет пришао унуку наслеђе и даде му на управу великог дедова Тракије и Македоније. Тако дође прва буна 1321. Али масовно изби нов грађански рат међу оба Андроника. Повод сад беше онај велики Сиријан. Он се нађе уареван због напада Андроника III на његову домаћу част а и зато, што је Анд Млађи давао мише нађе Кантакузину Сиријан пређе на страну деду. Цар добивши оваква савезника, поче вређати мир, заклаучен с унуком. Сиријан оте неколико трачких градова од млађег а рачун царев. Онда се унук дати оружја. Већина градова беше од Сирија на отага. На страну млађег пређе и Солун и светорски калуђери. Једно одељење турских најамника послати на Млађег, би до последњег

отучено. Старог цара све више остављаше свет те мораде молити за мир. Посредник од бео светогороки прота. Исак. Унук се и овог пута показао благ. Закључи се нови мир. Унук поврати део земљишта добијене на управу у Тракији и Македонији. У исто тога цар се обавеза, да плаћа унуку годишњу апанажу, а морао је повисити и плату ратима и вршити то исплаћање преко Ана Млађег, чим се је унук повећао, да се популарнише код трупа. Унук се поврати на двор 1323. Наследио га затио крунише се за другог цара. Букну и трећа борба на не-малој години 1327. Изазивач опет беше деда. Осигура себи помоћ Сте-фана Дечанског. Затио отаде слати у Тракију и Македонију наредбе, да се сушле против Млађег, а у Цариграду део захтеваше од патријарха, да не спомиње више име унука у молитвима као другог цара. Млађи показао деду за мир, но за сваки случај закључи савез са Михаилом Кичаном буг. зетом по сестри. Не успеше са мирољубивошћу, унук се на челу трупе појави пред Цариград, но би одбијен. Поновише молбе за мир не буду примљене. Отиде у Дидимотиј, где униожи војску, остави Манастира, да чува Тракију, крене у Македонију 1328. за зиме, јер се ту појави једна царева војска са српском помоћу. Но војвода Андроник и српски војвода не смедоше примити битку на отвореном пољу са малим Андр. Млађим, већ се затвори у Серезу. Млађи на то освоји скоро цео виз. Македонију и Албанију. Одржа се само Виз. градови поред српске границе, а и ту се тврди Просек, бојећи се, да га Млађи не освоји и казни, предаде Србима присталице старијег молаха Дечанског, а се и он лично у рат умеша и то лабогме уз Андроника старијег. Михаило оста да мирно посматра догађаје. Док је млађи свако у Македонији напредовао, дотле му је помоћник Саладин на Малену потукао српску војску па заробио и самог војводу. Уз то се деси нешто, што принуди Млађег, да се пожури на Цариград. Михајло Шинман, премда зет савезник Млађег, посла пред Цариград силу, тобож као помоћ Ста-вљану, а у ствари ради тога, како би се он пре Млађег дочепао Цариграда. Војвода Михајло ступи у преговор с царем, да га пусти унутра, како би тобож бранио престоницу од Млађег. Старији готово да одне у ту замку, јер се у Грке није поуздавао. Чувши за све то,

Илаћи појури ка Цариграду. Стиже на време, а његова пратња учини
 Вишман повуче војску са азијана Цариграда натраг у Бугарску. Стари
 оста сада без одбране. Илаћи се тиме користи те наха његових во
 ника попе се неопажено ноћу на бедеме, изненади стражаре и отвори
 оближње капије. Илаћи продре у град и од светине 1328. год. буде пр
 глашан за цара. Поштеди при свем том свога 70-годишњег деда, оста
 ви да у двору, а по форми и у царском достојанству. Андроник II
 монаше царску титулу још 2 год. као фигура, а кад се Илаћи опасно
 разболе у једном походу на Турке, његови се помагачи поплашише
 да његов дед опет не дође на власт смрћу унуком те да им се та
 ко не освети; и натераше старијег да окуче одећу пурпурну. Андре
 ник II прими монашки чин и отпони се у манастир. Ту је син ослоб
 диоца Цариграда од Латина довршио у највећој беди свој живот, та
 несрећан и за виз. империју 1332.

Андроник III 1328-1341. год. С Андроником III дође помоћ јед
 прио способан члан династије Палеолога на виз. престо. Реше то по
 царев човек због своје привлачности, благости, јунаштва и вештине
 у турнирима, у којима се и он одликовао као некад Манојло Комнин.
 Водеи од света уопште, није имао за цело време своје влада никак
 унутрашњу буну да угушава. Нови цар је био нарочито енергичан
 давац. Уз помоћ својих помагача као Јована Кантакузина, које му
 паде главни део царског поверења, и Апокавка, Андроник III је
 да залечи ране царству нанесене под неоратним владавином његовог
 деда. Он је понова почео подизати своју војску и флоту. Он је, захва
 љујући вештом финансирању Апокавкином, почео опет пуњити државне
 касе новцем. Храбро је сузобијао Турке, да се бар на европској обали
 не утврде, пошто бехе доцкан да се отерају из М. Азије. Сузобијао је
 снажно Србе, раширио границе у Епиру, Тесалији и острвима. Захва
 је обост странаца, Млечана и Геновљана. Али Илаћи за 13. год. своје
 владе није могао поправити, што је дед разрушио за 46 год. царовања.
 У тошким борбама грађанским после Андроника II па у надирању
 и у провали Турака пропали су и леги почетци овог цара востана.

Примам односи: споља су за Византију и под Андроником II посто

на Европској страни све опаснији Срби. Дечански, који за вре-
рајанских ратова беше на страни старијег, а против млађег, пређе
раницу и опоседе Охрид, Андр. III. Тежаше тада бојестан, но чим се оп-
авно, потера Србе из Охрида, и са Бугарским царем Михаилом Шишманом
ма је Андр. III. и почетка трпева, но убрзо се с њим измири и ста-
ни, учини с њим савез против Срба, Михаило Шишман, ма да зет и од-
етик против деда му, хтео се сам користити променом на виз. престо-
у. Провали у Тракију два пута Андр. III: та сузобије, опустошивши му-
ри пут пограничне крајеве Бугарске, а по други пут провали Шк-
ма. Том приликом дође до преговора. Шишман тражаше град Созопол.
ирионик на то не пристајаше те се очекивала битка. Шишман се пре-
омисли у последњи тренутку јер је се уплашио од добро опремљене
и. Војске овај попусти и преговори се заврше миром. Овака страна
адра границе, али главно је што шурак, и зет склопе савез против
ајединичких противника Срба, Бугари и Срби не бежу у добрим односи-
а, од од како је Шишман отерао своју жену Ану, сестру Дечанског
узо Теодору, сестру млађег. У синолу закљученог савеза Михајло и Ан-
ионик заједнички ударе на Србију. Но Дечански сатр. Бугаре код Вел-
буца, где Михајло сам погибе 1303. Бугарски бојари закључе мир
рбима и узеше за новог владарца малолетног сина Орикије Ане. Ане
на под туторством његове матере, а Теодора побеже у Цариград. Заста-
е Дечански окрене на Андрионика, који већ беше заузео неке пограни-
е крајеве српске. Али на глас о Бугарској катастрофи код велбуца
о промени режима у Бугарској, цар Андрионик се брзо повуше натра-
оставивши заузете градове. Место на Србију удари на Бугарску, јер
је прешла на српску страну, заузео им Месиврију, Јамбол и нека друге
места.

наскоро цар имађаше опет посла и са Бугарима и са Србима. И у
Србији и у Бугарској десе се промене на пр. столу. У Србији Душан
аки оп, који збачен и затворен умре у Звечану 1331. Најом Дечанског
корноте се буг. бојари. Протестују Ану и царицу Јована, а прогласе
а новог цара Јована Александра, сестрића погинулог Шишмана 1332.
При овом том односи између Бугарске и Србије осташе добри. Јован
Александр своју сестру Јелицу даде Душану. Пошто се осигурао са
српске стране, нови Бугарски цар удари на Византију скоро све

кове, које млађи беше отео од Бугарске. Андроник, који се је тада
 одлучио нападнути, мораде ићи у м. Азију у помоћ никомедији, притиснутој
 од ормана против Бугара посла Синадина. Андр. пошто осигура Никоме-
 ју, појури и он на Бугарско бојште. Мар преосте Јовану Александру
 ова освојена, сем града Анхијала. У том отиже на бојно поље и Јован
 Александар лично. Обе војске стајаху једна према другој код града
 Ајтоса. Јован Александар привидно пристаде на мир, по коме Андроник
 остави све градове, што их је овај преостео, а обавезао се је да
 ти Анхијал у размену за Јомбол. Но Бугари су само развлачили оти-
 јер су чекали татарску помоћ. А кад та помоћ отиже, Бугари изнена-
 де и потукоше Византију. Ипак, закључени мир оста на отази 1332. Но
 Александар је тражио, да се уједно закључи и брак између његова
 сина и Андроникове кћерке. Андроник то одложи за доцније, но Јован А-
 лександар касније натера цара (1338) на то сродство. Душан наскоро
 ступаху на престо, отпочео је већ за Андроника III овоју систематич-
 ку и велику офанзиву против Виз. Но та ће обавеза донети плодове
 највеће тек иза смрти Андроникове. Први свој поход на византију
 (али једини за владе Андроника III) Душан је предузео по савету
 ног Византијског издајника и у заједници с њим. То беше онај
Сир-Јан, који је у борби међу оба Андроника био пристао. А најпре
 унуков на дедина. Влађа Андроник III опрости Сир-Јану оно неверство
 и постави га за управника западних области у Европи и Албанији.
 Сир-Јан прво отаде рити тамо у Албанији против Кантакузама, који
 те десна рука Андр. III. То је Сир-Јан радио са Андрониковом матери-
 ком, која такођер није марила Кантакузима. Сир-Јан је заузео
 Кантакузину и његовом свемоћном положају код Андр. III. Ухваћен
 ровање Сир-Јан буде на одговор позван у Цариград. Али одатле до-
 ложе на Бубеју, на одле 1334. код краља Дунавату са Бир-Јаном
 да мобилише српску силу против Андроника III. И Византију. Душан са
 Сир-Јаном пређе границу Виз. и заузео Охрид, Струмицу и још нека
 та. Сир-Јан се затим одвоји са једини оделевом српске војске и од-
 ји костур. Савезници се опет споје и појаве пред Солуном, који
 де српска војска. Варос је помишљала да се преда. Сир-Јанове прет-
 упале и сам Цариград, где су се велики почели спорављати из боја
 ни од српске опсаде Андроник III. појури у помоћ Солуну, али га

о све што би било, да Сирџан не погине изненаде од једног другог, само притворног издајника, Александровог: од царства се одметну на-
ше привидно и царевим знањем још 1 грчки великаш, х манлант града
Је-ина. Он побеже у Орпоки логор, код Солунатџегова мисија беше да
уије Сирџана и заоста при једном извођењу уби Сирџана. Душан је
прекинуо даље ратовање против Андроника. Поведоше се преговори и
1334. би закључен мир. Орбија је и из овога рата с Византијом изишла
и приличним добитком на византету. Вар Струмица и Прилеп уђоше у
састав Орбије. Андроник III. понова прихвати програм скупљања и ује-
дњавања виа. замања, на које се је била развила Византија после чет-
вртог Крсташког рата. Тај програм поче с успехом изводити Михај-
ло Налаолог, али слаби Андроник II. беше тај програм напустио. Јунок
негов Андроник III постигне на овом путу два велика успеха: освоји
Тесалију (тесалоку војводину) и коначно укину деспотовину Епирску.
у Тесалији је после смрти оног Јована II. наследио савестократор
Стефан Гаврилопуло, овакојако неки рођак Јован II. и епхеске динас-
тије. Но кроз неко време умре и Гаврилопуло и то за владе Андр. III.
Онда царски војвода у Салуну Мономах, користећи се незгодним по-
ложајем Тесалије после смрти Стефанове, провали у Тесалију по на-
редби Андрониковој: и тамо је заузео више градова. Но Мономах наиђе
на једног противника, а то беше Јован Орсини, управник Епира. Виде-
о мо да је Орсини, пошто је убио овог брата никола Орсини-а у
Епиру, био тамо остављен од Андроника II. да управља Епиром као
прост мефалија (чиновник) Док је Андроник II. био на власти: Јован
Орсени оста веран виз. царству, но после пада Андрониковог, Орсини
се прогласи за с мосталног Епироког деспота 1329. год. додуше да на
њего ударе Анжујци напулски, али Орсини отклони тај удар признавши
над собом Анжујску власт око 1331. год. Наскоро после смрти Стефана
Тесалског, упаде и он у Тесалију те и сам отрже неколико места. Нар-
оки војвода Мономах дође у критичан положај: њему дође у помоћ
сам цар, праћен од Кантакузина. Цар преоте 1336 год. Јовану Орсину
ова осовјева у Тесалији те на тај начин Тесалиска војводина чак до
Катахонске војводине дође под Византију са управником Јованом ка-
номахом. При повратку са пох ода Јован и Кантакузин имали су саста-
нак у Радовиншту са душаном. Ту је још боље извршена орбија завера.

тијомо пријатељство. Ту се је и Кантукузак упознао први пут са Дуна-
ном, а с којим ће после ратовати на своју отаџбину.

наскоро после тога Андронику се даде прилика, да ратује на
Епир, и тај поход успе оретно као и Тесалијски. Епирска деспотовина
на би освојена и присаједињена Епиру умре деспот Јован Ороини
1333. год. отрован од своје жене Ана. Епиром завлада сама Ана. Као
намесница овог детета Никифора. Роберт Анжујски, суверен Умрох Јова-
на, покуша после тога догађаја да сам завлада Епирском деспотовином,
јер је био њен суверен. Он посла војску, а уједно побуну против Ана-
и Византинце и Албанце око Валоне и Верата. Но неуморни Андроник
III. појави се одмах у Албанију, продре до Драча и зато се одврати
Албанезима за буну, опљачка им стоку. Глас о овој царској победи у
Албанији утицао је прво повољно за виз. политику на Епирске Грке,
Већина Епирских градова позва цара, који је у Верату догоровео,
да заузме деспотовину Епирску. Постојала је и једна страначка на-
вина, која је била за једно друго решење. Нудила је Андронику, да
млади деспот Никифор вери са Кантакузеновом кћерју и да деспотови-
на епирска сачува своју самосталност под виз. суверенством. Нар-
ућута ту странку претњама те прими од захтева њихових то, да вери
Никифора, а тражио је присаједињење. Странка мањине попусти и тако
Андроник III. заузео једну по једну Епирску варош око 1337. На тај
начин Епирска деспотовина, коју Ангели основаше, ишчезе као државна
после више од 130. год. њеног живота. За управника Епира цар постави
оног свог великог пријатеља Синадина. Арта, му оста столица
као бивша престоница. Код Синадина оста на чувању мали Никифор,
а матер му Ана цар је сместио у Солуну, давши јој земље на уживање,
али кроз неко време опет диже главу странка Епирска, што беше за
самосталност. Ова изазва устанак у корист Никифорулу. Ту су били
помешани и Анжујски проти. Устанак је помагала из Напуља и титу-
лама цара Париградока Катарина II. Кћи Карла од Валоа и Катарина
од Куртнеја, удова Филипа гарибоког. Устаницима пође отвар добро
Заузеле Арту и ухватише самог Синадина. Никифор би ослободен
код Катарине II. и још неки градови се Арте придруже се устанку
и тако је Андроник III. опет у пратњи Кантакузина морао још

једном јурити у Епир да га освоји 1340 год. Нешто оилом, а нешто Дипломацијом Кантакузиновом буна би угушена. Успех је постигнут с великим претешкоћама, јер у царев лагер удари Дизинтегија, од које се и сам цар разболе. Дипломацијом Кантакузиновом Андроник успе да му се преда и Никифор. После тога триумфа цар се помири са Епирским Грима. Би обновљена веридба Никифорова са кћерју Кантакузиновом. Тако се цар као победилац врати у Цариград, опоравивши се у Солуну. Турци из Азије копали су све више и више гроб Византији. Андроник III је чинио на тој страни, што је могао да заустави турско напредовање било ратом било дипломацијом. Но и ако је неке Епире успео задобити, није могао ни милом ни силом изићи на крај са сином Османовим предузимљивим Орханом. На једном састанку са фригијским емиром цар умеде закључити с њим пријатељство и приволети га да не узнемирује виз. градове поред Дарданела. Другог турског емира у Старој Јонији Андроник је одбио оружјем, кад је покушавао утврдити се на Самоотрахи и Трачкој обали. Али најсумњивији беше Орхан. Он је већ довршавао освојење Витиније. После заузећа Пруса 1326 год Орхан поче претњавати и саму Никеју. Андроник у друштву помагача Кантакузина оде да помогне Никеји. Орхан оставивши нешто трупа, да продуже опсаду Никеје, појури цару у сузрет. Судара се код Подомина на, далеко вароши Филокрине. У дводневној упорној борби коначна победа оста Орхану 1329 године. Последица овог великог пораза биде скори пад Никеје, јер ова, не удајући се у помоћ, мораше се предати. Неколико година иза тога Орхан оте Никомедију. Тиме сад беше сра Витинија изгубљена за Византију. Орхан предузе затим неколико важних реформа у својој држави. Установи стражне јаничаре, који су се имали регрутовати од хришћанске деце а који ће вековима бити стражари и Хришћанима и Турцима, док их Махмуд II не истреби прах деценија XIX века.

Односи Андроника III са латинским кнежевима и остреским. Продукујући ослободилачки програм Михаила Палеолога Андроник III прошири границе и на рачун латинских острва, који се ту од IV крст. рата налажаху. Тако отме Ђеновљанима острво Хнос и Лисбос (Митилена). Украти помоћу флоте и обесну трговачку Ђеновску колонију у Галијају освоји од Ђеновљана и приворску малташиску варов Фогелју коју им је заједно са Галетом дао Јован Никејско Палеолог на свој

личин: Беневљанин Бенедикт I из породице Захарија, господар милонских Фокеје, дочепа се за време Андр. II и богатог острва Хиоса чувеног од увек по мастиковим шумама, из које се прерађује ликер мастика. Слабљ Андроник II погоди се са Бенедиктом, да Бенедикт као вазал ужива острво за неке одређено време. Али Бенедикт умре 1314. а његов син одби да врати Хиос Византији, ма да је утврђени рок предаје већ неколико пута прошао. Онда Андроник III. помоћу новостворене флоте покори силом острво 1330. год. При том је цара помогао и брат Мартинов Бенедикт II. Но тај Бенедикт II затражи сад, да се острво уступи њему. Али цар Андроник удеси по савету Кантакузенова да скупити самих становника на Хиосу одби да призна Бенедиктову власт. Онда Бенедикт II опроба, да силом заузме острво, али би потучен од виз. посада на острву. У Фокеји пак после смрти Бенедикта I завлада путем наслеђа Беневска породица Катанеа. Помоћу војводиња Нехроске и витезова Јовановаца на Роду та породица сте сад Византији велико острво Јесбос. Породицу Катанеа заштићаваху и Беневљани из Галате. Но Андроник II оставши своју другу жену Ану, грофицу Савојску, да опсадом натера Беневску колонију у Галати на мир, од сам флотом те поврати и покори острво Јесбос 1336. После више година он истера породицу и из саме Фокеје.

ПРВЕНИ ОГРОЗИ: Под Андр. III имамо важнијих догађаја и на црквеном пољу. Не само да се и под њим наставила борба око уније Латиница (Римли) и око тога која је права вера: Латински католици или грчко православље. Та ће борба у осталом постајати све звучнија и у колико Виз. буде све више опадала и раздираће царевину све до паде Цариграда, али главно је, да се у ту борбу уплаће сад под Анд. III један нов црквени спор, који се после још више заоштрава под Кантакузеном. То је спор о учењу једне секте светогорских калуђера т. зв. „исихиста“ (мировалаца). Данашња времена једва могу саватати да су се ђудски духови могли спађати око тога учења исихиста. Међутим у Византији овај је спор изазвао уласне буре не само за цркву већ и за државу и поделио је све у два табора, који су један другоме за очи скајали. Андроник III, овај је спор ускоро смрт. Исихисте су учили да човек седећи усамљен мирно на је

на месту и гледајући непомично у свој пулак може најзад угледа-
ти неиставрано божанску светлост, коју су ученици Исуса Христа видели на
гори таборској. То тако мистично и чудновато учење захвати брзо оу-
м на гору па се раширило и у осталу виз. цркви. По тим исихастима кађе
се противник у просвећеном италијанском калуђеру Варламу, из Ка-
падокије, наставнику Петрархином. И Варлам је био на св. гори, где сазна-
о се на исихасте. Под Андроником III пређе у православље. Дође у Ца-
риград, где развије жину борбу против католичких догма, а у корист
православља. Варлам је у исто време заједно са својим учеником Акин-
дином ударио и на исихасте. Уз Варлама и Акиндина стадоше многи
гледни Грци као на пр. историчар Никифор Григоре, велики патријарх
Константин Калекс и т. д. Али на несрећу то све беху присталице уније
у Цариграду. Та околност пак пуно поможе исихастима: Из цркве прени уни-
онистима дигло се у одбрану Исихаста чисти православни (крајњи) са-
мостански и ратоборни Григоријом Палама на челу. Палама је такође
био на св. гори, а и сам је припадао Исихастима. Он дође у Солун и
започе ужасну кампању у корист исихаста. Снага у цркви и у народу
до свега овога узео страшно размере. Мир у држави поче долазити у
питање. Андроник III незнајући шта ће, сазва сабор ради решања
питања. На сабору је осуђен Варлам и његове присталице, а учење иса-
хаста примљено као православно 1341. По питању ће се то поново рас-
прављати после Андроника III.

ЈОВАН V ПАЈЕСИСТ 1341-1391. Заједно са Јованом VI Кантакузин-
ом 1347-1354 Андроник III умре, ма да није имао више од 45 год.
живота. Изнурили су га пре времена бурни живот младости, велики рат-
ови са католацима, а догукли су га потреси у спору око исихаста. Престо оста-
оштећеним малолетним сину Јовану V. За наследника би одређен најверни-
ји слуга Јован Кантакузен, велики домесник. Византија се од ње-
га рашири. Два грађанска рата, која су се водила између Јована и ма-
гистрата, заврши му царице Ане Савојске с једне и Кантакузена с друге стране
редади су Македонију, Тесалију, Епир и Албанију Србима, код којих се
Јован прогласио царем не само Срба већ и Грка. Ти исти грађански
ратови провели су османлијске Турке из Мале Азије на европско зем-
љиште. Изненадан смрт цара Душана, који је још једини био у стању суз-

бити турску опасност за хришћанство у Европи, олакшала је даље продирање Турцима с ове стране Востфора. И први удар турски на хришћанство до ког су довели грађански ратови, погоди баш саму Византију. Већ Јован V постаје азад потомака османових. Редна накнада за то била је, што су Византинци вратили од Латина Пелопонез.

Први грађански рат 1341-1347. Тешко је разврстати ко је крив за борбу Кантакузинову против династије Палеолога и да ли је ту борбу изазвао сам Кантакузин или царица Ана. Без сумње ту је био помоћан стари друг Кантакузинин Алексије Апокавк, који је на двору водио против намесника Кантакузина. Али Апокавкине су смутње само о томе успела, јер су унапред наишле на погодно земљиште. Нагледа да су са почетка односи између Ане Савојске и намесника Кантакузина били напетости. Како год било многи су сматрали у време Кантакузининово, да је Кантакузин учинио оно исто са Палеологовом династијом, што је Палеолог некад ударио са Ласкардима у Никеји: основати своју династију. Кантакузин се правда у својој историји да није имао такве мере Андроник III га је нудио више пута, да га поред себе прогласи другим царем, али је овај увек захваљивао. Како год ствари стајале Кантакузину не вероваху нити савременици, а нити му се верује данас. То говори што се први рат завршио Кантакузиновим крунисањем за Алексије Апокавк, препредени Малоазијата бехе понудио, вели се, старом другу Кантакузину, да му помогне од своје стране у извршењу државног удара, али и то Кантакузин одбије, као год и раније Андроник III Апокавку се то учини као притворност и крајна себичност према старим друговима, стога Апокавк окрете лист и стане интриговати код царице удове Ане Савојске против Кантакузина. Трудом Апокавкеним створи се странка која је хтела, да се са намесничтва баци велики домесник Јован Кантакузин, а да намесница свом сину сама царица Ана мали царевић Јован беше у рукама Кантакузиновим, као некада Ласкар у Палеолога. Замуд је Апокавк покушавао да се дочепа царевића Јована. Буду Кантакузинови будно су мотрили над младим царевићем. Царица и Апокавк се беше на отворен сукоб са намесником Кантакузином. Кантакузин скупаше војску у Димотику (Тракија) за погод на Пелопонез. Бат у то време

Цариграду буде Апокавк наименован за „префекта урби“. Поче одмах
оставати кантакузинова, присталице. Кантакузин одговори на то буну
проглашењем за цара 1341. Двор одмах заузео према томе положај. Кан-
такузину буде одмах одузета ова земља, а имаће конфисковано. Царевин
он би ослобођен од надзора Кантакузинових повереника патријарх
он и Халека круниса царевиња свечано царем. Алексије Апокавк поста
и Дука (адмирал) царства. Цела се царевина подели у две стране.
ећином властела стајаху уз Кантакузина, а уз Палеолога свештенство
и народ; тако букне први грађански рат од 5 год. и неколико месеци
од 1341-1347. Двор, имају узасе народне масе, многобројне од аристо-
крата, показао се је у почетку надмоћан. Кантакузину не иђаху добро
ствари у Тракији. Не буде у Једрене пуштан од тамошњих грађана. Пош-
то је прешао у Македонију, Кантакузин није могао ући у Солун. Напро-
из, операцијама Апокавкеним, буде притешњен у Македонији и не оста
у ништа друго, већ да са својадва сина Матејом и Манојлом бежи у
Сирију (1342). Ту се већ за Кантакузина окретоше ствари боље. Цариг-
ради двор западе у тешкоће. Због оскудице средстава за вођење рата,
она је морала закључити са Млечићима уговор о Пријатељству на 7 год.
али је Млечићима разне повластице, а добила је у зајам 300.000
уника. Као задлога послужиле су само царске драгоцености, које Визан-
тија после није могла никад више одкупи. Кантакузин у Србији за-
кључи са Душаном уговор о савезу кретоше да освоје и деле визан-
тијски запад. Душан није успео у опсади тврдог Сереза, али узео не-
ка друга места (Молиш, Волен). Кантакузину пак придружи се Тесалија
и постави за управника овог сестрића Јована Ангела. Уз Кантакузи-
на беше спочетка Бугарски цар Јован Александар. На позив Кантакузи-
нове жене Ирице коју Апокавк опседе у Дидимотаку, Бугари долетеше
и ослободише је. Најзад Кантакузин је имао једног туђинца за
савезника. То беше Турчин Омар, силни Емир од Смирне, са којим је
Кантакузин имао старо пријатељство, на тај начин је Кантакузин
враћен од зараћених страна, који почиње дуровати са Турцима и то прво
са Омаром из Смирне, а после с османлијама у Бруси. То ће бити
корисно за Византију. Поред свега тога Кантакузин дође наскоро у оча-
јан положај. Остави га прво Бугари на Срби, и да му не беше већиног

Омар, он би припао сигурно, но захваљујући Омару и османлијама он се не само спасао пропасти, већ дође и на престо Цариграда. Виз. Цар. Јован Александар, пошто је избацио Ирину Кантакузиницу од Апонавије у Дидимотику, захтеваше Дидимотик за себе, а кад Ирина не хтеде дати града, Вугари је опседоше у њему. Ну сад је спасао Омар из Смирне, отеравши Вугаре. Али зато Јован Александар одпаде од Кантакузина и пређе на страну царице Ане. Исто тако и Душан, ма да је у почетку смирно подржавао Кантакузина (па га и не издао двору уз све обећање) поче да се хлади према савезнику. Душан је увидео, да Византија слаби па је решио, да сам осваја без да с ким дели. Душан Кантакузин то благовремено осети и оклони се у Верију, која се њему предаде а не Душану. Душан на пооредовање Вугара и Млечића, заморених од двора пристаде да се измири са Аном и вери сина Уроша са једним Анином кверју 1345. Кантакузин на тај начин опет беше на иницијативи пропасти, као год оно пре. Он се налазио затворен у Верији између Срба који су још увек опсађивали Серез и иначе продирали у Македонију и између Апонавике флоте, која је крстарила од трачке до македонске обале. Али Кантакуз се изненада јави као опасилац Омар из Смирне. Он са својим лађама отера Апонавике на траг у Цариград. Искрца се на обалу и продре до Верије. Кантакуз, пошто је заједно са Омаром у захуд покушао заузети Солун, пређе на Омаровој флоти у Тракију 1346 г. где је и пре отпочео свој устанак. Ту се Кантакуз, опет насмеје срећна Распокожење Трачких градова, заморених ратом, окрете се у његов прилог. У Родопској области Кантакузин придоби за се тамошњег српског војводу Момчила, који је отпао од Душана, Момчило буде остављен у положају управника Родопских крајева. На то Ана да не би Кантакузин или Момчило узели Филипоп, предаде тај град Јовану Александру, но Вугари се поред свега тога дара слободно заузеле за двор, а Филипоп се никад више не врати под Византију. Кантакузин се доби друга невоља. Изгуби, ма и за време драгоцену помоћ Омаровог напоса Хурија сад у Авинону (1309-37) беше саставио једну морску флоту у коју окупе Млечићи, Краљев Кипар, и Витези са Рода, која беше употребљена против Омара. Она досађиваше и Лат. у Једрејском мору 1343. Савезничка флота диге разби Омареву код Халкидикског полуострва Лонгоса 1344. Докле властво с лађа Омарових једне 3000 Турака спасао се

и временом на обалу, али они су били толико јаки, да су разбили
 морску војску под вођством Прељубом, кога Душан посла против њих,
 код Стефанијане 1344 год. И тако се то Турско оделене примицало ка
 Кантакузину у Тракију. Но при ове том се од пораза код Јангоса
 Омар морао повући у М. Азију. Нему је тамо Латинска лига отела Сми-
 рну у којој су витези Јовановци владали без мало 60. год. до 1402.
 (1344-1402). Дакле Конст. изгуби сада Омарову помоћ, то окуражи Ром-
 њима да се дигне против њега и да га код Монастироља нападне тако
 да је Константин једва избео гладу. Но тај обрт отвори за Конст. би
 припремен, Омар потуче Латине код Смирне. Отвори себи понова помор-
 ски пут и опет се нађе при руци Конст. бни се окреташе заједно на
 Монастир, нападне га у Тракији (Перистерија 1345. год. сатреше му вој-
 ску и њега убише. У исто време, изненада погибе Алексије Апокавк у
 Цариграду при прегледу политичких тајница где су биле Константи-
 нове присталице, Царица Ана отуђи од себе народну љубав тиме што
 је наредила да се сви ти завереници у затвору поклоу. Конст. се пре-
 да у сви градови у Тракији, у приморју и унутрашности па и само Је-
 дрине. Он се већ појављивао и пред Цариград. Царица Ана остављена
 од овојих савезника и својих поданика, морала се обратити и сама
 Турцима за помоћ, и то Емиру у Јилији Сарук-Хану и битинском султа-
 ну Оркану сину Османовом! Но окретни Кантакузин умеде да јој пра-
 отисе и ове савезнике. Заузимањем Омаровим, трупе послате од Сарук-
 Хана пређу на страну Конст. Конст. претрпиа после таква удара, што му
 погибе Омар од Смирне, приликом напада на Јовановце, али је као
 јача турска сила у М. Азији остао битински емират под Орканом. Конст.
 задоби за ту силу, као год што је дотле био помаган од Омара, тако
 сад себи осигура Орканову помоћ. Истина тешка је била жртва којој
 је купио помоћ: Посла кћер Теодору султану у харем. И тако Византија
 најстарији бедем хришћанства, даде први пример брака хришћ. принцезе
 и муслиманског кнеза. У толико жалосније што је Конст. учинио то из
 властољубља а не из нужде. Додуше млада Теодора доби прво место ме-
 ђу султаницама и задржа хришћ. веру. Док је тако у држави Конст.
 добијао игру дотле се Виз. нагло рушила с пола. Турци у М. Ази-
 ји освоји ли су и последње Византије, гладове сам Филидафни

је, која се још окупирала [покољана] са ових страна тур. земљиним. Зеновијанци добише опет острво Хиос 1346. год. освоји га Симеон Витински. Али Виз. најгоре осакатише Срби. Душан се веома раширио на Виз. рачунајући крајем толиким освојенима, он је као некад Симеон у Бугарској, прогласи за цара Срба и Грка 1346. год. Српску архиепископију подигао је на степен патријаршије. Српска држава не само да се тиме попеда на врхунац своје моћи, не само да је постала првом-силом на Балкану већ је створено пред светом показала жељу да припоји римску царску круну.

Далековид Душан наслућивао је нову најезду Турака. Смишљао је да сам предузме мисију браниоца према Исламу на смету изнемогле Виз. Две су главне околности помагале Душана: да врло брзо освоји велике делове Виз. и да се на основу тога прогласи за Срп. и Виз. императора. То је пре свега онај одлазак Конст. на Омаровој флоти из Македоније у Тракију 1345. год. а затим (заузимањем) заузетост и смрт Омарова од Смирне 1345. год. На тај начин Виз. провинције западне од Тракије не беху више брањене. Душан доби слободне руке за своје операције. У правцу истока Срби заузеле Виз. Албанију чак испод Валоне и Верата, у Македонији: Охрид, Костур, Верија и најзад Серез 1345. опседнут већ 1342. год. Света гора такође припаде Српској власт. Српске се границе продужиле чак до реке Иста и Тесалије само је још Солун припадао Виз. Цариградска Патријаршија после прогласа српске патријаршије бацни проклество на Србију. Наста прквена крвња међу Виз. и Србије за више деценија. Год. 1346-374. Али поновна одјека Кант. после кратког одлагања код трачких градова и закљученог савеза с Орханом и турци се ударили на Цариград. Царица Ана није одлучила о пасионости. Кад је не моћи Кантакузин уђе кроз златну капију у град, коју му кршом отворе неговне присталице 1347. год. Ана је морала молити за милост и мир Кант. Ви закључен уговор на који се обе стране закледе. Кант. и Јован оми Анни од новог патријарха Исидора беху изнанима царевима, но Кант. је имао само до влада до пунолетства Јована новог, т. ј. за неких 10. год. Проглашена је амнестија са обе стране. Мир би запечаћен сродством, Јован се ожени Једеном кћерју Кант.

Тако поред Јована V. Палеолога влада Јов. VI. Кант. 1347-564. Византије бехе гомила дунавина: ослабљена, измучена, окрвљена с поља, државна средства су исцрпљена. Колико је, некад најбогатија држава на свету, опропадала, види се и по томе што су дијадеме и царске

одежде, које је Кант носио на крунисање биле, не као некад од злата, срме и драгог камења него од коже украшене обичним камењем; а и на банкету даваном у част крунисања, јело се и пило не из златног посуђа (заложене 1341) већ из обичног. Не само двор и држава него и сам народ нарочито трачко становништво били су овим петогодишњим ратом упривађени. Под Андроником III. Тракија се тамај почела справљати од Канта, пустошења (1303-11). За време борбе између Канта и Палеолога, војске које су догоревале и пљачкале по трачким градовима и пољима а нарочито дивљи одреди савез. Канта, претвори Тракију попова у пустињу. С поља је отајар још горе стајала. Спомену смо како су се разни суседи и непријатељи виз. користили свим грађанским ратом у царству. Губитцима које је царство од њих претрпело. Виз је била сведена готово на силу Тракију исцрпљену ратом. На Тесалији, коју ће му Душан скоро отети и на нека острва, Кант, је покушао да поправи своје грехе и да понова подигне оно што је због његова вантолюбља пропало. То није био човек без способности, али је свом силом околности постао надчовечанским. Но било је доцкан. Отпочео је да полиже војску и флоту, али да би набавио потребна средства морао је оптерећавати и оно мало поданика ужасним данцима. Инак више дисциплинациом него силом. Кант, постиже неке успехе споља, од султана Оркана имао је у главном мир, јер му је Оркан био зет. Оркан му је доста помагао против Срба. Кант, се опирао упорно против Беновљана нарочито против оних у Галати (1296-1453) али други грађански рат који изби између Канта Палеолога од 1352--54. понова саца царство у Хаос и ископа Виз. гроб. Залуд је било што је Кант пропао, изгубио престо, Душан се дотле спуштао доле на југу, заузев Епир и Тесалију 1348. а Орканов син Сулеман створи тур. муслиманској сили војскоца на продирање у Европу, заузевши Галикијско полуострво и владарски Карданакима 1354. год.

На пољу унутрашње политике Кант, се прво побрину, да осигура себи и својој породици власт, стечену грађано им ратом. На старијем сину Матеји да на управу власт под Родосом плава, све до Крестонаса (Казале) т. ј. до српске границе. Матеја је имао да чува стражу према Србији. Другом сину енергичном Манолу даде виз. деловање Подопонеа

и титулу деспота. На тај начин, виз. Пелопонез би представљен у деспотовину. Манојло је са великим успехом управљао својим делом, заузео област тамонских грчких великаша, великопоседника, одбио плачакша, напао на гусара нарочито из Ефеса и у опште створи ред у Пелопонезу. Сумњата противност према овом виз. делу Пелопонеза беху: Пелопонезки градови у којима још владаху Латини. Они су затим били у бедном положају. Споља најпрече је било за Кант. да сузбије Душана који не хтеде мир са Виз. Душану добро дође и придода несрећа која снађе Виз. То беше куга која из Монголског царства пређе у М. Азију и Балкан и покоси Тракију, Грчку и др. Вадк. крајеве и оде у западну Европу 1348. год. Од те куге умре у Тесалији Јован Ангел управник а сестрић Кант. Душан се користи његовом смрћу и заузео Тесалију и део Епира, који је такође био под Јованом. Српске границе раширише се на југ преко Каталонске војводине. Кант. не могаде ништа против овога, јер је био спречен болешћу и ратом са Веновљанима у Галати. Залуд су се чак и Млечићи трудили да помире Душана с Виз., Душан одбије и потражи помоћ и савез за освојене Цариграда, Кант и Јован реше да ратом одбију Душана. Душан се сад заплео у рат с Визом 1349-50. год. Кант. и Јован се креташе морем у Македонију да осигурају себи Солун, јер се и тамо бориле две стране коме ће се предати град Србима или Виз. Сухим пак пошао је виз. царевина Сулејман са 20.000 пешака 1350 али царска војска од грчких оделова и труских најамника би потучена од команданта Анактеропова, једног бившег официра Апокавоког. Сулејман због рата његовога оца са другим емирима мораде се вратити у М. Азију. задовољив се тиме што је опљачкао пограничне градове бугарске. Тако Јован и Кант. остадохе сами са остацима развијене војске. Успеше да продру у Солун захваљујући приврженицима грчких странки. Зелоти присталице срп. странке беху делом послати у Цариград делом протерани. Затим Кант. у одсуству Душановом продре у Србију (пократа) продре Верију, Воден, острво и друго затим пође у Тесалију али му одбрани управник Преауб одржавши се у граду Сербији против Кант. опсаде и прогнавши на тај начин Кант. пут у Тесалију. У то дође Душан и паде пред Солун. Пре битке отпочеше преговори. У преговорима се условишка погодба али се Душан предочио сутра дан да хтеде потписати уговор Учини то затога што је мислио да ће доћи

о новог грађан рата између Палеолога и Кант. 1352-4. Душан није
никога уговор да себи веже руке. Кант се врати у Цариград, а
Палеолог оста у Солуну. Душан опет освоји сва места која су му уни-
и. 1351. приликом његовог одсуства. Душан ради дипломатски протав Кант
и) против њега с једне стране код Оркана, с друге стране код Пе-
лолога. Оркану шаље посланство, а Палеолог обећава да ће му помоћи
да се поновно дигне на Кант и да ће Јована оженити својом савести-
ном Тедором, те се овај разведе с Јеленом. Кант преда је Орбима. Ро-
мана код Оркана успеју те се овај одби за неко време од свога гас-
та. Томе допринесе и та околност што је Душаново посланство грађа-
нума се Оркан двора кући било побијено од Кант. луди у Родосу. И та-
ко ћемо видети да у рату Кант. са Веновљанима, Оркан стоји на страну
Веновљана. Душан немаде успеха код Јов. Палеолога. Кант. дознавши за
те интриге посла у Солун Ану Завојску која од стране силе од савеса
са Душан и Кант је имао грдинх заплета с Веновом као с трговачком
колонијом у Галати тако и са републиком Веновом, па и са оним Симо-
ном Винозом, који је отео Хиос за време првог грађанског рата.
Сукоб са Веновом у Галати није дубокиа којима је оперативо

такође Веновљанске градове који су и сами узимали силне данке
за сваку страну лађу која приспе у Галати. Веновљанима галатским
не би право да ма шта уступе од својих користи. Кант. а нису се
радовали ни обновилау виз. флоте, коју је Кант започео. Не само што
ништа не платише но се користили боловањем Кант. у Дидимотију те су
стали притемњавати Цариград 1348. Нога заснована виз. флота би уни-
штена, морале доћи у Цариград и сам болесни Кант. Прво саграде нове
лађе, али у новим сукобима Виз. Зло прође. И ко зна колико би опасно-
сти доносили они Цариграду, да само њихова република није наредила
да се измире с Византијом 1349. год.

За Симоном Винозом Кант. дође у сукоб због тога што је хтео по-
вратити острва Хиос. Кант. прво покуша дипломатиком Његово послан-
ство зазари од Венов. републике предају свог богатог острва Венов-
љани одговоре да је Винозо заузео Хиос с своје тврђу, и да се она
чима шта ту мешати. Тако је и било у ствари. Кад преговори пропадо-
ше Кант. се реши на рат. Један јначки хришћанин изкрцао се на виз.

малоазијски Фокеје на Хиос, победи Виноса и заузео већи део острва али Виноса одби помоћ од витезова Јовановаца из Смирне (1344-1345). Са том помоћу он разби и уби оног Хришћанина и поврати Хиос. Византци га изгуби. Управници овог богатог острва називају се поносним митрополитом Гиустинијани и владају до у XII века.

Са самом Венов републиком Кант се сукоби само што се уметла у дуготрајан рат, који избије између Веновлана и Млетака. Рат се почео око тргов. превласти у Црном Мору. За сад је нашла као најбоље да стане уз Млетке, јер је са Веновом имала доста неприлике. Венови су још од Мих. Палеолога имали готово сав тргов. монопол у Црном Мору. Ухвати Млетачке лађе које су биле дошле у једно црноморско пристаниште и ту беле повод, те се између ове две републике изроди дуготрајна крвава борба, која се на грдну штету Виз. и у виз. војсци водила. Пошто виз. стаде на страну Млетака то и Галатски Веновлани стаде опет узнемиравати виз. и њима Кант. објави рат 1351. год. Виз. флота прегони Веновланске лађе у Црном м. а царска војска уз помоћ Млетачке ескадре под адмиралом Николом Пицонијем опседе Галату. Али Венови пође на Виз. јака поморска сила од 70 лађа под адмиралом Доријом. Пицони побеже остављајући самог Кант. под Галатом. И Кант. се тад мораде повући у Цариград. Он одбрани престоницу али Веновска флота почини чуда по приморским обалам виз. Млечићи закључе савез с Петром IV Арагонским против Венова. Једна грдна флота од Млетачких Шпанских лађа крете се у Цариградске воде да се сједини с Виз. флотом, и да удари на Дорију. Веновлани ступе у савез с Орканом. Као што се Оркан напустио на Зантакузину под утицајем Душановим рођаком, а нарочито због тога, што су Душанови посланици били убијени од Кант. људи у Родости. Сем тога Оркан прими и велике помоћи од Веновлана. Између противничке флоте дође до сукоба у близини Цариграда 1352. Оркан је са својим одредом посматрао борбу са Млечићске обале (једна од највећих поморских битки у средњем веку). Но ниједна ни друга страна не доби одлучну битку. Млетачки Мих. Пицони се повуче, те се Кант. лађе понова усамеи према Веновланима на чијој је страни сад стајао само Оркан. Кант. лађе за најбоље да Млечи и Венови савезу се са Веновом 1352. год.

поставише рат још за неко време (од 1351-55) и то даље од Цариграда и обалама грчке, на Јадранском и Средоземном Мору. Уморене закључе мир 1356. год. Виз. заплетена у туђе ствари изашла је из ове авантуре само са штетом и уништењем.

Други грађански рат од 1352-4. год. у то беше већ избио у Византији. Други грађански рат. Уаром беше лична својина између Матије сина Кант. и Јов. Палеолога. Још из раније се нису трпели, сад су дошли до тога повода, који су ту свађу претворили у рат. Јов. V Палеолог пошто беше већ пунолетан, то је и он имао да добије област Виз која би била лична његова. Новом деобом која се том приликом изврши Јовану припаде Матејина родопска област заједно са Дилимотиком и Еносом на ушћу Марице. Али Једрене и против воље Јов. оста Матеји. Ета Матеја не хте признати Јована за свога цара, но само оца Кант. То се није могло трпети. Јован се одлучи за рат и опседе Матеју у Једрену год. 1352. Сад се умета Кант. Он се нешто Грка помоћу Орканових људи и одредом Каталонаца морнара из флоте Петра IV Орагонског отера Јована од Једрене и ослободи сина. Тиме отпоче II грађански рат, који је тако зао за Јована, али се заврши падом Кант. Обе стране тражиле су туђинце за савезнике, и то Палеолог Дужана, и бугар. Јован Александра, а Кант. зета Оркана. Српску војску водио је војвода Годинковић. Оркан пак посла овога сина Сулејмана на челу 10. хиљада војника. Јовану не достајаше средство за вођење рата. Он се спусти у Енос, где се налазила једна млетачка флота под Ник. Пицонијем и ту закључи зајам од 20. хиљада дуката и zaloжи острво Тенодос (при улазу у Дарданелу) Затим Јован похита натраг у Дилимотик, али догле је се ситуација изменила. Српски и бугарски одред послат у помоћ беше од Сулејмана изненађен баш кад су напали на једну тврђаву на путу за Једрене. Сулејман је журно у помоћ Кант. у Једрене, уснут се сусрео са Србима и Бугарима. Бугарски одред се оклопи благовремено у тврђави Дилимотик, Срби пак дочекују Сулејманову силу али беху жестоко потучени. Сулејман се граби у Једрене. После овога Палеолог се не могаде одржати у Тракији, ова пређе листом на Кант. страну. Палеологу оста још Солун, кога чуваше његова мати Ана и неколико острва у Јегаеском Мору. Но он се ипак не уплашћу оклопи се и

Тенед, затим у Солуну продужи борбу и најзад доби победу.

Кант. огласи и сад свога зета Јована за абаченог престола и прогласи за цара Матеју. Уједино би извршена нова деоба државна између разних Кант. рођака. Најзад и Кант. срећа окрете леђа. То се десило у вези с једним догађајем од светског значаја: са утврђивањем мало-азијских Турака на европску обалу. Сулејман није хтео само да помаже Кант. но и да се користи грађ. ратом у Виз. и задржи што за себе, пређе на Галиполи и заузе градић Чимбу (Цампа). Таман се Кант. који појми сву несрећу, од овог прелаза у Европу, био погодио с Орканом да Сулејман врати градић за извесну суму новаца, кад се десиле једна природна несрећа која поможе тур. да се боље утврди на европску обалу. Дарданелско приморје страдало је и раније од земљотреса. Једне ноћи догоди се врло јак земљотрес, који обори зидове Галипола. Градско пристаниште побеже на леђе варошком пристаништу, Сулејман заузе рано у јутру порушен Галипол 1354. год. Дипломатска вештина Кант. обећање (народна) награда не могаху склонити Оркана да врати Виз. све посаде, које су се намазиле тако близу Цариграда. На против Сулејман оправи Галиполу, утврди боље но пре што је било и сад турци имађаху одличну базу одакле су могли отпочети освајања европске Виз. као што су дотле освојили скоро целу М. Азију. Досељена беше на са турских породица на место грчких, које су теране у М. Азију. Брзо се нагомила јака тур. војска и Сулејман поста господар Галипола. Бегове војводе отадоше пустоши Тракију чак до Родоп и ушћа Марице. У очима грка за све то беше крив Кант. таст и савезник Орканов, који се први удружи са Турцима, да би до власти дошао. Смет га отаде мрзети и проклањати. Јован Палеолог користи се тим нерасположењем, појури да се дочепа Цариграда, још док се Кант. налазио у Једрену. Али Јован Тенед понао само са неколико лађа но енергична жена Кантакузенова Ирина добила је власт над престоницом и она спречи тај дрски покушај Јованов, те се овај опет врати на Тенед. Одатле оде матери у Солун. За време његовог бављења у Солуну у мало му један бунтовник не отрже Тенедес, који му је био тако потребан за операције против Цариграда, вратив се брзо на острво угуши буну. Можда он поред све народне мрље која беше сад набрала на Кант. не би могла ништа учинити да му не донесе случај драгоцелну туђу помоћ. Под Тенед

доплови случајно Ђенов, пустилов Францеско Гатилузије да тражи
срећу на истоку. Јов. осигура себи његову помоћ, оженивши га сестром
Наријом и обећавају му за мирас острво Леобос или Матилену. Дих
двојица једне мрачне ноћи испадосе пред Цариград и дочепаше се
војног пристаништа преваривши стражу и побивши посаду. Најзад ол-
вак пређе на Јов. страну. Кант. би приоран дада оставку и да се
покажућери под именом Јосаф 1354. г. Пошто је неко време провео
у Македонским и Тесалиским манастирима (Метеорима). Умре код
сина у Пелопонезу 1383. г.
Приликом односи, за све време од Андроника III па на овамо
није само у држ. велики грађански рат него се и у цркви продужи куч
на борба, коју је изазвала секта исихиста. После Андрониковог сабора
на коме су исихисте победиле 1341 год. баш пред смрти његову, чихов
главни противник Варлам Телијан вратио се натраг у Калибрију у
католичку веру, па је тамо чак и епископ постао. Но спор, који је
он изазвао не лежи у Виз. И сада се црква делила на два табора,
који се речју и пером свађају око науке исихаста. Онако исто као
што је се народ борио за Кант. Палеолога Царица Ана док се није
због династичког читања разишла с патријархом Јованом Калеком
гонила је вођу исихиста Глигорије Палама. Кант. пак беше пријатељ
Алама. Ворба се још више заоштри кад Кант. седе на престо. Држао је
неколико сабора и забачено је патријарха. Најзад опет исихисте
победише на сабору 1351. год. У ствари ту је победила стара одврат-
ност грчке према Латинима и западним духу. Спор је још једанпут
обновљен после пада Кант. под Јов. V Палеологом. Но Палама је и овом
приликом са исихастима надјачао. Сам Јов. V Палеолог (1354-1391) по
паду Кантакузина на престо дође законити цар Јован V Палеолог, већ
из његове борбе са Кант. видели смо да је то прегалац човек. Трудно
се да царство које је једна једином добио опет да подигне на ноге.
Но положај постаје не може бити горе и цар. цар Дулан с којим
Јован заведе брзо односе по Кант. и који је и сам предвидео зајед-
ничку опасност од Турака по хришћ. изненада је умро. Спр. царство наг-
ло се распаде и ослабе. На површину оста без такмаца бујна осман-
лијска сила, која ступа ногом у Европу 1354. год. и која ће наскоро
држати у особи једног лица као што беше Мурат I.

Византија ~~у~~часно смањена с поља и упропаћена изнутра у два грађан. рата није могла ни мислити да се сама одупре. Јован V схвати то и потражи помоћ у балкан. суседа, па и у Запад. Европа. Није добио скоро никакве помоћи. Уа то Јован није био миран ни у самој земљи: Матија и остали рођаци Кант. задавали су му много посла. Чак и царев син престолонаследник Андроник кињо је свога оца, а једног га је и с престола збацио. У таквим приликама једини начин да се Виз. продужи живот још неко време беше у томе, да се сам Јован благовремено баца у наручје османлија и да им постане вазал. Тешка срца Јован V примио је на себе и тај крст. надајући се да ће време донети какво спасење, у тој нади је и умро.

Унутра је после Кант. остао још један цар као противник Јована то је Матеја Кант. Због кога је избио II грађански рат. Матеја је још држао Једрене и под родопске крајеве. Дале, зет Кант. Нићифор од некадашње деспотске епирске породице господарио је још у Еносу на ушћу Марице, коју је област добио од Кант. у другом грађанском рату. Византија или Везу у Тракији имао је рођак Кант. Манојло Осен.

Преговори с Матејем не успеше. Јован V паде на нега војском пошто најпре придоби Нићифора у Еносу за себе. Матеја изгуби неколико трачких градова и тада поста мекши. Матеја уступи цару своје поседе у Тракији и Македонији, а Јован му за то даде Нићифоров Енос, јер Нићифор беше већ стицао и отео Душановом полу-брата Симеону Епир и Тесалију. Но као главно област Матеји је при овој погодби припао јаз. Пелопонез. Но Јован не мишљао искрено. Он је оклевао да преда Матеји Енос и проносили се гласови о царевим државним намерама према Матеји. Онда Матеја замоли нешто тур. помоћи од Сулејмана поврати неке тачке у Тракији и затим са рођаком Мом. Асенем пође на Цариград, куда је и цар Јован био стицао по другим државним пословима. Цар му пође на сусрет али не дође до битке, јер ни једна страна не смеше започети. Мало затим Јовану сврше посао у вјиди. Матеја Кант. користећи се после Душанове смрти борбом између царевих. Уроша и стрица му Симеона, јурну са неколико хиљада Турака у М. Азију (Македонију, да отме Урошу Серез, га дочека и разби Урош. војско. бегар Воихина 1057. г. Јован одмах заузео ову Матејину земљу и мало затим Срба му и самог Матеју изгледоше. На заузимање старог

Кант. цар Јован се за неко време измири са Матејом и његовом браћом и Матеја се одрече царске титуле и закле се, да се никад неће ди-
рати против династије Палеолога. Задоволан се деспотском титулом
пунтук је да иде с оцем свом брату Манојлу на Пелопонез.

Трећи брат Матејин Димитрије постао је севастократор у Поло-
понузу. Кант. синови управљају виз. делом Пелопонеза неких 30 година
Матеја до смрти 1373. год. а Димитрије до 1384. Матеја се и покрај
наклетво дигао још једном против цара Јов. Но измири се Димитрије
учини то исто. Онда Јован V посла на њега свог сина Тодора који
после Димитрија завлада Пелопонезом 1384. Јова Кант. се гаси у Пело-
понузу.

Спољни догађаји. Споља најкрупнији догађај беше: пад српске
моћи после Душанове смрти. За Виз. у томе беше нека срећа али и
несрећа. Српско царство истина угрожавало је опстанак Виз. у Европи
али јој је оно могао бити и заклон од још страшнијих турака. Уз
Србе Душанове и Османових потомака које тек што није била настала
петта виз. политика извукла би овакако неке користи и продужила
би живот царства. Ослабљена српска моћ после Душана пореметила је
равнотежу око Виз. у корист Турака. Јер Виз. је оронула није била у
стиму да се користи слабомћу Србије. Већ се Османови наследници
користили чим се Урош и Симеон стали отимати око престола Виз.
покуша да у тим нередима поврати поједине области које је Душан
отео. Знамо да је Матеја био потчинио Урошеве земље у Македонији,
али да је зло прошао 1357. год. Знамо да је још пре тога јет Кант
Никифор епирски ударио на Симеуна кренувши морем из Еноса, и да је
отргао Епир и Тесалију. Али се против њега дигаше епирски Албанци
па у битци на реци Ахелоју потукоше га и убише 1358. год. Но Виз.
је било с тога лакше у време Јована V но само од стране Срба иш
и од Турака.

Сулејман освоји Чимбе (Цимпте) и Галипол и умре изненада па-
мичи с кова 1356. год. код Булиора, а његовог брата Халила ухвате гр-
чки гусари, предадоше га виз. управнику Фокеје где је Халил чакао
1356-8. г. На тај начин виз. мало дугом. Страшна куга која се јави у
Азији пређе у Европу и однесе и Оркана 1362. г. Виз. се нису корист

ли негодама код Османа, после би доцкан. У османској династији није настала снажне прилике као код Срба после Душана. На супрот Немањинској династији млада лоза Османа сад је тек почела давати своје највеће потомке.

Мурат I 1362-89. год. Оснивач османске моћи у Европи. Пошто је у Азији постигао велике успехе потукао емира Караманског заузео Ангору, он пређе у Европу да настави освајачку политику претходника својих. Брзо се стаде у виз. тракији ширити где заузео Дидимотик. Черлу па и Једрене где пренесе престоницу из Брусе. Са Једреном Османлије добише ширу базу за даље освајање, дубље на Балкан. Након тога затишје. Муратов син војвода Муратов освоји, родоопекну област, а војвода Јала-Пахин оте Бугарима Филипопољ.

Јован V није све то гледао равнодушно. Немогући се сам борити против Османа потражи савез, обрати се Србима. Цариградски патријарх Калист оде у Серез код Урошеве мајке и да измири виз. цркву са српском и закључи савез против Османа. Али Калист умре тако 1364. преговори пропадну. С Бугарском цар Јован није могао ни помислити да иду заједно, јер Виз. и Бугарска водили су рат око Приморја - црно-морских градова. Јован заузео Анхиак и опседоше Месамбрију. Јован Александров морао му је платити да се одатле повуче. Сем тога Бугар. би ослабљена и раздорима у царској породици, чега је последња падала Буг. Јов. Алек. искључи сина Страцимира из наследства и даде му на управу Дидимску област. Остали део Буг. с престоницом у Трноу Алек. је наменио сину из другог брака са неком Јеврејком Јован. Овим се користи угарски краљ Лудвиг Анжујски, заузео област Страцимира зароби га и тако га је држао 4 година (1365-1369.) Јован Палеолог обрати поглед на запад. Европу. Једно његово посланство оде у Италију и затим на папски двор у Авинион да тражи помоћ. Сам цар Јован преко Црног Мора оде уз Дунав дође угарском краљу Лудвигу. Лудвиг даде нешто трупа али га Бугари не пустише да се врати у Цариград већ га задржаху у ропству. Цера спасе један западно - европски војвода, његов брат од ујака Амадео Савојски.

С допуштењем Урбана V (1362-70.) који се почео заузимати за Виз. Амадео се беже крему у помоћ Виз. против Османа. Са војском добродо

ица и на јамника навезе се из Млетака са 15 галија и стиже у Цариград отргнувши Османлијача Галипов. У том Јован V јави шта му се дошло у Бугарској. Амадео место да продужи борбу с Турцима оде да ослободи Јована од Буг. И ту Амадео беше сретне руке. Новцима теткин (Ана Савојска) увећа војску, удари на Буг. оте им Созопол и др. градове па опседе и Варну. Јован Александаров (1332-31) да би град спасао мораде закључити са Амодем мир. Освојена места осташе Виз. А Јован Палеолог би пуштен на ропства 1367. год.

Јован V није се најбоље одужио Амадеу за услуге. Онај је доста непријатно примљен у престоницу Виз. и не дадохе му новаца да продужи борбу против Турске, тако, пошто отрже још нека места тур. разочаран се врати кући. Турци све повратише натраг.

Виз. се од овакве мале помоћи Амадове није користила. Бк. је могао спасти каква велики крсташки рат запад. Европе. Сам цар Јован реши да оде лично папи и да дејствује у том правцу. У претходним преговорима који су се повели папска курија је тражила, дабогме, као и увек црквену унију виз. с Римом. Цар Јован пристаде и на то.

Предавши владу Цариграду сину Андронику (најстаријем) а послао млађег Манујла, да с титулом деспота, да управља солунском облашћу дође на пут папи Урбану V који беше припремено пренео столицу у Рим (из Авињона). Ту цар Јован положи заклетву на унији 1369. г.

Урбан V заиста позва Млетке, Ђенову и друге католичке запад државе да се дигну у крсташки рат ради спасења Византије. Цар Јован се сам крете на западне дворове да лично заступа своје ствари. Но одзив не беше никакав. Јован дође у Млетке, али млетичинама је претато јасо нов рат с Ђеновом, те не имађаху ни мало воље да се заузму за и на другу страну. Јован је то и слутио расположење и у Ђенову, с тога реши да иде у Француску, али Јовану поместаше у Млечима новца, те мораде чинити код млетачких банкара зајам. Но Француска под Карлом V имађаше и својих muka, налазила се у стогодишњем рату с Енглеском, која им је отела скоро сав запад Француске, а Карло се онда спремао да поврати. Јован V празних руку дође кући. На повратку снађоше га нове непријатности. Када стиже у Млетке, његови зајмодавци навалише да им се врати дуг. Цар поручи сину Андронику да поведе новац за исплату дуга. Али се Андроник огауши о ту очеву молбу. Она

спасе млађи син Манојло деспот солунски. Скупи новац оде у Млетке и доведе оца у Цариград 1370 године.

Цар Јован са ужасом виде да му ни од запад, хришћане нема помоћи и да му чак рођени син Андроник није пријатељ. Од Мурата се све више ближила пропаст. У очајању Јован знаде друге него да се баца у наручје Мурату I. Закључи уговор о миру по коме се Мурат обавеза да не дира више у виз. а Јован се од своје стране закleo да ни сам неће више ниш против Османа него да ће их помагати у рату с војском свуда и против свакога 1370. год.

То је изгледало као уговор савеза али у ствари то беше први корак Византије у вазалске односе са Турцима. Сад је цар Јован имао слободне руке да казни сина Андроника, за оно што му је учинио у Млетцима 1369. год. Андронику би одузето право наслеђа и дато Манојлу. Но Андроник су удружи са Муратовим сином Сауцијом који такође беше незадовољан својим оцем, и кад је Мурат са Јованом пошао против неких својих бунтовника у М. Азији, синови се дигоше против очева да их збаци с власти. Мурат и Јован дојуре у Европу разбихе синове, затворе их у Дидимотик. Мурат ослепи сина, затражи да Јован то исто учини с Андроником. Заповест је извршена, али Андроник није сасвим ослепљен, затим би затворен у Анелију, где су већ толики принчеви царигра. (кажњени) лежали. Андроника ослободи одатле Ђеновљани из Галате. Они су се љутили што је цар Јован уступио Млечићима острво Тенедос. 1375. год. Знамо да је то острво као залог за зајам од 20 хиљада дуката још у другом грађанском рату са Кант. Пошто се дуг није могао вратити то се острво морало дати Млечићима.

Андроник ослобођен доби помоћ од рођака Јована Пешмана наследника Јов. Александра који умре у Триову од Краљевића Марка. Са том помоћу Андроник продре у Цариград 1376. прогласив се царем владао је до 1379. уз свога сина Јов. VII кога круниса за другог цара, а збачени Јован V и негови синови Манојло и Тодор заузеше место у затвору у Аменикијевој кули. Место Млечића острво Тенедос добили су Ђеновљани на награду за помоћ што су га ослободили. Тенедос већ држаху Млечићи и Галатски Ђеновљани су га морали силом узети. Ствари се још више заплете новим ратом између Млечића и Ђеновљана због сукоба интереса у ипарској крајини 1378. год. И тако нас нова објекат свога

тата (1378-81) уз Кипарско питање дође и питање о Тенедосу, а борба за утицај обеју република на Цариградску Републику се на тај начин туку не само на Кипру и на Јадрану него и на Тенедосу. Византија опет поста ипратка њихова. Своде све до мира у Тулизи 1381. год. у коме Млечићи рђаво прођоше, јер у Венову стајаше и република су интригирале и у самом Цариграду отимајући се о превлади помоћу Млет. Јован утече из Анемијине куле оклопи се у Брусу Муратовом сину Бајзиту. Сам Мурат беше на неком походу. Јован обавеза са Бајазитом снај ранији уговор од 1370 год. који је сад претворен сасвим у клеветнички. Јован се обавеза да поред војне помоћи даје Мурату и годишњи данак вазалски. Зато је добио помоћ од турака помоћ да се врати на престо. Јовану беше лако у овом успети, јер су Андроника мрзели Мурат и Бајазит због оне заједничке буне са Санџијом.

1378. год. збачени цар освоји Цариград, ухвати Андроника и после год. помилова га и пусти на слободу, давши му на управу Силибрију (код Родоста) и још неколико места на Ираморном Мору 1381. год. Тада Мурат коначно круниса за престолонаследника и другог цара Манојла. При том није водио рачуна о оном Андрониковом сину Јовану VII, коме је остала само очева област Силибрија.

Међутим тежиште историје не беше у виз. међусобицама нити у атачка-Венова-рату него су историји градили Османлије, које за то време постигоше судбоносне успехе, Срби и господари на југу а Букаџини Марко у прилепокој области, браћа Драгош, Константин и Јован у области у Бустендила и Штипа посташе Муратови вазали. Део пак Угљештине државе као и део земаља царевина Уроша заузео делом испот солунски Младјало Палеолог.

Мало пре Маричке битке 1371. умре Јован Александаров, бугарско царство се распаде на: Трионску Бугар. и Јован. Шишманов III који брзо призна осман. власт и на јединску бугар. Под Срацимиром за сад као васелом угарским.

Турци грунуше у Бугарску и отеше Шишману III Софију. У Косовској битци Мурат изгуби живот, али зададе смртан ударац и северним српским

STRENGTH

После Мурата дође Бајазит (1389-1402). Незадовољан титулом емира, коју су носили сви претходници затражи и доби од муслиманског калифа у Мисиру титулу султана. Одрече се престола живота својих предака и потону у раскош и разврат, а ипак на бојном пољу беше достојан наследник Муратов. Подиже флоту, опустоши Хиос, Евбеју и др. острва, ударејући не само на грке но и на Латине, јер Јован V му је морао послати с војском свог наследника Манојла у помоћ против последње слободне византоске војсковође у М. Азији Филаделфије. Ова династија паде 1391. год. чему допринесе и јунаштво Манојлово. При свему Бајазит Манојла задржа код себе као таоца, цар Јован се поплаши и са сам Цариград на поче оправљати градске бедеме, но по наређењу Бајазитову све исправке морадохе срушити. Јадни остарели цар паде због те срамоте и умре 1391. год.

Византија би освојена за време дуге владе Јована V, но Цариград
неколико градова на Мраморном и Црном мору, Солунска област и део
Пелопонеза остао је да животиари неких 60 година.

Манојло II од 1391-1425. Јована V наследи син Манојло, зет *Усташа* Душановић Константин Драгаша. Посмрти очевој Манојло се наследио код Бајазита у Грци као творац. Чув за смрт очеву он кригом побегне у Цариград и заузео престо, био је врло способан владар, доваривши се скротан дипломата, образован, даровит говорник а сем тога отмен по чему је западњацима импозовао. Успео је да без по-
нижева склони запад. хриш. народе у битци, код Никопља, учини један напор ради спасења Виз. од Турака но тај напор пропаде јер не умеде да искористи страшну коју Турци снађе од Монгола у битци код *Ангоре* 1405. Бајазит се ужасно наљутио што је Манојло, и ако виз. сила вазална држава Турска, смео отићи на своју руку у Цариград на престо. Међу осталог стао је против Манојла помагати сина Андроника Јована VII. Стрпљиво је узнемиравао сировца меких 8 год дотле се Манојло под француским утицајем помирио са Јованом VII. И подели власт с њим 1399.

Iskazit pošto je Makodžu pokazao svoju snagu ubrzo nastavi osvo-
đanje dela svoga: i ne samo u M. Aziji nego i u Evropi na Balkanu

негова жртва беше тринавско царство. Каживајући Јована III
мама за његово шуровање са Хиглијидом Угарским, Бајазит паде
у Црноз и заузео га 1398. г. т. зв. другог Видинског царства нестало
више од 200 год. живота (од 1186). Неста и самосталне Бугарске
која опет подпаде под Цариг. патријаршију. Јован Срацимир у
својем животарио је још 3 год. после. Мако затим Бајазит освојио
и некадаш. е делове Срп. Тесалије Душанова полу-брата Симеуна
који ту нестало. Његов син последњи Немањић беше се замонашио.
Од њих су владале његове војводе пореклом Грци, они одоше одатле
и наокуда, а управником Тесалије поста сад Евроноз-Бег. После
успеха Бајазит се окрете опет Манојла у Цариград. Опсада Цари-
града за рачун свога штићеника Јована VII употребљен је онај исти
најбољи начин освајања градова. У близини Цариграда подигнуте су Тур-
чанске бастије чије ће посаде пребити тренутак за освајања да би спа-
се себе и престоницу од пропасти. Манојло завапи за помоћ у зап.
државе. Код Бонифација IX (1389-1404.) код Франц. краља
Карла VI и код Угарског Хигмунда. Његови вапаји не осташе у залуд,
Бонифације IX објави по запад. крсташки рат против ислама, а краљ
Хигмунд коме су Турци куцали на врата прими вођство под крсташима.
Коду 60 хиљада људи стигне Хигмунд пред Никопол нападе га 1396.
Бајазит прекиде опсаду Цариграда (1394-6) и на челу европских и
латинских трупа пође Хигмунду у сусрет. У чувеној битци код Никопоља
због плаховитости Франц. витезова претрпеше страشان пораз.
Хигмунд једва спасе главу, побеже низ Дунав, па преко Црног мора
у Цариград, а одатле у Угарску сад Бајазит најпре заврши са Видин-
ском Бугарском 1396. Затим пође понова на Цариград. У његово име Јован
опседе Цариград 1397. год. са 10 хиљада Турака. Манојло VI оти-
де да проклинаати запад за помоћ. Његови посланства разнеса се по
латинским државама са његовим пријемима. Ма да су западњаци били још
у тешком Никополском поразу. Ипак цареве молбе не осташе узне-
мари. Карла VI манојло је већ био припремио пут и земљиште, Француски
крал Луиско заробљен у битци код Никопоља, а после откупљен. Он
се се Млетци и Венецијанци, јер су и њихова острвске колоније страдале
од Турака. Они обећаше да ако Французи даду војску она ће флоту. Би

такође придобивени и витезови Јовановци на Роду. Тако се из Француске окрето са преко 1000 витезова сам храбри маршал Бусико на Венов, и Млетач. лађама и преко Неапоља, Сицилије Хиоса и Егбеје сретно стигао у Цариград 1399. год. Број војника сад се попе на преко 20 хиљада ови храбри борци стераше Бајазита од Цариград. зидина. Манојло с њима проухи офанзиву прешав у М. Азију на усудивши се да нападне и саму Никомедију Поновни нападу Тру. на Цариград принудиле цара и Бусика да се врате у Европу.

Турци опет били одбавени а њихова флота спалена, али сила коју је Бусико довео могла је само тренутно да се спасе Виз. за какве веће операције она не беше довољна. Сем тога Франц. понестале средства, с тога Бусико одлучи да се натраг врати. По савету маршала Манојло и сам пође на запад по примеру свога оца и још послуша маршала да се измири са Јованом VII, призна му царска права и позва га у Цариград да заузме престо за време његова осуства (1399-409).

Манојло оста на западу чак до 1403. год. Бајазит место да се обрачуна што је његов штићеник Јован VII задовољан наљути се и затражи од Јована предају Цариграда кад Јован одби; Бајазит још више притесни Цариград. Византија би зацело пала у руке Турака да Тимур-ленг није разбио и заробио Бајазита 1402. год. код Ангоре, потресао уједно и темеља османског царства. Дотле Манојло посети Млетке и др. талијанске градове; Падову, Милано и т. д. а Карла VI у Паризу и Енглеског Хенриха IV у Лондону. Они су га само сјајно дочекали и соколили али помоћи му нису дали. Западни владаси беху сад заузети сваки својом бригом. Манојло се врати из Енглеске у Париз где оста као гост Карла више од годину дана. У том му стиге вест о пропасти Бајазитовој код Ангоре. Тимур-Тамерлан емир из дозе Цингасове био се дигао против својих господара, победио их једног по једног и оснивао огромно азијско царство: од обале Гаиџа па до Сибира и руских степа. То царство додириваше османлиско царство код Ерзерума на Еуфрату. Тимир и Бајазит, обојица велики освајачи, дођу брзо у сукоб око граница и бегунаца. У крвавој Ангорокој битци сјајно се реши спор победом Тимуровом и зароби Бајазита. Онај умре у ропству. Тимур међутим прелези у М. Азију осман. чак до мора. Сви градови па и Бруса беху освојени. он узврати

у Јованцима (1344-1402), повуче своју престоницу у Самар где и умре 1405. А његово огромно царство брзо се распаде као је брзо и постало. Катастрофа код Ангоре заљула из темеља царство. Пре свега уништена је била вена војна снага, држава се распаде јер Тимур расцепи азијски део османлијског царства, тиме свима разним емирима тур. М. Азије, а које су Османи са то- олуке порокили. Расцеп држави повећа се још 10. год. Борбом ел Вајазитових синова. Да су се дата Византинци и балкан ави заинтересовале и ујединиле османлије би било лако истерати Европе. Но сви суседи осман. били су уверени, да је њихова опасност напек од Ангоре минута. Манојло II задовољи се потпуно уступци е му је учинио драговољно Сулејман Вајазит син господара европ- -турске а и то тако и Венова, Мелци и деспот Стеван и т. д.

Западна Европа беше заузета борбом између Авињонског и Рим (1309-1377) и стогодишњине енглеско-Француским ратом.

Дотле се даровити најмлађи син Вајазитов Мухамед I победи Азији брата Ису, сврши на жалост с Виз. и Срп. помоћ у Европи с том Мусом победиоцем и убицом Сулејмановим (1402-10) па као је- ни сам завлада над азиско-европским турцима. Османлије овим је- нством преболеше смртну рану Анурску: Већ наследник Мухамедов рат II напада опет виз. остале хриш. државе на Балкану Цар Манојло вди у Паризу радосну вест о поразу Вајазитовом на Ангори пожури ки 1403. год. удари преко Пелопонеза где обиђе брата Тодора и одат- поведе собом своју породицу коју је склонио тамо, кад је се на пада кренуо 1399. год. срећно стиге у престоницу Јованог VII усту- му престо под погодбом да добије Солун, кад тај град буде од мана. повраћен. Дотле Јовану би дато острво Ленос. У том Сулејман Вајазитов понуди Манојлу и његовим савезницима: Млечинима, Ве- ованима и Јованцима погодан мир, који би закључен 1403. Млечини, висвањани и Јовановци добише право трговине у свима Сулејмановим властима и ослобођени су пређашњих великих царина. Сулејманове ађе нису смеде више пролазити кроз Дарданеле без одобрења виз. и оморских јој савезника. Највише користи извуче цар Манојло. Султан е одрече суверенитета, годишњег данка и војне помоћи виз. Византији

би враћен Солун, чак и Тесалија, низ градова на Црном и Мраморном Мору и нема Јегејска острва. Цар онда по обећању уступи Солун и Тесалију Јовану VII, где овај и умре као Монах. Управник Солуна поста Манојлов син Андроник.

Спољни мир допусти сад Манојлу да се удали у Пелопонез. Тамо му беше умро брат Тодор 1407. Манојло га замени сином Тодором II сина Мусе, који најзад победи и убије Сулејмана и завлада европском-турском од 1410-13). Сем Солуна скоро су сви градови које је Сулејман вратио Манојлу падоше у Мусине руке. Но Најмлађи син Мухамед, господар Азије ступио је у савез са Виз. и Србима против Мусе, и после тешке борбе победи га на пољу Чаморлу 1413. год. а Муса у бегству би убијен.

Мухамед I 1413.-21. год. понову уједини евр. и турску, виз. и балкан хриш. огрешише се што су својом крваву допринели да до тога дође. За време Мух. I неосетише се последице тога греха јер Мухамед је био старешина патријархално поштен Турчин, веран обећању и обавезама, али последице наступише доцније. Манојло је за владе Мухамедове остао с њим у пријатељству, па се од њега добио натраг све што је отео Муса. Манојло је сад још једанпут могао обићи Пелопонезку деспотовину одатле натера последњег Ахајског кнеза Теодоракиса Центуриона да призна виз. власт. Цар обнови стари Јустинијанов зид на Коринтској превлази, да би обезбедио Пелопонез од турских упада 1414. год.

Манојло заснује тесне везе са Србима, посла на двор деспота Стевана Јерину Кантакузин, која се тамо уда за Ђорђа Бранковића. Међутим на Пелопонез се опет заплетеше ствари. Центурион је отресао Виз. јарам и Манојлов син Јован оде да га покори 1417. год. али Центуриона одбрани Метачка република. А ни Јустинијанов обновљен зид не одби турску навалу која дође ускоро.

Мурат II (1421-51) син Мухамеда I.

Сад се за Византију заменише ствари на зло и то Виз. кривцом. Мурат II је по очевој жељи требао да продужи пријатељске односе са Манојлом. Чак да пошаље своје младе синове на васпитање у Цариград на савет Муратовој успротиви се да мусалмански принчеви буду васпитани

код кариуина с тога и одби Манојло да испуни последњу жељу Мухамедову. На такав његов одговор мишљења на виз. двору беху подељена шта да се ради? Стари Манојло није хтео да од тога прави питање али попусти сину Јовану, који је наваљивао да се Мурату не попусти. И решено да се против Мурата употреби лажни Бајазитов син Мустафа. Он је се налазио у виз. рукама, притворен на Лемносу. И он се још за време Мухамедовог бунта у Европи па подлагао као и други и по- бегла Византији у Солун.

Мухамед је тражио предају Мустафину али Манојло одби, хтео је имати за себе претендента османлијског за сваки случај. Мухамед је чак био принуђен да за њега шаље издржавање. Затворени Мустава по- пуштао је све пред Маној. да би се дочепао слободе. Потписа уговор по коме је имао предати Виз. Гамтоу и Дарданелу. Али чим је претен- денте сео на престо у Једрене он погази уговор. Говорио је, да му је лакше да се оправда пред Алахом ако учини неверу Кауруину него ако преда који турски град Виз. Сад Виз. имађаше два непријатеља. Мустаф је најпре пенао против Мурата, али је преко пребегла у Европу, ухва- њен и бачен у Једрене 1422. год. Византија одмах осети последице. Муратова војска од више хиљада људи опседе Цариград 1422. год. Упо- требљени су тои приликом већ и топови. Манојлов син Јован оде у Угарску да тражи помоћ а визан. одео у Рим папи Мартину V (1417-31) Уједино се и с Муратом преговарало за мир. Јован не доведе из Угарске никаквих трупа. Папа је хтео прво унију цркве, коју је Манојло до тада вешто избегавао. Мурат пак пошао свог војводу Мурохана у Теса- нију и Пелопонез где овај проби зна Јустинијанов на Коринтској пре- даци и опустоши како виз. тако и млетички део. Пелопонеза 1423. год. Манојло II морао заклучити с Муратом II мир, морао признати му- слманско суверенство, вазалоки данак, као што беше у почетку Манојло I владе 1391. год. тако и сад Визант би сведена на : Цариград, Трчи- и приморје, Са. Гору и Пелопонез. Текенине из 1402. беху изгубљене. Јован купише Млечкии 1423. год. а брат Ман. деспот Андроник умре тако и куге. Уокоре умре и остарео Манојло II 1425. год.

Јован VIII (1425-48). На престо виз. дође Манојлов најстарији син Јован. Те беше пренаглаи карактер. Свејем претераном предузимљивошћу

у време кад је требало највише опрезности и стрпљење он је само убрзао пропаст Византије. Мурат успешним ратовањем још боље задечи ране Ангоре. Оне између осталог Млечићима Солун 1430 год. где почињу разне грозоте. Залуд Византија постиже неке успехе у Пелопонезу 1422-30 год. Јованова браћа Константин и Тоша нешто оружјем а нешто женидбом учинише крај латинско-ахајској кнежевини после неког трајања од скоро 2½ века Цео Пелопонез припаде Виз. осим млетачки пристаништа на јужној обали коринског залива. Цар Јован не губљаше из вида опасног од Турака. Сигурао је он очи на запад. Европу и почео је радити на новом крсташком рату. Но папство постављало и сад као услов унију.

У ово време западна црква беше поцепана сукобом између Евгеније IV (1431-47) наследника Мартина V (1417-31) и базелског црквеног сабора 1431-49. И Евгеније IV и базелски сабор позваше Јована VIII да о њиховом трошку на њиховим лађама дође са патријархом Јосифом и др. епископима на запад, као би одржао васељен сабор ради уније. Цар патријарх и др. великодостојници укрцају се на папине лађе и кретоше у Италију 1437 год. Преко Млетачке где су сјајно примљени стигоше у Ферару, где су првобитно намеравали да се држи сабор. Но од епископа запад. мало се ко одазвао папском позиву. Многи су оклевали између папе и базелског сабора. Али папин углед баш с тога окочи што у виз. цар и црква пришли уз њега и што је он био тај, што је успео с предлогом о унији. Учасници и присталице базелског сабора испадоме као људи који сметају остварењу данашњег она о унији. Папа Евгеније IV сад премести сабор за унију у флоренцију. Уаса западних епископа, владалаца и племића беше отпала од базелског сабора, и тако се одржа чувени флорентински сабор, где би закључена Флорентинска унија 1439. докуменат о унији прочитан је у катедрали Флорентинској. Залуд је, у сито време базелски сабор огласио Евгенија за недостојног. Папа баш тим што га је признао дотле непомирљив доби игра против базелског сабора. Цар Јован VIII и патријарх Јосиф свршиша посао врати се у Цариград 1440 год. и Јованова мисија као и она под Манујлом Палеологом у Лиону 1449 год. не би призната у Византију. Она би чак поништена, и то после папе

Цариграда 1448 год. Непопуларношћу која је унија створила Јовану покуша да се користи његов брат Димитрије. Он се брзо вратио са Балканом, где је био и Комст. добивши на управу Силимбрију на Егејском Мору. Димитрије се обрати Мурату II. Али Мурат му ни могао ништа помоћи јер су османлије биле заплашене са Хуадијем, Белеу и Влашкој. Против Димитрија пође сам царев брат Константин. Димитријева посада Цариграда дропаде, а мало после измири се с Јованом. Но доцније се опет против брата буну и у затвор буде бачен, дакле је успео да се ослободи, те је опет узнемиравао Јована VII. Мада се браћа ипак измире и Димитрије се задовољи положајем управника Силимбрије.

Папа Евгеније IV. одржа цару Јовану реч. Огласи свуда по западу крсташки рат. Под краљем пошким и угарским Владиславом, под немцима Вурџем Бранковићем, који припремено изгуби деспотовину, Бунадијем и т.д. крене са вел. запад. војска преко Дунава за Једрене. Виз. мисли брзаше Турцима прелаз преко Востфора, а Веновска преко Дарлава. Хришћ. доспаше до Балкан. планина али се не могаше пробити. Међутим, турска војска која и поред флоте успе да се окупи, пође за хришћ. потеру. До одлучне битке код брда Куноснице 1444. При пољачењу одирота к Никсу Тур. беху ужасно потучени. Овај пораз код Османа, изава време у хришћ. по целом Балкану. Појави се и Скандер Бег у Албанији а и у Азији стадоше неки Емири дизати главу. Мурат II. видећи ве то замоли за мир и закључи се сегедински мир 1439. год. на 10 год. Ве се странке заклеше на уговор, свака на своје светиње Мурат II. даде велике провесије победницима, а Вурађ Бранковић доби своју деспотовину изгубљену 1439 год. Хришћани су могли бити задовољни, али папски кардинал Јулије Цезарина, који је такође учествовао у походу под краљем Владиславом, навали и на Владислава и Хунадија а не отану на по пута, него да заврше с Османлијама. Владислав би да папе Евгенија ослобођен заклетве дате Мурату, послуда Цезарина организова нова напад. Хришћани под Влад. опет пређу Дунав и дођу код Варне. Мурат други им појури у сусрет. Турци ношаху погажени уговор за кошу. У битци код Варне 1444 год. Хришћ. били разбијени, сам Влад. погибе у боју, а Хуаад. се са остацима разбијене војске једва спаше преко Дунава. Сад и Виз. и остали Балкан Хришћ. беху опет из опасности.

на милост и не милост султана. Цар Јован којекако умири султана по-
клонима не зато скупо платише њихова браћа деспоти Пелоп. Констан-
тин и Тома, који такође беху у крсташком рату, а ухватили су
везу и са Скендер бегом. Мурат II пође сам на Пелопонез 1446. Констан-
тин и Тома браћу се очигледно у тврдој Мусти, но Турци ужасно еп-
лачкаше земљу и одведоше више од 10 хиљада људи у робство. Деспоти
морадоше заклучити мир и обавезаше се на годишњи данак.

Константин XI (XII) Драгом 1449-53 год. Наскоро умре Јован VIII
и то без мушке деце. Према томе имао га је наследити један брат Кон-
стантин Тома или Димитрије. IV (Тодор II) беше умро пре Јована. Дими-
трије покуша да једним ударом реши ствар у своју корист. Но против
њег беше мати Јованова, Драгашева и остала браћа, а и великаши па
народ у Цариграду. Изабраник свију беше Константин, који се налазио
на Пелопонезу. Димитрије мораде попустити а цариградско изасланство
одо Мурату у Једрену, да тражи одобрење избора Конст. Мурат допусти
и друго посланство одо те јави Конст. да дође с Пелопонеза. Констан-
тин који се у Мистри крунисао за цара стиге у Цариград. Димитрије
добри Константинов део Пелопонеза. Томи оста и даље његова дотадашња
област у Пелопонезу. И тако престо заузео последњи грк цар Констан-
тин II, а по женској линији потомак Немењича, Константин оста храбро
ратник као и за време деопотовине у Пелопонезу. Добар администратор
чинио је све да помоћу запада спасе Византију. На запад му не помо-
же и тако изгуби царство, али је и сам достојно пао у борби. Труде
се да спасе Виз. од Турака Конст. одмах настави везе са западом на
рочите с папом.

Папа Евгеније IV. беше умро а дошао је никола V (1447-1455)
Један учен човек љубитељ старе грч. просвете и пријатељ Грка, Кон-
стантин се одмах обрати њему, али Никола је захтевао да флорентин-
ска унија наведе у Виз. на делу, као и до сад, тако и сад папство је
поручи ако једнако Виз. само то, да ће јој сласти политичку слободу
ако јој она жртвује ажовнишност. Али Визан. свештеници и грч.
народ више је волео служити Цариграду маслијанског доду са ослим
турбаном него катоц. кардинала у црвеном мантиру. Конст. XI немађаше
гвоздану руку свог претка Мих. Палеолога да унију склоп спроведе.

кад је то већ било једино спасење. Цар се обрати на француски, енгле-
ски, шведски и др. двор, свуда је добио одговоре и саучешће али без по-
моћи. Што се тиче Шведских они бежу кини на Цариград већ и с тога,
што је Конст. прво пресио кћер њиховог дукла француска фастари-а,
да је после под утицајем не хте узети, позивајући се на то, да један
велики монарх не може узети кћер привременог председника републике.

Кад Осман умре Мурат II 1481 а наследи га Мухамед II (1451-81)

у Виз. па и др. европским центрима многи се радували овој промени на
престолу. Но Виз. дипломата и писац Ђорђе Транца (сена Херим) који је
тражио мјесту за Конст. био баш тад на Трапезунском двору, а иначе
познавао прилике у османлијској породици, брижно је махао главом.
Мухамед II. ступајући на престо имао је нешто више од 30 год. Таква
султан до сада није се видео код Османлије. Он је био европски просве-
ћени човек, зналац многих језика и књижевности, нарочито познавао
технике и то војне и њених напредака. И у дипломатској вештини био
је далеко над свима, имао је и војсковођа дара, а у себи се рас-
тицала та амбиција младог владарца. Конст. је похурно, по нарочитом
пошлаништву поздравити новог султана. При ступању на власт, а и да би
поновио с њим дотадашње уговоре. Мухамед II прими депо у Једрену
сав. посланике, потврди им дотадашње обавезе и одпусти их с поклони-
ма. Он учини чак и нешто више. Код Виз. се и сад налазио на чувању
потомак дозе Османове Оркан син, ако не унук Сулејман, (брат Мухаме-
да II). Виз. је већ одавно била у бедним финанс. приликама, да би се та
криза олакшала Конст. по савету великаша затражи од Мухамеда II, да
му се^{на} њиме издржавање Орканова уступа 300. хиљ. уступи из тур. прихода
из Струмске области. Мух. одобри, али Виз. једном погрешком убрзаше са-
ми своју пропаст. Одмах после смрти Мурата II. диже се против Мух II
у Азији каравански Емир Нови Султан пређе у Азију, да угуши устанак
а Виз. видећи да ће бити угодно, да се користи том приликом и тражи
издржавање. Халим-паша велики везир грк. наклоњен Грцима запрепасти
се овом безумљу виз. Он изгради Конст. посланике упозоривши их, какав
дав седи на осман. престолу. Но посланици навадише да буду примљени
и везир их пусти пред султана. Мухамед дозволи све али кад сагледа
Емира и кад се врати у престоницу 1451 год. место да удвоји издржава-

не за Српана укиде га сасвим, тако испротела Виз. изгуби један од најважнијих прихода. Уједно се султан стана опремати за освајање Цариграда. Он нареди да се на Босфору гради данашња вел. тврђава Румели Хисар. Константин, се одмах сети шта ово значи. Мухамеду, одмах изиђе поздравно писмо с молбом да остави грађење тврђаве, а султан одговори да он у својој кући може радити шта хоће. Тврђава би довршена за четири месеца и снабдевана топовима. Турци сад из те тврђаве владаху Цариградом и Босфором. Цар би одсечан не само на суку но и на Мору. Мухамед изда наредбу из које се види и њен значај: нареди да свака лађа која ће при пролазу кроз Босфорима платити за превоз таксу, иначе ће бити потопљена топовима с тврђавиних кула. Прва лађа која покуша да не послуша наредбу скупо плати непослушност. То беше млетачка галија. Турци је потопе, командант лађе умре на колцу а морнари изгубише главу. Не могах код Мухам. спречити зидање тврђаве. Констант. се обрати западу за помоћ, ступи у везу с Николом V. Папа је настојавао да се изведе прво Флорент. унија, ради тога дође папин легат митрополит Исидор, бивши митрополит у Русији, који је на Флорентинском сабору тврдо бранио унију и кад је ова због провала с Виз. он оде у Рим. Папин легат ништа не успе. Затече га у Виз. пад њен, па и сам запад у пропаст. Са доласком Исидора борба између присталица уније и противника још се више распали. Унионисте одслужи службу у Св. Софији, противници то сматраху за оскрнављење. Св. Софија се затвори, последња служба беше изјутра Цариграда. Констант. је нарочито молио за помоћ од запада, али није успео. Ови не могаху опростити цару, што није узео крст дужану и не послаше му помоћ, већ само обеђаваху, до последњег часа за време опсаде Цариграђани очекиваху млетачку помоћ и многу не узалу. Других запад. дворова цар куцаше на врата, али без помоћи беше. И Тенновљани у Галати не хтедохе се борити с виз. против Мухамеда. Овај их после награди с трговачким последицама. Од странаца су ставили на расположење своје животе и мали број поседника и ако су запад вековима нукли толико користи од Виз. Пре ових одавања Латинска тргов. насеобина. Случајно су стигле у Цариград три млетачке лађе, Цариграђ. их задржаху. Но кад се то чу у млетачкој републици они се нађуше. Дошао је сам у Цариград и понудио се Констант. помоћу ки јунак

Босански Бовани Гинистриони, доскора сви становници Једне Једне, Кодолине
Криму. Доведе две лађе, али је сам лично много вредно, Док је био рачуна
на бележима Турци нису могли продрети у град. Још по која лађа Ја-
на с обала Јеђејских острва и то је било све чиме су се могли одужи
Јутини Византији.

Но Константин, није све чекао на туђинце. Он оправи бедеме на сла-
мистима. Да би дошао до новаца, он као некад Ираклије поузима од др-
жавено злато и овом приликом то беше зајам од стране цркве држави, али
погодбом да држава врати.

Прве борбе почеше и без објаве рата за време грађена Восторске
рфине. Турци плачкаху околину Цариграда и Виз. сметаху рад у тврђави.
Грчари за казну изврше покољ у јед. предграђу. Конст. на то похвата све
Грка који се десе у Цариграду, али их ипак пусти, да не би разлутили све
Цариградске капије беху затворене за страни свет, а гвоздени канал
Златном Рогу би утврђен на улазу. На све то Мухамед објави рат и бео
сиремио скупив 300 хиљ. људи а сагради флоту од неких 150 лађа, која
укопала на Босфору, а војска и флота имађаше гдну артиљерију. Од то-
ва на суку право је чудовиште био један топ огроман саграђен од запа-
нжикинера Урбана. Урбан је прво био у Визан. служби, али због маде пав-
оде Мухамеду. Против гдне силе Мух. Конст. је имао у граду само неких
хиљ. људи Грка и странаца. Тај број беше не само несоразмеран но према
жњи и ширини бедема врло мали (неких 18 км.²). И Виз. су имали нешто
нова, али малих који на даљини не бацаху. На води у Златном Рогу су
сподгали само са неких 23 лађа од којих је било 10 грчких и ботело
Грчких. Да не би Константину дошла негова браћа из Пелопонеза, Мухам.
тамо Туракан - пашу, због овађе између деспота Томе и Димитрија Ту-
кан би у стању да тамо начини страдан покољ 1452.

При поласку из Једрне Мух. је прво покорио заостале слободне
Виз. на Прином Мору, па доше Месимбрија и Анхиал. Св. Стефано би заузели
становништво поклато. У тврђа Силимбрија би опседнута. Најзад кад би
е готово Мухамед са целом силом примачи се Цариграду, и опседе га
априла 1452 год. Са својим шевачима заузе место на садашњој узаници

Италије, једној од најважнијих тачака Цариг. бедема. Пред штабом наместо
 ни се неких 15 хиљада Јаничара Мух. телесне гарде под Јустинијанијем
 одмах по одласку одпоче напад са сука. Артиљерија је крајла бедеме
 Виз. су нешћу справљали. Напријетел изврши неколико јуриша али би одбијен.
 На мору прва поморска битка испаде рђаво по Турке. Једна Виз. лађа на
 рена храном из Пелопонеза или из Сицилије враћада се кући пројавши
 бом и 3 ђенов. лађе са Хиоса. Турска флота по заповести Мух. Напада и у
 аиорном Чору но вешти морепловци Грци и Ђеновљани са тру Тур. лађе грма
 ватром. Напад који је водио потурчени Бугарин Виста Оглу био је понован
 док се Тур. не повукоше. У поморским операцијама Мух. изврши које до о
 није ни један од опсађивача Цар. Он успе да преведе већи број лађа
 из Босфора. У Злат. Рогу би начињена дрвена пруга у позадини Пере и Га
 те од Босфора до Златног Рога. Лађе беху снабдеване топовима, а људи
 принукоше једну по једну и спуштаху у воду Зл. Рога. Султан силно оште
 таву овим својим изумом. Конст. је морао одвојити људе за чување лађа
 према Зл. Рогу. Турци су и за гвозден. мала виз. саградили један мост
 ји затвори излаз из флоте напоље. Мухамед II је на суку покушао разн
 лукавством, кад није успео освојити бедеме топовима ни јуришима. Султан
 жтеле убацити нешто војске у варош кроз канале водовода, али их Виз. за
 пушише на време. Ђи пробан улаз кроз корито рачице Ликоза, али Виз. и
 спрече. Султан употреби и Јагуме које су испали у правцу темеља царигр
 ских, али Виз. приметивши разоравашу их против лагунама. Мух. сагради огр
 ну покретну кулу снабдевену топовима, да изближе пуца на бедеме, али
 се куда примакла да из ближе пуца Виз. је запалише. У овим критичним
 овима цар Конст. је развио надчовечанску енергију. У издржљивост, био је
 ногама и дају и ноћу, лично надгледао оправку бедема, у размирицама и
 кооима између зап. и Грка Конст. се појављивао по средини умирујућ
 лађене странке и опомињући их да је довољан и спољашни рат без међусоб
 не при Тур. јуришима цар се борио само раме уз раме са војницима на
 најстрашнијим местима. Десна рука му беше Ђеновљанин Вустин. Конст.
 се с њим за све заветовао а кад је код њих наишао (на) моменат клоу
 лости, Вустин није умео експлоатисати својим јунашвом. По пред крај

маја сви турски напори осташе безуспешни. Међутим, стадоше доирати
неки гласови о походима Хуадија са суве и о применињу илет, флоте с
мора. Мухамед онда реши да пре изврши један јуриш, зато зову: ратни
савет. Вел. лезир Калил-паша пријатељ Грка саветова да се одступа због
неких гласова о Хуадију и Млечићима, али Зараган паша-мрзаше Грке даде
противно решење. Султан оста у њега, план утврди и јуриш одреди за 29.
маја, пре зоре, после пола ноћи. Цар. опсада беше већ изморена. Мухамед је
могао стално попуњавати своје губитке довођењем трупа из Азије и одма
рати своја оделена. Хонет XI не могаде добити помоћ. Све исти људи мора
ли су бити и борити се. Најзад зидови цариг. поред свега крпења беху и
неке места попустили. Констана време сазна за дан и час тур. јуриша, учини
припреме и за (суд) случај своје сирти и за случај победе. Уочи судбонос
ног дана нареди опату антију кроз варош, одржа војводама и војницима по
важним поздрав и врх. команданта. Ноћу између 28 и 29 маја присуствова
околној служби у Св. Сифији, причестив се оде у двор да се са својим
просто и оде у град да чека напад. Ско пола ноћи страже јавише кретање
тур. војске и флоте. Ско 2 ујутру одпоче одсудан јуриш али прва друга ту
линија би одбачена. Већ је свазивео 32 V крете се и трећа тур. линија на
одбранија војска јаничара са самим Мухамедом. Разни се последње клаче
а живот и смрт. На једном би тешко равен Вустин, захула цар преклича
а стегне срце и до краја издржи, али он клоу духом и телом и певуче
е из борбеног реда. Умро је на Гелати или Хиосу. Његово почлачење изазва
највећој борби тренутак забуне код Млечића и Ђенов. којима је он кома
овао. Турци приметив то навале јаче код Романове капије. Већ наста рвањ
ад самим бедемима. Међутим нешта тур. продираше на другој бедемској тач
и. Од старог времена надалила се у бедемима тамо где се Ираклијев зид
наја са Теодосијевим једна подземна капија звана Греко-порта. Она је б
а свазидана али је Константин понова отвори и улари вратнице. Турски та
оги оборе зид на тим местима они борци пођоше даље и то ван града, по
укоше се у град кроз Керко-капију али забораве да је затворе. Турци
ровљом унутра и на бедему се истакосе тур. заставе. Наскоро Турцима је
тајала на расположењу још једна т. зв. Хорзиска капија. Повлачећи се

испред оних тур. који су узели део посаде што чува Харзонуку капију побеже оставивши је отворену. Кроз њу провале Турци. Наста борба у вароши. У тој уличној борби погибе негде и Константин или оста-ши да дочека Турке код Романове капије али изишао им на сусрет. Цар паде борећи се као прост војник, напуштен од својих, непознат Турцима. Његово је тело нађено тек доцније у гомили војничких леша. Непријатељ груну кроз остале капије, у граду се вођаху последна битка. Над је и ту савладан отпор, Турци ударе у плачку, сечу, оргију и у одвођење у ропство. Силан свет се био склонио у Св. Софију, верујући у неко старо пророчанство, да ће сам Бог сатрти непријатеља који продру дотле. Турци разваде на храму врата и цмет цариградског племства беше ту заробљен. Сличне сцене су се десиле и по другим црквама. Сутра дан уђе свечано Мухамед II са својим штабом. Св. Софију претворише у џамију, затим султан оде у царски двор. Међу првим побрину се, да се нађе тело Константина XI и допусти Грцима да га свечано сахране. За тих дана би Турцима слободно да задовоље свој бес. Мухамед затим нареди да престане свако насиље.

И тако пропаде у крви заједно са својим владавцем последња најстарија монархија хришћана у Европи, која је за прве векове била прва кула светиља хришћ. свету.

И тако сад као нови објект тога рата (1378-81) на кипарско питање придође и питање о острву Тенедосу а и борба за угуњај обеју република на цариград. двору. Републике се на тај начин туку не само на Хиру и на Једренима него и на Тенедосу. Византија опет постаје играчка њихове свађе све до мира у Турину 1391. у коме су Милетини рђаво прошаи, јер је уз њеноу стајала Угарска.

- К Р А Ј. -

